

**UCHWAŁA NR XXV/127/2016
RADY GMINY GARDEJA**

z dnia 30 listopada 2016 r.

**w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy Gardeja” .**

Na podstawie art.10 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778, ze zm.) oraz art.18 ust.2 pkt.5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) w nawiązaniu do uchwały Nr XXX/163/2013 Rady Gminy w Gardeji z dnia 28 października 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany/aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja, **Rada Gminy Gardeja uchwala**, co następuje:

§ 1.

Uchwala się „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”, zwane w dalszej części uchwały „Studium”.

§ 2.

Załącznikami do niniejszej uchwały są:

- 1) Tekst Studium, stanowiący Załącznik nr 1 do uchwały składający się z części 1A – Uwarunkowania, 1B – Kierunki zagospodarowania i polityka przestrzenna, 1C- Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń;
- 2) Rysunek Studium stanowiący:
 - a) Załącznik nr 2 do uchwały zawierający Uwarunkowania – w skali 1:10 000,
 - b) Załącznik nr 3 do uchwały zawierający Kierunki zagospodarowania przestrzennego – w skali 1:10 000;
- 3) Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu Studium stanowiące Załącznik nr 4 do uchwały.

§ 3.

Tracą moc:

- 1) Uchwała Nr XV/83/99 Rady Gminy w Gardeji z dnia 29 grudnia 1999 roku w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmujące obszar w granicach administracyjnych gminy Gardeja;
- 2) Uchwała Nr XXX/193/2005 Rady Gminy w Gardeji z dnia 09 listopada 2005 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmujące obszar w graniach administracyjnych gminy Gardeja, uchwalonego Uchwałą Nr XV/83/99 Rady Gminy w Gardeji z dnia 29 grudnia 1999 r. ”.

§ 4.

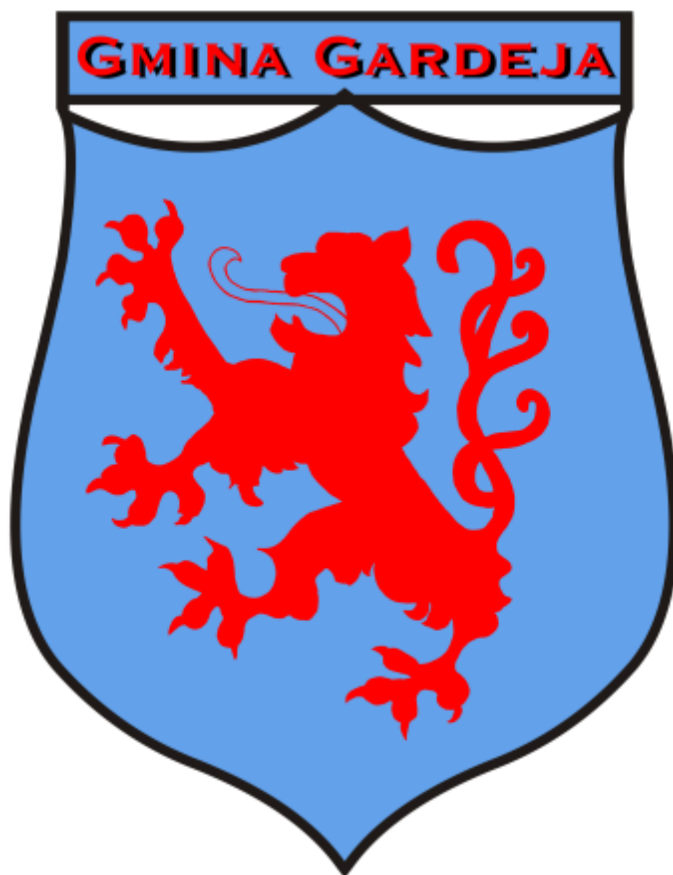
1. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gardeja.
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
3. Uchwała podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty oraz poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący Rady
Gminy

Edward Cykał

Załącznik nr 1 A
Do Uchwały Nr XXV/127/2016
Rady Gminy Gardeja
z dnia 30 listopada 2016 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”

UWARUNKOWANIA

listopad 2015 r.- wrzesień 2016 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy GARDEJA (całościowa aktualizacja dokumentu)

UWARUNKOWANIA

Spis treści:

I. Wstęp. Część ogólna.....	5
1. Wstęp.....	5
2. Podstawa opracowania, materiały wyjściowe.....	7
3. Podstawowe dane dotyczące gminy, ogólna charakterystyka gminy.....	10
II. Uwarunkowania ponadlokalne oraz strategia rozwoju gminy.....	13
1. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.....	13
2. Uwarunkowania i wytyczne wynikające ze strategii rozwoju województwa pomorskiego.....	19
3. Uwarunkowania i wytyczne wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.....	22
4. Inne uwarunkowania ponadlokalne, w tym z polityk przestrzennych sąsiednich gmin.....	32
5. Strategia rozwoju gminy Gardeja i wytyczne do polityki przestrzennej.....	41
6. Inne dokumenty własne strategiczne dotyczące gminy.....	44
III. Uwarunkowania wewnętrzne zagospodarowania przestrzennego.....	46
1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenów.....	46
1.1. Dotychczasowe zagospodarowanie, sposób i stan użytkowania obszaru.....	46
1.2. Stan użytkowania gruntów.....	56
1.3. Planowanie i zagospodarowanie obszaru gminy - stan prawny.....	56
1.4. Dotychczasowa polityka przestrzenna gminy.....	59
2. Struktura osadnicza i stan ładu przestrzennego.....	61
3. Stan środowiska przyrodniczego.....	62
3.1. Położenie.....	62
3.2. Rzeźba terenu i budowa geomorfologiczna.....	63
3.3. Hydrografia, wody powierzchniowe i wody podziemne.....	63
3.4. Warunki glebowe.....	64
3.5. Warunki klimatyczne.....	64
3.6. Szata roślinna, fauna, zasoby leśne.....	65
3.7. Surowce mineralne.....	67
3.8. Waloryzacja zasobowo-użytkowa gminy.....	68
3.9. Osnowa ekologiczna gminy.....	70
3.10. Zagrożenia stanu środowiska. Diagnoza stanu środowiska.....	72
4. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu. Elementy środowiska objęte ochroną.....	81
4.1. Obszary Chronionego Krajobrazu.....	81
4.2. Użytki ekologiczne.....	82
4.3. Pomniki przyrody.....	82
4.4. Lasy ochronne.....	84
4.5. Ochrona gruntów rolnych.....	84
4.6. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.....	85
4.7. Regionalne otoczenie gminy chronione prawnie.....	86

5. Stan środowiska kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	88
5.1. Rys historyczny	88
5.2. Wartości środowiska kulturowego	88
5.3. Obiekty i zespoły o dużym znaczeniu dla gminy.....	93
5.4 Rejestr zabytków oraz gminna ewidencja zabytków	96
6. Sytuacja społeczno-ekonomiczna, ludność, mieszkalnictwo oraz warunki i jakość życia mieszkańców.	103
6.1. Ludność	103
6.2. Rozmieszczenie ludności	103
6.3. Rozwój demograficzny gminy Gardeja.....	105
6.4. Przyrost naturalny	106
6.5 Ruch migracyjny	107
6.6. Struktura wieku ludności.....	107
6.7. Struktura płci	109
6.8. Struktura wykształcenia	110
6.9. Gospodarstwa domowe	110
6.10. Źródła utrzymania	111
6.11. Mieszkalnictwo	111
6.12. Jakość życia mieszkańców	112
6.13. Rynek pracy.....	113
6.14. Usługi dla ludności.....	118
6.15 Oświata i wychowanie	118
6.16 Ochrona zdrowia	120
6.17 Życie kulturalne gminy	121
6.18 Baza noclegowa.....	123
6.19 Obiekty sportowe i rekreacyjne.....	123
6.20 Główne gałęzie gospodarki	124
7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.	127
7.1. Zagrożenie powodziowe	127
7.2. Zagrożenie ruchami masowymi	130
7.3. Inne zagrożenia – ekstremalne stany pogodowe	130
7.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ruchu	131
7.5. Zagrożenia wystąpienia poważnych awarii.....	131
8. Stan prawny gruntów.	131
9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych. .	132
9.1. Ustanowione formy ochrony przyrody	132
9.2. Tereny zieleni i zadrzewień.....	137
9.3. Ochrona gruntów rolnych i leśnych	138
9.4. Strefy ochronne ujęć wód podziemnych i obszary ochronne GZWP	140
9.5. Tereny i obszary górnicze	141
9.6. Inne ograniczenia prawne - cmentarze.....	141
10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.	141
11. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.	142
12. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.	142
13. Stan systemów komunikacji.....	142
13.1. Infrastruktura drogowa	142
13.2. Trasy rowerowe, szlaki piesze, ruch pieszy	150
13.3. Infrastruktura i komunikacja kolejowa	151

13.4. Komunikacja zbiorowa – autobusowa	151
13.5 Podsumowanie, ocena systemów komunikacji	151
14. Stan systemów infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.	153
14.1. Gospodarka wodno-ściekowa.....	153
14.2 Gospodarka energetyczna	158
14.3. Ropociąg.....	160
14.4.Gospodarka odpadami.....	160
14.5. Obsługa telekomunikacyjna	161
15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych dotyczące gminy.....	161
16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.	162
17. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	164
17.1. Potrzeby wynikające z własnych opracowań strategicznych.	164
17.2. Potencjał środowiska przyrodniczego gminy. Ocena przydatności środowiska dla potrzeb rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych.	164
17.3. Możliwości i uwarunkowania lokalizacji elektrowni wiatrowych w obszarze gminy	167
17.4. Wnioski złożone do aktualizacji Studium.....	175
17.4. Prognoza demograficzna gminy do roku 2030 i wnioski dotyczące nowych terenów rozwojowych.	176
IV. Synteza uwarunkowań – ogólna ocena jakości przestrzeni gminy	181

V. Aneks – gminna ewidencja zabytków dla gminy Gardeja

Załączniki graficzne:

- Ryc. 1 - Podział gminy Gardeja na obręby geodezyjne
- Ryc. 2 - Sytuacja planistyczna w gminie Gardeja
- Ryc. 3 - Obszary i obiekty przyrodnicze chronione w gminie Gardeja
- Ryc. 4 - Stanowiska archeologiczne w gminie Gardeja
- Ryc. 5 - Obiekty i obszary o wartościach kulturowych w gminie Gardeja
- Ryc. 6 - Schemat sieci komunikacyjnej w gminie Gardeja
- Ryc. 7 - Szlaki turystyczne w gminie Gardeja
- Ryc. 8 - Infrastruktura techniczna rangi ponadregionalnej w gminie Gardeja
- Ryc. 9 - Obszary zagrożenia powodzią w gminie Gardeja
- Ryc. 10 - Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych w gminie Gardeja

Zał. 1 – „Studium walorów środowiska kulturowego” – skala 1:20 000

Zał. 2 - „Infrastruktura techniczna – woda i kanalizacja” - skala 1:20 000

I. Wstęp. Część ogólna.

1. Wstęp.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to **dokument własny samorządu Gminy Gardeja**, sporządzany przez Wójta Gminy, na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.) oraz Uchwały Nr XXX/163/2013 Rady Gminy w Gardeji z dnia 28 października 2013 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany/ aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Niniejsze opracowanie stanowi zmianę – całościową aktualizację dotychczasowego dokumentu studium uchwalonego Uchwałą Nr XV/83/99 Rady Gminy w Gardeji z dnia 29 grudnia 1999 r, zmienionego Uchwałą Nr XXX/93/2005 Rady Gminy w Gardeji z dnia 09 listopada 2005 r. Obejmuje obszar gminy w jej granicach administracyjnych i w całości zastąpić ma dotychczasowy dokument. O potrzebie takiej aktualizacji zdecydowała Rada Gminy uchwałą z marca 2013 r. po ocenie aktualności opracowań planistycznych dotyczących gminy.

Zmiana dotychczasowego dokumentu wynika z konieczności dostosowania zapisów polityki przestrzennej do aktualnego stanu prawnego oraz obecnych potrzeb i możliwości gminy Gardeja, a także z konieczności uwzględnienia zasad określonych w dokumentach z poziomu regionalnego i krajowego, w szczególności strategii rozwoju województwa pomorskiego, planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego oraz koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. W treści Studium należy ponadto uwzględnić aktualnie obowiązujący zakres ustaleń, w tym wynikających z art. 10 ust. 2a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tj. m. innymi wskazać obszary, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy prawnej wydawanych decyzji administracyjnych. **Stanowi jednak wykładnię - zapis polityki przestrzennej gminy** i wg obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest jedynym dokumentem, w którym gmina określa zasady rozwoju przestrzennego jako całości w swoich granicach administracyjnych. Studium służyć ma także jako **materiał koordynujący** w zakresie gospodarowania przestrzenią, zwłaszcza dla planów miejscowych sporządzanych dla fragmentów gminy, gdyż zgodnie z ustawą wiąże organa gminy przy sporządzaniu planów miejscowych (art.9 ust 4 ustawy). Studium może także pełnić funkcję promocyjną, gdyż wskazuje obszary atrakcyjne inwestycyjnie lub turystycznie oraz informuje o zamierzeniach władz lokalnych.

Jest to **dokument sporządzany obligatoryjnie** dla każdej gminy w granicach administracyjnych.

Studium, zgodnie z art. 9 ust. 2, sporządza się uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z (Art. 10. ust. 1.):

- 1) *dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;*
- 2) *stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;*
- 3) *stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;*
- 4) *stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
- 5) *warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;*

- 6) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 7) potrzeb i możliwości rozwoju gminy;
- 8) stanu prawnego gruntów;
- 9) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 10) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 11) występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;
- 12) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 13) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 14) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- 15) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Trzeba także pamiętać, że przy wszelkich rozstrzygnięciach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z treścią art. 1 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględniać należy zwłaszcza:

- 1) wymagania ład przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury;
- 2) walory architektoniczne i krajobrazowe;
- 3) wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- 4) wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych;
- 6) walory ekonomiczne przestrzeni;
- 7) prawo własności;
- 8) potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 9) potrzeby interesu publicznego;
- 10) potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych.

Powyższe czynniki stanowią wraz z zasadą zrównoważonego rozwoju grupę uwarunkowań ogólnych. Polityka przestrzenna gminy, sposób zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni winna przyjmować zasadę zrównoważonego rozwoju jako podstawę wszelkich działań (zgodnie z art. 1 ustawy). Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (wg Ustawy Prawo ochrony środowiska).

Samorząd gminy winien dążyć do poprawnego i zgodnego z wymogami ochrony środowiska kreowania nowych terenów zainwestowania, ale także do poprawy jakości i atrakcyjności obszaru gminy rozumianego jako środowiska życia jej mieszkańców.

Najważniejsze cele dotyczące środowiska to:

- minimalizacja zużycia przestrzeni i zasobów naturalnych,
- oszczędne i racjonalne, efektywne gospodarowanie zasobami i energią,
- zapewnienie równego dostępu do zasobów i dóbr, do usług,
- ochrona zdrowia mieszkańców,
- podtrzymanie, zachowanie kulturowej i społecznej różnorodności.

Opracowanie wykonano biorąc pod uwagę dotychczasowy dokument Studium z 2005 r, a także zaktualizowane studia i analizy wyjściowe wielobranżowe, obejmujące swym zasięgiem obszar gminy, a w wybranych elementach szerszy zakres przestrzenny. W szczególności zaktualizowano opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru całej gminy (opracowanie „Proeko” Gdańsk, luty 2014 r.) oraz studium społeczno-gospodarcze

i demograficzne, gminny program opieki nad zabytkami czy też koncepcję gospodarki wodno-ściekowej dla gminy. Skojarzono oddzielnie analizowane wcześniej składowe przestrzeni. Zaprezentowano stany, czynniki, zjawiska i procesy w wielu sferach, które mają obecnie i które będą miały wpływ na kształtowanie przestrzeni Gminy Gardeja.

Niniejsze opracowanie stanowi część I elaboratu Studium – część tekstową UWARUNKOWAŃ.

2. Podstawa opracowania, materiały wyjściowe.

Podstawą opracowania jest umowa zawarta pomiędzy Gmina Gardeja w Przedsiębiorstwie Projektowo-Realizacyjnym „DOM” Sp. z o.o. nr 2/2014 z dnia 02 stycznia 2014 r. oraz uchwała Nr XXX/163/2013 Rady Gminy w Gardei z dnia 28 października 2013 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany/ aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Projekt dokumentu sporządzono z uwzględnieniem ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.), przepisów Rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004.118.1233), a także ustawy z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) i innych przepisów odrębnych.

Materiały wyjściowe:

Dotychczasowe dokumenty Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja:

- studium przyjęte uchwałą Nr XV/83/99 Rady Gminy w Gardei z dnia 29 grudnia 1999 r, - opracowanie wykonane przez Instytut Gospodarki przestrzennej i Komunalnej Warszawa, główny projektant dr inż arch Wacław Paziewski, mgr Piotr Fogel,
- studium (całościowa aktualizacja) przyjęte Uchwałą Nr XXX/93/2005 Rady Gminy w Gardei z dnia 09 listopada 2005 r. – opracowanie sporządzone przez Instytut Gospodarki przestrzennej i Mieszkalnictwa, warszawa, proj. prowadzący mgr inż arch Jan Łukasz Juraszyński, mgr Piotr Fogel

Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Ocena aktualności opracowań planistycznych gminy Gardeja - opracowanie Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” sp. z o.o. Starogard Gdański, październik-grudzień 2012 r.

Uchwały Rady Gminy w Gardei dot. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Druki statystyczne dot. gminy dot. planowania przestrzennego

Dane statystyczne własne Urzędu Gminy w Gardei oraz dane i informacje GUS i WUS

Informacje własne Gminy Gardeja o wydanych decyzjach w ziti dot. obszaru gminy oraz o wydanych pozwoleniach budowlanych (inf. Starostwa Powiatowego w Kwidzynie)

Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Gardeja dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy- sporządzone przez Biuro Projektów i Wdrożeń Proekologicznych „Proeko” Gdańsk, luty 2014 r.

Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Gardeja – wrzesień 2014 r, opracowanie dr hab. inż arch Piotr Lorens, przyjęta uchwałą Nr XL/226/2014 Rady Gminy w Gardei z dn. 29.10.2014 r.

Koncepcja ogólna kanalizacji sanitarnej gminy Gardeja - opracowanie Usługi Inwestycyjne i Projektowe Piotr Szymański, Płock, kwiecień 2014 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 dla Gminy Gardeja – opracowanie mgr Olga Kitta, 2014 r.

Gminna Ewidencja Zabytków dla gminy Gardeja – 2013- 2014 r.

Archiwalne dokumenty strategiczne gminy Gardeja:

- dot. założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Gardeja – z 2002r. , sporządzony przez Instytut Energetyki Oddział Gdańsk

- program ochrony środowiska dla gminy Gardeja – 1990r. ,

- programy gosp. odpadami dla gminy - 2004 r

- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Gardeja na lata 2007-2015 – opracowanie Business Mobility International Sp z o.o., Słupsk, maj 2007 r. przyjęta Uchwała Nr X/55/2007 Rady Gminy w Gardei z dnia 26 września 2007 r.

Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 (Uchwała Nr 415/XX/12 Sejmiku Woj. Pomorskiego z 25.06.2012r. oraz Uchwała Nr 416/XX/12 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25.06.2012r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018”.

Mapa topograficzna obszaru opracowania w skali 1:10000 z Państwowego Zasobu Geodezyjno-Kartograficznego

Mapy ewidencyjne 1:5000 – z zasobów Starostwa Powiatowego oraz wypisy z ewidencji gruntów i budynków (wybrane)

Złożone wnioski do studium od instytucji i organów uprawnionych do uzgadniania i opiniowania projektu studium oraz od osób fizycznych, w tym zebrane przez Urząd Gminy w okresie styczeń 2014 – marzec 2015 r.

Materiały i dokumenty zgromadzone przez Urząd Gminy w Gardei dot. obszaru opracowania

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich – analiza opracowana przez „DOM” Sp. z o.o., Starogard Gdański, marzec 2014 r.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 – przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. Monitor Polski 2012, poz. 252

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego – Uchwała Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku

Strategia rozwoju woj. pomorskiego 2020 – przyjęta Uchwałą Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.

Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w województwie pomorskim do roku 2025 (Uchwała Nr 1155/350/10 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2010 r.)

Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych (Uchwała Nr 1098/LII/06 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 23 października 2006 r)

Materiały Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku dot. gminy Gardeja, w tym wojewódzka ewidencja zabytków

Objazd terenowy gminy

Studium ochrony krajobrazu województwa pomorskiego – M. Kistowski, B. Lipińska, B.Korwel-Lejkowska, Gdańsk, grudzień 2005

Inwentaryzacja użytkowania i zagospodarowania terenów na potrzeby Studium- opracowanie „DOM” Sp. z o.o. , Starogard Gdański, lipiec 2014 r.

Materiały własne archiwalne - PPR „DOM” sp. z o.o., Starogard Gdański dot. gminy oraz obszarów sąsiednich

3. Podstawowe dane dotyczące gminy, ogólna charakterystyka gminy.

Gmina Gardeja to gmina wiejska, położona na południowo-wschodnim krańcu województwa pomorskiego, na styku z woj. warmińsko-mazurskim oraz kujawsko-pomorskim. Wschodnia granica gminy stanowi jednocześnie granicę województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego, a południowa granica granicę z woj. kujawsko-pomorskim. Od 1 stycznia 1999 r. Gmina wchodzi w skład powiatu kwidzyńskiego (wraz z miastem Kwidzyn, gminą wiejską Kwidzyn, gminami wiejskimi Sadlinki, Ryjewo).

Gmina graniczy z miastem Kwidzyn, miastem i gmina Prabuty, gmina wiejska Kwidzyn, Sadlinki, Kisielice, Łasin, Rogóźno. Miejscowość gminna leży w południowo-zachodniej części obszaru, przy drodze krajowej nr 55.

Gmina leży w całości w obrębie regionu fizycznogeograficznego Pojezierze Ławskie, w jego południowo-zachodniej części.

Położenie gminy na tle podziału administracyjnego

Źródło: Opracowanie własne na mapie - http://www.pomorskie.eu/res/wizytowka/region/powiaty_i_gminy_d.jpg

Gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania dużych ośrodków miejskich takich jak Kwidzyn (bezpośredni sąsiad) i Grudziądz (w odległości ok. 20 km). Jest korzystnie położona jeśli chodzi o komunikację kołową oraz powiązania z sąsiedztwem.

Odległość miejscowości Gardeja - siedziby władz gminnych od siedziby władz powiatu Kwidzyńskiego – Kwidzyna wynosi około 15 km. Od pozostałych większych ośrodków miejskich Gardeję dzieli dystans:

- ok. 21 km do Grudziądza,
- ok. 32 km do Prabut,
- ok. 17 km do Łasina,
- ok. 12 km od Rogóźna.

Rozciągłość równoleżnikowa gminy wynosi ponad 21 km, a południkowa 15 km.

Główną funkcją obszaru pozostaje rolnictwo, ponad 58% jej powierzchni zajmują bowiem grunty rolne – orne, a ok. 70% wszystkie grunty rolnicze i ok. 17,8% lasy.

Krajobraz obszaru gminy charakteryzują między innymi zróżnicowane ukształtowanie terenu, dość liczne jeziora, występowanie rozległych widoków, mozaikowate zróżnicowanie użytkowania ziemi. Część obszaru objęta jest formami ochrony przyrody, z których

najistotniejsze są Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu i Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu.

Liczba jezior na terenie gminy jest największa spośród wszystkich gmin powiatu kwidzyńskiego: osiemnaście o łącznej powierzchni 526,7 ha. Największe jezioro - Kucki zajmuje powierzchnię 188 ha. Głębokość zbiorników wodnych jest zróżnicowana, waha się od 2,0 do 21 m.

Ze względu na położenie, ukształtowanie, walory środowiskowe, krajobrazowe oraz kulturowe spore znaczenie ma funkcja turystyczna i rekreacja. Na obszarze gminy znajdują się bardzo liczne obiekty o wartościach kulturowych, warte ochrony, zachowania i wypromowania jako element konkurencyjności gminy.

Gminę zamieszkuje obecnie 8647 osób¹ (dane UG), powierzchnia wynosi 19270 ha, gęstość zaludnienia to 44 os/km² (dane WUS, 2012). W skład gminy wchodzi 34 miejscowości, skupione w 24 sołectwach.

Gmina Gardeja dzieli się na 20 obrębów geodezyjnych:

1. Bądki
2. Cygany
3. Czarne Dolne
4. Gardeja
5. Jaromierz
6. Kalmuzy
7. Klasztorzek
8. Klecewo
9. Krzykosy
10. Morawy
11. Otłowiec
12. Otoczyn
13. Pawłowo
14. Przeclaw
15. Rozajny
16. Trumieje
17. Wandowo
18. Wilkowo
19. Wraclawek
20. Zebrdowo

¹ 8482 osoby wg danych WUS na koniec 2012 r.

Zestawienie miejscowości:

L.p.	Nazwa sołectwa	Nazwa miejscowości wchodzących w skład sołectwa
1	Bądko	Bądko
2	Cygany	Cygany
3	Czarne Dolne	Czarne Dolne
4	Czarne Górne	Czarne Górne, Przęsławek
5	Czarne Małe I	Czarne Małe
6	Czarne Małe II	Czarne Małe
7	Gardeja I	Gardeja I, Gardėja IV
8	Gardeja II	Gardeja II, Kalmuzy
9	Gardeja III	Gardeja III
10	Jaromierz	Jaromierz, Klecewo
11	Klasztorzek	Klasztorzek, Międzyzlesie
12	Krzykosy	Krzykosy
13	Morawy	Morawy, Albertowo
14	Nowa Wioska	Nowa Wioska
15	Otłowiec	Otłowiec, Osadniki
16	Otłówko	Otłówko, Czachówek
17	Otoczyn	Otoczyn
18	Pawłowo	Pawłowo
19	Rozajny	Rozajny
20	Rozajny Małe	Rozajny Małe
21	Trumieje	Trumieje, Wilkowo
22	Wandowo	Wandowo
23	Wraclawek	Wraclawek
24	Zebrdowo	Zebrdowo, Olszówka

Gminę komunikacyjnie obsługują:

- w kierunku północ-południe droga krajowa nr 55 (relacji Nowy Dwór Gdański – Stolno)
- w kierunku zachodnim droga wojewódzka nr 532 (relacji Kwidzyn – Gardėja)
- w kierunku wschodnim droga wojewódzka nr 523 (relacji Gardėja – Trumieje)
- w kierunku północ-północny wschód droga wojewódzka nr 522 (relacji m. Górki – Kieselice)
- przez gminę Gardėja przebiega linia kolejowa nr 207 Malbork – Grudziądz – Toruń.

Poprzez teren gminy przebiegają następujące sieci infrastruktury technicznej ponadlokalnej:

- gazociągi wysokiego ciśnienia DN 400 i DN 500 (w kierunku północ-południe)
- linia energetyczna 400 kV (w kierunku północ-południe)
- linie energetyczne 110 kV (we wschodniej części gminy w kierunku zachód-południe)
- ropociąg wysokiego ciśnienia (w centrum gminy w kierunku północ-południe) DN 800

Poprzez Gminę Gardėja przebiega dawna trasa linii kolejowej relacji Kwidzyn – Kieselice. Obecnie po torowisku nie pozostało już śladu, w dawnych budynkach kolejowych w Rozajnach i Wilkowie są mieszkania. Pozostałością po linii kolejowej są mosty nad dawnym torowiskiem w Krzykosach i Rozajnach.

II. Uwarunkowania ponadlokalne oraz strategia rozwoju gminy.

Zagadnienia omówiono szczegółowo w opracowaniu: „**Wpływ opracowań ponadlokalnych na politykę przestrzenną gminy Gardeja. Analiza studiów gmin sąsiednich dla obszarów sąsiadujących z gminą Gardeja** „, stanowiącym część dokumentacji planistycznej Studium - oprac. „DOM” sp. z o.o., Starogard Gd., maj 2014 r

1. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Zgodnie z art. 9 ust 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wójt sporządza studium uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju. „Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2030”, przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą z dn. 13.12.2011 r. (Monitor Polski 2012, poz. 252) określa zasady prowadzenia polityki przestrzennej w oparciu o ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju i wynikające z niej zasady planowania:

- racjonalności ekonomicznej
- preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę
- przezorności ekologicznej
- kompensacji ekologicznej
- hierarchiczności celów zapewniającej koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzje poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych
- dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych
- partycypacji społecznej (szerokiej i aktywnej)

W „KPZK 2030” wskazano 6 powiązanych ściśle i dopełniających się wzajemnie celów.

Cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju sformułowany jest następująco:

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Osiąganie tego celu musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

W KPZK 2030 wskazano sześć ściśle powiązanych i dopełniających się wzajemnie celów. Spośród nich do obszaru gminy Gardeja można odnieść następujące działania służące **realizacji celów rozwoju określonych w KPZK 2030:**

1) Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

- Wspomaganie spójności terytorialnej, w tym wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich:

Restrukturyzacja obszarów wiejskich ma podstawowe znaczenie dla Polski. Niezbędne jest wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym (gminnym, powiatowym i subregionalnym) i rozszerzanie oferty lokalnych rynków pracy, z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych. Konieczne jest ułatwienie mieszkańcom dostosowania się do zmian strukturalnych poprzez wykorzystanie innych walorów tych obszarów (np. w zakresie ekologii, rozwoju turystyki, produkcji energii w oparciu o lokalne źródła surowców) i zwiększenie możliwości znalezienia zatrudnienia w bardziej produktywnych sektorach gospodarki. Nastąpi to dzięki wsparciu rozwoju zasobów ludzkich, kapitału społecznego oraz inwestycji w infrastrukturę techniczną (transportową, telekomunikacyjną, energetyczną niskich napięć i ochrony środowiska) i społeczną. Ważnym elementem działań restrukturyzacyjnych są ukierunkowane na wzrost roli i jakości działania instytucji publicznych obsługujących procesy restrukturyzacyjne oraz służące pobudzaniu aktywności i budowaniu partnerstwa pomiędzy różnymi grupami społecznymi.

- Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej, w tym integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów wiejskich, wspomaganie rozwoju specjalizacji terytorialnej:

Polityka przestrzenna wobec obszarów wiejskich będzie zmierzać do uruchomienia istniejącego potencjału rozwojowego tych obszarów w celu zwiększenia ich konkurencyjności jako miejsca zamieszkania i pracy, wypoczynku oraz prowadzenia działalności gospodarczej i poprawy warunków życia mieszkańców.

Infrastruktura energetyczna na obszarach wiejskich, sieci przesyłowe i dystrybucyjne oraz powiązania sieci przesyłowej między regionami będą modernizowane, także dla wsparcia dynamiki rozwoju wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Należy podjąć intensywne działania na rzecz modernizacji i rozwoju szeroko pojętej infrastruktury edukacji, a także tworzyć i modernizować infrastrukturę dla inkubowania przedsięwzięć społecznych i obywatelskich. Niezbędne jest również zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich.

Dla zwiększenia mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich niezbędne jest (...) utrzymanie oraz tworzenie nowych połączeń kolejowych, wzmocnienie regionalnego i lokalnego transportu autobusowego w relacjach zamiejskich, umożliwiającego bezpośrednie powiązanie z obszarem metropolitalnym przyległych obszarów wiejskich oraz modernizację uzupełnienie sieci dróg na obszarach wiejskich oraz rozwój zintegrowanego transportu publicznego w relacji miasto – wieś. Jednocześnie należy (...) wspierać tworzenie infrastruktury i rozbudowę węzłów przesiadkowych transportu kołowego i kolejowego na obszarach wiejskich (opartej na budowie i rozwoju zintegrowanej infrastruktury transportu pasażerskiego w układzie lokalnym i regionalnym).

Planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich powinno zachowywać najlepsze tradycyjne wzorce zabudowy w powiązaniu z postulatem zapobiegania nadmiernemu jej rozproszeniu i tworzenia zwartych skupisk ludności, zmniejszając energochłonność tworzonych w procesie rurbanizacji struktur, jednocześnie powinno uwzględniać potrzeby komunikacyjnych powiązań sieciowych zarówno lokalnych, jak i z dużymi ośrodkami miejskimi.

Szansą dla rozwoju wielu obszarów wiejskich jest osiągnięcie specjalizacji dzięki wykorzystaniu ich dziedzictwa kulturowego, zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Następować będzie wzmocnienie ekologicznych funkcji obszarów wiejskich poprzez zalesianie gruntów porolnych, odtwarzanie stosunków hydrologicznych oraz włączenie niektórych terenów rolniczych do systemu korytarzy ekologicznych.

- Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych, w tym wspomaganie obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Gwarancją zapewnienia funkcjonalnej i przestrzennej spójności tych obszarów z siecią głównych ośrodków wiejskich jest zapewnienie dostępu mieszkańcom wszystkich terytoriów (...) do podstawowych usług na obszarach przez nich zamieszkałych (do 30 minut dojazdu) oraz dostępu do usług wyższego rzędu zlokalizowanych w głównych ośrodkach miejskich (1,5 godz.).

2) Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

- Poprawa dostępności ośrodków subregionalnych i obszarów wiejskich oraz poprawa dostępności do obszarów o najniższym poziomie dostępności czasowej do największych miast.

Utrudniony dostęp do usług publicznych m.in. do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy infrastruktury do odzysku – w tym recyklingu – oraz unieszkodliwiania odpadów lub ich niska jakość pogłębiają depopulację na obszarach wiejskich oraz generują dalsze problemy społeczne (bezrobocie, bierność społeczna), co skutkuje marginalizacją gospodarczą i społeczną obszarów o utrudnionym dostępie. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług publicznych oraz podnoszenie ich jakości umożliwia rozwój obszarów wiejskich.

Rozbudowa infrastruktury transportowej umożliwi oddziaływanie najsilniejszych obszarów wzrostu na inne ośrodki, co ma duże znaczenie dla zwiększania konkurencyjności polskich regionów jako spójnych jednostek terytorialnych.

3) Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

- Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej, przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej,

Na poziomie regionalnym i lokalnym wymagane jest uszczegółowienie właściwe dla odpowiedniej skali planistycznej oraz dostosowanie struktur krajobrazu tworzących obszar korytarza ekologicznego do wymagań bytowych i migracyjnych grup gatunków chronionych o określonych potrzebach terytorialnych. Dodatkowo wymagane jest powiększenie systemu o trasy przelotów ptaków, nietoperzy i migracji organizmów wodnych. Poziom regionalny odpowiada także za wskazanie poziomu ochrony prawnej biocentrów i korytarzy migracyjnych.

Przeciwdziałanie fragmentacji systemów przyrodniczych będzie polegało na uwzględnianiu potencjału środowiska przyrodniczego i obligatoryjnym wybieraniu rozwiązań najmniej uciążliwych dla środowiska oraz zarządzaniu przestrzenią funkcjonalną korytarzy ekologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, szczególnie przy planowaniu infrastruktury komunikacyjnej i wskazywaniu gruntów do urbanizacji.

- Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (EKK).

Konsekwentna realizacja celów Konwencji dotyczących wzajemnych relacji człowiek – krajobraz w ramach przestrzennego zagospodarowania kraju i regionów, a także na szczeblu lokalnym wymaga, aby wdrożenie EKK obejmowało trzy poziomy działań: rozpoznanie zasobów, gospodarowanie nimi i edukację wspomagającą. Gospodarowanie krajobrazami dotyczy zarówno podejmowanych działań ochronnych jak i planowania wykorzystywania zidentyfikowanych walorów w procesie rozwoju, nadawania nowych funkcji obiektom, projektowania i realizacji nowych struktur. Działania w tym zakresie skoncentrują się na objęciu ochroną prawną najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym krajobrazów naturalnych i historycznych, w tym układów (...) ruralistycznych oraz stanowisk archeologicznych.

- Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego.

Istniejąca konieczność zminimalizowania skutków ekstremalnych zjawisk, takich jak powódzie i susze, wymaga – poza działaniami wynikającymi bezpośrednio z zarządzania ryzykiem powodzi – programowania w planowaniu przestrzennym działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej do 15% średniego odpływu rocznego w drodze realizacji zbiorników dużej i małej retencji, a także mikroretencji obszarowej i przyobiektovej.

Racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych zapewniające równowagę poboru i zasilania będzie obejmowało ochronę w planie krajowym, wojewódzkim i studium gminnym zasobów wód podziemnych,(...). Wprowadzony ponadto zostanie wymóg lokalizowania przemysłów wodochłonnych wyłącznie na obszarach wyznaczonych w planach wojewódzkich.

- Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.

Celem działań jest ograniczenie deficytu wody oraz ochrona jej jakości. Wprowadzona zostanie zasada obligatoryjnego współdziałania gmin i samorządów wojewódzkich w obszarach funkcjonalnych w celu

poprawienia opłacalności gospodarki komunalnej i efektywnego ponoszenia kosztów społecznych gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowania odpadów komunalnych. W pzpw i studiach gminnych będą określone (po 2015 roku) obszary ochrony wód podziemnych i restytucji obszarów mokradłowych, wymagające ograniczeń w swobodzie użytkowania rolnego w tym utrzymywania trwałych form użytków rolnych, wprowadzania upraw leśnych, kształtowania zadrzewień śródpolnych i granicy rolno-leśnej w celu zapobiegania zanieczyszczeniom obszarowym.

- Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.

Podstawowym kierunkiem działań planistycznych będzie kształtowanie struktur przestrzennych minimalizujących zapotrzebowanie na energię i zmniejszających emisję gazów cieplarnianych oraz umożliwiających zwiększenie komplementarnego wykorzystania OZE w celu dywersyfikacji zaopatrzenia w energię gmin i zmniejszenie uciążliwości niskiej emisji. W lokalizacji inwestycji należy również brać pod uwagę kształtowanie polityki energetycznej gmin wykorzystujących biomasę z odpadów lub stosujących metody termicznego przekształcania odpadów.

- Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.

Dotychczasowe formy i metody ochrony złóż kopalin w planowaniu przestrzennym nie są wystarczające dla rozwiązywania konfliktu interesów dotyczących zagospodarowania powierzchni nad złożem, zarządzania współwystępującymi zasobami środowiska podlegającymi ochronie i zabezpieczenia możliwości eksploatacji złóż, niezależnie od stopnia rozpoznania złoża.

Szczególnie istotne jest określenie surowców strategicznych: energetycznych, metalicznych, chemicznych i skalnych i obligatoryjne uwzględnianie w aktach planistycznych lokalizacji niezagospodarowanych złóż tych surowców.

4) Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

- Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie, m.in. zwiększenie możliwości wydobycia gazu ziemnego na terytorium Polski, w tym ze złóż niekonwencjonalnych (np. gaz łupkowy) oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Rozwój infrastruktury energetycznej będzie polegał na bardziej równomiernym rozmieszczeniu elektrowni na terenie kraju oraz sieci przesyłowych energii elektrycznej i gazu, która może wymagać rozbudowy w związku z ewentualnym zwiększeniem wydobycia gazu na terenie Polski, rozbudową sieci przesyłowej najwyższych napięć niezbędnej dla przyłączenia nowych źródeł wytwórczych, w tym OZE i wyprowadzenia z nich mocy, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez budowę nowych mocy (...).

Jedną z możliwości zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju jest wykorzystanie gazu ziemnego występującego w łupkach ilastych. Dotychczas gaz ten nie był wydobywany ze względu na brak odpowiedniej technologii. W najbliższych latach nastąpi na znacznym obszarze kraju intensyfikacja badań geologicznych dotyczących zasobów gazu ziemnego z wykorzystaniem nowoczesnych technik poszukiwawczych i rozpoznawczych. Odkrycia opłacalnych ekonomicznie złóż będą się wiązały z traktowanymi priorytetowo inwestycjami w zakresie zagospodarowania niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego. Powstanie konieczność uwzględniania nowych obszarów eksploatacji (prawdopodobnie rozproszonych na obszarze kraju) i uwzględniania ich ograniczeń w ramach planów zagospodarowania na poziomie krajowym i regionalnym oraz planów miejscowych.

W warunkach polskich do źródeł energii odnawialnej o największym potencjale ekonomicznym należy zaliczyć energie wiatru, wykorzystanie biomasy i biogazu oraz energię geotermalną. Ze względu na rozproszenie tych źródeł będzie musiało nastąpić przystosowanie krajowej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej do odbioru tak wytwarzanej energii.

- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.

W planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich szczebli zostaną uwzględnione granice obszarów przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego, mapach ryzyka powodziowego oraz odpowiednie działania techniczne i nietechniczne zmniejszające ryzyko szkód powodziowych, w tym ustalenia określone w planach zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na obszarach o szczególnie cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych działania służące minimalizowaniu ryzyka powodziowego powinny wykorzystywać przede wszystkim rozwiązania jak najmniej inwazyjne dla środowiska przyrodniczego.

Zostaną określone potrzeby retencyjne w obszarach dorzeczy i sposoby działań dla uzyskania wskaźnika retencyjności 12-15% odpływu średniego rocznego z obszaru Polski (7-9 mld m³), w celu konsekwentnego wprowadzenia ich do planów zagospodarowania przestrzennego.

5) Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

- Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania.

Na poziomie lokalnym podstawowym dokumentem pozostaje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, spójny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium powinno wiązać również inne dokumenty oraz wszelkie decyzje wydawane w gminie w odniesieniu do gospodarowania przestrzenią i zmian przeznaczenia terenów, uwzględniając zadania wynikające z dokumentów rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego szczebla krajowego i regionalnego, a także realizujących długoterminowe cele rozwoju lokalnego, niestojące z nimi w sprzeczności.

Na poziomie lokalnym wybrane rozwojowe obszary gminy zostaną uwzględnione w zadaniach wynikających z dokumentów rozwoju społeczno-gospodarczego szczebla krajowego i regionalnego.

- Wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.

Wzmocnienie planowania przestrzennego wymaga zmian instytucjonalnych na poszczególnych poziomach administracyjnych oraz wprowadzenia systemu monitoringu i stałej oceny stanu zagospodarowania przestrzennego. Pracownicy administracji publicznej zajmujący się planowaniem procesów rozwojowych, w tym przestrzennych, oraz realizacją przedsięwzięć z nich wynikających będą podlegać procesowi kształcenia ustawicznego, stałemu procesowi podnoszenia wiedzy i kompetencji w zakresie zagadnień dotyczących jakości przestrzeni i polityki przestrzennej. W ramach promocji kultury przestrzeni prowadzona będzie edukacja obywatelska i popularyzacja problematyki środowiska zurbanizowanego, zwłaszcza w aspekcie aktywnego udziału społeczeństwa w procesach planowania.

- Budowa systemu monitorowania procesów przestrzennych i ich oceny.
Partnerstwo terytorialne w planowaniu i zarządzaniu procesami rozwojowymi.

Osiągnięcie pełnej i rzeczywistej jawności planowania we wszystkich fazach oraz umożliwienie aktywnej partycypacji społecznej w każdej z nich stanowi o poziomie nowoczesnego zarządzania przestrzenią. Działania służące włączeniu partnerów w system planowania będą polegały m.in. na wprowadzeniu obowiązku publikacji w Biuletynie Informacji Publicznych (BIP) gminy uchwał, dotyczących dokumentów planistycznych wraz z załącznikami graficznymi i innymi, stanowiącymi dokumentację planistyczną; wprowadzeniu na etapie wyłożenia projektów studiów gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do konsultacji społecznych (także w formie elektronicznej), obowiązku umieszczania wyżej wymienionych projektów na stronie internetowej gminy oraz w BIP, w oparciu o Ustawę o infrastrukturze informacji przestrzennej.

Dla realizacji celów „KPZK 2030” wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania (krajowym, regionalnym i lokalnym). Do gminy Gardeja odnieść można następujące typy obszarów funkcjonalnych:

Funkcjonalne obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych - to obszary które znajdują się w procesie postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi; jednym z celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju na

tych obszarach jest utrzymanie i rozwijanie więzi społeczności lokalnej i zachowanie prawidłowych relacji pomiędzy istniejącymi strukturami przestrzennymi.

Obszary szczególnego zjawiska wyznaczone w skali makroregionalnej, wymagające specjalnego podejścia:

Obszar ochrony gleb dla celów produkcji rolnej – wymagający ochrony przed zmianą użytkowania w dokumentach planistycznych (studium i plany miejscowe);

Obszar kształtowania potencjału rozwojowego wymagający programowania działań ochronnych – ze względu na ich wartość przyrodniczą, kulturową lub szczególne znaczenie dla ochrony zasobów naturalnych wymagając podjęcia niezbędnych działań zgodnych z przeznaczeniem każdego z tych obszarów;

Obszary cenne przyrodniczo (korytarze ekologiczne, obszary chronionego krajobrazu) – powinny zachować funkcje przyrodniczą i ochronną; na obszarach wyznaczonych dla ochrony krajobrazu ograniczeniom powinny podlegać przede wszystkim lokalizacje turbin wiatrowych, plantacje jednolitych upraw wielkopowierzchniowych i lokalizacje obiektów kubaturowych niedostosowanych do otoczenia;

Obszary ochrony krajobrazów kulturowych – wymagają wprowadzenia do dokumentów planistycznych zintegrowanej ochrony środowiska kulturowego, umożliwiającej gospodarowanie krajobrazem w celu podniesienia konkurencyjności regionów;

Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych – wymagają zapewnienia równowagi poboru i odtwarzania zasobów, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiego poziomu oczyszczania wód zużytych;

Obszary funkcjonalne wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej - Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Sformułowane wyżej cele i kierunki działań polityki przestrzennej KPZK 2030 stanowią ustalenia i zalecenia wymagane do wprowadzenia do planów zagospodarowania województw oraz - poprzez nie - do uwzględnienia w planowaniu na szczeblu gminnym.

2. Uwarunkowania i wytyczne wynikające ze strategii rozwoju województwa pomorskiego

Zgodnie z art. 9 ust 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wójt sporządza studium uwzględniając ustalenia strategii rozwoju województwa.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 została przyjęta Uchwałą Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r. W przyjętej Strategii zaprezentowano następującą wizję województwa pomorskiego w 2020 r.:

Pomorskie w roku 2020 to region:

- **trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych;**
- **o unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii eko-efektywnych;**
- **będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.**

Dla realizacji wizji województwa pomorskiego wyznaczono 3 cele strategiczne o charakterze ogólnym: **NOWOCZESNA GOSPODARKA, AKTYWNI MIESZKAŃCY, ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ**, dla których następnie sformułowano cele operacyjne (10) oraz określono kierunki (35) działań, spośród których dla obszaru gminy Gardeja najistotniejsze zaprezentowano w poniższej tabeli:

– Cel operacyjny (numeracja zgodna ze strategią województwa)	– Kierunki działań (numeracja zgodna ze strategią województwa)	Warunki sukcesu
– Cel strategiczny 1 - NOWOCZESNA GOSPODARKA		
– 1.1 Wysoka efektywność przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> – 1.1.1 Upowszechnianie innowacji w przedsiębiorstwach; – i transfer wiedzy do gospodarki <ul style="list-style-type: none"> – 1.1.2 Wsparcie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw <ul style="list-style-type: none"> – 1.1.3 Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost zaufania i intensyfikacja współpracy między kluczowymi partnerami, m.in. w zakresie upowszechniania innowacji, transferu wiedzy do gospodarki oraz pozyskiwania nowych inwestycji; – Poprawa sprawności administracyjnej w obsłudze inwestycji (m.in. przygotowanie planistyczne, podatki i opłaty lokalne, decyzje administracyjne, zachęty)
– 1.3 Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	<ul style="list-style-type: none"> – 1.3.1 Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów; – turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – Utrzymanie wizerunku województwa jako <u>regionu dysponującego atrakcyjną ofertą turystyczną</u> oraz sprzyjającego organizacji dużych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych; – Rozwój współpracy między sektorem publicznym, branżą

		turystyczną i podmiotami działającymi w obszarze kultury w zakresie tworzenia wspólnych, sieciowych, ponadlokalnych produktów turystycznych oraz oferty kulturalnej
– Cel strategiczny 2 - AKTYWNI MIESZKAŃCY		
– 2.1 Wysoki poziom zatrudnienia	– 2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych	– Koordynacja działań w zakresie aktywizacji osób biernych zawodowo między instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, przy aktywnym współdziałaniu organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej; – Nawiązanie partnerskich, długofalowych relacji między samorządami, odpowiedzialnymi za kształcenie zawodowe na swoim terenie, a pracodawcami i środowiskiem akademickim
	– 2.1.2 Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw	
	– 2.1.3 Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego	
– 2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego	– 2.2.1 Systemowe wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	– Wzrost zaufania i intensyfikacja współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami, szczególnie w relacji: jednostki samorządu terytorialnego – organizacje pozarządowe
	– 2.2.2 Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych	
	– 2.2.3 Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji	
	– 2.2.4 Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych	
– 2.3 Efektywny system edukacji	– 2.3.1 Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym	– Trwała współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami oświatowymi, instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy jakości edukacji uwzględniającej rozwój kompetencji kluczowych na każdym etapie edukacyjnym; – Współdziałanie uczniów, nauczycieli, rodziców i jednostek samorządu terytorialnego dla poprawy jakości kształcenia na każdym etapie edukacji
	– 2.3.2 Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3	
	– 2.3.3 Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych)	
– 2.4 Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	– 2.4.1 Intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych	– Wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych

– – Cel strategiczny 3 - ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ		
– 3.1 Sprawny system transportowy	– 3.1.1 Rozwój systemów transportu zbiorowego	– Skuteczna promocja alternatywnych wobec samochodu środków transportu; – Uzgodniona i skoordynowana realizacja <i>planów zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego</i> na wszystkich poziomach w województwie
	– 3.1.2 Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem	
	– 3.1.3 Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu	
– 3.2 Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna	– 3.2.1 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej	– Wysoka świadomość wszystkich partnerów w zakresie korzyści płynących z podejmowania działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa energetycznego, efektywności energetycznej oraz wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, a także istnienie skutecznych mechanizmów wsparcia ww. przedsięwzięć
	– 3.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
	– 3.2.3 Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi	
	– 3.2.4 Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń	
– 3.3 Dobry stan środowiska	– 3.3.1 Rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych	– Uporządkowany system prawny gospodarki przestrzennej; – Systemowa współpraca podmiotów sektora gospodarki wodnej
	– 3.3.2 Ograniczanie zagrożeń powodziowych	
	– 3.3.3 Rozwój kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych	
	– 3.3.4 Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej	
	– 3.3.5 Rozwój monitoringu środowiska oraz zagrożeń powodziowych	

W realizację strategii rozwoju województw powinny angażować się różne podmioty, w tym władze samorządowe gmin. Wskazywane ogólne zasady polityki rozwoju: **zrównoważonego rozwoju**, subsydiarności regionalnej, programowania rozwoju, sprawności administracji,

a także następujące zasady (wyróżniono najważniejsze dla dokumentu studium gm. Gardeja):

wielopoziomowego zarządzania i partnerstwa, tematycznego i terytorialnego ukierunkowania interwencji, **racjonalnego gospodarowania przestrzenią, korzystnego oddziaływania na środowisko**, promowania zatrudnienia, promowania postaw obywatelskich, równości szans, niedyskryminacji i integracji społecznej, inteligentnej specjalizacji, ukierunkowania na innowacje, wymiaru cyfrowego.

Dla rozwoju gminy Gardeja mogą mieć znaczenie takie dokumenty wyznaczające kierunki rozwoju lub ramy prowadzenia działań prorozwojowych jak np. regionalne programy strategiczne dla województwa pomorskiego na lata 2014-2020:

- Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej - uchwała Zarządu Woj. nr 910/272/13 z dn. 01.08.2013 r.
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej – uchwała Zarządu Woj. nr 1080/286/13 z 24.09.2013 r.
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie ochrony zdrowia – uchwała Zarządu Woj., nr 930/274/13 z dn. 08.08.2013 r.
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska – uchwała Zarządu Woj. nr 931/274/13 z 08.08.2013 r.
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu – uchwała Zarządu Woj. nr 951/275/13 z 13.08.2013 r.
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie rozwoju gospodarczego – uchwała Zarządu Woj. nr 967/277/13 z dn. 22.08.2013 r.
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla woj. pomorskiego -uchwała Sejmiku Woj. Pom. nr 788/XXXVII/14 z dn. 24.02.2014 r.

a także

- program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu – Uchwała Nr 753/XXXV/13 Sejmiku Woj. Pom. z 25.11.2013 r.
- plan gospodarki odpadami dla woj. pomorskiego 2018 - Uchwała nr 415/XX/12 Sejmiku Woj. Pom. z dn. 25.06.2012 r.
- program ochrony środowiska dla woj. pom. na lata 2013- 2016 z perspektywą do roku 2020 – uchwała nr 528/XXV/12 Sejmiku Woj. Pom. z dn. 21.12.2012 r.
- program opieki nad zabytkami woj. pom. na lata 2011-2014 – Uchwała Sejmiku Woj. Pom. nr 91/V/11 z dn. 28.02.2011 r.

3. Uwarunkowania i wytyczne wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

Uchwała Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, zwanego dalej „planem” lub „PZPWP”.

Zgodnie z art. 9 ust 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wójt sporządza studium uwzględniając ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Generalną zasadę realizowaną w prowadzeniu polityki przestrzennej powinno stanowić **długookresowe równoważenie rozwoju** różnych sfer życia i działalności w przestrzeni województwa. Zasada ta realizowana winna być jako **polityka równoważenia rozwoju** przejawiająca się kształtowaniem ośrodków, pasm i stref aktywności, warunkujących rozwój

przedsiębiorczości i innowacji w miejscach, które są i będą wybierane przez mechanizmy gospodarki rynkowej oraz aktywne inicjowanie i wspomaganie przedsięwzięć samorządów lokalnych i podmiotów publicznych, przy jednoczesnym zachowaniu cech, zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu warunkujących wysoką jakość życia i zdrowie mieszkańców.

Cel generalny polityki przestrzennej województwa określony w PZPWP:

**KSZTAŁTOWANIE HARMONIJNEJ STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ
WOJEWÓDZTWA**

sprzyjającej równoważeniu wykorzystywania cech, zasobów i walorów przestrzeni z **rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia oraz trwałym zachowaniem wartości środowiska dla potrzeb obecnego i przyszłych pokoleń**

Cele główne polityki przestrzennej zapisane w PZPWP z 2009 r. to:

1. Powiązanie województwa z Europą, w tym przede wszystkim z regionem bałtyckim
2. Wzrost konkurencyjności i efektywności gospodarowania przestrzenią
3. Osiągnięcie średniego europejskiego poziomu rozwoju i jakości życia porównywalnej z krajami europejskimi
4. Zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktur i wartości
5. Podwyższenie walorów bezpieczeństwa i odporności na skutki awarii i klęsk żywiołowych

PZPWP zawiera wśród swoich zapisów tzw. ustalenia , zaznaczone w tekście tłem szarym, stanowiące wiążące dla gmin przy sporządzaniu studium ustalenia.

Podstawowe zasady gospodarowania przestrzenią oznaczone jako wiążące to:

1. Stale równoważenie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu, zróżnicowanej terytorialnie i warunkowanej dynamika rozwoju.
2. Stosowanie trójochrony (integralnej ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazu) dla utrzymania równowagi środowiska i poprawy warunków życia i jakości życia.
3. Redukcja napięć i konfliktów w strukturach przestrzennych, dążenie do harmonijnego powiązania potrzeb społecznych z cechami i funkcjonowaniem środowiska.
4. Poprawa i kształtowanie ładu przestrzennego.
5. Wykorzystywanie naturalnych predyspozycji środowiska w planowaniu przestrzennym dla zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju regionu.
6. Dążenie do poprawy stabilności i sprawności funkcjonowania struktur przestrzennych oraz zwiększenie ich odporności na czynniki zewnętrzne.
7. Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, oszczędność energii i ograniczenie ilości odpadów.

Gmina Gardeja położona jest w wyznaczonej strefie – makroregionie Doliny Dolnej Wisły, ważne dla jej rozwoju są powiązania z pobliskimi ośrodkami miejskimi Kwidzynie, Grudziądzem i Prabutami, a poprzez most na Wiśle także z obszarem gmin położonych po drugiej stronie Wisły. Jest to obszar w skali województwa należący do strefy o najwyższej

przydatności dla rolnictwa, dość cenny przyrodniczo, ważny kulturowo (dominujący typ krajobrazu kulturowego to wielka własność ziemska i osadnictwo mieszane), występuje to wiele obiektów zabytkowych w tym cennych pałaców i dworów, a sama wieś Gardeja ma cenny układ urbanistyczny. Gmina Gardeja położona jest w części województwa, w której stwierdzono zagrożenia czystości powietrza atmosferycznego (przekroczenia pyłu zawieszonego i benzeno(a)pirenu), pobliski Kwidzyn jako ośrodek przemysłowy to ośrodek stanowiący źródło potencjalnych poważnych awarii. Wschodnia część obszaru gminy objęta jest zasięgiem GZWP nr 210. Gmina Gardeja to także fragment regionu turystycznego Doliny Dolnej Wisły, z istniejącymi obszarami intensywnego wypoczynku świątecznego. Wraz z sąsiednimi gminami powiatu kwidzyńskiego gmina Gardeja została w PZPWP wskazana jako **obszar problemowy „Doliny Dolnej Wisły wraz z jej obszarem deltowym”** oraz jako **„obszar wiejski strukturalnie słaby”**. Najbliższym ośrodkiem stanowiącym centrum regionalne- koncentracji potencjału jest dla gminy Gardeja Kwidzyn.

Poniżej przedstawiono wybrane, najważniejsze ustalenia PZPWP **do obszaru gminy Gardeja**.

– Kategoria	– Zadania, zasady i kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym
– System ochrony środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> – Zadania polityki: Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz dążenie do poprawy ciągłości przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, zapewniających trwałość i różnorodność gatunkową zasobów biosfery oraz stabilność procesów przyrodniczych. – Zasady zagospodarowania: – Kształtowanie spójności systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych województwa winno odbywać się, w postaci dwóch komplementarnych podsystemów przestrzennych; – przyrodniczych obszarów chronionych – ustanowionych prawnie i zapewniających trwałość najcenniejszych wartości naturalnych; – powiązań ekologicznych – płatów i korytarzy ekologicznych, gwarantujących spójność terytorialną i tworzących podstawę funkcjonowania środowiska. – Korytarze ekologiczne muszą spełniać następujące warunki: – zachowywać ciągłość przestrzenną i mieć dostateczną szerokość określaną w dokumentach planistycznych gmin – charakteryzować się wysokim stopniem zachowania naturalnych warunków pokrycia terenu – gwarantować zmienność siedlisk i typów środowiska dogodnych do rozprzestrzeniania gatunków; – zapewniać niezbędne warunki dla bytowania i wędrówek zwierząt oraz wypoczynku i rekreacji ludności. – Stosowanie rozwiązań minimalizujących wpływ inwestycji infrastrukturalnych, przez rozważenie rozwiązań alternatywnych w przypadku kolizji z wartościami przyrodniczymi, kulturowymi i krajobrazowymi oraz stosowanie kompensacji przyrodniczej w przypadku braku możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych. – Kierunki – Zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów NATURA 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów – Ukształtowanie struktury powiązań ekologicznych regionu składającej się z 10 leśnych i rolno-leśnych płatów ekologicznych o randze ponadregionalnej i regionalnej oraz 17 korytarzy ekologicznych o randze ponadregionalnej i regionalnej przyrodniczo-krajobrazowych – Planowane na terenie gminy nowe formy ochrony przyrody: Park Krajobrazowy Dolnej Wisły, powiększenie Morawskiego OCHK.
– System ochrony środowiska kulturowego	<ul style="list-style-type: none"> – Zadania – Zachowanie i eksponowanie przestrzennych świadectw tradycji morskich kraju i województwa

	<ul style="list-style-type: none"> – Najwartościowszych zespołów i obiektów środowiska kulturowego, wzmacniających wizerunek regionu jako integralnego elementu środowiska kulturowego Europy Bałtyckiej – Zachowanie różnorodności kulturowej województwa oraz zapewnienie dostępności zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego jako atutu w rozwoju zrównoważonym i konkurencyjności przestrzeni województwa. – Zasady – W gminnych dokumentach planistycznych należy: <ul style="list-style-type: none"> – zidentyfikować istniejące i potencjalne konflikty funkcjonalno-przestrzenne związane z ochroną walorów kulturowych; – zidentyfikować elementy charakterystyczne krajobrazu kulturowego oraz określić zasady ich ochrony (np.: wskazanie wytycznych dotyczących zgodnych z tożsamością miejscowości zasad: posadowienia obiektów na działce, formy obiektu, detalu architektonicznego); – określić elementy charakterystyczne w przypadku dóbr kultury współczesnej, które winny zostać zachowane. – Kierunki – Ochrona i odnowa charakterystycznych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, m.in.: układów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków wsi pomorskiej, dziedzictwa morskiego i rzeczno, dziedzictwa budownictwa ceglanego (przede wszystkim najstarsze kościoły i założenia klasztorne, zamki krzyżackie) i drewnianego (przede wszystkim dziedzictwo kulturowe Ziemi Słupskiej, Żuław, Powiśla, Kaszub i Kociewia), obiektów dziedzictwa obronnego i techniki (w tym systemów hydrotechnicznych), kultury materialnej portów morskich i rzecznych oraz wsi rybackich, materialnych relikwów dziedzictwa solidarnościowego, zespołów rezydencjalnych, zespołów zieleni urządzonej, wybitnych dóbr kultury współczesnej.
<ul style="list-style-type: none"> – System ochrony walorów krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – Zadania – Zachowanie i eksponowanie najwartościowszych zespołów i fragmentów krajobrazu, panoram widokowych i wnętrz architektoniczno-krajobrazowych dla wzmacniania wizerunku regionu – Kształtowanie nowych walorów krajobrazowych, w tym odtworzenie krajobrazów zdegradowanych oraz przeciwdziałanie procesom zagrażającym walorom krajobrazu. – Kierunki – Bezwzględna ochrona przedpoła ekspozycji bądź poprawa wyeksponowania m.in. przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych, w tym szczególnie /.../ zespołów ruralistycznych: – Ochrona makrownętrz krajobrazowych, jako elementów odzwierciedlających atrakcyjność i różnorodność krajobrazową województwa (m.in.: przez ochronę przed dewastacją istniejących walorów, ograniczenie wprowadzania intensywnej zabudowy terenów otwartych, ograniczenie wprowadzania obcych kulturowo form zagospodarowania terenu). – W gminnych dokumentach planistycznych należy określić: <ul style="list-style-type: none"> – elementy i obszary charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego miejscowości oraz szczegółowe zasady ich przekształceń; – strefy krajobrazu zdegradowanego oraz zasady i kierunki ich przekształceń; – sposoby rekompozycji, restylizacji i uporządkowania chaotycznych układów zabudowy; – zasady zagospodarowania punktów widokowych i ochrony panoram widokowych. – Podejmowanie czynnych działań - restytucji, rewaloryzacji i rekultywacji elementów przyrodniczych i architektoniczno-kulturowych decydujących o zachowaniu lub przywróceniu walorów krajobrazowych specyficznych dla poszczególnych typów obszarów.

<p>– Ochrona zasobów środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zadania – Zachowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego (abiotycznego - <i>kopaliny, gleby, wody, powietrze</i> i biotycznego - <i>bioróżnorodność</i>), kształtującymi jakość przestrzeni, warunki życia i zrównoważony rozwój regionu ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji i turystyki. – Zasady – Zachowanie (nie pomniejszanie) co najmniej obecnej powierzchni terenów leśnych i stosowanie kompensacji przyrodniczej przy przeznaczeniu na cele nieleśne. – Powiększanie areалу gruntów leśnych przez zalesianie gruntów o najniższych walorach produkcyjnych i zagrożonych procesami erozyjnymi, wzmacniające ich ekologiczną stabilność, spójność przestrzenną struktur ekologicznych – szczególnie w centralnej, pojeziernej części województwa oraz w zdefiniowanych korytarzach ekologicznych. – Ochrona gleb o najwyższej przydatności rolniczej (w tym zapobieganie rozczłonkowaniu zwartej przestrzeni produkcyjnej) pochodzenia mineralnego i organicznego w klasach bonitacyjnych I-III, szczególnie na obszarach Żuław Wiślanych, pasa pobrzeży oraz pojezierzy – Starogardzkiego, Iławskiego, Krajeńskiego i fragmentów Kaszubskiego. – Zachowanie istniejących terenów hydrogenicznych – wód powierzchniowych, mokradeł i torfowisk oraz odtwarzanie i odnawianie obszarów tzw. małej retencji dla utrzymania i powiększania zasobów wodnych oraz kształtowania właściwego stanu stosunków wodnych. – Oszczędne gospodarowanie przestrzenią szczególnie na obszarach istotnych z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności. – Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, szczególnie w miastach, głównie poprzez ograniczanie wielkości emisji gazów i pyłów do atmosfery.
<p>– Kształtowanie systemu osadniczego województwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zadania – Optymalizacja przestrzennej struktury regionu poprzez udostępnienie zasobów, ochronę walorów oraz wydzielenie obszarów przeznaczonych na cele gospodarcze, wzmacniających efektywność i konkurencyjność województwa. – Zasady – Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym funkcjonowania powiązań: dom – praca – usługi, zapewniające – przy wysokiej jakości środowiska zamieszkania – minimalizację potrzeb transportowych i ograniczenie zużycia energii i emisji do środowiska, związanych z przemieszczaniem się. – Kierunki – Utrzymanie policentrycznego charakteru osadnictwa przez: wzmocnienie rangi ośrodków subregionalnych (Kwidzyn), ukształtowanie ośrodków subregionalnych i ponadgminnych na centra życia miejsko-wiejskiej społeczności zamieszkałej na obszarze obsługi ośrodka. – Przeciwdziałanie procesom suburbanizacji wokół ośrodków subregionalnych przez krystalizację sieci osadniczej w ich otoczeniu, przyczyniające się do ochrony wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. – Tworzenie przygotowanych planistycznie i infrastrukturalnie terenów inwestycyjnych dla strategicznych przedsięwzięć gospodarczych przez wyznaczenie w strukturze przestrzennej gmin obszarów wyłączonych z inwestycji mieszkaniowych i z inwestycji związanych z podstawową obsługą mieszkańców. – Obszary atrakcyjne dla rozwoju turystyki i rekreacji należy wyłączyć z intensywnego monofunkcyjnego osadnictwa i inwestycji gospodarczych kolidujących z usługami turystyki. – Na obszarach cennych z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego oraz posiadających wybitne wartości krajobrazu kulturowego, ważne dla kształtowania tożsamości regionu, należy: <ul style="list-style-type: none"> – planować nowe rozwiązania transportowe, jednocześnie chroniąc historyczne trakty i związane z nimi elementy zagospodarowania i

	<p>urządzenia, w tym zachować i udostępnić dla celów turystyki historyczne drogi bite, brukowe, aleje przydrożne, kuźnie i karczmy;</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtować sieć osadniczą i nowe zainwestowanie mieszkaniowe oraz gospodarcze w powiązaniu z ochroną oryginalnych urządzeń i rozwiązań z zakresu techniki i infrastruktury (systemy wodne, irygacyjne, kanały i akwedukty, elektrownie, linie kolejowe, tunele, wiadukty); - uwzględniać w procesach inwestycyjnych związanych z rozwojem jednostek osadniczych ochronę urządzonych, historycznych terenów zielonych, parków i zbiorników wodnych; - stosować wzorce rozwoju przestrzennego obszarów zainwestowanych zmierzające do wyeksponowania atrakcji turystycznych, stworzenia właściwej oprawy dla zlokalizowanych na tych obszarach cennych obiektów i jednocześnie zapewnienie obsługi ruchu turystycznego; - przyjąć wzorce rozwoju jednostek osadniczych uwzględniających ochronę zabytków i historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, jak również umożliwiających ich efektywną ekonomicznie rewitalizację.. - Wprowadzanie do gminnych dokumentów planistycznych uregulowań umożliwiających egzekwowanie zakazu przeznaczania na nowe tereny osadnicze oraz inwestycyjne obszarów spełniających funkcje retencyjne lub zalewowe, w zakresie ochrony przeciwpowodziowej - W paśmie osadniczym doliny dolnej Wisły rozwój systemów infrastruktury technicznej i transportowej wspierający wielokierunkowe powiązania ośrodków, tak aby poprawić warunki wymiany usług i produktów oraz kształtować wspólny rynek pracy, sprzyjający wzrostowi konkurencyjności i jakości zlokalizowanych w nich funkcji.
<ul style="list-style-type: none"> - Kształtowanie lokalnych elementów systemu osadniczego 	<ul style="list-style-type: none"> - Zasady - Stosowanie wzorców rozwoju przestrzennego, zapewniających najefektywniejsze wykorzystanie obszarów istniejącego zainwestowania oraz minimalizujących ekspansję na nowe obszary zainwestowania kosztem przestrzeni otwartych przez: - udostępnianie do zabudowy i zainwestowania kolejnych terenów zgodnie z potrzebami budowy całościowych struktur przestrzennych - prowadzenie oszczędnej gospodarki terenami istniejącego i potencjalnego zainwestowania - wyłączenie z osadnictwa i zainwestowania gospodarczego określonych obszarów w celu ochrony przestrzeni otwartych, jako elementu kształtowania ładu przestrzennego, w tym przeciwdziałanie „rozlewaniu się” obszarów zainwestowania - Domykanie granic zainwestowania – wyznaczanie obszarów rozwojowych tak, aby ekspansja zainwestowania na każdym etapie kształtowała czytelną krawędź terenów zagospodarowanych, przy czym należy: - wypełniać luki w zainwestowaniu, nie stanowiące chronionych przestrzeni otwartych; - kontynuować zabudowę wykraczającą poza istniejący obszar zainwestowania zgodnie z charakterem jednostki osadniczej. - Minimalizowanie konfliktów – planowanie obszarów monofunkcyjnych ograniczone do przypadków, gdy istnieje zagrożenie konfliktami funkcjonalnymi i przestrzennymi planowanego zagospodarowania z funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi oraz rekreacyjnymi - Atrakcyjne i przyjazne dla pracowników kształtowanie obszarów przemysłowych. Ustalanie wewnątrz obszarów rozwojowych - niezależnie od przestrzeni otwartych położonych poza ich granicami – wielkości (proporcji) i ewentualnie granic terenów biologicznie czynnych, a także zasad ich ochrony. - Kierunki - Stanowienie aktów prawa miejscowego zapewniających: odpowiedni dla rangi ośrodków zestaw funkcji, warunki zachowania ładu przestrzennego

	<p>oraz zrównoważony rozwój przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystanie w pierwszej kolejności terenów niezainwestowanych, które znajdują się w centrach miast, lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie; – dogęszczanie istniejących obszarów zainwestowania przy równoczesnym zachowaniu lub poszerzaniu terenów zielonych i powierzchni biologicznie czynnej, w tym poprzez zmniejszenie wielkości terenów infrastruktury transportowej na rzecz terenów zielonych i zabudowy usługowej związanej z zielenią
<ul style="list-style-type: none"> – Kształtowanie warunków przestrzennych rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> – Zadania – Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, w tym szczególnie obszarów strukturalnie słabych, gwarantujący zachowanie właściwego stanu środowiska i wiejskiego charakteru krajobrazu – Kształtowanie przestrzeni rolniczej w sposób sprzyjający prowadzeniu gospodarki rolnej dostosowanej do predyspozycji użytkowych obszaru i pojemności środowiska naturalnego. – Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju usług wspierających rozwój gospodarczy obszarów słabych strukturalnie. – Zasady – W procesie przekształceń przestrzeni rolniczej, m.in. związanej ze zmianami własnościowymi i zalesianiem, zachowywanie wiejskiego krajobrazu kulturowego i założeń przestrzennych związanych z zabytkowymi zespołami folwarcznymi i dworsko-parkowymi
<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój gospodarki turystycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – Zadania – Rozwój całorocznej oferty turystycznej opartej o walory przyrodniczo-kulturowe i krajobrazowe oraz funkcje miejskie i metropolitalne. – Zasady – Rozwój bazy noclegowej w pierwszej kolejności w oparciu o możliwości adaptacji istniejącej zabudowy dotychczas pełniącej inne funkcję. – Realizacja zagospodarowania turystycznego i urządzeń rekreacji jako atrakcji towarzyszących trasom turystycznym wykorzystywanym masowo. – Spójne kształtowanie systemu szlaków turystycznych, których przebiegi powinny być kształtowane z myślą o zachowaniu hierarchii, potrzebach różnych użytkowników, ponadto łączyć się w sieć o zasięgu międzyregionalnym i międzynarodowym. – Ograniczanie presji turystycznej na obszary wrażliwe przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo przez zapewnienie infrastruktury obsługi ruchu turystycznego przeciwdziałającej dewastacji tych obszarów – Ograniczanie intensywności zagospodarowania stref przybrzeżnych jezior, realizacja zagospodarowania w przypadku jezior rynnowych przez zagospodarowanie tylko jednej strony jeziora – Kierunki – Poprawa jakości i estetyki stref intensywnego zagospodarowania turystycznego, tak aby odpowiadały potrzebom regeneracyjnym człowieka. – Rozwój infrastruktury turystyki kongresowej, krajoznawczej, świąteczno-weekendowej i agroturystyki: na terenach odznaczających się wysokimi walorami krajobrazu, ekologicznej: na obszarach chronionych, cennych przyrodniczo i krajobrazowo, na których istnieją ograniczenia dla funkcji gospodarczych – w szczególności w parkach narodowych, parkach krajobrazowych, leśnych kompleksach promocyjnych – Utworzenie szlaków tematycznych i produktów turystycznych, wykorzystujących kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe walory województwa
<ul style="list-style-type: none"> – Szlaki turystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> – Kierunki – Ustala się sieć tras rowerowych składającą się z systemów tras o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym (zapis planu i rysunek mają charakter wytycznej): – Proponowany układ tras międzyregionalnych jest uzupełnieniem układu tras międzynarodowych o elementy powiązań międzyregionalnych, stanowi także dodatkowe połączenia pomiędzy opisanymi powyżej trasami międzynarodowymi.: /.../ nr 13: Szlak kopernikowski: (Toruń) województwo kujawsko-pomorskie - Gardeja - Kwidzyn - – Malbork - Kopanka - warmińsko-mazurskie (Elbląg)

	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój istniejących i tworzenie nowych szlaków kulturowych oraz innych produktów turystycznych opartych o tożsamość kulturową miejsca
<ul style="list-style-type: none"> - Infrastruktura transportowa 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadania - Poprawa wewnętrznej spójności i efektywności regionalnego systemu transportowego, zapewnienie dobrej dostępności do ważnych ośrodków i obszarów aktywności gospodarczej oraz sprawnych powiązań z sąsiednimi województwami, polskimi aglomeracjami miejskimi i stolicą - Rozwój infrastruktury transportowej w sposób zapewniający ograniczenie niekorzystnych oddziaływań na środowisko, krajobraz i zdrowie ludzi - Zasady - Rozwój infrastruktury transportu stwarzający warunki dla skutecznego podnoszenia konkurencyjności transportu zbiorowego i zaspokajania potrzeb transportowych ludności niezmotoryzowanej i atrakcyjnej alternatywy dla ludności zmotoryzowanej zwłaszcza w podróżach do miejsc pracy i usług - W dokumentach planistycznych gmin w odniesieniu do nowych obszarów rozwojowych należy dokonywać analiz: racjonalności lokalizacji tych obszarów z punktu widzenia wywoływania potrzeb transportowych oraz kosztów ich realizacji; → wykorzystania transportu zbiorowego i infrastruktury rowerowej - Kierunki - Drogami o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym szczególnie ważnymi dla obsługi województwa pomorskiego są: /.../ droga krajowa 55 , drogi wojewódzkie: 211, 212, 213, 214, 216, 221, 224, 226, 229, 231, 235, 240, 501, 502, 515, 521; - Do szczególnie ważnych (możliwych) zadań inwestycyjnych w zakresie budowy i modernizacji dróg wojewódzkich należą /.../ modernizacja odcinków/.../ DW nr 521 (Kwidzyn – Prabuty), DW nr 522 i 523 (Prabuty – Trumieje – Gardeja). - Przyjmuje się następującą klasyfikację techniczną sieci dróg ponadlokalnych, nie będących drogami krajowymi: drogi główne (G): nr 521 (Kwidzyn -Prabuty - gr. woj.); drogi zbiorcze (Z): pozostałe drogi wojewódzkie w granicach województwa
<ul style="list-style-type: none"> - Systemy infrastruktury technicznej 	<ul style="list-style-type: none"> - Zadania - Ochrona ludności i mienia, ograniczenie rozwoju zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, dążenie do poprawy stosunków wodnych i zapewnienia dostatecznej retencji wód - Zapewnienie dostępu mieszkańców województwa do wody pitnej o jakości zgodnej z obowiązującymi normami z uwzględnieniem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gruntu przez planowaną i realizowaną kompleksowo w zlewniach, zwłaszcza na obszarach cennych przyrodniczo i ważnych dla turystyki, oraz w zlewniach rzek stanowiących źródło wody pitnej, rozbudowę i budowę sieci kanalizacji sanitarnej i urządzeń do unieszkodliwiania ścieków, zapewniającą poprawę dostępności dla mieszkańców szczególnie obszarów wiejskich - Poprawa bezpieczeństwa energetycznego, poprawa efektywności energetycznej, sprawności technicznej i efektywności ekonomicznej funkcjonowania systemu oraz stworzenie możliwości odbioru energii wytwarzanej w planowanych źródłach, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym CO₂, zwiększenie udziału energii odnawialnych w ogólnym zużyciu energii oraz poszanowanie i racjonalizacja zużycia energii - Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wymogów wynikających z przepisów prawa krajowego i unijnego w nawiązaniu do potrzeb osadnictwa i gospodarki oraz zróżnicowanych warunków przestrzennych województwa - Zasady - W planowaniu budowy, rozbudowy lub modernizacji systemu zaopatrzenia w wodę, mających na celu rozszerzenie zasięgu obsługi lub (i) poprawę jakości produkowanej wody, należy analizować potrzeby i

	<p>możliwości racjonalizacji wykorzystania istniejących zasobów wód podziemnych w celu zmniejszenia liczby ujęć i zwiększenia stopnia koncentracji systemu.</p> <ul style="list-style-type: none">- Realizację budowy lub/i rozbudowy wodociągów należy prowadzić równocześnie z budową lub rozbudową zbiorowych kanalizacji zakończonych oczyszczalniami ścieków. W szczególnych przypadkach dopuszcza się stosowanie rozwiązań indywidualnych.- W pierwszej kolejności realizowane powinny być projekty obejmujące:<ul style="list-style-type: none">- kompleksowe modernizacje wodociągów związane z racjonalizacją wykorzystywania zasobów wód podziemnych i dostosowaniem jakości produkowanej wody do obowiązujących norm;- rozszerzanie zasięgu obsługi wodociągów zmierzającego do uzyskania przyjętego w „Planie...” standardu – 100% korzystających, w ścisłym powiązaniu z równoczesną budową kanalizacji;- dostosowywanie jakości produkowanej wody do obowiązujących norm w gminach, w których stwierdzono, że dostarczana woda nie odpowiada wymaganiom sanitarnym- Wyposażenie jednostek osadniczych na obszarze całego województwa w systemy kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalniami ścieków, w szczególności na obszarach tzw. aglomeracji ściekowych. Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadnienia techniczno – ekonomicznego.- W rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków należy rozważać: stopień koncentracji systemu, możliwości zastosowania innych niż grawitacyjne sposobów odprowadzania ścieków oraz niskotechnologicznych metod ich oczyszczania, mając na uwadze brak konieczności redukcji związków azotu i fosforu w jednostkach osadniczych poniżej 15.000 RLM- W gminach miejskich z wyłączeniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej - 100% mieszkańców; w gminach wiejskich oraz w rolniczej przestrzeni produkcyjnej zlokalizowanej w granicach miast – 75% mieszkańców powinno mieć dostęp do zbiorczej kanalizacji zakończonej oczyszczalnią ścieków; dla pozostałych przypadków proponuje się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.- Przy określaniu lokalizacji elektrowni wiatrowych należy uwzględnić uwarunkowania wynikające w szczególności z ich oddziaływania na: obszary objęte ochroną przyrody, w formie: parków narodowych i ich otulin, rezerwatów przyrody, obszarów NATURA 2000, parków krajobrazowych i ich otulin, obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych; projektowane obszary chronione, w tym wytypowane w ramach tworzenia Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000; obszary tworzące ośnowę ekologiczną województwa – korytarze ekologiczne; tereny położone w strefach ekspozycji obiektów dziedzictwa kulturowego: pomników historii, cennych założeń urbanistycznych i ruralistycznych oraz założeń zamkowych, parkowo-pałacowych i parkowo-dworskich; tereny w otoczeniu lotnisk wraz z polami wznoszenia i podejścia do lądowania.- Konieczne jest również uwzględnianie lokalizacji i sąsiedztwa: terenów zabudowy mieszkaniowej oraz aktywnego wypoczynku; dróg o nawierzchni utwardzonej i linii kolejowych; linii elektroenergetycznych; lasów oraz akwenów i cieków wodnych; pasów technicznych i ochronnych brzegów morskich; innych farm wiatrowych.- Lokalizacje elektrowni wiatrowych muszą uwzględniać możliwość przesyłu wyprodukowanej energii, z zachowaniem możliwie jak najmniej negatywnego oddziaływania linii elektroenergetycznych na komponenty środowiska.- W planowaniu zagospodarowania przestrzennego województwa obowiązują zasady zawarte w: programach ochrony środowiska i planach gospodarki odpadami.- Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowych, uwzględnić powinna
--	---

	<p>uwarunkowania krajobrazowe oraz tereny zabudowy mieszkaniowej</p> <ul style="list-style-type: none">- Kierunki- W gminnych dokumentach planistycznych należy:<ul style="list-style-type: none">- wskazać sposoby ograniczania ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do odborników (wody niewymagające oczyszczania należy w możliwie najwyższym stopniu doprowadzać do wsiąkania w grunt, a wody z dachów wtórnie wykorzystywać. Zorganizowane odprowadzanie wód opadowych do cieków i zbiorników należy stosować tylko w przypadkach absolutnie koniecznych z uwzględnieniem opóźnienia i spowalniania ich odpływu oraz oczyszczania).- określić wskazania i nakazy dotyczące parametrów technicznych warunków użytkowania obiektów istniejących lub planowanych na obszarach potencjalnego zagrożenia powodzią;- ustalić rozwiązania przeciwdziałające nadmiernemu uszczelnianiu terenów zurbanizowanych- Zapewnienie dostępu wszystkim mieszkańcom województwa do urządzeń zaopatrujących w wodę o jakości zgodnej z obowiązującymi normami.- Poprawa warunków dystrybucji paliw płynnych poprzez budowę: drugiej nitki ropociągu Port Północny – rafineria Gdańsku – Płock- Kierunki polityki energetycznej w ujęciu i zróżnicowaniu przestrzennym: w rejonie energetycznym Wschodnim (m.in. powiat kwidzyński)- obniżenie zapotrzebowania na ciepło przez realizację programów termomodernizacyjnych o 21%- obniżenie udziału węgla w bilansie paliw do wartości 40%- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w zaspokojeniu ogólnych potrzeb na ciepło w wojew. do wartości 28%, przy czym w gminach wiejskich do 47%- Budowa, rozbudowa i modernizacja elektroenergetycznej sieci przesyłowej najwyższych napięć- Zwiększenie pewności zasilania systemu rozdzielczo – odbiorczego, poprawa sprawności i dostosowanie istniejących obiektów sieciowych do wymagań ochrony środowiska poprzez modernizację i budowę elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej 110 kV- Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w energię elektryczną zakresie linii 15 i 0,4 kV szczególnie na terenach wiejskich i obszarach rozwojowych- Ograniczanie negatywnego wpływu odpadów i składowisk na środowisko- Realizacja 9 Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO) jako obiektów o zasięgu regionalnym
--	--

Polityka na obszarach problemowych:

Dla gminy Gardeja szczególne znaczenie mają zasady zagospodarowania określone w PZPWP dla **obszarów wiejskich strukturalnie słabych**” Są to:

- *Przy modernizacji istniejących i budowie nowych urządzeń uzdatniania wody i unieszkodliwiania ścieków planować rezerwy na przyłączenie nowych odbiorców.*
- *Zachowanie istniejącej sieci placówek oświaty i kultury, jako ośrodków kulturotwórczych i integrujących społeczność lokalne.*
- *Kreacji placów, skwerów i parków we wsiach i miejscowościach wiejskich w przestrzeń publiczną stanowiącą pozytywne wzorce zagospodarowania i umożliwiające integrację mieszkańców.*
- *Objęcie ochroną elementów tradycyjnego gospodarowania rolniczego: zadrzewienia śródpolne, oczka wodne i w miarę możliwości inne elementy przestrzeni rolniczej, stanowiące ostoję dla zagrożonych gatunków*

W sąsiedztwie ośrodków miejskich (np. Kwidzyna) - Koncentracja struktur zurbanizowanych w oparciu o lokalne centra posiadające atrakcyjną przestrzeń publiczną i rozbudowany program usług (odpowiadający potrzebom lokalnej społeczności)

W obszarach objętych ochroną prawną :

- *W dokumentach planistycznych gmin uwzględniać możliwości wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego dla tworzenia „zielonych” miejsc pracy.*

- → Uwzględnienie w dokumentach planistycznych gmin projektowanych przebiegów i potrzeb terenowych szlaków wodnych, rowerowych i pieszych.

W obszarach atrakcyjnych turystycznie:

- Przy zagospodarowaniu obrzeży zbiorników wodnych i otoczenia parków krajobrazowych dążenie do właściwego ukierunkowania presji masowej turystyki, odciążenia i ochrony najbardziej wrażliwych elementów środowiska.
- Ograniczenie przeznaczania terenów otwartych na cele nowej zabudowy letniskowej, ukierunkowując jej ekspansję na adaptację niszczonej zabudowy wiejskiej.
- Tworzenie infrastruktury umożliwiającej zrównoważony rozwój turystyki.

4. Inne uwarunkowania ponadlokalne, w tym z polityk przestrzennych sąsiednich gmin.

Szczegółowe omówienie zagadnienia zawarto w opracowaniu: „**Wpływ opracowań ponadlokalnych na politykę przestrzenną gminy Gardeja. Analiza studiów gmin sąsiednich dla obszarów sąsiadujących z gminą Gardeja** „, stanowiącym część dokumentacji planistycznej Studium - oprac. „DOM” sp. z o.o., Starogard Gd., maj 2014 r

Dokument Studium sporządza się dla obszaru gminy w jej granicach administracyjnych, nie może on obejmować terenów położonych w innych gminach. Formalne ograniczenie zakresu studium nie oznacza jednak, że nie powinno ono brać pod uwagę polityk przestrzennych gmin sąsiednich. Działania sąsiednich jednostek samorządowych powinny być ze sobą skoordynowane, samorządy mogą i powinny ze sobą współdziałać.

GMINA PRABUTY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Prabuty - przyjęte Uchwałą Nr XLI/262/2002 Rady Miejskiej w Prabutach z dnia 17 maja 2002r., zmienione Uchwałą Nr VI/28/2011 z dnia 28 kwietnia 2011r.

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Prabuty położona jest w południowo – wschodniej części woj. pomorskiego, w powiecie kwidzińskim i sąsiaduje z gminą Gardeja od strony płn. – wsch.

Powierzchnia gminy wynosi 197,12 km², z czego ok. 64 % stanowią użytki rolne, ok. 20%.

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Antonin – Kamienna, Gdakowo, Gilwa, Gonty, Górowychy, Grodziec, Jakubowo, Julianowo, Kołodzieje, Laskowice, Obrzynowo, Pilichowo, Pólko, Raniewo, Rodowo, Stańkowo, Stary Kamień, Sypanica, Szramowo, Trumiejki, Wybudowanie.

Charakterystyka ustaleń Studium, mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - o w analizowanym obszarze nie występują tereny chronione przyrodniczo na podstawie ustawy o ochronie przyrody;
 - o występowanie terenów planowanych do dolesienia – od miejscowości Kołodzieje poprzez okolice Pilichowa i dalej na pld. od tej miejscowości,
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - o w analizowanym obszarze występują obiekty i obszary chronione – grody i osady staropruskie oraz inne stanowiska archeologiczne podlegające ochronie i obserwacji archeologicznej; występują też tereny podlegające ochronie krajobrazu i ochronie konserwatorskiej – obszar pomiędzy miejscowościami Kołodzieje i Gilwa, rejon miejscowości Pilichowo i Trumiejki;

- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
- tereny sąsiadujące z gminą Gardeja to głównie grunty rolne oraz - na niewielkim fragmencie na południu – tereny leśne;
- tereny zainwestowane – okolice miejscowości Pilichowo, Gilwa – teren zabudowany, potencjalny ośrodek agroturystyki oraz miejscowości Trumiejki – tereny zainwestowane, strefa rozwoju wsi;
- strefa dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych w okolicy wsi Grodziec;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – w analizowanym obszarze obowiązują następujące plany miejscowe:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego "GRODZIEC - PARK ELEKTROWNI WIATROWYCH" w gm. Prabuty obręb Grodziec, uchwalony Uchwałą Nr XIII/75/2011 Rady Miejskiej w Prabutach z dnia 28 grudnia 2011 r.

Ustalenia w/w planu miejscowego mogą mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja

W gminie Prabuty obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XIII/75/2011 Rady Miejskiej w Prabutach z dnia 28 grudnia 2011 r.), w którym dopuszczona została lokalizacja zespołu „Grodziec” składającego się z 17 elektrowni wiatrowych (w minimalnej odległości 80 m od granic gminy Gardeja), złożono również kilka wniosków o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na budowę pojedynczych elektrowni wiatrowej (w minimalnej odległości ok. 6,8 km od gminy Gardeja);

Najistotniejsze powiązania gminy Prabuty z gminą Gardeja:

- powiązania przyrodnicze – w analizowanym obszarze nie występują obszary chronione przyrodniczo – brak powiązań przyrodniczych z gminą Gardeja;
- powiązania komunikacyjne: droga wojewódzka nr 522, droga powiatowa, drogi gminne.

Wyznaczone w Studium kierunki rozwoju nie mają znaczącego wpływu na politykę przestrzenną gminy Gardeja. Obszary przygraniczne gmin to tereny rolne i - na fragmentach - leśne, część terenów to potencjalne ośrodki rozwoju agroturystyki (rejon wsi Gilwa);

GMINA KISIELICE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kisielice - przyjęte Uchwałą Nr XXIII/23/96 Rady Miejskiej w Kisielicach z dnia 9 listopada 1996r., zmienione Uchwałą Nr VII/51/2007 z dnia 25 kwietnia 2007 roku

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Kisielice położona jest w południowo – zachodniej części województwa warmińsko - mazurskiego, w powiecie iławskim i sąsiaduje z gminą Gardeja od strony pld. – wsch.

Powierzchnia gminy wynosi 172,8 km², z czego użytki rolne stanowią 72% a użytki leśne 12%.

W skład Gminy wchodzi następujące sołectwa: Biskupiczki, Butowo, Goryń, Jędrychowo, Klimy, Krzywka, Limża, Łęgowo, Łodygowo, Ogrodzieniec, Pławty Wielkie, Sobiewola, Trupel, Wola.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - o projektowany Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy w rejonie stawów Limża i Łodygowo;
 - o występowanie alei drzew pomnikowych (aleja dębowa) w rejonie wsi Łodygowo;
 - o korytarze ekologiczne wzdłuż cieków wodnych – rzeka Gardęga z dopływami i stawami w Limży i Łodygowo oraz przyległymi terenami łąk, zadrzewień i lasów, ciek zasilający staw Łodygowo;
 - o obszary ochrony zasobów wodnych – cały teren sąsiadujący z gminą Gardeja,
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - o strefy ochrony konserwatorskiej: B – ochrona konserwatorska – obejmująca obiekty lub zespoły o wartościach historycznych wymagające działań ochronnych, W – ścisła ochrona archeologiczna - obejmująca zaewidencjonowane obiekty archeologiczne, OW – obszar obserwacji archeologicznej obejmujący tereny domniemanego osadnictwa wczesnośredniowiecznego, K – ochrona krajobrazu obejmująca tereny o wartościach krajobrazowych, wymagające ochrony,
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - o w obszarze sąsiadującym z Gminą Gardeja nie projektuje się nowych terenów inwestycyjnych; na terenach tych planuje się zachowanie rolniczego przeznaczenia, występują tu też niewielkie kompleksy leśne oraz wody,
- Powiązania komunikacyjne:
 - o droga wojewódzka nr 522;
 - o drogi gminne;
 - o projektowana droga rowerowa Kisielice – Gardeja - po trasie nieczynnej linii kolejowej,
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – gmina Kisielice posiada mpzp dla obszaru całej gminy uchwalony *Uchwałą Nr III/15/98 Rady Miejskiej w Kisielicach z dnia 16.12.1998 r. ogłoszony w Dz. Urz. Woj. Elbl. Nr 32 poz. 229 z dnia 31.12.98 r. zmieniony Uchwałą Nr XXVII/32/2009 Rady Miejskiej w Kisielicach z dnia 24 czerwca 2009 r.* – zmiana obejmuje 6 terenów, w tym dla obszaru położonego w sąsiedztwie gminy Gardeja, tzn. dla cz. obrębów Łodygowo, Galinowo, Limża, Sobiewola, Biskupiczki; celem w/w planu jest wyznaczenie granic terenów ochrony środowiska dotyczących projektowanego zespołu krajobrazowo – przyrodniczego i korytarza ekologicznego, zgodnie z obowiązującym Studium, z wprowadzeniem zakazu zabudowy;
 - o **Najistotniejsze powiązania gminy Kisielice z gminą Gardeja:**
 - powiązania przyrodnicze - występowanie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody, zachowanie ciągłości przyrodniczej korytarzy ekologicznych;
 - powiązania komunikacyjne - przebieg drogi wojewódzkiej nr 522; zachowanie ciągłości wyznaczonych tras rowerowych;
 - powiązania kulturowo- krajobrazowe – występowanie stref ochrony konserwatorskiej, archeologicznej i ochrony krajobrazu;

- powiązania w zakresie infrastruktury technicznej – sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna

W bezpośrednim sąsiedztwie gminy Gardeja, na terenie gminy Kisielice funkcjonują następujące zespoły elektrowni wiatrowych, z którymi może dojść do kumulacji oddziaływania akustycznego w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych w gminie Gardeja:

- „Zespół A obręb Łodygowo” składający się z ośmiu elektrowni wiatrowych o mocy pojedynczej elektrowni 1,5 MW (w minimalnej odległości ok. 130 m od granic gminy Gardeja);
- „Zespół C obręb Łodygowo” składający się z sześciu elektrowni wiatrowych o mocy pojedynczej elektrowni 1,5 MW (w minimalnej odległości ok. 130 m od granic gminy Gardeja);
- „Kisielice” składający się z dwudziestu elektrowni wiatrowych o mocy pojedynczej elektrowni 2 MW (w minimalnej odległości ok. 500 m od granic gminy Gardeja);

W dalszej odległości od gminy Gardeja (do 10 km) funkcjonuje zespół elektrowni wiatrowych pod nazwą: „Zespół B obręb Łodygowo” składający się z trzynastu elektrowni wiatrowych o mocy pojedynczej elektrowni 1,5 MW (w minimalnej odległości ok. 2,7 km od granic gminy Gardeja), zespół „Jędrychowo” składający się z czterech elektrowni wiatrowych o mocy każdej z nich 3 MW (w minimalnej odległości ok. 7 km od granic gminy Gardeja) oraz pojedyncza elektrownia „Łęgowo” o mocy 2MW w (w minimalnej odległości ok. 6 km od granic gminy Gardeja).

GMINA ŁASIN

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Łasin przyjęte Uchwałą Nr XVI/103/99 Rady Miasta i Gminy Łasin z dnia 30 grudnia 1999r., zmienione Uchwałą Nr XXX/197/2013 Rady Miejskiej w Łasinie z dnia 4 grudnia 2013r.

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Łasin położona jest w północno – wschodniej części województwa kujawsko - pomorskiego, w powiecie grudziądzkim i sąsiaduje z gminą Gardeja od strony pld.

Powierzchnia gminy wynosi 136,58km²., z czego ok. 83% stanowią użytki rolne, a 4% użytki leśne.

Gmina sąsiaduje z gminami: Biskupiec, Gardeja, Gruta, Kisielice, Rogóźno, Świecie nad Osą.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi;
 - obszar szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%, tzw. woda stuletnia,
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - występowanie stref ścisłej ochrony archeologicznej zabytkowych grodzisk z późnego średniowiecza we wsi Nogat i Szywnałd, dla których obowiązują następujące zasady ochrony:
 - wykluczona jest jakakolwiek ingerencja w substancję zabytku;

- brak trwałych ruin – nie ma konieczności podejmowania działań; konserwacyjnych;
 - nie dopuszcza się prób rekonstrukcji obiektu,
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
- strefa polityki przestrzennej „rekreacyjno – turystycznej” w płn. – zach. części gminy;
 - przebieg rurociągu naftowego PERN;
 - przebieg napowietrznej linii elektroenergetycznej przesyłowej wysokiego napięcia 400kV wraz ze strefami ograniczeń w zagospodarowaniu;
 - lokalizacja orientacyjnych obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV wraz ze strefami ograniczeń w zagospodarowaniu,
- Powiązania komunikacyjne - drogi powiatowe, drogi gminne;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – w analizowanym obszarze obowiązują następujące plany miejscowe: **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący teren nad Jeziorem Nogat w sołectwie Nogat**, Uchwalony Uchwałą Nr XXXVIII/302/2010 Rady Miejskiej Łasin z dnia 28 października 2010r.;
- **Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Łasin dla terenów położonych w Nogacie nad Jeziorem Kuchnia (działki nr 2/2, 2/3, 2/4, 2/5, 2/6, 6/1 - obręb Nogat)**, uchwalonego Uchwałą Nr XXXIII/219/2001 Rady Miasta i Gminy Łasin z dnia 28 grudnia 2001 r. – *podstawowe przeznaczenie terenów – zabudowa lotniskowa, mieszkaniowa i usługowa.*

Najistotniejsze powiązania gminy Łasin z gminą Gardeja:

- przebieg rurociągu naftowego PERN;
- przebieg napowietrznej linii elektroenergetycznej przesyłowej wysokiego napięcia 400 kV relacji Grudziądz-Węgrowo-Gdańsk Błonia;
- powiązania komunikacyjne – drogi powiatowe i drogi gminne;
- powiązania przyrodnicze - występowanie terenów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

GMINA ROGÓŻNO

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogóżno, przyjęte Uchwałą Nr VII/34/2003r. Rady Gminy Rogóżno z dnia 9 lipca 2003r.

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Rogóżno położona jest w powiecie grudziądzkim, w północno – wschodniej części województwa kujawsko – pomorskiego i sąsiaduje z gminą Gardeja od strony pld.

Jej powierzchnia wynosi ok. 115,74 km², w tym: użytki rolne: 61% i użytki leśne: 32%.

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa: Białochowo, Budy, Bukowiec, Gubiny, Kłódka, Rogóźno, Rogóźno Zamek, Skurgwy, Szembruczek, Szembruk, Zarośle.

Tereny sąsiadujące bezpośrednio z gminą Gardeja to głównie tereny lasów.

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi;
 - Rezerwat Leśny Jamy;
 - Międzyregionalny korytarz ekologiczny,
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - projektowany Park Kulturowy Doliny Gardęgi,
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - w najbliższym sąsiedztwie gminy Gardeja zlokalizowane są głównie lasy; nie przewiduje się terenów inwestycyjnych,
- Powiązania komunikacyjne:
 - droga krajowa nr 55;
 - droga powiatowa;
 - drogi gminne;
 - system szlaków turystyki pieszo – rowerowej;
 - linia kolejowa,
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – w analizowanym obszarze nie występują obowiązujące mpzp:

Najistotniejsze powiązania gminy Rogóźno z gminą Gardeja:

- powiązania przyrodnicze - występowanie terenów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody;
- powiązania komunikacyjne: droga krajowa nr 55, droga powiatowa, drogi gminne, linia kolejowa;
- przebieg napowietrznej linii elektroenergetycznej przesyłowej wysokiego napięcia 110 kV;
- przebieg napowietrznej linii elektroenergetycznej przesyłowej wysokiego napięcia 400 kV relacji Grudziądz-Węgrowo-Gdańsk Błonia;
- przebieg gazociągu DN 400 i DN 500.

Wyznaczone w Studium kierunki rozwoju nie mają znaczącego wpływu na politykę przestrzenną gminy Gardeja. Obszary przygraniczne gmin to przede wszystkim tereny leśne.

GMINA SADLINKI

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sadlinki przyjęte Uchwałą Nr XXXVI/226/02 Rady Gminy Sadlinki z dnia 8 października 2002r.,

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Sadlinki położona jest w powiecie kwidzyńskim, w południowo – wschodniej części województwa pomorskiego i sąsiaduje z gminą Gardeja od strony zach.

Powierzchnia gminy wynosi 112,19 km², w tym: użytki rolne zajmują 54% powierzchni, a użytki leśne lasy 32%.

W skład gminy wchodzi następujące sołectwo: Białki, Bronisławowo, Glina, Grabowo, Kaniczki, Karpiny, Nebrowo Małe, Nebrowo Wielkie, Okrągła Łąka, Olszanica, Rusinowo, Sadlinki, Wiśliny.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - tereny leśne położone w granicach Sadlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
 - teren wysoczyzny pojeziernej,
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - w analizowanym obszarze nie występują obiekty i obszary cenne kulturowo;
 - walory krajobrazowe związane z charakterem środowiska przyrodniczego - kompleksy leśne Sadlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - tereny położone w sąsiedztwie gminy Gardeja to tereny leśne – w obszarze tym nie planuje się żadnego zainwestowania,
- Powiązania komunikacyjne:
 - droga wojewódzka nr 532;
 - droga powiatowa nr 9611 Sadlinki – Otłowiec;
 - drogi gminne;
 - szlak turystyczny pieszy „Kopernikowski”;
 - linia kolejowa,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego – w analizowanym obszarze nie występują obowiązujące mpzp.

Najistotniejsze powiązania gminy Sadlinki z gminą Gardeja:

- powiązania przyrodnicze - występowanie obszarów chronionych – Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- powiązania komunikacyjne – droga wojewódzka nr 532, droga powiatowa nr 9611 Sadlinki – Otłowiec, drogi gminne, linia kolejowa, szlak turystyczny pieszy „Kopernikowski”.

GMINA KWIDZYN

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kwidzyn przyjęte Uchwałą Nr IX/43/11 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 1 lipca 2011r.

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Kwidzyn – gmina wiejska położona w powiecie kwidzyńskim w południowo - wschodniej części województwa pomorskiego i sąsiaduje z gminą Gardeja od strony płn.

Powierzchnia gminy wynosi 207 km² w tym: ok. 67% to użytki rolne a ok. 20% - użytki leśne.

Gmina sąsiaduje z miastem Kwidzyn oraz z gminami: Gardeja, Gniew, Prabuty, Ryjewo oraz Sadlinki.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - południowo – wschodnia część gminy przylegająca do granicy z Gminą Gardeja położona jest w granicach Sadlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - występowanie stanowisk archeologicznych ze strefą ochrony i obserwacji archeologicznej,
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - wzdłuż granicy z Gminą Gardeja występują głównie tereny leśne i grunty rolne;
 - planowane są obszary wskazane do lokalizacji elektrowni wiatrowych przylegające do granicy z Gminą Gardeja,
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – w analizowanym obszarze obowiązują następujące mpzp:
 - **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek nr 328/1, 328/2, 328/3, 328/4 w miejscowości Gilwa Mała, gmina Kwidzyn**, Uchwalony Uchwałą Nr XXXV/256/2006 Rady Gminy Kwidzyn z dnia 18 lipca 2006r. *Lokalizacja:* przy wschodniej granicy miasta. *Podstawowe przeznaczenie terenu:* teren zakładu gospodarki odpadami.
- Ustalenia w/w planu mogą mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja.

W gminie Kwidzyn wydano decyzje środowiskową na budowę 2 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 0,5 MW (w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Gardeja), wydano decyzje środowiskową na budowę pojedynczej elektrowni wiatrowej o mocy 500 kW (w minimalnej odległości ok. 980 m), złożono również wnioski o wydanie decyzji środowiskowej (uchwalony miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego) na budowę 8 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 24 MW (w minimalnej odległości ok. 7,13 km od gminy Gardeja).

Najistotniejsze powiązania Gminy Kwidzyn z gminą Gardeja:

- powiązania przyrodnicze – związane z występowaniem terenów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody;
- powiązania komunikacyjne: obwodnica miasta Kwidzyna, drogi gminne;
- przebieg ropociągu ropy naftowej wraz ze strefą bezpieczeństwa;
- przebieg sieci gazowych DN 400 i DN 500;
- przebieg sieci elektroenergetycznej 400kV relacji Grudziądz-Węgrowo-Gdańsk Błonia.

MIASTO KWIDZYN

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kwidzyna przyjęte Uchwałą Nr XXXVII/222/10 Rady Miejskiej w Kwidzynie z dnia 28 stycznia 2010r.

Ogólna charakterystyka miasta:

Miasto Kwidzyn położone jest w południowo - wschodniej części województwa pomorskiego, w powiecie kwidzyńskim i sąsiaduje z gminą Gardeja od strony płn. – zach.

Miasto leży nad rzeką Liwą.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - o Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu;
 - o Lasy wodochronne i glebochronne;
 - o Projektowany rezerwat przyrody „Źródłiskowe Jary”,
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - o występowanie obiektów i obszarów wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Miłosna - zespół zabudowy stadniny koni wraz z ogrodzonym terenem i parkiem (budynek administracyjny, dom właściciela z dwoma budynkami gospodarczymi, ujeżdżalnia, wieża wodna, trzy stajnie, budynek kasyna i klubu z przylegającym budynkiem gospodarczym, 17 budynków mieszkalnych, dwie bramy murowane, park) – numer w rejestrze zabytków 977 z dn.25.02.1980,
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - o przebieg projektowanej wschodniej obwodnicy miasta Kwidzyna;
 - o przebieg drogi krajowej nr 55;
 - o nowe obszary zabudowy przemysłowo – usługowej i mieszkaniowo - usługowej;
 - o obszary mieszkaniowo – usługowe wskazane do rewitalizacji,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego – w analizowanym obszarze obowiązują następujące mpzp:
 - o **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Strefa Promocyjnego Rozwoju – Kwidzyn”**, uchwalony Uchwałą Nr XLVII/356/06 Rady Miejskiej w Kwidzynie z dnia 28 września 2006r. *Lokalizacja*: płd. – wsch. część miasta. *Podstawowe przeznaczenie terenów*: zabudowa produkcyjno – usługowa, magazyny, składy,
- Ustalenia w/w planu mogą mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Gardeja.

Najistotniejsze powiązania miasta Kwidzyn z gminą Gardeja:

- powiązania przyrodnicze – związane z występowaniem obszarów chronionych, zachowanie ciągłości systemów ekologicznych;
- powiązania komunikacyjne: droga krajowa nr 55, obwodnica miasta, drogi gminne, linia kolejowa.

WNIOSKI ze studiów gmin sąsiednich:

Najistotniejsze wnioski wynikające z analizy dokumentów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich:

- powiązania kulturowe i krajobrazowe – gmina Kisielice - występowanie stref ochrony konserwatorskiej, archeologicznej i ochrony krajobrazu; gmina Prabuty – występowanie obiektów i obszarów chronionych podlegających ochronie i obserwacji

archeologicznej oraz występowanie terenów podlegających ochronie krajobrazu i ochronie konserwatorskiej – obszar pomiędzy miejscowościami Kołodzieje i Gilwa rejon miejscowości Pilichowi i Trumiejki;

- powiązania przyrodnicze gminy z terenami otaczającymi uwarunkowane występowaniem obszarów chronionych (Sadliński OCHK, OCHK Doliny Osy i Gardęgi) lub planowanych form ochrony przyrody oraz elementów osnowy ekologicznej ponadregionalnej i regionalnej – zachowanie ciągłości systemów i korytarzy ekologicznych;
- powiązania komunikacyjne - poprzez układ drogowy – drogę krajową nr 55, drogi wojewódzkie i powiatowe, obwodnica miasta Kwidzyna; międzyregionalna trasa rowerowa „Szlak Kopernikowski”;
- kierunki zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gmin sąsiednich związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych w gm. Prabuty, gm. Łasin i gm. Kwidzyn – skutkować mogą ograniczeniami w zagospodarowaniu terenów, zwłaszcza dot. to kwestii lokalizacji nowych terenów zabudowy mieszkaniowej;
- powiązania w zakresie infrastruktury technicznej - poprzez przebieg napowietrznej linii elektroenergetycznej przesyłowej wysokiego napięcia 400kV relacji Grudziądz-Węgrowo-Gdańsk Błonia (gm. Kwidzyn, gm. Łasin, gm. Rogoźno) i 110 kV (gm. Rogoźno), przebieg ropociągu ropy naftowej wraz ze strefą bezpieczeństwa (gmina Łasin, gm. Kwidzyn), przebieg sieci gazowych DN 400 i DN 500 (gm. Rogoźno, gm. Kwidzyn);
- część obszarów przygranicznych (gm. Rogoźno, gm. Sadlinki) stanowią tereny leśne, dla których w studium nie przewiduje się zmian użytkowania.

5. Strategia rozwoju gminy Gardeja i wytyczne do polityki przestrzennej

Zgodnie z art. 9 ust 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wójt sporządza studium uwzględniając ustalenia strategii rozwoju gminy, o ile gmina dysonuje takim opracowaniem.

We wrześniu 2014 r. opracowano nową **Strategię zrównoważonego rozwoju gminy Gardeja**, jako wynik spotkań warsztatowych z sierpnia 2014 r. z udziałem przedstawicieli lokalnej społeczności. Strategia ta jest nowym dokumentem (poprzedni na okres 2007-2015 sporządzona była w 2007 r.) przyjętym uchwałą Nr XL/226/2014 Rady Gminy w Gardeji z dn. 29.10.2014 r.

Z uzasadnienia uchwały ww:

„W związku z koniecznością przygotowania Gminy Gardeja do nowego okresu programowania UE oraz przystąpieniem do opracowania dokumentu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy konieczną stała się także aktualizacja strategii rozwoju gminy. W związku z tym postanowiono – zamiast modyfikować dokument Strategii Rozwoju Gminy Gardeja na lata 2007-2015 – opracować nową Strategię, przygotowaną w sposób uspołeczniony oraz zgodnie z wytycznymi wynikającymi z zasad równoważenia rozwoju przestrzennego. Wypracowany dokument spełnia więc postulat równoległego dyskusowania o zagadnieniach społeczno-gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych i ze sfery zarządzania, obejmując jednocześnie wizję i cele rozwoju gminy jak i plan realizacyjny. Stanowić on więc będzie podstawę do dyskusji o kierunkach rozwoju przestrzennego gminy jak i do ubiegania się o środki na jej rozwój.”

Strategia ta służyć ma do prawidłowego zarządzania rozwojem gminy i stanowić ma podstawę dla podejmowania szeregu działań o charakterze inwestycyjnym jak i do kształtowania polityki społeczno-gospodarczej gminy. Strategia stanowić ma bazę do

przygotowania kolejnych dokumentów takich jak np. opracowania planistyczne czy inne polityki sektorowe. Strategia została opracowana przy założeniu, iż podstawą rozwoju gminy ma być tzw. ekorozwój lub **rozwój zrównoważony**.

Pojęcie ekorozwoju wg tego dokumentu „oznacza zrównoważony rozwój społeczno - gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli - zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń, następuje proces integrowania działań: politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych”.

Zgodnie z dokumentem Strategii:

„Ekorozwój (rozwój zrównoważony) w gminie to w praktyce integracja czterech ładów:

Ładu ekologicznego, który oznacza tu zgodność z wymogami szeroko rozumianej ochrony środowiska oraz nienaruszanie trwałych zasobów środowiska naturalnego.

Ładu gospodarczego, związanego z trwałymi podstawami rozwoju gospodarczego gminy - wszyscy żyjemy przecież w określonych realiach ekonomicznych, i rozwój gospodarczy jest elementem niezbędnym dla prawidłowego funkcjonowania każdej społeczności lokalnej.

Ładu społecznego, rozumianego jako zaspokajanie potrzeb lokalnej społeczności oraz rozwijanie więzi społecznych i związanych z nimi instytucji życia społecznego. Ważnym zagadnieniem jest tu także likwidacja patologii społecznych oraz stwarzanie właściwych warunków życia wszystkim mieszkańcom gminy.

Ładu przestrzennego, oznaczającego integrację wymienionych powyżej pozostałych ładów w granicach określonego obszaru (terytorium gminy) - w końcu zagadnienia społeczne, gospodarcze czy ekologiczne w nierozzerwalny sposób związane są z określonym obszarem - w tym przypadku obszarem Gminy Gardeja.”

Strategia formułuje wizję rozwoju gminy w podziale na ww „łady”:

A. Ład ekologiczny

- Zrealizowane ścieżki rowerowe w miejscach ukazujących walory przyrodnicze gminy (system wokół zabytków i parków krajobrazowych)
- Rozwinięta turystyka wodna – w tym poprzez rozbudowę istniejących systemów wodnych (łączenie zbiorników wodnych, jezior)
- Zrealizowany program rozbudowy sieci kanalizacyjnej (eliminowanie niekontrolowanych zanieczyszczeń ściekami)
- Wdrożony program ochrony parków krajobrazowych, jezior, przed środkami chemicznymi i niekontrolowaną eksploatacją
- Zrealizowane efektywne programy edukacyjne dla kół i mieszkańców
- Kontrola obiektów rekreacyjnych w zakresie realizacji ustawy o odpadach i edukacja w tym kierunku
- Wykorzystanie programów i funduszy zewnętrznych promujących programy ochrony środowiska
- Współpraca ze społecznością w zakresie ochrony środowiska
- Budowa nowoczesnej oczyszczalni ścieków

B. Ład gospodarczy

- Rozbudowany i zmodernizowany układ drogowy
- Rozwinięta oferta osiedleńcza dla osób majątnych i starszych
- Rozwinięte komunalne budownictwo mieszkaniowe
- Rozwinięty i dobrze działający system transportu publicznego
- Moda na budowanie w gminie Gardeja
- Rozbudowany system infrastruktury grzewczej

- *Rozbudowany system infrastruktury gazowniczej, zapewniony dostęp do sieci dla mieszkańców*
- *Rozwinięte rolnictwo*
- *Nowe zakłady produkcyjno-usługowe*
- *Skanalizowana pozostała część gminy*

C. Ład społeczny

- *Niski poziom bezrobocia*
- *Dbłość gminy o wszystkich mieszkańców*
- *Szeroka oferta oświatowa gminy (szkoła integracyjna)*
- *Mniejsze podatki*
- *Rozwinięte komunalne budownictwo mieszkaniowe*
- *Służba zdrowia – lepsza jakość i dostępność*
- *Bogata oferta sportowo – rekreacyjna – kulturalna*
- *Rozbudowany i zmodernizowany układ drogowy*
- *Bezpieczeństwo mieszkańców*
- *Remont i rozbudowa szkoły w Gardei*
- *Realizacja hali sportowej w Cyganach*

D. Ład przestrzenny

- *Rozwinięte budownictwo mieszkaniowe*
- *Zmodernizowana DK 55 + VIA TOLL*
- *Zmodernizowana sieć dróg gminnych*
- *Bezkonfliktowa lokalizacja farm wiatrowych*
- *Rozwinięta sieć kanalizacyjna i zmodernizowana oczyszczalnia*
- *Wysoki poziom estetyki i ładu przestrzennego wsi*
- *Zachowanie krajobrazu kulturowego (zabytki, aleje) z uwzględnieniem bezpieczeństwa na drogach*
- *Realizacja obwodnicy Gardei*
- *Przywrócenie Wielkiego Jeziora Gardejskiego*

E. Sfera zarządzania

- *Program rozwoju inwestycji na okres 10 lat*
- *Dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami działającymi na terenie gminy*
- *Opracowana aktualna polityka planistyczna gminy, w tym – komplet planów miejscowych*
- *Zaktualizowane inne dokumenty strategiczne istotne dla rozwoju gminy*
- *Nawiązane dobre relacje z osobami z poza gminy*

W celu realizacji tak sformułowanej wizji gminy, zwłaszcza dotyczącej zagospodarowania przestrzennego (ład ekologiczny i przestrzenny) istotne będzie odpowiednie sformułowanie polityki przestrzennej gminy, której wyrazem jest Studium.

Cel główny rozwoju gminy został sformułowany następująco: „**wysoki poziom jakości życia w gminie**” do osiągnięcia poprzez: rozwój systemu ochrony środowiska, powstanie nowych zakładów produkcyjno-usługowych, obniżenie poziomu bezrobocia, rozwój budownictwa mieszkaniowego n terenie gminy i stale polepszanie standardów życia mieszkańców.

W wyniku analizy szans, zagrożeń , potencjałów i barier , problemów dotyczących obszaru gminy określono listę celów szczegółowych, cele te są następujące (podkreślono te cele które uznano za najważniejsze i najpilniejsze):

„Cele szczegółowe w zakresie ładu ekologicznego:

- Budowa nowej lub modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków
- Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy
- Stworzenie programu dofinansowania rozwoju alternatywnych źródeł energii
- Stworzenie programu edukacji dla szkół i mieszkańców gminy w zakresie ochrony środowiska

Cele szczegółowe w zakresie ładu gospodarczego:

- Powstanie Stacji Kontroli Pojazdów
- Modernizacja dróg dojazdowych do pól uprawnych
- Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej
- Rozwój bazy hotelowej i agroturystycznej
- Promocja walorów turystycznych i przyrodniczych gminy

Cele szczegółowe w zakresie ładu społecznego:

- Stworzenie interesującej oferty dla przedsiębiorców
- Modernizacja istniejących mieszkań komunalnych
- Usunięcie dachów eternitowych
- Zmodyfikowanie sieci szkół i dostosowanie jej do potrzeb
- Stworzenie szkoły integracyjnej
- Stworzenie szerokiej i dostępnej dla mieszkańców oferty w zakresie ochrony zdrowia
- Modernizacja Ośrodka Rekreacyjno-Sportowego Kamień
- Dostosowanie infrastruktury drogowej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Cele szczegółowe w zakresie ładu przestrzennego:

- Opracowanie strategii promocyjnej w zakresie budownictwa mieszkaniowego na działkach gminnych oraz prywatnych (2015 r.)
- Wyznaczenie w studium wyłącznej strefy dla farm wiatrowych w południowo - wschodnim krańcu gminy (Wrocławek, Pawłowo)
- Opracowanie koncepcji zabudowy centrum Gardeja
- Modernizacja i rozwój sieci dróg na terenie gminy
- Budowa spójnej sieci ścieżek pieszo-rowerowych na terenie gminy
- Budowa elektrociepłowni
- Podłączenie do infrastruktury gazowej miejscowości Gardeja i najbliższych okolic

Cele szczegółowe w zakresie sfery zarządzania:

- Poprawa infrastrukturę urządzeń informacyjnych, instalacji elektrycznej oraz wymogów BHP w budynku Urzędu Gminy i obiektach oświaty
- Integracja różnych środowisk funkcjonujących na obszarze gminy
- Przygotowanie i realizacja szczegółowych strategii dla GOK, SPZOZ, poprawy środowiska pod kątem budowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej

Wyżej wymienione cele szczegółowe wzięto pod uwagę przy formułowaniu zapisów Studium, uznając je za wyraz **potrzeb gminy**. Strategia jako akt planowania gospodarczego kreuje kierunki rozwoju gminy, a poprzez uwzględnienie w dokumencie Studium umożliwia ich realizację na przykład poprzez odpowiednie miejscowe plany i ich ustalenia.

6. Inne dokumenty własne strategiczne dotyczące gminy.

Gmina Gardeja posiada dokumenty o charakterze strategicznym takie jak:

- Program ochrony środowiska dla gminy Gardeja na lata 2004-2010, zgodnie z ustawą o ochronie środowiska

- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Gardeja z 2002r. – zgodnie z ustawą prawo energetyczne ; wymaga on aktualizacji
- **Gminny program opieki nad zabytkami dla gminy Gardeja na lata 2014-2017** (druga edycja programu, pierwsza dot. okresu 2006-2009)
- Wieloletnie plany inwestycyjne
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych - zgodnie z ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

WW projekty i programy należy uwzględnić przy formułowaniu polityki przestrzennej gminy.

Nie sporządzono dotychczas projektu rozwoju sieci drogowej (zgodnie z ustawą o drogach publicznych) .

W 2015 r. Rada Gminy Gardeja uchwałą nr VII/22/2015 z 25 lutego 2015 r. wyraziła wolę kontynuowania członkostwa w partnerstwie (Lokalna Grupa Działania) pod nazwą Powiślańska Lokalna Grupa Działania i wdrażania podejścia Leader na obszarze Gmin: Gardeja, Kwidzyn, Ryjewo, Sadlinki oraz Miasta i Gminy Prabuty w okresie programowania Unii Europejskiej w latach 2014-2020. Wraz z wymienionymi gminami będzie sporządzać wspólne lokalne strategie rozwoju.

III. Uwarunkowania wewnętrzne zagospodarowania przestrzennego.

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenów.

Przy ocenie dotychczasowego zagospodarowania, użytkowania oraz przeznaczenia terenów wzięto pod uwagę inwentaryzację obszaru gminy, dotychczasowe zapisy dokumentów planistycznych takich jak dawny plan ogólny gminy, obowiązujące plany miejscowe, dotychczasowe studium gminy, wydane indywidualne decyzje o warunkach zabudowy i ustalające lokalizacje inwestycji celu publicznego, a także informacje i treści zawarte w mapach topograficznej i ewidencyjnej dotyczących obszaru gminy Gardeja.

1.1. Dotychczasowe zagospodarowanie, sposób i stan użytkowania obszaru.

Szczegółowe informacje na temat stanu istniejącego zagospodarowania zawarto w opracowaniu „Inwentaryzacja urbanistyczna zagospodarowania i użytkowania obszaru gminy Gardeja” – Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” Sp. z o.o., Starogard Gdański, lipiec 2014 r., stanowiącym element dokumentacji planistycznej Studium

Obszar gminy w przewadze zagospodarowany jest i użytkowany jako tereny rolnicze. Powierzchniowo zdecydowanie przeważają użytki rolne, które stanowią ok. 2/3 powierzchni gminy. Lasy zajmują ok. 19,6% powierzchni gminy Gardeja. Stosunkowo znaczną część gminy stanowią wody powierzchniowe (ok. 6% powierzchni), zwłaszcza we wschodniej części gminy, co związane jest z występowaniem licznych jezior polodowcowych.

Osadnictwo skupione jest w obrębie niewielkich wsi, w tym we wsi gminnej Gardeja oraz wsi: Albertowo, Bądkki, Czarne Dolne, Czarne Górne, Czarne Małe, Czachówek, Cygany, Jaromierz, Kalmuzy, Klasztorzek, Klecewo, Krzykosy, Morawy, Międzylesie, Nowa Wioska, Olszówka, Osadniki, Otlówiec, Otlówko, Otoczyn, Pawłowo, Przęsławek, Rozajny, Rozajny Małe, Trumieje, Wandowo, Wilkowo, Wraclawek i Zebrdowo.

Funkcji rolniczej gminy towarzyszy funkcja usługowa i produkcyjna, związana z obsługą rolnictwa.

Rolę usługową pełni głównie wieś gminna Gardeja, wyposażona w pełny zakres usług o znaczeniu lokalnym: usługi oświaty, kultu sakralnego, zdrowia, sportu, administracji, handlu i gastronomii oraz usługi z zakresu transportu i obsługi rolniczej. Usługi koncentrują się głównie wzdłuż drogi krajowej nr 55 przebiegającej przez obszar gminy. Poza miejscowością Gardeja usługi koncentrują się we wsiach Czarne Dolne i Wandowo. Rolę ośrodków uzupełniających z racji wyposażenia pełnić mogą także wsie: Nowa Wioska i Otlówiec. Pozostałe miejscowości stanowią wsie – ośrodki produkcyjne, z nielicznymi usługami elementarnymi.

Ponadto, w gminie Gardeja znajdują się obiekty usług turystyki i rekreacji, w formie ośrodków wypoczynkowych, pensjonatów, ośrodków jeździeckich i stadniny koni oraz gospodarstw agroturystycznych. Ośrodki wypoczynkowo-turystyczne znajdują się we wsiach: Czarne Małe - nad jeziorem Kuchnia, Rozajny - nad jeziorem Sarnówek (Różane), Klecewo - nad jeziorem Kucki, Jaromierz - nad jeziorem Kucki oraz nad jeziorem Martwym, Jaromierz - nad jeziorem Martwym, Morawy - nad jeziorem Klasztornym, Klasztorzek - nad jeziorem Klasztornym, Gardei - nad jeziorem Kamień.

Na terenie gminy Gardeja nie występują duże zakłady produkcyjne i produkcyjno-usługowe. Znajdują się tu jedynie niewielkie zakłady rzemieślnicze i produkcyjno-usługowe, związane z obsługą rolnictwa. Większy zakład produkcyjny znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie

gminy Gardeja, na terenie gminy miejskiej Kwidzyn. Jest nim zakład produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych. Najbliższa wieś z terenu gminy Gardeja – wieś Bądkki, znajduje się w odległości ok. 850 m od ww. zakładu. Tereny zainwestowania osadniczego wsi obejmują w przewadze zabudowę zwartą (głównie zabudowa zagrodowa, z udziałem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej, obiekty produkcji rolnej, zespoły zabudowy dawnych PGR-ów częściowo zdegradowane), poza zwartymi zespołami występują pojedyncze obiekty zabudowy zagrodowej rozproszonej.

W obszarze gminy występuje dość rozbudowana sieć dróg, w tym: droga krajowa nr 55 relacji Kwidzyn-Gardeja-Grudziądz, drogi wojewódzkie nr 522, 523 i 532, drogi powiatowe i drogi gminne oraz inne – wewnętrzne. Ponadto występują także inne elementy antropizacji środowiska takie jak: linia kolejowa nr 207, łącząca Toruń z Malborkiem przez Chełmżę, Grudziądz i Kwidzyn, napowietrzna linia energetyczna najwyższych napięć 400 kV, relacji Gdańsk-Toruń, dwie linie wysokiego napięcia 110 kV, relacji Grudziądz –Kwidzyn- Iława oraz Grudziądz – Kwidzyn – Malbork oraz sieć linii średniego i niskiego napięcia, ropociąg ropy naftowej Gdańsk – Płock, gazociągi wysokiego ciśnienia: przebiegający południkowo gazociąg Dn 400 relacji Gustorzyn-Pruszcz Gdański (dawniej Płock – Gdańsk), oraz przebiegający równoległe do niego (odległość podstawowa między nimi wynosi 7 m) gazociąg Dn 500 relacji Gustorzyn – Reszki (dawniej Włocławek – Gdynia), oczyszczalnia ścieków we wsi Gardeja, dawne składowisko odpadów w okolicach zabudowań wsi Bądkki (zamknięte w 2006 r.), stacje bazowe telefonii komórkowej.

Opis i charakterystyka miejscowości zostały przedstawione w opracowaniu inwentaryzacyjnym.

Obręb Bądkki

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 1042 ha.

Obręb geodezyjny Bądkki znajduje się w północno – zachodniej części Gminy Gardeja. Od zachodu sąsiaduje z Gminą Sadlinki, od północnego-zachodu oraz północy z miastem Kwidzyn, od wschodu z Gminą Kwidzyn oraz obrębem geodezyjnym Krzykosy, natomiast od południa z obrębem geodezyjnym Otłowiec.

BĄDKKI

Położone są w większości przy drodze powiatowej nr 3231G oraz drodze krajowej nr 55. Przy drodze krajowej nr 55 znajdują się tereny składów i magazynów, zabudowa mieszkaniowa oraz teren, na którym usytuowana jest baza sprzętu budowlanego. Dalej na północ od zwartej zabudowy wsi znajduje się zamknięte składowisko odpadów. Zwarta zabudowa wsi przy drodze powiatowej składa się w większości z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej. Na terenie wsi znajdują się 2 sklepy, auto naprawa, firma budowlana, tartak oraz świetlica wiejska w budynku dawnej szkoły. Na północy wsi znajdują się tereny, które są przeznaczone zgodnie z obowiązującym planem miejscowym na zabudowę mieszkaniowo usługową i obecnie są zabudowywane, działki budowlane wydzielono, zrealizowano część przyłączy.

CZACHÓWEK

Miejscowość położona na południe od Bądek w odległości ok. 500 m na wschód od drogi krajowej nr 55. Na wjeździe do wsi znajduje się teren rekreacyjny składający się z boisk do piłki nożnej, siatkówki oraz koszykówki, a także z terenu, na którym znajduje się wiata rekreacyjna. Zabudowa wsi to w większości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, przy budynkach znajduje się plac zabaw. We wsi znajdują się również zabudowania dawnego PGR w zachodniej części wsi, w którym obecnie prowadzona jest działalność związana z rolnictwem.

Obręb Otłowiec

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 2007 ha.

Obręb geodezyjny Otłowiec znajduje się w zachodniej części Gminy Gardeja. Od zachodu sąsiaduje z Gminą Sadlinki, od północy z obrębami Bądki i Krzykosy, od wschodu z obrębem geodezyjnym Cygany, natomiast od południa z obrębami geodezyjnymi Gardeja i Zebrdowo.

OTŁOWIEC

Zwarta zabudowa wsi położona jest wzdłuż drogi powiatowej nr 3207G, gminnej 250004G oraz drogi krajowej nr 55. Zwarta zabudowa wsi przy drodze powiatowej składa się w większości z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej. Na terenie wsi znajduje się szkoła podstawowa wraz z salą gimnastyczną i boiskiem, kaplica, zakład produkujący i skupujący palety oraz 2 sklepy. Poza zwartą zabudową wsi na wschód przy drodze gminnej 250004G znajduje się park, w którym zlokalizowany jest plac zabaw wraz z wiatami rekreacyjnymi, piekarnia oraz szkółka drzew. Na południe od zwartej zabudowy wsi Otłowiec przy drodze gminnej 250015G znajduje się osada Karolewo złożona z kilku zabudowań zagrodowych.

OSADNIKI

Wieś położona na zachód od Otłowca przy drodze powiatowej 3207G. W skład zabudowy wchodzi 2 rozproszone zabudowy zagrodowe, dawne gospodarstwo rolne, gdzie nadal prowadzona jest działalność rolnicza, 3 zabudowy mieszkaniowe jednorodzinne oraz pustostan budynku gospodarczego.

OTŁÓWKO

Miejscowość położona przy drodze krajowej nr 55. Po zachodniej stronie drogi znajduje się teren dawnego PGR-u z dworem i parkiem, gdzie prowadzona jest nadal działalność związana z rolnictwem. Przy drodze gminnej nr 250001G znajduje się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Po wschodniej stronie drogi krajowej znajduje się zwarta zabudowa wsi, składająca się w większości z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz w części zagrodowej.

Obręb Gardeja

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 2411 ha.

Obręb geodezyjny Gardeja znajduje się w południowo - zachodniej części Gminy Gardeja. Od zachodu sąsiaduje z Gminą Sadlinki, od północy z obrębem Otłowiec, od wschodu z obrębem geodezyjnym Zebrdowo, natomiast od południa i południowego zachodu z gminą Rogóźno oraz obrębem Kalmuzy.

GARDEJA I

Zabudowa wsi zlokalizowana jest przy skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych gminy - drogi krajowej nr 55, dróg wojewódzkich nr 532 oraz 523. Zabudowę wsi stanowi od północy zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami handlu i rzemiosła (sklepy, piekarnia, zakład kowalski, mechanik samochodowy itp.). Centrum wsi to w większości zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wraz z usługami w parterze. Południowa część wsi oraz zabudowa położona przy drodze wojewódzkiej nr 532 i gminnej 250011G to w większości zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz częściowo zagrodowa. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna rozwija się również wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 523 oraz gminnej nr 250012G. W północno-wschodniej części miejscowości przy jeziorze Kamień znajduje się teren rekreacyjny w skład którego wchodzi: Gminny Klub Sportowy „Pogoń” Gardeja, boisko, amfiteatr, kąpielisko. Na wschód od zwartej zabudowy wsi przy drodze gminnej nr 250011G znajduje się młyn, gminna oczyszczalnia ścieków, oraz dawny PGR w którym prowadzona jest działalność rolnicza. Najbardziej na południe znajduje się stacja kolejowa PKP, która znajduje się w odległości ok. 2,5 km od zwartej zabudowy wsi, co poważnie utrudnia do niej dostęp mieszkańcom.

Wieś Gardeja I stanowi centrum usługowo-administracyjne gminy, gdzie zlokalizowane są najważniejsze usługi dla ludności takie jak: - Urząd Gminy, dwa kościoły, szkoła,

przedszkole, ośrodek zdrowia, gminny ośrodek pomocy społecznej, gminny ośrodek kultury, ochotnicza straż pożarna, posterunek policji, poczta, bank, stacja paliw, sklepy wielobranżowe.

GARDEJA II

Miejscowość położona na zachód od Gardei przy drodze wojewódzkiej 532 oraz drodze gminnej 250007G. Zabudowę zwartą wsi stanowi w większości zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna położona przy drodze wojewódzkiej, dawne gospodarstwo PGR znajdujące się na południe od drogi wojewódzkiej pełni obecnie funkcję mieszkaniową (budynki gospodarcze są rozebrane). Na zachód od miejscowości przy granicy z gminą znajduje się leśniczówka. Przy drodze gminnej nr 250007G znajduje się rozproszona zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna, na końcu drogi w lesie przy z gminą Sadlinki znajduje się zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Na południe od drogi gminnej znajduje się osada Hermanowo - w skład zabudowy, której wchodzi zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa.

GARDEJA III

Miejscowość położona na północny-zachód od Gardei I. Zabudowa wsi położona jest przy drodze gminnej 250005G oraz przy drogach wewnętrznych i stanowi ją w większości rozproszona zabudowa zagrodowa z pojedynczą zabudową mieszkaniową jednorodzinna. Na terenie miejscowości znajduje się teren rekreacji z boiskiem.

GARDEJA IV

Miejscowość położona na północny-wschód od Gardei I przy drodze gminnej nr 250016G. Znajduje się tutaj kilka rozproszonych zabudów zagrodowych.

Obręb Kalmuzy

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 293 ha.

Obręb geodezyjny Kalmuzy znajduje się w południowo - zachodniej części Gminy Gardeja. Od południa sąsiaduje z Gminą Rogóźno, natomiast od zachodu, północy i wschodu otacza go obręb Gardeja.

KALMUZY

Miejscowość położona na południe od linii kolejowej nr 207 Malbork – Grudziądz – Toruń przy drodze krajowej nr 55. Zabudowa miejscowości to w większości zabudowa zagrodowa i pojedyncza zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Bezpośrednio przy torach znajdują się tereny składów i magazynów. Na północ od wsi oraz na terenie składów znajdują się maszty antenowe telekomunikacyjne.

Obręb Zebrdowo

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 1377 ha.

Obręb geodezyjny Zebrdowo znajduje się w południowej części Gminy. Od południa sąsiaduje z Gminą Rogóźno, od zachodu z obrębem Gardeja, od północy z obrębem Otłowiec i Cygany, od wschodu z obrębem Czarne Dolne.

ZEBRDOWO

Miejscowość położona na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej 523, drogi powiatowej 3233G oraz gminnej 250020G. Zabudowę wsi stanowi w większości zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa oraz pojedyncza zabudowa wielorodzinna. Od strony wjazdu do wsi drogą wojewódzką 523 od strony Gardei znajduje się sklep z częściami do samochodów oraz warsztat samochodowy. Na północny zachód od wsi znajduje się boisko sportowe. Rozproszona zabudowa zagrodowa znajduje się na północ od zwartej zabudowy wsi wzdłuż drogi powiatowej 3233G.

OLSZÓWKA

Wieś położona przy drodze gminnej nr 250020G na południe od Zebrdowa. Zabudowa zachodniej części miejscowości to dawna zabudowa PGR-u. Budynki mieszkalne są zamieszkałe, jednak część pozostałych budynków jest nieużytkowana, a w części hodowane są konie. Zwarta zabudowa wsi zlokalizowana jest na wschód od parku i składa się w większości z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz pojedynczej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W centrum się znajduje się sklep spożywczy, przy parku znajduje się boisko.

Obręb Cygany

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 930 ha.

Obręb geodezyjny Cygany znajduje się w środkowej części Gminy Gardeja. Od wschodu sąsiaduje z obrębami Czarne Dolne oraz Rozajny, od południa z obrębem Zebrdowo, od zachodu z obrębem Otłowiec, od północy z obrębem Krzykosy.

CYGANY

Wieś typu ulicówka, zwarta zabudowa miejscowości składająca się głównie z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz wielorodzinnej położona jest wzdłuż drogi powiatowej nr 3233G. W północno zachodniej części wsi znajduje się budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, obok którego usytuowany jest cmentarz. W centrum wsi znajduje się, świetlica, sklep oraz szkoła. W południowej części wsi przy skrzyżowaniu dróg powiatowych nr 3233G i 3224G zlokalizowany jest kościół, po przeciwnej stronie w drugiej linii zabudowy wsi zlokalizowany jest dawny majątek ziemski, gdzie skupowane są antyki. Rozproszona zabudowa zagrodowa znajduje się przy drogach powiatowych nr 3233G i 3224G oraz gminnej 250016G. W pierwszej zabudowie zagrodowej znajdującej się przy drodze gminnej znajduje się gospodarstwo agroturystyczne „Cygkańska Dolina”.

Obręb Krzykosy

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 815 ha.

Obręb geodezyjny Krzykosy znajduje się w środkowej części Gminy Gardeja. Od wschodu sąsiaduje z obrębami Czarne Dolne oraz Rozajny, od południa z obrębem Zebrdowo, od zachodu z obrębem Otłowiec, od północy z obrębem Krzykosy.

KRZYKOSY

Zwarta zabudowa wsi zlokalizowana jest wzdłuż dróg powiatowych 3232G i 3231G oraz wokół jeziora. Przy północnym brzegu jeziora znajduje się sklep spożywczy. Na wschodnim końcu wsi, po południowej stronie drogi powiatowej nr 3231G znajduje się dawna zabudowa PGR, w której prowadzona jest nadal działalność rolnicza, natomiast po północnej stronie znajdują się silosy zbożowe. Po południowej stronie jeziora znajduje się park. Nowa zabudowa jednorodzinna rozwija się przy skrzyżowaniu dróg powiatowych. Na południe od miejscowości przebiegała w przeszłości linia kolejowa, przy wiadukcie na drodze krajowej nr 3233G urządzono teren rekreacyjny, natomiast dalej za zachód zlokalizowana jest sortownia odpadów. Podążając na południe od wsi Krzykosy drogą powiatową nr 3233G znajduje się osada Szczepkowo składająca się w większości z zabudowy zagrodowej.

Obręb Otoczyn

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 615 ha.

Obręb geodezyjny Otoczyn znajduje się w północnej części Gminy Gardeja. Od wschodu sąsiaduje z obrębem Morawy, od południa z obrębami Wandowo i Klasztorzek, od zachodu i północy z Gminą Kwidzyn.

OTOCZYN

Wieś położona przy skrzyżowaniu dróg powiatowych 3230G i 3217G oraz jeziora. Większość zabudowy wsi to zabudowa zagrodowa. Przy skrzyżowaniu znajduje się sklep spożywczy. Na południowy zachód przy drodze powiatowej 3229G zlokalizowany jest hotel.

Obręb Wandowo

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 480 ha.

Obręb geodezyjny Wandowo znajduje się w północnej części Gminy Gardeja. Od zachodu graniczy z obrębem Krzykosy i Gminą Kwidzyn, od północy z obrębem Otczyn, od wschody z obrębem Klasztorok, od południa z obrębem Rozajny.

WANDOWO

Zwarta zabudowa wsi położona jest przy drogach powiatowych nr 3231G i 3228G. Na terenie wsi znajduje się szkoła wraz z boiskiem, ośrodek zdrowia, Ochotnicza Straż Pożarna, 2 sklepy spożywcze, agencja pocztowa oraz magazyn pasz. Na zachód od zwartej zabudowy wsi położone jest jezioro Wandowo, przy którym znajduje się teren rekreacyjny wraz z parkingiem oraz plażą. Rozproszona zabudowa zagrodowa zlokalizowana jest głównie wzdłuż drogi gminnej 250002G oraz powiatowej 3224G. Na południowy wschód od Wandowa przy drodze powiatowej nr 3231G znajduje się osada Jurki, gdzie w przeszłości znajdowały się tereny magazynowe. Magazyny na północ od drogi powiatowej są nieużytkowane, budynki mieszkalne są zamieszkałe, tereny magazynowe na południe od drogi powiatowej są użytkowane jako baza transportowa, przy której znajduje się wieża telekomunikacyjna.

Obręb Rozajny

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 879 ha.

Obręb geodezyjny Rozajny znajduje się w środkowej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z obrębami Krzykosy i Wandowo, od wschodu z obrębem Klasztorok, od południa z obrębem Czarne Dolne, od zachodu z obrębem Cygany.

ROZAJNY

Wieś typu ulicówka położona wzdłuż drogi powiatowej 3225G. We wsi znajdują się dawny dwór (obecnie budynek mieszkalny wielorodzinny) wraz z parkiem, 2 sklepy oraz przy parku Ochotnicza Straż Pożarna, punkt konsultacyjny do spraw uzależnień i przemocy w rodzinie, punkt kształcenia na odległość oraz świetlica wiejska. W północno zachodniej części wsi przy skrzyżowaniu dróg powiatowych nr 3225G i 3224G znajduje się boisko. Rozproszona zabudowa wsi znajduje bezpośrednio przy drodze gminnej nr 250019G oraz przy drogach powiatowych nr 3225G i 3224G i stanowi ją w większości zabudowa zagrodowa, we wsi występuje pojedyncza zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

ROZAJNY MAŁE

Miejscowość położona przy drodze powiatowej nr 3222G oraz jeziorze Sarnówek (Rozajny). Po północnej stronie drogi w przeszłości znajdowało się gospodarstwo hodujące konie, obecnie pozostał jedynie budynek mieszkalny wielorodzinny, budynek jednorodzinny oraz park, budynki gospodarcze zostały wyburzone. Pomiedzy drogą powiatową a jeziorem znajduje się zabudowa letniskowa. W lesie przy południowo wschodnim brzegu jeziora znajduje się parking leśny i plaża. Przy północnym brzegu jeziora znajduje się leśniczówka oraz ośrodek wczasowy, przy którym znajduje się stadnina koni.

Obręb Czarne Dolne

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 2579 ha.

Obręb geodezyjny Czarne Dolne znajduje się w południowej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z obrębami Rozajny i Klasztorok, od wschodu z obrębami Klecewo, Przęsławek i Pawłowo, od południa z Gminą Łasin, od zachodu z obrębami Zebrdowo i Cygany.

CZARNE DOLNE

Miejscowość położona przy zachodniej oraz południowej stronie jeziora Czarne wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 523, gminnej nr 250013G oraz powiatowej nr 3222G. Zwartą zabudowę wsi

stanowi w większości zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa. Na terenie wsi znajduje się szkoła, boisko, biblioteka, klub sportowy, kościół, 3 sklepy oraz Ochotnicza Straż Pożarna. W centrum wsi znajduje się wysoki komin (pozostałość po zakładzie). W kierunku zachodnim przy drodze wojewódzkiej usytuowany jest cmentarz. Pomiedzy południowym brzegiem jeziora a drogą wojewódzką znajduje się fabryka produkująca styropian, oraz dawny warsztat remontowy, gdzie obecnie funkcjonuje stacja paliw oraz plac postojowy. Na północ od w/w obszaru przy drodze powiatowej nr 3220G znajduje się maszt antenowy.

CZARNE GÓRNE

Zwarta zabudowa wsi zlokalizowana jest po wschodniej części jeziora Czarne przy drodze 3220G i składa się z zabudowy zagrodowej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Na północ od zwartej zabudowy wsi wzdłuż drogi gminnej nr 250022G przy brzegu jeziora znajduje się zabudowa letniskowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa.

CZARNE MAŁE I

Miejscowość nie posiada zwartej zabudowy, zlokalizowana jest wzdłuż drogi powiatowej nr 3235G i stanowi ją w większości rozproszona zabudowa zagrodowa. Bezpośrednio przy jeziorze Kuchnia, położonego w gminach Łasin i Rogoźno, znajduje się ośrodek wypoczynkowy, w którym zlokalizowano prywatne domki letniskowe. Do ośrodka prowadzi droga gminna nr 250008G, prowadząca również do opuszczonego ośrodka wypoczynkowego, znajdującego się głębiej w lesie. W kierunku północnym od drogi gminnej znajduje się również zabudowa letniskowa, mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa, zlokalizowane w pobliżu mniejszego jeziora.

CZARNE MAŁE II

Zabudowa wsi znajduje się w dwóch skupiskach zwartym przy drodze wojewódzkiej 523 oraz rozproszonym przy drodze gminnej 520017G. Zabudowa zlokalizowana przy drodze wojewódzkiej 523 to zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zabudowa zagrodowa, występuje tu również pojedyncza zabudowa letniskowa oraz sklep spożywczy. Zabudowa występująca wzdłuż drogi gminnej nr 250017G w północnej części to w większości zabudowa zagrodowa.

Obręb Pawłowo

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 561 ha.

Obręb geodezyjny Pawłowo znajduje się w południowo-wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z obrębami Przeclaw i Wilkowo, od wschodu z Gminą Kisielice, od południa z Gminą Łasin, od zachodu z obrębem Czarne Dolne.

PAWŁOWO

Jest to wysunięta najbardziej na południowy wschód miejscowość w Gminie Gardeja, położona jest przy drodze wojewódzkiej nr 523 i gminnej 250010G. Zabudowa miejscowości to w większości zabudowa zagrodowa. Przy skrzyżowaniu dróg w centrum wsi znajduje się budynek, w którym jest sklep i świetlica, za budynkiem znajduje się boisko.

Obręb Przeclaw

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 137 ha.

Obręb geodezyjny Przeclaw znajduje się w południowo-wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z obrębem Klecewo, od wschodu z obrębem Wilkowo, od południa obrębem Pawłowo, od zachodu z obrębem Czarne Dolne.

PRZĘSŁAWEK

Miejscowość położona jest na wzgórzu w odległości ok. 1 km na północ od Pawłowa. Składa się z kilku zlokalizowanych przy sobie zespołów zabudowy zagrodowej. Z miejscowości roztacza się widok na sąsiednie miejscowości Pawłowo, Wilkowo, Czarne Górne.

Obręb Wilkowo

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 257 ha.

Obręb geodezyjny Wilkowo znajduje się w południowo-wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z obrębami Klecewo i Trumieje, od wschodu z Gminą Kisielice, od południa obrębem Pawłowo, od zachodu z obrębem Przeclaw.

WILKOWO

Miejscowość położona przy drodze wojewódzkiej 523. Zabudowa wsi to w większości zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (dawne dwojaki) zlokalizowana w południowej części wsi, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna zlokalizowana w północnej części wsi oraz zabudowania dawnego PGR-u (obecnie użytkowana rolniczo) znajdujące się w południowo-zachodniej części miejscowości. We wsi znajduje się warsztat mechaniczny. Poza zwartą zabudowę wsi, kierując się na północ drogą wojewódzką przy trasie dawnej kolei i drodze powiatowej 3219G, znajdują się dawne budynki kolejowe, które obecnie są użytkowane jako mieszkania (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna).

Obręb Klecewo

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 888 ha.

Obręb geodezyjny Klecewo znajduje się w południowo-wschodniej części Gminy Gardeja. Od północnego-zachodu graniczy z obrębem Klasztorzek, od północy z obrębem Jaromierz, od wschodu z obrębem Trumieje, od południa obrębami Wilkowo, Przeclaw i Czarne Dolne, od południowego-zachodu z obrębem Czarne Dolne.

KLECEWO

Miejscowość położona przy południowo-wschodniej części jeziora Kucki wzdłuż drogi powiatowej nr 3220G. Zabudowa wsi to w większości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna z pojedynczą zabudową mieszkaniową jednorodziną. W zachodniej części wsi znajduje się dawny majątek dworski (obecnie użytkowany rolniczo) w skład, którego wchodzi pałac neorenesansowy, wybudowany na miejscu wyburzonego po roku 1872, dworek, zabudowania dworskie (kuźnia, budynek mieszkalny, wozownia, stajnia, spichrze). W północnej części majątku, na skraju parku znajduje się cmentarz przynależący do majątku. Na terenie wsi znajduje się świetlica wiejska, sklep oraz boisko.

Obręb Turmieje

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 569 ha.

Obręb geodezyjny Trumieje znajduje się we wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z obrębem Jaromierz, od wschodu obrębem Wraclawek i Gminą Kisielice, od południa obrębem Wilkowo, od zachodu z obrębem Klecewo.

TURMIEJE

Miejscowość położona przy drodze wojewódzkiej nr 521 i 523 oraz powiatowej 3220G. Poprzez teren wsi przepływa rzeka Gardęga. Zabudowa wsi przy drodze powiatowej to w większości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, przy której w kierunku centrum wsi znajduje się świetlica wiejska. Przy skrzyżowaniu dróg wojewódzkich znajduje się dawny PGR (obecnie gospodarstwo rolnicze). W południowej części wsi znajduje się kościół, szkoła oraz sklep.

Obręb Wraclawek

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 510 ha.

Obręb geodezyjny Wraclawek znajduje się we wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z Gminą Prabuty, od wschodu z Gminą Kisielice, od południa obrębem Trumieje, od zachodu z obrębem Jaromierz.

WRACŁAWEK

Miejscowość położona wzdłuż drogi gminnej nr 250006G. Wjeżdżając do wsi od strony drogi wojewódzkiej nr 522 przejeżdża się przez most nad rzeką Gardęgą. Zabudowę wsi stanowi w większości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinną, pojedynczo występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Na północ od zwartej zabudowy wsi znajduje się świetlica wiejska, przy której jest boisko sportowe. Północną granicę wsi stanowi dawne gospodarstwo PGR, obecnie użytkowane rolniczo.

Obręb Jaromierz

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 286 ha.

Obręb geodezyjny Jaromierz znajduje się we wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z Gminą Prabuty, od wschodu obrębem Wraclawek, od południa obrębem Trumieje, od zachodu z obrębem Klecewo i Klasztorek.

JAROMIERZ

Miejscowość położona przy drodze wojewódzkiej nr 522 oraz powiatowej nr 3231G przy północno-wschodnim brzegu jeziora Kucki. Zabudowę wsi stanowi w większości zabudowa letniskowa, zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana przy drodze powiatowej i przy jeziorze Kucki. Rozproszona zabudowa zagrodowa występuje wzdłuż drogi wojewódzkiej, przy dwóch zagrodach w kierunku wschodnim od jeziora zlokalizowane są maszty antenowe. Sklep znajduje się przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej z drogą gminną, naprzeciwko po drugiej stronie drogi wojewódzkiej znajduje się plaża, druga plaża wraz z parkingiem znajduje się przy wschodnim brzegu jeziora.

Obręb Klasztorek

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 1908 ha.

Obręb geodezyjny Klasztorek znajduje się północno-wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z Gminą Kwidzyn oraz obrębem Morawy, od wschodu Gminą Prabuty, od południa obrębem Jaromierz, od zachodu z obrębami Rozajny, Wandowo i Otczyn.

KLASZTOREK

Miejscowość znajduje się pomiędzy jeziorem Klasztornym i Leśnym przy drodze powiatowej nr 3213G oraz gminnej 250018G. Zabudowa pomiędzy jeziorami to budynki mieszkalne jednorodzinne, znajduje się tu również sklep, świetlica wiejska obok której znajduje się parking, pomost oraz plaża na jeziorze Leśnym, na półwyspie jeziora Klasztorek znajduje się zabudowa letniskowa. Na południu znajduje się stadnina koni w dawnych zabudowaniach PGR (część budynków nieużytkowana). Pomiędzy drogą gminną nr 250018G a jeziorem Klasztornym rozwija się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz letniskowa. Przy południowo zachodnim brzegu jeziora Leśnego przy drodze powiatowej 3231G znajduje się ośrodek wypoczynkowy, przy drodze powiatowej usytuowany jest pomnik upamiętniający 60 lat istnienia Koła Łowieckiego "Knieja". Przy zachodnim brzegu jeziora w lesie znajduje się parking, na którym znajdują się ławki oraz pomost.

MIĘDZYLESIE

Miejscowość położona przy drodze gminnej nr 250018G w odległości ok. 600 m na wschód od jeziora Klasztornego. Zabudowę wsi stanowi zabudowa dawnego PGR-u, obecnie użytkowane są jedynie budynki mieszkalne, część budynków gospodarczych rozebrano, pozostałe są nieużytkowane.

NOWA WIOSKA

Typ wsi to ulicówka położona wzdłuż drogi powiatowej 3228G. Zabudowa wsi to w większości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. W południowym końcu wsi znajduje się kościół, przy którym zlokalizowany jest cmentarz. Po wschodniej stronie drogi powiatowej nr 3228G znajduje się dawny majątek dworski, funkcjonujący dawniej jako PGR - obecnie własność prywatna. W majątku funkcjonuje stadnina koni, znajdują się tu pałac i zabytkowe budynki gospodarcze oraz historyczny park. Przed wjazdem do stadniny znajduje się rzeźba konia. Na wschód od parku przy drodze powiatowej nr 3213G zlokalizowane są silosy zbożowe. Na północ od wsi przy lesie znajduje się boisko sportowe.

Obręb Morawy

Powierzchnia obrębu wynosi ok. 695 ha.

Obręb geodezyjny Morawy znajduje się północno-wschodniej części Gminy Gardeja. Od północy graniczy z Gminą Kwidzyn, od wschodu i południa obrębem Klasztorzek, od zachodu z obrębem Otoczyn.

MORAWY

Zwarta zabudowa wsi położona jest wzdłuż drogi powiatowej 3217G i stanowi ją w większości zabudowa zagrodowa oraz w części zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Po zachodniej stronie wsi znajduje się szkoła, na dachu której znajduje się maszt antenowy. We wsi znajduje się również sklep spożywczy, świetlica oraz Ochotnicza Straż Pożarna. W kierunku południowym przy drodze powiatowej 3228G w lesie znajduje się wieża przeciwpożarowa. Rozproszona zabudowa wsi zlokalizowana jest przy drodze gminnej 250003G i stanowi ją w większości zabudowa zagrodowa. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana jest przy brzegu jeziora, natomiast zabudowa letniskowa zlokalizowana jest na południu przy drodze gminnej 250003G i jeziorze Klasztornym. Pomiędzy jeziorem Morawy a jeziorem Klasztorzek znajduje się ośrodek wypoczynkowy „Balaton”, leśniczówka, domki letniskowe należące do leśnictwa i jedna zabudowa letniskowa.

ALBERTOWO

Miejscowość położona przy drodze powiatowej 3217G. Zabudowę wsi stanowią budynki dawnego folwarku przekształconego później w PGR, obecnie funkcjonuje tu gospodarstwo rolne. Bezpośrednio przy drodze znajduje się zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Na północ od gospodarstwa rolnego znajduje się wieża antenowa.

1.2. Stan użytkowania gruntów

Zgodnie z danymi statystycznymi na dzień 31.12.2014 r. zestawienie wg ewidencji gruntów przedstawia się następująco:

Lp.	Rodzaj gruntów	Pow. w ha	% ogólnej powierzchni
1	Użytki rolne (grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty pod stawami, grunty pod rowami)	13.571	70,52
2	Lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione	3982	20,69
3	Tereny zabudowane i zurbanizowane	576	2,99
	W tym:		
	Tereny mieszkaniowe	80	
	Tereny przemysłowe	2	
	Inne tereny zabudowane	22	
	Zurbanizowane tereny niezabudowane	12	
	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	14	
	Tereny komunikacyjne (drogi, tereny kolejowe i inne)	443 W tym drogi 424 Koleje 19	
	Użytki kopalne	3	
4	Grunty pod wodami (płynące i stojące)	552	2,87
5	Inne	563	2,93
	W tym		
	Użytki ekologiczne	38	
	Nie użytki	470	
	Tereny różne	55	
	Ogółem (1-5)	19.244	100

1.3 Planowanie i zagospodarowanie obszaru gminy - stan prawny.

Miejscowy plan ogólny gminy Gardeja (zatwierdzony Uchwała Nr XVII/102/92 Rady Gminy w Gardeji z dnia 21 grudnia 1992 r.), sporządzony na podstawie ustawy z 12 lipca 1984 r o zagospodarowaniu przestrzennym, obejmujący cały obszar gminy, z mocy prawa nie obowiązuje, stracił moc z dniem 31.12.2003 r. Nie jest to zatem prawo miejscowe, jednakże plan ten ma znaczenie formalne w zakresie uzyskanych w trakcie jego procedury zgód na zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz gruntów leśnych na cele nieleśne.

W gminie Gardeja obowiązują łącznie 26 planów miejscowych (stan na koniec kwietnia 2015 r.), z czego 11 to plany sporządzone na podstawie poprzedniej ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. Plany te na ogół obejmują niewielkie powierzchnie, łącznie jedynie ok. 6% całej powierzchni gminy, podczas gdy średnio w kraju ok. 30%, a w woj. pomorskim ok. 14,7% (dane statystyczne za rok 2010). Ustalenia obowiązujących planów miejscowych są na ogół aktualne i zgodne z potrzebami. Wszelkie nowe plany lub zmiany fragmentów planów dotychczasowych wymagają uwzględnienia nowego zakresu ustaleń obowiązkowych wg art. 15 ust 2 ustawy oraz odpowiedniego wyboru ustaleń z zakresu art. 15 ust 3 ustawy.

Większość obowiązujących miejscowych planów realizowana była jako odpowiedź na konkretne wnioski, zatem nadal nie są wystarczającą ofertą lokalizacyjną gminy.

Sporządzona w grudniu 2012 r. analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, wskazała które zobowiązujących miejscowych planów można uznać za nadal aktualne.

Wykaz obowiązujących planów miejscowych, które uznano uchwałą Rady Gminy w Gardeji z marca 2013 r za aktualne i nie wymagające zmian.

Lp.	Nazwa planu, obszar jaki obejmuje	Nr uchwały Rady Gminy zatwierdzającej plan	Data i miejsce publikacji
Plany miejscowe sporządzone na podstawie ustawy z 1994r.			
1.	Mpzp – zmiana planu ogólnego gminy - dot. zespołu zabudowy letniskowej w obrębie Klasztorok dz. od 9/7 do 9/18 , 66/20, 66/21 i cz. dz. 132, 8, 80	XIX/109/96 z dnia 03.07.1996r.	Dz. Urz. Woj. Elb. z 1996 roku Nr 18 poz. 66
2.	Mpzp - zmiana planu ogólnego gminy- dot. dz. 177 w obrębie Morawy – zespół zabudowy letniskowej	XIX/110/96 z dnia 03.07.1996r.	Dz. Urz. Woj. Elb. z 1996 roku Nr 18 poz. 67
3.	Mpzp - zmiana planu ogólnego gminy zab. letniskowa i zieleń niska i wysoka izolacyjna	XIX/111/96 z dnia 03.07.1996r.	Dz. Urz. Woj. Elb. z 1996 roku Nr 18, poz. 68
4.	Mpzp - zmiana planu ogólnego gminy wprowadzenie terenów pod zalesienia – dot. fragmentów wsi Bądkki, Cygany, Czarne, Gardeja, Jaromierz, Kalmuzy, Klasztorok, Klecewo, Krzykosy, Morawy, Otłowiec, Otczyn, Pawłowo, Przesławek, Rozajny, Turmieje, Wandowo, Wilkowo, Zebrdowo	XIX/112/96 z dnia 03.07.1996r.	Dz. Urz. Woj. Elb. z 1996 roku Nr 18, poz. 69
5.	Mpzp - ośrodek wypoczynkowy w Trumiejach nad jez. Kucki	XXXIV/192/98 z dnia 10.06.1998r.	Dz. Urz. Woj. Elb. z 1998 roku Nr 23, poz. 156
6.	Mpzp - zmiany nr 1 i 2 planu gminy Gardeja	XXXIV/193/98 z dnia 10.06.1998	Dz. Urz. Woj. Elb. z 1998 roku Nr 23, poz. 157
7.	Mpzp – zmiany nr 3, 4, 5 planu ogólnego gminy	XXXIV/194/98 z dnia 10.06.1998r.	Dz. Urz. Woj. Elb. z 1998 roku Nr 23, poz. 158
8.	Mpzp dla fragmentu wsi Klasztorok dz. 69,70/2,71/1, zabudowa letniskowa, mieszkaniowo-usługowa, drogi i zieleń; 23 działki dla zabudowy	XXI/135/2000 z dnia 20.09.2000r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2000 roku Nr 115, poz. 747
9.	Mpzp – zmiana nr 6 do planu ogólnego gminy dot. trasy gazociągu wc Dn 500	XXIII/150/2000 z dnia 28.12.2000r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2001 roku Nr 6 poz. 39
10.	Mpzp – dla fragmentu wsi Gardeja dz. 663, 661, 659, 653, 654, 655, 657	XXVIII/190/2001 z dnia 20.06.2001r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2001 roku Nr 75, poz. 905
11.	Mpzp dot. drogi lokalnej dojazdowej do terenów położonych po północnej stronie ul. Miłosnej obejmującego dz. 22/5, oraz cz. dz. 22/2, 22/4, 39,192/5 w obrębie Bądkki –	V/31/2003 z dnia 05.03.2003r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2003 roku Nr 106, poz. 1899

	ujęcie wody i zieleń urządzone (przy granicy z miastem Kwidzyn)		
Plany miejscowe sporządzone na podstawie ustawy z 2003 roku			
12.	Mpzp dla dz. 177/20 i cz. dz. 177/18 i 177/19 w obrębie Morawy	XXVII/165/2005 z dnia 22.06.2005r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2005 roku Nr 85, poz. 1719
13.	Mpzp dla fragmentu miejscowości Gardeja przy ul. Sportowej	XXVII/166/2005 z dnia 22.06.2005r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2005 roku Nr 85, poz. 1720
14.	Mpzp dla fragmentu miejscowości Gardeja przy ul. Grudziądzkiej (za wyjątkiem fragmentu planu dla terenów dz. geod. 1251/9, 1251/10, 1251/11, który wskazuje się do zmiany ustaleń)	XXXIV/213/2006 z dnia 22.02.2006r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2006 roku Nr 75, poz. 1543
15.	Mpzp dla części wsi Klaszterek w obrębie Klaszterek	XXXIX/236/2006 z dnia 29.09.2006r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2006 roku Nr 45, poz. 645
16.	Mpzp dla dz. 277/6 wraz z dz. 277/3 i 276/3 w obrębie Zebrdowo gm. Gardeja	VI/27/2007 z dnia 21.03.2007r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2007 roku Nr 105, poz. 1695
17.	Mpzp dla fragmentu wsi Jaromierz	XI/65/2007 z dnia 24.10.2007r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2007 roku Nr 26, poz. 787
18.	Mpzp dla fragmentu wsi Czarne Małe w obrębie Czarne Dolne	XXXI/199/2009 z dnia 25.11.2009r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2010 roku Nr 36, poz. 607
19.	Mpzp dla działki 1119 w Gardei	XXXVI/219/2010 z dnia 28.04.2010r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2010 roku Nr 84, poz. 1532
20.	Mpzp dla parku elektrowni wiatrowych w rejonie wsi Otłowiec	XXXIX/239/2010 z dn. 24.09.2010r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2010 roku Nr 142, poz. 2777
21.	Mpzp dla dz. 112, 115/2, 129/2, 129/3 oraz fragmentu dz. 127 w obrębie Otoczyn	XXXIX/240/2010 z dnia 24.09.2010r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2010 roku Nr 142, poz. 2778
22.	Mpzp dla dz. 1/1, 5, 15, 16/1, 16/2, 18/2, 34/4 w obrębie Klecewo	XI/58/2011 z dnia 30.11.2011	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2012 roku, poz. 487
23.	Mpzp obejmujący północny obszar cz. wsi Klaszterek	XI/59/2011 z dnia 30.11.2011r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2012 roku, poz. 498
24.	Mpzp dla fragmentu wsi Bądk	XIII/75/2012 z dnia 25.01.2012r.	Dz. Urz. Woj. Pom. z 2012 roku, poz. 747

Po marcu 2014 r gmina uchwaliła jeszcze:

25. **Mpzp dla fragmentu wsi Gardeja przy ul. Grudziądzkiej** – Uchwała Nr VI/11/2014 z dnia 17.12.2014 r.
26. **Mpzp dla północnej części wsi Gardeja** – Uchwała nr XXXV/193/2014 z dnia 26.02.2014 r. (obejmujący obszar o pow. ok. 63 ha - realizowany na podstawie Uchwały Nr XI/57/2011 Rady Gminy w Gardei z dnia 30 listopada 2011 r. o przystąpieniu do sporządzania planu)

Przystąpiono ponadto do sporządzania mpzp dla obszaru centralnego wsi ZEBRDOWO – Uchwałą Nr VII/24/2015 Rady Gminy w Gardei z dnia 25.02.2015 r. – dla obszaru o pow. ok. 4,81 ha.

Zgodnie z ww uchwałą Rady Gminy dot. oceny aktualności opracowań planistycznych wskazano do podjęcia prac planistycznych następujące obszary:

1.	Mpzp dla wsi Czarne Dolne	Plan dla terenów inwestycyjnych wyznaczonych w studium
2.	Mpzp dla rejonu jez. Klasztornego Dla funkcji turystycznych, rekreacyjnych, zabudowy letniskowej	Granice planów zgodnie z dyspozycjami Studium z 2005r. ewentualnie rozszerzone o tereny przyległe wartościowe przyrodniczo, dla których warto ustanowić jednoznaczny zakaz zabudowy
3.	Mpzp dla ewentualnych elektrowni wiatrowych	Granice planów wg ekofizjografii podstawowej lub problemowej, uwzględniającej uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe, zgodnie z dyspozycjami zaktualizowanego Studium gminy
4.	4 Mpzp dla wsi Jaromierz	Plan dla terenów inwestycyjnych wyznaczonych w studium

1.4 Dotychczasowa polityka przestrzenna gminy.

Gmina systematycznie, okresowo ocenia stan zagospodarowania oraz aktualność posiadanych opracowań planistycznych, zgodnie z art. 32 ust 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeprowadzona w grudniu 2012 r. i podsumowana uchwałą Rady Gminy w marcu 2013 r. „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Ocena aktualności opracowań planistycznych dla gminy Gardeja” obejmowała okres 2005-2012, a poprzednia tego typu analiza była sporządzana dla gminy Gardeja w roku 2004.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego przedstawione w dokumencie „Studium” z 2005r. oparto na rzetelnie opracowanych uwarunkowaniach lokalnych oraz prognozie demograficznej do roku 2030 (jednakże dość ogólnej). Zweryfikowano i urealniono w nim w stosunku do poprzedniej wersji wielkości planowanych nowych terenów inwestycyjnych oraz wskazano obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe. Szczególnie cenne jest opracowanie części graficznej „Studium” w formie elektronicznej, powinno stać się to podstawą dla dalszych prac nad systemem informacji przestrzennej gminy Gardeja.

Ze względu na znaczny upływ czasu oraz liczne zmiany prawa jakie miały miejsce już po uchwaleniu „Studium”, a także nowe uregulowania na poziomie regionalnym (Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego z 2009 r., liczne programy regionalne oraz nowe przepisy prawa miejscowego) i krajowym (Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju) niezbędne stało się zaktualizowanie „Studium” gminy Gardeja. Zalecano w analizie zweryfikowanie prognozy demograficznej i wynikającego z niej programu rozwoju mieszkalnictwa w gminie.

Gmina Gardeja nie posiada zaktualizowanych wielu dokumentów, planów i programów o charakterze strategicznym, takich jak np. program ochrony środowiska, czy też opracowań branżowych takich jak plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, dotychczasowe Studium nie uwzględniało gminnego programu opieki nad zabytkami (pierwszy tego typu program Gmina Gardeja sporządziła w 2006 r.). W analizie stwierdzono, iż dokumenty tego typu powinny być sporządzone wyprzedzająco lub równoległe z nową edycją/ aktualizacją „Studium”, by zapewnić ich spójność.

Do dotychczasowego „Studium” z 2005 r., z racji okresu w jakim zostało sporządzone, nie sporządzono prognozy oddziaływania na środowisko. Wszelkie zmiany dokumentu „Studium”, w tym całościowa aktualizacja, muszą uwzględniać nowy stan prawny, konieczne

będzie sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko i przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dotychczas gmina Gardeja nie uchwaliła wieloletniego programu sporządzania planów miejscowych, o którym mowa w art. 32 ust 1 ustawy, jednakże sporządzone w okresie 2005-2012 plany miejscowe w znacznej mierze są realizacją dyspozycji „Studium” z 2005 r. w tym zakresie. Zobrazowano to na załączniku graficznym do „Analizy zmian w zagospodarowaniu” (XII 2012). Powierzchnia gruntów wskazywana w „Studium” z 2005 r. do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego to ok. 159 ha, w tym ok. 21 ha wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz ok. 2 ha gruntów leśnych zmieniających przeznaczenie na cele nieleśne. Wg „Studium” z 2005 r. powierzchnie przeznaczone pod funkcje mieszkaniowe jednorodzinne to 36% powierzchni, pod funkcje usługowe to 33% powierzchni, a na inne funkcje 31% pow. planów.

„Studium” dotychczasowe z 2005 r. nie formułuje rygorystycznych zapisów dotyczących kolejności czy obowiązku sporządzania planów miejscowych. Kolejność tych opracowań miała być „uzależniona od zainteresowania inwestycyjnego”, przy czym w pierwszej kolejności miały być zabudowywane tereny gruntów rolnych niższych klas bonitacyjnych. Gmina realizowała swoje zobowiązania dotyczące sporządzania planów sukcesywnie, skupiając się na terenach, które mogą przynieść gminie największe korzyści ekonomiczne (plan w Bądkach, Klecewie, Klasztorcu, w m. Ołowiec - plan dla zespołu elektrowni wiatrowych). Nadal czekają na opracowania planistyczne wskazywane w dokumencie „Studium” z 2005 r. obszary w rejonie jez. Klasztornego, dla których plany miejscowe pozwoliłyby na uporządkowanie terenów dla funkcji turystycznych, rekreacyjnych (plany w obrębie Klasztorek).

W obszarach, dla których nie obowiązują miejscowe plany zagospodarowania odbywa się na podstawie indywidualnych decyzji administracyjnych (decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje ustalające lokalizacje inwestycji celu publicznego).

Gmina Gardeja prowadzi rejestr obowiązujących planów miejscowych oraz wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w postaci tabelarycznej, wg wzoru wynikającego z rozporządzeń wykonawczych do ustawy. Gmina gromadzi także uzyskiwane od Starostwa Powiatowego w Kwidzynie informacje o udzielonych pozwoleniach budowlanych (kopie decyzji). Nie jest prowadzony rejestr graficzny wydanych decyzji wziętych oraz decyzji o pozwoleniach na budowę np. na mapie ewidencyjnej. Przydatność tego typu rejestru graficznego powiązanego z rejestrem tabelarycznym jest bezdyskusyjna, rekomenduje się jego prowadzenie. W gminie Gardeja wydaje się rocznie znaczną ilość indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy, głównie dla budowy budynków mieszkalnych jednorodzinnych, ale także dla większych zespołów domów (kilka, kilkanaście domów, a nawet dla 44 sztuk). Przykładowo liczba wydawanych decyzji utrzymuje się w latach 2009-2012 na poziomie 80-90 decyzji wz i 3-15 decyzji celu publicznego. Decyzje dotyczą przede wszystkim obrębów geod. Bądko, Gardeja, Czarne Dolne.

Analiza ilości, rozmieszczenia oraz rodzajów decyzji wskazuje, iż procedura ta w gminie Gardeja praktycznie zastąpiła sporządzanie planów miejscowych. Jest to działanie niebezpieczne w potencjalnych skutkach, gdyż nie gwarantuje ładu przestrzennego, utrwala niekontrolowane przez gminę w jakikolwiek sposób procesy parcelacji gruntów, w konsekwencji generując nie zawsze racjonalne wydatkowanie środków na obsługę tak spontanicznie rozwijających się miejscowości, czy też na obsługę komunikacyjną, niekorzystnie oddziałując także na środowisko (wg decyzji zespoły nowej zabudowy są obsługiwane poprzez indywidualne rozwiązania wodno-ściekowe). Poprzez stosowanie polityki wydawania głównie decyzji i ograniczenia sporządzania planów miejscowych gmina Gardeja pozbawia się możliwości wpływu na kształt przestrzeni, za co jednakże, zgodnie z ustawami, odpowiada. Wydaje się, że ilość decyzji wydawanych dla przedsięwzięć

polegających na budowie znacznej wielkości nowych zespołów mieszkaniowych i wielkość gruntów objęta takimi decyzjami (wg statystyk decyzje dla zabudowy mieszkaniowej obejmują rokrocznie ponad 70-80 ha) budzą poważne wątpliwości. Być może jest to świadoma polityka gminy, która w ten sposób unika konieczności sporządzania planów miejscowych, ponoszenia kosztów ich tworzenia i realizacji skutków finansowych i prawnych uchwalanych planów (np. wykupy gruntów na drogi publiczne, realizacja infrastruktury technicznej wodociągowej i kanalizacyjnej, oświetlenia ulic). Skutki tych działań będą jednak dotkliwe, choć odsunięte w czasie.

2. Struktura osadnicza i stan ładu przestrzennego.

Osadnictwo w gminie Gardeja skupione jest w obrębie raczej niewielkich wsi, przede wszystkim we wsi gminnej Gardeja oraz we wsiach: Albertowo, Bądky, Czarne Dolne, Czarne Górne, Czarne Małe, Czachówek, Cygany, Jaromierz, Kalmuzy, Klasztorzek, Klecewo, Krzykosy, Morawy, Międzylesie, Nowa Wioska, Olszówka, Osadniki, Otłowiec, Otłówek, Otoczyn, Pawłowo, Przęsławek, Rozajny, Rozajny Małe, Trumieje, Wandowo, Wilkowo, Wraclawek i Zebrdowo.

Sołectwa powyżej 500 osób stanowią zaledwie 20%, od 300-500 osób stanowią ponad 57%, a do 300 osób - 23%.

Miejscowości są dobrze ze sobą skomunikowane siecią dość gęstą dróg dojazdowych i lokalnych. We wsiach dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa, w gminie zabudowa wielorodzinna stanowi ok. 23% wszystkich budynków mieszkalnych, jest usytuowana przeważnie w miejscowościach gdzie dawniej ulokowane były PGR-y. Wg danych ze spisu powszechnego ludności i mieszkań 2002 w gminie Gardeja ponad 57% wszystkich mieszkań została wzniesiona przed 1944 r.

Znaczna część wsi charakteryzuje się umiarkowanymi lub znacznymi ograniczeniami fizjograficznymi rozwoju zabudowy. Poza wsią Gardeja największe możliwości i warunki rozwoju przestrzennego mają wsie: Morawy, Jaromierz, Czarne Górne i Bądky. Dla wsi Gardeja największe możliwości przestrzennego rozwoju mają tereny na północ i południe od obecnych zabudowań, wzdłuż drogi krajowej 55, na południe od zabudowań wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 532 (ul. Piastowska), na południe od drogi gminnej w kierunku oczyszczalni (ul. Młyńska).

Funkcji rolniczej gminy towarzyszy funkcja usługowa i produkcyjna, związana z obsługą rolnictwa.

Rolę usługową pełni głównie wieś gminna Gardeja, wyposażona w pełny zakres usług o znaczeniu lokalnym: usługi oświaty, kultu sakralnego, zdrowia, sportu, administracji, handlu i gastronomii oraz usługi z zakresu transportu i obsługi rolniczej. Usługi koncentrują się głównie wzdłuż drogi krajowej nr 55 przebiegającej przez jej obszar. Poza miejscowością Gardeja usługi koncentrują się we wsiach Czarne Dolne i Wandowo. Miejscowość gminna jest znacznie oddalona od wschodnich i północno-wschodnich części obszaru gminy; cała część wschodnia gminy jest słabiej wyposażona w usługi.

Ponadto, w gminie Gardeja znajdują się obiekty usług turystyki i rekreacji, w formie ośrodków wypoczynkowych, pensjonatów, ośrodków jeździeckich i stadniny koni oraz gospodarstw agroturystycznych. Ośrodki wypoczynkowo-turystyczne znajdują się we wsiach: Czarne Małe, Rozajny, Klecewo, Jaromierz, Morawy, Klasztorzek i w Gardei.

Na terenie gminy Gardeja nie występują duże zakłady produkcyjne i produkcyjno-usługowe. Znajdują się tu jedynie niewielkie zakłady rzemieślnicze i produkcyjno-usługowe, związane z obsługą rolnictwa. Większy zakład produkcyjny znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Gardeja, na terenie gminy miejskiej Kwidzyn. Jest nim zakład produkcji

wyrobów z tworzyw sztucznych. Najbliższa wieś z terenu gminy Gardeja – wieś Bądkki, znajduje się w odległości ok. 850 m od ww. zakładu.

Kwidzyn pełni dla gminy rolę ośrodka usługowego ponadlokalnego.

Główne problemy ładu przestrzennego gminy :

- zauważalne jest naruszenie układu przestrzennego niektórych miejscowości wskutek niekontrolowanych procesów inwestycyjnych
- wiele obiektów o walorach kulturowych jest w złym stanie technicznym, niektóre są już całkowicie zdewastowane i słabo czytelne w krajobrazie
- mimo znacznej ilości cennych obiektów, w tym dość dobrze zachowanych, walory krajobrazowe i kulturowe obszaru są słabo wykorzystywane, gdyż w dużej mierze w ogóle nie uświadomione przez mieszkańców
- w krajobrazie gminy wyróżniają się zachowane parki np. w Otlówku, Nowej Wiosce, Klecewie, mają one dla tego krajobrazu istotne znaczenie; walory krajobrazowe gminy podnoszą liczne występujące zadrzewienia w postaci zgrupowania zieleni wysokiej, szpalerów i alei
- część obiektów i zespołów zabytkowych w wyniku nieprawidłowego użytkowania zatraciło szereg swych zabytkowych cech, część dawnych parków jest zaniedbana
- tereny rekreacyjne są w bardzo wielu miejscach zagospodarowane i zabudowane w substandardowy sposób, wskazane jest podniesienie estetyki zagospodarowania i zabudowy rejonów rekreacyjnych, w szczególności zespołów nadjeziornych
- nowa zabudowa często nie jest dostosowana formą, gabarytami, kolorystyką do dawnych układów zabudowy (dot. głównie nowej zabudowy mieszkaniowej, realizowanej wg katalogowych, powtarzalnych rozwiązań – bez indywidualizacji ich formy i bez dostosowania do krajobrazu),
- w bardzo wielu miejscowościach spory jest udział obiektów o niskim standardzie architektonicznym, dewaloryzującym krajobraz
- widoczne są liczne podziały geodezyjne terenów rolniczych na parcele prawdopodobnie przysze budowlane i letniskowe obrazujące spontaniczne procesy urbanizacyjne, w tym na skutek wydawanych indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy
- niewielka część obszaru gminy posiada pokrycie miejscowymi planami, zatem brak jest ustalonych lokalnych zasad i warunków zabudowy

3. Stan środowiska przyrodniczego

na podstawie „Opracowania ekofizjograficznego podstawowego gminy Gardeja” - „Proeko” Gdańsk, luty 2014 r.

3.1. Położenie

Gmina Gardeja położona w północno-wschodniej części województwa pomorskiego, w powiecie kwidzyńskim. Wschodnia granica gminy stanowi jednocześnie granicę województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego, a granica południowa – województw pomorskiego i kujawsko-pomorskiego. Od północnego-zachodu gmina Gardeja graniczy z miastem Kwidzyn.

Według regionalizacji fizycznogeograficznej gmina Gardeja w całości położona jest w obrębie regionu fizycznogeograficznego Pojezierze Iławskie, w jego południowo-zachodniej części.

3.2. Rzeźba terenu i budowa geomorfologiczna

Gmina Gardeja położona jest na obszarze charakteryzującym się, urozmaiconym ukształtowaniem powierzchni terenu, związanym z występowaniem strefy maksymalnego zasięgu fazy pomorskiej zlodowacenia północnopolskiego (rzeźba młodoglacjalna). Występują tu formy pochodzenia lodowcowego, fluwioglacjalnego (wodnolodowcowego), a także rzeczno- oraz akumulacji organicznej.

Obszar gminy Gardeja wyniesiony jest na wysokość od ok. 52 m n.p.m. (północno-zachodnie krańce gminy, w okolicach wsi Bądki) do ponad 136 m n.p.m. (północno-wschodnie krańce gminy, w okolicach wsi Międzyzlesie). Obszar gminy nachylony jest generalnie z południowego-wschodu na północny-zachód.

Na terenie gminy Gardeja występują następujące, główne typy form rzeźby terenu: **wysoczyzna morenowa denna, wzniesienia moreny czołowej** - w centralnej części gminy wzdłuż osi południowy-zachód – północny-wschód, **ryny subglacjalne i doliny rzeczne**, rozcinające obszary morenowe, w części wschodniej gminy. Ponadto obszar gminy urozmaicają liczne **zagłębienia terenu, w tym wytopiskowe**, częściowo wypełnione utworami organogenicznymi (torfy i utwory torfowo-mułowe), często z oczkami wodnymi.

Pod względem budowy geologicznej obszar gminy Gardeja położony jest w obrębie antykliny mazursko – białoruskiej, będącej częścią synklinorium brzeżnego. Krystaliczne podłoże zbudowane z gnejsów pokrywają dwa kompleksy osadów: staropaleozoiczny oraz permomezozoiczny. Utwory tego ostatniego kompleksu przykryte są utworami trzeciorzędowymi i czwartorzędowymi, które mają decydujący wpływ na obecną rzeźbę terenu. Na powierzchni terenu występują tylko utwory czwartorzędu.

Litologię utworów przypowierzchniowych na terenie gminy Gardeja przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym.

Z racji zróżnicowania morfogenetycznego, na powierzchni gminy występuje tu również znaczna zmienność litologiczna. Generalnie przeważają gliny średnie i lekkie oraz piaski gliniaste i słabo-gliniaste. Ponadto występują utwory piaszczyste, piaszczysto-żwirowe, osady organogeniczne (torfy, utwory torfowo-mułowe i mułowo-torfowe) oraz utwory pylaste i ilaste.

3.3. Hydrografia, wody powierzchniowe i wody podziemne

Sieć rzeczna na terenie gminy Gardeja jest słabo rozwinięta. Największą rzeką przepływającą przez jej teren jest Gardęga, będąca dopływem rzeki Osy (prawy dopływ Wisły). Gardęga przepływa przez południowo-wschodnią i południową część gminy, na odcinku ok. 10,9 km. Bierze swój początek ze źródeł w okolicy miasta Susz, przepływa m.in. przez jeziora Nogat i Kuchnia i uchodzi do Osy jako jej prawy dopływ we wsi Rogóżno-Zamek. Poza Gardęga sieć rzeczna reprezentują w gminie Gardeja: Wandówka (północno-wschodnia część gminy), Cyganka² (północno-zachodnia część gminy) oraz mniejsze, bezimienne ciek i rowy melioracyjne.

Pod względem hydrograficznym gmina Gardeja położona jest z dwóch zlewniach: Wisły i Zalewu Wiślanego (dział wodny I rzędu). Zlewnia Wisły obejmuje południową i wschodnią część gminy. Wody z tych terenów odprowadzane są poprzez rzekę Gardęga i jej dopływy, oraz poprzez rzekę Pręczawę i jej dopływy, do rzeki Osy (Osa przepływa ok. 7,5 km na południe od granic gminy Gardeja). Następnie wody przepływają do rzeki Wisły, którą uchodzą do Morza Bałtyckiego (Zatoki Gdańskiej).

Zlewnia Zalewu Wiślanego obejmuje północną i zachodnią część gminy. Wody z tych terenów odprowadzane są poprzez rzeki: Cygankę i Wandówkę z dopływami, oraz inne mniejsze ciek do rzeki Liwy (Liwa przepływa ok. 700 km na północny-zachód od granic

² rzeka Cyganka – inne nazwy to rzeka **Cyganówka**, *Milosna*, *Ciepel*

gminy Gardeja). Następnie wody przepływają do rzeki Nogat, którą uchodzą do Zalewu Wiślanego.

Położenie gminy na tle Jednolitych Części Wód Powierzchniowych oraz na tle Jednolitych części Wód Podziemnych przedstawiono graficznie w opracowaniu ekofizjograficznym.

Na terenie gminy Gardeja występują liczne zbiorniki wodne, reprezentowane przez jeziora polodowcowe (rynnowe i wytopiskowe) oraz niewielkie „oczka wodne”. Jeziora na terenie gminy Gardeja zajmują łącznie powierzchnię niemal 530 ha. Największe jeziora to: Kucki, Leśne, Morawy, Klasztorne, Czarne Dolne, Sarnówek (Różane), Rybno, Czarne (Czarne Górne). Ich charakterystykę przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym.

Ponadto na terenie gminy Gardeja występują tereny stale lub okresowo podmokłe. Występują przeważnie w obniżeniach dolinnych i bezodpływowych.

Wody podziemne na obszarze gminy Gardeja występują w trzech, użytkowych piętrach wodonośnych: górnokredowym, trzeciorzędowym i czwartorzędowym.

Najważniejszym, użytkowym piętrzem wodonośnym jest piętro czwartorzędowe wód. Czwartorzędowe utwory wodonośne zbudowane są z piasków lodowcowych i wodnolodowcowych zlodowacenia północnopolskiego, piasków i żwirów interglacjału emskiego, oraz pradolinnych piasków i żwirów, w dolinie rzecznej z okresu interglacjału mazowieckiego. Spośród nich największe znaczenie użytkowe ma poziom trzeci.

Wody piętra trzeciorzędowego mają znaczenie podrzędne. Trzeciorzędowe piętro wodonośne zbudowane jest z piasków neogeńskich i paleogeńskich.

Górnokredowe piętro wodonośne występuje w skałach węglanowo – krzemionkowych, wykształconych w postaci geiz piaszczystych, piaskowców oraz szczelinowych wapieni i margli. Nie ma ono znaczenia użytkowego na terenie gminy.

Wschodnia część gminy Gardeja znajduje się w granicach **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 210 „Zbiornik Iławski”**. GZWP nr 210 „Iławski” jest czwartorzędowym zbiornikiem międzymorenowym, o średniej głębokości ujęć ok. 5-30 m p.p.t. i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 180 tys. m³/dobę. Na obszarze zbiornika dominują wody klasy Ic, o zmiennej zawartości żelaza, miejscami nawet do 5 mg/dm³. Dla GZWP nr 210 wykonano dokumentację hydrogeologiczną, zatwierdzoną decyzją MOŚZNiL nr GK-kdh/BJ/489-6031/98 z dnia 28.06.1998 r.

3.4. Warunki glebowe

Na terenie gminy Gardeja przeważają powierzchniowo gleby brunatne właściwe wykształcone z glin i piasków gliniastych. Lokalnie występują także czarne ziemie. Stosunkowo znaczny udział mają także gleby brunatne wylugowane i kwaśne, biellicowe i pseudobiellicowe oraz czarne ziemie zdegradowane. W zagłębieniach terenu często występują gleby torfowe i torfowo-mułowe.

Pod względem klas bonitacyjnych na terenie gminy Gardeja dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej, przy czym ich największa koncentracja występuje we wschodniej i środkowej części gminy

3.5. Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem klimatycznym Polski Wosia (1999) gmina Gardeja położona jest w regionie IV – Dolnej Wisły. Jest to region klimatyczny wykazujący znaczne odrębności w zakresie stosunków klimatycznych w porównaniu z terenami leżącymi na wschód i zachód od niego. Region ten obejmuje zachodnią część Pojezierza Iławskiego, obszar Żuław Wiślanych i Zalewu Wiślanego, wschodnią część Pobrzeża Kaszubskiego i Starogardzkiego. Specyfiką stosunków pogodowych tego obszaru jest względnie częste pojawianie się pogody

chłodnej z dużym zachmurzeniem bez opadu. W porównaniu z innymi regionami znaczna frekwencją odznacza się tutaj pogoda przymrozkowa bardzo chłodna z dużym zachmurzeniem bez opadu. Mniej liczne są tutaj dni przymrozkowe umiarkowanie zimne i zarazem pogodne bez opadu.

Gmina Gardeja położona jest w rejonie, gdzie przeważają wiatry z sektora południowo-zachodniego, których udział sięga 16-20% w skali roku

Zgodnie z informacjami zawartymi w „Programie ochrony środowiska dla gminy Gardeja...” (2004) najwyższe temperatury w roku dochodzą do 33°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą w granicach 17,5 do 18°C, a najzimniejszym luty, -3,5°C (temperatura zanotowana w Prabutach). Liczba dni mroźnych, czyli z temperaturą maksymalną niższą od 0°C, waha się od 30 do 50 dni w ciągu roku. Przeciętna długość okresu bezprzymrozkowego wynosi ok. 150 dni (okres w którym minimalne temperatury są wyższe od 0°C). Okres wegetacyjny trwa od 200 do 210 dni. Średni roczny opad atmosferyczny wynosi ok. 500 mm, liczba dni z opadami wynosi 160-170 w roku, a liczba dni z opadem śnieżnym wynosi ok. 30 – 40. Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 60 – 70 dni. Największe średnie zachmurzenie przypada na listopad, grudzień i styczeń (od 6,0 do 8,3 punktów, według skali dziesięciopunktowej). Najbardziej pogodnym miesiącem jest czerwiec, ze średnim wskaźnikiem 5,8. W ciągu roku występuje przeciętnie 29 dni pogodnych ze średnim zachmurzeniem poniżej 2.

Lokalnie warunki klimatyczne na terenie gminy Gardeja wykazują zróżnicowanie, przede wszystkim w zależności od charakteru pokrycia i ukształtowania terenu. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w zróżnicowaniu warunków termicznych (głównie efekt różnej ekspozycji stoków, występowania zagłębień i obniżzeń terenu mogących stanowić tereny inwersji temperatury powietrza), warunków anemometrycznych (przewietrzanie a ekspozycja stoków zagłębień terenu), warunków wilgotnościowych (zwiększona wilgotność w zagłębieniach, zwłaszcza ze zbiornikami wodnymi).

3.6. Szata roślinna, fauna, zasoby leśne.

W gminie Gardeja dominuje rolnicze użytkowanie terenu. Użytki rolne zajmują łącznie ponad 2/3 powierzchni gminy, z czego zdecydowaną większość stanowią grunty orne. Lasy zajmują 3786,2 ha, tj. ok. 19,6% powierzchni gminy Gardeja.

Szatę roślinną na obszarze gminy Gardeja tworzą przede wszystkim: agrocenozy gruntów rolnych, zbiorowiska łąkowo-pastewne w użytkowaniu rolniczym, w tym na terenach z płytko zalegającą wodą gruntową, lasy i zbiorowiska semileśne, w tym porastające tereny hydrogeniczne nadwodne oraz w lokalnych zagłębieniach terenu, śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia, w tym nowe nasadzenia drzew, szpalery i aleje drzew wzdłuż dróg oraz cieków i rowów melioracyjnych, pojedyncze drzewa, przydomowe sady i ogrody, roślinność cmentarna i parkowa, roślinność ruderalna na terenach zainwestowania osadniczego.

Typy ekosystemów związane są przede wszystkim ze zróżnicowaniem środowiska abiotycznego, do którego cech nawiązują układy biotyczne. Najwartościowszą przyrodniczo grupę ekosystemów tworzą ekosystemy leśne, torfowiskowe, wodne i nadwodne (hydrogeniczne).

Ekosystemy leśne

Na terenie gminy Gardeja lasy zajmują powierzchnię 3786,2 ha (ok. 19,6%) i skupione są w dwóch większych zgrupowaniach. Pierwsze z nich obejmuje zwarty kompleks leśny, na zachodnich krańcach gminy, porastający strefę przejściową pomiędzy Pojezierzem Iławskim a doliną Wisły. Kompleks ten rozciąga się na zachód od wsi Bądki, Otłowiec, Gardeja w kierunku krawędzi doliny Wisły. Kompleks ten odgranicza gminę Gardeja od zwartych terenów zainwestowanych miasta Kwidzyna. Drugie zgrupowanie lasów obejmuje

płaty leśne towarzyszące rynnom subglacjalnym i dolinom rzeczonym przebiegającym przez środkową i wschodnią część gminy. Omawiane zgrupowania płatów leśnych rozciągają od południa gminy (od rejonu na południowo-wschód od wsi Gardeja), poprzez tereny położone w jej centrum (okolice wsi Czarne Dolne i Czarne Młode), po północno-wschodnie krańce gminy (okolice wsi Mary i Międzylesie). Ponadto, występują niewielkie, rozdrobnione płyty leśne oraz niewielkie skupiska zadrzewień z zakrzewieniami rozproszone po całym obszarze gminy.

Zbiorowiska leśne pełnią istotne funkcje fizjotaktyczne, ekologiczne i krajobrazowe. **Najważniejsze funkcje fizjotaktyczne lasu to:**

- hydrologiczna (wzrost retencji, ograniczenie spływu, wyrównanie stanów wód);
- glebotwórcza i gleboochronna (utrwalenie podłoża, ochrona przed erozją wodną i wietrzną);
- klimatotwórcza (specyficzne warunki klimatyczne wnętrza lasu i jego otoczenia);
- higieniczna (pochłanianie zanieczyszczeń atmosferycznych, dźwiękochłonność, ograniczenie spływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych).

Funkcja ekologiczna lasów polega przede wszystkim na tworzeniu wartościowych nisz ekologicznych dla wielu gatunków zwierząt oraz na stymulowaniu migracji roślin i zwierząt w różnych skalach przestrzennych. Funkcja krajobrazowa wynika ze znaczenia zbiorowisk leśnych dla kształtowania fizjonomii terenu.

Na terenie gminy Gardeja dominują powierzchniowo siedliska grądu subkontynentalnego. Największy kompleks leśny w gminie, znajdujący się w jej zachodniej części, budują głównie drzewostany sosnowe, ze znacznym udziałem dębów, brzozy, buka i modrzewia. Pozostałe lasy to mozaika drzewostanów dębowych sosnowych i brzozowych, z udziałem m.in. świerka, lipy, modrzewia, buka i jaworu. W obniżeniach terenu, w rozproszeniu na terenie całej gminy, występują łąki oraz olsy. Dość licznie występują także nasadzenia sosnowe, świerkowe i dębowe.

Lasy należące w większości do Skarbu Państwa, administrowane są przez Nadleśnictwo Kwidzyn (prawie cała gmina) i Nadleśnictwo Jamy (południowo-zachodni fragment gminy) Część lasów na terenie gminy pełni funkcję lasów ochronnych.

1) Ekosystemy hydrogeniczne

2) Wartość przyrodnicza ekosystemów hydrogenicznych wynika z ich znaczenia dla różnicowania środowiska przyrodniczego w sensie materialnym (w tym bioróżnorodność) oraz z ich roli w funkcjonowaniu środowiska, zwłaszcza w zakresie obiegu wody i procesów życiowych. Spośród występujących zbiorowisk najistotniejsze znaczenie dla funkcjonowania środowiska posiadają zespoły torfowisk, szeregu podmokłych łąk i pastwisk oraz szuwały.

Torfowiska zajmują niewielkie obniżenia terenu. Ze względu na swój akumulacyjny charakter, odgrywają ważną rolę w obiegu materii. Szczególnie silnie narażone są na antropopresję torfowiska śródpolne, które występują w bezpośrednim sąsiedztwie agrocenoz (nawożenie pól jako źródło eutrofizacji). Jednymi z najwartościowszych na terenie gminy są torfowiska wysokie i przejściowe w południowo-zachodniej części gminy, objęte ochroną w postaci użytków ekologicznych.

Łąki i pastwiska reprezentowane są przez zbiorowiska roślinne łąk wilgotnych i świeżych. Zajmują płyty w dnach rynien subglacjalnych, wzdłuż cieków i jezior lub lokalnych zagłębień na wierzchowinach wysoczyzn oraz wzdłuż brzegów oczek wodnych.

Na obszarze gminy Gardeja roślinność wodna i nadwodna związana jest z występowaniem znacznej liczby jezior i niewielkich zbiorników wodnych (tzw. oczek wodnych), z różnym stanem ich troficzności.

Ekosystemy związane z krajobrazem wiejskim

Rozległe powierzchnie w krajobrazie gminy Gardeja zajmują agrocenozy – grunty orne i ugory (grunty orne to ponad połowa powierzchni gminy Gardeja). Żyzne, bogate w składniki pokarmowe gleby uwarunkowały zestaw preferowanych upraw oraz towarzyszące im zbiorowiska chwastów segetalnych. Ugory pokrywa uboga roślinność z gatunkami ruderalnymi.

Zabudowie wiejskiej towarzyszą ogrody i sady, ze stosunkowo bogatymi zestawem roślinności. Są to zarówno typowe zbiorowiska ruderalne, jak też rośliny hodowane – ogrodowe.

3)

Fauna

Fauna na obszarze gminy Gardeja nie jest szczegółowo rozpoznana – dla terenu gminy nie zostały wykonane szczegółowe, publikowane inwentaryzacje i waloryzacje przyrodnicze. Ogólne informacje na temat składu gatunkowego fauny zawierają opisy form ochrony przyrody występujących na terenie gminy Gardeja – Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Sadlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W lasach Morawskiego OChK można spotkać m.in. jelenie, daniele, sarny i dziki. Nad jeziorami żerują bieliki i inne ptaki drapieżne. Z pasem roślinności brzegów jezior związanych jest wiele gatunków drobnych ptaków. W stosunkowo dużym zagęszczeniu występują myszołowy.

Ponadto, ogólne informacje na temat fauny w rejonie gminy Gardeja i w jej otoczeniu zawarte są w materiałach informacyjnych Nadleśnictwa Kwidzyn. Zgodnie z nim na terenie całego Nadleśnictwa występują ptaki chronione dla których utworzono ponad trzydzieści stref ochronnych m.in.: orlik krzykliwy, orzeł bielik, kania ruda i czarna oraz bocian czarny. (www.kwidzyn.gdansk.lasy.gov.pl).

Z uwagi na dominację rolniczego użytkowania ziemi (ponad 2/3 powierzchni gminy), fauna na obszarze gminy Gardeja jest w znacznym stopniu zantropizowana. Duże powierzchnie gruntów rolnych sprzyjają licznemu występowaniu drobnych gryzoni. Bogatszy skład gatunkowy fauny występuję zapewne na terenach leśnych, podmokłych i w okolicach zbiorników wodnych. Stosunkowo duża zasobność w wody powierzchniowe, zwłaszcza w centralnej i wschodniej części gminy, przyczynia się do występowania wielu gatunków ryb, płazów, gadów oraz stanowi potencjalną ostoję wielu gatunków ptaków. Spośród ssaków³ na obszarze gminy można spotkać: kretę, zającą szaraka, wiewiórkę pospolitą, nornicę rudą, nornika zwyczajnego, badyłarkę, mysz polną i leśną, dzikę oraz sarnę.

3.7. Surowce mineralne

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego – baza MIDAS, oraz „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2014 r.” (2015) w granicach gminy Gardeja, **nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.**

Udokumentowane złoża surowców naturalnych występuje w bliskim otoczeniu gminy Gardeja (ok. 100 m od jej granic). Jest nim złoża kruszywa naturalnego „Rakowiec” o powierzchni ok. 3,62 ha – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo.

³ Na podstawie informacji uzyskanych z rozpoznania terenowego przeprowadzonego w ramach sporządzania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja z elementami Strategii” (1999).

3.8. Waloryzacja zasobowo - użytkowa gminy.

Potencjał agroekologiczny – bardzo duży

Na obszarze gminy Gardeja występują kompleksy rolniczej przydatności gleb od 2. - pszennego dobrego do 9. - zbożowo-pastewnego słabego i nr 14 - gleby orne przeznaczone pod użytki zielone oraz kompleksy użytków zielonych 1z. - bardzo dobre i dobre, 2z.- średnie i 3z - słabe i bardzo słabe.

Do grupy o największym potencjale agroekologicznym w gminie Gardeja należą kompleksy gruntów ornych: 2. i 3. Spośród gruntów ornych, powierzchniowo na obszarze gminy Gardeja przeważa kompleks 2. pszenno-dobry, natomiast w użytkach zielonych dominuje kompleks 2z użytków zielonych średnich.

Na obszarze gminy Gardeja występują na znacznych powierzchniach grunty rolne wyższych klas bonitacyjnych, tj. klas I – III, podlegające ochronie prawnej, zgodnie z Ustawą z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.).

Potencjał leśny – umiarkowany

Grunty leśne oraz zadrzewienia na terenie gminy Gardeja zajmują ok. 19,6 % powierzchni gminy (tzn. 3786,2 ha) i obejmują:

- zwarty kompleks leśny, na zachodnich krańcach gminy, porastający strefę przejściową pomiędzy Pojezierzem Iławskim a doliną Wisły;
- zgrupowanie lasów obejmujące płaty leśne towarzyszące rynnem subglacjalnym i dolinom rzeczonym przebiegającym przez środkową i wschodnią część gminy;
- śródpolne, niewielkie płaty leśne.

Na terenie gminy Gardeja przeważają powierzchniowo siedliska grądu subkontynentalnego. Największy kompleks leśny w gminie, znajdujący się w jej zachodniej części, budują głównie drzewostany sosnowe, ze znacznym udziałem dębów, brzozy, buka i modrzewia. Pozostałe lasy to mozaika drzewostanów dębowych sosnowych i brzozowych, z udziałem m.in. świerka, lipy, modrzewia, buka i jaworu. W obniżeniach terenu, w rozproszeniu na terenie całej gminy występują łągi oraz olsy. Dość licznie występują także nasadzenia sosnowe, świerkowe i dębowe.

Część lasów na terenie gminy pełni funkcję lasów ochronnych: wodochronne, glebochronne, lasy stanowiące ostoję dla zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy nasienne, lasy w miastach i wokół miast.

Atrakcyjność i przydatność rekreacyjna , potencjał rekreacyjny- znaczny

Potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego obszaru gminy Gardeja warunkują przede wszystkim:

- urozmaicone ukształtowanie terenu;
- występowanie jezior, w tym występowanie zbiorników wodnych przydatnych dla rekreacji (jeziorność gminy wynosi ok. 6% przy czym zdecydowanie większość jezior występuje w części środkowej i wschodniej gminy Gardeja);
- występowanie zwartych kompleksów leśnych oraz mozaikowate występowanie płatów zadrzewień z zakrzewieniami;
- przepływająca przez teren gminy rzeka Gardęga, stanowiąca atrakcyjny szlak kajakowy (od wsi Przęsławek w dół rzeki i dalej poza teren gminy Gardeja);
- atrakcyjne położenie krajobrazowe;
- położenie w zasięgu dwóch obszarów chronionego krajobrazu: Sadlińskiego OChK i Morawskiego OChK;
- położenie w sąsiedztwie i w otoczeniu kilku km od obszarowych form ochrony, których przedmiotem ochrony jest krajobraz, w tym przede wszystkim w sąsiedztwie OChK Doliny Osy i Gardęgi oraz OChK Strefy Krawędziowej Doliny Wisły, a także w otoczeniu Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego.

Najsilniejszym czynnikiem lokalizacyjnym obiektów rekreacyjnych na terenie gminy Gardeja są strefy przyjeziorne. Największy potencjał do zagospodarowania letniskowego i rekreacyjnego wykazują jeziora Kucki, Klasztorne, Czarne i Leśne, położone w obrębie Morawskiego OChK oraz jezioro Sarnówek (Różane) – poza OChK, a także jezioro w bezpośrednim sąsiedztwie gminy: jezioro Kuchnia. Zespół jezior Klasztorne-Leśne-Kucki (jeziora rynnowe, przepływowe) przejawia potencjał do wykorzystania jako szlak kajakowy.

Zainwestowanie rekreacyjne, w postaci ogólnodostępnych ośrodków wypoczynkowych i pensjonatów, zlokalizowane jest głównie w rejonie jezior, w obrębie miejscowości: Czarne Małe - nad jeziorem Kuchnia, Rozajny - nad jeziorem Sarnówek (Różane), Klecewo - nad jeziorem Kucki, Jaromierz - nad jeziorem Kucki oraz nad jeziorem Martwym, Jaromierz - nad jeziorem Martwym, Morawy - nad jeziorem Klasztornym, Klasztornek - nad jeziorem Klasztornym, Gardei - nad jeziorem Kamień.

Ponadto, na terenie gminy Gardeja znajdują się inne obiekty stanowiące zainwestowanie turystyczno-rekreacyjne: ośrodek jeździecki we wsi Otoczyn, stadnina koni z miejscami noclegowymi we wsi Nowa Wioska oraz gospodarstwa agroturystyczne, m.in. we wsiach: Bądki, Gardeja, Wandowo, Rozajny Małe, Cygany.

Atrakcyjność rekreacyjną gminy Gardeja podnoszą jej walory kulturowe. Związane są one przede wszystkim z występowaniem obiektów dziedzictwa materialnego wpisanych do rejestru Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz stanowisk archeologicznych, liczne obiekty zabytkowe wymienione w ewidencji zabytków, atrakcyjny krajobraz kulturowy.

Potencjał wodny – duży

Zasoby wodne obejmują zarówno zasoby wód powierzchniowych, jak i zasoby wód podziemnych. Na terenie gminy Gardeja zasoby wód powierzchniowych stanowią przede wszystkim występujące tu zbiorniki wodne (łącznie ok. 6 % powierzchni gminy).

Sieć rzeczna na terenie gminy Gardeja jest słabo rozwinięta. Największą rzeką przepływającą przez jej teren jest Gardęga, będąca dopływem rzeki Osy (prawy dopływ Wisły). Poza Gardęgą sieć rzeczna reprezentują w gminie Gardeja: Wandówka (północno-wschodnia część gminy), Cyganówka (północno-zachodnia część gminy) oraz mniejsze, bezimienne ciek i rowy melioracyjne.

Wody podziemne na obszarze gminy Gardeja występują w trzech, użytkowych piętrach wodonośnych: górnokredowym, trzeciorzędowym i czwartorzędowym. Wschodnia część gminy Gardeja znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 210 „Zbiornik Iławski”. GZWP nr 210 „Iławski” jest zbiornikiem czwartorzędowym.

Potencjał surowcowy – nie ma udokumentowanych złóż surowców na terenie gminy

Potencjał energetyczny - największe możliwości wykorzystania alternatywnych (odnawialnych) źródeł energii, związane są z zasobami energii wiatrowej

Gmina Gardeja położona jest:

- w rejonie gdzie średni przepływ jednostkowy waha się między 8 a 10 l/s/km², czyli w rejonie o przeciętnych możliwościach rozwoju energetyki wodnej
- w rejonie o korzystnych warunkach wietrznych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych
- w rejonie zaliczanym do przeciętnych pod względem warunków lokalizacji ogniw fotowoltaicznych (energia słoneczna), gdzie średnie całkowite promieniowanie słoneczne wynosi ok. 9,75 – 10,0 MJ/m² na dobę
- w rejonie słabych warunków możliwości wykorzystania energii geotermalnej

3.9. Osnowa ekologiczna gminy.

W aspekcie zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja do procesów przyrodniczych, które mają największe znaczenie należy zaliczyć: **procesy geodynamiczne, procesy hydrologiczne** – na obszarze gminy Gardeja następuje odpływ wód z terenów wysoczyznowych w kierunku dolin rzecznych i rynien subglacjalnych oraz, lokalnie do bezodpływowych zagłębień terenowych; w dnach dolin rzecznych, rynien subglacjalnych i innych zagłębieniach terenowych mogą występować okresowy wylewy wód i podtapianie terenu w efekcie wahań pierwszego poziomu wody podziemnej, **procesy ekologiczne** – na obszarze gminy Gardeja reprezentowana są m.in. przez sukcesję roślinności zwłaszcza na terenach ugorowanych i skrajach kompleksów leśnych; na pozostałych obszarach sukcesji roślinności przeciwdziałają głównie zabiegi agrotechniczne.

Powiązania przyrodnicze obszaru gminy Gardeja z otoczeniem realizowane są przede wszystkim przez: obieg wody, cyrkulację atmosferyczną, migracje roślin i zwierząt.

Powiązania ekologiczne (migracje roślin i zwierząt) stymuluje przede wszystkim **osnowa ekologiczna** obszaru. Tworzy ją system terenów przyrodniczo aktywnych, płatów i korytarzy ekologicznych przenikających dany obszar, w przypadku gminy Gardeja rolniczo-osadniczy, umożliwiających przyrodnicze powiązania funkcjonalne w płaszczyźnie horyzontalnej. Istnienie osnowy ekologicznej warunkuje utrzymanie względnej równowagi ekologicznej środowiska przyrodniczego, wzbogaca jego strukturę materialno-funkcjonalną i urozmaica krajobraz w sensie fizjonomycznym.

Korytarze ekologiczne w koncepcjach krajowych

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody art.5, p.2) *korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów.* Ponadto w art. 23.1. ww. ustawy stwierdzono, że *obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o różnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.*

Nie ma innych uwarunkowań prawa powszechnego odnośnie korytarzy ekologicznych.

Obszar Polski objęty jest następującymi opracowaniami planistycznymi i studialnymi rangi krajowej, w których wyznaczono korytarze ekologiczne (w kolejności chronologicznej)

- „Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska” (Liro – red. 1998),
- „Zwierzęta a drogi. Metody ograniczenia negatywnego wpływu dróg na populacje dzikich zwierząt” (Jędrzejewski i in. 2004),
- „Ochrona łączności ekologicznej w Polsce” (Jędrzejewski, Ławreszuk – red. 2009),
- „Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030” (2012).

Poniżej przedstawiono opis położenia gminy Gardeja w odniesieniu do ww. opracowań planistycznych i studialnych rangi krajowej.

1. „Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska” (1998).

Opracowanie zawiera koncepcję wyznaczenia sieci ekologicznej na obszarze Polski. Jest to koncepcja autorska, która nie została sformalizowana w postaci dokumentu prawnego.

Według tej koncepcji cały obszar gminy Gardeja położony jest są w obrębie międzynarodowego korytarza ekologicznego „6m – Pojezierza ławskiego”, oraz w bliskim otoczeniu międzynarodowego korytarza ekologicznego „2m – Kwidzyński Dolnej Wisły”

2. „Zwierzęta a drogi. Metody ograniczenia negatywnego wpływu dróg na populacje dzikich zwierząt” (2004).

Poszczególne gatunki zwierząt przemieszczają się najczęściej wielokrotnie wzdłuż tych samych obszarów, które dobrze znają i które zapewniają im bezpieczeństwo. Badania związane z rozmieszczeniem korytarzy migracji wilka i rysia w XX wieku oraz zmiany rozmieszczenia tych gatunków, pozwoliły na odtworzenie sieci korytarzy migracji zwierząt lądowych dla całej Polski.

Według tego dokumentu gmina Gardeja położona jest w zasięgu lasów włączonych do sieci korytarzy migracji zwierząt lądowych oraz w zasięgu obszarów nieleśnych w obrębie korytarzy migracji zwierząt lądowych.

3. „Ochrona łączności ekologicznej w Polsce” (2009).

W 2005 r. opracowany został na zlecenie Ministerstwa Środowiska projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000 w Polsce (Jędrzejewski i in. 2005). Podstawą ich wyznaczenia była analiza środowiskowa oraz rozmieszczenia aktualnego i historycznego, a także migracji wybranych gatunków wskaźnikowych: żubra, łosia, jelenia, niedźwiedzia, wilka i rysia. W sieci wyróżniono siedem korytarzy głównych, których rolą jest zapewnienie łączności w skali całego kraju i w skali międzynarodowej. Każdy z korytarzy głównych posiada szereg odnóg (korytarzy uzupełniających), dzięki którym łączy on wszystkie leżące w danym regionie kraju cenne obszary siedliskowe. Koncepcja ta opublikowana jest w pracy Jędrzejewskiego (2009) pt. „Sieć korytarzy ekologicznych łączących obszary chronione w Polsce”, zawartej w pracy zbiorowej pt. „Ochrona łączności ekologicznej w Polsce” (Jędrzejewski, Ławreszuk - red. 2009).

Według tej koncepcji gmina Gardeja położona jest w zasięgu Północnego Korytarza Ekologicznego, przy czym kompleks leśny w zachodnim fragmencie gminy został uznany za korytarz główny.

4. „Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030” (2012).

Ww. dokument zawiera mapę (Rysunek 28) pt. „Kierunki polityki przestrzennej wobec obszarów funkcjonalnych cennych przyrodniczo”, według której gmina Gardeja położona jest w zasięgu terenów zaliczonych do systemu ponadlokalnych korytarzy ekologicznych.

Nie ma jednej, obowiązującej koncepcji korytarzy ekologicznych w Polsce – najbardziej miarodajna (formalna) jest koncepcja zawarta w „Koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju 2030” (2012) oraz koncepcja Jędrzejewskiego (2009).

Korytarze ekologiczne w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009)

Gmina Gardeja położona jest w zasięgu korytarzy ekologicznych, wskazanych w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009). Należą do nich:

- **ponadregionalny korytarz ekologiczny „Pojezierny-północny”**, obejmujący w granicach gminy zwarty kompleks leśny w jej zachodnim fragmencie;
- **regionalny korytarz ekologiczny „Morawski”**, obejmujący w graniach gminy dolinę rzeki Gardęga, zespół rynien polodowcowych z jeziorami oraz otaczające je kompleksy leśne.

Lokalna specyfika gminy

Podstawowymi elementami osnowy ekologicznej gminy Gardeja są wymienione wyżej, wskazane w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) ponadregionalny korytarz ekologiczny „Pojezierny-północny” i regionalny korytarz ekologiczny „Morawski”.

Ponadto, osnowę ekologiczną gminy Gardeja tworzą elementy rangi lokalnej, na które składają się:

- niewielkie płyty zbiorowisk leśnych i semileśnych, w tym porastające tereny hydrogeniczne nadwodne oraz w lokalnych zagłębieniach terenu;
- śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia;
- szpalery i aleje drzew występujące wzdłuż dróg oraz cieków i rowów melioracyjnych;
- mniejsze zbiorniki wodne i ciek.

3.10. Zagrożenia stanu środowiska. Diagnoza stanu środowiska.

Zanieczyszczenia atmosfery

Do głównych źródeł zanieczyszczeń atmosfery w rejonie gminy Gardeja należą:

- indywidualne źródła ciepła na terenach zabudowy wiejskiej, zwłaszcza zwartej oraz lokalne kotłownie o małej mocy, które wpływają na podwyższone zanieczyszczenie atmosfery w obrębie zabudowy w czasie sezonu grzewczego (emisja niska);
- źródła ciepła obiektów rekreacji zbiorowej;
- emisję technologiczną z obiektów gospodarczo-hodowlanych;
- zanieczyszczenia komunikacyjne (emisja liniowa, wzdłuż ciągów komunikacji samochodowej przebiegających przez teren gminy);
- emisja nieorganizowana pyłu z terenów pozbawionych roślinności i z terenów o utwardzonej nawierzchni;
- napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich (w tym z miasta Kwidzyna).

Ze względu na przeważający rodzaj funkcji gminy Gardeja (rolniczy, małe uprzemysłowienie, brak dużych emitatorów zanieczyszczeń produkcyjnych, których działalność mogłaby wpływać na emisję gazów i pyłów o charakterze chemicznym), emisja pochodząca z podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na jej terenie ma znikomy udział w zanieczyszczeniu powietrza na tym terenie.

Jednym z największych źródeł zanieczyszczeń atmosfery w rejonie gminy Gardeja jest tzw. „emisja niska”, pochodząca z lokalnych i indywidualnych źródeł energii cieplnej. Paleniska indywidualne stanowią najliczniejsze, zróżnicowane technologicznie i paliwowo „paleniska”, w znacznym stopniu tradycyjnie wykorzystujących węgiel i drewno. Istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego jest również komunikacja samochodowa. Rozkład i natężenie zanieczyszczeń związany jest przede wszystkim z przebiegiem tras komunikacyjnych. Wielkość wpływu na środowisko komunikacji samochodowej w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego uwarunkowana jest natężeniem ruchu pojazdów. Na terenie gminy Gardeja największym natężeniem ruchu charakteryzuje się droga krajowa nr 55 oraz drogi wojewódzkie nr 522, 523 i 532. Wyniki pomiarów przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym.

Wpływ na stan aerosanitarny na obszarze gminy Gardeja ma także emisja zanieczyszczeń z obszaru sąsiednich gmin. Największe znaczenie ma napływ zanieczyszczeń z sąsiadującego Kwidzyna. Uwarunkowane to jest dominującymi na tym obszarze kierunkami wiatrów, z sektora południowo-zachodniego oraz niewielką odległością. Oczyszczaniu napływających mas powietrza sprzyja zwarty kompleks leśny, przebiegający przez zachodnią część gminy Gardeja (wchodzący w skład ponadregionalnego korytarza ekologicznego „Pojeziernego-północnego”). Izuluje on tereny gminy od zainwestowanych terenów Kwidzyna, w tym centrum miasta i zakładów produkcyjnych (m.in. od znajdujących się w odległości ok. 1,5 km na zachód od granic gminy zakładów papierniczych „International Paper Kwidzyn S.A.”).

Stan czystości powietrza atmosferycznego w gminach województwa pomorskiego, w tym gminy Gardeja, jest badany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

w Gdańsku. Poczynając od 2010 roku ocena jakości powietrza dokonywana jest w podziale na nowy układ stref (ilość stref w województwie ograniczyła się do dwóch tj. strefy aglomeracji trójmiejskiej oraz, w pozostałej części województwa, strefy pomorskiej). Według informacji zawartych w „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za 2012 rok” (2013) strefa pomorska, do której należy gmina Gardeja, oceniona została następująco:

- klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony zdrowia – klasy A⁴ dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy, z wyjątkiem klasy B⁵ dla pyłu PM_{2,5} a także:
 - niedotrzymane poziomy dla pyłu PM₁₀,
 - niedotrzymane poziomy docelowe (2013 r.) benzo(a)pirenu,
 - niedotrzymanych poziomów dla ozonu w przypadku celów długoterminowych (2020 r.);
- klasyfikacja stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony roślin – klasa A dla poszczególnych zanieczyszczeń, oraz zagrożone poziomy celów długoterminowych dla ozonu ustalonych na rok 2020.

Na obszarze gminy Gardeja nie występują punkty pomiarowe zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Najbliższe stacje pomiarowe znajdują się w Kwidzynie i Prabutach, jednak z uwagi na występujący tam odmienny, miejski charakter przestrzeni, oraz ze względu na znaczne odległości (kilka km – Kwidzyn, kilkanaście km – Prabuty), wyniki badań powietrza atmosferycznego na tych stacjach pomiarowych nie są reprezentatywne dla obszaru gminy Gardeja. Ponadto, jak już wspomniano, oczyszczaniu napływających mas powietrza z miasta Kwidzyna sprzyja zwarty kompleks leśny, przebiegający przez zachodnią część gminy.

Warunki akustyczne

Na terenie gminy Gardeja wyróżnić można następujące, główne typy uciążliwości akustycznych: hałas komunikacyjny (samochodowy i kolejowy), hałas na terenach zainwestowania osadniczego wsi, hałas związany z wszelkimi formami rekreacji, zwłaszcza zbiorowej.

Komunikacja samochodowa, stanowi źródło uciążliwości akustycznej zwłaszcza na drodze krajowej nr 55, drogach wojewódzkich nr 522, 523 i 532, drogach powiatowych i parkingach oraz w mniejszym stopniu na drogach lokalnych. Wpływ na wielkość i rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego mają: charakter ruchu samochodowego (osobowy, ciężarowy, autobusowy), natężenie ruchu, średnia prędkość pojazdów i płynność ich ruchu, charakter dróg i ich otoczenia. Przy intensywności 100-400 pojazdów na godzinę hałas osiąga 75-95 dB. Pomiar natężenia ruchu w 2010 r. na odcinkach drogi krajowej nr 55 oraz odcinkach dróg wojewódzkich nr 522, 523 i 532 przebiegających przez obszar gminy Gardeja przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym. Źródłem hałasu są również komunikacja kolejowa. Przez gminę Gardeja przebiega w układzie z północny zachód – południowy wschód linia kolejowa nr 207, łącząca Toruń z Malborkiem przez Chełmżę, Grudziądz i Kwidzyn.

Ponadto, na terenie gminy Gardeja występuje hałas na terenach zainwestowania osadniczego. Pochodzi on m.in. od zakładów produkcyjnych obsługi rolnictwa i rzemieślniczych zlokalizowanych na terenie gminy. Przyczyną uciążliwości mogą być maszyny, wentylatory, chłodnie, szczególnie wtedy, gdy zakład zlokalizowany jest na terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Zagrożenie ze strony hałasu przemysłowego jest niewielkie ze względu na brak większych zakładów produkcyjnych. Hałas z działalności rolniczej związany jest głównie z eksploatacją maszyn rolniczych, takich jak traktory, kombajny (zarówno na polach jak i w obrębie zagród rolniczych). Hałas

⁴ Poziom stężeń zanieczyszczeń nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego.

⁵ Poziom stężeń powyżej poziomu dopuszczalnego lecz nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego powyżej poziomu tolerancji

rekreacyjny towarzyszy przede wszystkim zbiorowym formom rekreacji i turystyki (ośrodki wypoczynkowe, kąpieliska itp.).

Potencjalne źródło hałasu na obszarze gminy Gardeja może stanowić ewentualna lokalizacja elektrowni wiatrowych.

W obrębie obszaru gminy Gardeja nie wykonywano kompleksowych pomiarów dokumentujących poziom natężenia hałasu, zarówno ze źródeł „punktowych”, jak i z tras komunikacyjnych.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku regulują Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112) zawierające normy dopuszczalnego poziomu hałasu.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Gardeja są urządzenia do przesyłania energii elektrycznej oraz urządzenia radiokomunikacyjne. Przez obszar gminy przebiegają linie elektroenergetyczne, będące źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego. Są nimi :

- napowietrzna linia energetyczna najwyższych napięć 400 kV, relacji Gdańsk-Toruń, pełniąca rolę tranzytową na terenie gminy Gardeja (nie zasilą gminy w energię elektryczną);
- dwie linie wysokiego napięcia 110 kV, relacji Grudziądz –Kwidzyn- Iława oraz Grudziądz – Kwidzyn – Malbork, zasilające stacje GPZ na terenie gminy (biorą udział w zasilaniu gminy w energię elektryczną).

Ww. linie elektroenergetyczne stwarzają uwarunkowania szkodliwych w zakresie promieniowania elektromagnetycznego dla kształtowania środowiska, polegające na ograniczeniu możliwości zabudowy terenów w ich otoczeniu (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych pomiarów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Do punktowych źródeł pól elektromagnetycznych, mogących mieć ujemny wpływ na środowisko, należą również bazowe stacje telefonii komórkowej. W gminie Gardeja znajduje się kilka stacji bazowych telefonii komórkowej. Pola elektroenergetyczne są tu wypromieniowane na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Stan zanieczyszczenia wód i przekształcenia jej obiegu

Sieć rzeczna na terenie gminy Gardeja jest słabo rozwinięta. Największą rzeką przepływającą przez jej teren jest Gardęga. Poza Gardęga sieć rzeczna reprezentują Wandówka (północno-wschodnia część gminy), Cyganka (Cyganówka) (północno-zachodnia część gminy) oraz mniejsze, bezimienne ciek i rowy melioracyjne. Na terenie gminy Gardeja występują liczne zbiorniki wodne, reprezentowane przez jeziora polodowcowe (rynnowe i wytopiskowe) oraz niewielkie „oczka wodne”. Gmina Gardeja posiada najwięcej jezior spośród wszystkich gmin powiatu kwidzyńskiego. Jeziora na terenie gminy Gardeja zajmują łącznie powierzchnię niemal 530 ha. Wykaz i podstawowe dane morfometryczne największych zbiorników wodnych występujących w gminie Gardeja przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym.

Stan zanieczyszczeń wód powierzchniowych występujących na terenie województwa pomorskiego, w tym gminy Gardeja bada okresowo Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku. Stan czystości wód powierzchniowych oceniany jest w oparciu o analityczne pomiary kontrolne realizowane w ramach monitoringu środowiska dla wód

powierzchniowych płynących (sieć podstawowa i regionalna) oraz zbiorników zaporowych (sieć regionalna).

Spośród rzek przepływających przez teren gminy Gardeja badane były Gardęga i Cyganka (Cyganówka). Badania wykonane w latach 2010-2011 zostały opublikowane w „Raporcie o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku” (2013), opracowanym przez WIOŚ w Gdańsku.

Zgodnie z „Raportem...” (2013) wody rzeki Gardęga, na stanowisku pomiarowym we wsi Przęsławek (w granicach gminy Gardeja), zostały ocenione następująco:

- klasa elementów biologicznych – III (potencjał umiarkowany);
- klasa elementów hydromorfologicznych – II (potencjał dobry);
- klasa elementów fizykochemicznych – PPD (poniżej poziomu dopuszczalnego);
- klasa specyficznych zanieczyszczeń synt. i niesynt. – nie oceniono;
- stan/potencjał ekologiczny – III (potencjał umiarkowany);
- stan chemiczny – nie oceniano;
- stan JCW – zły.

Zgodnie z „Raportem...” (2013) wody rzeki Cyganka (Cyganówka), na stanowisku pomiarowym w Kwidzynie (poza granicami gminy Gardeja), zostały ocenione następująco:

- klasa elementów biologicznych – II (potencjał dobry);
- klasa elementów hydromorfologicznych – II (potencjał dobry);
- klasa elementów fizykochemicznych – PPD (poniżej poziomu dopuszczalnego);
- klasa specyficznych zanieczyszczeń synt. i niesynt. – nie oceniono;
- stan/potencjał ekologiczny – III (potencjał umiarkowany);
- stan chemiczny – nie oceniano;
- stan JCW – zły.

Spośród zbiorników wodnych występujących na terenie gminy Gardeja, w ostatnich latach badane były jeziora: Kucki – po raz ostatni w 2011 roku, Czarne Dolne, Rybno, Wandowo – po raz ostatni w 1997 roku, Morawy, Czarne, Plińskie – po raz ostatni w 1996 roku.

Zgodnie z danymi opublikowanymi w „Raporcie o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku” (2013) jezioro Kucki ocenione zostało następująco (badania za 2011 r.):

- klasa elementów biologicznych – II (stan dobry);
- klasa elementów fizykochemicznych – d (stan dobry);
- klasyfikacja stanu ekologicznego – D (stan dobry);
- klasyfikacja stanu chemicznego – Z (stan poniżej dobrego, ze względu na przekroczenie norm środowiskowych dla wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) – suma benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu);
- stan JCW – zły.

Ponadto, jezioro Kucki zostało poddane w 2011 roku ocenie pod względem spełniania wymagań dla obszarów chronionych – wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Zgodnie z danymi opublikowanymi w „Raporcie o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2012 roku” (2013) jezioro Kucki spełniało wymagania w tym zakresie.

Zgodnie z danymi opublikowanymi w „Raporcie o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2006 roku” (2007) poszczególnym jeziorom przypisano następującą, ogólną klasę czystości (badania za lata 1996-1997):

- Czarne Dolne – pozaklasowe;
- Rybno – III klasa czystości;

- Wandowo – pozaklasowe;
- Morawy – pozaklasowe;
- Czarne – pozaklasowe;
- Plińskie – III klasa czystości.

W przypadku jakości wód podziemnych, na terenie gminy Gardeja została dokonana obszarowa ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia za 2012 rok. Ocenę przeprowadził Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Kwidzynie. Łącznie przebadano siedem ujęć z systemami wodociągowymi (wszystkie włączone do systemu zbiorowego zaopatrzenia w wodę gminy Gardeja). Poszczególne wodociągu oceniono następująco:

- wodociąg Gardeja – woda dobra (bakteriologia – dobra, fizykochemia – dobra);
- wodociąg Czarne Górne – woda dobra (bakteriologia – dobra, fizykochemia – dobra);
- wodociąg Cygany – woda dobra (bakteriologia – dobra, fizykochemia – dobra);
- wodociąg Wandowo – woda nie w pełni odpowiadająca wymaganiom (bakteriologia – dobra, fizykochemia – woda nie w pełni odpowiadająca wymaganiom);
- wodociąg Rozajny Wik.– woda dobra (bakteriologia – dobra, fizykochemia – dobra);
- wodociąg Otłowiec – woda dobra (bakteriologia – dobra, fizykochemia – dobra);
- wodociąg Jaromierz – woda dobra (bakteriologia – dobra, fizykochemia – dobra).

Wody podziemne w gminie Gardeja występują w trzech, użytkowych piętrach wodonośnych: górnokredowym, trzeciorzędowym i czwartorzędowym. Zgodnie z informacjami zawartymi w „Programie ochrony środowiska dla gminy Gardeja...” (2004) wody podziemne piętra czwartorzędowego są generalnie bez zapachu, o barwie najczęściej 5 – 80 mg Pt/dm³, sporadycznie 50 mgPt/dm³. Odczyn wód od słabo zasadowego do obojętnego. Zawartość związków żelaza i manganu waha się w dość dużych granicach. Azot azotynowy i azotanowy występuje na ogół w mniejszych ilościach, lecz generalnie przekraczających wartości dopuszczalne w wodach pitnych. Trudnym jest rozstrzygnięcie czy są to anomalie hydrogeochemiczne antropogeniczne, czy geogeniczne. Zawartości chlorków mieszczą się w granicach 2,5 – 55 mgCl/dm³, a siarczanów do 95 mgSO₄/dm³. Wody piętra czwartorzędowego są generalnie w II klasie jakości. Trzeciorzędowe piętro wodonośne prowadzi wodę klarowną, o podwyższonej barwie i słabym zapachu roślinnym. Jest to woda słabozasadowa, przeważnie średniotwarda. Mineralizacja jej oscyluje wokół wartości granicznej między wodami słodkimi a akratopegami. Zawartość chlorków mieści się w przedziale 4,7 – 51 mgCl/dm³. Zawartości siarczanów nie przekraczają 54 mgSO₄/dm³. Azot azotynowy nie przekracza 0,5 mgN/dm³, a amonowy 0,08 – 3,0 mgN/dm³. Generalnie są to wody II klasy jakości. Górnokredowe piętro wodonośne prowadzi wodę klarowną, bez szczególnego zapachu. Jest to woda o podwyższonej mineralizacji w granicach 586 – 950 mg/dm³. Wśród makroskładników dominuje jon wodorowęglanowy. Wody kredowe są klasyfikowane jako wody klasy II.

Potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych stanowi niedostateczny rozwój kanalizacji (48,6% ludności gminy - wg danych GUS z 2012 r. - korzysta z sieci kanalizacyjnej) oraz ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach, w przypadku ich nieszczelności, co jak wykazuje praktyka jest częstym zjawiskiem i/lub wylewania ścieków w przypadkowe miejsca.

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych mogą być nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie. Przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas.

Poza tym stanowią potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi.

Przekształcenia stosunków wodnych na obszarze gminy Gardeja dotyczą przede wszystkim terenów zainwestowanych wsi (odwodnienia przez wykopy i ograniczenie infiltracji przez sztuczne nawierzchnie), a także niektórych terenów hydrogenicznym (den dolin rzecznych i rynien polodowcowych). Przede wszystkim dolina Gardęgi, ze względu na płytki poziom wody gruntowej, została pokryta siecią rowów melioracyjnych. Zgodnie z danymi zawartymi w „Programie ochrony środowiska dla gminy Gardeja...”, łącznie na terenie gminy znajduje się około 14,4 km rowów melioracyjnych.

Plan gospodarowania wodami obowiązujący na terenie gminy Gardeja

Na obszarze gminy Gardeja obowiązuje „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” (2011), przyjęty Uchwałą Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2011 r. (M.P. z 2011 r. Nr 49, poz. 549). Szczególną rolę zajmuje tu podsumowanie działań zawartych w Programie wodno-środowiskowym kraju (PWŚK). Działania te powinny zostać zrealizowane na obszarze dorzecza w celu zapewnienia utrzymania lub poprawy, jakości wszystkich wód do 2015 r., a w uzasadnionych przypadkach w terminie późniejszym.

W przypadku wód powierzchniowych, przy ustalaniu celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych brano pod uwagę aktualny stan JCWP w związku z wymaganym zgodnie z Ramową Dyrektywę Wodną (RDW) warunkiem niepogarszania ich stanu. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/ potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

W przypadku wód podziemnych w planach gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły, zgodnie z art. 4 RDW, dla wód podziemnych ustalono następujące cele środowiskowe:

- zapobieganie dopływowi i/lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW);
- zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami...” (2011) gmina Gardeja położona jest:

- w odniesieniu do wód powierzchniowych w obrębie następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) – zob. rys. 4 w opracowaniu ekofizjograficznym :
 - Liwa od wypływu z jez. Liwieniec do ujścia RW2000195229, której stan oceniono jako zły, a osiągnięcie celów środowiskowych uznano za zagrożone;
 - Cyganka (Cyganówka) RW200023522589, której stan oceniono jako zły, ale osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrożone;
 - Dopływ spod Wandowa RW200023522549, której stan oceniono jako zły, ale osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrożone;
 - Dopływ z jez. Klasztornego RW2000252968499, której stan oceniono jako zły, ale osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrożone;
 - Gardęga do dopł z jez. Klasztornego, bez dopł z jez. Klasztornego RW200017296839,

- której stan oceniono jako zły, a osiągnięcie celów środowiskowych uznano za zagrożone;
- Dopływ z Zawdy RW200017296872, której stan oceniono jako zły, ale osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrażone;
 - Dopływ spod Czarnego Dolnego RW200023296852, której stan oceniono jako zły, ale osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrażone;
 - Gardęga od dopł. z jez. Klasztornego do ujścia RW200019296899, której stan oceniono jako zły, a osiągnięcie celów środowiskowych uznano za zagrożone;
 - Pręczawa RW200017296969, której stan oceniono jako dobry, której stan oceniono jako zły, a osiągnięcie celów środowiskowych uznano za zagrożone;
 - Kanał Palemona RW20002652269, której stan oceniono jako zły, ale osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrażone;
- w odniesieniu do wód podziemnych w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 32, której stan chemiczny oceniono jako dobry, stan ilościowy jako dobry, a osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrażone, oraz nr 40, której stan chemiczny oceniono jako dobry, stan ilościowy jako dobry, a osiągnięcie celów środowiskowych uznano za niezagrażone – zob. zal. graficzne w opracowaniu ekofizjograficznym.

Gospodarka wodno-ściekowa

Stopień zwodociągowania gminy Gardeja wynosi ponad 90% (90,5% wg danych GUS za 2012 r.). Na terenie gminy funkcjonuje siedem gminnych ujęć wody podziemnej, ze stacjami uzdatniania wody:

- ujęcie Gardeja – produkcja wody 314 m³/dobę;
- ujęcie Czarne Górne – produkcja wody 233 m³/dobę;
- ujęcie Cygany – produkcja wody 132 m³/dobę;
- ujęcie Wandowo – produkcja wody 164 m³/dobę;
- ujęcie Rozajny Wik.– produkcja wody 83 m³/dobę;
- ujęcie Otłowiec – produkcja wody 189 m³/dobę;
- ujęcie Jaromierz – produkcja wody 120 m³/dobę;

Stopień skanalizowania gminy Gardeja nie jest w pełni zadowalający i wynosi aktualnie ok. 48% (48,6% wg danych GUS za 2012 r.) Na terenach niewyposażonych w infrastrukturę kanalizacyjną ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach.

Na terenie gminy Gardeja funkcjonują gminna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Gardeja. Parametry oczyszczalni są następujące:

- użytkownik: Zakład Gospodarki Komunalnej Gardeja
- lokalizacja: Gardeja, ul. Młyńska
- ilość ścieków dopływających do oczyszczalni (dane za 2011 r.): 500 m³/doba
- przepustowość: 480 m³/doba;
- obciążenie: 2500 RLM
- sposoby oczyszczania: biologiczny, mechaniczny
- % redukcji ładunku: brak danych;
- efekt oczyszczenia : BZT5 3%, CHZT 52%, zawiesina 22 %
- ilość wytworzonych osadów ściekowych: 70 tsm/rok
- odbiornik: układ melioracyjny, a następnie jeziora w zlewni rzeki Gardęga.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Gardeja nie ma instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W lutym 2006 roku zamknięto składowisko odpadów komunalnych w Bądkach, w północno-zachodniej części gminy Gardeja.

Aktualnie, podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych. Zgodnie z zapisami „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018” (2012) gmina Gardeja położona są w Regionie Wschodnim gospodarki odpadami.

Region Wschodni jest powierzchniowo największym regionem, liczy ponad 365 tys. mieszkańców z terenu 32 gmin województwa pomorskiego. Na terenie regionu wschodniego istnieje instalacja regionalna do przetwarzania odpadów komunalnych – RIPOK Gilwa Mała. Docelowo w regionie tym funkcjonować będą 2 instalacje regionalne, RIPOK Gilwa Mała oraz RIPOK Tczew, którego budowa obecnie jest realizowana – uruchomienie zakładu planowane jest na początku 2014 r. Z uwagi na fakt, że RIPOK Gilwa Mała nie jest w stanie przetworzyć wszystkich odpadów z regionu Wschodniego wyznaczono (do czasu uruchomienia RIPOK Tczew) 7 składowisk odpadów komunalnych pełniących rolę instalacji zastępczych. Składowiska te zlokalizowane są w miejscowościach: Tczew, Gołębiewo Wielkie, Minięta, Nowa Wieś Sztumska, Nicponia, Ropuchy, Szaleniec (wszystkie poza granicami gminy Suchy Dąb). Po uruchomieniu RIPOK Tczew składowiska w Tczewie, Gołębiewie Wielkim, Miniętach, Ropuchach i Szaleńcu stracą status instalacji zastępczych – planowane jest ich zamknięcie i rekultywacja, do końca 2015 r. Składowiska w Nowej Wsi Sztumskiej i Nicponi po uruchomieniu RIPOK w Tczewie również nie będą pełniły już roli instalacji zastępczych. Planowane jest przekształcenie składowiska w Nicponi w obiekt unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. W ramach zagospodarowania selektywnie zebranych odpadów zielonych jako instalację regionalną wyznaczono, należącą do firmy Kommunal Service Vornkahl Polska Sp. z o.o, kompostownię pryzmową o mocy przerobowej 50 000 Mg/rok (RIPOK Tczew) (Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018, 2012).

Przekształcenia litosfery

Do podstawowych przekształceń litosfery na obszarze gminy Gardeja należą:

- zniszczenia geomechaniczne spowodowane realizacją liniowych elementów infrastruktury technicznej (tereny komunikacyjne);
- geomechaniczne zniszczenia powierzchni terenu typowe dla terenów zabudowy wiejskiej, przejawiające się przede wszystkim w przekształceniach przypowierzchniowej warstwy litosfery, a w szczególności deniwelacje, wykopy i nasypy, związane z posadowieniem budynków, lokalizacją infrastruktury technicznej obsługującej zabudowę itp.
- przekształcenia powierzchni ziemi związane z rekreacją – w wyniku rozwoju rekreacji przekształceniu ulegają w różnym stopniu wszystkie komponenty środowiska przyrodniczego, najbardziej zagrożone są wystromione zbocza rynien i dolin rzecznych; silnie degradowanymi elementami środowiska są szata roślinna i gleba, które narażone są przez wydeptywanie na niszczenie (rośliny) i zmianę właściwości fizycznych (gleby); uwzględniając walory krajobrazowe, znaczny potencjał rekreacyjny i wzrastające zagospodarowanie rekreacyjne gminy, w przyszłości zagrożenie to może stanowić istotne zagrożenie dla środowiska;
- skutki rolniczego użytkowania ziemi – w wyniku rolniczego użytkowania terenów nastąpiło zintensyfikowanie procesów erozyjnych, szczególnie w obrębie zboczy dolinnych; z gospodarką rolną związana jest również degradacja gleb w wyniku nadmiernego osuszania terenów rolniczych oraz przekształceń fizyko-chemicznych gleb (m.in. związanych ze stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin).

Obiekty stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii

Na obszarze gminy Gardeja **nie znajdują się**:

zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;

zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;

w rozumieniu Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. (Dz. U. poz. 138).

Zakłady takie występują natomiast w otoczeniu gminy Gardeja, na terenie miasta Kwidzyn. Zakład „International Paper Kwidzyn S.A.” ,ul. Lotnicza 1 w Kwidzynie zaliczany jest do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, zakład ten posiada zatwierdzony decyzją Pomorskiego Wojewódzkiego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku raport o bezpieczeństwie. Natomiast zakład „Olgaz Sp. J” w Prabutach dawniej zaliczany do zakładów zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, nie jest obecnie zakładem mogącym stanowić zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu art. 248 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 672).

Zagrożenie poważną awarią związane jest z przebiegiem przez teren gminy gazociągów wysokiego ciśnienia relacji Gustorzyn – Reszki (dawniej Włocławek – Gdynia) Dn 500 i relacji Gustorzyn-Pruszcz Gdański (dawniej Płock – Gdańsk) Dn400 oraz rurociągu ropy naftowej relacji Płock – Gdańsk. W przypadku wystąpienia awarii lub uszkodzenia tych instalacji istnieje zagrożenie wycieku ropy lub gazu, bądź też wybuchu z jednoczesnym pożarem. Może to stanowić niebezpieczeństwo, zwłaszcza dla terenów przyległych i skupisk ludności znajdujących się w okolicach magistrali gazowej i ropociągu.

Dodatkowo, w przypadku wystąpienia awarii jednego z gazociągów istnieje potencjalne zagrożenie uszkodzeń obydwu instalacji, z uwagi na ich bliski, równoległy względem siebie przebieg – odległość podstawowa między nimi wynosi 7 m.

4. Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu. Elementy środowiska objęte ochroną

W granicach gminy Gardeja, spośród form ochrony przyrody, w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. występują:

- **Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu** – obejmuje swoim zasięgiem środkowo-wschodnią część gminy i jej południowe krańce;
- **Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu** – obejmuje swoim zasięgiem zachodni fragment gminy;
- **użytki ekologiczne** – na południowo-zachodnim krańcu gminy, w okolicach wsi Kalmuzy;
- **pomniki przyrody** – obejmujące różne gatunki drzew oraz jeden głąz narzutowy;
- **ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.**

Ponadto, w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Gardeja znajduje się rezerwat przyrody „Jamy” oraz dwa obszary chronionego krajobrazu, stanowiące kontynuację Sadlińskiego OChK i Morawskie OChK w województwie kujawsko-pomorskim. Są nimi: OChK Doliny Osy i Gardęgi oraz OChK Strefy Krawędziowej Doliny Wisły.

Na obszarze gminy Gardeja nie występują obszary Natura 2000.

Granice obszarów chronionych zostały pokazane na załącznikach graficznych Studium oraz w opracowaniu ekofizjograficznym.

4.1. Obszary Chronionego Krajobrazu

Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu

Zajmuje fragmenty Pojezierza Iławskiego o łagodnych wzniesieniach morenowych, wokół zespołu jezior: Morawy, Kucki, Różany, Klasztorne i Rybno. Posiada on łączną powierzchnię ok. 10,7 tys. ha. Z uwagi na atrakcyjną kompozycję krajobrazu leśno-jeziornego omawiany obszar chronionego krajobrazu stanowi tereny o dużych walorach turystyczno-wypoczynkowych i rekreacyjnych.

Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu ustanowiony został w dawnym województwie elbląskim w 1985 roku, na podstawie Uchwały Nr VI/51/85 WNR w Elblągu (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 10, poz. 60) i zmienionej Rozporządzeniem Woj. Elbląskiego nr 4/97 z 28 kwietnia 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 7 poz. 43). Zasady gospodarowania w obrębie Morawskiego OChK określa aktualnie Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim.

Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu

Obejmuje zalesioną strefę krawędziową Doliny Wisły w okolicach Sadlinek i Kwidzyna. Powierzchnia Sadlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wynosi 6 879 ha. Na jego terenie przeważa krajobraz leśny – dominują grądy subkontynentalne na zboczach doliny Wisły oraz na fragmencie doliny Liwy. Lasy zajmują w obrębie Sadlińskiego OChK ok. 83,7%, użytki rolne 7,7% a wody powierzchniowe 1,2%. Walory przyrodnicze obszaru podnoszą źródlika i wcięcia erozyjne strumieni oraz drobne zbiorniki wodne.

Sadliński Obszar Chronionego Krajobrazu, podobnie jak Morawski OChK, ustanowiony został w dawnym województwie elbląskim w 1985 roku, na podstawie Uchwały Nr VI/51/85

WNR w Elblągu (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 10, poz. 60) i zmienionej Rozporządzeniem Woj. Elbląskiego nr 4/97 z 28 kwietnia 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 7 poz. 43). Zasady gospodarowania w obrębie Sadlińskiego OChK określa aktualnie⁶ Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim.

4.2. Użytki ekologiczne

W granicach gminy Gardeja znajdują się trzy użytki ekologiczne:

- „Żurawie Bagno” - nr 344 wg rejestru wojewody; użytek ekologiczny o powierzchni 0,31 ha, którego celem ochrony jest zachowanie istniejącego torfowiska;
- „Łąka prezesa” - nr 345 wg rejestru wojewody; użytek ekologiczny o powierzchni 1,38 ha, którego celem ochrony jest zachowanie ekstensywnie użytkowanej łąki;
- „Łosiowe Bagna” - nr 346 wg rejestru wojewody; użytek ekologiczny o powierzchni 36,26 ha, którego celem ochrony jest zachowanie kompleksu torfowisk wysokich i przejściowych, zbiorników wodnych i brzezin bagiennych.

Ww. użytki ekologiczne w gminie Gardeja utworzone zostały na podstawie Rozporządzenia nr 25/08 Wojewody Pomorskiego z dnia 07 listopada 2008 roku w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 123, poz. 2937).

4.3. Pomniki przyrody

W granicach gminy Gardeja znajdują się 23 pomniki przyrody – pojedyncze drzewa: dęby szypułkowe, jeden buk pospolity, jedna sosna zwyczajną i jedna lipa drobnolistna, a także głąz narzutowy. Wykaz pomników przyrody w znajdujących się na terenie gminy Gardeja zawiera tabela:

Tabela - Pomniki przyrody na terenie gminy Gardeja.

Nr rej.	Gatunek	Wymiary [m]		Lokalizacja	Podstawa prawna
		obw.	wys.		
240/69	dąb szypułkowy	6,30	25	Krzykosy (park nad stawem przy głównej alei), działka nr 147	Orzeczenie Nr 240 Prezydium WRN w Gdańsku z dn. 09.07.1969 roku
241/69	dąb szypułkowy	4,21	23	Krzykosy (park nad stawem przy głównej alei), działka nr 147	Orzeczenie Nr 241 Prezydium WRN w Gdańsku z dn. 09.07.1969 roku
138/96	głąz narzutowy	5,4	1	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Otłów Oddz. 90o	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
139/96	sosna zwyczajna	3,1	22	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Otłów Oddz. 90o	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
143/96	dąb szypułkowy	4,20	30	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Jeziorki Oddz. 237h	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
144/96	buk pospolity	3,80	30	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Jeziorki Oddz. 275g	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku

⁶ W Dz.Urz. Woj. Pom. z 16 sierpnia 2016r poz. 2942 opublikowano Uchwałę Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Woj. Pom. z dnia 25 lipca 2016r w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim – weszła w życie po upływie 14 dni od publikacji

145/96	dąb szypułkowy	3,90	32	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Jeziorki Oddz. 277I	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
146/96	dąb szypułkowy	4,90	33	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Jeziorki Oddz. 277I	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
147/96	dąb szypułkowy	4,90	26	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Otłów Oddz. 107f	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
148/96	dąb szypułkowy	4,50	27	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Otłów Oddz. 144z	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
149/96	dąb szypułkowy	3,60	25	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Otłów Oddz. 144z	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
150/96	dąb szypułkowy	4,40	28	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Otłów Oddz. 180j	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
151/96	dąb szypułkowy	3,30	26	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Otłów Oddz. 181g	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
152/96	dąb szypułkowy	5,00	28	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Morawy Oddz. 315f	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
153/96	dąb szypułkowy	5,30	27	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Morawy Oddz. 315f	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
154/96	dąb szypułkowy	5,60	27	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Morawy Oddz. 315f	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
155/96	dąb szypułkowy	5,20	26	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Morawy Oddz. 315f	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
156/96	dąb szypułkowy	5,00	28	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Morawy Oddz. 316dx	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
157/96	dąb szypułkowy	3,73	28	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Miłosna Oddz. 45m	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
158/96	dąb szypułkowy	5,20	24	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Polno Oddz. 219b	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
159/96	dąb szypułkowy	4,92	27	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Polno Oddz. 226d	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
160/96	dąb szypułkowy	4,87	27	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Polno Oddz. 226d	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
161/96	dąb szypułkowy	5,62	29	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Polno Oddz. 230c	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
162/96	dąb szypułkowy	4,96	28	Nadleśnictwo Kwidzyn Leśnictwo Polno Oddz. 244c	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku
225/96	lipa drobnolistna	5,10	26	Jeziorno Kucki, zachodnia strona przy drodze polnej	Rozporządzenie Nr 6/96 Wojewody Elbląskiego z dn. 25-06-1996 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody (CRFOP) GDOŚ, materiałów Urzędu Gminy Gardeja i materiałów Nadleśnictwa Kwidzyn.

4.4. Lasy ochronne

Grunty leśne na terenie gminy Gardeja lasy zajmują powierzchnię ok. 19,6% i obejmują:

- zwarty kompleks leśny, na zachodnich krańcach gminy, porastający strefę przejściową pomiędzy Pojezierzem Iławskim a doliną Wisły;
- zgrupowanie lasów obejmujące płaty leśne towarzyszące rynnom subglacjalnym i dolinom rzeczonym przebiegającym przez środkową i wschodnią część gminy;
- śródpolne, niewielkie płaty leśne.

Na terenie gminy Gardeja dominują powierzchniowo siedliska grądu subkontynentalnego. Największy kompleks leśny w gminie, znajdujący się w jej zachodniej części, budują głównie drzewostany sosnowe, ze znacznym udziałem dębów, brzozy, buka i modrzewia. Pozostałe lasy to mozaika drzewostanów dębowych sosnowych i brzozowych, z udziałem m.in. świerka, lipy, modrzewia, buka i jaworu. W obniżeniach terenu, w rozproszeniu na terenie całej gminy występują łągi oraz olsy. Dość licznie występują także nasadzenia sosnowe, świerkowe i dębowe.

Część lasów na terenie gminy pełni funkcję lasów ochronnych – ich zasięg pokazano na zał. graficznych Studium.

Grunty leśne podlegają ochronie prawnej, zmiana przeznaczenia na cele nieleśne odbywa się wyłącznie poprzez miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, po uzyskaniu odpowiednich zgód.

4.5. Ochrona gruntów rolnych

Na obszarze gminy Gardeja występują następujące kompleksy przydatności rolniczej gleb (zob. zał. kartogr. nr 2 w opracowaniu ekofizjograficznym):

- 2 – pszenny dobry;
- 3 – pszenny wadliwy;
- 4 – żytni bardzo dobry (pszenno-żytni);
- 5 – żytni dobry;
- 6 – żytni słaby;
- 7 – żytni bardzo słaby – żytnio-lubinowy;
- 8 – zbożowo-pastewny mocny;
- 9 – zbożowo-pastewny słaby;
- 14 – gleby orne przeznaczone pod użytki zielone;
- 1z – użytki zielone bardzo dobre i dobre;
- 2z – użytki zielone średnie;
- 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe.

Do grupy o największym potencjale agroekologicznym w gminie Gardeja należą kompleksy gruntów ornych: 2. i 3.

Spośród gruntów ornych, powierzchniowo na obszarze gminy Gardeja przeważa kompleks 2. pszenny dobry, natomiast w użytkach zielonych dominuje kompleks 2z użytków zielonych średnich.

Kompleks 2. pszenny dobry charakteryzuje się trochę gorszymi warunkami glebowymi, przeważają tu gleby bardziej zwięzlejsze i cięższe do uprawy. Gleby te nie należą jednak do gleb wadliwych, gdyż ujemne cechy występują w nich tylko w nieznacznym stopniu. Na zaliczanych do tego kompleksu glebach udają się wszystkie rośliny uprawne, lecz

otrzymywanie wysokich plonów uzależnione jest w pewnym stopniu od poziomu agrotechniki i przebiegu pogody.

Gleby kompleksu 3. pszennego wadliwego obejmują gleby, które nie są zdolne do magazynowania większych ilości wody i w pewnych okresach wykazują jej niedobór. Takie układy stosunków wodnych powodują bardzo duże wahania plonów roślin. W latach mokrych plony mogą być wysokie, w latach suchych zaś bardzo niskie.

W skład kompleksu 4. wchodzi najlepsze gleby wytworzone z piasków gliniastych mocnych i gliniastych. W wyniku zabiegów agrotechnicznych gleby te potrafią osiągać wysoki stopień kultury umożliwiający uprawy roślin charakterystycznych dla kompleksów pszennych.

Kompleks 5. żytni dobry obejmuje gleby dość wrażliwe na suszę, przeważnie wylugowane i zakwaszone. Gleby te uważamy za typowo żytnio-ziemniaczane.

Kompleks 6. żytni słaby charakteryzuje się glebami nadmiernie przepuszczalnymi, mającymi słabą zdolność zatrzymywania wody, przez co dobór roślin uprawnych jest bardzo ograniczony, a plony zależą w dużym stopniu od ilości i rozkładu opadów.

Kompleks 8. zbożowo-pastewny obejmuje gleby potencjalnie żyzne, ale wadliwe na skutek nadmiernego okresowego uwilgotnienia, plony są z reguły wyższe w latach suchych.

Najmniejszy potencjał agroekologiczny charakteryzuje kompleksy: 7. żytni bardzo słaby i 9. zbożowo-pastewny słaby oraz 14. gleby przeznaczone pod zalesienie. Gleby kompleksu 7. są piaszczyste, ubogie w składniki pokarmowe, trwale za suche. Są to gleby żytnio-ziemniaczane, dające niskie plony, a ekonomiczna opłacalność ich uprawy jest zerowa lub ujemna. Gleby najsłabszych kompleksów występują na obszarze gminy Gardeja niewielkimi, izolowanymi płatami.

Kompleks 2z. użytków zielonych średnich obejmuje łąki dwukośne o wydajności siana 2,5 - 3 t z ha. Pastwiska mają wydajność wystarczającą na wyżywienie 2 krów przez 130 dni. Kompleks 3z. użytków zielonych słabych i bardzo słabych obejmuje użytki na glebach zbyt suchych lub zbyt wilgotnych. Jednokośne łąki dają plon około 1,5 t siana. Pastwiska mogą wyżywić 1 krowę w ciągu 120 dni

Kompleks 3z. użytków zielonych słabych i bardzo słabych obejmuje użytki na glebach zbyt suchych lub zbyt wilgotnych. Jednokośne łąki dają plon około 1,5 t siana. Pastwiska mogą wyżywić 1 krowę w ciągu 120 dni (Dobrzański, Zawadzki, 1981).

Na obszarze gminy Gardeja **występują na znacznych powierzchniach grunty rolne wyższych klas bonitacyjnych, tj. klas I – III, podlegające ochronie prawnej**, zgodnie z Ustawą z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.).

4.6. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. na obszarze gminy Gardeja, tak jak w całej Polsce, obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Brakuje aktualnych, publikowanych i wiarygodnych informacji na temat chronionej flory i fauny gminy Gardeja.

Flora na obszarze gminy Gardeja nie była przedmiotem badań szczegółowych. Ogólne informacje na temat składu gatunkowego flory zawarte są w wykonanym w 1999 roku, przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja z elementami Strategii” (1999), przy opracowywaniu którego przeprowadzono ogólne rozpoznanie przyrodnicze. W trakcie wizji terenowej stwierdzono na terenie gminy występowanie następujących chronionych roślin naczyniowych: jarzab szwedzki (*Sorbus intermedia*), wawrzynek

wilczytoko (*Daphne mezereum*), bluszcz (*Hedera helix*) barwinek pospolity (*Vinca minor*), grzybień biały (*Nymphaea alba*), grąźel żółty (*Nuphar lutea*), lilia złotogłów* (*Lilium martagon*), śniedek baldaszkowaty (*Ornithogalum umbellatum*), porzeczka czarna (*Ribes nigrum*), kruszyna pospolita (*Frangula alnus*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*), pierwiosnka lekarska (*Primula officinalis*), marzanka wonna (*Asperula odorata*), kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*), konwalia majowa (*Convallaria majalis*). Dodatkowo ochroną są objęte porosty nadrzewne z rodziny pawężnicowatych i tarczownicowatych występujące obficie na terenie całej gminy.

4.7. Regionalne otoczenie gminy chronione prawnie

W regionalnym otoczeniu gminy Gardeja, w odległości do ok. 20 km, występują następujące ustanowione, obszarowe formy ochrony przyrody i krajobrazu :

rezerваты przyrody:

- "Jamy" – w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, od południa;
- "Kwidzyńskie Ostnice" – w minimalnej odległości ok. 1,3 km w kierunku północnym od granic gminy;
- "Rogóżno-Zamek" – w minimalnej odległości ok. 5 km w kierunku południowym od granic gminy;
- "Jezioro Liwieniec" – w minimalnej odległości ok. 6 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy;
- "Dolina Osy" – w minimalnej odległości ok. 8,5 km w kierunku południowym od granic gminy;
- "Wiosło Małe" – w minimalnej odległości ok. 9,5 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
- "Wiosło Duże" – w minimalnej odległości ok. 10 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
- "Opalenie" – w minimalnej odległości ok. 13 km w kierunku północno-zachodnim od granic gminy;
- "Uroczysko Piotrowice" – w minimalnej odległości ok. 15 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy;
- "Osiny" – w minimalnej odległości ok. 17 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
- "Jezioro Gaudy" – w minimalnej odległości ok. 17 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy;
- "Jezioro Fletnowskie" – w minimalnej odległości ok. 17,8 km w kierunku południowo-zachodnim od granic gminy;
- "Jezioro Karaś" – w minimalnej odległości ok. 19 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy;
- "Kociołek" – w minimalnej odległości ok. 20 km w kierunku północnym od granic gminy;
- "Łabędź" – w minimalnej odległości ok. 20,5 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy;

• **parki krajobrazowe:**

- Nadwiślański Park Krajobrazowy – w minimalnej odległości ok. 7,2 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
- Park Krajobrazowy Pojezierza Ławskiego – w minimalnej odległości ok. 16,1 km w kierunku północno-wschodnim;

• **obszary chronionego krajobrazu (OChK):**

- OChK Doliny Osy i Gardęgi – w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, od południa;
- OChK Strefy Krawędziowej Doliny Wisły – w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, od południa;

- OChK Rzeki Liwy – w minimalnej odległości ok. 3,5 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy;
 - Ryjewski OChK – w minimalnej odległości ok. 6 km w kierunku północnym od granic gminy;
 - OChK Doliny Kwidzyńskiej – w minimalnej odległości ok. 6,9 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
 - Nadwiślański OChK – w minimalnej odległości ok. 7 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
 - OChK Jeziora Dzierzgoń – w minimalnej odległości ok. 7,5 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy;
 - OChK Jeziora Goryńskiego – w minimalnej odległości ok. 7,5 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy;
 - OChK Pojezierza Ławskiego A – w minimalnej odległości ok. 15,5 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy;
 - OChK Borów Tucholskich – w minimalnej odległości ok. 15 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
 - Gniewski OChK – w minimalnej odległości ok. 15,5 km w kierunku północno-zachodnim od granic gminy;
 - OChK Białej Góry – w minimalnej odległości ok. 18 km w kierunku północnym od granic gminy;
 - Skarliński OChK Białej Góry – w minimalnej odległości ok. 18,5 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy;
- **obszary Natura 2000:**
- obszary specjalnej ochrony ptaków:
 - Dolina Dolnej Wisły PLB040003 – w minimalnej odległości ok. 7 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
 - Lasy Ławskie PLB280005 – w minimalnej odległości ok. 16 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy;
 - Bory Tucholskie PLB220009 – w minimalnej odległości ok. 17,5 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
 - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty:
 - Aleje Pojezierza Ławskiego PLH280051– w minimalnej odległości ok. 4 km w kierunku wschodnim od granic gminy;
 - Dolina Osy PLH040033– w minimalnej odległości ok. 5 km w kierunku południowym od granic gminy;
 - Dolna Wisła PLH220033– w minimalnej odległości ok. 7 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
 - Cytadela Grudziądz PLH040014– w minimalnej odległości ok. 10 km w kierunku południowozachodnim od granic gminy;
 - Krzewiny PLH040022– w minimalnej odległości ok. 16 km w kierunku zachodnim od granic gminy;
 - Ostoja Ławska PLH280053– w minimalnej odległości ok. 16,5 km w kierunku północno-wschodnim od granic gminy;
 - Dolina Kakaju PLH280036– w minimalnej odległości ok. 19 km w kierunku południowo-wschodnim od granic gminy;
 - Jezioro Karaś PLH280003– w minimalnej odległości ok. 19 km w kierunku zachodnim od granic gminy;

Ponadto, w regionalnym otoczeniu gminy Gardeja znajdują się użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

5. Stan środowiska kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Opracowano na podst. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja (2005 r.) oraz Gminnej Ewidencji Zabytków (2013r.) i Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Gardeja na lata 2014-2017

5.1. Rys historyczny

Aktywność osadnicza i gospodarcza terenów dzisiejszego powiatu kwidzyńskiego (Dolnego Powiśla) sięga czasów pradziejowych i związana jest z położeniem w rejonie Dolnej Wisły. Szczególny rozwój osadnictwa nastąpił w młodszej epoce kamienia (3500 - 1700 lat p.n.e.). Ludność zamieszkująca to terytorium zajmowała się rolnictwem, hodowlą, tkactwem, garncarstwem i produkcją narzędzi kamiennych. Śladami aktywności człowieka pochodzącymi z tego okresu są m.in. toporki kamienne znalezione w Gardei. Tu również odkryto pozostałości pochodzące z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (groby skrzynkowe odkryte). Dla rozwoju sieci osadniczej Dolnego Powiśla kluczowe znaczenie miało położenie na szlaku bursztynowym łączącym Morze Bałtyckie z Półwyspem Apenińskim, co w rezultacie doprowadziło do tego, iż znalazło się ono pod wpływem kultury starożytnego Rzymu. Dolne Powiśle było zamieszkałe w tym okresie przez plemiona pruskie.

5.2. Wartości środowiska kulturowego

Krajobraz kulturowy

Krajobraz gminy Gardeja jest bardzo urozmaicony. Jego atrakcyjność jest warunkowana przede wszystkim przez:

- urozmaicone ukształtowanie terenu;
- występowanie jezior, zdecydowanie większość jezior występuje w części środkowej i wschodniej gminy;
- występowanie zwartych kompleksów leśnych;
- przebiegającą przez teren gminy rzekę Gardęgę.

Krajobraz kulturowy gminy Gardeja stanowić może jeden z większych walorów dziedzictwa historycznego gminy. W dużej mierze nie uległ on jeszcze zniszczeniu ani nie został zdominowany przez formy współczesne. Nadal czytelne i dobrze zachowane są układy ruralistyczne miejscowości, układy rozplanowania wsi oraz historyczne formy zabudowy wiejskiej.

Znaczna część położonych na obszarze gminy założeń pałacowo-parkowych czy dworsko-parkowych jest stosunkowo dobrze zachowana. W najlepszym stanie znajdują się założenia w: Nowej Wiosce, Klecewie, Otłótku, Wraclawku, Krzykosach, Klasztoru i Trumiejach. Jednakże zarówno te zespoły, jak i pozostałe zlokalizowane w innych miejscowościach, wymagają rewaloryzacji, wprowadzenia nowych funkcji i przeprowadzenia remontów w celu zachowania ich walorów, istotnych dla dziedzictwa kulturowego.

Na krajobraz kulturowy gminy Gardeja, jako ważny element dziedzictwa kulturowego, składają się:

- zespoły pałacowo-parkowe, dworsko-parkowe, folwarczne i zabudowa z nimi związana (dwory, pałace, parki, ogrody, budynki robotników, folwarczne zabudowania gospodarcze),

- obiekty architektury wiejskiej (domy mieszkalne, budynki gospodarcze),
- kościoły,
- cmentarze,
- młyny,
- małe obiekty architektury sakralnej . kapliczki,
- historyczne układy ruralistyczne (układy rozplanowania wsi i zespołów wiejskich),
- historyczne układy rozplanowania zagród,
- tradycyjne formy budynków.

W gminie Gardeja znajduje się wiele obiektów o wysokich walorach zabytkowych, do nich należą zespoły sakralne: kościoły, kapliczki, zespoły leśniczówek, zespoły dworsko – parkowe, całe zagrody z ciekawą architekturą budynków mieszkalnych i gospodarczych oraz wiele innych, które ilustruje ewidencja zabytków gminy Gardeja.

W grupie zabytkowych budynków są obiekty murowane mieszkalne i gospodarcze w takich wsiach jak: Klecewo, Gardeja, Nowa Wioska, Zebrdowo, Krzykosy, Czarne Dolne, Wandowo, Cygany, Otlówko, Klasztorzek, Trumieje; Rozajny. Zabudowa w tych wsiach pochodzi przeważnie z początków XX wieku. Są to budynki o skromnej elewacji, pokryte dachami z czerwonej dachówki. Budynki gospodarcze, obory zbudowane są przeważnie z czerwonej cegły.

Gmina Gardeja znajdowała się w obrębie jednego kręgu kulturowego. Stosunkowo skromnie zachowane zabytki architektury były następstwem klęsk żywiołowych i niszczących wojen, peryferyjnego położenia i konkurencyjnych większych ośrodków miejskich (Kwidzyn, Malbork).

Zabytkowa zabudowa, zgrupowana w kilku wsiach, pomimo surowych form wystroju architektonicznego oraz przeważnie złego stanu technicznego, zachowała zabytkowy charakter.

Najstarszym obiektem jest wieża kościelna, pozostałość kościoła w Gardei. Szereg zespołów dworskich, zdewastowanych w różnym stopniu posiada jednak niewątpliwie istotne wartości zabytkowe w skali gminy Gardeja (Klecewo, Nowa Wioska, Otlówek).

Charakterystyka poszczególnych miejscowości

BĄDKI

Dawna ulicówka – zachowała w większości swój układ. Zabudowa położona głównie wzdłuż drogi powiatowej (w kierunku wschód-zachód). Niewiele jednak tradycyjnej zabudowy – większość nowych budynków w miejscu dawnych zagród. Przy drodze krajowej również nowsza zabudowa – głównie tereny składów i magazynów.

CZACHÓWEK

Dawniej folwark należący do Bądek – założenie folwarczno-dworsko-parkowe. Pozostał dobrze zachowany układ wsi folwarcznej. Zadrzewienie parkowe w dawnych granicach, wyróżniające się w krajobrazie. Dwór zachowany, podwórze folwarczne w dawnym układzie. Zabudowa wsi to w większości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna – zabudowa dawnego PGR-u. Układ dróg pozostał niezmienny – od wsi promieniście rozchodzą się aleje.

OTŁOWIEC

Wieś o zachowanym układzie: po zachodniej stronie drogi krajowej zabudowania wzdłuż drogi w dawnych miejscach głównie nowa zabudowa. Po wschodniej stronie drogi krajowej – dawniej założenie folwarczne – dziś pozostałości: dobrze zachowany park oraz niektóre budynki gospodarcze. Brak układu podwórza folwarcznego.

KAROLEWO

Osada złożona z kilku zabudowań zagrodowych, dawniej folwark.

OSADNIKI

Wieś położona na zachód od Otłowca – dawniej zagrody należące do Otłowca. Brak zabudowy o wartościach kulturowych.

OTŁÓWKO

Duże założenie dworsko-parkowe o dobrze zachowanym układzie, położone po zachodniej stronie drogi krajowej. Bardzo dobrze widoczne z drogi krajowej zarówno od strony północnej jak i południowej – szczególnie założenie parkowe, ale również zabudowania gospodarcze. Po wschodniej stronie drogi krajowej znajduje się zwarta zabudowa mieszkaniowa wsi.

GARDEJA I

Wieś wielodrożna o dobrze zachowanym układzie o charakterze miejskim – wartościowy układ urbanistyczny dawnego miasteczka. Wiele zachowanych budynków mieszkalnych o charakterze małomiasteczkowym. Czytelna panorama wsi z odznaczającą się wieżą kościoła

GARDEJA II

Rozproszone zabudowania rozciągające się na zachód od miejscowości Gardeja, wśród których znajduje się kilka wartościowych zespołów. W południowo-zachodniej części gminy znajduje się dawna osada robotników leśnych (budynki nie figurują w GEZ!), przy linii kolejowej budynki przy dawnej stacji kolejowej - aktualnie przejazd kolejowy na drodze ul. Do stacji (budynki również nie ujęte w GEZ!).

GARDEJA III

Rozproszone zabudowania rozciągające się na północny-zachód od miejscowości Gardeja.

GARDEJA IV

Rozproszone zabudowania rozciągające się na północny-wschód od miejscowości Gardeja.

KALMUZY

Dawna zagroda folwarczna, z niewielkim założeniem dworsko parkowym. Układ nie zachowany. Pozostał dwór w złym stanie technicznym oraz dom robotników folwarcznych (częściowo przebudowany) położone wśród nowszej zabudowy.

ZEBRDOWO

Dawniej kilka rozproszonych zagród oraz duży folwark – zespół pałacowo-parkowy (dziś miejscowość Olszówka). Zagrody dobrze zachowane.

OLSZÓWKA

Dawne założenie pałacowo-parkowe z okazałym parkiem. Pałac nie istnieje. Założenie widoczne z drogi wojewódzkiej: widoczny park oraz zabudowania folwarczne z dominantą w postaci komina gorzelnii. Liczne aleje prowadzące do założenia o dużych wartościach zarówno przyrodniczych jak i krajobrazowych.

Z dawnego folwarku Olszówka (położonego na północny-zachód od Zebrdowa) pozostały jedynie ślady cmentarza ewangelickiego.

CYGANY

Wieś typu ulicówka, na końcu której zlokalizowane było założenie folwarczno-dworsko-parkowe. Z zespołu pozostał dwór oraz resztki parku. Zachowany układ wsi, zagrody zlokalizowane wzdłuż ulicy w dawnych miejscach – wiele zachowanych budynków.

KRZYKOSY

Wieś placowa z jeziorem wewnątrz placu, na której południowym krańcu zlokalizowany został zespół pałacowo-parkowo-folwarczny. Układ zachowany i w pełni czytelny – wzdłuż drogi powiatowej w kierunku zachodnim powstała zabudowa nie zaburzając dawnego układu wsi. Zadrzewienie parkowe oraz okazałe budynki folwarczne widoczne w krajobrazie wsi (szczególnie imponujący budynek stajni z wozownią). Pałac nie istnieje.

OTOCZYN

Wieś wielodrożna położona w sąsiedztwie jeziora, składająca się głównie z dużych zagród. Układ wsi zachowany.

WANDOWO

Wieś ulicowa – starsza zabudowa wzdłuż drogi w kierunku wschód-zachód. W późniejszym czasie wieś rozrosła się wzdłuż drogi w kierunku południowo-wschodnim.

Na południowy wschód od Wandowa znajduje się osada Jurki, dawniej duża zagroda, po której pozostała okazała obora oraz dom i budynki gospodarcze – po drugiej stronie drogi dawniej znajdowała się cegielnia. Z osady do Nowej Wioski prowadzi aleja.

ROZAJNY

Dawniej typowa wieś folwarczna w założeniu dworsko-parkowym. Dwór obecnie pełni funkcje mieszkalne. Zadrzewienie parkowe oraz dawna zabudowa folwarczna odznaczające się w krajobrazie wsi. Przy drodze w kierunku północnym dawne domy robotników folwarcznych. Przy drodze w kierunku południowym charakterystyczne domy z wbudowaną częścią gospodarczą (z czasów późniejszych). Dawny majątek połączony drogą alejową z dawnym majątkiem Rozajny Małe.

ROZAJNY MAŁE

Dawniej założenie folwarczno-dworsko-parkowe. Z dawnego założenia pozostały nieliczne budynki gospodarcze i domy robotników folwarcznych oraz park w dawnych granicach – zadrzewienie widoczne w krajobrazie wsi.

CZARNE DOLNE

Wieś o układzie okolicy o zachowanym układzie historycznym. Nowa zabudowa w południowo-zachodniej części wsi. W centrum wsi ceglany komin odznaczający się w krajobrazie wsi. Wieża kościoła, położonego we wschodniej części wsi, czytelna w panoramie wsi.

CZARNE GÓRNE

Założenie folwarczno-dworsko-parkowe położone po wschodniej stronie jeziora Czarne. Z dawnego założenia pozostał park położony bezpośrednio nad jeziorem oraz część zabudowy folwarku, w tym domy robotników folwarcznych (żaden z budynków oraz park nie został ujęty w GEZ!). Układ wsi zachowany.

CZARNE MAŁE

Miejscowość nie posiada zwartej zabudowy. Zespół zagród położonych wzdłuż drogi w kierunku północ-południe. Nad jeziorem Kuchnia (woj. Kujawsko-Pomorskie) zespół nowej zabudowy letniskowej.

PAWŁOWO

Dawna wieś folwarczna o typowym układzie. Założenie z dużym podwórzem folwarcznym i parkiem. Z dawnego założenia nic nie pozostało. Z układu wsi pozostało kilka domów dawnych pracowników folwarcznych.

PRZĘSŁAWEK

Dawniej duża zagroda – pozostały zabudowania gospodarcze (żaden z budynków nie ujęty w GEZ!). Aktualnie miejscowość składająca się z kilku zagród (podzielona dawna zagroda).

WILKOWO

Dawny folwark: podwórze folwarczne oraz domy robotników folwarcznych (czworaki). Układ wsi zachowany, budynki w większości również.

Na północ od miejscowości zespół dworca kolejowego – aktualnie budynki mieszkalne przy nieczynnej linii kolejowej.

KLECEWO

Duże założenie pałacowo-parkowe. Układ wsi pozostał czytelny. Brak jest podwórza folwarcznego (większości budynków gospodarczych) w części południowej. W części północnej zachowana zabudowa gospodarcza podwórza folwarcznego. Pałac imponujący, resztki założenia parkowego. W miejscu zabudowań pracowników folwarcznych, zabudowa wielorodzinna dawnego PGR-u. Gospodarstwo wykorzystywane jako PGR oraz ośrodek wypoczynkowy, stąd zapewne znaczna dewastacja parku. Aleja prowadząca w kierunku wschodnim do dawnego majątku Trumieje.

TRUMIEJE

Duży majątek folwarczny położony nad rzeką Gardęgą. Układ wsi pozostał niezmienny.

W panoramie wsi czytelny zespół kościoła: wieża wraz z zadrzewieniem przykościelnym (wieżą stanowi istotną dominantę). Wokół wsi rozciągają się liczne aleje.

WRACŁAWEK

Wieś folwarczna o typowym, czytelnym układzie. W północnej części zespół dworsko-folwarczny z dużym podwórzem folwarcznym, od którego w kierunku południowym wzdłuż drogi położone są wielorodzinne domy – dawne mieszkania pracowników folwarcznych (czworaki, sześciorki). W zespole folwarcznym zachowany dwór oraz dwa budynki gospodarcze. Aktualnie jest to teren prywatny – duże gospodarstwo rolnicze.

JAROMIERZ

Zabudowę wsi stanowi w większości zabudowa letniskowa. Rozproszona zabudowa zagrodowa występuje wzdłuż drogi wojewódzkiej. Dawniej kilka zagród przy drodze, wśród terenów leśnych.

KLASZTOREK

Wieś folwarczna zlokalizowana pomiędzy jeziorami Klasztornym i Leśnym, z zespołem dworsko-folwarcznym w południowej części wsi. W północnej części zabudowa mieszkalna pracowników folwarcznych (dwojaki, czworaki). Dwór, liczne zabudowania gospodarcze oraz fragmenty parku zachowane. Układ wsi pozostał niezmienny, jedynie po wschodniej stronie jeziora Klasztornego nowa zabudowa letniskowa. Założenie folwarczne czytelne w krajobrazie wsi.

MIĘDZYLESIE

Dawniej niewielki zespół folwarczny – aktualnie pozostałości zespołu: użytkowane dwa domy robotników folwarcznych oraz rządcówka. Budynki gospodarcze są nieużytkowane.

NOWA WIOSKA

Duży zespół pałacowo-parkowo-folwarczny – układ wsi zachowany. Zespół imponujący – pełniący ważną funkcję w krajobrazie wsi. Park zachowany w dawnych granicach, widoczny w panoramie wsi. Układ zespołu w większości zachowany – zachowane również domy pracowników folwarcznych. Wnętrze wsi harmonijne – mimo zespołów zabudowy wielorodzinnej (popegeerowskiej). Od wsi promieniście rozchodzą się aleje.

Układ ruralistyczny wsi wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

MORAWY

Wieś o układzie owalnicy – układ wsi zachowany, zabudowa również. Wnętrze wsi harmonijne, z dużą ilością zieleni.

ALBERTOWO

Dawny folwark, późniejszy PGR, dziś nadal funkcjonujący jako gospodarstwo rolne. Zachowane budynki gospodarcze, tworzące dawne podwórze folwarczne oraz budynki mieszkalne (pracowników folwarcznych oraz budynek rządcówki). Pozostałość dawnej zieleni parkowej.

5.3. Obiekty i zespoły o dużym znaczeniu dla gminy

Zespoły ruralistyczne i urbanistyczne:

Do najcenniejszych układów miejscowości w gminie Gardeja należą układy: urbanistyczny wsi Gardeja (dawne miasto) oraz ruralistyczny wsi Nowa Wioska. Układy te są wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Wiele wsi zachowało swoje dawne układy – nie zostały one zaburzone poprzez niekontrolowany rozrost miejscowości. Cenne układy ruralistyczne, wyróżniające się wśród pozostałych, to układy miejscowości: Morawy (figurujący w GEZ) oraz Krzykosy, Otlówek, czy Rozajny Małe, a także Olszówka, Klecewo, Trumieje, Wraclawek, Klasztorok. We wsiach Cygany, Czarne Dolne, Czarne Górne dawne historyczne założenia zostały już częściowo przeobrażone i nie są tak czytelne. Pomiędzy wieloma miejscowościami zachowały się historyczne aleje, niektóre wymagające uzupełnień.

Obiekty architektury i budownictwa

Obiekty sakralne

- 4) Zabytki architektury sakralnej na terenie gminy reprezentują:
 - kościół p.w. św. Józefa w Gardei, pierwotnie ewangelicki, obecnie przejęty na potrzeby parafii katolickiej, kilkakrotnie niszczone podczas pożarów, z których ocalała jedynie wieża kościelna, wzniesiona w 1334 r.,
 - murowany kościół katolicki p.w. Serca Pana Jezusa w Gardei z 1930 r.,
 - kościół p.w. Zwiastowania NMP z XIX w. we wsi Nowa Wioska,
 - murowany kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej i św. Antoniego w miejscowości Czarne Dolne z pojedynczą drewnianą wieżą z XIV w.,
 - murowany kościół p.w. Chrystusa Króla w Trumiejach,
 - kapliczka z 1947 r. w Zebrdowie,
 - kapliczka z początku XX w. we wsi Otlowiec.

Obiekty rezydencjonalne

Na terenie gminy Gardeja zachowało się wiele zespołów pałacowych i folwarcznych, wśród których należy wymienić zespół we wsi Klecewo, Otlówek, Nowa Wioska z zachowanym dworem (czasem pałacem) i zabudową gospodarczą, oraz zespoły z zachowaną zabudową folwarczną, jak te we wsi Klasztorzek czy Krzykosy (zespół dawnej gorzelni). Wymienione zespoły powstały na przełomie XIX i XX wieku. W wyniku złego użytkowania, obiekty te zatraciły część swych zabytkowych cech. Po wielu obiektach, w wyniku klęsk pożarów pozostały jedynie ruiny, ślady w postaci fundamentów: Zebrdowo, Pawłowo, bądź jak w Krzykosach, budynki folwarczne.

Na terenie gminy Gardeja wskazano do ochrony 18 zespołów folwarczno - dworsko-parkowych, w tym:

- zespoły dworsko-folwarczne z parkiem: Cygany, Czachówek, Klecewo, Nowa Wioska, Otlowiec, Otlówko, Rozajny, Zebrdowo – Olszówka,
- zespoły dworsko-folwarczne: Gardeja I, Gardeja – Kalmuzy, Klasztorzek, Wilkowo, Wraclawek, Międzylesie,
- zespoły folwarczne: Albertowo, Trumieje,
- zespoły folwarczne z parkiem: Krzykosy, Rozajny Małe.

Obiekty użyteczności publicznej

- szkoły (czynne i przekształcone): Bądky, Cygany, Czarne Małe, Otlowiec, Otczyn, Pawłowo, Wandowo, Zebrdowo, Morawy, Rozajny, Trumieje
- biblioteka: Czarne Dolne,
- budynek poczty (ob. dom mieszkalny): Wandowo,
- leśniczówki: Czarne Górne, Morawy,
- budynek straży pożarnej: Morawy,
- szpital: Nowa Wioska.
- Budynek dawnej karczmy w m. Zebrdowo (obecnie budynek mieszkalny)

Zabytki techniki

- gorzelnie: Zebrdowo - Olszówka
- silosy: Wilkowo
- młyny: Czarne Dolne, Gardeja, Zebrdowo-Olszówka
- dworce kolejowe: Wilkowo
- transformatory: Klecewo, Otlówko, Wraclawek,
- tartak: Otlówko

Cmentarze

Na terenie gminy Gardeja zachowało się 25 cmentarzy zabytkowych, znaczna część w bardzo złym stanie, czasem zachowały się tylko grupy zieleni pocmentarnej. W dobrym stanie są cmentarze przykościelne. Cztery cmentarze wpisane są do rejestru zabytków (Czarne Dolne, Nowa Wioska, Gardeja), trzy z nich to cmentarze przykościelne.

- cmentarze rzymskokatolickie przykościelne: Czarne Dolne, Nowa Wioska, Gardeja,

- cmentarze rzymskokatolickie: Czarne Dolne, Gardeja,
- cmentarze ewangelickie: Bądky, Cygany, Czarne Dolne, Gardeja, Klasztorzek (2), Klecewo, Krzykosy, Morawy (2), Otłowiec (2), Otoczyn, Pawłowo, Trumieje, Wandowo, Wilkowo, Wraclawek, Zebrdowo (2).

Zabytkowe zespoły zieleni

Zabytkowe zespoły zieleni to przede wszystkim parki w założeniach dworsko – parkowych, ogrody ozdobne w niewielkich zespołach folwarcznych, aleje wzdłuż dróg, zieleń cmentarna oraz zieleń wysoka związana z zabytkowymi siedliskami zagrodowymi.

W gminie Gardeja parki jako część zespołu dworsko – parkowego zachowały się w następujących miejscowościach: Cygany, Czachówek, Klecewo, Krzykosy, Nowa Wioska, Otłowiec, Otłówek, Rozajny, Rozajny Małe, Zebrdowo – Olszówka.

Aleje – w tym w okolicach miejscowości: Czachówek, Wilkowo, Zebrdowo – Olszówka, Czarne-Pawłowo.

Historia i wydarzenia – wartości kulturowe niematerialne

Teren gminy jest bardzo bogaty w pamiątki i wydarzenia historyczne. Związane jest to z długimi dziejami miasta Gardeja które już 670 lat temu otrzymało prawa miejskie. Z najważniejszych wydarzeń należy wymienić:

- zajęcie przez Krzyżaków terenów, na których leżała duża już wieś Gardeja (wówczas Gardsey)
- lokacja Gardei na prawie chełmińskim w latach 1311 i 1328,
- wprowadzenie samorządowego prawa niemieckiego, w tym wypadku chełmińskiego (XIV wiek) ułatwiło powstanie i rozwój rzemieślniczo-handlowego ośrodka w Gardei, oraz przeniesienie na prawo niemieckie wsi w Otłowie jak również założenie na dziewiczych terenach leśnych wsi w obrębie dóbr gardejskich takich jak: Zebrdowo (ok.1323 r.), Rozajny (ok. 1326 r.) i Cygany (w latach 1326-1336),
- nadanie Gardei praw miejskich przez biskupa pomezańskiego Bertolda na prawie chełmińskim w dniu 4 października 1334 r.,
- zniszczenie okolicznych wsi przez wojska krzyżackie w 1410 r. , co odbiło się niekorzystnie na życiu gospodarczym miasta,
- przybycie ewangelickich osadników pochodzenia polskiego,
- ponowne zniszczenia miasta Gardei w czasie wojny polsko-krzyżackiej w latach 1520-1521,
- wzrost rozwoju gospodarczego po osiedleniu się braci czeskich,
- przejazd orszaku Zygmunta Augusta latem 1552 r.,
- zniszczenia spowodowane pożarem, który strawił bez mała wszystkie budynki w mieście Gardei w 1555 r.,
- dotkliwe zniszczenia wyrządzone przez Szwedów podczas „Potopu szwedzkiego” w 1659 r.,
- wybuchy zarazy w 1708, 1709 i 1710 r., która zdiesiątkowała ludność tych terenów powodując wyludnienie,
- wybuchy wielkich pożarów w latach 1736 i 1759,

- zniszczenia w czasie II wojny światowej obejmujące blisko 80 % terenu gminy, co było bezpośrednio powodem odebrania praw miejskich miastu Gardeja.
- Do postaci związanych z tym terenem, mających wpływ na rozwój gospodarczy i kształtujących historię gminy należy zaliczyć:
- Dytrich Stango, który nadał opatowi i mnichom z Gardei w wieczne posiadanie na prawie chełmińskim obszar o kształcie czworoboku, obejmujący tereny od wsi Otłowo do Rusocina wszerz, a wzdłuż w kierunku na Czarne, który stanowił dobra gardejskie,
- Ewangelicki biskup Paweł Speratus, który w 1535 r namówił do osiedlenia się na terenie Gardei braci czeskich, którzy przyczynili się do rozkwitu osady.
- Bernard Kretzel – pochodzący z Krakowa polski pastor ewangelicki Gardei w XVI w, oraz Stefan Petrasius – będący pastorem w latach 1600-1620.
- Wernicki – prawdopodobnie historyk Gardei w XVI wieku,
- Adolf Paczkowski, dzięki któremu w 1931 r powstała katolicka parafia w Gardei.

Wśród wydarzeń o zasięgu lokalnym należy podkreślić, że decydujące etapy rozwoju na tych ziemiach miały miejsce w XIV, XVI, XVIII i XIX wieku. W tych stuleciach na terenie gminy rozwijało się osadnictwo, a w samej Gardei, nękanej ciągłymi zniszczeniami (pożary, zarazy, destrukcyjne działania wojenne) ośrodek rzemieślniczo-handlowy. Na przestrzeni dziejów terenu panowała gospodarka rolna prowadzona w majątkach ziemskich, uwłaszczenie chłopów spowodowało wzrost mniejszych gospodarstw rolnych, a po roku 1945 gospodarzkę rolą zdominowały PGR-y.

Omawiany obszar po włączenia do państwa zakonnego, tj. od początku XIII wieku, był pod rządami biskupstwa pomezjańskiego, a w XVI wieku przeszedł pod bezpośrednią władzę książąt pruskich. Dopiero po zakończeniu drugiej wojny światowej obszar gminy wcielono do terytorium Polski.

5.4 Rejestr zabytków oraz gminna ewidencja zabytków

Rejestr Zabytków Województwa Pomorskiego

Z terenu gminy Gardeja, w rejestrze zabytków województwa pomorskiego znajduje się 14 obiektów (w tym zespoły oraz 2 układy miejscowości).

lp.	nr rejestru zabytków województwa pomorskiego	data wpisu do rejestru zabytków	obiekt	adres	nr	miejsowość
1.	264	1961-12-09	kościół filialny p.w. Chrystusa Króla	-		Trumieje
2.	1264	1989-03-08	dom	Klecewo	3	Klecewo
3.	1265	1989-03-08	kuźnia			Klecewo
4.	1266	1989-03-08	pałac z folwarkiem (pałac, wozownia, stajnia z wozownią i kuźnią, rządcówka-d.dwór)	Klecewo	58	Klecewo
5.	1266	1989-09-08	***	Klecewo	58	Klecewo
6.	1266	1989-09-08	***	Klecewo	58	Klecewo

lp.	nr rejestru zabytków województwa pomorskiego	data wpisu do rejestru zabytków	obiekt	adres	nr	miejsowość
7.	1266	1989-09-08	***	Klecewo	58	Klecewo
8.	1314	1990-07-18	układ ruralistyczny Nowej Wioski	Nowa Wioska		Nowa Wioska
9.	1342	1991-01-22	układ urbanistyczny d. miasta a obecnie wsi Gardeja wraz z zespołem budowlanym	Gardeja		Gardeja
10.	1379	1993-03-29	kościół parafialny p.w. Matki Bożej Różańcowej i św. Antoniego wraz z cmentarzem	Czarne Dolne		Czarne Dolne
11.	1550	1995-07-03	kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP wraz z układem przestrzennym cmentarza ; zachowanymi historycznymi nagrobkami i wysoką zielenią cmentarną	Nowa Wioska		Nowa Wioska
12.	1587	1996-04-02	cmentarz katolicki z kaplicą; brama oraz układem zieleni wysokiej	ul. Grudziądzka		Gardeja
13.	1588	1996-04-02	kościół filialny pw. Św. Józefa wraz z wieżą oraz otaczającym cmentarzem; układem zieleni wysokiej i obeliskiem Carla Chudoby	ul. Kwidzyńska		Gardeja
14.	1683	1998-12-22	zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem	Ottówko		Ottówko

W m. Gardeja zgodnie z treścią wpisu PSOZ0534/14/91 z dnia 22.01.1991r. „wpisuje się do rejestru zabytków woj. elbląskiego układ urbanistyczny Gardei obejmujący wszystkie wyżej wymienione elementy urbanistyczne [miasto lokowane w 1285r na przesmyku między dwoma jeziorami, otoczone murami obronnymi z ulicowym rynkiem i usytuowanym obok niego kościołem, układem ulic dostosowanym do konfiguracji terenu, przedmieściami z okresu średniowiecza: Kwidzyńskim, Grudziądzkim, Młyńskim, oraz przedmieściem z XX wieku w Kisielickim, dwoma cmentarzami] zabudowę sprzed 1945r. oraz historycznie ukształtowaną zielenią. W decyzji ustalono także strefy ścisłej ochrony, ochrony konserwatorskiej, ochrony widokowej oraz ochrony archeologicznej.

Gminna Ewidencja Zabytków

Gmina Gardeja posiada⁷ Gminną Ewidencję Zabytków, w której znajduje się **464** obiektów z terenu całej gminy (w tym obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego).

Poniższa tabela przedstawia ilość zewidencjonowanych obiektów zabytkowych w poszczególnych miejscowościach.

⁷ GEZ nie została dotychczas przyjęta np. zarządzeniem Wójta Gminy

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	ILOŚĆ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH
–	Albertowo	10
–	Bądk	9
–	Cygany	16
–	Czachówek	19
–	Czarne Dolne	17
–	Czarne Górne	1
–	Czarne Małe	4
–	Gardeja	41
–	Gardeja I	5
–	Gardeja – Kalmuzy	4
–	Jaromierz	3
–	Klasztor	19
–	Klecewo	22
–	Krzykosy	11
–	Międzylesie	7
–	Morawy	33
–	Nowa Wioska	9
–	Nowa Wioska, zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem	39
–	osada folwarczna Nowa Wioska	10
–	Otłowiec	17
–	Otłówko	18
–	Otoczyn	6
–	Pawłowo	8
–	Rozajny	28
–	Rozajny Małe	10
–	Trumieje	16
–	Wandowo	12
–	Wilkowo	14
–	Wraclawek	15
–	Zebrdowo	10
–	Zebrdowo - Olszówka	31
–	Razem	464

Wszystkie obiekty figurujące w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) zaznaczono na załączniku graficznym Uwarunkowania 1:10 000.

Do niniejszego opracowania dołączono, w postaci aneksu, spis obiektów figurujących w GEZ.

Zgodnie z aktualizacją programu opieki nad zabytkami dla gminy Gardeja⁸ część obiektów które dotychczas figurowały w ewidencjach już nie istnieje. Są to: Czarne Górne- budynek gospodarczy Leśnictwa Jeziorki, Klecewo- piwniczka ziemna przy budynku gospodarczym, Krzykosy nr 1- budynek gospodarczy, Nowa Wioska 18 – budynek mieszkalny i gospodarczy, Otłówko- brukowana droga dojazdowa, Rozajny Małe- obora w zespole folwarcznym, Rozajny Małe- stodoła w zespole folwarcznym, Rozajny Małe- chlewnia w zespole folwarcznym, Rozajny Małe- stajnia w zespole folwarcznym, Trumieje- wiata nr II w zespole folwarcznym, Wandowo nr 11 – dom.

⁸ aktualizacja gminnego programu opieki nad zabytkami dotychczas nie została przyjęta uchwałą Rady Gminy

Wyłączono z Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków ponadto:
Czarne Dolne Leśnictwo Jeziorki- dwór, Gardeja ul. Sportowa 2 – budynek mieszkalny,
Gardeja ul. Sportowa 4- budynek mieszkalny, Rozajny 57- budynek gospodarczy.

Archeologia

Na terenie gminy Gardeja zinwentaryzowano 115 stanowisk archeologicznych (12 z nich znanych jest z archiwaliów, natomiast nie znana jest ich precyzyjna lokalizacja). Cztery stanowiska wpisane są do rejestru zabytków archeologicznych (dwa stanowiska objęte zostały jednym wpisem). Największe nagromadzenie stanowisk obserwuje się na obszarze wsi Gardeja oraz Klasztorzek. Omawiane stanowiska archeologiczne zostały zadokumentowane podczas systematycznych badań inwentaryzacyjnych prowadzonych w ramach ogólnopolskiego programu „Archeologiczne Zdjęcie Polski” (AZP), odkryte w trakcie prac wykonawczych przy gazociągu wysokiego ciśnienia Włocławek – Gdynia lub ujawnione w rezultacie przypadkowych odkryć. Reprezentowane są przez zachowane w ziemi, pod warstwą orną lub współczesną warstwą użytkową, ślady obozowisk, osad i cmentarzysk, datowanych od okresu neolitu do okresu średniowiecznego i nowożytnego. Wyjątkiem są stanowiska o własnej formie terenowej – grodziska w miejscowości Klasztorzek. Pod względem chronologicznym przeważają obiekty z wczesnego średniowiecza. Wykaz stanowisk archeologicznych, z uwzględnieniem wpisów do rejestru zabytków przedstawia poniższa tabela:

Lp.	miejscowość	nr AZP	nr stanowiska w miejscowości	nr stanowiska na obszarze	opis	chronologia	Uwagi/nr wpisu do rejestru zabytków
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1.	Rakowiec	25-48	1	10	ślad osadnictwa, osada	mezolit, wczesna epoka żelaza, wczesne średniowiecze	
2.	Otoczyn	25-48	1	13	znalezisko luźne	epoka kamienia	Źródło - literatura
3.	Trumieje	27-48	1	1	ślad osadnictwa, osada	nowożytność (XVI w., XVIII-XIX w.)	
4.	Klecewo	27-48	4	2	osada, ślad osadnictwa	wczesne średniowiecze XI-XII w., nowożytność XVIII-XIX w.	
5.	Klecewo	27-48	2	3	osada	Wczesne średniowiecze	
6.	Klecewo	27-48	1	4	cmentarzysko	Wczesne średniowiecze , ok. lateński, kultura wejherowsko - krotoszyńska	
7.	Przęsławek	27-48	1	5	cmentarzysko, osada	holsztat, wczesne średniowiecze, nowożytność	
8.	Pawłowo	27-48	1	6	cmentarzysko, ślad osadnictwa	Wczesne epoka żelaza, nowożytność	
9.	Przęsławek	27-48	2	7	cmentarzysko, ślad osadnictwa	wczesna epoka żelaza, nowożytność	
10.	Przęsławek	27-48	3	8	ślad osadnictwa, znalezisko luźne	holsztat, wczesne średniowiecze	
11.	Przęsławek	27-48	4	9	cmentarzysko	wczesne średniowiecze okres lateński	
12.	Przęsławek	27-48	5	10	ślad osadnictwa	okres lateński	
13.	Czarne Dolne	27-48	1	11	ślad osadnictwa	nowożytność	
14.	Czarne Dolne	27-48	2	12	znalezisko luźne	kultura pruska, X-XI w.	
15.	Czarne Dolne	27-48	3	13	cmentarzysko, osada	Wczesne średniowiecze okres lateński, nowożytność	
16.	Czarne Dolne	27-48	1	14	ślad osadnictwa	nowożytność	
17.	Klecewo	27-48	3	15	osada otwarta	wielbarska?, późne okres lateński	Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
18.	Pawłowo	27-48	2	16	znalezisko luźne	wielbarska, okres wpływów rzymskich	
19.	Klecewo	27-48	5	17	grodzisko?	Kultura pruska, wczesne średniowiecze	
20.	Osadniki	26-46	1	1	ślad osadniczy	XIV-XV w.	
21.	Osadniki	26-46	2	2	osada?, ślad osadniczy	okres halsztacki, XIV-XV w.	

22.	Osadniki	26-46	3	3	śląd osadniczy	XIV-XV w.	
23.	Gardeja	27-46	1	1	osada	XIV-XV w.	
24.	Gardeja	27-46	2	2	śląd osadniczy, osada?	mezolit-neolit, holsztat- okres wpływów rzymskich	
25.	Gardeja	27-46	3	3	osada	kultura wielbarska, okres wpływów rzymskich	
26.	Gardeja	27-46	4	4	śląd osadniczy	mezolit-neolit	
27.	Gardeja	27-46	5	5	śląd osadniczy	holsztat- okres wpływów rzymskich	
28.	Gardeja	27-47	6	1	śląd osadniczy	średniowiecze	
29.	Gardeja	27-47	7	2	osada x3	kultura wielbarska, pruska; okres wpływów rzymskich, średniowiecze	
30.	Gardeja	27-47	8	3	osada	nowożytność	
31.	Otłowo	27-47	1	4	osada?	Kultura pomorska, wczesna epoka żelaza	
32.	Otłowo	27-47	2	5	osada? x2	Kultura pomorska, średniowiecze, wczesna epoka żelaza, średniowiecze	
33.	Otłowo	27-47	3	6	osada	Kultura pomorska, wczesna epoka żelaza	
34.	Otłowo	27-47	4	7	osada	wczesna epoka żelaza	
35.	Otłowo	27-47	5	8	osada	wczesna epoka żelaza	
36.	Otłowo	27-47	6	9	osada	Kultura pomorska, wczesna epoka żelaza	
37.	Cygany	27-47	1	10	osada x2	Kultura pomorska, średniowiecze; wczesna epoka żelaza średniowiecze	
38.	Cygany	27-47	2	11	osada x2	Kultura pomorska, średniowiecze; wczesna epoka żelaza, średniowiecze	
39.	Gardeja	27-47	9	12	grodzisko?	Kultura prapolska; wczesne średniowiecze	Źródło – literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
40.	Gardeja	27-47	10	13	osada?	późne średniowiecze -nowożytność	
41.	Otłowiec	27-47	7	14	osada	nowożytność	
42.	Otłowiec	27-47	8	15	osada	Okres wpływów rzymskich?	
43.	Gardeja	27-47	11	16	osada	nieokreślone	
44.	Gardeja	27-47	12	17	śląd osadnictwa	nieokreślone	
45.	Gardeja	27-47	13	18	śląd osadnictwa	nieokreślone	
46.	Gardeja	27-47	14	19	osada?	nieokreślone	
47.	Gardeja	27-47	15	20	osada?	nieokreślone	
48.	Gardeja	27-47	16	21	osada?	Wczesna epoka brązu, wczesna epoka żelaza –epoka brązu, p średniowiecze - nowożytność	
49.	Gardeja	27-47	17	22	osada?	Późne średniowiecze -nowożytność	
50.	Gardeja	27-47	18	23	osada	Nowożytność	
51.	Gardeja	27-47	19	24	osada?	nowożytność	
52.	Gardeja	27-47	20	25	osada?	Późne średniowiecze -nowożytność	
53.	Gardeja	27-47	21	26	śląd osad	Późne średniowiecze -nowożytność	
54.	Cygany	26-47	3	1	osada	Kultura wschodnio - pomorska, wczesna epoka żelaza	
55.	Cygany	26-47	4	2	ślady osadnictwa	Średniowiecze XIV-XV w.	
56.	Cygany	26-47	5	3	osada	Kultura wschodnio - pomorska, holsztat – wczesny okres lateński	
57.	Cygany	26-47	6	4	ślady osadnictwa	wczesna epoka żelaza	
58.	Cygany	26-47	7	5	osada?	Kultura wschodnio - pomorska, wczesna epoka brązu	
59.	Cygany	26-47	8	6	ślady osadnictwa	Kultura wschodnio - pomorska, wczesna epoka żelaza	
60.	Krzykosy	26-47	1	7	osada, śląd y osadnictwa	Kultura pruska XI-XIII w., średniowiecze, XIV-XV w.	
61.	Krzykosy	26-47	2	8	śląd osadnictwa	Kultura wschodnio - pomorska, wczesna epoka żelaza	
62.	Krzykosy	26-47	3	9	osada, ślady osadnictwa	Kultura pruska XI-XIII w., średniowiecze, XIV-XV w.	
63.	Krzykosy	26-47	4	10	osada?	pruska?, XII-XIII w.	
64.	Czachówko PGR	26-47	1	11	osada, śląd osadnictwa	pruska? XI-XII w., średniowiecze XIV-XV w.	

65.	Krzykosy	26-47	5	12	ślady osadnictwa	Średniowiecze XIV-XV w.	
66.	Krzykosy	26-47	6	13	cmentarzysko	kultura wschodnio - pomorska	
67.	Krzykosy	26-47	7	14	cmentarzysko	kultura wschodnio - pomorska	
68.	Cygany	26-47	9	15	ślady osadnictwa	średniowiecze, XIV-XV w.	
69.	Cygany	26-47	10	16	ślady osadnictwa	Średniowiecze XIV-XV w.	
70.	Cygany	26-47	1	17	cmentarzysko x2, osada	Kultura wschodnio - pomorska wczesna epoka żelaza; kultura wielbarska - I - II w.n.e, s	
71.	Cygany	26-47	2	18	cmentarzysko	?, popielnice, stanowiska 19,20,21,22 - ślad osadnictwa, neolit; 23 - denar srebrny	Źródło – literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
72.	Krzykosy	26-47	8	24	ślad osadnictwa	neolit	Źródło – literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
73.	Otłowo	26-47	1	25	ślad osadnictwa	neolit, toperek kamienny	Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
74.	Bądky	26-47	1,2	26,27	ślad osadnictwa	neolit	Źródło – literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
75.	Bądky						Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
76.	Otłowiec	26-47	9	29	osada	Kultura łużycka lub pomorska, nieokreślone	
77.	Otłowiec	26-47	10	30	osada	KPCW, neolit	
78.	Otłowiec	26-47	11	31	osada?	nieokreślone	
79.	Otłowiec	26-47	12	32	osada	nieokreślone	
80.	Otłowiec	26-47	13	33	osada	HD OP	
81.	Otłowiec	26-47	14	34	osada	MOP, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, nowożytność	
82.	Jaromierz	26-48	1	1	osada	Kultura wielbarska, okres wpływów rzymskich, stanowiska od 1 do 4	Źródło – literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
83.	Jaromierz	26-48	2	2	urządzenie produkcyjno-gospodarcze	średniowiecze	Źródło – literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
84.	Jaromierz	26-48	3	3	skarb	okres wpływów rzymskich	Źródło – literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
85.	Jaromierz	26-48	4	4	znalezisko luz	neolit	Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
86.	Jaromierz	26-48	5	5	znalezisko luźne	epoka kamienia	
87.	Jaromierz	26-48	6	6	ślad osadnictwa	okres wpływów rzymskich	
88.	Jaromierz	26-48	7	7	osada	średniowiecze	
89.	Jaromierz	26-48	8	8	osada x2	kultura pruska, X-XI w., XII-XIII w.	
90.	Nowa Wioska	26-48	1	9	osada x2	kultura pomorska - wczesna epoka żelaza; pruska - X-XIV w.	
91.	Nowa Wioska	26-48	2	10	osada	średniowiecze, XIV-XV w.	
92.	Rozajny Wielkie	26-48	1	11	ślad osadnictwa	średniowiecze- XIV-XV w.	
93.	Klasztorek	26-48	1	12	osada, grodzisko x2	kultura wielbarska -IV-V w.; wczesne średniowiecze - IX-X w.; średniowiecze - XIII-XV w.	Wpisane do rejestru zabytków nr rej 34/A
94.	Klasztorek	26-48	2	13	obiekt kulturowy- klasztor, kościół	średniowiecze XIII-XV w.	Wpisane do rejestru zabytków nr rej 174/A
95.	Klasztorek	26-48	3	14	Cmentarzysko, osada	Średniowiecze, późne średniowiecze	Wpisane do rejestru zabytków nr rej 174/A
96.	Krzykosy	26-47	9	28	cmentarzysko	kultura wielbarska	

97.	Klasztorek	26-48	4	15	osada, grodzisko	Wczesne średniowiecze , średniowiecze	Wpisane do rejestru zabytków nr rej 35/A/13 z dn. 7.05.1969
98.	Klasztorek	26-48	5	16	osada	Średniowiecze XIII-XIV w.	
99.	Klasztorek	26-48	6	17	znalezisko luźne	okres wpływów rzymskich	Źródło - literatura Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
100.	Klasztorek	26-48	7	18	znalezisko luźne	neolit	Nie jest znana precyzyjna lokalizacja
101.	Klasztorek	26-48	8	19	osada x3	średniowiecze-XV w; nowożytność- XVI-XVII w.; nowożytność- XVIII w.	
102.	Wandowo	26-48	1	20	osada	Średniowiecze XIV-XV w.	
103.	Wandowo	26-48	2	21	osada	średniowiecze - XIV -XV w.	
104.	Klasztorek	26-48	9	22	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	
105.	Klasztorek	26-48	10	23	osada	późne średniowiecze	
106.	Klasztorek	26-48	11	24	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	
107.	Klasztorek	26-48	12	25	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	
108.	Klasztorek	26-48	13	26	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	
109.	Klasztorek	26-48	14	27	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	
110.	Klasztorek	26-48	15	28	śląd osadnictwa	późne średniowiecze	
111.	Cygany	26-47	11	19	śląd osadnictwa	neolit	stan. archiwalne
112.	Cygany	26-47	12	20	śląd osadnictwa	neolit	stan. archiwalne
113.	Cygany	26-47	13	21	śląd osadnictwa	neolit	stan. archiwalne
114.	Cygany	26-47	14	22	śląd osadnictwa	neolit	stan. archiwalne
115.	Cygany	26-47	15	23	stanowisko nieokreślone	okres wpływów rzymskich	stan. archiwalne

6. Sytuacja społeczno-ekonomiczna, ludność, mieszkalnictwo oraz warunki i jakość życia mieszkańców.

6.1. Ludność

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na terenie gminy wiejskiej Gardeja w końcu 2012 r. zamieszkiwało 8482 osób, co stanowiło:

- 0,26% ludności województwa,
- 7,14% ludności powiatu kwidzyńskiego.

Tabl.1 Gęstość zaludnienia w gminie Gardeja na tle woj. pomorskiego

Wyszczególnienie	Gęstość zaludnienia (osób na km ²) stan na 31.12.2012 r.
Województwo pomorskie	125
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	48
Powiat kwidzyński	100
Gmina Gardeja	44
Gmina Ryjewo	58

Gęstość zaludnienia gminy jest zbliżona do gęstości w gminach wiejskich województwa pomorskiego natomiast niższa od gęstości w porównywalnej gminie Ryjewo.

6.2. Rozmieszczenie ludności

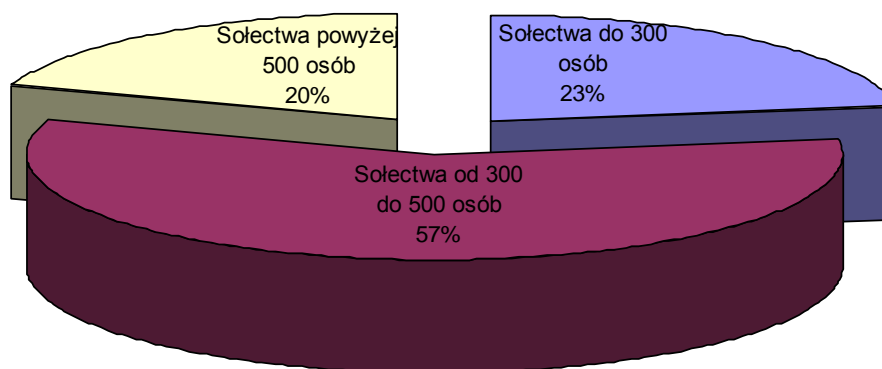
Według Urzędu Gminy Gardeja na terenie gminy w 30 miejscowościach (wsiach) -24 sołectwa w dniu 31.12.2013 r. zameldowanych na pobyt stały było 8599 mieszkańców.

Tabl.2. Ludność gminy Gardeja – mieszkańcy stali w miejscowościach (stan 31.12.2013 r.)
wg Urzędu Gminy.

Lp	Sołectwo	Miejscowości w sołectwie	Liczba mieszkańców w miejscowości	Liczba mieszkańców w sołectwie
1.	Bądk	Bądk	187	187
2.	Cygany	Cygany	485	485
3.	Czarne Dolne	Czarne Dolne	425	425
4.	Czarne Górne	Czarne Górne	288	319
		Przęstawek	31	
5.	Czarne Małe I	Czarne Małe od nr 36 do 80	183	183
6.	Czarne Małe II	Czarne Małe od nr 1 do 35	160	160
7.	Gardeja I	Gardeja - określone ulice	1694	1694
8.	Gardeja II	Gardeja - określone ulice	273	340
		Kalmuzy	67	
9.	Gardeja III	Gardeja - określone ulice	295	295

10.	Jaromierz	Jaromierz	120	305
		Klecewo	185	
11.	Klasztorzek	Klasztorzek	138	188
		Międzylesie	50	
12.	Krzykosy	Krzykosy	342	342
13.	Morawy	Morawy	226	300
		Albertowo	74	
14.	Nowa Wioska	Nowa Wioska	418	418
15.	Otłowiec	Otłowiec	378	440
		Osadniki	62	
16.	Otłówko	Otłówko	182	338
		Czachówek	156	
17.	Otoczyn	Otoczyn	198	198
18.	Pawłowo	Pawłowo	135	135
19.	Rozajny	Rozajny	439	439
20.	Rozajny Małe	Rozajny Małe	128	128
21.	Trumieje	Trumieje	214	396
		Wilkowo	182	
22.	Wandowo	Wandowo	324	324
23.	Wraclawek	Wraclawek	195	195
24.	Zebrdowo	Zebrdowo	107	365
		Olszówka	258	

Struktura sieci osadniczej w gminie Gardeja w zależności od liczby ludności

Rys. 1

6.3. Rozwój demograficzny gminy Gardeja

Tabl. 3 Zmiany liczby ludności gminy Gardeja w latach 2003-2012 (wg GUS)

Rok	Liczba ludności w gminie	Dynamika zmian w gminie	
		rok 2002 = 100	rok poprzedni = 100
2003	8296	100,0	
2004	8248	99,4	99,4
2005	8441	101,7	102,3
2006	8224	99,1	97,4
2007	8231	99,2	100,1
2008	8274	99,7	100,5
2009	8257	99,5	99,8
2010	8495	102,4	102,9
2011	8511	102,6	100,2
2012	8482	102,2	99,7

Wg danych GUS liczba ludności w gminie Gardeja w ostatnim dziesięcioleciu nie ulega większym zmianom – odnotowano wzrost o 2%.

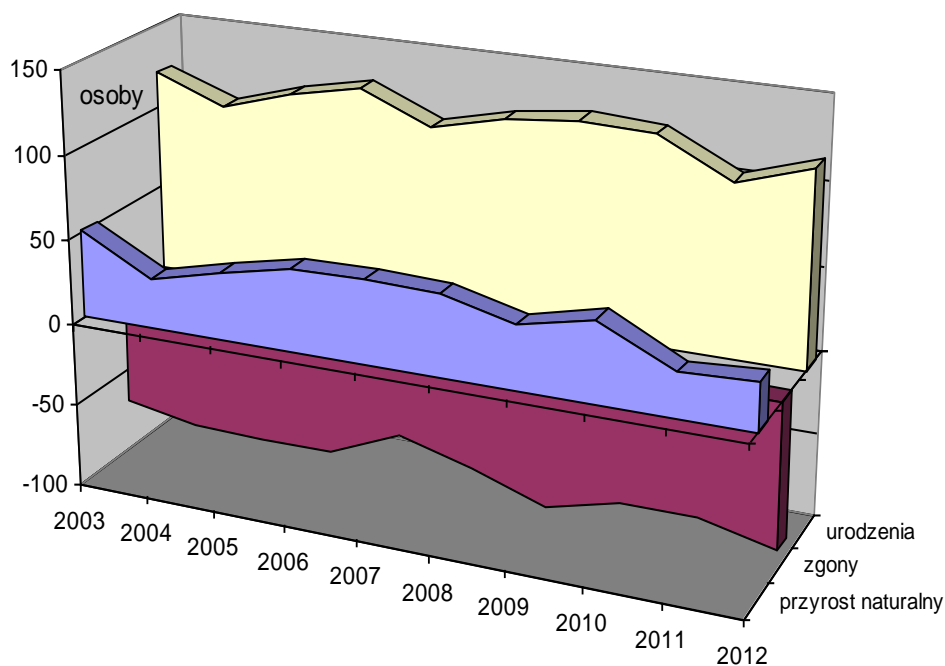
6.4. Przyrost naturalny

Tabl. 4 Ruch naturalny i wędrownkowy w gminie Gardeja w latach 2003 -2012

Rok	Ruch naturalny						Saldo migracji
	Osób			Osób na 1000 ludności			
	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	
2003	122	70	52	14,7	8,4	6,3	-29
2004	107	78	29	13,0	9,5	3,5	-34
2005	119	79	40	14,1	9,4	4,7	-52
2006	128	79	49	15,6	9,6	6,0	-75
2007	111	61	50	13,5	7,4	6,1	-65
2008	121	73	48	14,6	8,8	5,8	-23
2009	126	88	38	15,3	10,7	4,6	-10
2010	124	76	48	14,6	8,9	5,7	-28
2011	102	76	26	12,0	8,9	3,1	-10
2012	116	87	29	13,7	10,3	3,4	-32

Rys. 2 – Wykres. 2

Ruch naturalny w gminie Gardeja

Średnie wskaźniki ruchu naturalnego z lat 2008 - 2012 w gminie Gardeja najbardziej są zbliżone do wskaźników w gminach wiejskich województwa pomorskiego i są korzystniejsze od porównywalnej gminy Ryjewa w której wszystkie wskaźniki poza zgonami są niższe. Podobnie wygląda to gdy porównamy je z wskaźnikami w województwie. Tu na średnią

znaczący wpływ ma niski przyrost naturalny w miastach. Niepokojącym może być wysoki wskaźnik zgonów w gminie.

Tabl. 5 Uśrednione wskaźniki ruchu naturalnego w gminie Gardeja na tle województwa pomorskiego oraz gmin wiejskich województwa w latach 2008- 2012

Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności			
Województwo pomorskie	6,2	11,7	8,7	3,0
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	6,5	13,7	7,7	6,1
Powiat kwidzyński	6,3	12,0	8,4	3,7
Gmina Gardeja	7,1	13,9	9,5	4,5
Gmina Ryjewo	5,9	12,7	9,1	3,6

Stosunek liczby urodzeń do liczby zgonów, zwany współczynnikiem dynamiki demograficznej, w gminie Gardeja w 2012 r. był wyższy od współczynnika dla całego województwa pomorskiego jednak niższy od współczynnika w gminach wiejskich województwa czy porównywalnej gminie Ryjewo. Świadczy on w jakim stopniu osoby zmarłe są zastępowane przez nowo narodzone.

Tabl. 6 Współczynniki dynamiki demograficznej w 2012 r.

Wyszczególnienie	Współczynnik dynamiki demograficznej
Województwo pomorskie	1,22
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	1,65
Powiat kwidzyński	1,32
Gmina Gardeja	1,33
Gmina Ryjewo	1,47

6.5 Ruch migracyjny

W ostatnich dziesięciu latach wg danych GUS w gminie Gardeja występowało zdecydowanie ujemne saldo migracji. Stosunkowo wysoki wskaźnik urodzeń jest tu niwelowany znacznym odpływem ludności z terenów gminy. Z uśrednienia danych wynika, że roczny odpływ mieszkańców z gminy w tym czasie wynosił około 36 osób.

6.6. Struktura wieku ludności

Tabl.7. Ludność gminy Gardeja w 2012 r. według funkcjonalnych grup wieku (wg GUS)

Funkcjonalne grupy wieku	Wiek	Liczba	%
1. żłobkowa	0-2	320	3,8
2. przedszkolna, w tym:	3-5	363	4,3
	6	114	1,3

3. szkoły podstawowej	7-12	635	7,5
4. gimnazjalna, w tym:	13-15	376	4,4
	13-14	239	2,8
	15	137	1,6
5. liceum profilowanego, szkoły zawodowej w tym:	16-18	391	4,6
	16-17	254	3,0
	18	137	1,6
6. studencka	19-24	846	10,0
7. wieku przedprodukcyjnego	0-17	2062	24,3
8. wieku produkcyjnego	18-59K/64M	5356	63,1
9. wieku poprodukcyjnego	60K/65M i więcej	1064	12,5

Struktura wieku ludności gminy Gardeja podobnie jak to ma miejsce w większości na terenach wiejskich województwa pomorskiego jest jeszcze określając terminologią demografów strukturą „relatywnie młodą”. Najbardziej jest to widoczne gdy porówna się ją ze strukturą województwa w całości. Na terenie gminy jest bowiem niższy udział osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym wyższym udziale grupy przedprodukcyjnej.

Tabl. 7 Udział ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym stan na koniec 2012 roku

Wyszczególnienie	wiek		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Województwo pomorskie	19,7	63,9	16,4
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	23,9	64,3	11,8
Powiat kwidzyński	21,4	65,1	13,5
Gmina Gardeja	24,3	63,1	12,5
Gmina Ryjewo	21,0	65,8	13,1

Analizując jednak zmiany struktury wieku od 2003 r. stwierdzamy, że również w gminie Gardeja, podobnie jak to się dzieje w całej Polsce, następuje powolny proces starzenia się społeczeństwa, wyrażający się spadkiem udziału wieku przedprodukcyjnego, a wzrostem udziału grupy wieku produkcyjnego. Gmina Gardeja należy jednak do tych gmin w których, dotychczas jeszcze znacząco nie zwiększał się udział społeczeństwa w wieku poprodukcyjnym, obrazują to dane w tabeli 8. Jednak proces wzrostu udziału ludności należącego do tej grupy będzie znacząco następował już w najbliższych latach.

Tabl. 8

Udziały ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Gardeja w latach 2003 -2012

Wyszczególnienie	Udział w ludności ogółem w % w latach		
	2003	2007	2012
wiek przedprodukcyjny	29,2	26,0	24,3
wiek produkcyjny	59,0	62,1	63,1
wiek poprodukcyjny	11,8	11,9	12,5

Odnosząc liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym otrzymujemy obciążenie osobami nieprodukcyjnymi. Obciążenie to w gminie Gardeja wynosi 58,4 osób w wieku nieprodukcyjnym przypadające na 100 osób w wieku produkcyjnym i jest wyższe od obciążenia w powiecie kwidzyńskim w gminach wiejskich województwa jak i w całym województwie. Wysokie obciążenie nieprodukcyjnymi grupami wieku, a zwłaszcza przedprodukcyjnymi rzutuje na sytuację materialną rodzin.

Tabl. 9 Obciążenia grupy produkcyjnej grupami nieprodukcyjnymi.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Województwo pomorskie	30,8	56,6	25,8
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	37,1	55,5	18,4
Powiat kwidzyński	32,9	53,7	20,8
Gmina Gardeja	38,5	58,4	19,9
Gmina Ryjewo	31,9	51,9	20,0

6.7. Struktura płci

W gminie na 100 mężczyzn przypadają 97 kobiet. Jest to na terenach wiejskich a w szczególności w gminach o charakterze rolniczym zjawisko typowe, gdyż z większości tego typu gmin następuje ucieczka kobiet przed pracą na wsi do miasta. Potwierdzeniem jest stan w gminach wiejskich województwa, gdzie na 100 mężczyzn przypada 98 kobiet. W całym województwie natomiast na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet.

Tabl. 10 Struktura płci mieszkańców gminy Gardeja na tle struktury wojewódzkiej

Wyszczególnienie	Osób			%	
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
Województwo pomorskie	2 290 070	1 116 576	1 173 494	48,8	51,2
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	645 674	326 067	319 607	50,5	49,5
Powiat kwidzyński	83 783	41 594	42 189	49,6	50,4
Gmina Gardeja	8 482	4 312	4 170	50,8	49,2
Gmina Ryjewo	5 985	3 116	2 869	52,1	47,9

6.8. Struktura wykształcenia

Informacje dostępne na temat wykształcenia mieszkańców mamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych (NSP). Ponieważ ostatnio przeprowadzony NSP 2011 nie podaje takich danych możemy tylko skorzystać z NSP 2002, wg którego na terenie gminy Gardeja ludność w wieku 13 lat i więcej legitymowała się następującym wykształceniem:

Tabl. 11 Struktura wykształcenia wg NSP 2002

Wykształcenie	Gmina Gardeja		Gmina Ryjewo	Powiat kwidzyński	Województwo pomorskie
	Osoby	%	%	%	%
Wyższe	156	2,4	3,8	6,5	11,2
Średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	969	14,9	19,2	30,4	32,4
Zasadnicze zawodowe	1816	27,9	30,4	24,9	24,4
Podstawowe ukończone	3085	47,5	35,9	33,3	29,2
Bez wykształcenia	474	7,3	10,8	4,9	2,8

Spółeczność gminy w 2002 roku posiadała niższy poziom wykształcenia w porównaniu z poziomem ludności w porównywalnej gminie Ryjewo i znacząco już niższy od poziomu w powiecie kwidzyńskim czy w całym województwie pomorskim (wpływ miast). Ponad 50% ludności gminy w wieku powyżej 13 lat miało w czasie spisu co najwyżej ukończoną szkołę podstawową.

Tabl. 12 Struktura wykształcenia (%) w gminie Gardeja wg NSP2002

Wykształcenie	Mężczyźni	Kobiety
Wyższe	45,7	54,3
Średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	25,1	74,9
Zasadnicze zawodowe	59,1	40,9
Podstawowe ukończone	-0,5	100,5
Bez wykształcenia	44,4	55,6

Kobiety w gminie Gardeja (i nie tylko) posiadają wyższy poziom wykształcenia, czego przejawem jest, że wśród osób o średnim i wyższym wykształceniu udział kobiet jest zdecydowanie wyższy.

6.9. Gospodarstwa domowe

Również w tym przypadku na skutek braku danych z ostatniego NSP 2011 zmuszeni jesteśmy korzystać z NSP 2002, który wykazał, że na terenie gminy Gardeja było 2380 gospodarstw domowych, z czego 1923 (80,8%) to gospodarstwa rodzinne. Przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w czasie NSP 2002 w gminie wynosiła 3,44 osoby. Gospodarstwa domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) stanowiły 33,4%.

6.10. Źródła utrzymania

Tylko dla 50% gospodarstw domowych w czasie NSP 2002 praca była głównym źródłem utrzymania. Reszta gospodarstw w gminie utrzymywała się z innych źródeł dochodu, w tym z niezarobkowych: emerytury i renty. Taka struktura ta świadczy o pracowitości oraz możliwościach zdobycia pracy mieszkańców gminy i jest podobna do struktury w wielu innych gmin wiejskich województwa pomorskiego.

Tabl. 13 Główne źródło utrzymania gospodarstw domowych

	Liczba	%
Ogółem gospodarstw	2380	100,0
Praca:	1184	49,7
w tym najemna	853	35,8
w tym na rachunek własny	331	13,9
W własnym gospodarstwie rolnym	255	10,7
Pozostałe źródła	1 156	48,6
w tym emerytury i renty	928	39,0
zasiłki	120	5,0
inne niezarobkowe źródło	108	4,5
Nieustalone i na utrzymaniu	37	1,6

6.11. Mieszkalnictwo

Wielkość zasobów mieszkalnictwa rodzinnego

Według GUS w końcu 2012 r. na terenie gminy Gardeja było 2161 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 154806 m², o liczbie izb 8076. Wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w gminie dość znacząco odbiegają od średnich wskaźników gmin wiejskich województwa. Liczba mieszkań w gminie przeliczona na 1000 mieszkańców jest identyczna jak w gminie Ryjewo natomiast o około 5% niższa od średniej dla gmin wiejskich województwa.

Tabl. 14 Gmina Gardeja - wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na tle województwa

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań na 1000 ludności	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	Przeciętna liczba osób	
				na mieszkanie	na izbę
Województwo pomorskie	351	71,2	25,0	2,8	0,7
Gminy wiejskie woj. pomorskiego	268	93,0	24,9	3,7	0,8
Powiat kwidzyński	301	70,5	21,3	3,3	0,9
Gmina Gardeja	255	71,6	18,3	3,9	1,1
Gmina Ryjewo	255	83,0	21,2	3,9	0,9

Przeciętna wielkość mieszkania w gminie jest niższa od przeciętnej w porównywalnej gminie Ryjewo i podobna do przeciętnej w województwie (w miastach mieszkania są mniejsze chociażby ze względu na rzadsze zjawisko wielopokoleniowości zamieszkiwania).

6.12. Jakość życia mieszkańców

Ocena warunków zamieszkiwania

Warunki zamieszkiwania wyrażone przeciętną powierzchnią użytkową na osobę czy przeciętną powierzchnią użytkową mieszkania w przypadku gminy Gardeja bardzo odbiegają od średniej na terenach wiejskich województwa. Średnia wielkość mieszkania w gminach wiejskich województwa pomorskiego jest przeszło 20 m² większa od mieszkania w gminie Gardeja, a powierzchnia użytkowa na osobę aż o 6,5 m². Szacunkowo samodzielność zamieszkiwania wynosi około 1,3. Na 100 mieszkań przypada 130 gospodarstw domowych. Zestawiając liczby mieszkań oficjalnie oddanych na terenie gminy w latach 2008-2012 (wg GUS - 70) z liczbą zawartych w tym czasie w gminie małżeństw (301) nasuwa się wniosek, że znaczna część młodych małżeństw się nie usamodzielnia, a jeżeli to poza terenem gminy.

W ostatnich latach 10-ciu latach żaden z wskaźników oceniających warunki zamieszkania na terenie gminy nie uległ znaczącej poprawie. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o 4,4 m², przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę wzrosła zaledwie o 1,7 m². Nie maleje przeciętna liczba osób na mieszkanie ani przeciętna liczba osób na izbę, wzrosła liczba mieszkań na 1000 mieszkańców.

Tabl. 15 Wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w gminie Gardeja

Wyszczególnienie	2003	2007	2012
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	249	254	255
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	67,2	68,3	71,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	16,7	17,4	18,3
Przeciętna liczba osób na mieszkanie	4,0	3,9	3,9
Przeciętna liczba osób na izbę	1,1	1,1	1,1

Poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej

Na ocenę warunków zamieszkiwania wpływa poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej; wyraża się to udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej, gazowej i kanalizacji. Na terenach wiejskich dodatkową informacją jest długość sieci.

Na koniec 2012 r. w gminie Gardeja wielkości te (wg GUS) przedstawiały się następująco:

Wodociągi:

- długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie gminy – 212,2 km,
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 1670,
- ludność korzystająca z sieci wodociągowej – 7677 osób.

Kanalizacja:

- długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie gminy – 75,2 km,
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 740,
- ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – 4126 osób.

Tabl. 16 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności. (Stan w dniu 31.12. 2012 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Gardeja	Gmina Ryjewo	Gminy wiejskie województwa pomorskiego
Wodociąg	90,5	72,9	84,4
Kanalizacja	48,6	41,3	48,0
Gaz	0,0	0,0	8,3

Tabl. 17 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań. (Stan w dniu 31.12. 2012 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Gardeja	Gmina Ryjewo	Gminy wiejskie województwa pomorskiego
Wodociąg	96,5	94,8	97,6
Łazienka	82,1	85,5	90,2
Centralne	70,7	78,5	77,9

Z tabeli 2 wynika, że poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną (wodociąg, łazienka, centralne ogrzewanie) w gminie Gardeja jest zbliżony do średniego wyposażenia na terenach gmin wiejskich województwa pomorskiego.

6.13. Rynek pracy

Aktywność zawodowa ludności

Informacje na temat aktywności zawodowej mieszkańców znamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych. Aktywność zawodowa ludności w trakcie NSP 2002 (brak danych z NSP 2011) gminy Gardeja kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Gmina Gardeja	
Aktywni ekonomicznie w wieku 15 lat i więcej	6178	
Aktywni zawodowo	razem	3309
	pracujący	2211
	bezrobotni	1098
Bierni zawodowo	2831	
Nieustalony status na rynku pracy	38	
Współczynnik aktywności zawodowej ² w %	53,6	
Współczynnik aktywności zawodowej grupy w wieku produkcyjnym w %	68,9	
Wskaźnik zatrudnienia ³ w %	35,8	
Stopa bezrobocia ⁴ w %	33,2	

Wielkość i struktura bezrobocia

² Udział ludności aktywnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej lub danej grupy

³ Procentowy udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej

⁴ Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo

W końcu 2013 roku w gminie Gardeja było zarejestrowanych 667 bezrobotnych. Przeszło 57% z nich stanowiły kobiety. Młodzi ludzie w wieku do 25 lat to 22% bezrobotnych, a długotrwale bezrobotni 40,8%. Stopa bezrobocia w gminie kształtuje się obecnie na poziomie 17,8% i jest wyższa od średniej krajowej (14%).

Struktura wykształcenia bezrobotnych w gminie przedstawia się następująco:

wykształcenie: wyższe	3,4%
policealne i średnie zawodowe	12,4%
średnie ogólnokształcące	8,7%
zasadnicze zawodowe	32,5%
gimnazjalne i poniżej	42,9%

Ze statusu bezrobotnego najczęściej korzystają osoby o niskim wykształceniu – osoby te częściej niż wyżej wykształcone pracują w szarej strefie. Ta konstatacja w znacznym stopniu podważa wiarygodność danych o bezrobociu.

Tab. 18 Liczba bezrobotnych w gminie Gardeja w latach 2004-2013

Rok	Ogółem	Kobiety		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %
		Liczba	%	
2004	1060	502	47,4	21,4
2005	897	417	46,5	18,0
2006	699	342	48,9	13,8
2007	486	288	59,3	9,5
2008	431	231	53,6	8,0
2009	548	251	45,8	10,6
2010	495	234	47,3	9,2
2011	700	364	52,0	13,0
2012	759	420	55,3	14,2
2013	667	382	57,3	

Miejsca pracy

Na koniec 2012 r. na terenie gminy zarejestrowanych były 498 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 480 w sektorze prywatnym.

Tab. 19 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie zarejestrowanych w rejestrze Regon wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)

Działy gospodarki narodowej	Liczba podmiotów
Ogółem	498
Rolnictwo leśnictwo i rybactwo	58
Górnictwo i wydobywanie	0
Przetwórstwo przemysłowe	62
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	0

Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	2
Budownictwo	68
Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli	110
Transport i gospodarka magazynowa	55
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	21
Informacja i komunikacja	4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8
Administracja publiczna, obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6
Edukacja	14
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	17
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
Pozostała działalność usługowa	23

Liczbę miejsc pracy w gminie Gardeja szacuje się na 2060 w tym około 1100 osób zatrudnionych jest w rolnictwie indywidualnym, a 460 to pracujący w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu powyżej 9 osób (stan na 31.12.2012).

Tabl. 20 Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Gardeja (w podmiotach o zatrudnieniu powyżej 9 osób). (Stan w dniu 31.12. 2012r.)

Sekcja	Gmina Gardeja		Gmina Ryjewo
	Liczba	%	
Ogółem	458	100,0	463
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22	4,8	#
Przemysł i budownictwo	162		#
Handel, naprawy pojazdów, transport, gospodarka magazynowa, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja	44	9,6	26
Działalność finansowa, ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości	230	50,2	292

Na 1000 mieszkańców gminy przypada około 54 miejsca pracy w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób tzn. w podmiotach objętych statystyką zatrudnienia. Pozostałe to miejsca pracy w rolnictwie i podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób. Liczba ich

jest wielkością trudną do określenia i została przyjęta szacunkowo⁵. Pomocna w tym jest informacja o liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (tabl.2). Takich osób na koniec 2012r. było 426.

Tab. 21 Osoby fizyczne prowadzący działalność (Stan w dniu 31.12. 2012 r.)

Sekcje	Liczba	%
Ogółem	426	100,0
Rolnictwo leśnictwo i rybactwo	51	12,0
Górnictwo i wydobywanie	0	0,0
Przetwórstwo przemysłowe	58	13,6
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	0	0,0
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	1	0,2
Budownictwo	67	15,7
Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli	106	24,9
Transport i gospodarka magazynowa	51	12,0
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17	4,0
Informacja i komunikacja	3	0,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	3,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	0,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	4,0
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8	1,9
Administracja publiczna, obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0,0
Edukacja	2	0,5
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	15	3,5
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4	0,9
Pozostała działalność usługowa	11	2,6

Liczbę pracujących w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu poniżej 9 osób (w podmiotach nie podlegającej statystyce) szacuje się na ok. 500 osób. Jeżeli szacunek jest trafny, oznacza to, że zatrudnienie w małych podmiotach jest równie znaczące jak to objęte statystyką. Na 1000 mieszkańców gminy przypada zatem ok. 240 miejsc pracy, co jest wielkością niewystarczającą i zmusza mieszkańców do szukania miejsc pracy poza gminą.

⁵ Sprawozdawczość GUS nie obejmuje pracujących w podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób

Tabl.22 Osoby fizyczne prowadzące działalność na 1000 mieszkańców (stan w dniu 31.12. 2011r.)

Wyszczególnienie	Gmina Gardeja	Gmina Ryjewo	Powiat kwidzyński
Ogółem	50,2	58,5	68,7
Przetwórstwo przemysłowe	6,8	6,7	7,4
Budownictwo	7,9	8,5	9,0
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	12,5	17,5	19,0
Transport, gospodarka magazynowa,	6,0	9,5	8,7
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2,0	1,2	1,7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa i związana z obsługą rynku nieruchomości i firm	1,5	1,8	3,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2,0	1,7	5,1
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0,9	1,7	1,6
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	1,8	2,8	4,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0,5	0,7	0,5
Pozostała działalność usługowa	1,3	1,5	0,3

Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Gardeja jest niższa do ilości w całym powiecie kwidzyńskim jak również w gminie porównywalnej Ryjewo. Miejsca pracy podobnie jak w większości gmin wiejskich to głównie praca w przetwórstwie przemysłowym w handlu i naprawach oraz w budownictwie.

Bilans zasobów pracy

Bilans zasobów pracy ma charakter szacunkowy, gdyż szacowana jest zarówno liczba aktywnych zawodowo, jak i liczba pracujących w gminie. Wynikowy charakter ma też wielkość salda dojazdów do pracy. Jest on różnicą nieznanej liczby dojazdów do pracy i wyjazdów poza gminę.

Liczba aktywnych zawodowo	3750– szac.
Liczba pracujących w podmiotach powyżej 9 osób	460
Liczba pracujących w podmiotach poniżej 9 osób	500 - szac.
Liczba pracujących w rolnictwie	1100 - szac.
Liczba bezrobotnych	700
Saldo dojazdów do pracy	ok. minus 1000 - szac.

Saldo dojazdów do pracy jest ujemne tzn. występuje zdecydowana przewaga wyjazdów do pracy poza gminę nad przyjazdami. W wielkości tej ujęte są również osoby pracujące za granicą. Wyjazdy do pracy poza gminę wynikają z braku wystarczającej liczby miejsc pracy na terenie gminy. Liczba miejsc pracy w gminie pokrywa bowiem ok. 55% potrzeb lokalnego rynku pracy. Dla 3750 aktywnych zawodowo mamy do dyspozycji około 2060 miejsc pracy, a i te też częściowo zajmowane są przez dojeżdżających spoza gminy, między innymi przez osoby o wyższych kwalifikacjach, których brakuje na terenie gminy.

6.14. Usługi dla ludności

Na terenie gminy Gardeja nie ma dużych zakładów produkcyjnych. Z większych pracodawców należy wymienić:

- Urząd gminy
- Zespół Szkół w Gardei
- Szkoły Podstawowe w Czarnem Dolnem, Cyganach, Morawach, Otłowcu i Trumiejach
- Gimnazjum w Wandowie
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gardei
- PPHU „Gardejski Młyn” w Gardei świadczy usługi młynarskie
- Tartak KRZYŚ – POL w Gardei – usługi tartaczne, wyrób palet
- PPHU JUREX Mirosław Jurek w Czarnem Dolnem – usługi tartaczne
- Styropian – Plus w Czarnem Dolnem – produkcja styropianu
- Firma S.T.H.KORPOL Janusz Lemański w Bądkach świadcząca usługi ziemne
- GS”SCH” w Gardei
- Przedsiębiorstwo Rolnicze OTROL w Otłótku

Dominują tu jednak głównie małe podmioty gospodarcze - osoby fizyczne prowadzące działalność zajmujące się przetwórstwem przemysłowym oraz świadczące usługi handlowe transportowe i budowlane. Łącznie w miejscowościach położonych na terenie gminy znajduje się około 40 sklepów. Zdecydowana większość z nich to spożywczo – przemysłowe. Są 3 piekarnie, 2 punkty apteczne, 1 stacja benzynowa. Usługi gastronomiczne świadczą 2 zakłady. Działają 2 zakłady naprawy pojazdów. Jest przedstawicielstwo Poczty Polskiej, a usługi bankowe świadczy Powiślański Bank Spółdzielczy Oddział Gardeja.

6.15 Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy realizowane jest w dwóch przedszkolach: publicznym w Gardei i niepublicznym w Bądkach oraz w ”Zerówkach” znajdujących się na terenie szkół w Cyganach, Czarnem Dolnem, Morawach, Otłowcu i Trumiejach. Łącznie w wychowaniu przedszkolnym w 11 oddziałach podlega 257 dzieci z czego 195 w klasach zerowych. Dzieci w klasach zerowych stanowią 76 % dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego.

Na koniec 2012 r. w gminie było (wg GUS) 477 dzieci w wieku 3-6 lat. Przyjmując, że liczba dzieci obecnie jest zbliżona, to poziom uczestnictwa w opiece przedszkolnej wynosi około 49%. Jest to udział w porównaniu do udziałów w wielu innych gminach wiejskich województwa stosunkowo niski i na pewno ma mniejszy pozytywny wpływ na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W gminie w roku szkolnym 2013/2014 w siedmiu placówkach oświatowych podporządkowanej samorządowi gminnemu w 57 oddziałach uczy się łącznie 929 dzieci. Średnio na jeden oddział przypada około 16 uczniów.

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba etatów/ liczba zatrudnionych nauczycieli	Szkoła posiada:
Zespół Szkół w Gardei - szkoła podstawowa - gimnazjum	21w tym: 12 9	414 w tym: 224 190	44,41/45	Boisko „Orlik” 2 salę gimnastyczną, świetlicę-stołówkę, bibliotekę, pracownię komputerową, kuchnię
Szkoła Podstawowa w Cyganach - oddziały przedszkolne - szkoła podstawowa	7w tym: 1 6	122w tym: 26 96	10,16/11	Boisko, bibliotekę, pracownię komputerową, świetlicę, stołówkę, kuchnię
Szkoła Podstawowa w Czarnem Dolnym - oddział przedszkolny - szkoła podstawowa	7 w tym: 1 6	98 w tym: 24 74	12,54/15	Boisko, bibliotekę, pracownię komputerową, świetlicę, stołówkę, kuchnię
Szkoła Podstawowa w Morawach - oddział przedszkolny - szkoła podstawowa	7 w tym: 1 6	128 w tym: 34 94	9,89/12	Boisko, bibliotekę, pracownię komputerową, świetlicę, stołówkę, kuchnię, salę gimnastyczną (hol)
Szkoła Podstawowa w Ołłowcu - oddział przedszkolny - szkoła podstawowa	7 w tym: 1 6	86 w tym: 17 69	11,79/13	Boisko, salę gimnastyczną bibliotekę, pracownię komputerową,
Szkoła Podstawowa w Trumiejach - oddział przedszkolny - szkoła podstawowa	7 w tym: 1 6	79 w tym: 15 64	13,67/15	Boisko, salę gimnastyczną, bibliotekę, świetlicę- stołówkę, kuchnię, pracownię komputerową
Gimnazjum w Wandowie	6	118	14,65/19	Boisko, salę gimnastyczną, bibliotekę, świetlicę- stołówkę, kuchnię, pracownię komputerową

Szkoły posiadają pracownie komputerowe. Łącznie 143 komputery z czego 134 z dostępem do internetu. Do 111 komputerów mają dostęp uczniowie. Średnio na 1 komputer przypada 10 uczniów szkołach podstawowych i 7 w gimnazjach.

6.16 Ochrona zdrowia

Zakłady Opieki Zdrowotnej

Opiekę zdrowotną mieszkańców gminy zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gardei z oddziałami w Wandowie i Czarnem Dolnem. Pacjenci mogą tu skorzystać z poradni ogólnej, stomatologicznej, ginekologicznej, neurologicznej, rehabilitacyjnej oraz z gabinetów zabiegowego, fizykoterapii i punktu szczepień. Swoje usługi świadczy 3 lekarzy pierwszego kontaktu 2 stomatologów oraz ginekolog, neurolog i lekarz rehabilitacji. W bardziej skomplikowanych przypadkach mieszkańcy gminy korzystają również z usług medycznych świadczonych przez zakłady opieki zdrowotnej na terenie Grudziądz, Prabut czy Kwidzyna.

Apteki

Na terenie gminy obecnie można zaopatrzyć się w leki w 1 aptece i w 1 punkcie aptecznym. Na koniec 2012 na aptekę przypadało w:

województwie pomorskim	3358 mieszkańców
powiecie kwidzyńskim	3491 mieszkańców
gminie Gardeja	4241 mieszkańców
gminie Ryjewo	2993 mieszkańców

Ośrodki pomocy społecznej

Na terenie gminy w Gardei działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zajmuje się on głównie rozdziałem zasiłków stałych i okresowych oraz zasiłków celowych, realizując trzy ustawy w ramach zabezpieczenia społecznego:

- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów.

Rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2013 r. na terenie gminy przedstawia tabl. 1.

Tabl. 1 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	1160	609	2090
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	1	1	3
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	1160	609	2090
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej - ogółem	X	450	1620
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	23	98

Tabl. 2 Powody przyznania pomocy w 2013 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	492	1710
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0
Bezrobocie	415	1478
Niepełnosprawność	166	506
Długotrwała lub ciężka choroba	125	440
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	226	1113
Przemoc w rodzinie	0	0
Alkoholizm	12	21
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	10
Zdarzenie losowe	1	2

6.17 Życie kulturalne gminy

Gminny Ośrodek Kultury

Zasadnicza część działalności kulturalnej w gminie koncentruje się wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Gardei. Podstawowym celem Ośrodka jest włączenie społeczności gminy do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz jej współtworzenie przez organizację wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych, edukację kulturalną, promocję zajęć sportowych. Statut Ośrodka określa koncentrację na następujących zadaniach:

- organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych,
- organizacja stałych zajęć popołudniowych w siedzibie ośrodka,
- koordynacja życia kulturalnego w całej gminie,
- administrowanie powierzonym majątkiem.

Rokrocznie realizowanych jest około 30 różnych imprez. Należy wymienić działające tu następujące sekcje:

- warsztaty plastyczne – uczestniczy w nich około 70 osób,
- sekcja muzyczna (chór – schola),
- klub seniora,
- Zespół Folklorystyczny Cyganeczki,
- sekcja brydża sportowego,
- zajęcia aerobiku,
- warsztaty techniczne rękodzieła artystycznego, haftu, szkółka rzeźbiarstwa,
- zajęcia zumbi.

Biblioteka Publiczna Gminy Gardeja

Biblioteka Publiczna Gminy Gardeja im. Janusza Korczaka wraz z filiami w Wandowie i Czarnem Dolnym organizuje różnego rodzaju imprezy dla czytelników, głównie dla dzieci

mające na celu popularyzację literatury i czytelnictwa. Udziela informacji bibliograficznych i bibliotecznych. Dysponuje czytelnią czasopism i 1 komputerem z dostępem do internetu.

Dane statystyczne na koniec 2013 roku to:

Łączny księgozbiór biblioteki: około 40000 książek.

Czytelnicy w ciągu roku: około 1000.

Liczba wypożyczeń: około 27000.

Świetlice wiejskie

Zajęcia kulturalne odbywają się również w świetlicach wiejskich zarządzanych przez sołectwa. Jest ich na terenie gminy 16. Znajdują się w następujących miejscowościach: Pawłowie, Cyganach, Rozajnach, Wandowie, Morawach, Trumiejach, Bądkach, Otczynie, Czarnem Małym, Jaromierzu, Czarnem Górnem, Klecewie, Wraclawku, Wilkowie, Nowej Wiosce i Klasztoru.

Obiekty sakralne

Na terenie gminy znajduje się 5 parafii. W gestii parafii w Gardei jest dodatkowo kościół filialny.

Czynne obiekty sakralne na terenie gminy Gardeja to:

- parafia rzymskokatolicka p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gardei,
- parafia rzymskokatolicka p. w. Matki Boskiej Różańcowej w Czarnem Dolnem,
- parafia rzymskokatolicka p. w. Zwiastowania Pańskiego w Nowej Wiosce,
- parafia rzymskokatolicka p. w. Chrystusa Króla w Trumiejach,
- parafia rzymskokatolicka p. w. Wniebowstąpienia Pana Jezusa w Cyganach,
- kościół filialny parafii w Gardei p. w. Świętego Józefa.

Na jedną parafię przypada średnio około 1,7 tys. mieszkańców gminy.

Cmentarze

Na terenie gminy czynne są 4 cmentarze przy parafiach w **Gardei, Czarnem Dolnem, Cyganach i Nowej Wiosce** oraz nieczynny, zabytkowy ewangelicki przy kościele p. w. Świętego Józefa w Gardei.

Obiekty godne uwagi

W gminie Gardeja w wielu miejscowościach znajdują się obiekty zabytkowe, które warto zobaczyć. Najciekawsze z nich to::

- Kościół p. w. Świętego Józefa w Gardei, pierwotnie ewangelicki, obecnie przejęty na potrzeby parafii katolickiej, kilkakrotnie niszczone podczas pożarów, z których ocalała jedynie wieża kościelna, wzniesiona w 1334 r.
- Murowany kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej w Czarnem Dolnem pochodzący z XIV w. drewnianą wieżą, usytuowany na dawnym grodzisku słowiańskim.
- Murowany kościół p. w. Chrystusa Króla w Trumiejach z I połowy XIV w.
- Kaplica z 1947 r. w Zebrdowie.
- Zespół pałacowo – folwarczny z XVIII wieku będący dawną siedzibą rodu Von der Groeben w Nowej Wiosce oraz Kościół p. w. Zwiastowania Pańskiego. Kompleks usytuowany jest w pięknym parku z wieloma okazami drzew pomnikowych.

- Zespół rezydencjonalno – parkowy w Klecewie, w skład którego wchodzi: pałac wzniesiony w XIX w. na miejscu pałacu z połowy XVII w., wyburzonego w latach 1870 – 1872. W skład zespołu folwarcznego wchodzi: budynek mieszkalny, dawniej dwór pochodzący z 1735 roku, tzw. „rządówka”, przebudowana w XIX wieku, budynki gospodarcze, pochodzące z XVIII i XIX w. Z pałacem związana jest wielopokoleniowa historia rodu von Rosenbergów.
- Zespół pałacowo – parkowy w Otłótku z układem przestrzennym zabudowy dawnego folwarku z początku XX wieku w skład którego wchodzi pałac, zbudowany w latach: 1900 – 1902 w stylu eklektycznym z elementami neobaroku.
- Zespół folwarczny Krzykosy – zespół folwarczny z 2 połowy XIX wieku założony na planie czworoboku. Dominuje budynek z czteroboczną wieżą, zwieńczoną w narożach wielobocznymi wieżyczkami. W skład zespołu wchodzi również park.
- Morawski Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar zajmuje wschodnią część Gminy o charakterze pojeziernym. Orlik krzykliwy, będący pod całkowitą ochroną, to jeden z licznych gatunków ptaków spotykanych na terenie gminy otoczony przez leśników szczególnie troskliwą opieką.

6.18 Baza noclegowa

Bazę noclegowo - rekreacyjną na terenie gminy Gardeja stanowią :
Hotel – Restauracja w Otoczynie z 20 miejscami noclegowymi,
gospodarstwa agroturystyczne:

- „Cygańska Dolina” w Cyganach - 22 miejsca noclegowe,
- „Pod Brzozą” w Wandowie – 17 miejsc noclegowych,
- „Nad Jeziorem Różane” w miejscowości Rozajny Małe – 45 miejsc noclegowych,
- „Strusie Gniazdo” w Wandowie – 8 miejsc noclegowych,
- „Pod Starą Gruszą” w Bądkach – 17 miejsc noclegowych,
- „Przystań” w Jaromierzu – 25 miejsc noclegowych,
- „Pod orzechem” w Gardei – 10 miejsc noclegowych,

ośrodki wypoczynkowe:

- „Morawy” Ośrodek Wypoczynkowy w Morawach całoroczny – 100 miejsc noclegowych,
- „Balaton” Ośrodek Wypoczynkowo – Rekreacyjny w Morawach sezonowy – 120 miejsc noclegowych,

ponadto:

- „Stadnina Koni Nowa Wioska” w Nowej Wiosce – 50 miejsc noclegowych,
- „Stajnia Sarnówek” w Rozajnach Małych – 10 miejsc noclegowych.

6.19 Obiekty sportowe i rekreacyjne

Mieszkańcy gminy mają do dyspozycji następujące obiekty do zajęć sportowo-rekreacyjnych:

- kompleks boisk sportowych „Orlik” z zapleczem socjalnym w Gardei,
- boiska piłkarskie w Wandowie, Otłótku, Czarnem Dolnym, Rozajnach, Trumiejach Morawach i Wilkowie,
- hale sportowe (sale gimnastyczne) przy szkołach w Gardei, Wandowie, Otłótku Trumiejach i Morawach.

Mniejsze dzieci mają do dyspozycji place zabaw w Rozajnach, Czarnem Dolnym, Bądkach, Otłótku, Olszówce, Krzykosach i 2 w Gardei.

6.20 Główne gałęzie gospodarki

ROLNICTWO

Gmina Gardeja to gmina rolnicza. Warunkują to stosunkowo wysokie w większości 3-4 klasy bonitacyjne gleby. Gospodarstwa rolne w gminie stanowi 42% powierzchni gminy, a same użytki rolne to 38%. Jakość gleb rzutuje na profil produkcji rolnej.

Tab. 1 Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w ha (wg PSR 2010)

Powierzchnia gospodarstw	Gospodarstwa ogółem		Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
	Ilość	%	Ilość	%
Ogółem	8120	100,0	8075	100,0
Do 1 ha włącznie	79	1,0	58	0,7
Powyżej 1 ha razem	8042	99,0	8017	99,3
1 - 5 ha	492	6,1	480	5,9
5 - 10 ha	819	10,1	819	10,1
10 -15 ha	945	11,6	933	11,6
15 ha i więcej	5785	71,2	5785	71,6

Ponad 71% powierzchni gruntów znajduje się w gospodarstwach o areale powyżej 15ha.

Tab. 2 Liczba i struktura gospodarstw w gminie Gardeja (wg PSR 2010)

Powierzchnia gospodarstw	Gospodarstwa ogółem		Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
	Ilość	%	Ilość	%
Ogółem	604	100,0	446	100,0
Do 1 ha włącznie	199	32,9	48	10,8
Powyżej 1 ha razem	405	67,1	398	89,2
1 - 5 ha	161	26,7	155	34,8
5 - 10 ha	90	14,9	90	20,2
10 -15 ha	71	11,8	70	15,7
15 ha i więcej	83	13,7	83	18,6

Z tabeli 2 wynika, że na terenie gminy znajdują się gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą o zróżnicowanym areale, gdyż około 35% jest gospodarstw o powierzchni od 1-5 ha.

Tab. 3 Średnia powierzchnia gospodarstwa ogółem, użytków rolnych ogółem i użytków rolnych w dobrej kulturze dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą (wg PSR 2010)

	Gospodarstwa ogółem	Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą
Grunty ogółem	15,61	16,22
Użytki rolne ogółem	14,81	15,40
Użytki rolne w dobrej kulturze	14,71	15,32

Tab. 4 Użytkowanie gruntów (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Łączna powierzchnia w gospodarstwach w ha	% gruntów rolnych ogółem
Grunty ogółem	604	8120,5	100,0
Użytki rolne ogółem	597	7366,8	90,7
Użytki rolne w dobrej kulturze	439	7291,3	89,8
Pod zasiewami	391	6172,6	76,0
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	47	141,5	1,7
Uprawy trwałe	90	38,8	0,5
Sady ogółem	89	23,9	0,3
Ogrody przydomowe	65	5,0	0,1
Łąki trwałe	269	648,4	8,0
Pastwiska trwałe	109	285,0	3,5
Pozostałe użytki rolne	181	75,5	0,9
Lasy i grunty leśne	110	258,8	3,2
Pozostałe grunty	394	494,9	6,1

Większość powierzchni upraw bo około 60% stanowią zboża. Głównie uprawiane są tu zboża podstawowe takie jak pszenica, pszenżyto i jęczmień oraz mieszanki zbożowe. Znaczący udział zajmują bo powyżej 30% gruntów uprawy przemysłowe – rzepak, rzepik i buraki cukrowe.

Tab. 5 Liczba gospodarstw i powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gminie Gardeja (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Łączna powierzchnia w gospodarstwach w ha	% gruntów rolnych ogółem
Ogółem	391	4357,6	100,0
Zboża razem	350	2648,2	60,8
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	350	2642,2	60,6
Ziemniaki	187	68,6	1,6
Uprawy przemysłowe	181	1337,7	30,7
Buraki cukrowe	8	311,8	7,2
Rzepak i rzepik razem	93	1026,0	23,5
Strączkowe jadalne na ziarno razem	0	132,1	3,0
Warzywa gruntowe	0	87,8	2,0

Tab. 6 Stan pogłowia zwierząt w gospodarstwach (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Zwierzęta gospodarskie w szt.
Bydło razem	133	1253
Bydło krowy	111	361
Trzoda chlewna razem	148	5346
Trzoda chlewna lochy	128	593
Konie	39	233
Drób ogółem razem	135	8744
Drób ogółem drób kurzy	133	6914

LEŚNICTWO

Około 20% powierzchni gminy Gardeja stanowią grunty leśne. Przeszło 92% lasów należy do Skarbu Państwa.

Tab. 1 Powierzchnie gruntów leśnych i lasów wszystkich form (ha) w gminie Gardeja

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych	Powierzchnia lasów
Ogółem	3905,2	3791,4
Publiczne ogółem	3624,0	3510,2
Publiczne skarbu państwa	3611,0	3497,2
Publiczne skarbu państwa w zarządzie lasów państwowych	3596,0	3482,2
Prywatne osób fizycznych	281,2	281,2
Gminne ogółem	13,0	

7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.

7.1. Zagrożenie powodziowe

W ujęciu prawnym, zgodnie z ustawą Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 469.), obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;
- c) obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przmuliska, stanowiące działki ewidencyjne;
- d) pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.

W celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia powodzi, związanych z nią zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi, strat w gospodarce i szkód w środowisku naturalnym znowelizowana ustawa Prawo wodne nakłada nowe obowiązki na:

- organy rządowe odpowiedzialne za krajową gospodarkę wodną, które sporządzają mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego i plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- jednostki samorządu terytorialnego, które muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia obszarów zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego:
 - w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zmiany wprowadza się w terminie **30 miesięcy** od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego;
 - w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzjach o warunkach zabudowy zmiany wprowadza się od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Wspomniane wyżej, dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych w tzw. „Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego”.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały opublikowane przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW).

Dla gminy Gardeja obowiązują: **mapa zagrożenia powodziowego** (MZP) opracowana w ramach projektu „Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami (ISOK)” wykonana w pierwszym cyklu planistycznym dla odcinka rzeki Gardęgi od km 0 do km 28 oraz **studium ochrony przeciwpowodziowej** pn. „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych, etap II Gardęga”- dla pozostałego odcinka rzeki Gardęgi (od 28 do 53 km), dla którego mapa zagrożenia powodziowego zostanie wykonana w następnym cyklu planistycznym - do roku 2019.

Mapa zagrożenia powodziowego została przekazana gminie Gardeja przez Dyrektora RZGW w Gdańsku pismem z dnia 15.04.2015r. Od tej daty podstawą dla RZGW przy uzgadnianiu dokumentów planistycznych są:

obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w tym wynikające z map zagrożenia powodzią oraz wyznaczone w studium ochrony przeciwpowodziowej

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1 % (czyli raz na 100 lat),

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10 % (czyli raz na 10 lat),
oraz
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 %, (czyli raz na 500 lat).

Obszary zagrożone powodzią o prawdopodobieństwie 1% i 10% wynikające z map (MZP) oraz wyznaczone w studium ochrony przeciwpowodziowej stanowią **obszary szczególnego zagrożenia powodzią**, w rozumieniu ustawy Prawo wodne, dla których obowiązują zakazy zabudowy.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Gardeja zajmują dno doliny Gardęgi.

Na terenie gminy Gardeja występują oprócz obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 % (czyli raz na 500 lat).

Na planszy graficznej studium uwarunkowania (zał. 2 do uchwały) przedstawiono wyżej opisane obszary zagrożone powodzią.

Na ograniczenie zagrożenia powodziowego w zlewni Gardęgi korzystnie wpływa znaczna jeziorność zlewni, co determinuje znaczną zdolność retencji wody.

Ponadto w gminie Gardeja okresowo mogą pojawiać się podtopienia w obrębie dolin pozostałych cieków oraz w podmokłych zagłębieniach terenu. Powodować je mogą intensywne opady atmosferyczne i roztopy śniegu.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 469.):

Art. 88a.

1. Ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej.
2. Użytkownicy wód współpracują z organami administracji rządowej i samorządowej w ochronie przed powodzią, w zakresie określonym w przepisach ustawy oraz w odrębnych przepisach.
3. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Art. 88b.

1. Dla obszarów dorzeczy przygotowuje się wstępną ocenę ryzyka powodziowego.
(...)

Art. 88d.

1. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, sporządza się mapy zagrożenia powodziowego.
2. Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się w szczególności:
 - 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
 - 2) obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
 - 3) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
 - a) przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego,
 - b) zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
 - c) zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących,
 - d) zniszczenia lub uszkodzenia budowli ochronnych pasa technicznego.

Art. 88e.

1. Dla obszarów, o których mowa w art. 88d ust. 2, sporządza się mapy ryzyka powodziowego.
(...)

Art. 88f.

1. Mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego sporządza Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.
(...)

4. Przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego oraz mapach ryzyka powodziowego granice obszarów, o których mowa w art. 88d ust. 2, **uwzględnia się** w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planie zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy.
6. Od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego jednostkom samorządu terytorialnego, wszystkie decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzje o warunkach zabudowy na obszarach wykazanych na mapach zagrożenia powodziowego, muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia tych obszarów.
7. Zmiany w dokumentach, o których mowa w ust. 5, wprowadza się w terminie 18 miesięcy od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego organom, o których mowa w ust. 4 pkt 2, 3 i 5.
8. Koszty wprowadzenia zmian w planach oraz decyzjach, o których mowa w ust. 5, ponoszą odpowiednio budżety właściwych gmin albo województw.

(...)

Art. 88g.

1. Dla obszarów dorzeczy oraz dla regionów wodnych przygotowuje się, na podstawie map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego, plany zarządzania ryzykiem powodziowym.

(...)

Art. 88h.

1. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy przygotowuje Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej.

Wg ww. ustawy Prawo wodne (t.j., Dz. U. z 2015 poz. 469):

1. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:
 - 1) wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych,
 - 2) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk,
 - 3) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem lub odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie.
2. Jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może, w drodze decyzji, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zwolnić z zakazów określonych w ust. 1.

Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej zawarto w rozdz. 16.

7.2. Zagrożenie ruchami masowymi

Zagrożenie ruchami masowymi uzależnione jest od wielu czynników, jak:

- morfogeneza terenu;
- morfometria terenu (kąty nachylenia terenu i wysokości względne);
- przypowierzchniowa budowa geologiczna;
- inne przejawy morfodynamiki;
- pokrycie terenu roślinnością;
- zabezpieczenia techniczne stoków.

W przypadku terenów o naturalnych predyspozycjach do powstawania ruchów masowych, ingerencja antropogeniczna może doprowadzić do zachwiania stabilności stoku i uruchomienia procesów morfodynamicznych. Zgodnie z literaturą przedmiotu (Klimaszewski 1978), słabe ruchy masowe (soliflukcja⁹) mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia 2-7⁰, przy 7-15⁰ może wystąpić silne spełzywanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu 15-35⁰ możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu 15-35⁰. Powyżej 35⁰ występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzliny.

Potencjalne zagrożenie morfodynamiczne na obszarze opracowania występuje na obszarach o spadkach powyżej 10°. Duże wysokości względne i nachylenia zboczy dolin stwarzają zagrożenie morfodynamiczne zwłaszcza przy występowaniu na przemian warstw utworów piaszczystych i gliniastych. Potencjalne zagrożenie potęgować mogą niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

Według „Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)” **na obszarze gminy Gardeja nie występują zarejestrowane osuwiska.**

Z kolei według danych Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG)¹⁰ **na terenie gminy Gardeja znajdują się obszary predysponowane do występowania ruchów masowych.** Informacje na temat tych obszarów mają jednak charakter poglądowy i według zaleceń PIG nie należy ich wykorzystywać przy sporządzaniu planów zagospodarowania.

Potencjalne zagrożenie morfodynamiczne na obszarze gminy występuje także pozostałych obszarach o spadkach powyżej 10°. Stosunkowo duże wysokości względne i nachylenia zboczy stwarzają zagrożenie morfodynamiczne zwłaszcza przy występowaniu naprzemian warstw utworów piaszczystych i gliniastych. Potencjalne zagrożenie potęgować mogą niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

7.3. Inne zagrożenia – ekstremalne stany pogodowe

Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są **ekstremalne stany pogodowe**, jak bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe, a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

⁹ Proces pełnienia pokrywy zwietrzelinowej, nasiąkniętej wodą (Klimaszewski 1978).

¹⁰ Państwowy Instytut Geologiczny, we współpracy z innymi instytucjami realizuje ogólnopolski projekt „System ochrony przeciwosuwiskowej” (SOPO). Jego podstawowym celem jest m.in. rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Obecnie w trakcie realizacji jest II etap projektu (spośród zaplanowanych III etapów).

7.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ruchu

Zagadnienie omówiono w rozdz. dot. stanu systemów komunikacji – rozdz. 13.

7.5. Zagrożenia wystąpienia poważnych awarii

Zagadnienie omówiono w rozdz. dot. stanu środowiska i zagrożeń środowiska – rozdz. 3.10.

8. Stan prawny gruntów.

Wg danych Starostwa Powiatowego stan własności w gminie Gardeja przedstawia się następująco:

własność	Grupa lub podgrupa rejestrowa	Wielkość powierzchni w ha	% ogólnej powierzchni
Skarb Państwa, w tym lasy	1.1-1.7	5377	
Grunty przekazane w użytkowanie wieczyste	2.1-2.4	24	
Grunty spółek SP i innych państwowych osób prawnych	3	14	
	Razem	5420	28,16
Grunty gminne	4.1-4.3	571	
Grunty gminne przekazane w użytkowanie wieczyste	5.1-5.4	2	
	Razem	573	2,98
Grunty osób fizycznych	7.1-7.2	11.763	
Grunty spółdzielni	8.1-8.3	4	
Grunty kościołów i zw. wyznaniowych	9	34	
Grunty spółek prawa handlowego	15.1	1366	
Grunty partii politycznych i stowarzyszeń	15.2	2	
	Razem	13.169	68,43
Grunty powiatu	13	82	0,43
	Ogółem	19.244	100

Zdecydowana większość gruntów na terenie gminy stanowi własność prywatną - łącznie ok. 68,84 %. Grunty komunalne stanowią jedynie ok. 3 % ogólnej powierzchni, łącznie 573 ha, a grunty Skarbu Państwa ok. 28,16 % ogólnej powierzchni.

Własność komunalną stanowią grunty pod szkołami, ośrodkami zdrowia, urzędem gminy, ujęciami wody, oczyszczalnią ścieków, przepompowniami, niektórymi obiektami sportowymi, drogami. Poza nielicznymi działkami gmina nie dysponuje większym arealem niezabudowanych nieruchomości, które mogłyby stanowić jej ofertę inwestycyjną.

9. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych.

9.1. Ustanowione formy ochrony przyrody

W odniesieniu do występujących na terenie gminy Gardeja, ustanowionych form ochrony przyrody:

- Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obejmującego swoim zasięgiem środkowo-wschodnią część gminy i jej południowe krańce;
- Sadlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obejmującego swoim zasięgiem zachodni fragment gminy;
- użytków ekologicznych, znajdujących się w południowo-zachodnim krańcu gminy, w okolicach wsi Kalmuzy;
- pomników przyrody,

obowiązują odpowiednie akty prawne, zawierające m. in. zasady gospodarowania mające na celu ochronę ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych – aktualnie **Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pom. z 16 sierpnia 2016 r. poz. 2942)**. Nie jest to jedyny cel – drugi, zwłaszcza w odniesieniu do wielkoobszarowych form ochrony, jak obszary chronionego krajobrazu, to ochrona ich walorów użytkowych (przede wszystkim rekreacyjnych) i stworzenie podstaw dla trwałego ich użytkowania. **Tak ujmowana ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych leży w interesie gminy Gardeja, jako podstawa jej trwałego rozwoju.**

Morawski Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Sadliński Obszaru Chronionego Krajobrazu

Zasady gospodarowania w obrębie Morawskiego OChK i Sadlińskiego OChK określa aktualnie **Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pom. z 16 sierpnia 2016 r. poz. 2942)**.

Uchwała ta określa działania, zasady i zakazy obowiązujące w obszarach chronionego krajobrazu.

W par. 9 ww. Uchwały zapisano iż „*nie narusza ona uprawnień nabytych na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, prawomocnych orzeczeń administracyjnych i innych aktów prawnych, obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały*”.

Na obszarze gminy Gardeja zastosowanie mają zapisy dotyczące zarówno czynnej ochrony ekosystemów wodnych, nieleśnych lądowych (łąkowych), jak i leśnych.

Ekosystemy leśne:

- 1) **utrzymanie spójności przestrzennej i trwałości ekosystemów leśnych poprzez ograniczanie ich fragmentacji, zwłaszcza wzdłuż korytarzy ekologicznych rangi ponadregionalnej i regionalnej oraz przeznaczania na cele nieleśne, oraz niedopuszczanie do przeeksplotowania ich zasobów;**
- 2) **zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, wprowadzanie zalesień w szczególności na takich terenach, gdzie**

z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe np. korytarze ekologiczne;

- 3) wspieranie procesów naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie jest to możliwe - używanie do odnowień gatunków właściwych siedliskowo z materiału miejscowego pochodzenia;
- 4) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie stref eko-tonowych z tych gatunków;
- 5) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, części obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
- 6) **podejmowanie działań w celu ustabilizowania stosunków wodnych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, (tj. w borach i brzezinach bagiennych, olsach i łągach) przez budowę obiektów małej retencji, zgodnie z programami małej retencji województwa pomorskiego;**
- 7) **zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródleśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich uproduktywienia i sukcesji;**
- 8) zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych, a także ograniczanie szkód łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych; stosowanie środków chemicznych dopuszczalne tylko przy braku alternatywnych metod;
- 9) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska roślin, zwierząt, grzybów rzadkich, chronionych itp. oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ich ochroną;
- 10) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz restytucji gatunków rzadkich i zagrożonych;
- 11) **wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych winno odbywać się w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne (zintegrowane i komplementarne ze szlakami turystycznymi, o których mowa w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego) oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem;**
- 12) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych;
- 13) zwiększanie przez służby leśne i inne straże nadzoru nad lasami stanowiącymi i nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych, legalności pozyskania surowca drzewnego, kłusownictwa, a także przestrzegania przepisów dotyczących zachowania się w lesie.

Ekosystemy łąkowe:

- 1) przeciwdziałanie sukcesji zarastających łąk i pastwisk oraz torfowisk bagien i innych podmokłości, poprzez koszenie lub wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, z możliwością pozostawiania kęp drzew i krzewów jako elementów zwiększania różnorodności biologicznej;
- 2) **zachowanie śródpolnych torfowisk, bagien i innych podmokłości oraz oczek wodnych;**
- 3) **wprowadzanie trwałej zabudowy biologicznej – zadarniania, zakrzewiania i zalesienia – na obszarach użytków rolnych narażonych na rozwój procesów denudacyjnych i erozyjnych oraz obszarach nieużytków i zagrożonych suszą;**
- 4) **zachowanie zbiorowisk wydmowych, śródpolnych muraw napiaskowych, wrzosowisk i psiar;**

- 5) propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej a także programów rolnośrodowiskowych; wspieranie gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną, w tym preferowanie hodowli bydła opartej o naturalny wypas metodą pastwiskową; zaleca się ochronę i hodowlę lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt; promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
- 6) maksymalne ograniczanie zmiany użytków zielonych na grunty orne;
- 7) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne) oraz opóźnienie pierwszego pokosu po 15 lipca, a w przypadku łąk wilgotnych koszenie we wrześniu z pozostawieniem pojedynczych kop siana na obrzeżach do końca lata;
- 8) preferowanie biologicznych metod ochrony roślin;
- 9) **ochrona zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych;**
- 10) **kształtowanie stosunków wodnych na użytkach rolnych dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródłiskowych cieków;**
- 11) **eliminowanie nielegalnego eksploataowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobiskowych; w szczególnych przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się interesujące biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną, przeprowadzenie rekultywacji nie jest wskazane, zaleca się natomiast podjęcie działań ochronnych w celu ich zachowania;**
- 12) **eksploatacja surowców mineralnych przede wszystkim na obszarach objętych obecnie wydobyciem, jeśli brak przeciwwskazań środowiskowych i podejmowanie wydobywania na nowych terenach tylko w sytuacjach gdzie przeciwwskazania środowiskowe nie przeważają opłacalności ekonomicznej, wynikającej z oceny oddziaływania na środowisko;**
- 13) **wnoszenie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną ważnych stanowisk gatunków chronionych i rzadkich roślin, zwierząt i grzybów, także ekosystemów i krajobrazów; opracowanie i wdrażanie programów reintrodukcji, introdukcji oraz czynnej ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z nieleśnymi ekosystemami lądowymi;**
- 14) **utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych, nieleśnych korytarzy ekologicznych;**
- 15) **prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych.**

Ekosystemy wodne:

- 1) **zachowanie i ochrona ekosystemów wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących, w tym starorzeczy) wraz z pasem roślinności okalającej;**
- 2) **utrzymanie i odtwarzanie drożności biologicznej rzek jako elementów korytarzy ekologicznych poprzez zaniechanie budowy nowych pięter dla celów energetycznych oraz poprzez budowę urządzeń umożliwiających wędrówkę organizmów wodnych w miejscach istniejących przegród;**

- 3) tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zadrzewień oraz trwałych użytków zielonych, celem ograniczenia spływu substancji biogenych i zwiększenia bioróżnorodności biologicznej;
- 4) prowadzenie prac regulacyjnych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej, zaleca się utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
- 5) zachowanie i wspomaganie naturalnego przepływu wód na obszarach międzywala; zaleca się stopniowe przywracanie naturalnych procesów kształtowania i sukcesji starorzeczy poprzez naturalne wylewy;
- 6) zwiększanie małej retencji wodnej w ramach programu małej retencji, przy czym zbiorniki takie winny równocześnie wzbogacać różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzecza i lokalne obniżenia terenu; w miarę możliwości technicznych i finansowych zaleca się odtwarzanie funkcji obszarów źródliskowych i innych siedlisk hydrogenicznym o dużych zdolnościach retencyjnych;
- 7) ograniczanie intensywności zagospodarowania stref przybrzeżnych, zwłaszcza na skarpach rzecznych i jeziornych, w celu zachowania ciągów krajobrazowych oraz ochrony samych skarp przed ruchami masowymi ziemi;
- 8) ochrona zlewni bezpośredniej jezior - w szczególności jezior lobeliowych - przed zainwestowaniem i użytkowaniem powodującym nasilenie procesów eutrofizacji;
- 9) rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony;
- 10) zapobieganie obniżaniu zwierciadła wód podziemnych, w szczególności poprzez ograniczanie budowy urządzeń drenażowych i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach jeziornych i rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych;
- 11) gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym, prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb właściwej dla danego typu wód;
- 12) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody celem obejmowania ochroną prawną zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego fragmentów ekosystemów wodnych oraz stanowisk gatunków chronionych i rzadkich reprezentatywnych dla ekosystemów hydrogenicznym;
- 13) opracowanie i wdrożenie programów restytucji oraz czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi;
- 14) zachowanie i ewentualnie odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą.

Użytki ekologiczne

Na obszarze gminy Gardeja występują użytki ekologiczne:

- nr 344 „Żurawie Bagno”,
- nr 345 „Łąka prezesa”,
- nr 346 „Łosiowe Bagno”.

Wymienione użytki ekologiczne zostały utworzone na podstawie Rozporządzenia nr 25/08 Wojewody Pomorskiego z dnia 07 listopada 2008 roku w sprawie ustanowienia użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 123, poz. 2937).

Zgodnie z ww. Rozporządzeniem nr 25/08 na ich obszarze obowiązują następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Gardeja znajdują się pomniki przyrody, ustanowione różnymi aktami prawnymi. Na przestrzeni lat zasady gospodarowania w stosunku do pomników przyrody zmieniały się, zawierając odmiennie określone i zredagowane zakazy dotyczące postępowania wobec nich. Poniżej przedstawiono zakazy mogące obowiązywać dla pomników przyrody zgodnie z art. 45 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 2) realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną

formę ochrony przyrody;

- 3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody w gminie Gardeja, tak jak w całej Polsce, obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów:

1. Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.
2. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.
3. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalone strefy ochrony.

Szczegółowe przepisy w zakresie ochrony gatunkowej zawierają:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunkowej grzybów (Dz. U. poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. (Dz. U. poz. 1348);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin. (Dz. U. poz. 1409).

Brakuje aktualnych, publikowanych i wiarygodnych informacji na temat charakterystyki roślin, zwierząt i grzybów na terenie gminy Gardeja.

9.2. Tereny zieleni i zadrzewień

Na terenie gminy Gardeja licznie występują zadrzewienia: zgrupowania, szpalery i aleje oraz pojedyncze drzewa. Uwarunkowania ochrony drzew i krzewów oraz tryb i możliwości ich usunięcia zawiera Ustawa o ochronie przyrody, zgodnie z którą:

Art. 83.

1. Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a, po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta na wniosek:
 - 1) posiadacza nieruchomości – za zgodą właściciela tej nieruchomości;
 - 2) właściciela urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego – jeżeli drzewa lub krzewy zagrażają funkcjonowaniu tych urządzeń.
- 1a. Zgoda właściciela nieruchomości, o której mowa w ust. 1 pkt 1, nie jest wymagana w przypadku wniosku złożonego przez użytkownika wieczystego nieruchomości.
2. Zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje wojewódzki konserwator zabytków.
- 2a. Zezwolenie na usunięcie drzew w obrębie pasa drogowego drogi publicznej, z wyłączeniem obcych gatunków topoli, wydaje się po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

- 2b. Niewyrażenie stanowiska w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu zezwolenia, o którym mowa w ust. 2a, przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska uznaje się za uzgodnienie zezwolenia.
- 2c. Organ właściwy do wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, przed jego wydaniem dokonuje oględzin w zakresie występowania w obrębie zadrzewień gatunków chronionych.”
- (...)
5. Wydanie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów na obszarach objętych ochroną krajobrazową w granicach parku narodowego lub rezerwatu przyrody wymaga uzyskania zgody dyrektora parku narodowego regionalnego dyrektora ochrony przyrody.
6. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do drzew lub krzewów:
- 1) w lasach;
 - 2) owocowych, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków oraz w granicach parku narodowego lub rezerwatu przyrody - na obszarach nieobjętych ochroną krajobrazową;
 - 3) na plantacjach drzew i krzewów;
 - 4) których wiek nie przekracza 10 lat;
 - 5) usuwanych w związku z funkcjonowaniem ogrodów botanicznych lub zoologicznych;
 - 6) (uchylony);
 - 7) usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu z obszarów położonych między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, z wałów przeciwpowodziowych i terenów w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
 - 8) które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
 - 9) stanowiących przeszkody lotnicze, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
 - 10) usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu ze względu na potrzeby związane z utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.

9.3. Ochrona gruntów rolnych i leśnych

Grunty rolne

Grunty rolne wysokich klas podlegają ochronie prawnej. Zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.):

Art. 7.

1. Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wymagające zgody, o której mowa w ust. 2, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzanym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
2. Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne:
 - 1) gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III, wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi;
 - 2) gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa [obecnie Ministra Środowiska] lub upoważnionej przez niego osoby;
 - 3) skreślony,
 - 4) skreślony,
 - 5) pozostałych gruntów leśnych

wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.

Niezależnie od wielkości areалу każdy grunt rolny klasy I-III wymaga uzyskania zgody Ministra, zatem może zmienić swe rolne przeznaczenie wyłącznie w drodze procedury planistycznej.

Lasy

Większość lasów na terenie gminy Gardeja stanowią lasy Skarbu Państwa. W granicach gminy lasy Skarbu Państwa administrowane są przez:

- Nadleśnictwo Kwidzyn, przy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku – niemal wszystkie lasy państwowe w gminie;
- Nadleśnictwa Jamy, przy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu – jedynie lasy położone na południowo-zachodnim skraju gminy.

Zgodnie z Ustawą z dn. 28.09.1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 2100 z późn. zm.):

Art. 15.

Za lasy szczególnie chronione, zwane dalej "lasami ochronnymi", mogą być uznane lasy, które:

- 1) *chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,*
- 2) *chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów,*
- 3) *ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,*
- 4) *są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,*
- 5) *stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,*
- 6) *mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,*
- 7) *są położone:*
 - a) *w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,*
 - b) *w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 879 z późn. Zm.),*
 - c) *w strefie górnej granicy lasów.*

Art. 16.

1. *Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze decyzji, uznaje las za ochronny lub pozbawia go tego charakteru, na wniosek Dyrektora Generalnego, zaopiniowany przez radę gminy - w odniesieniu do lasów stanowiących własność Skarbu Państwa.*
- 1a. *Starosta, po uzgodnieniu z właścicielem lasu i po zasięgnięciu opinii rady gminy, w drodze decyzji, uznaje las za ochronny lub pozbawia go tego charakteru – w odniesieniu do pozostałych lasów.*
2. *Rada gminy powinna wyrazić opinię w ciągu dwóch miesięcy od dnia otrzymania wystąpienia o jej wyrażenie. W razie upływu tego terminu uważa się, że rada gminy nie zgłasza zastrzeżeń.*

Art. 17.

Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowe zasady prowadzenia w nich gospodarki leśnej.

Według informacji Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych Kwidzyn oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych Jamy część lasów na terenie gminy Gardeja uznana została za ochronne. Posiadają one następujące kategorie ochronności: wodochronne, glebochronne, lasy stanowiące ostoje dla zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, w miastach i wokół miast, nasienne.

9. 4. Strefy ochronne ujęć wód podziemnych i obszary ochronne GZWP

Dla ujęć wody podziemnej, dla których ustanowiono tereny ochrony bezpośredniej obowiązują zasady gospodarowania określone w decyzjach o ich ustanowieniu lub w pozwoleniach wodno-prawnych. W związku z wygradzeniem terenów stref ochrony bezpośredniej, zostały one jednocześnie wyłączone z bezpośredniego oddziaływania nie związanego z (...) *ujmowaniem wody pracą urzędzeń ściśle z tym związanych* zgodnie z Ustawą Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (tekst jednolity Dz. U z 2015r. poz. 469)

We wschodniej części gminy Gardeja ma swój zasięg Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 210 „Iławski”. Dla zbiornika sporządzono dokumentację hydrogeologiczną, która została przyjęta przez Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa – decyzja MOSZNiL nr GK-kdh/BJ/489-6031/98 z dnia 28.06.1998 r.

Zgodnie z art. 59. Ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 r.

Art. 59

1. *Obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych, zwane dalej „obszarami ochronnymi”, stanowią obszary, na których obowiązują zakazy, nakazy oraz ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wody w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją.*
2. *Na obszarach ochronnych można zabronić wznoszenia obiektów budowlanych oraz wykonywania robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód, a w szczególności lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.*

5)

Art. 60.

1. *Obszar ochronny ustanawia, w drodze rozporządzenia, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na podstawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, wskazując zakazy, nakazy lub ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują, stosownie do przepisów art. 59.*

Dokumentacja hydrogeologiczna dla GZWP 210 „Iławski” zawiera projekt obszaru ochronnego oraz projekt zakazów odnośnie zasad gospodarowania w jego obrębie. W dokumentacji tej wydzielono m.in. obszar ochronny oraz, dla którego zaproponowano następujące zakazy:

- lokalizowania wysypisk komunalnych i wylewisk nie zabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża substancji szkodliwych dla środowiska;
- lokalizowania wysypisk i składowisk odpadów niebezpiecznych dla środowiska;
- lokalizowania baz i składów prowadzących przeladunek i dystrybucję produktów ropopochodnych i innych substancji niebezpiecznych;

- prowadzenia rurociągów transportujących substancje niebezpieczne dla środowiska;
- zrzutu ścieków sanitarnych, technologicznych, przemysłowych do gruntu lub wód powierzchniowych bez oczyszczenia;
- lokalizowania wielkich ferm hodowlanych prowadzących bezściółkowy chów zwierząt oraz innych obiektów szczególnie niebezpiecznych dla środowiska (np. rafinerie, zakłady chemiczne).

Obszar ochronny i przedstawione zasady gospodarowania w jego granicach nie zostały dotychczas zatwierdzone przez Dyrektora RZGW w Gdańsku.

9.5. Tereny i obszary górnicze

Według „Prawa geologicznego” (...) *obszarem górniczym jest przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny objętej koncesją, (...) terenem górniczym jest przestrzeń objęta przewidywanymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego.*

W granicach gminy Gardeja **nie występują** udokumentowane złoża surowców mineralnych, ani wyznaczone w koncesjach obszary i tereny górnicze.

9.6. Inne ograniczenia prawne - cmentarze

Według Rozporządzenia Min. Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 poz. 315) wokół cmentarzy, w strefie min. 150 m, obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących artykuły żywności. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

10. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

Na obszarze gminy Gardeja nie występują zarejestrowane osuwiska.

Potencjalnie zagrożone ruchami masowymi ziemi są obszary o spadkach powyżej 10°, a zgodnie z literaturą przedmiotu słabe ruchy masowe – pełznięcie pokrywy zwietrzelinowej nasiąkniętej wodą może nastąpić już przy spadkach 2-7°, przy spadkach 7-15° może nastąpić silne spęływanie i soliflukcja oraz osuwanie, a przy spadkach 15-35° możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uważa się generalnie nachylenia terenu 15-35, powyżej 35° występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzeliny. Zagrożenie morfodynamiczne dotyczyć mogą obszarów o spadkach tereny powyżej 10°, zwłaszcza w sytuacjach dużych wysokości względnych i nachylenia zboczy doli, przy występowaniu naprzemiennie warstw utworów piaszczystych i gliniastych. Zagrożenie mogą stwarzać niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy, skarp.

Na obszarze gminy Gardeja znajdują się obszary predysponowane do występowania ruchów masowych – informacje na ten temat zawarto w materiałach Państwowego Instytutu Geologicznego (wg projektu „System ochrony przeciwosuwiskowej” którego zadaniem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenia na mapach osuwisk i terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi). Mają one jednak charakter pogładowy.

Lokalizacje tego typu obszarów pokazano w opracowaniu ekofizjograficznym oraz na planszy Studium - uwarunkowania.

11. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Wg danych Państwowego Instytutu Geologicznego - baza MIDAS oraz „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2012 r. **nie występują** udokumentowane złoża kopalin. Nie występują na terenie gminy udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Wschodnią części obszaru gminy obejmuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych – zasoby przedstawiono w rozdz. 3.3. uwarunkowań.

12. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Nie występują na terenie gminy Gardeja tereny górnicze.

13. Stan systemów komunikacji.

13.1. Infrastruktura drogowa

Zestawienie dróg (numeracja, długość, szerokość, klasa, stan techniczny).

Gmina Gardeja położona jest w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego, peryferyjnie w stosunku do podstawowego układu transportowego województwa pomorskiego, na skraju pasma oddziaływania, Korytarza Nadwiślańskiego przynależącego do nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej¹¹.

Główne elementy układu transportowego w gminie Gardeja to:

droga krajowa nr 5512 relacji Nowy Dwór Gdański - Malbork - Kwidzyn - Grudziądz - Stolno, oraz drogi wojewódzkie nr13:

522 relacji Górki - Prabuty - Trumieje - Sobiewola,

523 relacji Gardeja - Trumieje,

532 relacji stacja kolejowa Kwidzyn - Rozpędziny - Sadlinki - Okrągła Łąka - Gardeja.

Pozostałymi elementami układu transportowego gminy Gardeja są drogi powiatowe i gminne.

Droga krajowa nr 5514, sklasyfikowana jako droga główna (G), przebiega przez teren gminy na odcinku długości 14,889 km, od km 65+473 do km 80+362 i posiada następujące parametry:

- nośność do 10,0 t/oś,

- szerokość jezdni zasadniczej 6,2-12,0 m - nawierzchnia bitumiczna,

¹¹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2009

¹² Zarządzenie nr 73 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 2.12.2008 w sprawie nadania numerów drogom krajowym.

¹³ Zarządzenie nr 74 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 2.12.2008 w sprawie nadania numerów drogom wojewódzkim

¹⁴ Informacje z GDDKiA-O/Gdańsk

- pobocza o szerokości 0,75-3,0 m - głównie ziemne.

Wg ewidencji GDDKiA w ciągu drogi krajowej nr 55 występują następujące elementy:

- w km 78+558 w m. Kalmuzy - jednopoziomowy przejazd kolejowy kategorii A, zabezpieczony półrogatkami, jest to skrzyżowanie z czynną linią kolejową nr 207 Kwidzyn - Grudziądz,
- 11 skrzyżowań w tym 2 z drogami wojewódzkimi 523 i 532, 3 z drogami powiatowymi, 5 z drogami i gminnymi i jeden zjazd do firmy JABIL,
- 7 przepustów o różnej konstrukcji i wielkości,
- zatoki autobusowe - 8 przy lewej krawędzi i 7 przy prawej, posiadające nawierzchnię bitumiczną oraz z kostki kamiennej lub prefabrykowanej,
- trzy zatoki postojowe - jedna o nawierzchni bitumicznej przy lewej krawędzi, i dwie przy prawej o nawierzchni bitumicznej i z kostki prefabrykowanej,
- 167 zjazdów indywidualnych i publicznych o różnej nawierzchni,
- ścieżka rowerowa zlokalizowana z lewej strony jedni (oddalona), o szerokości 1,5 m i nawierzchni z kostki prefabrykowanej w km 66+102-66+358.

Tab. 1 Zestawienie dróg wojewódzkich na terenie gminy 15

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Km drogi	Długość [km]	Szerokość [m]	Nośność	Rodzaj nawierzchni
1	522	(Prabuty) granica gminy - Trumieje	33+473 - 38+033	4,56	4,1-5,3	80 kN	bitumiczna
2	523	Gardeja - Trumieje	0+000 - 16+336	16,34	5,5-6,1	80 kN	bitumiczna
3	532	zachodnia granica gminy (m. Dziwno) - Gardeja	17+611 - 20+761	3,15	5,0-5,6	80 kN	bitumiczna
RAZEM				24,05			

Drogi wojewódzkie na terenie gminy Gardeja posiadają klasę techniczną Z (droga zbiorcza).

Dodatkowo wg ewidencji ZDW w Gdańsku, w ciągu dróg wojewódzkich w gminie Gardeja występują następujące elementy:

- skrzyżowania:

DW522 - 3,

DW523 - 12,

DW532 - 1.

- Zatoki autobusowe - w ciągu DW523 w m. Gardeja.

Tab. 2 Zestawienie dróg powiatowych na terenie gminy 16

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Kilometraż	Długość całkowita [m]	Rodzaj nawierzchni	
					bitum	grunt
1	3207G	Sadlinki – Otlowiec	3+580-6+875	3295	1600	1695
2	3213G	Nowa Wioska – Klasztorzek	0+000-2+239	2239	2239	
3	3217G	Rakowiec – Otoczyn – Kołodzieje	2+700-8+681	5981	4787	1194
4	3219G	Trumieje – (Butowo)	0+000-1+380	1380	1380	
5	3220G	Czarne Górne – Klecewo – Trumieje	0+000-5+985	5985	5985	
6	3222G	Wandowo – Rozajny Małe – Czarne Dolne	0+000-6+295	6295	6295	

¹⁵ Informacje z ZDW Gdańsk

¹⁶ Informacje ze Starostwa Powiatowego w Kwidzynie

7	3224G	Wandowo – Cygany	0+000-4+457	4457	4457	
8	3225G	Rozajny – Rozajny Małe	0+000-1+722	1722	1722	
9	3228G	Wandowo – Morawy	0+000-4+306	4306	4306	
10	3229G	Licze – Bronno – Otoczyn	3+799-4+760	961	298	663
11	3230G	Krzykosy – Otoczyn	0+000-3+834	3834	3834	
12	3231G	Bądko – Krzykosy – Wandowo – Jaromierz	0+000-12+734	12734	12734	
13	3232G	Rakowiec – Mały Rakowiec – Krzykosy	3+855-5+094	1239	1239	
14	3233G	Krzykosy – Cygany – Zebrdowo	0+000-7+532	7532	7532	
15	3234G	Gardeja – (Łasin)	0+000-0+714	714	714	
16	3235G	DW nr 523 – Czarne Małe	0+000-2+867	2867	2867	
RAZEM				65541	61989	3552

Drogi powiatowe o łącznej długości 65,541km posiadają klasę techniczną drogi zbiorczej Z.

Tab. 3 Zestawienie dróg gminnych 17

Lp.	Nr	Nazwa drogi	Opis przebiegu	Długość [km]	Rodzaj nawierzchni
1	250009 G	Czarne Dolne – Nogat	Od drogi wojewódzkiej nr 523 Gardeja – Trumieje do drogi gminnej w Nogacie gmina Łasin	2,0	Szlaka
2	250010 G	Pawłowo – Szynwałd	Od drogi wojewódzkiej nr 523 Gardeja – Trumieje do drogi gminnej w Szynwałdzie, gmina Łasin	1,5	Szlaka
3	250002 G	Otoczyn – Wandowo	Od drogi powiatowej nr 3217 G Rakowiec – Kołodzieje do drogi powiatowej nr 3228 G Wandowo – Morawy	2,6	Szlaka
4	250007 G	Dębniak – Kalmuzy	Od drogi krajowej nr 55 Stolno – Nowy Dwór Gdański do drogi wojewódzkiej Nr 532 Gardeja – Okrągła Łąka	4,3	Brak 1000m Szlaka 3300m
5	250003 G	Morawy – Klasztorzek – Gilwa	Od drogi powiatowej nr 3213 G Nowa Wioska – Klasztorzek do drogi powiatowej nr 3217 G Rakowiec – Kołodzieje	3,0	Gruntowa
6	250001 G	Otlówek – Białki	Od drogi krajowej nr 55 Stolno – Nowy Dwór Gdański do drogi gminnej w Białkach, gmina Sadlinki	1,9	Gruntowa
7	250005 G	Sadlinki – Dworzysko – Gardeja	Od drogi krajowej nr 55 Stolno – Nowy Dwór Gdański do drogi gminnej w Sadlinkach, gmina Sadlinki	2,7	Szlaka
8	250004 G	Otlowiec – Cygany	Od drogi krajowej nr 55 Stolno – Nowy Dwór Gdański do drogi powiatowej nr 3233 G Krzykosy – Zebrdowo	3,0	Bitumiczna 1000m, Szlaka 2000m

¹⁷ Dane z Urzędu Gminy Gardeja 2014, Uchwała Nr IX/54/2003 Rady Gminy w Gardeji z dnia 25 czerwca 2003r.

9	250006 G	Wrocławek – Grodziec	Od drogi wojewódzkiej nr 522 Prabuty – Sobiewola do drogi gminnej Grodziec, gmina Prabuty	2,95	Bitumiczna 1500m Grunt 1450m
10	250008 G	Czarne Małe – Ośrodek Wczasowy	Od drogi powiatowej nr 3235 G DW nr 532 – Czarne Małe do Ośrodka Wczasowego	1,2	Szlaka
11	250011 G	Gardeja- Gardeja Osiedle- Czarne Małe	Od drogi powiatowej nr 55 Nowy Dwór Gdański-Stolno ul. Młyńska i Osiedlowa do granicy w kierunku Czarne Małe	3,6	Bitumiczna 1000m Gruntowa 2000m Szlaka 600
12	250012 G	Gardeja - Osiedle- Ośrodek Sportowy	Od drogi krajowej nr 55 do drogi wojewódzkiej nr 523	0,592	Kostka brukowa
13	250013 G	ul. Szkolna w Czarnem Dolnem	Od drogi wojewódzkiej nr 523 Gardeja – Trumieje do ulicy Tysiąclecia	0,600	Kruszywo
14	250014 G	Kalmuzy - Jamy	Od drogi nr 55 do granicy gminy Gardeja, działka nr 36	0,4	Bitumiczna
15	250015 G	Ołowiec - Karolewo	Od drogi nr 55 – Karolewo działka nr 78	0,9	Żwir
16	250016 G	Gardeja - Cygany	Od drogi wojewódzkiej nr 523, ul Sportowa w miejscowości Gardeja przy jeziorze Kamień do drogi powiatowej nr 3233G w miejscowości Cygany działki nr 235, 148, 217, 244	5,4	2000m – żwir 3400m - gruntowa
17	250017 G	Czarne Małe – Czarne Małe II	Od drogi wojewódzkiej nr 523 – Czarne Małe – do drogi powiatowej nr 3222G, działki nr 466, 457, 64, 5	3,3	Żwir
18	250018 G	Klasztorzek - Trumiejki	Od drogi powiatowej nr 3213G Międzylesie do Granicy gminy Gardeja działki numer 120, 123, 130, 133, 132, 14	2,7	2300m – płyty betonowe 400m - gruntowa
19	250019 G	Rozajny – Rozajny Kolonia	Od drogi powiatowej nr 3224G – Rozajny – do drogi powiatowej nr 3222G działki nr 228, 205	1,3	Żwir
20	250020 G	Zebrdowo – Olszówka	Od drogi wojewódzkiej nr 523 do Olszówki, działki nr 151, 154, 76	1,3	500 – bruk 100m – płyty betonowe 700m – żwir
21	250021 G	Morawy - Gilwa	Od drogi powiatowej nr 3217G – do Granicy Gminy Gardeja w kierunku Gilwy, działka nr 45	1,2	Grunt
22	250022 G	Czarne Górne – Czarne Górne Jeziorki	Od drogi powiatowej nr 3220G do Jeziorek, działka nr 748, 687, 688/3, 239/3, 238/5	2,0	Żwir
RAZEM				48,442	

Podstawowy układ drogowy gminy Gardeja, złożony z DK 55 i dróg wojewódzkich ma charakter głównie tranzytowy, w drugiej kolejności obsługi obszaru gminy.

Droga krajowa w całym swoim przebiegu charakteryzuje się dość dobrym stanem technicznym, generalnie posiada odpowiednie oznakowanie poziome i pionowe, pobocza, elementy zabezpieczające np. bariery, balustrady na obiektach inżynierskich. Miejscami występują braki w poboczach, ubytki i spękania krawędzi oraz koleiny, na niektórych fragmentach konieczny był remont cząstkowy. W ciągu drogi występują drzewa w skrajni, w miejscowościach brak wystarczającej ilości elementów i urządzeń uspokojenia ruchu.

Droga krajowa nr 55 przebiega obecnie przez centrum miejscowości Gardeja, co może wpływać negatywnie na zachowanie właściwego poziomu bezpieczeństwa ruchu oraz generować uciążliwość dla mieszkańców. W związku z tym zasadna byłaby budowa obwodnicy miejscowości.

Drogi wojewódzkie:

Nr 532 Gardeja - Dziwno: stan techniczny całego przebiegu drogi kwalifikuje ją do remontu. Nawierzchnia jest dość zniszczona, posiada liczne spękania i ubytki, połamane krawędzie, występuje problem z odwodnieniem jezdni. Brak całkowity oznakowania poziomego, braki w wyposażeniu drogi w elementy bezpieczeństwa ruchu.

Nr 523 Gardeja - Trumieje: w samej miejscowości gminnej stan techniczny nawierzchni jak i wyposażenia w elementy organizacji i bezpieczeństwa ruchu - dobry; na odcinku szlakowym - brak oznakowania poziomego, drzewa i roślinność ograniczają skrajnię i widoczność, nawierzchnia fragmentami zniszczona, występują ubytki, spękania i nierówności powierzchni, np. na odcinku Pawłowo-Trumieje, które uniemożliwiają poruszanie się z dopuszczalną prędkością.

Nr 522: od skrzyżowania z DW523 w kierunku wschodniej granicy gminy (i województwa) droga posiada jezdnię o nawierzchni w dobrym stanie, jednak nienormatywnej szerokości ok. 3,5-4,0 m, co uniemożliwia komfortowe mijanie się pojazdów, bez konieczności zjazdu na pobocze. W kierunku m. Jaromierz i dalej - Trumiejki stan techniczny nawierzchni fragmentami zły, liczne spękania, ubytki w krawędziach, brak oznakowania poziomego.

Drogi powiatowe:

Drogi powiatowe w gminie Gardeja charakteryzują się klasą techniczną drogi zbiorczej Z.

Dodatnie cechy sieci dróg powiatowych:

- większość posiada nawierzchnię bitumiczną aczkolwiek w różnym stanie technicznym,
- wystarczająca gęstość zapewniająca połączenie miejscowości.

Mankamenty sieci dróg powiatowych:

- wąski przekrój, niejednokrotnie uniemożliwiający swobodne mijanie się pojazdów, drzewa występujące w skrajni drogi,
- braki w oznakowaniu poziomym i pionowym,
- duża degradacja nawierzchni np. DP3230G Krzykosy - Otoczyn, DP3232G Rakowiec - Krzykosy,
- zdegradowane lub brak urządzeń bezpieczeństwa ruchu: barier energochłonnych, barier na obiektach mostowych.

Drogi gminne:

Drogi gminne o łącznej długości ok. 48,44 km, charakteryzują się zróżnicowaną nawierzchnią, od gruntowej, przez różne utwalenia/utwardzenia, po bitumiczną. Nie posiadają oznakowania poziomego, a w pionowym występują braki. Niejednokrotnie brak jest

również odpowiedniej ilości elementów bezpieczeństwa ruchu pieszego, chodników, oświetlenia.

Łączna długość dróg w gminie wynosi 152,93 km, z czego dróg gminnych jest ok. 48,44 km co stanowi 31,7% udziału w długości wszystkich dróg w gminie. Długość drogi krajowej to 14,9 km, wojewódzkich 24,05 km a powiatowych 65,54 km. Długości tych dróg stanowią odpowiednio 9,7%, 15,7% i 42,9% udziału w całości.

Gęstość dróg w gminie wynosi 79,2 km dróg na 100 km² powierzchni gminy, w podziale na poszczególne kategorie dróg:

krajowa - 7,7 km/100 km²,
wojewódzkie - 12,5 km/100 km²,
powiatowe - 34,0 km/100 km²,
gminne - 25,1 km/100 km² powierzchni.

Ilość dróg ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców gminy to wielkość - 17,78 km, w tym:

1,73 km - droga krajowa,
2,80 km - drogi wojewódzkie,
7,62 km - drogi powiatowe,
5,63 km - drogi gminne.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego w obszarze gminy.

Na podstawie danych zawartych w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji SEWIK przygotowano analizę pod kątem oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie Gardeja w powiecie kwidzyńskim. Analizowany okres to lata 2009-2013.

Podczas badanego pięcioletniego okresu w gminie doszło do 49 wypadków drogowych, w których 66 osób zostało rannych a 9 osób odniosło obrażenia śmiertelne. Koszty wyżej wymienionych wypadków to łącznie 31 mln 390 tys. zł. Poniższa tabela przedstawia zestawienie o wypadkach, ofiarach i kosztach w gminie Gardeja z podziałem na lata.

Tabela 3: Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków w gminie Gardeja w latach 2009-2013

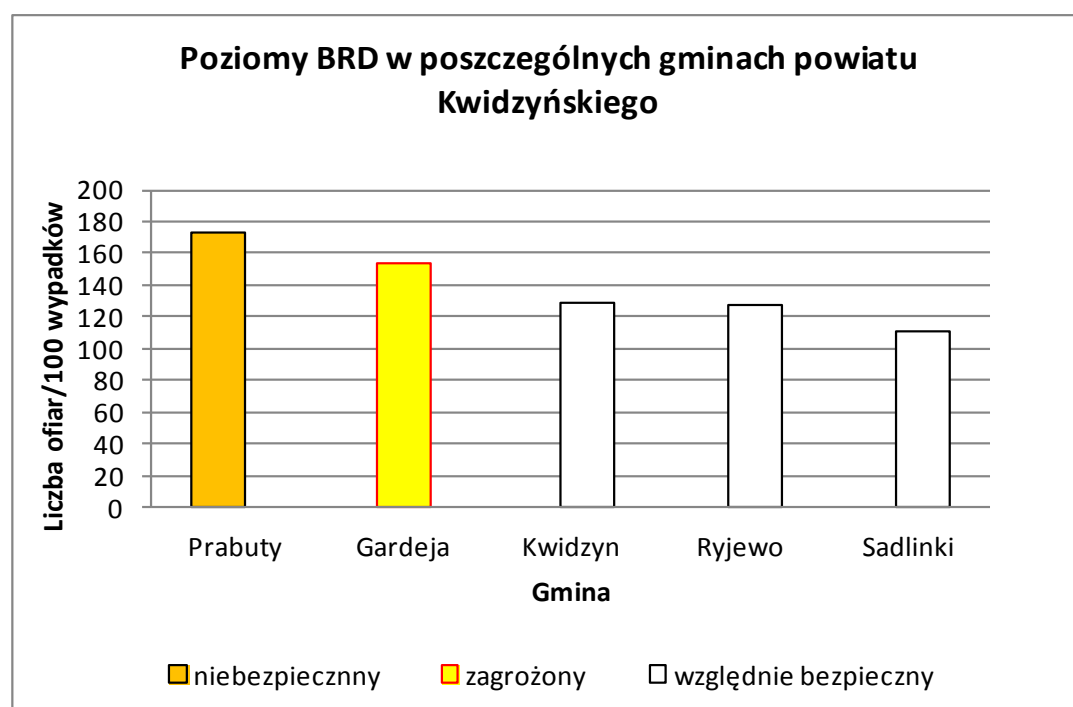
Rok	Wypadki		Ofiary ranne		Wskaźnik ryzyka*	Ofiary śmiertelne		Wskaźnik ryzyka*	Ofiary		Wskaźnik ryzyka*	Koszty	
	Liczba	%	Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
2009	14	28,57	16	24,24	114	4	44,44	29	20	26,67	143	9,17	29,22
2010	7	14,29	9	13,64	129	2	22,22	29	11	14,67	157	5,41	17,23
2011	4	8,16	4	6,06	100	1	11,11	25	5	6,67	125	2,87	9,14
2012	13	26,53	24	36,36	185	0	0,00	0	24	32,0	185	7,04	22,42
2013	11	22,45	13	19,70	118	2	22,22	18	15	20,0	136	6,90	21,99
Suma	49	100	66	100	135	9	100	18	75	100	153	31,39	100

*wskaźnik ryzyka – l. ofiar/100 wypadków

Poziom Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w gminie Gardeja ocenia się jako poziom zagrożony – jest to poziom drugi, po bezpiecznym, w czterostopniowej skali. Oceny stanu BRD dokonano na podstawie liczby ofiar w gminie przypadającej na 100 wypadków. Poziom zagrożony wskazuje na liczbę ofiar /100 wypadków w gminie Gardeja (153 of./100 wyp.) większą od średniej liczby/100 wypadków przypadającej na gminę w powiecie (138 of./100 wyp.). Znaczące jest, że w gminie Gardeja mimo znacznie mniejszej liczby wypadków drogowych niż w gminie Kwidzyn określono poziom BRD jako niebezpieczniejszy. Wypadki w gminie Gardeja stanowią blisko 14% ogólnej liczby wypadków w powiecie kwidzyńskim, ofiary ranne – 14,5%, ofiary śmiertelne -22,5%.

Tabela 4: Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków w powiecie kwidzyńskim w latach 2009-2013

Gmina	Wypadki		Ofiary ranne		Ofiary śmiertelne		Ofiary		Koszty [mln zł]	Wskaźnik ryzyka
	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	L of/100 wyp
Gardeja	49	13,57	66	14,47	9	22,50	75	15,12	31,39	153
Kwidzyn	229	63,43	278	60,96	16	40,0	294	59,27	105,62	128
Prabuty	49	13,57	76	16,67	9	22,50	85	17,14	38,09	173
Ryjewo	25	6,93	29	6,36	3	7,50	32	6,45	15,27	128
Sadlinki	9	2,49	7	1,54	3	7,50	10	2,02	7,86	111
SUMA	361	100,00	456	100,00	40	100,00	496	100,00	198,22	137

Rys. 1. Rozkład liczby ofiar/100 wypadków w poszczególnych gminach w powiecie kwidzyńskim według poziomu bezpieczeństwa. Lata 2009-2013.

Blisko 80% sprawców wypadków w analizowanej gminie to osoby kierujące pojazdami. Główną przyczyną wypadków spowodowanych przez kierowców jest nadmierna prędkość, są to jednocześnie wypadki bardzo ciężkie w skutkach. W 23 wypadkach spowodowanych nieodpowiednią prędkością (60% ogólnej liczby wypadków w gminie) zginęło 5 osób (56% ogólnej liczby ofiar śmiertelnych) a 34 zostały ranne (52% ogólnej liczby ofiar rannych).

W ramach analizy wskazano rodzaj wypadków drogowych, do których dochodzi w gminie Gardeja najczęściej. Alarmująco duża jest ilość wypadków typu najechanie na drzewo – wypadki te stanowią blisko 45% ogólnej liczby wypadków drogowych w gminie. Analogicznie, jak w przypadku wypadków z nadmierną prędkością, wypadki typu najechanie są również najcięższymi w skutkach – w 23 wypadkach odnotowano 7 ofiar śmiertelnych (blisko 80% ogólnej liczbie ofiar śmiertelnych w gminie) oraz 27 ofiar rannych (41% ogólnej liczbie ofiar rannych w gminie).

W tabeli 5 wskazano wypadki drogowe występujące w gminach wg określonych rodzajów dróg. Drogą na której rejestruje się największe liczby wypadków i ofiar jest droga krajowa. W analizowanym 5-letnim okresie na drodze krajowej DK55 przebiegającej przez gminę Gardeja odnotowano 26 wypadków drogowych, w których 7 osób zginęło (80% ogólnej liczbie ofiar śmiertelnych w gminie), a 33 ofiary zostały ranne (50% ogólnej liczbie ofiar rannych w gminie).

Tabela 5: Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków na poszczególnych drogach w gminie Gardeja w latach 2009-2013

Rodzaj drogi	Wypadki		Ranni		Ofiary śmiertelne		Koszty	
	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]	[liczba]	[%]
Krajowa	26	53,06	33	50,0	7	77,78	19,78	63,03
Wojewódzka	5	2,04	1	1,52	0	0,00	0,21	0,66
Gminne	13	26,53	18	27,27	2	22,22	8,60	27,41
Inna/Nieokreślona	9	18,37	14	21,21	0	0,00	2,79	8,90
Suma	49	100,00	66	100,00	9	100,00	31,39	100,00

*wskaźnik ryzyka - liczba ofiar/100 wypadków

Wielkości ruchu, dostępność

W 2010 roku na sieci dróg krajowych i wojewódzkich w województwie pomorskim przeprowadzono pomiar średniego dobowego ruchu. Wielkość ruchu pojazdów ogółem oraz struktury rodzajowej pojazdów samochodowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6: Średni dobowy ruch w punktach pomiarowych w 2010 r. 18

Nr drogi	Nazwa	Pojazdy ogółem	Struktura rodzajowa ruchu pojazdów samochodowych							Rowery
			Motocykle	Sam. osob., mikrobusy	Sam. dost.	Sam. cięż.	Sam. cięż. z przycz.	Autobusy	Ciągniki	
55	Kwidzyn - Gardeja	5103	35	3568	466	215	755	44	20	27
55	Gardeja - Grudziądz	4753	20	3319	565	157	666	18	8	34
522	Prabuty - granica woj.	955	4	810	73	27	24	15	2	-
523	Gardeja - Trumieje	495	2	422	37	14	12	7	1	-
532	Okrągła Łąka	495	2	422	37	14	12	7	1	-

Największy ruch przenosi droga krajowa, natomiast z dróg wojewódzkich - DW 522.

Dostępność czasowa samochodem osobowym z obszaru gminy Gardeja do stolicy województwa, powiatu oraz powiatów i niektórych gmin ościennych wygląda następująco: centrum Gdańska, w PZP Województwa określana jest na poziomie 120-200 min¹⁹, natomiast w obecnie funkcjonującym układzie połączeń, w zależności od przyjętej trasy: dostępność ta jest określana na poziomie ok 90 - 120 min,

¹⁸ Generalny pomiar ruchu 2010, GDDKiA oddział Gdańsk.

do centrum Kwidzyna - ok. 15-20 min, co pokrywa się z przyjętą w PZPW izochroną 30 min dostępności samochodowej z obszaru gminy do ośrodka subregionalnego, Grudziądz - ok. 25 - 30 min.

13.2. Trasy rowerowe, szlaki piesze, ruch pieszy

Plan województwa wskazuje istnienie na terenie gminy Gardeja drogi rowerowej o znaczeniu międzyregionalnym: nr 13 Szlak kopernikowski: (Toruń) województwo kujawsko-pomorskie - Gardeja - Kwidzyn - Malbork - Kopanka - warmińsko-mazurskie (Elbląg).

Przez teren gminy przebiegają trzy szlaki turystyczne: czerwony, żółty i czarny, które ze względu na walory turystyczne – krajobrazowe zostały wytyczone i oznaczone kolorami i są to:

szlaki piesze, będące pod opieką PTTK:

- szlak czerwony - “kopernikowski” o długości 119,1 km: Gardeja PKP – Kwidzyn – Ryjewo - Biała Góra – Malbork - Kępmo - prom., pokrywający się z trasą rowerową nr 13,
- szlak żółty o długości 6,8 km, przebieg: Gardeja PKS – Czarne Dolne – Jezioro Kuchnia,
- szlak czarny przebieg: Gardeja – Dębniak;

dotychczas funkcjonują:

- szlak kajakowy (nieoznakowany) poprowadzony przez jeziora: Klasztorne – Leśne – Kucki;
- ścieżka pieszo – rowerowo - konna o przebiegu: Trumieje (na granicy z Wilkowem) – Klecewo – Czarne Górne – Czarne Małe – Rozajny – Krzykosy – Bądko – Miłosna.

Ruch pieszy, chodniki²⁰.

W samej miejscowości Gardeja, w centrum, ruch pieszy odbywa się zasadniczo po chodnikach zlokalizowanych po obu stronach jezdni ulic. W większości przypadków jednak chodniki zlokalizowane są tylko po jednej stronie jezdni np. w Gardei poza drogą krajową, w miejscowościach: Czarne Dolne, Nowa Wioska, Cygany, Szczepkowo, Bądko. W wielu przypadkach ruch pieszy odbywa się bezpośrednio po jezdni lub jej poboczu np. w Czarne Małe, Pawłowo, Trumieje, Rozajny Małe.

Istniejące elementy infrastruktury ruchu pieszego charakteryzują się nieodpowiednią szerokością, brakiem ciągłości, ubytkami, nierównościami w nawierzchni. Poza drogą krajową, bardzo mało jest odcinków nowych chodników, występują jedynie przy odnawianych zatokach i przystankach autobusowych, do których dojść można tylko poboczem lub krawędzią jezdni poszczególnych dróg.

¹⁹ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2009

²⁰ Informacje z wizji lokalnej

13.3. Infrastruktura i komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Gardeja przebiega czynna, jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa nr 207 relacji Malbork - Sztum - Ryjewo - Kwidzyn - Sadlinki - Dziwno - Gardeja - Rogóźno Pomorskie - Grudziądz - Kornatowo - Chełmża - Toruń.

Jest to linia o znaczeniu lokalnym, o wskaźniku określającym stan techniczny torów w: $2,5 < w < 4$ co oznacza, iż jest to odcinek o prędkości rozkładowej i ograniczeniach prędkości niższymi od 80% i większymi lub równymi od 50% prędkości konstrukcyjnej linii.

Linia kolejowa prowadzi ruch pasażerski oraz towarowy. Obecnie ruch pasażerski reprezentują 4 pary pociągów na dobę.

Dostępność czasowa transportem kolejowym z obszaru gminy do Trójmiasta w PZPW określana jest na poziomie 151-165 minut.

W miejscowości Gardeja zlokalizowana jest stacja kolejowa, jednakże oddalona od centrum ponad 2,0 km.

13.4. Komunikacja zbiorowa – autobusowa

Komunikacja zbiorowa autobusowa na obszarze gminy Gardeja realizowana jest przez następujące przedsiębiorstwa komunikacyjne: Powiślańska Komunikacja Samochodowa sp. z o.o. na trasach np.:

- Gardeja - Kwidzyn przez np. Otłowiec,
- Gardeja - Kisielice przez Cygany, Rozajny, lub Wandowo, Wrocławek,
- Gardeja - Pawłowo przez Czarne Dolne, Gardeja,
- Kwidzyn - Rakowiec,
- Kwidzyn - Wandowo - Cygany,
- Kwidzyn - Klasztorzek przez Otoczyn, Krzykosy, Morawy,
- Kwidzyn - Trumieje przez Gardeja,

Usługi transportowe Merc Bus.:

- Linia Grudziądz - Gardeja – Kwidzyn.

Główne kierunki przewozów wynikają z dojazdów mieszkańców z poszczególnych miejscowości do Gardeja oraz do Kwidzyna i Grudziądza. Oferta przewozowa jest stosunkowo niewielka i wynika z istniejącego bieżącego zapotrzebowania, w związku z tym godziny kursowania autobusów dostosowane są do godzin rozpoczęcia i kończenia pracy i nauki.

Przystanki autobusowe zlokalizowane są przy drodze krajowej nr 55, drogach wojewódzkich i drogach powiatowych, niemniej pełnowymiarowe zatoki autobusowe o nawierzchni z kostki prefabrykowanej lub mieszanki mineralno-asfaltowej, z wydzielonym, utwardzonym miejscem oczekiwania dla podróżnych występują przede wszystkim w ciągu drogi krajowej nr 55, ale także sporadycznie przy drogach powiatowych.

Największa liczba autobusów kursuje wzdłuż drogi krajowej oraz wojewódzkich.

13.5 Podsumowanie, ocena systemów komunikacji

Dodatnie cechy układu:

- Dostępność komunikacyjna gminy dzięki powiązaniu sieci wewnętrznej z krajową poprzez DK55, DK90 wraz z mostem przez Wisłę pod Kwidzynem,
- Wewnętrzna sieć drogowa w gminie – zapewnia sieć powiązań komunikacyjnych poszczególnych wsi z ośrodkiem gminnym, oraz zarówno w skali regionalnej w kierunkach północ – południe i wschód – zachód, jak i międzyregionalnej z miejscowościami województw warmińsko-mazurskiego i kujawsko-pomorskiego,

- Wystarczająco gęsta sieć dróg dojazdowych i lokalnych,
- Dostępność do linii kolejowej.

Ujemne cechy układu:

- Przejście drogi krajowej przez centrum miejscowości Gardeja - zagrożenie dla bezpieczeństwa użytkowników ruchu jak i uciążliwość dla mieszkańców,
- Znaczna ilość zdarzeń drogowych – na tle pozostałych gmin powiatu kwidzyńskiego.
- Drzewa w skrajni drogi lub w przestrzeni od 0 do 3.0 m od krawędzi jezdni na wielu odcinkach zarówno dróg wojewódzkich jak powiatowych,
- Spękana, nierówna i zniszczona nawierzchnia asfaltowa kwalifikująca odcinki dróg do remontu lub przebudowy np: drogi wojewódzkie, DP3230G Krzykosy - Otoczyn, DP3232G Rakowiec - Krzykosy, DP3222G Wandowo-Rozajny Małe - Czarne Dolne,
- Nieuporządkowane przekroje jezdni (zmiany w szerokości na jednym odcinku) oraz skrzyżowań,
- Brak urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego – bariery, balustrady, oraz optycznego prowadzenia ruchu – słupki prowadzące,
- Zmiany nawierzchni z bitumicznej, na np. gruntową na jednym odcinku, np. DP3217G Morawy - granica gminy,
- Brak odpowiedniej ilości chodników w poszczególnych miejscowościach gminy (braki ciągłości, nieodpowiednia szerokość i stan techniczny),
- Brak dróg rowerowych, wyznaczonych, wydzielonych w stosunku do drogi i chodników, właściwie oznakowanych,
- Niski poziom obsługi komunikacją zbiorową autobusową i kolejową,
- Przystanki autobusowe bez zatok, wiat oraz wydzielonych miejsc oczekiwania podróżnych, zła lokalizacja przystanków – na łukach, wzniesieniach, bez zachowania odpowiedniej widoczności w stosunku do przejścia dla pieszych, lokalizacja wiat w dużej odległości od zatoki.

Miejsca szczególnie niebezpieczne lub z nieczytelną organizacją ruchu:

Na obszarze gminy Gardeja w sieci drogowo-ulicznej stwierdzono kilka miejsc niebezpiecznych, wymagających podjęcia działań w celu poprawienia bezpieczeństwa ruchu jak i komfortu użytkowników.

Miejsca oznaczono na planszy Transport – Uwarunkowania:

- 1 – nieodpowiednio zlokalizowane przejście dla pieszych przez drogę wojewódzką nr 523 w miejscowości Czarne Dolne, przebieg drogi przez miejscowość wymaga poprawy jako całość,
- 2 – skrzyżowanie DW522 i 523 w miejscowości Trumieje – skrzyżowanie na wzniesieniu, występuje brak widoczności co zagraża bezpieczeństwu ruchu – sugerowana przebudowa,
- 3 - skrzyżowanie DW522 i DP3231G w m. Jaromierz. Miejsce niebezpieczne z uwagi na lokalizację w pobliżu jeziora, brak elementów bezpieczeństwa ruchu: barier, odpowiedniego oznakowania,
- 4-8 – skrzyżowania o niskim poziomie bezpieczeństwa ruchu, na których w stanie obecnym występują braki czytelności oraz brak widoczności, co zagraża bezpieczeństwu ruchu – sugerowana przebudowa.

14. Stan systemów infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.

14.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Gardeja jest zaopatrywana w wodę z 5 odrębnych układów wodociągowych zasilanych z głębinowych ujęć wody:

1. wodociąg grupowy z ujęciem w m. Gardeja – zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Gardeja, Kalmuzy, Zebrdowo, Olszówka, Czarne Małe, Cygany, Krzykosy, Bądki.
2. wodociąg grupowy z ujęciem w m. Wandowo – obsługujący miejscowości Wandowo, Nowa Wioska, Morawy, Międzylesie, Klasztorzek, Otoczyn, Albertowo oraz Rozajny i Rozajny Małe.
3. wodociąg grupowy z ujęciem w m. Czarne Górne – obsługujący miejscowości: Czarne Górne, Czarne Dolne, Pawłowo, Wilkowo, Trumieje, Klecewo, Przęsławek.
4. wodociąg grupowy z ujęciem w m. Otłowiec – obsługujący miejscowości: Otłowiec, Osadniki, Otłówko i PGR Czachówek (fragment wsi Bądki).
5. wodociąg grupowy z ujęciem w Jaromierzu – obsługujący Jaromierz i Wraclawek.

Opis i charakterystyka poszczególnych układów wodociągowych

Wodociąg z ujęciem wody w m. Gardeja

Ujęcie wody położone na dz. geod. 605 i 600/8 składa się z 3 studni głębinowych 1a, 2a, 4 (studnie 2a i 4 to studnie awaryjne), stacji uzdatniania wody i 4 zbiorników retencyjnych po 150m³ każdy:

Studnia nr 1a (podstawowa) – została wykonana w 2009r, posiada głębokość 60,0m i wydajność eksploatacyjną $Q_{max} \text{ godz} = 73,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=3,6 \text{ m}$,

Studnie 2a i 4- zbudowane w latach 1979 i 1997, o wydajności 53,m³/h i 45,0 m³/h.

Stacja uzdatniania wody – zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym w sąsiedztwie studni; stan jej jest dobry, ostatni remont wykonano w 2009r Technologia uzdatniania wody jest dwustopniowa; wyposażenie – 5 odżelaziaczy, 5 odmanganiaczy; wody popłuczne z płukania filtrów oczyszczane są w osadniku i odprowadzane w ilości Ośr. Dob= 13,2 m³/d do rowu melioracyjnego na granicy dz. geod. 715 i 716 w m. Gardeja.

Pozwolenie wodno-prawne na pobór wód i eksploatację urządzeń zostało wydane przez Starostę Kwidzyńskiego – decyzja WO-62233/04/2010 z dn. 10 maja 2010r. w wysokości $Q_{max} \text{ dob} = 700\text{m}^3/\text{d}$, Ośr. $\text{dob} = 540,0 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{max} \text{ godz} = 73,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pozwolenie wodno-prawne na ustalenie zasięgu i strefy ochrony bezpośredniej wokół studni i stacji uzdatniania o wym. 70m x 55m zostało ustalone decyzją Starosty Kwidzyńskiego nr BO-6223/5/6/2002 z dnia 11.03.2002r.

Siec wodociągowa w obrębie istniejącego wodociągu została wykonana z rur PCV i PE Ø 160, 110, 90 i 63 oraz rur azbestowo-cementowych Ø 100 i 80; łączna długość rur azbestowo-cementowych w obrębie całego wodociągu wynosi ok. 5,45 km, w tym w samej Gardei ok. 2,3 km.

Wodociąg z ujęciem w Wandowie

Wodociąg składa się z 3 studni głębinowych, stacji uzdatniania wody oraz 2 zbiorników retencyjnych po 130m³ każdy oraz osadnika wód popłucznych; ujęcie zlokalizowane jest na dz. geod. 121/5 i 119/1 obręb Wandowo.

Studnia nr 3 (podstawowa) – wykonana została w 2004 r., o głębokości 72,0m, posiada wydajność eksploatacyjną Q=80,0m³/h przy s=3,4 m.

Studnie nr 1 i 2 – są studniami awaryjnymi o wydajnościach 23,0m³/h i 40,0 m³/h, zbudowane w latach 1968 i 1975.

Stacja uzdatniania wody – zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym obok studni nr 1 i 2; proces technologiczny uzdatniania wody jest dwustopniowym najpierw woda jest odżelaziana (2 odżelaziacze) następnie odmanganiana (2 odmanganiacze) skąd kierowana jest do zbiorników zasobowych i tłoczona do sieci wodociągowej.

Ujęcie ma ustanowione i wygrozione Stęfy ochrony bezpośredniej wokół studni nr 1 i 2 oraz SUW i osobna wokół studni nr 3; odprowadzanie wód popłucznych odbywa się poprzez odstojnik do studzienki melioracyjnej na dz. 122/7 w m. Wandowo; stacja jest po modernizacji w 2010 r.

Pozwolenie wodno-prawne na pobór wody z ujęcia w Wandowie oraz na eksploatację urządzeń do podnoszenia i uzdatniania wody zostało wydane przez Starostę Kwidzyńskiego – decyzja nr WO-6223/03/2010 z dn. 14.06.2010r w ilości: Q_{max dob}=250,0m³/d, Ośr. Dob=200,0 m³/d, Q_{max godz}=40,0 m³/h.

Pozwolenie dla ujęcia ważne w zakresie poboru wody na 20lat tj do 14.06.20130 r, w zakresie odprowadzania wód popłucznych na 10lat tj. do 14.06.2020 r.

Sieć wodociągowa z rur 110 i 90 PCV oraz 100 i 80 z rur azbestowo-cementowych, łączna długość sieci z azbestowo-cementowych wynosi ok. 5,6 km;

Wodociąg jest spięty z wodociągiem w Gardei rurociągiem Ø 160.

Wodociąg z ujęciem w m. Czarne Górze

Ujęcie wody składa się z 2 studni głębinowych i stacji uzdatniania wody; ujęcie zlokalizowane jest na dz. geod. 813/4 obr. Czarne Górze.

Studnia nr 1 – o głębokości 60,0 m, wykonana w 1969 r. posiada wydajność eksploatacyjną Q=36,0 m³/h przy depresji s=2,1 m.

Studnia nr 2 – o głębokości 59,0m, wykonana w 1998r posiada wydajność eksploatacyjną Q=45m³/h przy s=2,6 m.

Stacja uzdatniania wody mieści się w budynku wolnostojącym obok studni nr 1; stan techniczny stacji jest nienajlepszy, jest to stacja ponad 40-letnia, wysłużona i wymaga modernizacji.

Na pobór wód oraz eksploatację urządzeń zostało wydane pozwolenie wodno-prawne – decyzja Starosty Kwidzyńskiego nr BO-6223/5/6/2002 z dnia 11.03.2002r; Q h godz= 45,0m³/h, Q_{dobmax}= 350m³/d.

Wg tego samego pozwolenia została ustanowiona strefa ochrony bezpośredniej wokół budynku SUW i studni nr 1 o wymiarach 39m x 30m , wokół studni nr 2 o wymiarach 14m x 24m .

Pozwolenie wodnoprawne ważne jest do dnia 28.02.2017 r.

Na odprowadzenie wód popłucznych wydano pozwolenie wodno-prawne -Dec Starosty Kwidzyńskiego nr WO-62233/04/2010 z dnia 23.03.2010 r ważne do dn. 28.02.2017 r.

Sieć wodociągowa wykonana jest głównie z rur 110 i 90PCV, istnieją w obrębie wodociągu również sieci z rur azbestowo-cementowych 100 i 80 o długości ok. 4,6 km.

Wodociąg z ujęciem wody w m. Otłowiec

Ujęcie wody składa się z 1 studni głębinowej, stacji uzdatniania wody i odstojnika wód popłucznych i zlokalizowane jest na dz. 108/14 obr. Otłowiec.

Studnia nr 1 - po rekonstrukcji w 1993 r posiada głębokość 54,0m i zatwierdzone zasoby eksploatacyjne w wysokości $Q=25,0\text{m}^3/\text{h}$ przy $s=4,3\text{ m}$.

Stacja uzdatniania wody – technologia uzdatniania wody jest jednostopniowa z jednoczesnym usuwaniem związków żelaza i manganu na 3 zespołach filtracyjnych $\phi 1,0\text{m}$; dalej woda kierowana jest do zbiornika hydroforowego i sieci wodociągowej.

Wokół stacji i ujęcia wody ustalono strefę ochrony bezpośredniej o wymiarach 21m x 27,5 m.

Na pobór wody z ujęcia w Otłowcu w ilości $Q_{\text{hmax}}=25,0\text{m}^3/\text{h}$ i $Q_{\text{dobmax}}=150\text{m}^3/\text{d}$ oraz eksploatację urządzeń popodnoszenia i uzdatniania wody oraz na ustanowienie zasięgu strefy ochrony bezpośredniej zostało wydane pozwolenie wodno-prawne przez Starostwo Powiatowe w Kwidzynie nr Dec BO-6223/5/6/2002 z dnia 11.03.2002 r.

Na odprowadzenie wód popłucznych ze stacji do naturalnego zbiornika wodnego na dz. 115 obr. Otłowiec, a dalej do melioracyjnego systemu drenarskiego wydano pozwolenie wodno-prawne - Dec nr WO-62233/03/2010 Starosty kwidzyńskiego, ważne do dnia 28.02.2017 r.

Stacja wymaga modernizacji, należy też rozważyć jej likwidację i połączenie z wodociągiem w Gardei.

Sieć wodociągowa zbudowana jest z rur 90 i 110 PCV.

Wodociąg z ujęciem wody w Jaromierzu

Jest to ujęcie wody składające się ze studni i stacji uzdatniania wody. Ujęcie przeznaczone jest do likwidacji, planuje się sporządzenie dokumentacji technicznej na likwidację ujęcia i połączenie istniejącego wodociągu z wodociągiem w m. Trumieje, zaopatrywanego z ujęcia w m. Czarne Górne. Ujęcie to nie posiada pozwolenia wodno-prawnego z uwagi na problemy z odprowadzaniem wód popłucznych. Poza tym jest to ujęcie z którego pobiera się niewielkie ilości wody ok. $20\text{m}^3/\text{d}$ a jego utrzymanie jest kosztowne.

Informacje dot. zaopatrzenia w wodę gm. Gardeja

Wg sprawozdania M-06 wykonanego przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Gardei (eksploatator urządzeń wodno-kanalizacyjnych gminy) dla GUS za 2013 r :

Dobowa zdolność produkcyjna istniejących urządzeń wodociągowych	1450m ³ /d
Jak wyżej- urządzeń do uzdatniania wody	1450m ³ /d
Ogólna ilość wody pobrana z ujęć komunalnych w 2013 r. łącznie	392 300m ³ /rok, ok. 1074,5 m ³ /d śr.
W tym na własne cele technologiczne	283,80 m ³ /d tj. ok. 26 %
Straty wody	205,5 m ³ /d tj. ok. 19 %
Zużycie wody	585,5 m ³ /d

Ogólna długość czynnej sieci wodociągowej (bez przyłączy) L= 219,8 km

Ogólna liczba przyłączy wodociągowych 1732 szt.

Liczba mieszkańców przypadająca na 1 przyłączy ok. 5 osób

Ogólna liczba mieszkańców korzystających z wodociągów gminnych ok. 8430 osób tj. ok. 98% ogólnej liczby mieszkańców

Średnie zużycie wody przypadające na 1 mieszkańca w 2013 r – 70 l/M/d.

Uwarunkowania rozwoju w zakresie zaopatrzenia wodę

Gmina Gardeja w 98% zaopatrywana jest w wodę ze zbiorowych wodociągów. Kilkanaście zabudowań w zabudowie rozproszonej korzysta ze studni indywidualnych. Obecnie funkcjonuje w gminie 5 odrębnych układów wodociągowych zaopatrywanych z ujęć głębinowych zlokalizowanych w miejscowościach: Gardeja, Wandowo, Otłowiec, Czarne Górne, Jaromierz (to ujęcie przewidywane jest w najbliższych latach do likwidacji).

Dobowa zdolność produkcyjna ujęć wody pod względem poboru jak i możliwości uzdatniania przekracza 25% obecnie pobieranej wody. Stan techniczny stacji uzdatniania wody jest na ogół dobry, SUW w Gardei i Wandowie są zmodernizowane (2009 r i 2010 r), SUW w m. Otłowiec i Czarne Górne działają sprawnie, ale są wyeksploatowane i wymagają modernizacji. Jeżeli chodzi o ujęcie w Kotłowcu należy rozważyć albo jego modernizację albo likwidację i połączenie wodociągu z wodociągiem w Gardei.

W gminie funkcjonuje ok. 16 km sieci, sieci z rur azbestowo-cementowych powinny być sukcesywnie wymieniane na inny materiał.

Stan zaopatrzenia w wodę i uzbrojenia technicznego w tym zakresie nie stanowi bariery rozwojowej gminy.

Odprowadzenie ścieków sanitarnych

W gminie Gardeja funkcjonuje 1 oczyszczalnia ścieków – gminna w Gardei (dz. geod. 1098, przy drodze na dz. 1097), do której odprowadzane są ścieki systemem grawitacyjno-pompowym z miejscowości: Gardeja, Olszówka, Zebrdowo, Czarne Dolne, Otłowiec, Otłówek, Czachówko, Cygany, Rozajny, Wandowo, Nowa Wioska, Klasztorek, Morawy z Albertowem.

Na oczyszczalni oddzielnym kolektorem tłoczony są także ścieki z jednostki wojskowej i wojskowego osiedla mieszkaniowego Jamy (poza granicami gminy Gardeja w gm. Rogóźno).

W Wilkowie i Klecewie istnieją fragmentaryczne układy kanalizacji sanitarnej którymi odprowadzane są ścieki z istniejących zasobów mieszkaniowych po byłych PGR-ach do zbiorników Imhoffa. Pozostali mieszkańcy gminy odprowadzają ścieki do własnych zbiorników bezodpływowych. Zbiorniki są okresowo opróżniane sprzętem asenizacyjnym. Na terenie oczyszczalni w Gardei istnieje punkt zlewny ścieków dowożonych.

We wsiach Cygany, Czarne Dolne, Czarne Górne, Czarne Małe, Gardeja i Kalmuzy, Jaromierz, Klasztorek, Krzykosy, Morawy, Kotłowiec, Pawłowo, Rozajny i Rozajny Małe, Wandowo część posesji posiada przydomowe oczyszczalnie, w sumie jest na terenie gminy ponad 70 tego typu urządzeń.

Długość sieci kanalizacyjnych ok.80km, długość przyłączy kanalizacyjnych ok. 3,5 km, podłączonych do kanalizacji jest 763 gospodarstw.

Oczyszczalnia ścieków w Gardei

Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna, oparta ma metodach osadu czynnego z defosfatacją i denitryfikacją. Oczyszczalnia została wybudowana w 1993 r., od tej pory nie była modernizowana ani remontowana. Jest już bardzo wyeksploatowana. Oczyszczalnia położona jest na południe od wsi Gardeja, w odl. ok. 200 m od najbliższych zabudowań, ścieki po oczyszczeniu odprowadzane są do Kanału Łąkowego. Oczyszczalnia posiada przepustowość $Q=513,0\text{m}^3/\text{d}$.

Na odprowadzenie ścieków do istniejącego układu melioracyjnego oczyszczonych ścieków socjalno-bytowych z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków Gardei zostało wydane pozwolenie wodno-prawne przez Starostę Kwidzyńskiego Dec nr WO-6223/2/2009 z dn. 30.03.2009 r.

Gmina nie posiada wyznaczonej aglomeracji ściekowej.

Lokalizację oczyszczalni ścieków, istniejącej przepompowni, przebieg głównych kolektorów oraz kierunki odprowadzania ścieków pokazano na załączniku graficznym „Infrastruktura techniczna – woda i kanalizacja” w skali 1:20 000.

Informacje ogólne dot. odprowadzania ścieków w gminie Gardeja

Wg sprawozdania)S-5 wykonanego przez zakład Gospodarki Komunalnej w Gardei dla GUS, na koniec 2013 r.:

Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni 133 000m³/rok, 364,4 m³/dobę śr.

W tym ścieków dowożonych i wód opadowych 356,2 m³/d

Szacunkowa liczba ludności korzystająca z oczyszczalni ścieków 3500 M, tj. ok. 40,7%, przy ogólnej liczbie mieszkańców gminy w tym okresie 8599M

Ilość ścieków dowożonych 2910 m³/rok ok. 8,0 m³/d

Stopień redukcji zanieczyszczeń na oczyszczalni w zakresie

BZT-5 ok. 98%, , ChZT ok. 90%, zawiesiny ok. 96%

Ogólna długość sieci kanalizacji sanitarnej ok. 75,1 km, w tym rur a-c- ok. 15,7 km.

Jeżeli chodzi o miejscowości w których już istnieje sieć kanalizacji sanitarnej to tylko ok. 60% ludności jest do niej podłączona. Przypuszcza się, że liczba ta niebawem wzrośnie do ok. 90%, a ogólna liczba mieszkańców odprowadzających ścieki do oczyszczalni wzrośnie do ok. 60% ogółu mieszkańców. Sukcesywnie będą również włączane miejscowości leżące w niedużej odległości od systemów kanalizacji sanitarnej. Przypuszczać należy że do 2025 r. ok. 70% mieszkańców gminy będzie odprowadzać ścieki sanitarne na oczyszczalnię.

Uwarunkowania rozwoju w zakresie odprowadzania ścieków

W gminie istnieje jedna oczyszczalnia ścieków, do której systemami grawitacyjno-pompowymi o długości ok. 5=75,1 km odprowadzane są ścieki ze znacznego obszaru gminy. Oczyszczalnia zbudowana została w 1993r. i jest już nienajlepszym stanie technicznym, nie ma też znaczących rezerw przepustowości. Zasięg obsługi jest znaczny, ale liczba mieszkańców odprowadzających ścieki do oczyszczalni jest niewielka - ok. 40%. Nie wszystkie miejscowości są skanalizowane w całości, trwa proces rozbudowy sieci. Nowe tereny rozwojowe mogą sprzyjać procesom rozbudowy sieci.

Konieczne są prace dot. rozbudowy oczyszczalni oraz rozważenie włączenia dodatkowych miejscowości do istniejących systemów, przy czym powinno się brać pod uwagę wskaźnik

120M/km sieci, tak by budowa była ekonomicznie uzasadniona. Cały fragment gminy położony w południowo-wschodniej jej części nie posiada kanalizacji sanitarnej. Są to miejscowości: Jaromierz, Wraclawek, Trumieje, Klecewo, Wilkowo, Pawłowo oraz Czarne Górne. Są to miejscowości średniej wielkości (120-214 mieszkańców) w stosunkowo niedużej odległości od siebie. Ponadto w Klecewie i Wikowie istnieją fragmentaryczne układy kanalizacji sanitarnej odprowadzające ścieki do osadników Imhoffa, które powinny być zlikwidowane, a ścieki skierowane na oczyszczalnię.

Obecnie opracowywany jest program („Koncepcja ogólna kanalizacji sanitarnej gminy Gardeja” - Usługi Inwestycyjne i Projektowe Piotr Szymański, Płock, kwiecień 2014 r.) porządkowania gospodarki wodno-ściekowej, w którym zostaną przedstawione proponowane rozwiązania wariantowe.

Odprowadzenie ścieków deszczowych

W gminie Gardeja nie występują zorganizowane systemy odprowadzenia wód deszczowych, w poszczególnych większych wsiach istnieją fragmentaryczne układy, pojedyncze kanały deszczowe w ulicach (w centralnych częściach miejscowości). Ze względu na skalę opracowania Studium te pojedyncze, drobne urządzenia nie zostały zinwentaryzowane.

Odprowadzanie wód opadowych ze zdecydowanej większości dróg publicznych o nawierzchniach utwardzonych odbywa się do rowów odwadniających, a następnie do rowów melioracyjnych, cieków, rzek i zbiorników wodnych. Wody opadowe odprowadzane w ten sposób nie są podczyszczane.

14.2 Gospodarka energetyczna

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Odbiorcy energii elektrycznej zlokalizowani na terenie gminy Gardeja zaopatrywani są w nią poprzez sieć dystrybucyjną średniego napięcia (15 kV) wraz z siecią konsumpcyjną i oświetleniową niskiego napięcia (0,4 kV). Sieci te są eksploatowane i administrowane przez Energa Operator S.A. Oddział w Olsztynie.

Przez teren gminy przebiegają także linie dystrybucyjne wysokiego napięcia, których gestorem jest Energa Operator S.A. – linia dwutorowa 110 kV relacji Grudziądz - Kwidzyn-Łława i linia Grudziądz-Kwidzyn – Malbork; linie te zasilają stacje redukcyjne GPZ 110 kV/15 kV: GPZ Celuloza- Otlówek, GPZ Mikołajki - Licze i GPZ Północ- Gardeja oraz linie przesyłowe najwyższych napięć, których gestorem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne - Północ S.A. z siedzibą w Bydgoszczy – linia 400 kV relacji Grudziądz- Węgrowo-Gdańsk-Błonia (linia ta nie bierze udziału w zasilaniu gminy Gardeja).

Wzdłuż istniejących linii elektroenergetycznych 110 kV i 400 kV wyznacza się strefę ograniczeń w zagospodarowaniu – od linii 110 kV szer 35m (po 17,5 m od osi linii w obie strony), od linii 400 kV- szer 80 m (po 40m od osi linii w obie strony).

Ze stacji 110/15 wyprowadzone są linie napowietrzne 15 kV; stacje transformatorowe 15/0,4 na terenie gminy to przeważnie stacje wolnostojące, prefabrykowane lub słupowe. Stan sieci i urządzeń jest dobry, nie stanowi negatywnego uwarunkowania rozwoju.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Gardeja nie jest zasilana w gaz sieciowy z krajowego systemu gazowniczego. Potrzeby ciepłe oraz komunalno-bytowe w zakresie wykorzystania gazu zaspokajane są dostawą gazu płynnego, rozprowadzanego w butlach.

Przez obszar gminy przebiega w układzie południkowym gazociąg wysokiego ciśnienia DN 400 PN 6,3 MPa relacji Gustorzyn- Pruszcz Gdański , trasa tego gazociągu przebiega niemal w całości przez obszary rolne, z dala od terenów zabudowanych, a także równoległe do ww. gazociągu trasa gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500, Pr 8,4MPa, relacji Gustorzyn-Reszki.

Gazociągi te są zarządzane przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-System SA Oddział w Gdańsku.

Wzdłuż gazociągów obowiązuje strefa kontrolowana – jej szerokość określają przepisy Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013 r., poz. 640, zał. nr 2). W strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzeń stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy występuje duże zróżnicowanie rodzajów źródeł ciepła , najpopularniejszym nośnikiem są paliwa stałe (węgiel, koks, drewno i inne), ponadto wykorzystywany jest gaz płynny (LPG), olej opałowy oraz prąd elektryczny. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się głównie w oparciu o własne, indywidualne źródła ciepłe. Znajdujące się na terenie gminy kotłownie lokalne są niewielkie, zaspokajają potrzeby ciepłe związane z ogrzewaniem budynków.

Wg opracowania „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Gardeja” z 2002 r.²¹ całkowite zapotrzebowanie na moc cieplną dla gminy szacowane było na ok. 4,5 MW, z czego: na budownictwo jednorodzinne 24 MW, zabudowę zagrodową – 13 MW, zabudowę mieszkaniowo-usługową – 0,5 MW, placówki użyteczności publicznej – 15 MW, placówki handlowo-usługowe – 0,4 MW, duże gospodarstwa rolne – 0,4 MW, zabudowę lotniskową – 2,7 MW.

Opracowanie ww. nie zostało dotąd zaktualizowane

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10.04.1997r prawo energetyczne (t.j. Dz.U, z 2012 r. poz. 1059 ze zm.) opracowanie takie powinno być sukcesywnie aktualizowane, co najmniej raz na 3 lata.

Art. 18. 1. Do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe należy:

- 1) planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy;
- 2) planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy;
- 3) finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy;
- 4) planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.

2. Gmina realizuje zadania, o których mowa w ust. 1, zgodnie z:

- 1) miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu - z kierunkami rozwoju gminy zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- 2) odpowiednim programem ochrony powietrza przyjętym na podstawie art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.).

Art. 19. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, zwany dalej "projektem założeń".

2. Projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata.

3. Projekt założeń powinien określać:

²¹ Opracowanie Instytut Energetyki Oddział Gdańsk

- 1) ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe;
- 2) przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych;
- 3) możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych;
- 3a) możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej;
- 4) zakres współpracy z innymi gminami.

14.3. Ropociąg

Przez obszar gminy biegnie ropociąg ropy naftowej Gdańsk-Płock DN 800. Trasa rurociągu pokazana została na zał. graficznych Studium.

Jednostką zarządzającą systemem transportu rurociągowego jest Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” w Płocku.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1853) – określa strefy bezpieczeństwa:

- dla pojedynczego rurociągu o przekroju powyżej 600mm - 20 m (środek strefy stanowi oś rurociągu);

Rurociąg zbudowany został w 1975 r. zgodnie z obowiązującymi w tym czasie przepisami, innymi niż obecnie, np. strefa bezpieczeństwa wynosiła **40m**. PERN – Płock ustalił wówczas strefę do uzgodnień, obowiązującą dla wszystkich inwestycji liniowych i kubaturowych, w granicach 500 m z obu stron rurociągu. Uznaje się, że także obecnie, ze względu na długi czas eksploatacji rurociągu, ten tryb uzgodnień, a także pierwotna strefa bezpieczeństwa powinny być zachowane.

14.4. Gospodarka odpadami

Obecnie na terenie gminy Gardeja nie ma instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W lutym 2006 roku zamknięto składowisko odpadów komunalnych w Bądkach, w północno-zachodniej części gminy Gardeja. Składowisko to było administrowane przez ZUO sp. z o.o. z Kwidzyna, jego pow. to ok. 5,9 ha, obsługiwało mieszkańców oraz obiekty infrastruktury i zakłady przemysłowe z terenu gminy Gardeja oraz miasta i gminy Kwidzyn.

Aktualnie, podstawowym założeniem funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych. Zgodnie z zapisami „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018” (2012) gmina Gardeja położona są w Regionie Wschodnim gospodarki odpadami.

Region Wschodni jest powierzchniowo największym regionem, liczy ponad 365 tys. mieszkańców z terenu 32 gmin województwa pomorskiego. Na terenie regionu wschodniego istnieje instalacja regionalna do przetwarzania odpadów komunalnych – RIPOK Gilwa Mała. Docelowo w regionie tym funkcjonować będą 2 instalacje regionalne, RIPOK Gilwa Mała oraz RIPOK Tczew, którego budowa obecnie jest realizowana – uruchomienie zakładu planowane jest na początku 2014 r. Z uwagi na fakt, że RIPOK Gilwa Mała nie jest w stanie przetworzyć wszystkich odpadów z regionu Wschodniego wyznaczono (do czasu uruchomienia RIPOK Tczew) 7 składowisk odpadów komunalnych pełniących rolę instalacji zastępczych. Składowiska te zlokalizowane są w miejscowościach: Tczew, Gołębiewo Wielkie, Minięta, Nowa Wieś Sztumska, Nicponia, Ropuchy, Szaleniec (wszystkie poza granicami gminy Suchy Dąb). Po uruchomieniu RIPOK Tczew składowiska w Tczewie,

Gołębiewie Wielkim, Miniętach, Ropuchach i Szaleńcu stracą status instalacji zastępczych – planowane jest ich zamknięcie i rekultywacja, do końca 2015 r. Składowiska w Nowej Wsi Sztumskiej i Nicponi po uruchomieniu RIPOK w Tczewie również nie będą pełniły już roli instalacji zastępczych. Planowane jest przekształcenie składowiska w Nicponi w obiekt unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. W ramach zagospodarowania selektywnie zebranych odpadów zielonych jako instalację regionalną wyznaczono, należącą do firmy Kommunal Service Vornkahl Polska sp. z o.o., kompostownię pryzmową o mocy przerobowej 50 000 Mg/rok (RIPOK Tczew) „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018” (2012).

Podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Gardeja jest: PUS Kwidzyn ul. Wiślana 2, 82 - 500 Kwidzyn tel. 55 279 34 58. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) prowadzi firma: PUS Kwidzyn na ul. Młyńskiej 31 w Gardei. Miejscem zagospodarowania przez PUS Kwidzyn odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Gardeja jest: Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., Gilwa Mała 8, 82 - 500 Kwidzyn. Odpady takie jak: meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz zużyte opony są odbierane dwa razy w roku, (w okresie wiosennym oraz jesiennym).

14.5. Obsługa telekomunikacyjna

Obsługa telekomunikacyjna następuje za pośrednictwem teletechnicznych sieci podziemnych i napowietrznych oraz za pośrednictwem sieci radiowej, w tym za pośrednictwem stacji bazowych telefonii komórkowej, usytuowanych w miejscowościach: Gardeja, Czarne Górne, Jaromierz, Wandowo, Morawy.

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych dotyczące gminy.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (PZPW), przyjętym Uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 26.10.2009 r (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2009r Nr 172, poz. 3361) – zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym umieszczono inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra i sejmik województwa. Są to takie dokumenty jak: rejestr zadań rządowych, różnego rodzaju programy rządowe, programy samorządu woj. pomorskiego, Regionalny Program Operacyjny Woj. Pomorskiego na lata 2007-2013.

Z racji upływu czasu część tego typu dokumentów wymienionych w PZPW nie jest już aktualna, przykładowo w dn. 25.11.2013 r. Sejmik Woj. **uchylił:** Program Małej Retencji Woj. Pom. do roku 2015, Program Udrażniania Rzek Woj. Pom., Program rozwoju dróg wodnych Dłty Wisły i Zalewu Wiślanego.

Wśród zadań ponadlokalnych do zrealizowania w województwie pomorskim bardzo niewiele dotyczyło gminy Gardeja, przykładowo z Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Woj. Pom. na lata 2008-2013:

- oś priorytetowa społeczeństwo wiedzy - budowa szerokopasmowej regionalnej sieci informacyjnej (inwestycja dot. całego województwa),
- oś priorytetowa turystyka i dziedzictwo kulturowe – zintegrowany system informacji turystycznej woj. pomorskiego (dot. całego województwa),

a z planu gospodarki odpadami dla woj. pom.:

- rekultywacja składowisk zamkniętych w latach 2001-2006 Powiat Kwidzyński, gmina Gardeja, składowisko w Bądkach.

Obecnie trwają prace **związane z opracowaniem kolejnej edycji planu zag. przestrzennego województwa - Sejmik Woj. Pom. podjął uchwałę 894/XLII/14 z dnia 28 lipca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania nowego PZPW.**

Plan ten wskaże, zgodnie ze strategią rozwoju województwa oraz regionalnymi programami strategicznymi nowe zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w szczególności zgodnie z art. 39 ust 3 pkt 3 oraz art. 39 ust 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które mogą dotyczyć także gminy Gardeja.

We wniosku Zarządu województwa pomorskiego (pismo z 10.03.2014r.) zamieszczono informację o planowanej **przebudowie drogi wojewódzkiej nr 522** na odcinku Trumieje-Trumiejki (gmina Gardeja i gmina Prabuty).

Z informacji, wniosków Wojewody Pomorskiego nie wynika, by na terenie gminy Gardeja planowane były jakiegokolwiek zadania z rejestru zadań rządowych.

16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.

Stan zagrożeń powodziowych dla gminy Gardeja omówiono w rozdz. 7.1.

W granicach gminy występują obszary zagrożone powodzią - pokazano je na załącznikach graficznych Studium.

Zgodnie z przepisami ustawy prawo wodne art. 88f ust 5 przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego obszary stanowią **podstawę dla planowania przestrzennego**; granice obszarów zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 88 f ust 2 uwzględnia się w miejscowych planach i w decyzjach wżit; obszary te obejmują:

- obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią (zgodnie z art. 9 ust 1 pkt 6c prawa wodnego):
 - obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzią jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
 - obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne (art. 88l ust 1):

- „1) wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;
- 2) sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- 3) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymywaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi

funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczeniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.”

Od w/wym. zakazów zwolnić może w drodze decyzji dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, zgodnie z przepisami ustawy.

Od dnia przekazania gminie map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego wszystkie decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzje o warunkach zabudowy na obszarach wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego **muszą uwzględnić poziom zagrożenia powodziowego** wynikający z wyznaczenia tych obszarów.

W sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić aktualny stan prawny dotyczący zagadnienia zagrożenia powodziowego.

17. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

17.1. Potrzeby wynikające z własnych opracowań strategicznych.

Ze sporządzonej w X 2014 r. strategii rozwoju gminy Gardeja („Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Gardeja”) wynikają m. Inn. następujące potrzeby dotyczące zagospodarowania przestrzennego :

- wskazanie ewentualnej obwodnicy-obejścia drogowego m. Gardeja,
- modernizacje istniejących dróg, zwłaszcza gminnych,
- dalszy rozwój sieci kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowa istn. oczyszczalni,
- wskazanie nowych terenów dla przestrzeni publicznych w poszczególnych miejscowościach – mogą to być tereny zieleni parkowej, krajobrazowej, ekologicznej, sportowo-rekreacyjne, boiska sportowe, infrastruktura zw. z ochroną przeciwpożarową (zbiorniki ppoż.),
- wskazanie nowych dodatkowych terenów dla rozwoju funkcji mieszkaniowych, usług i działalności gospodarczej,
- rozwój, promocja turystyki i rekreacji, a także wykorzystanie istn. walorów przyrodniczo-kulturowych obszaru gminy,
- wskazanie nowych tras rowerowych, pieszych, konnych, innych turystycznych,
- ograniczenie obszarów dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych do ściśle wyznaczonych części obszaru gminy.

17.2. Potencjał środowiska przyrodniczego gminy. Ocena przydatności środowiska dla potrzeb rozwoju funkcji społeczno-gospodarczych

Ekofizjograficzne warunki przestrzennego rozwoju wsi

Ocena warunków ekofizjograficznych dla zabudowy terenów niezainwestowanych i nieleśnych, uwzględnia przede wszystkim:

- warunki fizjograficzne: warunki geologiczne posadowienia budynków, stosunki wodne, a zwłaszcza głębokość pierwszego poziomu wody gruntowej, spadki terenu, warunki biotopoklimatyczne;
- właściwości ekologiczne terenu – rola poszczególnych ekosystemów w funkcjonowaniu środowiska na poziomie lokalnym lub regionalnym;
- ograniczenia prawne związane z występowaniem chronionych zasobów środowiska przyrodniczego (np. gleby wysokiej jakości, surowce, strefy ochronne ujęć wody itp.).

Ocenę potencjału transurbacyjnego gminy Gardeja wykonano dla otoczenia wsi o zwartej zabudowie. Graficznym wyrazem oceny są progi ekofizjograficzne przedstawione na załączniku kartograficznym 3 w opracowaniu ekofizjograficznym. Progi te wskazują tereny, dla których nie występują istotne ograniczenia fizjograficzne, ekologiczne lub prawne mogące utrudnić procesy inwestycyjne lub skomplikować funkcjonowanie przyszłych struktur osadniczych. Granicę terenów o takich cechach stanowią właśnie progi, których przekraczanie jest nieuzasadnione w aspekcie przyrodniczym, technicznym i ekonomicznym.

Ocena potencjału transurbacyjnego obszaru gminy Gardeja wykazała, że w większości wokół jednostek osadniczych o zwartej zabudowie występują **umiarkowane lub znaczne** ograniczenia fizjograficzne, ekologiczne i prawne ich przestrzennego rozwoju.

Ograniczenia te wynikają przede wszystkim z:

- obecności terenów o znacznym nachyleniu (powyżej 10⁰), występujących głównie w obrębie zboczy większości rynien polodowcowych, niektórych zagłębień wytopiskowych, a także w obrębie pagórków morenowych, zwłaszcza stoków wzgórz moreny czołowej;
 - występowania wód powierzchniowych – jezior polodowcowych i oczek wodnych, których największe nagromadzenia znajduje się głównie w środkowej i wschodniej części gminy;
 - występowania zwartych kompleksów leśnych oraz zgrupowań zadrzewień z zakrzewieniami – dotyczy to przede wszystkim lasów i zadrzewień w sąsiedztwie terenów zabudowanych wsi;
 - płytkiego 1. poziomu wody gruntowej w zagłębieniach terenowych;
 - gruntów nienośnych i podmokłych, w tym ekosystemów torfowiskowych.
- Ponadto, znaczna część obszaru gminy Gardeja posiada ograniczenia w postaci występowania gleb wysokiej jakości.

W ogólnej ocenie potencjał transurbacyjny gminy Gardeja jest umiarkowany.

Atrakcyjność i przydatność rekreacyjna środowiska przyrodniczego

Potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego obszaru gminy Gardeja warunkują przede wszystkim:

- urozmaiczone ukształtowanie terenu;
- występowanie jezior, w tym występowanie zbiorników wodnych przydatnych dla rekreacji (jeziorność gminy wynosi ok. 6% przy czym zdecydowanie większość jezior występuje w części środkowej i wschodniej gminy Gardeja);
- występowanie zwartych kompleksów leśnych oraz mozaikowate występowanie płatów zadrzewień z zakrzewieniami;
- przepływająca przez teren gminy rzeka Gardęga, stanowiąca atrakcyjny szlak kajakowy (od wsi Przęsławek w dół rzeki i dalej poza teren gminy Gardeja);
- atrakcyjne położenie krajobrazowe;
- położenie w zasięgu dwóch obszarów chronionego krajobrazu: Sadlińskiego OChK i Morawskiego OChK;
- położenie w sąsiedztwie i w otoczeniu kilku km od obszarowych form ochrony, których przedmiotem ochrony jest krajobraz, w tym przede wszystkim w sąsiedztwie OChK Doliny Osy i Gardęgi oraz OChK Strefy Krawędziowej Doliny Wisły, a także w otoczeniu Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego.

Najsilniejszym czynnikiem lokalizacyjnym obiektów rekreacyjnych na terenie gminy Gardeja są strefy przyjeziorne. Największy potencjał do zagospodarowania letniskowego i rekreacyjnego wykazują jeziora Kucki, Klasztorne, Czarne i Leśne, położone w obrębie Morawskiego OChK oraz jezioro Sarnówek (Różane) – poza MOChK, a także jezioro w bezpośrednim sąsiedztwie gminy: jezioro Kuchnia. Zespół jezior Klasztorne-Leśne-Kucki (jeziora rynnowe, przepływowe) przejawia potencjał do wykorzystania jako szlak kajakowy.

Zainwestowanie rekreacyjne, w postaci ogólnodostępnych ośrodków wypoczynkowych i pensjonatów, zlokalizowane jest głównie w rejonie jezior, tj. w obrębie miejscowości:

- Jaromierz – nad jeziorem Kucki;
- Klecewo – nad jeziorem Kucki;
- Klasztornek – nad jeziorem Klasztornym;
- Morawy – nad jeziorem Klasztornym;

- Rozajny Małe – nad jeziorem Sarnówek (Różane);
- Gardeja – nad jeziorem Kamień;
- Wandowo – nad jeziorem Wandowo;
- Czarne Małe- nad jeziorem Kuchnia (samo jezioro w sąsiedztwie gminy Gardeja).

Ponadto, na terenie gminy Gardeja znajdują się inne obiekty stanowiące zainwestowanie turystyczno-rekreacyjne: ośrodek jeździecki we wsi Otoczyn, stadnina koni z miejscami noclegowymi we wsi Nowa Wioska oraz gospodarstwa agroturystyczne, m.in. we wsiach: Bądki, Gardeja, Wandowo, Rozajny Małe, Cygany.

Atrakcyjność rekreacyjną gminy Gardeja podnoszą jej walory kulturowe. Związane są one przede wszystkim z występowaniem obiektów dziedzictwa materialnego wpisanych do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz stanowisk archeologicznych.

Do najważniejszych zasobów dziedzictwa materialnego na obszarze gminy Gardeja należą:

- kościół w Gardej, pierwotnie ewangelicki, obecnie przejęty na potrzeby parafii katolickiej, kilkakrotnie niszczony podczas pożarów, z których ocalała jedynie wieża kościelna, wzniesiona w 1334 r.;
- murowany kościół w Czarnem Dolnym pochodzący z XIV w. z pojedynczą drewnianą wieżą, usytuowany na dawnym grodzisku słowiańskim;
- murowany kościół w Trumiejach z I poł. XIV w.;
- kaplica z 1947 r. w Zebrdowie;
- zespół rezydencjonalno – parkowy w Klecewie, w skład którego wchodzi: pałac wzniesiony w XIX w. na miejsce pałacu z poł. XVII w., wyburzonego w latach 1870 – 1872. W skład zespołu folwarcznego wchodzi: budynek mieszkalny, dawniej dwór pochodzący z 1735 roku, tzw. „rządcówka”, przebudowana w XIX wieku, budynki gospodarcze, pochodzące z XVIII i XIX w.;
- zespół pałacowo – folwarczny z XVIII w. w Nowej Wiosce; kompleks usytuowany jest w pięknym parku z wieloma okazami drzew pomnikowych;
- zespół pałacowo – parkowy w Otłótku z układem przestrzennym zabudowy dawnego folwarku z pocz. XX wieku w skład którego wchodzi pałac, zbudowany w latach: 1900 – 1902 w stylu eklektycznym z elementami neobaroku.

W ogólnej ocenie **potencjał rekreacyjny gminy Gardeja jest znaczny.**

Potencjał biotyczny

Generalnie potencjał agroekologiczny gminy Gardeja jest duży. W ogólnej ocenie potencjał leśny gminy Gardeja jest umiarkowany.

Potencjał wodny

Potencjał wodny dotyczy zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych. Na terenie gminy Gardeja zasoby wód powierzchniowych stanowią przede wszystkim występujące tu zbiorniki wodne (łącznie ok. 6 % powierzchni gminy).

Sieć rzeczna na terenie gminy Gardeja jest słabo rozwinięta. Największą rzeką przepływającą przez jej teren jest Gardęga, będąca dopływem rzeki Osy (prawy dopływ Wisły). Poza Gardęga sieć rzeczna reprezentują w gminie Gardeja: Wandówka (północno-wschodnia część gminy), Cyganka (Cygankówka) (północno-zachodnia część gminy) oraz mniejsze, bezimienne ciek i rowy melioracyjne.

Wody podziemne na obszarze gminy Gardeja występują w trzech, użytkowych piętrach wodonośnych: górnokredowym, trzeciorzędowym i czwartorzędowym. Wschodnia część gminy Gardeja znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 210 „Zbiornik Iławski”. GZWP nr 210 „Iławski” jest czwartorzędowym.

W ogólnej ocenie potencjał wodny gminy Gardeja duży.

Potencjał surowcowy

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego – baza MIDAS, oraz „Bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31.12.2012 r.” (2013) w granicach gminy Gardeja, **nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.**

Udokumentowane złoża surowców naturalnych występuje w bliskim otoczeniu gminy Gardeja (ok. 100 m od jej granic). Jest nim złoża kruszywa naturalnego „Rakowiec” o powierzchni ok. 3,62 ha – nieeksploatowane.

Potencjał energetyczny

W opracowaniu ekofizjograficznym przedstawiono położenie gminy Gardeja na tle mapy zasobów energii odnawialnej w Polsce, opracowanej na potrzeby Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030” (2012). Mapa ta przedstawia możliwości wykorzystania energii wodnej, wiatrowej, słonecznej i geotermalnej w Polsce.

Gmina Gardeja położona jest:

- w rejonie gdzie średni przepływ jednostkowy waha się między 8 a 10 l/s/km², czyli w rejonie o przeciętnych możliwościach rozwoju energetyki wodnej;
- w rejonie o korzystnych warunkach wietrznych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych;
- w rejonie zaliczanym do przeciętnych pod względem warunków lokalizacji ogniw fotowoltaicznych (energia słoneczna) w Polsce, gdzie średnie całkowite promieniowanie słoneczne wynosi ok. 9,75 – 10,0 MJ/m² na dobę;
- w rejonie słabych warunków możliwości wykorzystania energii geotermalnej.

Podsumowując, w gminie Gardeja największe możliwości wykorzystania alternatywnych (odnawialnych) źródeł energii, związane są z zasobami energii wiatrowej.

17.3. Możliwości i uwarunkowania lokalizacji elektrowni wiatrowych w obszarze gminy.

Gmina Gardeja położona jest w strefie energetycznej o wybitnie korzystnych warunkach wietrznych w związku z czym obszar gminy wykazuje znaczny potencjał w zakresie energetyki wiatrowej. Lokalizacja elektrowni wiatrowych w Polsce odbywa się pod hasłem wzrostu udziału proekologicznych źródeł energii w bilansie produkcji energii elektrycznej. Proekologiczność elektrowni wiatrowych polega na wykorzystaniu przez nie odnawialnego źródła energii oraz na braku emisji gazowych, ciekłych i stałych, zanieczyszczeń do środowiska. Są to jednak zarazem obiekty, które stwarzają problemy z zakresu ochrony środowiska, zwłaszcza w aspekcie ochrony przyrody (głównie ptaków) i krajobrazu oraz emisji hałasu.

Uwarunkowania ekologiczne, w tym faunistyczne

Uwarunkowania ekologiczne wynikają z charakteru lokalnych ekosystemów oraz z potencjalnego oddziaływania na zwierzęta fruwające.

Obszar gminy Gardeja wykazuje duże zróżnicowanie pod względem występujących tu ekosystemów. Istotną wartość ekologiczną w granicach gminy Gardeja posiadają:

- ponadregionalny korytarz ekologiczny „Pojezierny-północny”, obejmującego w granicach gminy zwarty kompleks leśny w jej zachodnim fragmencie;
- regionalny korytarz ekologiczny „Morawski”, obejmujący w graniach gminy dolinę rzeki Gardęga, zespół rynien polodowcowych z jeziorami oraz otaczające je kompleksy leśne;
- w skali lokalnej: niewielkie płyty zbiorowisk leśnych i semileśnych, w tym porastające tereny hydrogeniczne nadwodne oraz w lokalnych zagłębieniach terenu, śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia, szpalery i aleje drzew występujące wzdłuż dróg oraz cieków i rowów melioracyjnych; mniejsze zbiorniki wodne i cieki.

Ekosystemy wymienionych typów wymagają ochrony przed lokalizacją elektrowni ze względu na ich znaczenie dla bioróżnorodności obszaru gminy, a tym samym dla stabilności i sprawności funkcjonowania przyrody, a także ze względu na ich pozytywny wpływ na walory fizjonomiczne krajobrazu i jego atrakcyjność rekreacyjną.

Oddziaływanie na zwierzęta, zwłaszcza na fruwające, jest najważniejszym, potencjalnym skutkiem ekologicznym eksploatacji elektrowni wiatrowych. Oddziaływanie na ptaki i nietoperze (oddziaływanie na bezkręgowce jest nierozpoznane) może przejawiać się przez:

- śmiertelność w wyniku kolizji z konstrukcjami elektrowni;
- zmiany rozmieszczenia zwierząt w wyniku utraty siedlisk na terenie lokalizacji elektrowni i w jego otoczeniu;
- zmiany tras przelotów.

Ptaki

Generalnie, liczba kolizji ptaków z turbinami jest funkcją liczebności ptaków użytkujących dany teren. Największą śmiertelność ptaków notowano w przypadku elektrowni wiatrowych zlokalizowanych na terenach:

- atrakcyjnych dla ptaków jako żerowiska;
- stanowiących trasy regularnych przelotów wędrowkowych;
- stanowiących trasy regularnych dolotów na żerowisko lub noclegowisko.

Udokumentowano także wpływy składu gatunkowego ptaków na ich śmiertelność, co wynika z międzygatunkowych różnic wysokości przelotów i dobowego rozkładu aktywności wędrowkowej.

Istotny wpływ na śmiertelność ptaków mają ponadto:

- parametry konstrukcji elektrowni: wysokość, średnica rotorów, prędkość obrotów rotorów, oświetlenie nocne;
- wielkość zespołu elektrowni i ich wzajemne rozmieszczenie;
- warunki meteorologiczne (przede wszystkim widoczność);
- pora doby: świt, dzień, zmierzch i noc (różna aktywność ptaków i widoczność);
pora roku: wiosenne przeloty, lęgi, jesienne przeloty, zimowanie.

Ponadto, zgodnie z „Wytycznymi w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki” (2008) znaczenie dla minimalizacji ewentualnych oddziaływań elektrowni wiatrowych na ptaki ma w szczególności unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych:

a) na obszarach użytkowanych intensywnie przez ptaki,

b) w miejscach koncentracji występowania gatunków znanych ze swej kolizyjności,

- c) w miejscach koncentracji ptaków blaszkodziobych oraz siewkowych,
- d) na obszarach wyjątkowo cennych dla fauny lęgowej.

Gmina Gardeja i jej bezpośrednie otoczenie położone są poza ostojami ptasimi rangi krajowej i europejskiej. Najbliższy obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Wisły PLB040003 znajduje się w minimalnej odległości ok. 7 km w kierunku zachodnim od granic gminy.

Nietoperze

Wg literatury przedmiotu w krajobrazie rolniczym kluczowymi miejscami żerowania tych zwierząt są zwykle zbiorniki wodne, zaś podstawowymi trasami przelotów między kryjówkami a żerowiskami liniowe elementy krajobrazu, zwłaszcza szpalery drzew, tymczasem turbiny wiatrowe są wznoszone zwykle na polach uprawnych, najczęściej w znacznej odległości od wód i zadrzewień. Farmy wiatrowe mogą być przyczyną śmiertelności nietoperzy.

Zgodnie z opracowaniem pt. „Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni na nietoperze – wersja II, grudzień 2009” (Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy, 2009) *nie należy stawiać elektrowni wiatrowych*:

- 1) we wnętrzu lasu i niebędących lasem skupień drzew,
- 2) w odległości mniejszej niż 200 m²² od granic lasów i niebędących lasem skupień drzew o powierzchni 0,1 ha lub większej,
- 3) w odległości mniejszej niż 200 m od brzegów zbiorników i cieków wodnych wykorzystywanych przez nietoperze,
- 4) na obszarach Natura 2000 chroniących nietoperze lub w ich sąsiedztwie w odległości mniejszej niż 1 km od znanych kolonii rozrodczych i zimowisk nietoperzy z gatunków będących przedmiotem ochrony na danym obszarze,
- 5) na obszarach, na których w regionalnych lub lokalnych opracowaniach dotyczących potencjalnych lokalizacji elektrowni wiatrowych wykluczono ich lokalizację ze względu na stwarzanie zagrożenia dla nietoperzy.

Inne zwierzęta

W trakcie budowy planowanego zespołu elektrowni wiatrowych oraz infrastruktury towarzyszącej, w efekcie uciążliwości związanych z funkcjonowaniem sprzętu budowlanego (hałas, spaliny, drgania, zagrożenie fizyczne) i dojazdami na place budowy, fauna wyemigruje prawdopodobnie okresowo na sąsiednie tereny, z wyjątkiem gatunków łatwo podlegających synantropizacji, o dużych zdolnościach adaptacyjnych do zmiennych warunków środowiskowych (przede wszystkim niektóre gatunki gryzoni i ptaków).

Oddziaływanie fal dźwiękowych (w pełnym zakresie spektrum, w tym ultra- i infradźwięków), wibracji i ruchu śmigieł na kręgowce naziemne i wodne oraz na bezkręgowce jest prawdopodobne, ale nie było, jak się wydaje, badane (Goc, Meissner, 2007). Najważniejszy skutek ekologiczny eksploatacji elektrowni wiatrowych - śmiertelność ptaków – powoduje dodatkowo zmiany w rozmieszczeniu padlinożerców, dla których tereny elektrowni wiatrowych mogą być atrakcyjnym żerowiskiem.

Z doświadczeń farm wiatrowych funkcjonujących w Europie Zachodniej wynika, że elektrownie wiatrowe nie powodują zmian w faunie „naziemnej” danego terenu. W literaturze naukowej dotyczącej wpływu elektrowni wiatrowych na zwierzęta brak informacji nt. ich oddziaływania na zwierzęta poruszające się po ziemi – oddziaływanie takie stwierdzono tylko

²² W „Tymczasowych wytycznych ...” (2009) wyjaśniono, że odległość od elektrowni wiatrowych dotyczy ich łopat, czyli w praktyce jest to 200 m + ok. 50 m = 250 m do wież elektrowni.

w odniesieniu do zwierząt fruujących, przede wszystkim ptaków, które mogą ulegać kolizjom z konstrukcjami elektrowni.

Nieistotne jest także zagadnienie oddziaływania na zwierzęta infradźwięków. Poziomy hałasu infradźwiękowego mierzone w sąsiedztwie siłowni wiatrowych są bardzo małe, nieodczuwalne dla człowieka i nie powodują żadnych dowiedzionych ujemnych skutków dla organizmu człowieka. W związku z tym można przyjąć, że również dla zwierząt są one nieszkodliwe.

Polskie prawo nie reguluje problemu oddziaływania hałasu oraz infradźwięków na zwierzęta. Obowiązujące Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112) zawiera normy dopuszczalnego hałasu wyłącznie dla ludzi.

Uwarunkowania akustyczne lokalizacji elektrowni wiatrowych

Źródłem hałasu emitowanego z elektrowni wiatrowych do środowiska jest praca rotora i śmigieł wiatraka, powodująca emisję energii akustycznej do otoczenia. Są to źródła o dużej mocy akustycznej, powodujące zmiany klimatu akustycznego na terenach położonych w otoczeniu elektrowni wiatrowych.

Jako podstawę do obliczeń i określenia zasięgu oddziaływania elektrowni wiatrowych na środowisko przyjmuje się dane zawarte w dokumentacji i informacji technicznej producentów elektrowni wiatrowych różnych typów. Najważniejszą informacją, niezbędną do przeprowadzenia obliczeń, jest moc akustyczna elektrowni, określana dla prędkości wiatru $V = 6-10$ m/s. Oprócz mocy akustycznej istotny wpływ na rozkład hałasu z elektrowni wiatrowych mają:

- wysokość usytuowania rotora elektrowni;
- liczba elektrowni w zespole i ich wzajemne rozmieszczenie;
- charakter ukształtowania i pokrycia terenu;
- warunki anemometryczne.

Kryterium dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku dla funkcji chronionych przed nim, którymi są:

- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- tereny zabudowy zagrodowej;
- tereny mieszkaniowo-usługowe;
- tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;
- tereny szpitali poza miastem i w miastach;
- tereny domów opieki społecznej;
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe;
- tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców;
- strefa ochronna „A” uzdrowiska;

określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r., poz. 112).

Z wymagań technicznych dotyczących pracy elektrowni wiatrowych wynika, że projektowane zespoły tych urządzeń lokalizowane są na terenach rolnych i porolnych, w oddaleniu od terenów mieszkalnych i usług towarzyszących tak, że żadna z elektrowni nie graniczy bezpośrednio z obszarami o funkcji chronionej. W związku z tym, zgodnie z ww. Rozporządzeniem, nie ma podstaw prawnych do określenia dopuszczalnego poziomu hałasu

w środowisku na styku działek, na których lokalizowane są elektrownie i otaczających je terenów, które pozbawione są zainwestowania dla funkcji chronionych.

Ze względu na potencjalne zasięgi oddziaływania zespołów elektrowni wiatrowych należy sprawdzić²³ prognozowane poziomy hałasu, jakie mogą one wytwarzać w środowisku na granicy istniejących i planowanych zgodnie z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego funkcji chronionych. Poziomy te winny być zgodne z Tabelą nr 1 załącznika do ww. Rozporządzenia. Jednocześnie należy pamiętać, że uruchomienie zespołu elektrowni wiatrowych zmienia na czas funkcjonowania farmy (średnio 25-30 lat) stan klimatu akustycznego w środowisku w miejscu lokalizacji. Fakt ten znacząco wpływa na możliwość zmiany jego funkcji urbanistycznych i wprowadza ograniczenia związane z użytkowaniem terenów sąsiadujących z planowaną inwestycją. Analizując istniejące i ewentualne mogące zaistnieć w przyszłości sposoby zagospodarowania terenu należy brać pod uwagę możliwość pojawienia się w sąsiedztwie planowanych zespołów elektrowni wiatrowych nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (terenów zamieszkania zbiorowego) lub zabudowy zagrodowej oraz niektórych usług.

W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej, terenów szpitali w miastach – dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na granicy terenów zajmowanych przez tę zabudowę wynosi²⁴:

– od pozostałych obiektów i działalności będących źródłem hałasu (w tym od elektrowni wiatrowych):

$$L_{Aeq} = 50 \text{ dB w godz. od 6- 22 (pora dzienna),}$$

$$L_{Aeq} = 40 \text{ dB w godz. od 22-6 (pora nocna).}$$

W przypadku: terenów zabudowy mieszkaniowej typu zagrodowego, terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów mieszkaniowo-usługowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – dopuszczalny poziom hałasu w środowisku na granicy terenów zajmowanych przez tę zabudowę wynosi:

– od pozostałych obiektów i działalności będących źródłem hałasu (w tym od elektrowni wiatrowych):

$$L_{Aeq} = 55 \text{ dB w godz. od 6- 22 (pora dzienna),}$$

$$L_{Aeq} = 45 \text{ dB w godz. od 22-6 (pora nocna).}$$

Z powyższego zestawienia wynika, że zasięg oddziaływania akustycznego elektrowni wiatrowych na otoczenie winien być oceniany wg izofon $L_{Aeq} = 50$ lub $L_{Aeq} = 55$ dB w porze dziennej oraz wg izofon $L_{Aeq} = 40$ dB lub $L_{Aeq} = 45$ dB w porze nocnej, w zależności od charakteru istniejącego zainwestowania oraz zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczących planowanego zainwestowania.

Wstępnie można przyjąć jako bezpieczne odległości elektrowni wiatrowych od zabudowań mieszkalnych **400-500 m** dla poziomu hałasu 45dB, w zależności od typu elektrowni i zakładanych parametrów pracy elektrowni. Dopuszczalne jest zmniejszenie w/w odległości wież elektrowni wiatrowych od zabudowań mieszkalnych, w sytuacji kiedy zasięg oddziaływania elektrowni wiatrowych w zakresie emisji hałasu, będzie spełniał dopuszczalne

²³ Analiza akustyczna na etapie sporządzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko planu miejscowego i oceny raportu o oddziaływaniu na środowisko konkretnej inwestycji, o ile będzie wymagany.

²⁴ Wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z 14.06.2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, Dz. U. Nr 120 poz. 826 ze zm., zmienione Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 1.10.2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, Dz. U. 2012 z dnia 08.10.2012, poz. 1109

poziomy hałasu przy tej zabudowie. Zagadnienie to zostanie zweryfikowane w analizie akustycznej, po ustaleniu lokalizacji i mocy akustycznej elektrowni wiatrowych.

Uwaga - w części graficznej na planszy uwarunkowań wskazano tereny potencjalnie najmniej kolizyjne dla lokalizacji elektrowni wiatrowych- w odl. ok. 400 m od istniejących zabudowań mieszkalnych. Pamiętać należy iż odległość tzw. bezpieczna zapewniająca odpowiednie warunki akustyczne zależy od doboru konkretnych elektrowni (typ, parametry techniczne) oraz ich szczegółowego rozmieszczenia, a także ew. skumulowanego oddziaływania dla elektrowni położonych w różnych niezbyt odległych od siebie zespołach. Wychodząc z zasady przezorności należałoby przyjmować raczej większe odległości.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Oprócz hałasu planowane przedsięwzięcie będzie źródłem emisji promieniowania elektromagnetycznego (ewentualny GPZ i przyłączy do linii elektroenergetycznej. Zagadnienia z tym związane reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymywania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Zagadnienie to zostanie poddane analizie przy ustalaniu lokalizacji GPZ czy przy określaniu sposobu przyłączenia do linii wysokiego napięcia.

Uwarunkowania zasobowo-użytkowe

Z terenów potencjalnej lokalizacji elektrowni wyłączone są generalnie lasy.

Uwarunkowania zasobowo-użytkowe lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenie gminy Gardeja dotyczą głównie jego walorów agroekologicznych. Potencjał agroekologiczny gminy Gardeja jest wysoki. Ograniczenia dla lokalizacji elektrowni wiatrowych i towarzyszącej infrastruktury stwarza występowanie gleb chronionych (I-III klasy bonitacyjnej). Zgodnie z Ustawą z dnia 03 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity z 2004 r. Dz. U. Nr 121, poz. 1266 z późniejszymi zmianami). przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klas I-III wymaga zgody Ministra Rolnictwa. Wpływ elektrowni wiatrowych na wykorzystanie zasobów użytkowych środowiska dotyczyć będzie głównie konieczności wyłączenia z rolniczego użytkowania terenów bezpośrednio lokalizacji elektrowni (pod fundamentami) i prowadzących do nich dróg dojazdowych, a także placów montażowych i stacji GPZ.

Na obszarze gminy Gardeja nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych.

Gmina Gardeja odznacza się znacznym potencjałem rekreacyjnym. Wpływ elektrowni wiatrowych na walory rekreacyjne jest przedmiotem subiektywnych ocen. Przeważa ocena, że elektrownie wiatrowe ograniczają potencjał rekreacyjny rejonu ich lokalizacji.

Uruchomienie zespołu elektrowni wiatrowych zmienia w okresie ich funkcjonowania (średnio 20-30 lat) stan klimatu akustycznego w środowisku w miejscu lokalizacji. Fakt ten znacząco wpływa na możliwość zmiany jego funkcji urbanistycznych i wprowadza ograniczenia związane z użytkowaniem terenów sąsiadujących z planowaną inwestycją. Elektrownie wiatrowe powodują ograniczenia w lokalizacji przyszłej zabudowy osadniczej zgodnie z przepisami szczególnymi.. Zatem okresowo (na czas funkcjonowania elektrowni) ograniczony zostanie potencjał transurbacyjny obszaru opracowania, który jest obszarem w większości rolniczym.

Uwarunkowania krajobrazowe lokalizacji elektrowni wiatrowych

Podstawowe, obiektywne uwarunkowania oceny wpływu na krajobraz lokalizacji elektrowni wiatrowych na obszarze gminy Gardeja to:

- faliste ukształtowanie powierzchni obszaru gminy i znaczne zróżnicowanie morfologiczne terenu;

- występowanie kompleksów leśnych oraz płątów zadrzewień i zakrzewień na obszarze gminy i w jej otoczeniu, ograniczających widoki;
- występowanie atrakcyjnego krajobrazu polodowcowego, z zespołami rynien polodowcowych (dotyczy to przede wszystkim centralnej i wschodniej części gminy);
- zainwestowanie osadnicze wsi na terenie gminy (zob. rozdz. 3.1.), oraz występowanie zainwestowania osadniczego w otoczeniu obszaru gminy (zwłaszcza miasto Kwidzyn w sąsiedzie gminy);
- przebiegi drogi krajowej nr 55, dróg wojewódzkich nr 522, 523 i 532, powiatowych i gminnych na obszarze gminy, a także przebieg ciągów komunikacyjnych w otoczeniu gminy (w tym przede wszystkim drogi krajowej nr 16 oraz dróg wojewódzkich nr: 521, 524, 535, 588 i 611);
- położenie gminy w obrębie Sadlińskiego OChK i Morawskiego OChK;
- położenie w sąsiedztwie i otoczeniu kilku km od powierzchniowych form ochrony, których przedmiotem ochrony jest krajobraz, w tym przede wszystkim w sąsiedztwie OChK Doliny Osy i Gardęgi oraz OChK Strefy Krawędziowej Doliny Wisły, a także w otoczeniu Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego;
- liczne wartościowe układy urbanistyczne oraz liczne obiekty zabytkowe.

W związku z powyższym, w przypadku posadowienia elektrowni wiatrowych wystąpi oddziaływanie krajobrazowe, przede wszystkim na miejscowości w granicach gminy Gardeja. Elektrownie wiatrowe będą także postrzegane z dróg przebiegających przez gminy i w jego okolicy, a także z terenów obszarów chronionego krajobrazu, występujących w gminie i jej sąsiedztwie. W wielu przypadkach występowanie lasów, zadrzewień, przydrożnych szpalerów drzew i obiektów budowlanych będzie ograniczać lub eliminować widoczność elektrowni. Dla planowanych elektrowni wiatrowych wskazane jest sporządzanie analiz i studiów krajobrazowych z uwzględnieniem widoków dalekosiężnych i ekspozycji układów zabudowy oraz obiektów zabytkowych, przy czym zalecane przez konserwatorów zabytków odległości od obiektów zabytkowych to min 1,5- 2km. Zalecane jest także ograniczanie wysokości elektrowni wiatrowych. Ewentualne szczegółowe zalecenia będą mogły być sformułowane w audycie krajobrazowym (tego typu opracowanie nie zostało dotychczas sporządzone dla woj. pomorskiego), opiniowanym przez gminę Gardeja.

Uwarunkowania prawne

Uwarunkowania prawne lokalizacji elektrowni wiatrowych z zakresu ochrony środowiska omówiono: w odniesieniu do hałasu - zob. powyżej, w odniesieniu do ochrony gleb i lasów oraz w odniesieniu do ochrony przyrody i krajobrazu w innych rozdziałach.

Z punktu widzenia Morawskiego OChK i Sadlińskiego OChK, w zasięgu których znajduje się znaczna część gminy Gardeja, istotne jest przestrzeganie zapisów Uchwały Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim. Obowiązujące w obrębie obszarów chronionego krajobrazu zakazy i nakazy przytoczono w rozdz. 4 Wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu. Elementy środowiska objęte ochroną.

Najistotniejszym z punktu widzenia potencjalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych jest zakaz *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.). Do kategorii mogących znacząco oddziaływać na środowisko należą planowane zespoły elektrowni wiatrowych.

Jednocześnie jednak Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Woj. Pom. z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim zawiera zapis, że zakaz ten nie dotyczy:

- realizacji przedsięwzięć potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla których organ ochrony środowiska stwierdził brak konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Z uwagi na duże walory krajobrazowe oraz istotną rolę ekologiczną terenów położonych w obrębie Morawskiego OChK i Sadlińskiego OChK (składowe ponadlokalnego systemu osnowy ekologicznej – pełnią rolę ponadregionalnego i regionalnego korytarza ekologicznego), lokalizacja elektrowni wiatrowych jest niewskazana w obrębie występujących w gminie Gardeja obszarów chronionego krajobrazu.

Aktualnie od 15 lipca 2016r obowiązuje dodatkowo ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 1 lipca 2016 r. poz. 961) wprowadzająca istotne ograniczenia w lokalizacji elektrowni związane z odległościami wzajemnymi elektrowni i zabudowy mieszkaniowej oraz od niektórych form ochrony przyrody.

Podsumowanie

W celu delimitacji terenów najmniej konfliktowych środowiskowo dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, na obszarze gminy Gardeja:

- zgodnie z uwarunkowaniami ekologicznymi wyznaczono ekwidystanty 250 m (odległość od wieży elektrowni, czyli ok. 200 m od łopaty śmigieł) od podstawowych elementów osnowy ekologicznej obszaru tj. ponadregionalnego korytarza ekologicznego „Pojeziernego-północnego”, regionalnego korytarza ekologicznego „Morawskiego”, kompleksów leśnych zlokalizowanych poza wymienionymi korytarzami, większych płatów zadrzewień z zakrzewieniami i większych zbiorników wodnych – ekwidystanty stanowią strefy bezpieczeństwa ekologicznego od planowanych elektrowni wiatrowych (tereny wstępnie wyłączone z lokalizacji elektrowni wiatrowych, do weryfikacji w ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – prognoza oddziaływania na ptaki i nietoperze);
- zgodnie z wytycznymi akustycznymi wyznaczono ekwidystanty w wariancie odległości 400 m i 500 m od obiektów mieszkalnych i usług publicznych²⁵, które wyznaczają granicę stref bezpieczeństwa akustycznego (do weryfikacji w ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko – prognoza akustyczna);
- wyłączono tereny potencjalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych z obszarów położonych w granicach Morawskiego OChK i Sadlińskiego OChK.

Wyniki oceny środowiskowych uwarunkowań na obszarze gminy Gardeja wskazują, że istnieją ograniczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Ograniczenia wynikają przede wszystkim z uwarunkowań ekologicznych oraz uwarunkowań sozologicznych (zwarta i rozproszona zabudowa wsi, z przewagą zabudowy zagrodowej).

Tereny najmniej konfliktowe dla ewentualnej lokalizacji elektrowni wiatrowych przedstawiono na zał. kartogr. 3 w opracowaniu ekofizjograficznym, **jednakże aktualnie należy brać pod uwagę obowiązujące przepisy ustawy z dn. 20 maja 2016r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, każdorazowo analizując odległości planowanych elektrowni od budynków mieszkalnych albo budynków o funkcji**

²⁵ Jak wynika z dotychczasowych doświadczeń odległości 400-500 m od zabudowy są bezpieczne pod względem spełnienia normy hałasu 45 dB, w zależności od zastosowanego typu elektrowni.

mieszanej w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa. Obowiązujące przepisy istotnie ograniczają możliwości realnego usytuowania elektrowni wiatrowych w obszarze gminy. Ponieważ w Studium nie określa się co do zasady takich parametrów jak wysokość i konkretna lokalizacja elektrowni (są to elementy ustalane planem miejscowym), zrezygnowano ze wskazywania w części graficznej uwarunkowań (zał. 2) potencjalnych, najmniej konfliktowych obszarów dla elektrowni wiatrowych. Każdorazowo należy indywidualnie analizować istniejące uwarunkowania na dalszych etapach prac planistycznych związanych z tego rodzaju inwestycjami.

17.4. Wnioski złożone do aktualizacji Studium.

Wnioski do zmiany sposobu użytkowania i zagospodarowania terenu

Potrzeby rozwoju gminy określono także na podstawie wniosków złożonych w sprawie zmian dotychczasowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz wniosków dotyczących sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego składanych do Urzędu Gminy w Gardeji.

Duża część wniosków dotyczyła możliwości lokalizacji nowych terenów dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami nieuciążliwymi, zabudowy rekreacyjnej. Wniesiono szereg wniosków dotyczących lokalizacji farm elektrowni wiatrowych, z których uwzględniono jedynie te, które dotyczyły południowo-wschodniej części obszaru gminy (zgodnie z ustaleniami opartymi o strategię rozwoju gminy 2014) i które spełniały wstępnie przyjęte uwarunkowania środowiskowe. Większość wniosków dotyczących lokalizacji nowych terenów mieszkaniowych i usługowych uwzględniono, odrzucono część wniosków dot. terenów położonych bezpośrednio nad brzegami wód w obszarach chronionego krajobrazu – jako sprzecznych z obowiązującymi przepisami prawa.

Nie jest koniecznym spełnianie wszystkich wniosków o zmianę studium a w konsekwencji sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pamiętać należy, że to gmina kształtuje samodzielnie swoją politykę przestrzenną (studium) i samodzielnie (ale w granicach przepisów prawa) przesądza w planach miejscowych o sposobach i zasadach zagospodarowywania i zabudowy terenów.

Zazwyczaj też to właśnie gmina ponosi największe koszty skutków uchwalenia planu miejscowego (zobowiązania dot. infrastruktury komunalnej, ew. roszczenia o odszkodowania, wykupy, zamiany gruntów), nie licząc samych bezpośrednich kosztów ich sporządzenia (mapy, opracowania wyjściowe np. ekofizjografia, koszt planu i prognoz), które wprost obciążają budżet gminy. Nawet tzw. renta planistyczna rzadko pozwala na uzyskanie korzyści przewyższających poniesione lub niezbędne do poniesienia nakłady.

Nie ma zatem obowiązku spełniania życzeń czy żądań prywatnych właścicieli terenów czy inwestorów, o ile nie jest to korzystne dla gminy, z punktu widzenia jej celów działania.

Wykaz wniesionych wniosków znajduje się w dokumentacji planistycznej Studium.

Wnioski dotyczące lokalizacji elektrowni wiatrowych w obszarze gminy Gardeja

Inwestorzy planujący realizację na obszarze gminy Gardeja siłowni wiatrowych zgłosili do Wójta gminy wnioski o wydanie decyzji środowiskowych dla łącznie **51 szt.** elektrowni. Procedury dot. decyzji środowiskowych dla tych inwestycji są w toku na różnych etapach; wnioski dotyczyły one następujących inwestycji (stan na marzec 2015 r.):

Otłowiec – w obr. Otłowiec, Zebrdowo, Cygany, Gardeja (elektrownie w obszarze obowiązującego planu miejscowego z 2010 r.) -**10 szt.** o mocy 2MW każda, wysokościach wieży 170m, średnicy wirnika 90m; nie wydano dec. środowiskowej,

Kisielice II – w obrębie Wraclawek na dz. geod. 5/43, 8/4, 15, 8/5, 8/6, 8/4 - 6szt, o mocy 2 MW każda, wysokościach wieży 100 m i średnicy wirnika 90 m ; wydano dla nich dec. środowiskową z dn. 28.09.2009 r.

Otłowiec – w m. Otłówek na dz. 358, 231/31; 3 szt. o mocy 2,0MW każda, wysokościach wieży 180 m i średnicy wirnika 100 m, nie wydano dec. środowiskowej

Bądki – w m. Bądki na dz. 180, 1 elektrownia o mocy 2,0MW, wysokości wieży 150 m i średnicy wirnika 90 m; nie wydano dec. środowiskowej

Pawłowo – w m. Pawłowo na dz. 73, 1 szt. o mocy 2,0MW, wysokości wieży 120 m i średnicy wirnika 114 m ; nie wydano dec. środowiskowej

Krzykosy, Wandowo, Rozajny – w m. Bądki na dz. 172, 83, 79, Klasztorok – dz. 2/74, 8/84, 11/1, 3/2, Krzykosy dz. 31/11, 36/3, Rozajny dz. 231/11, 161, 16, 2/1; 19 szt. o łącznej mocy 48 MW, wysokości wieży 145m i średnicy wirnika 140 m; wykonano ocenę oddziaływania na środowisko, nie wydano dec. środowiskowej

Pawłowo – w m. Pawłowo dz. 80, 104/1, 107, 123/1, 123/2, w m. Czarne Dolne dz. 876, 7 sztuk o łącznej mocy 4,5 MW, wysokości wieży 160m; wykonano ocenę oddziaływania na środowisko, nie wydano dec. środowiskowej

Czachówek – w m. Czachówek obr. Bądki dz. 212/2, 4 szt. o mocy 3,2 MW, wysokości wieży 190 m, średnicy wirnika 140m; wykonano ocenę oddziaływania na środowisko, nie wydano dec. środowiskowej

W dokumencie strategia rozwoju gminy Gardeja (X 2014 r.) stwierdzono, iż należy ograniczyć lokalizację elektrowni wiatrowych jedynie do tych, które wynikają z ustaleń obowiązującego miejscowego planu oraz tych, które będą usytuowane w południowo-wschodniej części obszaru gminy.

17.4. Prognoza demograficzna gminy do roku 2030 i wnioski dotyczące nowych terenów rozwojowych.

Założenia do prognozy

Prognozę ludności sporządzono korzystając z następujących danych:

- struktura ludności wg płci i wieku dla gminy Gardeja na dzień 31 XII 2012 r. na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Gdańsku,
- tablice długości trwania życia na okres obecny najbardziej przystające do rejestrowanej w gminie liczby zgonów. Założono stopniową poprawę jakości życia, a tym samym wydłużanie się średniej długości jego trwania,
- wartości współczynników płodności kobiet przyjęte do prognozy urodzeń otrzymano również z „dopasowania” do wykazywanej liczby urodzeń w gminie. Przyjęte do prognozy współczynniki wyznaczają dzietność dla kobiet 1,80 dziecka urodzonego przez kobietę w całym okresie rozrodczym tzn. w wieku od 15 do 49 lat. Przyjęto, że ten poziom dzietności utrzyma się do 2030 r. Jest to dzietność dużo wyższa od średniej dla całej Polski jednak za niska by zapewnić reprodukcję prostą czyli zastępowalności pokoleń.

Do określenia danych wyjściowych do prognozy opierano się na następujących danych:

Tab. 1 Urodzenia, zgony oraz saldo migracji na dany rok

Rok	Urodzenia	Zgony	Saldo migracji
2006	128	79	-75
2007	111	61	-65

2008	121	73	-23
2009	126	88	-10
2010	124	76	-28
2011	102	76	-10
2012	116	87	-32

Jak widać w przedstawionej powyżej tabeli w ostatnich latach mamy do czynienia z ujemnym saldem migracji. Wydaje się, że faktyczne saldo migracji ze względu na rozluźnienie przepisów dotyczących obowiązku meldowania może znacząco różnić się od odnotowywanego w statystykach. Tysiące ludzi w kraju latami przebywają poza miejscem zameldowania, dlatego do danych statystycznych dotyczących migracji należy podchodzić z dużą rezerwą. Otwarcie zachodniego rynku pracy spowodowało wzrost wyjazdów do pracy za granicę, które w przypadku młodych roczników zakończyć się mogą całkowitą emigracją. Do prognozy przyjęto ujemne saldo migracji wynoszące 30 osób.

W prognozie liczby gospodarstw domowych oparto się na prognozach GUS dotyczących przeciętnej liczbie osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich i przyjęto:

Tab. 2 Liczba osób ogółem w gospodarstwie

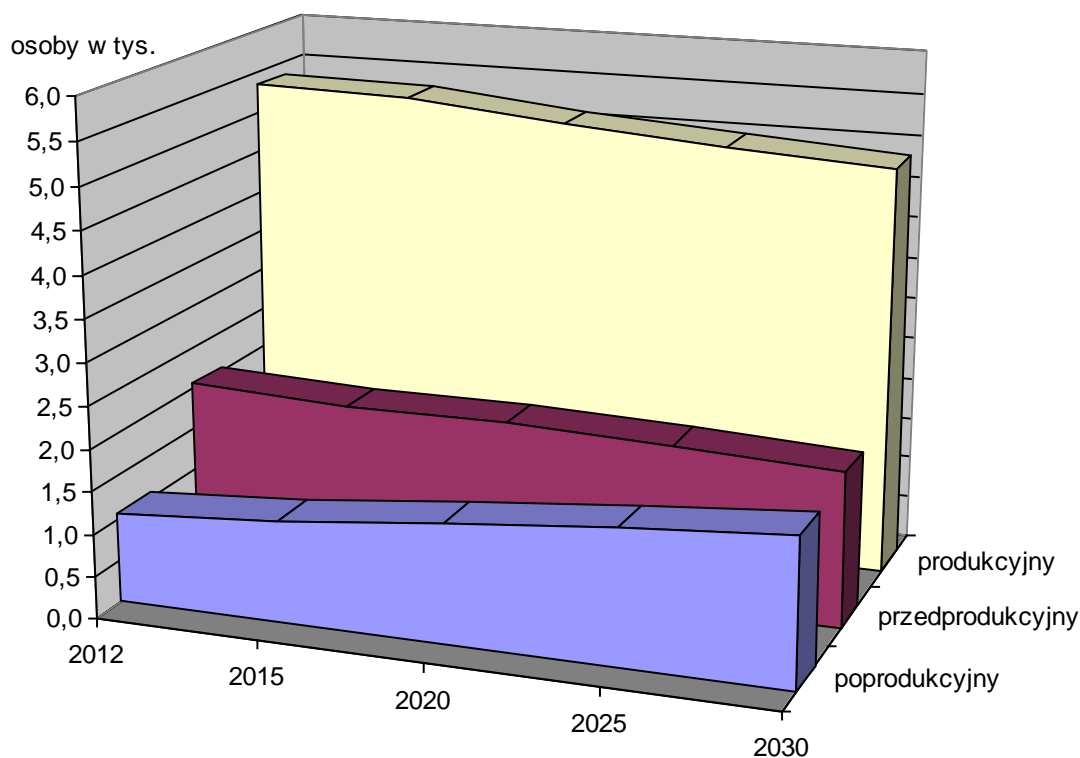
Rok	2012	2015	2020	2025	2030
Liczba osób ogółem w gospodarstwie	2,997	2,949	2,904	2,866	2,793

Wyniki prognozy

Tab. 3 Prognoza liczby ludności gminy Gardeja według społeczno- ekonomicznych grup wieku

Funkcjonalne grupy wieku	Rok	2012	2015	2020	2025	2030
	Ogółem	8482	8518	8553	8518	8438
Żłobkowa	0-2	320	358	339	298	263
Przedszkolna, w tym:	3-5	363	316	343	320	282
	6	116	131	119	113	95
Szkoły podstawowej	7-12	650	663	661	675	629
Gimnazjalna, w tym: Liceum profilowanego, szkoły zawodowej	13-15	338	303	326	301	329
	15-17	391	329	318	333	335
Studencka	18	137	137	82	112	95
	19-24	846	773	667	584	604
Produkcyjna w tym:	18-59K/64M	5356	5307	5134	4986	4870
Mobilna	18-24	983	910	749	695	698
Niemobilna	25-44	2507	2590	2590	2455	2160
	45-59/64	1866	1808	1796	1836	2013
Poprodukcyjna	60/65 i więcej	1064	1211	1417	1595	1745

Rys. 1 Zmiany liczby ludności w grupach wiekowych w gminie w latach 2012 - 2030

Tabl. 2 Struktura wieku ludności wg prognozy pomigracyjnej

Grupa wieku	2012	2015	2020	2025	2030
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-2	3,8	4,2	4,0	3,5	3,1
3-5	4,3	3,7	4,0	3,8	3,3
6	1,4	1,5	1,4	1,3	1,1
7-12	7,7	7,8	7,7	7,9	7,5
13-15	4,0	3,6	3,8	3,5	3,9
15-17	4,6	3,9	3,7	3,9	4,0
18	1,6	1,6	1,0	1,3	1,1
19-24	10,0	9,1	7,8	6,9	7,2
18-59/64	63,1	62,3	60,0	58,5	57,7
18-24	11,6	10,7	8,8	8,2	8,3
25-44	29,6	30,4	30,3	28,8	25,6
45-59/64	22,0	21,2	21,0	21,5	23,9
60/65-więcej	12,5	14,2	16,6	18,7	20,7
0-17	24,3	23,1	23,2	22,6	21,8
6-17	16,3	15,2	15,2	15,4	15,3

Ludność gminy Gardeja według płci i wieku w roku

2012

2030

Tabl.3 Dynamika zmian liczby ludności

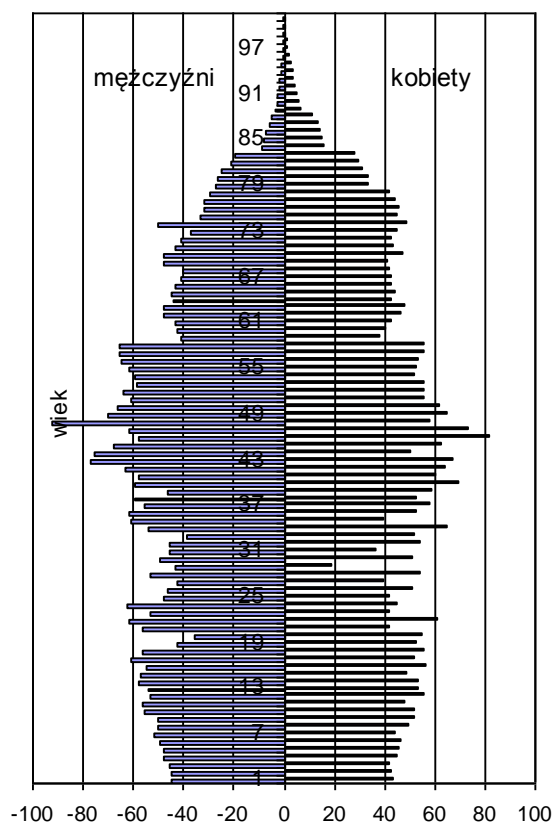
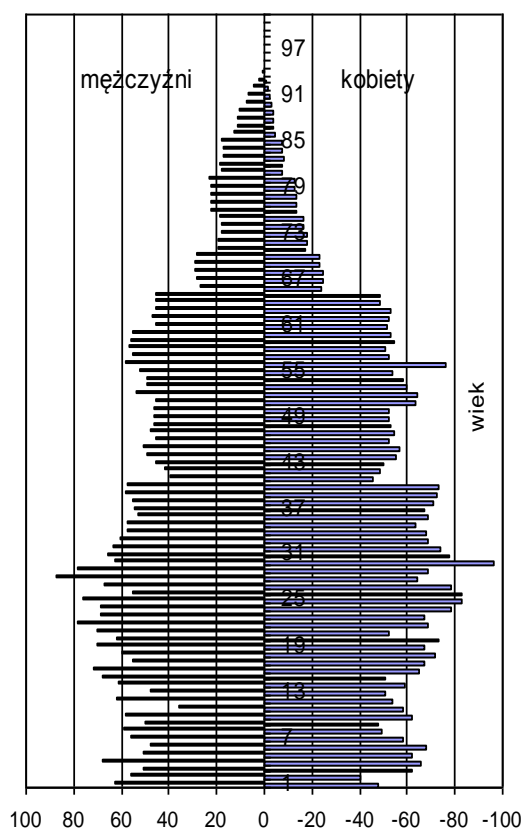
ogółem	100,0	100,4	100,8	100,4	99,5
0-17	100,0	95,4	96,3	93,5	89,2
6-17	100,0	93,9	94,5	95,0	93,8
18-59/64	100,0	99,1	95,9	93,1	90,9
60/65 i więcej	100,0	113,9	133,2	150,0	164,1

Tabl.4 Prognoza liczby gospodarstw domowych

Rok	Liczba gospodarstw	Dynamika wzrostu rok 2012=100	Okres poprzedni = 100%
2012 szac.	2830	100,0	
2015	2890	102,1	102,1
2020	2950	104,2	102,1
2025	2970	104,9	100,7
2030	3020	106,7	101,7

Tabl.5 Prognoza aktywnych zawodowo

Rok	Aktywni zawodowo	Dynamika wzrostu rok 2012=100	Okres poprzedni = 100%

2012 szac	3750	100,0	
2015	3730	99,5	99,5
2020	3620	96,5	97,1
2025	3530	94,1	97,5
2030	3460	92,3	98,0

Omówienie wyników prognozy, wnioski dla polityki przestrzennej

Przy wyżej przyjętych założeniach do roku 2030 liczba ludności w gminie będzie oscylowała wokół stanu obecnego. Jednak w najbliższych latach będą następować istotne zmiany w strukturze wieku ludności. Wpłyną one w dużym stopniu na potrzeby społeczno-gospodarcze rozwoju gminy.

Prognoza wykazuje, że liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) zacznie spadać i w roku 2030 osiągnie stan o blisko 11% niższy od obecnego. Zmiany te będą następowały podobnie (trochę przesunięte w latach) w poszczególnych grupach wiekowych tego przedziału tj. grupie przedszkolnej, szkoły podstawowej i gimnazjalnej.

Zmniejszaniu również będzie ulegała społeczność w grupie produkcyjnej (18-59/64). Liczba osób w tym przedziale wiekowym skurczy się do roku 2030 o około 9%.

Największe zmiany nastąpią w grupie poprodukcyjnej (60/65 i więcej). Jedynie tu będzie następował przyrost liczebności, aby w końcu prognozowanego okresu wzrosnąć aż o około 65% w stosunku do stanu obecnego. Dynamiczny wzrost liczebności najstarszej grupy wieku wymuszać będzie zwiększoną potrzebę rozwoju opieki społecznej.

Spadek liczebności w grupie produkcyjnej pociągnie za sobą również w prognozowanym okresie podobne zachowanie aktywnych zawodowo. Do 2030 roku ich stan zmniejszy się o około 8%. W połączeniu z ograniczoną ilością miejsc pracy na terenie gminy przyczyni się to do łatwiejszego zdobycia pracy.

Uwzględniając wskaźniki prognoz GUS dotyczących przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich województwa pomorskiego, które przewidują stały spadek zarówno liczby osób jak i osób dorosłych w gospodarstwie do 2030 roku liczba gospodarstw domowych wzrośnie w stosunku do stanu obecnego o około 7%. Zarówno wzrost liczby gospodarstw jak i przewidywana poprawa wskaźników zamieszkania; takich jak przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę, wyznaczają zapotrzebowanie na tereny pod budownictwo mieszkaniowe.

Zapotrzebowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę w gminie na koniec 2012 r. – 18,3 m².

Prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę w gminie w 2030 roku – 22 m².

Łączna powierzchnia użytkowa w roku 2012 – 154,8 tys. m².

Zakładana łączna powierzchnia użytkowa w roku 2030 – 185,9 tys. m².

Prognozowany przyrost „netto” powierzchni użytkowej do roku 2030 – 31 tys. m².

Prognozowany przyrost mieszkań do 2030 roku **około 270**.

Oprócz budowy nowych zakładac należy nasilenie procesu modernizacji i rozbudowy istniejących obiektów na posiadanych działkach związanych z przejmowaniem ich przez kolejnych gospodarzy - następców. Większość nowych mieszkań powstanie na terenach już obecnie przeznaczonych pod zabudowę - dobudowa lub budowa na istniejących działkach

budowlanych. Zakładać należy, że nowe działki budowlane powinny być związane z obsługą funkcji rolniczej lub wypełniać na zasadzie zabudowy plombowej zabudowę wsi.

IV. Synteza uwarunkowań – ogólna ocena jakości przestrzeni gminy

W trakcie prac nad strategią rozwoju gminy Gardeja uczestnicy spotkań warsztatowych dokonali oceny gminy w następujący sposób:

„Silne strony: Tereny zielone (lasy, jeziora) dobrej jakości gleby rolnicze, położenie, charakter rolniczy gminy, obszar o walorach przyrodniczych, duża ilość zabytków, duża ilość szkół, termomodernizacja wielu budynków użyteczności publicznej (szkoły, UG, przedszkole), duże i wartościowe zasoby środowiska przyrodniczego, dobra kadra nauczycielska, bardzo duży potencjał rekreacyjny, dobrze funkcjonujący gminny ośrodek pomocy społecznej, sporo obiektów rekreacyjnych, bardzo dobre warunki dla produkcji rolnej, atrakcyjny krajobraz, dobra lokalizacja, duża ilość jezior i lasów, wysoka klasa ziemi, stanowiska archeologiczne.

Szanse: lokalizacja zakładów produkcyjnych i usługowych, rozwój turystyki, budownictwo mieszkaniowe, alokacja środków zewnętrznych, rozwój infrastruktury turystycznej, wykorzystanie zasobów kulturowych i krajobrazu dla rozwoju turystyki, bliskość Kwidzyna i Grudziądza, dalszy rozwój OZE – przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, pozyskanie środków zewnętrznych na modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, włączenie do sieci gazowej, fundusze unijne, pozyskanie inwestorów zewnętrznych, rozwój lokalnego rzemiosła i rolnictwa.

Słabe strony: komunikacja, bezrobocie, poziom wykształcenia, tereny po PGR, brak infrastruktury mieszkaniowej, starzenie się społeczeństwa, migracja ludności, brak obszarów pod inwestycje, rozproszenie przestrzenne, infrastruktura, pasywność społeczeństwa, brak „reklamy” gminy, brak promocji gminy, niski poziom nauczania, kiepski stan techniczny dróg (gminne i powiatowe), niewystarczający stan gospodarki ściekowej, słabo rozwinięte ścieżki rowerowe, słaby dostęp do usług medycznych, słaby stan gospodarki komunalnej dotyczącej mieszkalnictwa, słaba komunikacja społeczna w gminie, spuścizna po PGR-ach, rozproszenie w gminie, niski poziom wykształcenia mieszkańców, migracja osób młodych i wykształconych.

Zagrożenia: niewłaściwe inwestycje, wzrost bezrobocia, blokada rozwoju gminy poprzez złe lokalizacje inwestycji, starzenie się społeczności gminnej, pogorszenie stanu środowiska naturalnego wskutek niewłaściwego wykorzystania, dalszy spadek opieki zdrowotnej w kraju, częste zmiany i brak przejrzystości przepisów, konkurencyjna oferta turystyczna gmin sąsiednich, ograniczone zasoby kapitału własnego gminy, postępujące ubożenie mieszkańców, droga krajowa nr 55, brak wystarczających środków na edukację przedszkolną, starzejące się społeczeństwo w gminie, niski budżet gminy”.

Wydaje się, że mimo wielu trafnych spostrzeżeń nie docenia się w pełni potencjału i walorów obszaru gminy opartych o zasoby środowiska kulturowego, krajobrazu i środowiska przyrodniczego, widząc w nim często kłopot ze względu na ograniczenia i uwarunkowania prawne jakie za sobą niosą formy ich ochrony.

V. ANEKS

Gminna ewidencja zabytków

(na podstawie Gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Gardeja na lata 2014-2017)

- zaznaczono (**bold**) obiekty ujęte w Rejestrze Zabytków Województwa Pomorskiego oraz zaznaczono kolorami obiekty powierzchniowe, dzieląc na:

Zespoły folwarczne, dworsko-folwarczne, pałacowo-parkowe z folwarkiem, etc.

Parki

Cmentarze

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
ALBERTOWO					
1	Albertowo	w zespole folwarcznym	2	Budynek gospodarczy	
2	Albertowo	w zespole folwarcznym	2	Dom mieszkalny	
3	Albertowo	w zespole folwarcznym	3	Dom mieszkalny	
4	Albertowo	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy rządcówki	Przebudowany!
5	Albertowo	w zespole folwarcznym		Rządcówka	
6	Albertowo			Teren zespołu	
7	Albertowo			Zespół folwarczny	
8	Albertowo	w zespole folwarcznym		Owczarnia, jałownik	
9	Albertowo	w zespole folwarcznym		Stajnia koni roboczych – magazyn zboża	
10	Albertowo	w zespole folwarcznym		Stodoła	
BĄDKI					
11	Bądko		2	Dom mieszkalny	
12	Bądko		9-10	Dom mieszkalny	
13	Bądko		11	Budynek gospodarczy	Mieszkalno-gospodarczy
14	Bądko		14	Szkoła	
15	Bądko		20-21	Dom mieszkalny	
16	Bądko		23	Słupek bramy wjazdowej	
17	Bądko		23	Dom mieszkalny	
18	Bądko		25	Dom mieszkalny	
19	Bądko			Cmentarz ewangelicki	
CYGANY					
20	Cygany		20	Dom mieszkalny	
21	Cygany		21A	Budynek gospodarczy	
22	Cygany		25	Budynek gospodarczy	
23	Cygany		25	Dom mieszkalny	
24	Cygany		27	Szkoła	
25	Cygany		30	Budynek warsztatowy	Ob. świetlica
26	Cygany		30	Sklep	
27	Cygany		64/65	Budynek gospodarczy	
28	Cygany		64/65	Dom mieszkalny	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
29	Cygany			Cmentarz ewangelicki	
30	Cygany			Kapliczka	
31	Cygany	w zespole folwarcznym		Rządcówka	
32	Cygany	w zespole folwarcznym		Dwór	
33	Cygany			Teren zespołu	
34	Cygany			Zespół dworsko-folwarczny	
35	Cygany	w zespole folwarcznym		Park	
CZACHÓWEK					
36	Czachówek	w zespole folwarcznym	3	Dom mieszkalny	
37	Czachówek	w zespole folwarcznym	4A	d. kuźnia, ob. dom mieszkalny	
38	Czachówek	w zespole folwarcznym	6	Dom mieszkalny	
39	Czachówek	w zespole folwarcznym	8	Dom mieszkalny - czworak	
40	Czachówek	w zespole folwarcznym	9	Dom mieszkalny - sześciorek	
41	Czachówek	w zespole folwarcznym	10	Dom mieszkalny - dwojak	
42	Czachówek			Teren zespołu	
43	Czachówek			Zespół dworsko-folwarczny	
44	Czachówek			Aleja	
45	Czachówek	w zespole folwarcznym		Brukowana droga wjazdowa	
46	Czachówek	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy przy dworze	
47	Czachówek	w zespole folwarcznym		Dwór	
48	Czachówek	w zespole folwarcznym		Fragment kamiennego muru	
49	Czachówek	w zespole folwarcznym		Obora	
50	Czachówek	w zespole folwarcznym		Park	
51	Czachówek	w zespole folwarcznym		Rządcówka	
52	Czachówek	w zespole folwarcznym		Spichlerz	
53	Czachówek	w zespole folwarcznym		Stajnia	
54	Czachówek	w zespole folwarcznym		Wiata	
CZARNE DOLNE					
55	Czarne Dolne		10	Budynek inwentarski	
56	Czarne Dolne			Cmentarz ewangelicki	
57	Czarne Dolne			Cmentarz parafialny	
58	Czarne Dolne			Cmentarz przykościelny	
59	Czarne Dolne			Kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Różańcowej i św. Antoniego	
60	Czarne Dolne	ul. Tysiąclecia	28	Biblioteka	Dawna karczma
61	Czarne Dolne	ul. Tysiąclecia	32/34	Budynek gospodarczy	
62	Czarne Dolne	ul. Tysiąclecia	32/34	Dom mieszkalny	
63	Czarne Dolne	ul. Szkolna	1	Budynek inwentarski ze stodołą	
64	Czarne Dolne	ul. Szkolna	1	Dom mieszkalny	
65	Czarne Dolne	ul. Szkolna	10	Szkoła	
66	Czarne Dolne	ul. Szkolna	23	Budynek inwentarski	
67	Czarne Dolne		14A	Budynek inwentarski	
68	Czarne Dolne		14A	Dom młynarza	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
69	Czarne Dolne		14A	Młyn	
70	Czarne Dolne		14A	Stajnia, wozownia	Ob. mieszkalny, przebudowany
CZARNE GÓRNE					
71	Czarne Górne		18A	Dom mieszkalny, leśniczówka	leśnictwo Jeziorki
CZARNE MAŁE					
72	Czarne Małe		40	Szkoła	Ob. dom mieszkalny
73	Czarne Małe		67	Dom mieszkalny	
74	Czarne Małe		71	Budynek gospodarczy	
75	Czarne Małe		71	Dom mieszkalny	
GARDEJA					
76	Gardeja			Układ urbanistyczny	Dawnego miasta, ob. wsi
77	Gardeja	ul. Grudziądzka	12	Dom mieszkalny	
78	Gardeja	ul. Grudziądzka	16	Dom mieszkalny	
79	Gardeja	ul. Grudziądzka	16	Budynek gospodarczy, warsztat	Ob. sklep
80	Gardeja	ul. Grudziądzka	24	Kościół parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	
81	Gardeja	ul. Grudziądzka	24	Plebania	Przy kościele
82	Gardeja	ul. Grudziądzka		Brama cmentarza	
83	Gardeja	ul. Grudziądzka		Cmentarz ze starodrzewem	
84	Gardeja	ul. Grudziądzka		Kaplica cmentarna	
85	Gardeja	ul. Kwidzyńska	3	Dom mieszkalny	
86	Gardeja	ul. Kwidzyńska	4	Dom mieszkalny	
87	Gardeja	ul. Kwidzyńska	5	Dom mieszkalny	
88	Gardeja	ul. Kwidzyńska	6	Dom mieszkalny, bar	
89	Gardeja	ul. Kwidzyńska	7	Dom mieszkalny	
90	Gardeja	ul. Kwidzyńska	21	Dom mieszkalny	
91	Gardeja	ul. Kwidzyńska	23	Dom mieszkalny	
92	Gardeja	ul. Kwidzyńska	25	Dom mieszkalny	
93	Gardeja	ul. Kwidzyńska	29	Dom mieszkalny	
94	Gardeja	ul. Kwidzyńska	35	Dom mieszkalny	
95	Gardeja	ul. Kwidzyńska	48	Dwór	
96	Gardeja	ul. Kwidzyńska / ul. Grudziądzka		Obelisk	Przy kościele p.w. św. Józefa
97	Gardeja	ul. Kwidzyńska / ul. Grudziądzka		Cmentarz przykościelny	Brak nagrobków
98	Gardeja	ul. Kwidzyńska / ul. Grudziądzka		Wieża kościelna	Kościół p.w. św. Józefa
99	Gardeja	ul. Kwidzyńska / ul. Grudziądzka		Kościół filialny p.w. św. Józefa	
100	Gardeja	ul. Kwidzyńska / ul. Sportowa		Cmentarz ewangelicki, ob. park	Ob. park „Małego Księcia”
101	Gardeja	ul. Mały Rynek	2	Budynek gospodarczy	
102	Gardeja	ul. Mały Rynek	2	Dom mieszkalny	
103	Gardeja	ul. Młyńska	1	Dom mieszkalny	
104	Gardeja	ul. Młyńska	2	Dom mieszkalny	
105	Gardeja	ul. Młyńska	2	Budynek gospodarczy	
106	Gardeja	ul. Młyńska	11	Dom mieszkalny	
107	Gardeja	ul. Młyńska	17	Dom mieszkalny	
108	Gardeja	ul. Młyńska	22a	Młyn – „Gardejski Młyn”	w zagrodzie młyńskiej
109	Gardeja	ul. Młyńska	22	Dom mieszkalny	w zagrodzie młyńskiej
110	Gardeja	ul. Piastowska	8	Dom mieszkalny	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
111	Gardeja	ul. Piastowska	13	Dom mieszkalny	
112	Gardeja	ul. Piastowska	15	Dom mieszkalny	
113	Gardeja	ul. Sportowa	2	Dom mieszkalny	Wyłączony z WEZ i GEZ
114	Gardeja	ul. Sportowa	4	Dom mieszkalny	Wyłączony z WEZ i GEZ
115	Gardeja	ul. Sportowa	6	Dom mieszkalny	
116	Gardeja	ul. Wolności	7	Dom mieszkalny	
GARDEJA I					
117	Gardeja I			Teren zespołu, zespół dworsko-folwarczny	
118	Gardeja I	w zespole folwarcznym		Budynek inwentarski	
119	Gardeja I	w zespole folwarcznym		Dwór	
120	Gardeja I	w zespole folwarcznym		Stodoła	
121	Gardeja I		6	Dom mieszkalny	
GARDEJA - KALMUZY					
122	Kalmuzy / Gardeja II			Zespół dworsko-folwarczny	
123	Kalmuzy / Gardeja II			Teren zespołu	
124	Kalmuzy / Gardeja II	w zespole folwarcznym	5B	Dwór	
125	Kalmuzy / Gardeja II	w zespole folwarcznym	11	Dom robotników folwarcznych	
JAROMIERZ					
126	Jaromierz		5	Dom mieszkalny	
127	Jaromierz		7	Dom mieszkalny	
128	Jaromierz		23A	Dom mieszkalny	
KLASZTOREK					
129	Klasztorzek			Zespół dworsko-folwarczny	
130	Klasztorzek			Teren zespołu	
131	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	2	Budynek gospodarczy	
132	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	2	Dom mieszkalny - trojak	
133	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	3	Budynek gospodarczy	
134	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	3	Dom mieszkalny - dwojak	
135	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	4	Dom mieszkalny - czworak	
136	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	4	Budynek gospodarczy	
137	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	5	Budynek gospodarczy	
138	Klasztorzek	w zespole folwarcznym	5	Dom mieszkalny - czworak	
139	Klasztorzek	w zespole folwarcznym		Bukaciarnia	
140	Klasztorzek	w zespole folwarcznym		Dwór	
141	Klasztorzek	w zespole folwarcznym		Magazyn zbożowy	
142	Klasztorzek	w zespole folwarcznym		Owczarnia	
143	Klasztorzek	w zespole folwarcznym		Stajnia koni roboczych	
144	Klasztorzek	w zespole folwarcznym		Stodoła	
145	Klasztorzek			Cmentarz ewangelicki	
146	Klasztorzek			Cmentarz ewangelicki	
	Klasztorzek	W zespole folwarcznym		Transformator	Uwaga – obiekt pominięty w dotychczasowej GEZ gm. Gardeja
KLECEWO					
147	Klecewo	Na cmentarzu ewangelickim		Grobowiec rodzinny barona Arnolda von Rosenberg	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
148	Klecewo	Na cmentarzu ewangelickim		Ruiny grobowca z kryptą	
149	Klecewo			Cmentarz ewangelicki	
150	Klecewo	w zespole folwarcznym	3	Dom mieszkalny	
151	Klecewo			Zespół pałacowo-parkowy	
152	Klecewo			Teren zespołu pałacowo-parkowego	
153	Klecewo	w zespole folwarcznym		Rządcówka	
154	Klecewo	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy	
155	Klecewo	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy I	
156	Klecewo	w zespole folwarcznym		Odcinek I i II ceglanego muru	
157	Klecewo	w zespole folwarcznym		Odcinek III ceglanego muru	
158	Klecewo	w zespole folwarcznym		Odcinek IV ceglanego muru	
159	Klecewo	w zespole folwarcznym		Odcinek kamienno-ceglanego muru	
160	Klecewo	w zespole folwarcznym		Odcinek kamienno-ceglanego muru wraz ze słupkami bramy	
161	Klecewo	w zespole folwarcznym		Kuźnia i wozownia	
162	Klecewo	w zespole folwarcznym		Obora	
163	Klecewo	w zespole folwarcznym		Pałac	
164	Klecewo	w zespole folwarcznym		Park	
165	Klecewo	w zespole folwarcznym		Stajnia i spichlerz	
166	Klecewo	w zespole folwarcznym		Stodoła	
167	Klecewo	w zespole folwarcznym		Transformator	
168	Klecewo	w zespole folwarcznym		Zachowany fragment budynku gospodarczego II	
KRZYKOSY					
169	Krzykosy			Cmentarz ewangelicki	
170	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Dom mieszkalny	w zespole folwarcznym
171	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Zespół folwarczny	
172	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Teren zespołu folwarcznego	
173	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Budynek inwentarski	w zespole folwarcznym
174	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Obora	w zespole folwarcznym
175	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Odcinek muru	w zespole folwarcznym
176	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Park	w zespole folwarcznym
177	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Spichlerz	w zespole folwarcznym
178	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Stodoła	w zespole folwarcznym
179	Krzykosy	ul. Jeziorna	1	Stajnia z wozownią	w zespole folwarcznym
MIĘDZYLESIE					
180	Międzylesie			Zespół dworsko-folwarczny	
181	Międzylesie			Teren zespołu	
182	Międzylesie	w zespole folwarcznym	3	Budynek gospodarczy	
183	Międzylesie	w zespole folwarcznym	2	Dom robotników folwarcznych	
184	Międzylesie	w zespole folwarcznym	3	Dom robotników folwarcznych	
185	Międzylesie	w zespole folwarcznym	4	Rządcówka, ob. dom mieszkalny	
186	Międzylesie	w zespole folwarcznym		Stodoła	
MORAWY					
187	Morawy		1	Budynek gospodarczy	
188	Morawy		1	Dom mieszkalny	Dawna karczma
189	Morawy		2	Zagroda	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
190	Morawy		2	Dom mieszkalny i sklep	
191	Morawy		2	Budynek inwentarski	
192	Morawy		2	Stodoła	
193	Morawy		3	Zagroda	
194	Morawy		3	Dom mieszkalny	
195	Morawy		3	Budynek inwentarski	
196	Morawy		3	Stodoła	
197	Morawy		4	Zagroda	
198	Morawy		4	Dom mieszkalny	
199	Morawy		4	Budynek inwentarski	
200	Morawy		4	Stodoła	
201	Morawy		5	Zagroda	
202	Morawy		5	Budynek inwentarski	
203	Morawy		5	Dom mieszkalny	
204	Morawy		6	Zagroda	
205	Morawy		6	Dom mieszkalny	
206	Morawy		6	Budynek inwentarski	
207	Morawy		7	Zagroda	
208	Morawy		7	Dom mieszkalny	
209	Morawy		7	Stodoła	
210	Morawy		7	Budynek inwentarski	
211	Morawy		9	Dom mieszkalny	
212	Morawy		34	Dom mieszkalny	
213	Morawy		42	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	
214	Morawy		41	Budynek gospodarczy leśniczówki	Leśnictwo Morawy
215	Morawy		41	Leśniczówka	Leśnictwo Morawy
216	Morawy			Cmentarz ewangelicki	
217	Morawy			Cmentarz ewangelicki	
218	Morawy			Remiza - Ochotnicza Straż Pożarna	
219	Morawy			Układ ruralistyczny	
NOWA WIOSKA					
220	Nowa Wioska		9	Dom mieszkalny	
221	Nowa Wioska		9	Budynek gospodarczy	
222	Nowa Wioska		17	Dom mieszkalny, wikałówka	
223	Nowa Wioska		17	Budynek gospodarczy	
224	Nowa Wioska			Cmentarz przy kościele p.w. Zwiastowania NMP – układ przestrzenny	
225	Nowa Wioska			Historyczne nagrobki na cmentarzu	
226	Nowa Wioska			Wysoka zieleń na cmentarzu	
227	Nowa Wioska			Kościół parafialny p.w. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny	
228	Nowa Wioska			Układ ruralistyczny wsi	
NOWA WIOSKA – ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY Z FOLWARKIEM					
229	Nowa Wioska			Zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem	
230	Nowa Wioska			Teren zespołu	
231	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		IV odcinek (pn-zach.) ogrodzenia ogrodu folwarcznego	
232	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		I odcinek muru głównej drogi	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
				wjazdowej (pd)	
233	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		II odcinek muru zachodniej pierzei dziedzica folwarcznego	
234	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		III odcinek muru ogrodzeniowego ogrodu folwarcznego	
235	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		V odcinek muru ogrodzeniowego wschodniej pierzei dziedzica	
236	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		VI odcinek muru ogrodzeniowego wschodniej pierzei dziedzica	
237	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		VII odcinek muru ogrodzeniowego północnej pierzei dziedzica	
238	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		VIII odcinek muru po wschodniej stronie pałacu	
239	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Kute ogrodzenie stawu	Przy stajni wjazdowej
240	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Kute ogrodzenie parku	
241	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Brama główna, zachodnia	
242	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Brama wjazdowa, południowa	
243	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Brama wjazdowa, północna	
244	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Brama wjazdowa, wschodnia	
245	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Dwie kute bramy na teren ogrodu folwarcznego	
246	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym	5	Budynek gospodarczy przy domu ogrodnika	
247	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy rządcówki	
248	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy rządcówki	
249	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy przy stajni wjazdowej	
250	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy przy stajni wjazdowej	
251	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym	5	Dom ogrodnika	
252	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Brukowana droga wjazdowa	
253	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Kuźnia	
254	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Magazyn	
255	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Obora, ob. magazyn	
256	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Pałac	
257	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Park	
258	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Piwniczka ziemna	Przy stajni wjazdowej
259	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Pralnia	
260	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Rządcówka	
261	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Spichlerz	
262	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Stajnia I	
263	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Stania II	
264	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Stajnia III	
265	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Stajnia wjazdowa	
266	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym	1	Szpital, ob. dom mieszkalny	
267	Nowa Wioska	w zespole folwarcznym		Transformator	
NOWA WIOSKA – OSADA FOLWARCZNA					
268	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	10/11	Budynek gospodarczy	
269	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	10/11	Budynek gospodarczy	
270	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	14	Dom mieszkalny	
271	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	10	Dom mieszkalny	
272	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	11	Dom mieszkalny	
273	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	13	Dom mieszkalny, sklep	
274	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	13	Budynek gospodarczy	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
275	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	14	Budynek gospodarczy	
276	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	15	Dom mieszkalny	
277	Nowa Wioska	w osadzie folwarcznej	15	Budynek gospodarczy	
OTŁOWIEC					
278	Otłowiec			Zespół dworsko-folwarczny	
279	Otłowiec			Teren zespołu	
280	Otłowiec		21	Chlewnia	
281	Otłowiec		15	Obora	
282	Otłowiec		12	Oficina i stajnia	ob. mieszkalny
	Otłowiec			Stajnia	
283	Otłowiec			Park	
284	Otłowiec		13	Spichlerz	ob. mieszkalny
285	Otłowiec		14	Stajnia koni roboczych	ob. mieszkalny
286	Otłowiec	w zespole folwarcznym	17-18	Dom robotników folwarcznych	
287	Otłowiec	w zespole folwarcznym	19-20	Dom robotników folwarcznych	
288	Otłowiec		26	Budynek gospodarczy szkoły	
289	Otłowiec		26	Szkoła	
290	Otłowiec			Cmentarz ewangelicki	
291	Otłowiec			Cmentarz ewangelicki	
292	Otłowiec			Kapliczka	
	Otłowiec			Kuźnia	Uwaga – obiekt pominięty w dotychczasowej GEZ
OTŁÓWKO					
293	Otłówek			Zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem	
294	Otłówek			Teren zespołu	
295	Otłówek	w zespole folwarcznym		Pałac	
296	Otłówek	w zespole folwarcznym	4	Dom robotników folwarcznych	
297	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Budynek gospodarczy rządcówki	
298	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Budynek gospodarczy oficyny	
299	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Budynek inwentarski	
300	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Kuźnia	
301	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Obora / chlewnia	
302	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Oficina	
303	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Owczarnia	
304	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Park	
305	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Rządcówka	
306	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Spichlerz	
307	Otłówek	w zespole folwarcznym		Stodoła	
308	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Suszarnia drewna	
309	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Tartak	
310	Otłówek	w zespole folwarcznym	1	Transformator	
OTOCZYN					

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
311	Otoczyn		5	Dom mieszkalny	
312	Otoczyn		17	Dom mieszkalny	
313	Otoczyn		39	Dom mieszkalny	
314	Otoczyn			Cmentarz ewangelicki	
315	Otoczyn			Kapliczka	
316	Otoczyn		41	Szkoła	
PAWŁOWO					
317	Pawłowo		3/4	Budynek gospodarczy	
318	Pawłowo		4	Dom mieszkalny	
319	Pawłowo		6/7	Dom mieszkalny	
320	Pawłowo		10	Szkoła	
321	Pawłowo		14	Budynek gospodarczy	
322	Pawłowo		14	Dom mieszkalny	
323	Pawłowo			Kapliczka	
324	Pawłowo			Cmentarz ewangelicki	
ROZAJNY					
325	Rozajny		1	Budynek gospodarczy	
326	Rozajny		1	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	
327	Rozajny		2	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	
328	Rozajny		3	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	
329	Rozajny		4	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	
330	Rozajny		50	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	
331	Rozajny	w zespole folwarcznym	51-52	Dom robotników folwarcznych	
332	Rozajny	w zespole folwarcznym	51	Budynek gospodarczy	
333	Rozajny	w zespole folwarcznym	53-54	Dom robotników folwarcznych	
334	Rozajny		57	Dom mieszkalny	
335	Rozajny		57	Budynek gospodarczy	Wyłączony z WEZ i GEZ
336	Rozajny	w zespole folwarcznym	59	Dom robotników folwarcznych	
337	Rozajny		60	Budynek gospodarczy	
338	Rozajny		60	Dom mieszkalny z częścią gospodarczą	
339	Rozajny	w zespole folwarcznym	62	Dom robotników folwarcznych	
340	Rozajny	w zespole folwarcznym	61	Budynek inwentarski, ob. mieszkalny z częścią gospodarczą	
341	Rozajny	w zespole folwarcznym	61	Stodoła	
342	Rozajny	w zespole folwarcznym	61A	Budynek inwentarski, ob. mieszkalny z częścią gospodarczą	
343	Rozajny	w zespole folwarcznym	61A	Stodoła	
344	Rozajny			Zespół dworsko-folwarczny	
345	Rozajny			Teren zespołu	
346	Rozajny	w zespole folwarcznym	64	Rządcówka	
347	Rozajny	w zespole folwarcznym	64	Budynek gospodarczy rządcówki	
348	Rozajny	w zespole folwarcznym	66	Szkoła, ob. dom mieszkalny	
349	Rozajny	w zespole folwarcznym	65	Dwór	
350	Rozajny	w zespole folwarcznym		Kuźnia	
351	Rozajny	w zespole folwarcznym		Park	
352	Rozajny	w zespole folwarcznym	61	Obora	

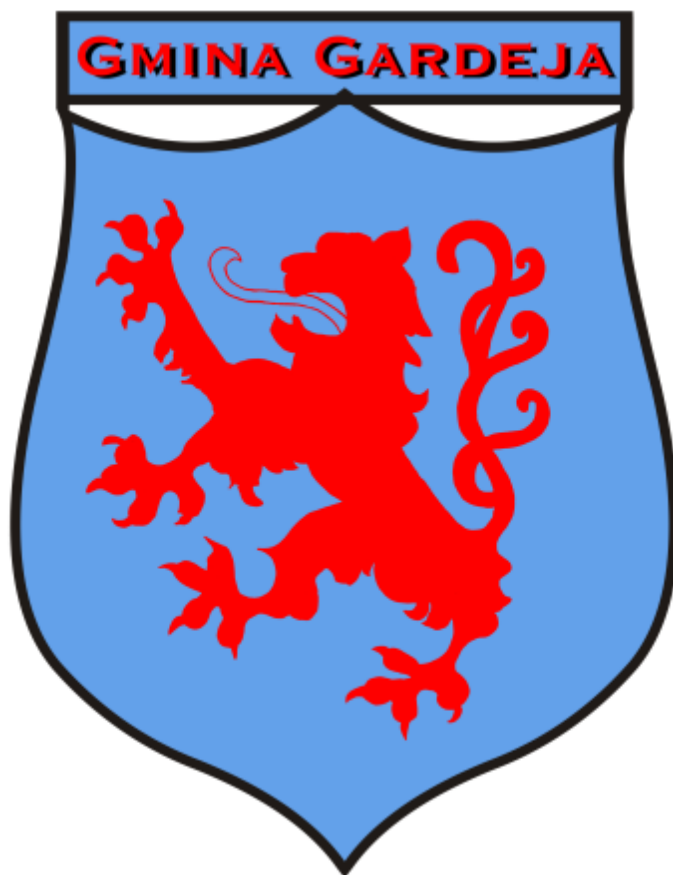
Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
ROZAJNY MAŁE					
353	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym	5	Budynek gospodarczy	
354	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym	5	Dom robotników folwarcznych - czworak	
355	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym	7	Dom robotników folwarcznych wraz z budynkiem gospodarczym	
356	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym	8	Dom robotników folwarcznych - dwojak	
357	Rozajny Małe			Zespół folwarczny	
358	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym	8	Budynek gospodarczy	
359	Rozajny Małe			Teren zespołu	
360	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym		Odcinek muru ze słupkiem	
361	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym		Park	
362	Rozajny Małe	w zespole folwarcznym		Kuźnia	
TRUMIEJE					
363	Trumieje	w zespole folwarcznym	4	Dom robotników folwarcznych	
364	Trumieje	w zespole folwarcznym	5	Dom robotników folwarcznych	
365	Trumieje	w zespole folwarcznym	6	Dom robotników folwarcznych	
366	Trumieje			Zespół folwarczny	
367	Trumieje			Teren zespołu	
368	Trumieje	w zespole folwarcznym		Owczarnia	
369	Trumieje	w zespole folwarcznym		Kuźnia i stolarnia, ob. dom mieszkalny	
370	Trumieje	w zespole folwarcznym		Odcinek ceglanego muru	
371	Trumieje	w zespole folwarcznym		Obora	
372	Trumieje	w zespole folwarcznym		Stajnia	
373	Trumieje	w zespole folwarcznym		Stodoła	
374	Trumieje	w zespole folwarcznym		Stolarnia	
375	Trumieje	w zespole folwarcznym		Wiata	
376	Trumieje			Cmentarz ewangelicki	
377	Trumieje			Kościół filialny p.w. Chrystusa Króla	
	Trumieje	Budynek szkoły			Uwaga – brak obiektu w dotychczasowej GEZ
	Trumieje	Budynek chlewni			Uwaga – brak obiektu w dotychczasowej GEZ
WANDOWO					
378	Wandowo		7	Budynek gospodarczy	
379	Wandowo		7	Dom mieszkalny	
380	Wandowo		19	Budynek gospodarczy	
381	Wandowo		20	Szkoła, obecnie dom mieszkalny	
382	Wandowo		23	Poczta, obecnie dom mieszkalny	
383	Wandowo		29-32	Budynek gospodarczy	
384	Wandowo		29-32	Budynek gospodarczy	
385	Wandowo		29-32	Dom mieszkalny	
386	Wandowo		29-32	Obora	
387	Wandowo		45	Dom mieszkalny	
388	Wandowo		51	Dom mieszkalny	
389	Wandowo			Cmentarz ewangelicki	
WILKOWO					
390	Wilkowo	w zespole dworca kolejowego	2	Dom mieszkalny	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
391	Wilkowo	w zespole dworca kolejowego	3	Budynek gospodarczy	
392	Wilkowo	w zespole dworca kolejowego	3	Dom mieszkalny	
393	Wilkowo	w zespole dworca kolejowego	3A	Dworzec kolejowy	
394	Wilkowo	w zespole dworca kolejowego	4	Dom mieszkalny	
395	Wilkowo			Zespół dworsko-folwarczny	
396	Wilkowo			Teren zespołu	
397	Wilkowo	w zespole folwarcznym	6/1	Dom robotników folwarcznych - czworak	
398	Wilkowo	w zespole folwarcznym	6/4	Dom robotników folwarcznych - czworak	
399	Wilkowo	w zespole folwarcznym		Aleja	
400	Wilkowo	w zespole folwarcznym		Stajnia	
401	Wilkowo	w zespole folwarcznym		Stodoła	
402	Wilkowo	w zespole folwarcznym		Silos	
403	Wilkowo			Cmentarz ewangelicki	
WRACŁAWEK					
404	Wrąclawek	w zespole folwarcznym	7	Dom mieszkalny – czworak	
405	Wrąclawek	w zespole folwarcznym	8	Dom mieszkalny – czworak	
406	Wrąclawek	w zespole folwarcznym	9	Dom mieszkalny – czworak	
407	Wrąclawek	w zespole folwarcznym	10	Dom mieszkalny – czworak	
408	Wrąclawek	w zespole folwarcznym	11	Dom mieszkalny – sześciorek	
409	Wrąclawek	w zespole folwarcznym	12	Dom mieszkalny – czworak	
410	Wrąclawek	w zespole folwarcznym	13	Dom mieszkalny – sześciorek	
411	Wrąclawek			Cmentarz ewangelicki	
412	Wrąclawek			Kapliczka	
413	Wrąclawek			Zespół dworsko-folwarczny	
414	Wrąclawek			Teren zespołu	
415	Wrąclawek	w zespole folwarcznym		Dwór	
416	Wrąclawek	w zespole folwarcznym		Jałownik	
417	Wrąclawek	w zespole folwarcznym		Magazyn zbożowy	
418	Wrąclawek	w zespole folwarcznym		Transformator	
ZEBRDOWO					
419	Zebrdowo		5A	Szkoła, ob. dom mieszkalny	
420	Zebrdowo		10	Karczma „Pod Czerwonym Huzarem, ob. dom mieszkalny	
421	Zebrdowo		10	Budynek gospodarczy	
422	Zebrdowo		13	Budynek gospodarczy	
423	Zebrdowo		13	Dom mieszkalny	
424	Zebrdowo		20	Dom mieszkalny	
425	Zebrdowo		24	Dom mieszkalny	
426	Zebrdowo			Cmentarz ewangelicki	
427	Zebrdowo			Cmentarz ewangelicki	
428	Zebrdowo			Kapliczka	
ZEBRDOWO - OLSZÓWKA					
429	Zebrdowo - Olszówka			Zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem	
430	Zebrdowo - Olszówka			Teren zespołu	
431	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	4	Dom robotników folwarcznych	

Lp.	Miejscowość	Adres/lokalizacja	Nr	Obiekt	Uwagi
432	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	4	Budynek gospodarczy	
433	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	6	Budynek gospodarczy	przebudowany na mieszkalny
434	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	6	Dom robotników folwarcznych	
435	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	7	Dom robotników folwarcznych	
436	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	7	Budynek gospodarczy	
437	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	8	Dom robotników folwarcznych	
438	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	11	Dom robotników folwarcznych	
439	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	11	Budynek gospodarczy	
440	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	12	Dom robotników folwarcznych	
441	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Aleja dębowa	przy drodze Zebrdowo – Zebrdowo-Olszówka
442	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Aleja dębowa	przy przedłużeniu drogi Zebrdowo – Zebrdowo-Olszówka
443	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Aleja dębowa	wzdłuż drogi dojazdowej do zespołu od strony Zebrdowa
444	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Aleja kasztanowcowa	wzdłuż drogi dojazdowej do folwarku, przy gorzelnii
445	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Odcinek muru, ogrodzenie ogrodu	
446	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Fragment głównej bramy wjazdowej na teren folwarku	
447	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy oficyny	
448	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Budynek gospodarczy oficyny	
449	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Chlewnia	
450	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Gorzelnia, ob. budynek mieszkalny	
451	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Komin gorzelnii	
452	Zebrdowo - Olszówka			Kapliczka NMP wraz z ogrodzeniem	
453	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym	14	Oficina	
454	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Park	
455	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Rządcówka	
456	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Spichlerz / młyn	
457	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Stajnia wyjazdowa	
458	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Stodoła	
459	Zebrdowo - Olszówka	w zespole folwarcznym		Wolarnia i stajnia koni roboczych	

Załącznik nr 1 B
Do Uchwały Nr XXV/127/2016
Rady Gminy Gardeja
z dnia 30 listopada 2016 r.

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”

**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
POLITYKA PRZESTRZENNA**

Listopad 2015 r.- wrzesień 2016 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy GARDEJA (całościowa aktualizacja dokumentu)

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POLITYKA PRZESTRZENNA

Spis treści:

1. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ.....	4
2. KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO.....	5
2.1. WNIOSKI Z PROGNOZY DEMOGRAFICZNEJ.....	5
2.2. ANALIZA POTRZEB MIESZKANIOWYCH.....	6
2.3. KIERUNKI ROZWOJU GŁÓWNYCH GAŁĘZI GOSPODARKI, GŁÓWNE FUNKCJE OBSZARU GMINY.....	6
2.3.1. Rolnictwo wraz z rolniczą przestrzenią produkcyjną.....	6
2.3.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną.....	8
2.3.3. Mieszkalnictwo.....	9
2.3.4. Usługi.....	11
2.3.5. Przemysł i drobna wytwórczość.....	12
2.3.6. Turystyka i rekreacja. Zabudowa letniskowa.....	12
3. KIERUNKI ROZWOJU W STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY.....	15
3.1. KIERUNKI ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW.....	15
3.2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA I PRZEZNACZENIA TERENÓW.....	27
3.3. TERENY Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY.....	29
3.4. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI.....	31
3.5. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ.....	32
3.6. TERENY ZAMKNIĘTE I ICH STREFY OCHRONNE.....	33
3.7. OBSZARY ROZMIESZCZENIA URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW ORAZ ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU.....	34
3.8. OBSZARY O SPECJALNYCH WYMAGANIACH ORAZ INNE OBSZARY PROBLEMOWE.....	34
3.8.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.....	34
3.8.2. Obszary osuwania się mas ziemnych.....	36
3.8.3. Obiekty lub obszary dla których wyznacza się w złożu filar ochronny.....	37
3.8.4. Obszary pomników zabytkowe i ich stref ochronnych oraz obowiązujące w nich ograniczenia.....	37
3.8.5. Inne obszary problemowe występujące w gminie.....	37
4. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK.....	38
4.1. OGÓLNE KIERUNKI I ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	38
4.2. KSZTAŁTOWANIE ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO OSNOWY EKOLOGICZNEJ.....	39
4.3. KIERUNKI I ZASADY OCHRONY NA OBSZARACH PRAWNIE CHRONIONYCH.....	42
4.4. OBSZARY PROPONOWANE/PLANOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ.....	46
4.5. ZASADY OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO.....	49
5. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	51
6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI.....	56

6.1. UKŁAD KOMUNIKACJI DROGOWEJ	56
6.1.1. Kierunki przekształceń podstawowego układu drogowego.	57
6.1.2. Kierunki przekształceń uzupełniającego układu drogowego	58
6.2. Parkowanie pojazdów.....	59
6.3. TRANSPORT ZBIOROWY, W TYM KOLEJOWY	61
6.4. ŚCIEŻKI ROWEROWE I SZLAKI TURYSTYCZNE	61
6.5 REKOMENDACJE DZIAŁAŃ I OPRACOWAŃ PLANISTYCZNYCH, PROJEKTOWYCH ITP. DOT. SYSTEMÓW KOMUNIKACJI W GMINIE.....	62
6.6. WNIOSKI, POSTULATY DOTYCZĄCE ROZWOJU SYSTEMÓW TRANSPORTU DLA GMIN SĄSIEDNICH, DZIAŁAŃ I PROJEKTÓW POWIATU, WOJEWÓDZTWA	63
7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	63
7.1 KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW ZAOPATRZENIA W WODĘ	63
7.2. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KANALIZACJI SANITARNEJ.....	64
7.3. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW ODPROWADZANIA WÓD DESZCZOWYCH.	67
7.4. GOSPODARKA ENERGETYCZNA	67
7.4.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną	67
7.4.2. Kierunki rozwoju energetyki wiatrowej oraz innych źródeł energetyki odnawialnej (OZE).	69
7.4.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz.	72
7.4.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło.	73
7.4.5. Rurociąg przesyłowy ropy	74
7.5 GOSPODARKA ODPADAMI.....	74
7.6. OBSŁUGA TELEKOMUNIKACYJNA.....	75
8. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	75
8.1. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.....	75
8.2. OBSZARY ROZMIESZCZENIA INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.....	79
9. POLITYKA PLANISTYCZNA GMINY	80
9.1. OBSZARY DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW JEST OBOWIĄZKOWE.....	80
9.2. OBSZARY DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWE PLANY.....	81
9.3. ZALECENIA DOTYCZĄCE AKTUALIZACJI OBOWIĄZUJĄCYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW.....	82
10. ZALECENIA, REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	82
11. WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE BADANIA ZGODNOŚCI PLANÓW MIEJSCOWYCH Z USTALENIAMI STUDIUM.	83

1. Cele polityki przestrzennej.

W planowaniu przestrzennym celem rozwoju i podstawową zasadą jest zasada trwałego i zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji, art. 3 ustawy prawo ochrony środowiska oraz art. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) oraz tworzenie warunków zachowania i kreowania ładu przestrzennego (art. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie ładu przestrzenny to takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Uwzględnić należy zatem nie tylko wymagania przepisów prawa, ale także np. walory krajobrazowe, wymagania ochrony przyrody, zabytków, ale także walory ekonomiczne przestrzeni i uwarunkowania własnościowe.

Polityka przestrzenna to wyraz generalnych zasad rozwoju i kierunków, w jakich zmieniać się będzie funkcjonowanie gminy w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenów. Władze samorządowe muszą same rozstrzygnąć, jak najefektywniej wykorzystać i powiększać trwałą bazę materialną rozwoju oraz zasoby naturalne gminy. Określone w studium zasady polityki przestrzennej stanowią deklarację działań Wójta Gminy oraz Rady Gminy w poszczególnych dziedzinach.

W zależności od lokalnych uwarunkowań – możliwości i ograniczeń działania można wyróżnić następujące rodzaje polityk przestrzennych:

- **polityka ochronna** w stosunku do cennych elementów zagospodarowania, gdzie działania ochronne mają pierwszeństwo przed pozostałymi działaniami,
- **polityka wyrównawcza**, polegająca na niwelowaniu różnic w poszczególnych elementach zagospodarowania, poprawie obecnych warunków życia mieszkańców,
- **polityka rozwoju**, czyli tworzenie warunków rozwoju, realizacja nowych przedsięwzięć.

Polityka przestrzenna gminy powinna umożliwiać realizację strategicznych celów rozwoju gminy.

Samorząd gminy może przy wdrażaniu polityki przestrzennej stosować różnego rodzaju narzędzia , takie jak:

- **prawo lokalne** - tj. uchwały Rady Gminy, plany miejscowe i ich zakres przestrzenny oraz przedmiotowy, podatki i ulgi podatkowe lokalne, referenda mieszkańców itp.

Gmina posiada liczne obowiązujące plany miejscowe , obejmujące pow. ok. 2.148,64 ha tj. ok. 11,15% ogólnej powierzchni gminy.

- **obsługa administracyjna** - np. dostępność informacji, poziom obsługi interesantów, jakość promocji gminy itp.
- **opieka komunalna** - tj. działalność instytucji gminnych usługowych i ochronnych, udział w komercyjnym zagospodarowaniu gruntów itp.
- **możliwości organizatorskie** - współpraca międzygminna, z administracją rządową, z powiatem, z inwestorami prywatnymi, mobilizowanie społeczności lokalnych, lokalne przedsięwzięcia grupowe itp.
- **gospodarka finansowa** - tj. skala i zaangażowanie finansowe gminy wyrażone odpowiednią strukturą budżetu gminy i jej jednostek organizacyjnych w realizowanie polityki przestrzennej, organizacja finansowania poszczególnych przedsięwzięć itp.

- **gospodarka mieniem** - tj. sposób wykorzystania gruntów, budynków, lokali, określenie standardów zagospodarowania (to np. w planach miejscowych), programy rewaloryzacji, celowość pozyskiwania i zbywania mienia itp.

Polityka przestrzenna gminy Gardeja ma sprzyjać rozwojowi gospodarczemu gminy (zgodnie ze strategią z 2014r) i zapewniać integrację ładu ekologicznego, gospodarczego i społecznego.

Jednym z celów jest wskazanie terenów rozwojowych, stanowiących ofertę terenów mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych, rekreacyjnych i dla różnego rodzaju działalności gospodarczych, wykorzystujących w maksymalnie możliwy sposób istniejące uwarunkowania. Ma to być przy tym kontynuacja dotychczasowych kierunków rozwojowych gminy i dotychczasowej polityki przestrzennej wyrażonej dokumentem z 2005 r.

Tereny rozwojowe mają zabezpieczać prognozowane zapotrzebowanie, zapewniając wybór i możliwości etapowania rozwiązań i stanowić jednocześnie atrakcyjną i zróżnicowaną ofertę inwestycyjną. Planowane zagospodarowanie ma służyć podniesieniu jakości życia w gminie.

W strategii rozwoju gminy wskazano, iż w zakresie zagospodarowania przestrzennego najistotniejsze cele to m. in. wskazanie terenów rozwojowych dla mieszkalnictwa, turystyki, oferty dla przedsiębiorców, wskazanie terenów dla rozwoju energetyki opartej o źródła odnawialne, modernizacja i rozwój systemu transportowego gminy z uwzględnieniem tras rowerowych i turystycznych pieszych, oraz dalszy rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej obsługującej gminę.

Zapisy dokumentu mają określać istotne ograniczenia oraz wymagania dotyczące ochrony cennych walorów lub wynikające z przepisów prawa powszechnego i prawa miejscowego.

2. Kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego

2.1. Wnioski z prognozy demograficznej.

Prognoza demograficzna (patrz rozdz. 17.4 uwarunkowań) zakłada do roku 2030 utrzymanie na niemal nie zmienionym poziomie (stabilizację) obecnej liczby mieszkańców – ok. 8438 osób. Przy czym liczba mieszkańców będzie rosła w okresie 2015-2020 do 8553 osób, a następnie powoli będzie spadać do poziomu 8518 osób w 2025 i 8438 osób w 2030.

Generalnie wzrastać będzie udział grup ludności w wieku poprodukcyjnym – z obecnego ok. 14,2% do 20,7% ludności ogółem, na obecnym poziomie utrzymać się będzie udział grup wiekowych przedprodukcyjnych, nieznacznie zmaleje udział ludności w wieku produkcyjnym o ok. 9%.

Należy zatem uwzględnić w zagospodarowaniu zwiększone potrzeby rozwoju opieki społecznej oraz infrastruktury rekreacyjnej, zdrowotnej. Zespoły wiejskie warto zatem wyposażyć w tereny umożliwiające aktywny wypoczynek i rekreację, odpowiednio kształtowane tereny zieleni usytuowane blisko miejsca zamieszkania.

Należy spodziewać się nieco łatwiejszej sytuacji na rynku pracy- ze względu na zmniejszenie grupy osób w wieku produkcyjnym w obszarze gminy. Wyznaczenie nowych potencjalnych terenów inwestycyjnych dla funkcji produkcyjnych, usługowych, dzielnosci gospodarczej stanowiących ofertę dla przedsiębiorców będzie mogło służyć zakładanemu rozwojowi gospodarczemu gminy.

Prognozuje się zwiększenie liczby gospodarstw domowych o ok. 7% w stosunku do obecnego poziomu co wraz z założeniem sukcesywnej poprawy standardów zamieszkiwania będzie generowało zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe.

2.2. Analiza potrzeb mieszkaniowych.

Minimalne zapotrzebowanie na nowe tereny mieszkaniowe wg prognozy demograficznej to ok. 270 nowych mieszkań do roku 2030.

Mieszkania te mogą być realizowane jako nowe w budownictwie mieszkaniowym jednorodzinnym oraz zagrodowym, poprawę standardów zamieszkiwania można także uzyskać poprzez dobudowy, przebudowy, rozbudowy istniejącej substancji, na terenach obecnych działek budowlanych. Zakładając wielkość terenów brutto dla zabudowy jednorodzinnej (taka przeważa i ma nadal dominować w obszarze gminy) na poziomie 1500 m²/ 1 mieszkanie-dom, otrzymujemy ok. 40,50 ha nowych terenów mieszkaniowych. Pamiętać jednak należy, że w obecnym stanie prawnym budowanie jest możliwe nie tylko na obszarach posiadających plany miejscowe (tych gmina ma sporo, w tym także na cele mieszkaniowe, są to dotychczas nie wykorzystane rezerwy terenowe), ale także na podstawie indywidualnie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy.

Obecnie wg danych statystycznych średnia pow. mieszkania daje gminie 5 pozycję wśród 6 gmin powiatu kwidzyńskiego. Warunki zamieszkiwania w gminie odbiegają znacząco od średnich dla województwa i dla gmin wiejskich, powierzchnia użytkowa przypadająca na osobę to jedynie 18,3 m², a średnia pow. mieszkania to tylko 71,6 m², przy przeciętnie 3,9 osób na mieszkanie i 1,1 osób na izbę. Istniejące zasoby nie pozwalają na samodzielność zamieszkiwania.

Wskazane jest osiągnięcie przeciętnej pow. użytkowej na osobę na poziomie co najmniej 25m² (poziom obecnie średni w woj. pomorskim) i zbliżenie się do samodzielności zamieszkiwania. Zalecane są jednak wskaźniki zdecydowanie wyższe – np. na poziomie 35-40 m² na osobę¹. Obserwowany w ostatnich latach ruch budowlany w gminie Gardeja jest stosunkowo niewielki, co wiąże się z kondycją ekonomiczną mieszkańców, zatem osiągnięcie takich wskaźników dot. standardów zamieszkiwania może być trudne.

2.3. Kierunki rozwoju osadnictwa i głównych gałęzi gospodarki, główne funkcje obszaru gminy.

Utrzymuje się dotychczas wskazywane funkcje obszaru gminy Gardeja – rolnictwo jako funkcja podstawowa i uzupełniająca, wspomagająca: mieszkaniowa, turystyczna, produkcyjno-usługowa.

2.3.1. Rolnictwo wraz z rolniczą przestrzenią produkcyjną.

Gmina Gardeja charakteryzuje się generalnie wysokim potencjałem agroekologicznym.

Najlepsze warunki agroekologiczne dla intensyfikacji gospodarki rolnej, występujące na terenie gminy, to kompleksy 2. i 3. przydatności rolniczej gleb, z czego powierzchniowo przeważa kompleks 2. pszenno-dobry.

Umiarkowane warunki agroekologiczne obejmują kompleksy 4. 5. 6. i 8. przydatności rolniczej gleb, przy czym przeważają tu kompleksy 4. żytni bardzo dobry.

¹ Przykładowo w opracowaniach aktualnych dla GOM – Gdański Obszar Metropolitalny – przyjęto prognozowany zakładany standard na poziomie 60m²/osobę

Do najgorszych warunków agroekologicznych dla gospodarki rolnej należą kompleksy 7. i 9., których na terenie gminy Gardeja jest najmniej.

Przestrzenne rozmieszczenie warunków agroekologicznych w podziale na kompleksy o najlepszych, umiarkowanych i najgorszych warunkach dla gospodarki rolnej przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym.

Postuluje się na terenach rolniczych, przy utrzymaniu wysokiej intensywności i produktywności, wprowadzanie i popularyzowanie zasad gospodarki rolnej, protegujących formy tzw. rolnictwa ekologicznego (zrównoważonego). Zgodnie z nimi **kształtowanie krajobrazu na terenach rolniczo użytkowanych powinno być oparte o następujące zasady:**

1. Kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego w sposób stymulujący utrzymanie lub wzrost różnorodności biologicznej, przez różnicowanie warunków siedliskowych roślin i przez stwarzanie warunków ostojowych dla możliwie jak największej liczby gatunków zwierząt. W tym celu należy wykorzystywać nie zagospodarowane obszary rolnicze oraz popierać i propagować przekształcanie pól o niskich klasach bonitacyjnych gleb na zadrzewienia śródpolne, zalesienia, drobne zbiorniki wodne itp.
2. W stosunku do gruntów ornych kompleksu 7. i 9. (stosunkowo niewielkie powierzchnie na terenie gminy) należy dążyć do:
 - zalesiania gruntów położonych w obrębie i w sąsiedztwie terenów rolnych;
 - przejmowania ich w pierwszym rzędzie na potrzeby związane z rozwojem terytorialnym wsi;
 - przejmowania ich pod lokalizację obiektów i urzędzeń rekreacyjnych oraz innych urzędzeń kubaturowych.
3. Użytki zielone i grunty orne 9. kompleksu przydatności rolniczej powinny być rewaloryzowane pod względem ich stosunków wodnych. Właściwie przeprowadzone melioracje i stała konserwacja urządzeń melioracyjnych powinny podwyższyć ich produktywność (po wykonaniu szczegółowych specjalistycznych analiz dla każdego przypadku) uwzględniających wpływ na stosunki wodne terenów otaczających.
4. W obrębie wszystkich użytków rolnych dążyć do różnicowania środowiska przyrodniczego poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień na terenach fitogenicznych nieodpowiednich dla produkcji rolnej, kształtowanie miedz śródpolnych, ochronę nieużytków hydrogenicznych oraz urozmaicanie struktury upraw przez wprowadzanie lokalnie roślinności łąkowej na grunty orne. Zróżnicowanie agrosystemów sprzyja retencji pierwiastków, kształtuje korzystniejsze warunki mikroklimatyczne, i w efekcie prowadzi do wzrostu stabilności układu przyrodniczego i wzrostu plonów roślin uprawnych.
5. Na obszarach użytkowanych rolniczo pozostawianie nie przeorywanych pasów gruntu wokół oczek wodnych i wszelkiego typu mokradeł, w celu umożliwienia rozwoju półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, które spontanicznie tworzą się w wyniku braku bezpośredniego użytkowania (zarośla, szuwały, ugrupowania roślinności bagiennej) lub pod wpływem koszenia i wypasu.
6. W dolinach rzek zachowanie tradycyjnej gospodarki łąkowej, a zwłaszcza nie zastępowanie półnaturalnych łąk przez pola i intensywne użytki zielone, które ze względu na sposób uprawy przyczyniają się m.in. do eutrofizacji i innych zanieczyszczeń wód powierzchniowych.
7. Ochrona ekosystemów półnaturalnych (np. łąk) w warunkach normalnego użytkowania gospodarczego dużych obszarów. Ponieważ ekosystemy te powstały i utrzymują się w wyniku różnych form działalności ludzkiej, należy pielęgnować tradycyjne sposoby

gospodarowania, przynajmniej w takim zakresie, aby ww. typy ekosystemów utrzymywały się.

8. Ochrona zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz dążenie do ich większego udziału powierzchniowego, przez popieranie spontanicznego rozwoju drzew i krzewów na miedzach, wokół oczek wodnych i innych miejsc nie nadających się do rolniczego wykorzystania.
9. Ochrona wszystkich torfowisk w kompleksach pól uprawnych przez zaniechanie odwodnień i zapobieganie eutrofizacji.
10. Tworzenie barier biologicznych, przeciwdziałających rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń przez migrację wodną oraz powstawaniu erozji wietrznej i wodnej.
11. Zaniechanie osuszania łąk, torfowisk i mokradel (unikanie nadmiernych melioracji).
12. Rekultywacja drobnych terenów zdewastowanych zgodnie z zasadą kształtowania zróżnicowanych warunków środowiskowych, stosując głównie kierunek rekultywacji fitomelioracyjny i krajobrazowy – dotyczy to przede wszystkim licznych, głównie drobnych, wyrobisk poeksploatacyjnych.

Na cele nierolnicze planuje się przeznaczenie terenów tzw. rozwojowych – nowych inwestycyjnych, ich wykaz zawarto w rozdz. 3.2.

Zmiana na cele nierolnicze co do zasady powinna odbywać się poprzez procedurę odpowiedniego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ogólna powierzchnia proponowanych do zmiany gruntów rolnych to ponad 570 ha oraz ewentualne tereny związane z planowanymi urządzeniami związanymi z produkcją energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (ogniwa fotowoltaiczne w obr. Zebrdowo oraz elektrownie wiatrowe (tereny EW) - w ich przypadku na cele nierolnicze przeznacza się tereny związane z posadowieniem samych elektrowni, place manewrowe i technologiczne, ew. drogi dojazdowe , przy czym nierolnicze użytkowanie może dotyczyć okresu 25-30 lat trwania inwestycji).

2.3.2. Leśnictwo wraz z leśną przestrzenią produkcyjną

Ustala się zachowanie dotychczasowej funkcji obszarów leśnych i ich ochronę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Poza funkcją produkcyjną (drewno, biomasa) lasy w gminie pełnić mają istotną rolę w ochronie przyrody , zabezpieczającą przeciw powodziom i suszą, a także mają stanowić potencjał dla rozwoju funkcji turystycznych.

Lasy ochronne winny być zagospodarowywane zgodnie z planami urządzenia lasów. Zasięgi lasów ochronnych pokazano na zał. 2.2. Studium.

Na cele nieleśne planuje się przeznaczyć teren o pow. ok. 0,44-0,5 ha ,jest to jednocześnie teren przeznaczony dla realizacji celów publicznych (zieleń parkowa, urządzona) – w m. Krzykosy dz. 254 – teren 9.7 ZP – teren dawnego parku, wg ewidencji Ls , zlokalizowany poza zwartą zabudową wsi na południe od m. Szczepkowo.

Nie planuje się zmiany przeznaczenia innych większych obszarów stanowiących lasy na cele nieleśne. W sytuacjach wyjątkowych tj. np. niezbędnych dla realizacji inwestycji celu publicznego lub innych szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się przeznaczenie na cele nieleśne – wg przepisów odrębnych. Może to dotyczyć np. nowych odcinków dróg gminnych, obejścia drogowego miejscowości Gardeja (przebieg takiego obejścia nie jest dotąd ustalony projektowo ani studialnie) w ciągu drogi krajowej, czy nowych odcinków dróg wojewódzkich planowanych do modernizacji.

Zalesienia

Część gruntów najsłabszych pod względem przydatności dla rolnictwa, w tym tereny zadrzewione, choć formalnie nie stanowiące wg ewidencji gruntów leśnych, dopuszcza się przeznaczyć do zalesienia. Może to Stanowić element zrównoważonego rozwoju.

Do zalesienia przeznaczyć można:

- tereny w strefach stanowiących osnowę ekologiczną gminy, w szczególności tereny o spadkach powyżej 15%,
- tereny na glebach zagrożonych erozją o znacznych spadkach terenu lub podatne na zjawiska osuwiskowe,
- tereny gruntów rolnych stanowiących kompleksy rolniczej przydatności gleb nr 6, nr 7, nr 9, na glebach klas V, VI i nieużytkach,
- tereny przeznaczone do rekultywacji w kierunkach leśnych,
- tereny odłogowane, w szczególności te które utraciły walory agroekologiczne.

2.3.3. Struktura sieci osadniczej. Kierunki rozwoju osadnictwa.

Na terenie gminy struktura sieci osadniczej została ukształtowana w procesie historycznym i generalnie w swoim zasadniczym kształcie zachowała się do dzisiaj.

Największą miejscowością i najlepiej wyposażoną w usługi jest wieś gminna Gardeja. Funkcje ośrodków uzupełniających pełnić mają jak dotychczas większe wsie- Czarne Dolne, Cygany, Wandowo, Nowa Wioska, Otłowiec, Rozajny, Krzykosy.

Mniejsze miejscowości to wsie elementarne, z pojedynczymi usługami lub nawet bez usług.

Wieś Bądky z racji położenia w pobliżu Kwidzyna wyraźnie wykazuje tendencje rozwoju przestrzennego – wg dotychczasowych planów miejscowych oraz wydanych licznych decyzji wz kształtują się nowe tereny dla funkcji ulgowych, produkcyjnych i mieszkaniowych.

Wsie Klasztorzek, Jaromierz, Rozajny Małe, Czarne Dolne, Międzylesie, to tereny najintensywniej rozwijających się funkcji turystycznych i zabudowy mieszkaniowej o charakterze letniskowym.

Nowa zabudowa powinna być kształtowana zgodnie z dotychczasowym charakterem zabudowy i struktury, a także w zgodzie z potrzebami ochrony walorów kulturowych i krajobrazu. Priorytetem powinna być uzupełniania i intensyfikacja zabudowy w ramach zwartych zespołów wiejskich, w obszarach dla których już istnieją systemy infrastruktury technicznej obsługującej lub dla których realizacja takich systemów jest planowana w najbliższym czasie (np. zgodnie z opracowaną koncepcją rozwoju gospodarki wodno-ściekowej). Poza skupiskami zabudowy, poza zwartymi zespołami dopuszcza się zabudowę o charakterze rozproszonym, jeśli jest integralnie związana z rolnictwem lub leśnictwem. W istniejących zabudowaniach zagrodowych gospodarstw rolnych dopuszcza się funkcje agroturystyczne. W obszarach objętych formami ochrony przyrody - w OCHK – należy przestrzegać ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu, wynikających z Uchwały Sejmiku Woj. Pomorskiego Nr 1161/XLVII/10 (Dz. U. z 2010 r. Nr 80 poz. 1455), w szczególności wzdłuż cieków, rzek, jezior i zbiorników wodnych. Lokalizacja nowej zabudowy w takich obszarach musi być każdorazowo szczegółowo przeanalizowana pod kątem dotychczasowego stanu prawnego, a także wymagań aktualnych przepisów prawa miejscowego.

W terenach istniejącej i projektowanej zabudowy wsi należy dążyć do odnowy, rewitalizacji i rehabilitacji istniejących struktur, uwzględniając tzw. plany odnowy sołectw, wzbogacając przestrzeń publiczną miejscowości o odpowiednio kształtowaną zielen publiczną, małą architekturę, wiejskie plac zabaw i tereny sportowo-rekreacyjne, boiska, otoczenie świetlic wiejskich. Zaleca się odnowę i rewitalizację parków wiejskich.

2.3.4. Mieszkalnictwo

W odniesieniu do wszystkich wsi w gminie Gardeja zaleca się lokalizację nowego zainwestowania przede wszystkim w obrębie istniejących struktur osadniczych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Zasada nie rozpraszania osadnictwa powinna także obowiązywać w stosunku do wsi, gdzie ograniczenia ekofizjograficzne w gminie Gardeja są najmniejsze (Morawy, Jaromierz, Czarne Górne i Bądko).

Nowa zabudowa powinna być realizowana głównie poprzez uzupełnienia i intensyfikację zabudowy w zwartych istniejących zespołach wsi, a dodatkowo w nowych terenach rozwojowych. Poza skupiskami istniejącej zabudowy dopuszcza się zabudowę związaną bezpośrednio z rolnictwem, leśnictwem i agroturystyką. Postuluje się ograniczenie dotychczasowych zbyt swobodnie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy, zwłaszcza dla większych zespołów zabudowy lokowanych poza istniejącymi strukturami przestrzennymi. W nowej zabudowie mieszkaniowej należy stosować formy i gabaryty nawiązujące do tradycyjnych form architektonicznych regionu, wykorzystywać lokalne wzorce formowania bryły budynku, detalu, stosowanie materiałów nawiązujących do rozwiązań historycznych (np. cegła elewacyjna).

Zgodnie z uchwaloną strategią rozwoju gminy (X 2014 r) mieszkalnictwu przypisano znaczącą rolę w dalszym rozwoju gminy, stąd wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych dla tej funkcji w wielkościach przekraczających prognozowane zapotrzebowanie, aby umożliwić wybór. Rekomenduje się monitoring ruchu budowlanego w gminie.

Ze względu na znaczną nadwyżkę terenów rezerwowanych na cele mieszkaniowe postuluje się w kolejnych cyklicznych analizach zmian w zagospodarowaniu dokonać szczegółowej analizy realnej sytuacji dot. ruchu budowlanego, powiązać to z możliwościami budżetowymi gminy w zakresie realizacji infrastruktury technicznej wodno-kanalizacyjnej i ewentualnie zweryfikować w dół (zrezygnować) wielkość terenów mieszkaniowych.

Nowe tereny dla funkcji mieszkaniowych wyznacza się ślad za dotychczasowym dokumentem studium z 2005 r oraz zgodnie z aktualnymi wnioskami przede wszystkim w miejscowościach: Bądko, Gardeja, Czarne Dolne, Jaromierz (także jako zabudowa rekreacyjna, letniskowa).

W istniejących oraz nowoprojektowanych zespołach mieszkaniowych należy zwrócić uwagę na kształtowanie korzystnych, ekologicznych warunków życia ludzi. Ekologiczne warunki życia ludzi w strukturach osadniczych zdeterminowane są przez (Przewoźniak, 2002):

- stan czystości środowiska (warunki aerosanitarne i akustyczne, czystość wody, promieniowanie elektromagnetyczne, drgania podłoża, stan powierzchni ziemi);
- powierzchnię i jakość terenów aktywnych biologicznie, w tym terenów rekreacyjnych;
- warunki bioklimatyczne;
- jakość wody pitnej i produktów spożywczych uzyskiwanych w jednostce osadniczej i w jej otoczeniu (w strefie żywnościowej miasta);
- przyrodnicze zjawiska katastroficzne, przede wszystkim powódzie;

- potencjał percepcyjny środowiska, a zwłaszcza jego walory krajobrazowe.

W ramach kształtowania ekologicznych warunków życia ludzi na obszarze gminy Gardeja należy:

- uzyskać pożądany stan czystości środowiska w zakresie jego abiotycznych składowych, zwłaszcza w zakresie jakości wód powierzchniowych, powietrza atmosferycznego oraz powierzchni litosfery (uregulować system gospodarki wodno-ściekowej poprzez skanalizowanie wsi niewyposażonych w infrastrukturę sanitarną, w tym realizację indywidualnych systemów kanalizacyjnych dla rozproszonych jednostek osadniczych; ograniczyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery przez zmiany technologii lub instalację urządzeń redukcyjnych dla funkcjonujących/planowanych na terenie gminy zakładów produkcyjnych);
- ograniczyć oddziaływanie uciążliwości akustycznej i aerosanitarnej komunikacji samochodowej przez zastosowanie technicznych ekranów akustycznych lub wprowadzenie w miarę istnienia rezerw terenowych pasów wielowarstwowej zieleni izolacyjnej;
- poprawić jakość wody pitnej oraz zabezpieczać (m.in. poprzez uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej) wody podziemne przed dostawą zanieczyszczeń (zwłaszcza warstwy wodonośne piętra czwartorzędowego);
- wzmocnić istniejący system osnowy ekologicznej, w tym zaadaptować tereny rekreacyjne;
- stymulować kształtowanie korzystnych warunków bioklimatycznych;
- zabezpieczyć ludzi przed przyrodniczymi zjawiskami katastroficznymi oraz kontrolować (ewentualnie poprawiać) stan istniejących zabezpieczeń – wałów przeciwpowodziowych
- zwiększyć potencjał percepcyjno-behawioralny środowiska.

Zadania powyższe szczególnie dotyczą terenów zainwestowanych. Rewitalizacja ekologiczna struktur osadniczych stanowi część problematyki rewitalizacji jednostek osadniczych. Zasadne jest wręcz używanie terminu „zintegrowana rewitalizacja urbanistyczno-ekologiczna”, który swym zakresem pojęciowym jednoznacznie oddaje wzajemną zależność działań technicznych i ekologicznych. W warunkach zrównoważonego rozwoju nie jest możliwe prowadzenie jednostronnych działań naprawczych, np. tylko w zakresie modernizacji infrastruktury technicznej, lub renowacji kubatury albo poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Działania te są wzajemnie uwarunkowane, sprzężone i wymagają kompleksowego ujęcia – projektowego i realizacyjnego.

2.3.4. Usługi.

Główne tereny usługowe projektuje się w terenach oznaczonych jako MU w miejscowościach Bądky, Gardeja, Kalmuzy, Wandowo, Rozajny, Rozajny Małe, Otczyn.

Nie wskazuje się w obszarze gminy nowych terenów dla usług handlu o powierzchniach sprzedaży powyżej 2000 m².

Funkcje usługowe można także sytuować w terenach dawnych funkcji związanych z obsługą rolnictwa i produkcją rolniczą – PGR-ach, folwarkach.

2.3.5. Przemysł i drobna wytwórczość.

Wskazuje się nowe tereny dla funkcji produkcyjnych, drobnego przemysłu i wytwórczości, składów, magazynów itp. w miejscowościach:

- Bądky (zgodnie z dotychczasowymi kierunkami rozwoju i uchwalonymi planami miejscowymi) – w celu wykorzystania potencjału położenia w sąsiedztwie miasta Kwidzyna i drogi krajowej nr 55
- na południe od Gardei w kierunku wsi Kalmuzy, po obu stronach drogi krajowej nr 55 – uwaga na konieczność właściwej obsługi komunikacyjnej tych terenów, ze względu na ograniczenia bezpośrednich zjazdów z drogi krajowej
- w m. Olszówka (obręb Zebrowo) – w tym związane z produkcją energii (biogazownia) konieczne odpowiednie kształtowanie zabudowy i zagospodarowania ze względu na walory kulturowe miejscowości i potrzebę właściwego otoczenia historycznych zespołów folwarcznych oraz zapewnienie rozwiązań technologicznych dot. ochrony środowiska
- w m. Czarne Dolne- przy drodze w kierunku Pawłowa – uwaga na położenie w granicach OCHK
- tereny dla rozmieszczenia elektrowni wiatrowych w okolicach m. Wraclawek, Trumieje, Wilkowo, Pawłowo, a także Otłowiec (zgodnie z obowiązującym planem miejscowym) – ze względu na bliskie położenie w sąsiedztwie wsi Trumieje ze względów krajobrazowych sytuowanie elektrowni w terenach EW5, EW3 i EW 4 powinno być poprzedzone odpowiednimi analizami krajobrazowymi np. na etapie planów miejscowych czy decyzji środowiskowych. Należy także uwzględnić nowe regulacje prawne dotyczące odległości elektrowni od zabudowy mieszkaniowej- określone ustawą z dn. 20 maja 2016r o inwestycjach w zakresie inwestycji elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 01 lipca 2016r poz. 961)
- w m. Olszówka teren dla zespołu ogniw fotowoltaicznych – ich lokalizacja powinna być poprzedzona analizami krajobrazowymi na etapie planu miejscowego lub decyzji środowiskowej ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z zespołem folwarcznym o wartościach kulturowych

Funkcje gospodarcze, produkcyjne można także sytuować w terenach dawnych funkcji związanych z obsługą rolnictwa i produkcją rolniczą – PGR-ach, folwarkach, terenach przewidywanych na funkcje produkcyjne, gospodarcze w dotychczasowych miejscowych planach.

2.3.6. Turystyka i rekreacja. Zabudowa letniskowa.

Funkcja turystyczna, rekreacyjna to dla gminy Gardeja ważna funkcja uzupełniająca, wspomagająca funkcję podstawową, ze względu na sprzyjające uwarunkowania środowiska przyrodniczego oraz kulturowego.

Uwzględniono istniejące dotychczas i zdecydowane w planach miejscowych (dawnym ogólnym gminy i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sporządzonych po 1994 r. oraz po 2003 r.) oraz w Studium dotychczasowym (1999 r i 2005 r) rejonu rekreacyjne oraz tereny wskazywane dla funkcji usług turystyki, zagospodarowania rekreacyjnego i zabudowy rekreacyjnej-letniskowej.

Przyjęto zasadę, by zagospodarowanie rekreacyjne nie powodowało dewaloryzacji lub zniszczenia walorów przyrodniczych, stąd potrzeba ograniczenia natężenia funkcji rekreacyjnych w rejonach dla których wskazano w opracowaniu ekofizjograficznym potrzebę ograniczenia użytkowników ze względu na niewielką chłonność rekreacyjną bądź potrzeby ochrony przyrody. Efektem przekroczenia chłonności jest przekształcenie lub zniszczenie środowiska przyrodniczego obszaru, na który oprócz liczby użytkowników, wpływają:

infrastruktury rekreacyjnej i sposób (lub brak) urządzenia zieleni terenów rekreacyjnych ogólnodostępnych, sposób spędzania czasu przez ludzi, a przede wszystkim ich mobilność przestrzenna, poziom kultury proekologicznej ludzi. W przypadku wystąpienia przekroczenia chłonności rekreacyjnej niezbędne są takie działania, jak: zmniejszenie liczby użytkowników, zmiany struktury form rekreacji, przystosowanie części terenów dla potrzeb rekreacyjnych przez ich zagospodarowanie jako ogólnodostępnych terenów zielonych z zainwestowaniem tzw. małą architekturą, rewaloryzacja przyrodnicza terenów zniszczonych w wyniku nadmiernego obciążenia rekreacyjnego.

Trwale ekologicznie i efektywnie ekonomicznie użytkowania przyrodniczych walorów rekreacyjnych w gminie Gardeja wymaga działań takich, jak:

- niedopuszczenie do nadmiernej eksploatacji terenów, zwłaszcza w zespołach nadjeziornych oraz w obrębie i w pobliżu terenów poddanych szczególnym formom ochrony przyrody i krajobrazu;
- kształtowanie ładu przestrzennego w zagospodarowaniu rekreacyjnym oraz podniesienie estetyki zagospodarowania;
- poprawa stanu istniejących oraz budowa nowych obiektów i urządzeń ochrony środowiska służących obiektom rekreacyjnym.

W gminie Gardeja wytypowano kompleksy turystyczno-rekreacyjne związane z występowaniem jezior, wykazujących potencjał do wykorzystania rekreacyjnego (strefy wokółjeziorne od jezior: Kucki, Klasztorne, Czarne i Leśne położonych w obrębie Morawskiego OChK oraz jeziora Sarnówek (Różane) – poza OChK, a także jeziora w bezpośrednim sąsiedztwie gminy: jezioro Kuchnia).

Aktualnie zainwestowanie i penetracja turystyczna ludzi koncentruje się wokół jezior Kucki, Klasztorne, Sarnówek (Różane), Kamień, Wandowo i Kuchnia. O możliwościach intensyfikacji wykorzystania stref wokół jeziornych decydują przede wszystkim:

- uwarunkowania ekofizjograficzne (struktura środowiska przyrodniczego);
- dostępność brzegów jezior;
- uwarunkowania fizjonomiczno-krajobrazowe;
- uwarunkowania formalne związane z położeniem części kompleksów turystyczno-rekreacyjnych w granicach Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (pasy 100 m od brzegów jezior jako tereny zasadniczo bezinwestycyjne);
- występowanie lasów wokół niektórych jezior.

Ocena wymienionych czynników wskazuje, że podstawowe ograniczenia dla intensyfikacji zagospodarowania i użytkowania rekreacyjnego stref wokół jeziornych, poza zalesieniami oraz uwarunkowaniami formalno-prawnymi związanymi z położeniem niektórych stref na terenie gminy Gardeja w granicach obszaru chronionego krajobrazu, stanowią wystromione zbocza rynien jeziornych i trudna dostępność brzegów jezior. Zbocza rynnowe są główną "ładową", przyrodniczą barierą intensyfikacji zagospodarowania rekreacyjnego, gdyż:

- utrudniają skomunikowanie strefy wokół jeziornej z jeziorem;
- są szczególnie podatne na zniszczenie roślinności i na uruchomienie procesów denudacyjnych;
- powodują krajobrazowe wyeksponowanie form zainwestowania zlokalizowanego powyżej zboczy lub na nich.

Z zagospodarowania rekreacyjnego należy wyłączyć otoczenie wszystkich jezior bezodpływowych i małych oraz średnich zbiorników o niewielkiej objętości ze względu na ich zagrożenie wzmożoną eutrofizacją. W rejonach intensywnego zagospodarowania rekreacyjnego może wystąpić dewaloryzacja zasobów przyrodniczych, które były podstawą rozwoju funkcji rekreacyjnej – dalsza intensyfikacja zainwestowania spotęgowałaby to zagrożenie i doprowadziła do nieodwracalnych skutków przyrodniczych. Jak wynika z doświadczeń, procesy inwestycyjne zachodzą mogą zachodzić bardzo szybko i wymagają ograniczenia, zanim zdegradowane zostanie środowisko przyrodnicze i zniszczeniu ulegną walory rekreacyjne. Ewentualne ograniczenia dot. ilości użytkowników mogą dotyczyć rejonów otoczenia jez. Czarnego i jez. Klasztorne. Wskazane jest sporządzenie szczegółowych analiz chłonności rekreacyjnej na etapie planów miejscowych sporządzanych dla nowo wyznaczanych terenów rekreacyjnych.

Konieczne jest kontrolowanie procesu zainwestowania rekreacyjnego na terenie gminy Gardeja, poprzez uwzględnienie, w szczególności, następujących zagadnień:

- lokalizowanie zainwestowania kubaturowego na terenach o umiarkowanych spadkach (wartość progową stanowi 10^0), w rejonie jezior o dobrej dostępności (nie bliżej niż 100 m od brzegu);
- tereny nowego zainwestowania powinny spełniać normy w zakresie infrastruktury technicznej ochrony środowiska (gospodarka wodno-ściekowa, proekologiczne źródła ogrzewania itp.);
- lokalizowanie obiektów letniskowych, wypoczynkowych, rekreacyjnych na terenach zwartej zabudowy;
- stosowanie wysokich standardów zabudowy i odpowiednich dla regionu rozwiązań architektonicznych;
- estetyzacja zielenią, w tym wysoką, nowo lokalizowanych obiektów;
- adaptowanie istniejących obiektów kubaturowych na cele rekreacyjne (zalecane), w tym na gospodarstwa agroturystyczne;
- preferencje w zagospodarowaniu turystycznym dla obiektów ogólnodostępnych;
- niedopuszczenie do nadmiernego obciążenia turystycznego środowiska przyrodniczego (prowadzi to do jego dewaloryzacji i utraty wartości, które były podstawą rozwoju funkcji turystycznej).

Na terenie gminy Gardeja znajduje się szlak kajakowy na rzece Gardęga, rozpoczynający się we wsi Przęsławek w dół rzeki i dalej poza teren gminy Gardeja. Ponadto, zespół jezior Klasztorne-Leśne-Kucki (jeziora rynnowe, przepływowe) przejawia potencjał do wykorzystania jako szlak kajakowy. Możliwe jest wprowadzenia zainwestowania obsługi turystyki wodnej.

W studium wskazuje się także trasy istniejące i projektowane turystyczne rowerowe oraz konne i konno-rowerowe (pokazano je na planszy graficznej studium).

Adaptuje się dotychczas funkcjonujące i wyznaczone w planach miejscowych dotychczasowych a także w Studium z 2005r. tereny o funkcjach turystycznych i rekreacyjnych; **uprawnienia do zagospodarowania takich terenów uznaje się za uprawnienia nabyte** na podstawie ustaleń poprzednich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, prawomocnych orzeczeń administracyjnych i innych aktów prawnych obowiązujących w dacie wzniesienia obiektów lub ustanowienia odpowiednich aktów prawa (w tym mpzp).

Nowe tereny dla funkcji turystycznych, rekreacyjnych projektuje się w miejscowościach:

- Czarne Dolne – przede wszystkim nad jeziorem Czarnym Górnym (zespół zabudowy letniskowej) , a także na południe od wsi w sąsiedztwie lasu

- Jaromierz – zespół zabudowy letniskowej

- Klasztorzek – nowe tereny zabudowy letniskowej nad jeziorem Klasztorznym

Tereny te ze względu na położenie w granicach OCHK podlegają jednak ograniczeniom wynikającym z obowiązującego prawa miejscowego - Uchwały Sejmiku Woj. Pom. dot. obszarów chronionego krajobrazu (aktualna Uchwała Nr 259/XXIV/16 z 25 lipca 2016r.) Celowym jest, by nowe zainwestowanie turystyczne nie powodowało nadmiernej eksploatacji tych obszarów. Jednocześnie należy zapewnić odpowiednią estetykę zagospodarowania terenów i funkcjonalność obiektów służących rekreacji.

Nad jeziorem w m. Klasztorzek wyznacza się ponadto tereny zieleni publicznej i usług sportu oraz rekreacji, jako tereny przestrzeni publicznych związanych z dostępem do jeziora i kąpieliskami.

3. Kierunki rozwoju w strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy

3.1 Kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz w przeznaczeniu terenów.

Przyjęto w niniejszym studium zasadę kontynuacji dotychczas wyznaczonych kierunków rozwojowych oraz terenów projektowanych do zainwestowania określonych w dokumencie Studium z 2005 r. Uwzględniono także ustalone obowiązującymi planami miejscowymi przeznaczenia terenów oraz większość wniesionych wniosków dotyczących wskazania nowych terenów inwestycyjnych w poszczególnych miejscowościach. Założono także, iż dopuszczalne jest uzupełnianie istniejących struktur przestrzennych zwartych zespołów wsi realizowane poprzez odpowiednie decyzje administracyjne dot. warunków zabudowy czy lokalizacji inwestycji celu publicznego, jak też na skutek sporządzenia i uchwalenia miejscowych planów.

Zabudowa co do zasady powinna być ograniczana lub zakazana w tzw. obszarach otwartych, w przestrzeni chronionej (grunty rolne i leśne, w tym obszary objęte formami ochrony przyrody gdzie inwestowanie ograniczają przepisy prawa), natomiast dopuszczalna w tzw. obszarze urbanizacji.

Obszar rozwojowy - urbanizacji stanowi obszar zabudowany lub przeznaczony do zabudowy, tzw. „docelowego zainwestowania”, w ramach którego zostaną zaspokojone potrzeby rozwoju przestrzennego wynikające z przyjętych kierunków rozwoju gminy, prognoz demograficznych, możliwości rozwoju komunikacji i infrastruktury przestrzennej oraz wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów z ostatnich kilku lat.

W obszarze urbanizacji – „docelowego zainwestowania” wyznacza się:

- **obszar kontynuacji i uzupełnień zabudowy**, który obejmuje obszary obecnie zabudowane i zainwestowane, w tym zwarte zespoły wsi oraz ich najbliższe sąsiedztwo; w obszarach tych lokalizacja nowej zabudowy nie powoduje konieczności budowy nowych dróg publicznych stanowiących powiązania między wsiami oraz magistralnych sieci infrastruktury technicznej, lecz odbywa się w oparciu o rozbudowę istniejących systemów infrastruktury transportowej i technicznej,

w obszarach tych możliwe jest uzyskiwanie indywidualnych decyzji wz na zasadzie kontynuacji tzw. dobrego sąsiedztwa

- **obszar rozwoju zabudowy**, który obejmuje nowe tereny inwestycyjne, na których przewiduje się lokalizację zabudowy o podstawowej, wiodącej funkcji określonej w studium i dla których gmina zamierza opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, rozstrzygający między innymi o sposobach zaopatrzenia terenu w sieci infrastruktury technicznej oraz obsługę komunikacyjną, a także ustalający lokalne parametry dotyczące zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy.

Obszary kontynuacji i uzupełnień zabudowy

Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania dla uzupełnień istniejącej zabudowy i wprowadzania nowych funkcji w terenach zainwestowanych są następujące:

- lokalizacja zabudowy w drodze indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (wzigt) jest możliwa, jeśli spełnione zostaną łącznie warunki umożliwiające ustalenie warunków zagospodarowania terenu i warunków zabudowy, zgodnie z przepisami ustawy (art. 61 dot. decyzji o warunkach zabudowy - wz)
- w przypadku opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar kontynuacji zabudowy wymagane jest zbliżenie się z parametrami zagospodarowania terenu do określonych w studium jak dla obszaru rozwoju zabudowy, za wyjątkiem terenów, gdzie spełnienie tych parametrów nie jest możliwe ze względu na ochronę cennych walorów przyrodniczych lub kulturowych lub ochronę interesu publicznego.

Nowe tereny rozwojowe inwestycyjne

Dla poszczególnych rodzajów przeznaczenia terenów wyznaczonych w studium jako nowe tereny rozwojowe ustala się podstawowe wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów – omówiono je w rozdz. 3.3.

Na planszy studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” 1:10000 pokazano obszar rozwojowy gminy - urbanizacji- „docelowego zainwestowania”, a w nim zaznaczono obszary istniejącego zagospodarowania i zabudowy, ustalonego obowiązującymi planami miejscowymi, a także nowe tereny inwestycyjne a także tereny dopuszczalnych uzupełnień i kontynuacji zabudowy.

W większości tereny te zostały już wyznaczone w dotychczasowym Studium gminy (z 2005 r.) , dodano nowe tereny zgodnie z rozstrzygniętymi pozytywnie wnioskami.

W obszarach nowych terenów inwestycyjnych oznaczenia - symbole literowe poszczególnych terenu określają następującą podstawową, dominującą funkcję, przeznaczenie terenu:

- M – zabudowa mieszkaniowa (głównie w formach zab. jednorodzinnej)
- ML – zabudowa letniskowa
- MU – zabudowa mieszkaniowo-usługowa
- U – zabudowa usługowa,
- UT – usługi turystyki
- US – usługi sportu i rekreacji
- U,P – zabudowa usługowo-produkcyjnej
- P – zabudowa produkcyjna, magazyny i składy
- ZP – tereny zieleni urządzonej,
- ZN – tereny zielnie ekologicznej i krajobrazowej
- IT – infrastruktura techniczna

EW – obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych – dla lokalizacji elektrowni wiatrowych

EF- obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych – dla lokalizacji ogniw fotowoltaicznych

Funkcje podstawową, dominującą można uzupełniać funkcjami komplementarnymi, uzupełniającymi. Dopuszcza się wielofunkcyjne zagospodarowanie obszarów - np. łączenie funkcji mieszkaniowych z usługami służącymi obsłudze mieszkańców, zielenią, terenami sportu i rekreacji itp. Funkcja podstawowa ustalona dla danego obszaru/terenu narzuca podstawowe standardy, do uwzględnienia w odpowiednich planach miejscowych (np. standardy środowiskowe, warunki obsługi komunikacji czy charakter zabudowy). W ramach terenu o ustalonym dominującym przeznaczeniu należy unikać lokowania w jego granicach funkcji, sposobów zagospodarowania ewidentnie kolizyjnych z tym przeznaczeniem. Dominujące przeznaczenie oznacza przede wszystkim takie przeznaczenie które określa przyszły typ i charakter przestrzeni, zarówno funkcjonalny (wymagania i warunki funkcjonowania) jak i fizjonomiczny (wizualny, krajobrazowy).

Dla poszczególnych miejscowości postuluje się sporządzanie planów miejscowych obejmujących swoimi granicami co najmniej nowe tereny inwestycyjne w zasięgu gruntów rolnych zmieniających swe dotychczasowe przeznaczenie na nierolnicze, zgodnie z dyspozycjami art. 14 ust 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

We wsiach, dla których wyznaczono więcej jak jeden obszar rozwojowy nowej zabudowy wskazane jest sporządzenie miejscowych planów dla wyraźnie przestrzennie wydzielonych części miejscowości, w tym także dla terenów uzupełniania zabudowy i dla terenów już zainwestowanych, zabudowanych. Jest to szczególnie uzasadnione dla wsi, w których występują cenne układy przestrzenne lub cenne zespoły zabytkowe.

3.2. Zestawienie nowych terenów inwestycyjnych wg wsi obrębowych

Uwaga - pow. projektowanych terenów stanowią pow. brutto tj. wraz z niezbędnymi terenami obsługi komunikacyjne, infrastrukturalnej oraz zieleni towarzyszącej. Wyróżnieniem - pola szare oznaczono tereny dodane w obecnej edycji studium, pozostałe- niewyróżnione – wynikają z dotychczasowych dokumentów planistycznych gminy.

1. Bądko

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	1.1 M	2,85	Uwaga na obsługę komunikacyjną, położone bezpośrednio przy dr. krajowej 55
2	1.2. P	1,28	
3	1.3 M	8,50	
4	1.4 MU	2,24	
5	1.5 M	3,50	
6	1.6 MU	2,89	
7	1.7 MU	2,08	
8	1.8 M	12,81	Uwaga na obsługę komunikacyjną, położone bezpośrednio przy dr. krajowej 55
9	1.9 M	15,73	
10	1.10.US,ZP	8,76	
Razem		60,64	Z czego 37,30ha tereny dodane obecną edycją studium

2. Cygany

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	2.1 MU	0,56	
2	2.2 M	0,93	
3	2.3 MU	2,33	
4	2.4 MU	2,25	
5	2.5 M	1,09	
6	2.6 M	2,54	
7	2.7 MU	0,69	
8	2.8 M	0,59	
9	2.9 MU	8,10	
10	2.10 MU	0,54	
11	2.11 MU	0,36	
12	2.12 MU	0,54	
13	2.13 MU	1,72	
14	2.14 MU	5,79	
Razem		28,03	Z czego 0,59 ha dodane obecną edycją studium

3. Czarne Dolne

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	3.1 US	1,81	
2	3.2.ML	2,81	
3	3.3.US,ZP	0,98	
4	3.4 MU	1,12	
5	3.5 M	1,17	
6	3.6 M	0,44	
7	3.7 IT	0,08	
8	3.8 M,ML	0,72	
9	3.9 M,ML	2,26	
10	3.10 M	0,63	
11	3.11 M	0,93	
12	3.12 US, ZP	1,59	
13	3.13 M	0,29	
14	3.14 M	0,40	
15	3.15 M	0,72	
16	3.16 M	0,86	
17	3.17 M	0,48	
18	3.18 M	0,11	
19	3.19 M	0,25	
20	3.20 M	0,29	
21	3.21 M	3,77	
22	3.22 M	15,77	
23	3.23 MU	3,44	Część 0,69ha dodana nową edycją
24	3.24 M	2,69	
25	3.25 UT	0,41	
26	3.26 ML	5,82	
27	3.27 M	2,34	Położenie w OCHK –uwag na pas 100m wzdłuż jeziora
28	3.28 M,ML	0,28	
29	3.29 M,ML	1,38	
30	3.30 M,ML	0,96	
31	3.31 M	7,90	
32	3.32 MU	0,60	
33	3.33 MU	2,11	
34	3.34 MU	0,31	
35	3.35 Mu	0,31	
36	3.36 M	3,67	
37	3.37 P	0,26	
38	3.38 UT	3,19	
39	3.39 M	0,26	
Razem		73,41	Z czego 11,37 ha dodane obecną edycją studium

4. Gardeja

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	4.1 P,U	0,29	
2	4.2 M	1,62	
3	4.3 M	2,35	
4	4.4 M	0,52	
5	4.5 M	1,07	
6	4.6 MU	0,95	Częściowo -0,24ha dodane
7	4.7 MU	0,85	
8	4.8 MU	3,36	
9	4.9 M	1,56	
10	4.10 MU	2,21	
11	4.11 M	2,28	
12	4.12 M	4,54	
13	4.13 P,U	0,55	
14	4.14 MU	1,16	Częściowo 0,64 ha dodane
15	4.15 MU	4,51	
16	4.16 MU	5,16	
17	4.17 MU	2,55	
18	4.18 MU	0,40	
19	4.19 ZP,ZE,US	36,98	Obszar planowanej przestrzeni publicznej – obowiązkowe sporządzenie planu
20	4.20 MU	4,29	
21	4.21 MU	7,41	
22	4.22 M	0,40	
23	4.23 M	0,51	
24	4.24 MU	15,41	
25	4.25 M	6,39	
26	4.26 IT	0,58	Uwaga – wymagana zmiana planu miejscowego
27	4.27 MU	0,80	
28	4.28 M	1,18	
29	4.29 P,U	2,18	
30	4.30 US	0,30	Obszar przestrzeni publicznej
31	4.31 US	0,08	
32	4.32 US	0,14	
33	4.33 US	0,15	
34	4.34 ZP	6,22	Teren zieleni urządzonej, park wiejski
Razem		118,95	Z czego 50,28 ha dodane obecną edycją studium

5. Jaromierz

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	5.1 M	5,75	
2	5.2 ML, M	5,57	Uwaga OCHK
3	5.3 M	15,16	Częściowo 9,45 ha dodane, wydane dec. środowiskowe

4	5.4 US	0,66	
5	5.5 M	26,04	
Razem		53,18	Z czego 15,02 ha dodane obecną edycją studium

W obr. Jaromierz wskazana jest dopuszczalna lokalizacja elektrowni wiatrowych EW1

6. Kalmuzy

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	6.1 P,U	16,16	
2	6.2 P,U	7,98	
3	6.3 P,U	12,62	
4	6.4 P,U	1,12	Uwaga na obsługę komunikacyjną – teren przy dr. kraj 55
5	6.5 MU	4,08	
6	6.6 MU	4,07	
Razem		46, 03	Z czego 1,12 ha dodane obecną edycją Studium

7. Klasztorek

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	7.1 M	0,74	
2	7.2 M	0,51	
3	7.3 ML,M, UT	12,59	
4	7.4. ML,M	2,54	Część 1,40 ha dodane; uwaga OCHK
5	7.5 US,ZP	1,03	Przestrzeń publiczna – wymagany plan miejscowy obowiązkowo
6	7.6 ZP,US	0,49	Przestrzeń publiczna
7	7.7 M	2,56	
8	7.8 M	0,49	
9	7.9 M	0,44	
10	7.10 M	0,28	
Razem		21,67	Z czego 2,43 ha dodane obecną edycją studium

8. Klecewo

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	8.1 M	1,83	
2	8.2 M	0,87	
3	8.3 MU	1,75	
4	8.4 M	1,23	
Razem		5,68	

9. Krzykosy

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	9.1MU	1,03	Częściowo 0,57 ha dodane
2	9.2 MU	2,98	
3	9.3 MU	1,32	
4	9.4 M	4,44	
5	9.5 M	1,09	Częściowo 0,45ha dodane; uwaga na walory krajobrazowe zespołu
6	9.6 P,U	0,44	
7	9.7 ZP	0,44	Zmiana przeznaczenia na zieleni parkową
Razem		11,74	Z czego 1,46ha dodane obecną edycją studium

10. Morawy

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	10.1 M	0,56	
2	10.2 MU	1,51	
3	10.3 MU	1,16	
4	10.4 M	4,20	
5	10.5 MU	1,98	Częściowo 0,51 dodane
6	10.6 MU	3,02	
7	10.7 MU	4,69	Częściowo 4,26 dodane ; uwaga OCHK
8	10.8 M	1,40	
9	10.9 M	0,52	
10	10.10 M	1,53	
11	10.11 ML	10,79	
12	10.12 ML	2,28	
13	10.13 ML	0,71	
14	10.14 ML	0,78	
Razem		35, 13	Z czego 4,77ha dodane obecną edycją studium

11. Otłowiec

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	11.1 US	0,39	
2	11.2 ZP	0,36	m. Osadniki ; postulat wspólnego planu miejscowego
3	11.3. M	1,08	
4	11.4 M	1,41	
5	11.5 MU	2,14	
6	11.6 MU	1,30	
7	11.7 MU	0,89	
8	11.8 M	3,72	
9	11.9 MU	1,00	
10	11.10 MU	5,46	
11	11.11 M	1,14	
12	11.12 M	2,67	

13	11.13 M	1,23	
14	11.14 M	0,29	
15	11.15 M	0,43	Częściowo 0,19 dodane
Razem		23,51	Z czego 3,04 dodane obecną edycją studium

12. Otoczyn

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	12.1 M	0,71	
2	12.2 M	0,43	
3	12.3 MU	3,41	
4	12.4 MU	6,24	
5	12.5 ZP	1,76	Przestrzeń publiczna
6	12.6 MU	5,47	
Razem		18,02	Z czego 1,76 dodane obecną edycją Studium

13. Pawłowo

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	13.1 M	0,60	
2	13.2.M	1,11	
3	13.3 M	0,52	
4	13.4.M	0,68	
5	13.5.ZP	0,45	Przestrzeń publiczna , wskazane opracowanie mpzp wraz z 13.6 M.,ZP
6	13.6 M, ZP	3,42	Dodano funkcje ZP – w planie wskazane odtworzenie przynajmniej części dawnej zieleni parkowej ew. teren wzbogacić o znaczą pow. terenów biologiczni czynnych
Razem		6,78	Z czego 0,45 dodane obecną edycją studium

W obr. Pawłowo wskazana jest dopuszczalna lokalizacja elektrowni wiatrowych- teren EW 8

14. Przeclaw (m. Przęsławek)

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	14.1 M	0,53	
2	14.2 M	0,79	
3	14.3 M	0,38	
4	14.4 M	0,48	
Razem		2,18	

W obrębie Przeclaw w rejonie m. Przęsławek planowana jest lokalizacja elektrowni wiatrowych- teren EW 7.

15. Rozajny

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	15.1 M	1,69	
2	15.2 M	0,70	
3	15.3 M	0,56	
4	15.4 MU	7,96	
5	15.5 US	1,48	Przestrzeń publiczna
6	15.6 MU	0,77	
7	15.7 MU	1,35	
8	15.8 MU	1,05	
9	15.9 MU	0,44	
10	15.10 MU	0,63	
11	15.11 MU	2,00	
12	15.12 MU	0,51	
13	15.13 MU	1,39	
14	15.14.MU	0,40	
15	15.15 MU	1,48	
16	15.16 MU	1,09	
17	15.17 MU	0,32	
18	15.18 MU	8,37	
19	15.19 MU	5,56	
20	15.20 MU	3,16	
Razem		40,91	Z czego 1,48 dodane obecną edycja studium

16. Trumieje

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	Przeznaczenie, uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	16.1 M	1,46	
2	16.2 M	4,27	Wskazany wspólny mpzp, ważne walory kulturowe i krajobrazowe, mogą być istotne do ustalenia ograniczenia dot. wysokości, formy, geometrii dachów itp.
3	16.3 ZP	0,45	
Razem		6,18	

W obr. Trumieje wskazano dopuszczalną lokalizację elektrowni wiatrowych teren EW 5, EW 3 i EW 4 oraz część EW 6.

UWAGA – w wyniku opiniowania z wojewódzkim konserwatorem zabytków zrezygnowano z terenów EW 3 i EW 4 ze względu na bliskość wsi Trumieje z powodu konieczności ochrony ekspozycji wsi oraz jej dominanty historycznej- kościoła.

17. Wandowo

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	17.1 M	1,48	
2	17.2 MU	2,19	
3	17.3 MU	2,78	
4	17.4 MU	0,44	
5	17.5 M	0,35	

6	17.6 US	0,64	
7	17.7. MU	0,55	
8	17.8 M	0,91	
Razem		9,34	Z czego 2,12 dodane obecna edycja studium

W m. Wandowo planowana jest - w jednym z wariantów - budowa oczyszczalni ścieków – lokalizacji nie pokazano na planszy graficznej Studium – nie jest bowiem konkretnie przesądzona. Lokalizacja jest możliwa także w wyniku ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Wilkowo

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	Przeznaczenie, uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	20.1 IT	0,89	Proj. oczyszczalnia ścieków
Razem		0,89	

W m. Wilkowo planowana jest budowa oczyszczalni ścieków – lokalizacji nie pokazano na planszy graficznej Studium – nie jest bowiem konkretnie przesądzona (wstępnie proponowana na dz. gminnej o nr 2/33 i 2/44). Lokalizacja jest możliwa także w wyniku ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego.

18. Wraclawek

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
1	18.1 M	1,18	
Razem		1,18	

W obrębie Wraclawek planowany jest teren dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych – teren , część terenu EW6 i teren EW 2

19. Zebrdowo

Lp.	Oznaczenie terenu na planszy graf. studium	Pow. w ha	uwagi, ew. wytyczne do mpzp
	19.1.M	1,35	
	19.2 U	0,23	
	19.3 M	0,52	
	19.4 M	0,16	
	19.5 M	0,57	
	19.6 M	1,80	Częściowo 1,16 ha dodane , ze względów krajobrazowych możliwe są ograniczenia dot. wysokości, geometrii dachów itp.
	19.7 P	4,66	
	19.8 P	7,73	Częściowo 3,75 ha dodane ; ze względów krajobrazowych możliwe są ograniczenia dot. wysokości, geometrii dachów itp.; ew.

			dopuszczalna lokalizacja biogazowni pod warunkiem uwzględnienia wymagań środowiskowych
Razem		17.02	Z czego 5,07 dodane obecną edycją studium

W obrębie Zebrdowo w m. Olszówka planuje się teren dla farmy ogniw fotowoltaicznych – teren EF o pow. ok. 6,25 ha.

UWAGA – szczegółowy zasięg terenu dopuszczalnej lokalizacji ogniw fotowoltaicznych powinien być ustalony po wykonaniu analiz krajobrazowych uwzględniających ochronę widoku ze wskazanych n planszy graficznej Studium miejsc. Planowana inwestycja nie może zaburzyć widoku na czytelne nadal założenie folwarczne, wskazane, by była zlokalizowana poza strefa ochrony ekspozycji założenia.

Bilans terenów rozwojowych :

Uwaga – w bilansie pominięto tereny dla ew. lokalizacji farm wiatrowych i ogniw fotowoltaicznych i ew. nowych oczyszczalni ścieków.

Lp.	Nazwa obrębu	Pow. terenów rozwojowych ogółem w ha	W tym dodane obecna edycją studium Pow. w ha
1	Bądky	60,64	37,30
2	Cygany	28,03	0,59
3	Czarne Dolne	73,41	11,37
4	Gardeja	118,95	50,28
5	Jaromierz	53,18	15,02
6	Kalmuzy	46,03	1,12
7	Klasztorek	21,67	2,43
8	Klecewo	5,68	-----
9	Krzykosy	11,74	1,46
10	Morawy	35,13	4,77
11	Otłowiec	23,51	3,04
12	Otoczyn	18,02	1,76
13	Pawłowo	6,78	0,45
14	Przeclaw	2,18	-----
15	Rozajny	40,91	1,48
16	Trumieje	6,18	-----
17	Wadowo	9,34	2,12
18	Wilkowo	0,89	0,89*
19	Wraclawek	1,18	-----
20	Zebrdowo	17,02	5,07
	Razem	580,50	138,26

* na projektowaną oczyszczalnię wykorzystywany będzie teren dotychczas użytkowany w części jako teren boiska sportowego

Wielkość planowanych nowych terenów rozwojowych wydaje się mocno przekraczająca realne zapotrzebowanie, jest jednak wynikiem dotychczasowych dokumentów planistycznych gminy, na dodatek nie skorygowanych w dół poprzez rezygnację przynajmniej z części terenów, a powiększona o nowe, dodane tereny. Wielkość ta jest uzasadniona aktualnymi potrzebami wyrażonymi we wnioskach dotyczących zagospodarowania.

Z wyżej wymienionych terenów na poszczególne rodzaje przeznaczeń planowanych jest ogółem na cele:

- Mieszkaniaowe	224,29 ha tj. ok. 38,64 % nowych terenów
- Mieszkaniaowo-usługowe, usługowe	186,48 ha tj. ok. 32,13% nowych terenów
- Turystyki i rekreacji , zab. letniskowe	47,49 ha tj. ok. 8,18% nowych terenów
- Produkcyjne, produkcyjno-usługowe	55,50 ha tj. ok. 9,56% nowych terenów
- Zieleń , tereny sportu i rekreacji	65,16 ha tj. ok. 11,23% nowych terenów
- Inne (np. infrastrukturalne)	1,55 ha
- + tereny dla farm wiatrowych i ogniw fotowoltaicznych (pow. nie uwzględnione w bilansie)	

3.3. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i przeznaczenia terenów.

Dla poszczególnych rodzajów przeznaczenia terenów wyznaczonych w studium ustala się **zalecane, ramowe** podstawowe wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów dotyczące:

- ustalenia dominującej funkcji terenów oraz dopuszczalnych funkcji i sposobów użytkowania terenu, a także ograniczeń i wyłączeń,
- określenia minimalnej powierzchni nowo wydzielanych działek budowlanych,
- określenia dopuszczalnej powierzchni zabudowy i/lub określenia wymaganego minimalnego % powierzchni biologicznie czynnej,
- ustalenia zasad polityki parkingowej,
- jakości przestrzeni.

Podane wskaźniki należy traktować jako **zalecenia ramowe**, ostateczna ich wielkość powinna zostać określona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, po przeprowadzeniu szczegółowej analizy uwarunkowań lokalnych dla konkretnego obszaru, ustalenie w planie innych parametrów wymaga uzasadnienia.

Zalecenia podano dla głównego, dominującego przeznaczenia , przedstawionego w tekście i na zał. graficznym Studium – na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” odpowiednimi symbolami literowymi.

Wysokości zabudowy:

- dla terenów centrum miejscowości - wysokość dostosowana do wysokości sąsiednich budynków, nie dominująca nad zabudowa historyczną, w zwartym zespole wsi Gardeja - o ile to możliwe w centrum zalecane kształtowanie zabudowy pierzejowej, małomiasteczkowej,
- dla zwartych zespołów wsi – dla zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej do 2 (wyjątkowo do 3) kondygnacji nadziemnych, w tym poddasze,
- dla zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej w formach rozproszonych - do 2 kondygnacji nadziemnych, w tym poddasze,
- dla zabudowy letniskowej – maksimum 1 kondygnacja nadziemna + poddasze użytkowe,
- dla zabudowy usług turystyki i rekreacji - maksimum 2 kondygnacje nadziemne, w tym poddasze,

- dla zabudowy usługowej, produkcyjnej, magazynowej- wg potrzeb technologicznych i programowych, jednak nie wyżej jak 15 m npt (nie dotyczy wysokości masztów, kominów, anten, silosów itp., a także nie dotyczy elektrowni wiatrowych).

Wielkości nowo wydzielanych działek budowlanych, min. pow. biologicznie czynna, maksymalny procent pow. zabudowy:

- w miejscowości gminnej Gardeja- dla terenów M i ML min 600 – 800 m², min 35% pow. biologicznie czynnej, pow. zabudowy maksimum 35%,
- pozostałe miejscowości w zwartych zespołach – dz. budowlane mieszkaniowe min 700-1000 m², min 40% pow. biologicznie czynnej, a w OCHK – min 50% pow. biologicznie czynnej; działki dla zabudowy letniskowej - min 1000 m², min 70% pow. biologicznie czynnej, maksimum pow. zabudowy 25%,
- zabudowa rozproszona, rezydencjalna (na dużych działkach o pow. powyżej 2000 - 3000 m²) – min 70% pow. biologicznie czynnej, maksimum pow. zabudowy 10%,
- dla usług oraz zab. produkcyjnej - min pow. działek nie określa się, min 20% pow. biologicznie czynna, maksimum pow. zab. 60%.

3.4. Wytyczne, zalecenia dot. kształtowania nowej zabudowy.

Dla nowej zabudowy sytuowanej w obrębie układów przestrzennych wsi wskazane zachowanie skali i charakteru zabudowy, nawiązujące do tradycyjnych form – w tym stosowanie dachów dwuspadowych jako jednego z charakterystycznych elementów zabudowy w krajobrazie gminy; postulowane utrzymanie wzajemnych relacji pomiędzy szerokością a długością (proporcje rzutu), wysokością podmurówki, wysokością kondygnacji, wysokością poddasza, kątem nachylenia połaci dachowych. W obszarach o zachowanej tradycyjnej zabudowie nie należy stosować materiałów budowlanych obcych regionalnej tradycji budowlanej. Nie stosować agresywnej kolorystyki - nie przynależnej regionalnej tradycji budowlanej.

W obszarach tradycyjnie rolniczych, otwartych w sytuacji lokowania nowej zabudowy zagrodowej nie wprowadzać obiektów, formą, rozwiązaniami funkcjonalnymi i symboliką detalu architektonicznego przynależnych obszarom miejskim.

Postuluje się: propagowanie i wprowadzanie w obszar gminy obiektów harmonijnie wpisujących się w krajobraz kulturowy obszaru, nawiązujących w swoim wyrazie architektoniczno – estetycznym do tradycji budowlanych.

Zgodnie z nowymi regulacjami ustawowymi (ustawa z 24 kwietnia 2015r o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, która weszła w życie z dniem 11.09.2015r.) gmina Gardeja może ustalić w formie uchwały zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów z jakich mogą być wykonane. Dla gminy Gardeja podjęcie takiej uchwały wydaje się szczególnie uzasadnione, by skutecznie chronić walory krajobrazowe i zapobiegać wprowadzaniu elementów degradujących przestrzeń.

3.5. Tereny z ograniczeniami w zabudowie oraz tereny wyłączone spod zabudowy.

W obszarze gminy Gardeja przyjęto, iż terenami, obszarami o ograniczeniach i wyłączeniach spod zabudowy powinny być co do zasady obszary przestrzeni chronionych.

Obszar przestrzeni chronionej

Obszar przestrzeni chronionej stanowią wszystkie tereny położone poza wskazanymi na planszach graficznych Studium obszarem kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy i poza obszarem obejmującym nowe tereny rozwojowe, stanowią go tereny rolne i leśne oraz tereny wód otwartych, tereny stanowiące ośnowę ekologiczną gminy.

W obrębie przestrzeni chronionych obowiązują następujące zasady zagospodarowania i lokalizacji zabudowy:

- ustala się kontynuację dotychczasowego sposobu użytkowania terenów,
- zabudowa dopuszczalna jest wyłącznie związana z prowadzoną gospodarką rolną lub leśną (zabudowa zagrodowa), nie powodująca konieczności zmiany przeznaczenia gruntu rolnego i leśnego na cele nierolnicze i nieleśne (za wyjątkiem komunikacji i infrastruktury technicznej),
- dopuszcza się lokalizację dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej planowane obiekty nie mogą powodować negatywnego oddziaływania na istniejącą zabudowę,
- w obszarach przestrzeni chronionej dopuszcza się lokalizację obiektów budowlanych związanych z obsługą ruchu turystycznego i rekreacji (np. wiaty wypoczynkowe, altany, wyznaczone miejsca biwakowania, niewielkie parkingi, urządzenia i zagospodarowanie szlaków turystycznych, w tym zagospodarowanie turystyczne zgodne z przepisami ustawy o lasach - tj. nie wymagające wyłączenia z produkcji leśnej i nie wymagające uzyskania zgód na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne) oraz innych niezbędnych dla realizacji podstawowej funkcji terenu, lokalizację zagospodarowania i zabudowy musi poprzedzić opracowanie całościowej koncepcji funkcjonalno - przestrzennej poszczególnych obszarów objętych ochroną,
- część obszaru (Morawski OCHK oraz) jest objęta prawnymi formami ochrony przyrody oraz innymi ustaleniami wynikającymi z przepisów prawa dotyczącymi ograniczeń w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, np. OCHK, obszar Natura 2000, lasy ochronne.

Główne obszary o ograniczeniach i zakazach dot. zabudowy to obszary chronione przyrodniczo – OCHK, użytki ekologiczne, tereny na których występują pomniki przyrody. Zasady zagospodarowania i zabudowy określają w nich ustawa o ochronie przyrody oraz prawo lokalne, zwłaszcza uchwała Sejmiku Woj. Pom. nr 259/XXIV/16 z dnia 25 lipca 2016r (Dz. Urz. Woj. Pom. z 16.08.2016r poz. 2942) oraz odpowiednie zarządzenia RDOS.

Inne obszary ograniczeń i wyłączone spod zabudowy na terenie gminy to:

- tereny położone w obszarach objętych formami ochrony przyrody – obowiązują ograniczenia i zakazy wynikające z przepisów ustaw, rozporządzeń, prawa miejscowego - szczególne znaczenie ma pas 100m od linii brzegowej rzek, jezior i innych zbiorników wodnych w obszarach OCHK,
- tereny położone w zasięgu korytarzy ekologicznych - zainwestowanie ograniczone jedynie do wyznaczonych terenów lub wyjątkowo dla potrzeb prowadzonych gospodarstw rolnych czy leśnych,

- tereny w zasięgu projektowanych form ochrony przyrody – po ich ustanowieniu zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi, do czasu ustanowienia wskazuje się potrzebę ograniczenia zabudowy lub nawet wyłączenia terenu spod zabudowy (w przypadku planowanego użytku ekologicznego czy w bezpośrednim sąsiedztwie pomnika przyrody czy też alei drzew wskazanych do ochrony),
- tereny wokół istniejących cmentarzy i wokół ewentualnie projektowanych cmentarzy – zgodnie z Rozp. Min. Gospodarki Komunalnej z dnia 25.08.1959 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 315),
- strefy ochronne ujęć wody dla których ustanowiono tereny bezpośredniej ochrony,
- tereny położone w zasięgu GZWP – zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi,
- lasy – zmiana przeznaczenia wyłącznie zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w tym lasy ochronne - zgodnie z obowiązującymi planami urzędzenia lasu; na zał. graficznym Studium 2.2 pokazano zasięgi lasów wodochronnych, glebochronnych, stanowiących ostoję dla zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, lasy nasienne oraz lasy ochronne miastach i wokół miast,
- tereny położone w strefach ochrony archeologicznej – zasięgi stref pokazano na zał. graficznym 2 oraz 3,
- tereny stanowiące lokalne podmokłości, mokradła, łąki i pastwiska okresowo zalewane,
- tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie tras komunikacyjnych istniejących dróg ponadlokalnych - drogi krajowej nr 55 oraz dróg wojewódzkich (hałas, zanieczyszczenie), czy trasy linii kolejowej,
- tereny potencjalnie zagrożone osuwaniem się mas ziemnych,
- tereny w strefach kontrolowanych istn. gazociągów oraz ropociągu, a także w strefach wzdłuż linii energetycznych, zagospodarowanie – zgodnie z przepisami odrębnymi,
- tereny narażone na promieniowanie elektromagnetyczne – w sąsiedztwie stacji bazowych telefonii komórkowych, linii energetycznych istn i proj. WN 110 kV i NW 400 kV oraz GPZ 110 kV/15 kV, zagospodarowanie – zgodnie z przepisami odrębnymi; na planszach graficznych studium pokazano pasy ograniczeń w zagospodarowaniu wzdłuż linii istniejących i projektowanych,
- grunty rolne klas I-III – zmiana przeznaczenia zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- tereny położone w strefach ochrony bezpośredniej ujęć wody (teren z zakazem zabudowy, użytkowanie i zagospodarowanie zgodnie z decyzjami pozwoleń wodno-prawnych i przepisami prawa wodnego),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią – w tym wskazane na mapach zagrożenia powodzią oraz w wyznaczone w studium ochrony przeciwpowodziowej (na odcinku dla którego jeszcze nie sporządzono map – od 28 do 53 km rz. Gardei) – zgodnie z przepisami odrębnymi, w większości są to tereny wyłączone spod zabudowy,
- tereny narażone na hałas, drgania i zanieczyszczenia komunikacyjne - wzdłuż dróg i linii kolejowej czynnej - zwłaszcza dr. krajowej 55 i dróg wojewódzkich, inwestowanie zgodnie z przepisami odrębnymi dot. dróg, terenów kolejowych oraz rozp. dot. dopuszczalnego poziomu hałasu,
- tereny wzdłuż linii kolejowej czynnej – zagospodarowanie zgodnie z przepisami odrębnymi dot. transportu kolejowego,

- tereny w sąsiedztwie - otoczeniu, potencjalnej strefie ochrony ekspozycji cennych układów przestrzennych – wokół układu urbanistycznego m. Gardeja I (wpisana do rejestru) i układu ruralistycznego m. Nowa Wioska (wpisany do rejestru) a także wokół takich układów jak Krzykosy, Otłówek, Rozajny Małe; zasięgi ew. stref ochrony ekspozycji do ustalenia w odpowiednich miejscowych planach zagospodarowania lub na podstawie studiów krajobrazowych i kulturowych tych miejscowości; na planszy graficznej Studium pokazano strefy ochrony ekspozycji miejscowości oraz czytelnych dawnych założeń folwarcznych – wymagana ochrona ekspozycji.

3.6. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

W Studium, za obszary **wymagające przekształceń** uznano obszar urbanizacji, a w nim zwłaszcza teren rozwoju zabudowy, czyli nowe tereny inwestycyjne na dotychczas niezabudowanych terenach, wymienione szczegółowo w rozdz. 3.1 niniejszego opracowania.

Obszary wymagające rehabilitacji, rewitalizacji lub rekultywacji.

Przyjmuje się następujące definicje pojęć:

Rewitalizacja – całokształt działań, proces mający na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej, zjawiskom kryzysowym, pobudzanie do rozwoju i zmian jakościowych przez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, poprawę środowiska zamieszkania i ochronę dziedzictwa kulturowego przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Rewitalizacja historycznej kompozycji przestrzennej - całokształt działań podporządkowanych przywróceniu i utrwaleniu historycznie ukształtowanym walorów zawartych w zespole przestrzennym z nadaniem mu współczesnych treści, przy zachowaniu istniejących elementów historycznego zagospodarowania; często proces połączony z konserwacją, adaptacją, modernizacją.

Rehabilitacja – całokształt działań w obszarach postępującej dekapitalizacji zabudowy, przestrzeni urbanistycznej i infrastruktury technicznej, także takie gdzie występują problemy społeczne, na obszarach poddawanych rehabilitacji powinna być zachowana dotychczasowa funkcja; rehabilitacja polega na likwidacji zidentyfikowanych problemów zarówno w sensie technicznym, jak i gospodarczym, przestrzennym oraz społecznym; działania naprawcze mają prowadzić do trwałej odnowy obszaru poprzez poprawę jakości życia mieszkańców, poprawę stanu środowiska i zabudowy.

Tereny, obszary wskazywane do specjalnych działań:

Obszary do przekształceń/ zmiany dotychczasowej funkcji/przeznaczenia:

wskazuje się do przekształceń teren w m. Bądko – przeznaczony w dotychczas obowiązującym planie miejscowym na cel energetyki, na inne cele związane z działalnością gospodarczą, produkcyjno-składową itp., wymaga to zmiany miejscowego planu

wskazuje się do przekształceń, zmiany ustalonego mpzp przeznaczenia rolnego na cele infrastruktury techn. związanej z ochroną przeciwpożarową w m. Gardeja – teren 4.26 IT nad jez. Kamień, dz. geod. 221 – wymaga to zmiany fragmentu mpzp

wskazuje się do przekształceń teren dz. 2/33 i 2/34 w Wilkowie – wykorzystywany dotychczas w części jako boisko sportowe, docelowo przeznaczony na cele projektowanej oczyszczalni ścieków w m. Wilkowo

Obszary do rewitalizacji:

- wieś Pawłowo – w tym teren po dawnym parku,
- Zebrdowo, Krzykosy – tereny po dawnych założeniach i zespołach pałacowych i folwarcznych.

Obszary do rehabilitacji:

Tereny parków wiejskich i parków w zespołach dworsko-parkowych oraz cmentarzy w miejscowościach i okolicach miejscowości: Bądky, Cygany, Czarne Dolne, Gardeja, Klasztorzek, Klecewo, Krzykosy, Morawy, Otłowiec, Otoczyn, Pawłowo, Trumieje, Wandowo, Wilkowo, Wraclawek, Zebrdowo.

Obszary do rewaloryzacji

Założenia urbanistyczne w m. Nowa Wioska, Klecewo, Otłówek, Wraclawek, Krzykosy, Klasztorzek, Trumieje.

Tereny do rekultywacji

Teren dawnego składowiska odpadów w Bądkach (zamknięte w 2006 r.).

Działania rekultywacyjnych mogą wymagać lokalne niewielkie wyrobiska, a także tereny po zakończeniu eksploatacji elektrowni wiatrowych oraz fotowoltaicznych.

3.7. Obszary przestrzeni publicznej.

Projektuje się w obszarze gminy **obszar przestrzeni publicznej związany z planowanym użytkowaniem ekologicznym „Gardeja”** (opis w rozdz. dot. planowanych form ochrony przyrody).

Celem projektowanej przestrzeni publicznej byłoby takie zagospodarowanie tego obszaru by mógł być poddany realnej ochronie jako element osnowy ekologicznej gminy, a jednocześnie służyć edukacji ekologicznej, promocji bioróżnorodności i specyficznej rekreacji nastawionej na poznawanie przyrody, jednakże o programie uwzględniającym konieczne ograniczenia antropopresji na ten obszar. W zagospodarowaniu należałoby zachować maksymalnie naturalny charakter terenu, zwłaszcza dla części planowanego użytku ekologicznego, w pozostałej części można uwzględnić przykładowo:

- urządzenie ścieżek zdrowia z wykorzystaniem przeszkód z naturalnych materiałów,
- urządzenie polan – miejsc rekreacyjnych, z wykształceniem dzięki nasadzeniom zieleni odpowiednich wewnątrz krajobrazowych i uzupełnionych elementami małej architektury,
- urządzenie miejsc do organizacji ognisk,
- wykonanie tras edukacji przyrodniczej, w tym związanych z planowanym użytkowaniem ekologicznym.

W części nie objętej ochroną (poza granicami użytku ekologicznego) obszar mógłby być zagospodarowany i użytkowany jako tereny zieleni urządzonej – rodzaj parku czy terenu rekreacyjno-wypoczynkowego z elementami rekreacji i sportu, z dopuszczeniem: ciągów spacerowych i tras rowerowych, miejsc wypoczynku, wiat i altan rekreacyjnych, ścieżek zdrowia, punktów obserwacji przyrody, ścieżek edukacyjnych, otwartych niewielkich urządzeń sportowych, placów do gier i zabaw dla dzieci, z ewentualnym dopuszczeniem lokalizacji tymczasowych niewielkich obiektów gastronomicznych i sanitariatów.

Punkty programowe zagospodarowania terenu powinny być równomiernie rozłożone, aby zapewnić optymalny poziom użytkowania terenów, a tym samym zapobiec przekroczeniu ich maksymalnej jednoczesnej frekwencji. Projektowane zagospodarowanie terenu przewiduje wykorzystanie naturalnych form i materiałów. Elementy małej architektury powinny być spójne i estetyczne.

Rozważyć należy możliwość zwiększenia retencji wodnej na urządzeniach melioracji wodnej szczegółowej i podstawowej na obszarze planowanych przedsięwzięć, wymagać to będzie odpowiedniej oceny wpływu takich rozwiązań na środowisko, zwłaszcza wobec propozycji objęcie co najmniej części obszaru ochrona jako użytku ekologicznego.

Dla całego obszaru proponowanej przestrzeni publicznej należy sporządzić koncepcję zagospodarowania, ze szczególnym uwzględnieniem inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej. Jest to także obszar obowiązkowego sporządzania planu miejscowego.

Dla wskazanego wyżej obszaru przestrzeni publicznej wymagane jest obowiązkowe sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zaleca się powiązanie planowanego terenu z planowanym parkiem wiejskim realizowanym na gruntach gminnych w terenie oznaczonym symbolem 4.34.ZP.

Inne istniejące i/lub planowane obszary mogące stanowić ważne przestrzenie publiczne :

- obszar centralny wsi Gardeja,
- tereny związane z lokalizacją usług o charakterze publicznym, tereny istn. i proj. zieleni parkowej, urządzonej, cmentarnej, boisk sportowych i terenów rekreacyjno-sportowych, w tym teren parku wiejskiego 4.34.ZP w Gardei.

3.8. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne.

W gminie Gardeja występują linie kolejowe stanowiące tereny zamknięte w rozumieniu obowiązujących przepisów. Są to: linia kolejowa jednotorowa, niezelektryfikowana nr 207 relacji Malbork - Sztum – Ryjewo - Kwidzyn- Sadlinki – Dziwno - Gardeja – Rogóźno Pomorskie - Grudziądz – Kornatowo - Chełmża - Toruń. Jest to linia kolejowa lokalnego znaczenia. Dla ww. terenów zamkniętych nie ustanowiono stref ochronnych.

Dla ww. terenów zamkniętych po zmianie ustawy można sporządzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Wzdłuż linii kolejowych obowiązują ograniczenia w zabudowy wynikające z przepisów odrębnych dot. transportu kolejowego.

3.9. Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW oraz ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Zagadnienie omówiono w rozdz. dot. infrastruktury technicznej 7.4.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną .

Dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z ich obszarem oddziaływania – strefą ochronną w rejonie miejscowości :

Otłowiec - zgodnie z uchwalonym obowiązującym miejscowym planem – granice planu oraz ustalone lokalizacje elektrowni (10 sztuk) pokazano na zał. graficznym Studium - nr 2.2.

EW 1- obr. Jaromierz – pow. ok. 17.98 ha + strefa ochronna

EW 2 – obr. Wraclawek – pow. ok. 158,90 ha + strefa ochronna

~~EW 3 – obr. Trumieje – pow. ok. 10,39 ha + strefa ochronna – uwaga zrezygnowano ze wskazywania tego obszaru ze względu na negatywną opinię wojewódzkiego konserwatora zabytków~~

~~EW 4 – obr. Trumieje – pow. ok. 0,93 ha + strefa ochronna - uwaga zrezygnowano ze wskazywania tego obszaru ze względu na negatywną opinię wojewódzkiego konserwatora zabytków~~

EW 5 – obr. Trumieje -pow. ok. 26,82 ha + strefa ochronna

EW 6 – obr.. Wraclawek, Trumieje, Przeclaw – pow. ok. 137,50 ha + strefa ochronna

EW 7 – obr. Przeclaw – pow. ok. 0,80 ha + strefa ochronna

EW 8 – obr Pawłowo – pow. ok. 151,08 ha + strefa ochronna

EW 9 – obr Pawłowo – pow. ok. 1,16 ha + strefa ochronna

Razem ok. 505,56 ha

Obszar dla lokalizacji ogniw fotowoltaicznych wyznaczono w rejonie m. Olszówka w obr. Zebrowo.

W m. Olszówka w terenie 19.8 P dopuszcza się lokalizację biogazowni, pod warunkiem uwzględnienia uwarunkowań środowiskowych, kulturowych i krajobrazowych lokalizacji.

3.10. Obszary o specjalnych wymaganiach oraz inne obszary problemowe.

3.10.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

W ujęciu prawnym, zgodnie z ustawą Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 469.), obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;

- c) obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne;
- d) pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.

Dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych w tzw. „Wstępnej ocenie ryzyka powodziowego”.

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały opublikowane przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW). Dla terenów gminy Gardeja mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały sporządzone dla doliny rzeki Gardęga (w pierwszym cyklu planistycznym wykonana dla odcinka rzeki od 0 km do 28 km), gdzie wskazano m.in.

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, (czyli raz na 500 lat);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, (czyli raz na 100 lat),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, (czyli raz na 10 lat).

Obszary zagrożone powodzią o prawdopodobieństwie 1% i 10%, stanowią **obszary szczególnego zagrożenia powodzią**, w rozumieniu ustawy Prawo wodne, dla których obowiązują zakazy zabudowy.

W związku z powyższym. w odniesieniu do rzek przepływających przez teren gminy Gardeja, obowiązuje studium ochrony przeciwpowodziowej pt.: „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych, etap II. Gardęga” (IMGW Oddział Morski w Gdyni, 2004/2005) – dla rzeki Gardęga dla odcinka od 28 do 53km, mapa zagrożenia powodziowego zostanie wykonana w kolejnym cyklu planistycznym do roku 2019. W opracowaniu tym wskazano m.in. obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia 1% (woda stuletnia), wyznaczone dla rzeki Gardęga.

Zatem aktualnie (po dniu 15.04.2015 r.- data przekazania map gminie), w ujęciu formalno-prawnym, **na terenie gminy Gardeja występują obszary zagrożenia powodzią określone na mapach zagrożenia powodziowego oraz w studium ochrony przeciwpowodziowej.**

Na załącznikach graficznych Studium, na podstawie materiałów otrzymanych przez gminę od Dyrektora RZGW w Gdańsku, przedstawiono zasięg terenów szczególnego zagrożenia powodzią **dla rzeki Gardęga (Gardzięga) i jez. Kuchnia** (z prawdopodobieństwem wystąpienia 1% i 0,2%) wg aktualnie obowiązujących materiałów.

W obszarach zagrożonych powodzią obowiązują przepisy odrębne ustawy prawo wodne, co do zasady są to obszary z zakazami zabudowy.

Dla obszarów wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego i na mapach ryzyka powodziowego gmina jest zobowiązana sporządzić odpowiednie zmiany w obowiązujących planach miejscowych.

Należy także uwzględnić obowiązujące przepisy prawa wodnego dotyczące obszarów zagrożonych powodzią.

3.10.2. Obszary osuwania się mas ziemnych.

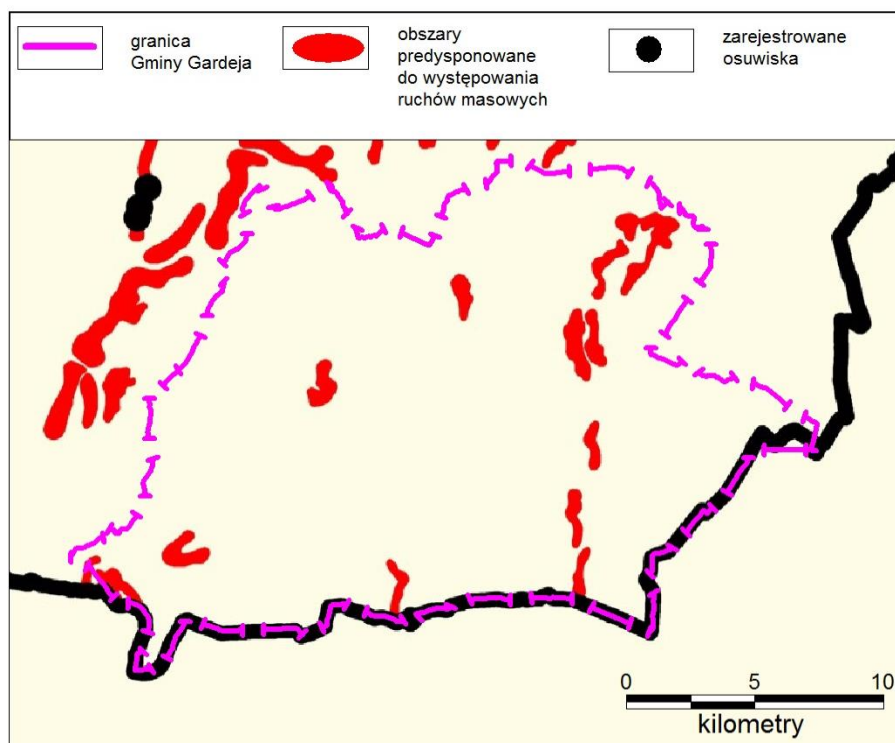
Nie ma na terenie gminy Gardeja zarejestrowanych osuwisk.

Występują na obszarze gminy potencjalnie zagrożone – są one wyznaczone jako obszary predysponowane do występowania ruchów masowych wg danych i materiałów Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG)² - pokazano je w opracowaniu ekofizjograficznym .

Informacje na temat tych obszarów mają jednak charakter poglądowy i według zaleceń PIG nie należy ich wykorzystywać przy sporządzaniu planów zagospodarowania.

Potencjalne zagrożenie morfodynamiczne na obszarze gminy występuje także pozostałych obszarach o spadkach powyżej 10°. Stosunkowo duże wysokości względne i nachylenia zboczy stwarzają zagrożenie morfodynamiczne zwłaszcza przy występowaniu na przemian warstw utworów piaszczystych i gliniastych. Potencjalne zagrożenie potęgować mogą niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

W wyżej wymienionych obszarach inwestowanie, w szczególności lokalizacja obiektów budowlanych, wymaga rozpoznania warunków geotechnicznych.

Rys. 6 Gmina Gardeja na tle "Przeglądowej mapy osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych"

Źródło: Mapa przeglądowa, opracowana przez PIG w ramach ogólnopolskiego projektu "System ochrony przeciwosuwiskowej".
(źródło: http://geoportal.pgi.gov.pl/css/sopo/mapy/woj_pomorskie.jpg).

Rys - Wg opracowanie ekofizjograficzne – „Proeko” Gdańsk, luty 2014 r.

² Państwowy Instytut Geologiczny, we współpracy z innymi instytucjami realizuje ogólnopolski projekt „System ochrony przeciwosuwiskowej” (SOPO). Jego podstawowym celem jest m.in. rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Obecnie w trakcie realizacji jest II etap projektu (spośród zaplanowanych III etapów).

3.10.3. Obiekty lub obszary dla których wyznacza się w złożu filar ochronny.

Nie występują na terenie gminy Gardeja.

3.10.4. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące w nich ograniczenia.

Nie występują na terenie gminy Gardeja.

3.10.5. Inne obszary problemowe występujące w gminie , obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym.

W gminie Gardeja określa się następujące obszary problemowe – tj., potencjalnie konfliktowe, wymagające na etapie planowania miejscowego dodatkowych analiz szczegółowych:

- 1) nowe tereny rozwojowe we wsi Gardeja, dotychczas nie objęte planami miejscowymi - rekomenduje się analizy programowe, analizy krajobrazowe ze względu na położenie w strefach ochrony ekspozycji wsi,
- 2) tereny projektowane dla elektrowni wiatrowych oraz ich stref ochronnych- zwłaszcza EW 6 i EW 8,EW 9 w sąsiedztwie granicy administracyjnej gminy z gminą Kisielice i gmina Łasin, EW 1 i EW 2 w sąsiedztwie gminy Prabuty (ew. strefa ochronna dotyczy bowiem także sąsiedniej gminy, wprowadzając tym samym potencjalne ograniczenia w zagospodarowaniu, użytkowaniu terenów u sąsiadów), ~~a także EW 3 i EW 4 ze względów krajobrazowych (usytuowanie w rejonie wsi Trumieje)~~³,
- 3) teren projektowanych terenów przestrzeni publicznych w rejonie m. Gardeja, obejmujących także planowany użytek ekologiczny, postulowany w Strategii rozwoju gminy m. inn jako miejsce „odtworzenia gardejskiego Jeziora Wielkiego (Grossem See)” – na wniosek Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Gardejskiej „Gardanum”,
- 4) tereny projektowane dla ogniw fotowoltaicznych, a także terenów dla działalności gospodarczych, produkcyjno-składowych oraz lokalizacji ogniw fotowoltaicznych w rejonie m. Olszówka i ew. biogazowni w m. Olszówka – ze względu na potrzebę odpowiedniego kształtowania otoczenia istn. historycznego zespołu oraz ochrony ekspozycji założenia folwarcznego,
- 5) ew. tereny związane z projektowanym obejściem drogowym wsi Gardeja,
- 6) otoczenie jez. Klasztornego oraz jez. Czarnego – ze względu na naciski inwestycyjne, potrzebę uporządkowania przestrzeni, odpowiedniego zagospodarowania terenów rekreacyjnych w obszarze chronionym przyrodniczo.

Część z wyżej wymienionych np. wymienione w pkt 2, 3 i 6, można uznać za **obszary funkcjonalne⁴ o znaczeniu lokalnym**, w rozumieniu przepisów art. 10 ust 2 pkt 16) ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

³ Zrezygnowano na skutek negatywnej opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków

⁴ Wg def z ustawy: „obszar funkcjonalny-obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju”

4. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

Gmina Gardeja nie jest i nie planuje być uzdrowiskiem, zatem zasad ochrony w tym zakresie nie ustala się.

4.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska naturalnego

Podstawą do określania kierunków ochrony środowiska przyrodniczego jest zasada zrównoważonego i trwałego rozwoju wskazująca na konieczność określania kierunków zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów.

Nadrzędnym celem środowiskowym polityki przestrzennej gminy Gardeja jest zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zabezpieczenie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- zachowanie i ochrona walorów środowiska warunkujących rozwój głównej funkcji gminy-rolnictwa,
- zachowanie różnorodności biologicznej oraz ciągłości systemu przyrodniczego,
- ochronę walorów krajobrazowych, w tym także zieleni we wsiach oraz cennych zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych,
- rekultywację terenów zdegradowanych,
- utrzymanie i poprawę jakości powietrza, poprawę klimatu akustycznego, wód powierzchniowych.

Kierunki dotyczące ochrony środowiska we wszelkiej działalności inwestycyjnej, oprócz zapisów ustaleń studium w zakresie kierunków zmian w przeznaczeniach terenów, dotyczą również zagadnień technicznych, technologicznych i organizacyjnych w gminie, a wynikają z przepisów odrębnych dotyczących ochrony środowiska.

Generalne założenia są następujące:

- gromadzenie i usuwanie odpadów stałych powinno odbywać się zgodnie z obowiązującymi wymaganiami przepisów prawnych, z uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów, z zaleceniem podziału na frakcję suchą i moką;
- działania w zakresie gospodarki ściekowej należy prowadzić przede wszystkim w kierunku intensywnej rozbudowy kanalizacji sanitarnej; indywidualne rozwiązania dopuszcza się jako rozwiązania tymczasowe (np. zbiorniki bezodpływowe dla nowoprojektowanego zainwestowania; które po wybudowaniu zbiorczej kanalizacji sanitarnej należy bezwzględnie zlikwidować) bądź w miejscach gdzie realizacja kanalizacji zbiorczej jest niemożliwa lub ekonomicznie nieopłacalna;
- zabrania się gromadzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar;

- zaleca się korzystanie z odnawialnych i niekonwencjonalnych źródeł energii, w tym jako tzw. rozwiązań prosumenckich;
- wszystkie elementy sieci hydrograficznej – zbiorniki wodne stałe i okresowe, ciek, tereny zalewowe, rowy, torfowiska należy bezwzględnie zachować;
- zaleca się przestrzeganie w gospodarce rolniczej zasad biotechniki zapewniając wydolność środowiska naturalnego, odnawialność zasobów przyrodniczych, trwałość świata roślinnego i zwierzęcego oraz różnorodność i indywidualność przyrody i krajobrazu;
- zagospodarowanie terenu powinno odbywać się zgodnie z zasadą racjonalnego wykorzystania terenu, oznaczającą w szczególności zachowanie odpowiednich proporcji pomiędzy powierzchniami: zabudowy i biologicznie czynną;
- na obszarach korytarzy ekologicznych nie należy lokalizować obiektów uniemożliwiających przemieszczanie się zwierząt, roślin i grzybów oraz w jakikolwiek sposób wpływających na ciągłość i funkcjonowanie korytarzy, zwrócić należy uwagę na tereny przylegające do lasów;
- należy przestrzegać wszelkich zakazów i nakazów dla terenów prawnie chronionych;
- na granicach funkcji chronionych np. terenów zabudowy mieszkaniowej muszą być spełnione wszystkie określone przepisami normy; co jest szczególnie istotne przy projektowaniu nowych terenów usługowych, przemysłowych, związanych z energią odnawialną (sąsiedztwo elektrowni wiatrowych, ich strefy ochronne);
- przy realizacji ustaleń studium należy uwzględnić przepisy dotyczące ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów;
- należy dążyć do zapewnienia ładu przestrzennego i estetyzacji krajobrazu między innymi przez dbałość o formę nowej architektury, jej odpowiednie gabaryty i detal architektoniczny oraz zachować cenne krajobrazowo ciągi i otwarcia widokowe, strefy ochrony ekspozycji cennych układów urbanistycznych oraz strefy ochrony układu urbanistycznego wsi Gardeja;
- w zagospodarowaniu przestrzennym należy uwzględniać istniejące uwarunkowania środowiskowe i dostosować planowane zagospodarowanie, użytkowanie do warunków środowiskowych, uwzględniając: formy istniejące i planowane ochrony przyrody, osnovę ekologiczną gminy, progi ekofizjograficzne rozwoju przestrzennego poszczególnych miejscowości o zwartej zabudowie, ochronę najcenniejszych gruntów dla produkcji rolnej przed zainwestowaniem.

4.2. Kształtowanie środowiska przyrodniczego osnovy ekologicznej

Osnowę ekologiczną obszaru gminy Gardeja tworzą:

- ponadregionalna składowa systemu osnovy ekologicznej, w postaci **korytarza ekologicznego „Pojeziernego-północnego”**, obejmującego w granicach gminy zwarty kompleks leśny w jej zachodnim fragmencie (korytarz wskazany został w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” 2009, jako korytarz o znaczeniu ponadregionalnym, dodatkowo obszar ten zaliczony został do systemu korytarzy ekologicznych w koncepcjach krajowych – zob. rozdz. 2.4.);
- regionalna składowa systemu osnovy ekologicznej, postaci **korytarza ekologicznego „Morawskiego”**, obejmującego w granicach gminy dolinę rzeki Gardęga, zespół rynien polodowcowych z jeziorami oraz otaczające je kompleksy leśne (korytarz wskazany

został w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” 2009, jako korytarz o znaczeniu regionalnym, a także zaliczony został do systemu korytarzy ekologicznych w koncepcjach krajowych – zob. rozdz. 2.4);

- lokalne składowe systemu osnowy ekologicznej:
 - **korytarze ekologiczne pozostałych cieków (w tym rzek Wandówka i Cyganówka)** z nasadzeniami drzew i krzewów oraz rozwijającą się roślinnością nadwodną, stymulujące powiązania ekologiczne, wzmacniające ciągłość przestrzenną osnowy;
 - **mikropłaty ekologiczne hydrogenicznymi zagłębieniami terenu**, w tym niewielkich zbiorników wodnych: tereny hydrogeniczne z zaroślami i szuwarami (tereny podmokłe i bagienne, jak wilgotne łąki, torfowiska, trzcinowiska itp. o dużej roli w zróżnicowaniu nisz ekologicznych i w całościowo ujmowanym funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza w zakresie regulacji bilansu wodnego);
 - **mikropłaty ekologiczne drobnych kompleksów leśnych i semileśnych**, w tym enklawy leśne i semileśne w krajobrazie rolniczym, różnicujące jego strukturę biotyczną i modyfikujące przebieg procesów przyrodniczych, charakteryzujące się dużymi walorami fizjonomicznymi w krajobrazie rolniczym;
 - **aleje i szpalery drzew** – stanowiące swoiste „korytarze” ekologiczne oraz pełniące ważną funkcję krajobrazową.

Położenie gminy Gardeja na tle koncepcji korytarzy ekologicznych w opracowaniach ogólnopolskich oraz położenie gminy na tle koncepcji powiązań ekologicznych w województwie pomorskim przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym (Proeko, Gdańsk, luty 2014 r).

Poszczególne elementy osnowy ekologicznej na obszarze gminy Gardeja, **wymagają ochrony w sensie terytorialnym i jakościowym**. W ich obrębie pożądane są działania:

- pielęgnacyjne, polegające na podtrzymaniu aktualnego stanu,
- restytucyjne, obejmujące przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych,
- rewitalizacyjne, polegające na dążeniu do wzrostu bioróżnorodności, poprzez wzbogacenie ekologiczne lub zmianę charakteru struktur przyrodniczych.

Osnowa ekologiczna obszaru gminy Gardeja może być wzmocniona przez poprawę ciągłości przestrzennej (wprowadzenie nowych elementów i eliminacja barier antropogenicznych) oraz przez wzbogacenie bioróżnorodności. W celu wzmocnienia ciągłości przestrzennej i wzbogacenia różnorodności osnowy ekologicznej obszaru gminy Gardeja pożądane i wskazane jest podjęcie następujących działań:

- restytucja zbiorowisk leśnych o składzie gatunkowym niezgodnym z warunkami siedliskowymi, zwłaszcza przebudowa drzewostanów sosnowych na siedliskach grądowych poprzez ich odnowienie bukiem i dębem;
- zróżnicowanie drzewostanów i stymulowanie sukcesji roślinności runa, odpowiadającej lokalnym warunkom siedliskowym w obrębie silnie zniekształconych, drobnych kompleksów leśnych występujących mozaikowo na terenie całej gminy; są to głównie lasy prywatne, w większości stanowiące monokultury sosnowe (dragowiny), charakteryzujące się brakiem runa;
- wzmocnienie struktury płatów i korytarzy ekologicznych przez dolesienia, zadrzewienia i zakrzaczenia itp., głównie zbczy form dolinnych i najsłabszych terenów rolniczych;

- wzmocnienie i wprowadzenie obudowy biologicznej cieków przez zadrzewienia i zakrzaczenia, co ma na celu kształtowanie korzystnych warunków do wypełniania funkcji hydrosanitarniej, ekologicznej i krajobrazowej;
- ograniczenie barier antropogenicznych w systemie osnowy ekologicznej – stanowią je przede wszystkim obiekty osadnicze i infrastrukturalne „przegradzające” korytarze ekologiczne i zaburzające przez to ciągłość przestrzenną systemu (możliwe jest np. skonstruowanie przepustów pod ciągami komunikacyjnymi i być może likwidacja niektórych obiektów kubaturowych); jako podstawową zasadę należy przyjąć nie tworzenie nowych barier i nieintensyfikowanie istniejących.

Ze względu na właściwości retencyjne szczególnej ochronie powinny podlegać występujące lokalnie torfowiska, mokradła i oczka wodne stanowiące ważny czynnik regulacji bilansu wodnego oraz wpływające na różnicowanie nisz ekologicznych, co w konsekwencji prowadzi do wzbogacenia układów troficznych. Podobną rolę pełnią szuwały (ponadto pełnią one rolę hydrosanitarną) oraz występujące licznie w gminie Gardeja lasy wodochronne.

Obecnie trwają prace nad nowym planem zagospodarowania przestrzennego woj. pomorskiego (do 14.11.2014 r. zbierano wnioski do tego opracowania), w tym uwzględniającego „Studium korytarzy ekologicznych województwa pomorskiego (projekt 2014). Studium to wpisuje się w ideę, o której mowa m.in. w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” oraz „Polityce Ekologicznej Państwa”, ale także uszczegóławia jej wytyczne w stosunku do ustaleń „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego”(2009). Opracowanie „Studium ...” (2014) ma na celu:

- wprowadzenie wyznaczonych korytarzy ekologicznych do „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” w trakcie jego aktualizacji, jako ustaleń Planu, wraz z określeniem zasad ich zagospodarowania. Konsekwencją tego będzie konieczność uwzględniania ich w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (art. 9, ust. 2) oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (art. 20, ust.1);

- stworzenie podstaw do optymalizacji systemu obszarów chronionych w województwie, w tym weryfikacji zasięgu i granic obszarów chronionego krajobrazu, których zadaniem jest m.in. pełnienie funkcji korytarzy ekologicznych. Studium pozwoli także na ukształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej obszarów chronionych, utrzymanie ciągłości i spójności obszarów naturalnych i zmniejszenie presji inwestycyjnej na terenach o szczególnym znaczeniu dla zachowania zasobów przyrodniczych i rekreacyjnych.

W wyniku wprowadzenia zmian w planie zagospodarowania województwa **może zaistnieć potrzeba odpowiedniej weryfikacji zasięgów proponowanych w Studium gminy Gardeja korytarzy ekologicznych.**

Zasięgi ponadregionalnego korytarza ekologicznego „pojeziernego- północnego” oraz regionalnego korytarza ekologicznego „Morawskiego” wg dotychczasowego planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (2009) pokazano na zał. graficznym studium oraz w opracowaniu ekofizjograficznym.

4.3 Kierunki i zasady ochrony na obszarach prawnie chronionych.

Ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych jest realizowana poprzez objęcie określonych obszarów i obiektów ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Na terenie gminy występują następujące obszary podlegające ochronie na mocy tej ustawy: obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne.

W obszarach objętych formami ochrony przyrody obowiązują przepisy ustawy o ochronie przyrody – omówiono te zagadnienia w uwarunkowaniach rozdz. 4 i 9.

Występujące na terenie gminy formy ochrony przyrody pokazano na załączniku graficznym studium.

Obszary chronionego krajobrazu - Morawski i Sadliński

W zakresie zagospodarowania przestrzennego na terenach położonych w granicach **obszarów chronionego krajobrazu, ograniczenia** dotyczą przede wszystkim:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przy czym zakaz ten nie dotyczy:

- realizacji przedsięwzięć potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których organ ochrony środowiska stwierdził brak konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;

- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu, przy czym zakaz ten nie dotyczy udokumentowanych złóż piasku, żwiru i gliny, których eksploatacja nie będzie powodowała zmiany stosunków wodnych, zagrożenia dla chronionych ekosystemów oraz gatunków roślin i zwierząt;

- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub utrzymaniem, budowa, odbudowa, naprawa lub remontem urządzeń wodnych;

- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, przy czym zakaz ten nie dotyczy:

- obszarów zwartej zabudowy miast i wsi w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (lub w równorzędnych dokumentach planistycznych), gdzie dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach,

- siedlisk rolniczych - w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód,
- wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów dostępu do wód publicznych oraz w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji plaż, kąpielisk i przystani,
- istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych i usługowych, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r. - gdzie dopuszcza się przebudowę i modernizację istniejącego zainwestowania w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie zwiększania powierzchni zabudowy, a także nie przybliżania zabudowy do brzegów wód, jeżeli w trakcie postępowania strona wykaże brak niekorzystnego wpływu planowanej inwestycji na chronione w danym obszarze ekosystemy i krajobraz,
- w uchwale z 25.07.2016r dot. OCHK dodano zapis:

par. 5. 6. „Zakaz, o którym mowa w § 5 pkt 8 nie dotyczy:

1) lokalizowania użytkowych obiektów małej architektury służących rekreacji codziennej i utrzymaniu porządku,

2) lokalizowanych nad wodami publicznymi, ogólnodostępnych obiektów służących turystyce wodnej, w postaci urządzeń o charakterze technicznym oraz:

a) obiektów służących obsłudze przystani żeglarskich o maksymalnej łącznej powierzchni zabudowy 120 m² (sanitariaty, umywalnie, aneks kuchenny, pralnie, biuro bosmanatu, magazyn na sprzęt ratunkowy i żeglarski),

b) obiektów służących obsłudze przystani kajakowych o maksymalnej łącznej powierzchni zabudowy 80 m² (sanitariaty, umywalnie, biuro obsługi przystani, magazyn na sprzęt ratunkowy i kajakowy, zmywalnie, aneks kuchenny),

- z wyłączeniem kubaturowych obiektów noclegowych i gastronomicznych.”

Zakazy określone w w/wym. uchwale Sejmiku nie dotyczą inwestycji celu publicznego, czy też zadań związanych z bezpieczeństwem państwa czy działaniami ratowniczymi.

Uchwała ponadto określa działania czynnej ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych łąkowych i wodnych w OCHK.

Ustalenia ochrony dla OHK wynikające z ustawy oraz w/wym. uchwały Sejmiku wymagają uwzględnienia w planach miejscowych oraz w decyzjach wzięt na obszarach bez planu (decyzje takie uzgadnia się z RDOŚ w Gdańsku).

Ochrona gatunkowa

Na obszarze gminy tak jak i w całej Polsce, obowiązują przepisy dot. ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów. W granicach gminy występuje wiele cennych gatunków. Informacje o występowaniu chronionych roślin i zwierząt można znaleźć podano w części uwarunkowania. Opracowania archiwalne w tym zakresie wymagają aktualizacji i weryfikacji.

Brakuje aktualnych, publikowanych i wiarygodnych informacji na temat chronionych roślin, zwierząt i grzybów w gminie Gardeja.

Flora na obszarze gminy Gardeja nie była przedmiotem badań szczegółowych. Ogólne informacje na temat składu gatunkowego flory zawarte są w wykonanym w 1999 roku, przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja z elementami Strategii” (1999), przy opracowywaniu którego przeprowadzono ogólne rozpoznanie przyrodnicze. W trakcie wizji terenowej stwierdzono na terenie gminy występowanie następujących chronionych roślin naczyniowych: jarzab szwedzki (*Sorbus intermedia*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne*

mezereum), grzybień białe (*Nymphaea alba*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*). Ochroną są objęte porosty nadrzewne z rodziny pawężnicowatych i tarczownicowatych występujące obficie na terenie całej gminy.

Pomniki przyrody

Dla pomników przyrody i ich najbliższego otoczenia obowiązują przepisy ustawy o ochronie przyrody.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego w stosunku do pomników przyrody, ograniczenia dotyczą przede wszystkim:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- umieszczania tablic reklamowych.

Użytki ekologiczne

Użytek ekologiczny tworzy się na podstawie odpowiedniej uchwały rady gminy, w uchwale tej rada gminy może wybrać spośród zakazów, nakazów określonych ustawą o ochronie przyrody, adekwatne dla danego obszaru. Wg ustawy o ochronie przyrody „**użytkami ekologicznymi** są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.

Powodem ustanowienia takiej formy ochrony jest potrzeba objęcia ochroną niewielkich powierzchniowo obiektów, ale cennych pod względem przyrodniczym, które nie mogły one być objęte ochroną rezerwatową ze względu na niewielką powierzchnię i zazwyczaj mniejszą rangę ich walorów przyrodniczych.

Granice użytku oraz obowiązujące w jego granicach nakazy i zakazy uwzględnia się w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy.

W granicach użytków ekologicznych (a także w granicach innych form ochrony przyrody) obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków chronionych. Naruszenia tego zakazu, zwłaszcza powtarzające się, mogą skutkować sankcjami w otrzymywanych przez rolników płatnościach.

Tereny zieleni i zadrzewień

W gminie Gardeja występują licznie zadrzewienia w formie grup drzew, szpalerów i alei wzdłuż dróg oraz pojedynczych okazałych drzew. Wszystkie one podlegają ochronie na podstawie przepisów o ochronie przyrody. Ustawa reguluje także zasady ich wycinek, wymagania co do uzyskiwania zgód na wycinkę oraz kary za nieprzestrzeganie zakazów.

Szczególnie wartościowe zadrzewienia w formie alei i szpalerów drzew przydrożnych, o znaczeniu przyrodniczym i krajobrazowym pokazano na planszy graficznej Studium –

„Kierunki zagospodarowania przestrzennego” . Wymagają one ochrony, pielęgnacji i w razie potrzeby uzupełniania.

Cenne i konieczne do ochrony są ponadto zadrzewienia w parkach wiejskich, na cmentarzach, w tym na cmentarzach nieczynnych. Lokalizacja parków oraz cmentarzy – na planszach graficznych Studium.

Inne obszary chronione sąsiedztwie obszaru gminy

W bezpośrednim sąsiedztwie granic gminy Gardeja znajdują się obszary objęte formami ochrony przyrody:

- na południe od m. Kalmuzy w gm. Rogoźno- OCHK Strefy Krawędziowej Doliny Wisły oraz OCHK Doliny Osy i Gardęgi
- na płd. od wsi Czarne Dolne w gm. Łasin- OCHK Doliny Osy i Gardęgi
- na płd. od wsi Gardeja w gm. Rogoźno- rezerwat przyrody „Jamy”.

Przy planowaniu zagospodarowania w sąsiedztwie granic administracyjnych należy brać pod uwagę ww. sąsiedztwo obszarów chronionych.

Zasięgi ww. obszarów pokazano na zał. graficznym Studium oraz w opracowaniu ekofizjograficznym na zał. kartograficznych opracowania.

Ochrona innych przyrodniczych zasobów użytkowych

Zasoby leśne i glebowe

Grunty rolne i leśne podlegają ochronie na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, co do zasady zmiana ich przeznaczenia na cele nierolnicze lub nieleśne odbywać może się w drodze procedury planu miejscowego, przy czym dla klas I- III oraz gr. leśnych wymagane jest uzyskanie w ramach procedur planistycznych odpowiednich zgód na zmianę przeznaczenia.

Aktualnie ograniczone są możliwości zmiany przeznaczenia rolnego klas I-III bez procedury planistycznej, jedynie wyjątkowo i w ściśle ograniczonych przypadkach nie jest konieczna zgoda na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze.

Lasy ochronne

Ochronie podlegają lasy ochronne – w tym glebochronne, i wodochronne, nasienne, a także lasy położone wokół miast. Zasięgi takich lasów pokazano na planszy graficznej Studium. Podlegają one ochronie na podstawie ustawy o lasach.

Ponadto część lasów znajduje się w granicach obszarów chronionych przyrodniczo w granicach OCHK.

Strefy ochronne ujęć wód podziemnych i GZWP

Strefy ochrony bezpośredniej ujęć wody podlegają ochronie na podstawie ustawy prawo wodne. Nie ustanowiono na terenie gminy stref ochrony pośredniej ujęć. Lokalizacja ujęć pokazana została na planszy graficznej studium.

Wschodnia część obszaru gminy położona jest w zasięgu GZWP. Zasady ochrony- wg części uwarunkowania.

Tereny i obszary górnicze – nie występują

Inne wymagania prawne ochrony

Cmentarze - wokół istniejących na terenie gminy cmentarzy, zgodnie z obowiązującymi nadal przepisami Rozp. Min. Komunalnej z dnia 25.08.1959 r. w sprawie określenia jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze wokół cmentarzy w strefie

min. 150 m obowiązuje zakaz lokalizacji zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego oraz zakładów przechowujących żywność. Odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 m do 150 m od cmentarza posiada sieć wodociągową w wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

Istotne dla zachowania walorów istn. cmentarzy w gminie jest zachowanie i ew. uzupełnienie zieleni o charakterze parkowym. Nie są planowane na terenie gminy nowe cmentarze, jednakże w sytuacji pojawienia się takich potrzeb ewentualna rozbudowa istniejącego cmentarza lub budowa nowego wymagają sporządzenia planu miejscowego obowiązkowo. Przy lokalizacji cmentarza konieczne jest zachowanie wymagań ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz w/wym. rozporządzenia. Warto dodać, iż zakładanie i rozszerzanie cmentarzy komunalnych jest zadaniem własnym gminy.

4.4. Obszary proponowane/planowane do objęcia ochroną przyrody i krajobrazu.

Poza już ustanowionymi formami ochrony przyrody w granicach gminy Gardeja, znajdują się obszary planowane do objęcia ochroną prawną. Należą do nich:

- **Park Krajobrazowy Dolnej Wisły** – według „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) i według Kostarczyk, Przewoźniak (2002);
- **powiększenie Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu** – wg „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) i według Kostarczyk, Przewoźniak (2002);
- **użytki ekologiczne „Gardeja”, „Krzykosy” oraz „Czarne Dolne”** – postulowane także w dotychczas obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja” (2005).

Park Krajobrazowy Doliny Wisły

Ze względu na potrzebę objęcia ochroną doliny dolnej Wisły planowane jest utworzenie Parku Krajobrazowego Doliny Wisły, którego granice wkraczałyby częściowo na teren gminy Gardeja – wg Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) i wg Kostarczyk, Przewoźniak (2002).

Wyjątkowa wartość przyrodnicza Doliny Dolnej Wisły wynika z występowania w niej specyficznej sekwencji siedlisk charakterystycznych dla doliny wielkiej rzeki i związanych z nimi zbiorowisk roślinnych oraz fauny, a także z jej znaczenia jako korytarza ekologicznego rangi krajowej. Występuje tu również duża różnorodność i wyrazistość form krajobrazowych, wynikająca z naturalnego ukształtowania terenu, z jego seminaturalnego i kulturowego użytkowania oraz z nawarstwienia dziedzictwa kulturowego różnych grup narodowościowych i cywilizacyjnych (Kostarczyk, Przewoźniak – red. 2002).

W związku z ww. uwarunkowaniami proponuje się utworzyć w obrębie Doliny Dolnej Wisły park krajobrazowy, stanowiący kontynuację Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego (w województwie kujawsko-pomorskim). Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.) *park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju*. Istnieją trzy propozycje przebiegu granic projektowanego Parku Krajobrazowego Doliny Wisły:

- wariant maksimum – granice obejmujące obszar, gwarantujący możliwie największą ochronę wartości krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych;

- wariant średni – granice obejmujące obszar, gwarantujący w dostatecznym stopniu ochronę wartości krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych;
- wariant minimum – granice obejmujące obszar, gwarantujący w minimalnym stopniu ochronę wartości krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych.

W granicach gminy Gardeja wariant średni i wariant minimum mają taki sam zasięg i obejmują południowo-zachodnią część gminy .

W przypadku wariantów minimum i średniego planowanego Parku Krajobrazowego Doliny Wisły, począwszy od południa, granica biegnie wzdłuż granicy istniejącego Sadlińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a następnie krótkim odcinkiem drogi krajowej nr 55. Później granica skręca na północ i biegnie wzdłuż linii kolejowej do granicy gminy Gardeja z gminą Sadlinki. Następnie granica wariantu minimum i średniego biegnie wzdłuż zachodniej granicy gminy Gardeja.

Z kolei w przypadku ustanowienia granicy projektowanego Parku Krajobrazowego Doliny Wisły w wariantcie maksimum, obejmowałaby on zachodnią część gminy – granicę tę wyznaczałaby droga krajowa nr 55.

Utworzenie parku krajobrazowego może nastąpić w drodze Uchwały Sejmiku Województwa, w której określone są m.in. szczególne cele ochrony oraz zakazy, wybrane spośród następujących, zakazów określonych w Ustawie o ochronie przyrody.

Powiększenie Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Na terenie gminy Gardeja znajdują się obszary, które wg zapisów „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) i wg Kostarczyk, Przewoźniak (2002), planuje się objąć ochroną w postaci obszaru chronionego krajobrazu, poprzez powiększenie istniejącego Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Powiększenie istniejącego Morawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu miałoby obejmować tereny gminy Gardeja:

- w południowej części gminy, pomiędzy wsiami Gardeja Pierwsza a Czarne Małe;
- w centralnej części gminy, pomiędzy rejonem w okolicach jeziora Czarne Dolne a rejonem w okolicach jeziora Rybno i wsią Nowa Wioska.

Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze Uchwały Sejmiku Województwa, w której określone są m.in. ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu, wybrane spośród następujących, zakazów określonych w Ustawie o ochronie przyrody.

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Gardeja znajdują się obszary proponowane do objęcia ochroną prawną w postaci użytków ekologicznych – postulowane także w dotychczas obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja” (2005). Należą do nich:

- **użytek ekologiczny „Gardeja”** – obejmuje Trzciniowisko z płacami Łozowska (nieużytek) między Gardeją, Gardeją I i II. Obszar stanowi ostoję ptaków wodno-błotnych. Dobrze jest tu zachowana roślinność szuwarowo-łąkowa. Obszar posiada duże walory krajobrazowe. Postulowana jest ochrona trzciniowiska i łąki do granicy z drogą Gardeja – Leśnictwo Otłów, do parku w Gardei na wschodzie i do granicy pól na północy;
- **użytek ekologiczny „Krzykosy”** – obejmuje niewielki zbiornik wodny na południe od

parku w Krzykosach. Stanowi on ostoję ptaków wodnych. Wskazana jest ochrona całego zbiornika wodnego do granicy z gruntami ornymi;

- **użytek ekologiczny „Czarne Dolne”** - obejmuje torfowisko z trzcinowiskiem, łąkę z oczkami wodnymi, łożowiskiem i olsem między Zebrdowem i Czarnem Dolnym, po południowej stronie drogi, naprzeciw cmentarza. Obszar stanowi ostoję roślin wodno-błotnych, płazów i ptaków wodno-błotnych. Wskazana jest ochrona trzcinowiska, jego części wschodniej z lustrem wody oraz podmokłego lasu.

Wskazane jest szczegółowe rozpoznanie cennych pod względem ekologicznych ekosystemów oraz ich ewentualne objęcie ochroną prawną w postaci wspomnianych użytków ekologicznych. W przypadku ustanowienia użytku ekologicznego, na jego terenie mogą zostać wprowadzone zakazy wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody.

Proponuje się by planowany użytek ekologiczny „Gardeja” włączyć w **planowaną przestrzeń o charakterze publicznym**, związaną z zagospodarowaniem terenu na cele zieleni ekologicznej i krajobrazowej. Więcej w rozdz. dot. przestrzeni publicznych.

Pomniki przyrody, ochrona alei

Ponadto, na obszarze gminy występuje wiele drzew o charakterze **pomników przyrody**. Większość z nich znajduje się w nasadzeniach alejowych wzdłuż dróg i rowów melioracyjnych – np. aleja drzew wzdłuż drogi krajowej nr 55, pomiędzy granicą gminy z miastem Kwidzyn a miejscowością Gardeja⁵. W celu wytypowania wartościowych okazów drzew, postuluje się wykonanie szczegółowej inwentaryzacji dendrologicznej obszaru gminy,

⁵ W stosunku do alei drzew wzdłuż drogi krajowej nr 55, na odcinku Kwidzyn – Gardeja, od kilku lat toczy się debata pomiędzy zwolennikami wycinki drzew a zwolennikami ich zachowania.

Za wycinką drzew przemawia znaczna ilość wypadków drogowych, w tym również śmiertelnych, do których dochodzi na skutek zderzeń pojazdów z rosnącymi wzdłuż drogi drzewami. W „Raporcie o stanie bezpieczeństwa ruchu drogowego na sieci pomorskich dróg krajowych pozostających w zarządzie generalnej dyrekcji dróg krajowych i autostrad oddziału w Gdańsku w 2009 roku” (2010) znalazło się następujące zalecenie: *znaczna koncentracja wypadków ze skutkiem śmiertelnym związanych z najechaniem na drzewo wymaga podjęcia intensywnych działań w zakresie wycinki drzew na drodze krajowej nr 55 na odcinku Kwidzyn – Gardeja.*

Za zachowaniem alei przemawia natomiast bardzo duża wartość ekologiczna drzew, w tym występowanie chronionego gatunku chrząszcza – pachnicy dębowej. Występowanie tego gatunku chrząszcza stanowiło przyczynek do wycofania wydanego w 2006 roku pozwolenia na wycinkę omawianej alei drzew.

Najkorzystniejszym pod względem ekologicznym byłoby zachowanie istniejących drzew i wytyczenie odcinka drogi po nowym śladzie, omijającym aleję lub takie rozwiązania techniczne, które zdecydowanie zmniejszyły by wypadkowość omawianego odcinka drogi.

Od roku 2010 GDDKiA podjęła działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa na odcinku drogi Kwidzyn-Gardeja. W niektórych miejscach zainstalowano bariery energochłonne, wycięto część drzew zagrażających upadkiem, przenosząc pachnicę dębową na siedlisko zastępcze, a w ostatnim czasie zainstalowano także duże znaki informujące, że jest to aleja siedliskowa gatunków chronionych i że ze względu na występujące drzewa w skrajni zaleca się prędkość 70 km/h. W obecnej sytuacji najbardziej pilną potrzebą jest budowa ścieżki pieszo-rowerowej poza linią drzew na całej trasie z Kwidzyna do Gardei. Ponadto należy skutecznie egzekwować ograniczenia prędkości i rozważyć ich zaostrenie. Niestety, pogarszający się stan drzew będzie prowadził do kolejnych wycinek, a z upływem czasu coraz trudniej będzie zapewnić ciągłość alei przez dosadzenia, jeśli taka możliwość się otworzy. Z drugiej strony, presja ruchu samochodowego – zwłaszcza ciężarowego – powinna zmaleć dzięki otwartemu już mostu przez Wisłę w okolicach Kwidzyna (akapit na podstawie: www.alej.org.pl).

a następnie ustanowienie jako pomniki przyrody obiektów kwalifikujących się do ochrony prawnej.

Ze względu na ochronę walorów krajobrazowych i kulturowych proponuje się odtworzenie alei wzdłuż zachowanych historycznych dróg: pomiędzy Olszówką a Zebrdowem, Rozajkami a Rozajkami Małymi. Aleje te wskazano na załączniku graficznym Studium- zał. 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Lokalizację planowanych form ochrony przyrody pokazano na zał. graficznym Studium oraz w opracowaniu ekofizjograficznym.

4.5. Zasady ochrony krajobrazu kulturowego.

Obszar gminy Gardeja pod względem położenia w regionie historyczno-kulturowym należy do Ziemi Kwidzińskiej. Charakterystyczną jego cechą jest nasycenie dużą liczbą zabytkowych obiektów kulturowych, dróg alejowych, cennych zespołów zieleni i urozmaiconą formą rzeźby terenu. Struktura krajobrazu decyduje o atrakcyjności wizualnej gminy. Jest to obszar należący do jednego z atrakcyjniejszych w województwie (jak większość Pojezierza Ławskiego), wg opracowania „Studium ochrony krajobrazu woj. pomorskiego” (Kistowski, Lipińska, Korwel-Lejkowska, Gdańsk, 2005) oceniono walory krajobrazowe gminy jako wysokie (ze względu na cechy struktury krajobrazu i występowanie punktowych i małoobszarowych elementów kulturowych), jednocześnie uznając że jest to **obszar silnych zagrożeń krajobrazowych**.

Szczególnie cenne krajobrazowo w gminie Gardeja są: obszary urozmaiconej rzeźby terenu w okolicy m. Nowa wioska oraz wsi Rozajny, istniejące zespoły dworsko-parkowe, drogi alejowe, ceglane kościoły średniowieczne w Gardei i Czarnem Dolnem, zabytkowe układy ruralistyczne Gardei i Nowej Wioski.

Zasady ochrony i kształtowania krajobrazu kulturowego gminy Gardeja:

- Utrzymanie i ochrona istniejących walorów, zwłaszcza związanych z obszarami otwartymi oraz zasobem zabytkowym i zielenią o znaczeniu krajobrazowym (głównie aleje, parki),
- Ochrona ekspozycji lub poprawa wyeksponowania sylwet panoramicznych historycznych zespołów ruralistycznych,
- Ograniczenie wprowadzania wysokościowych elementów- dominant technicznych, w tym elektrowni wiatrowych na większości obszaru gminy; a w miejscach dopuszczalnej lokalizacji sprawdzenia czy planowane nowe elementy nie spowodują degradacji krajobrazu,
- Ograniczenie wprowadzania dowolnych form architektonicznych w nowej zabudowie, zwłaszcza nie będących kontynuacją historyczno-regionalnej skali zabudowy wiejskiej,
- Eliminowanie czynników degradujących krajobraz,
- Poddanie ochronie szczególnie wartościowych fragmentów obszaru gminy – np. stref ochrony ekspozycji cennych zespołów ruralistycznych – postuluje się sporządzenie wyprzedzających ustanowienie tych form (np. w miejscowych planach) studiów krajobrazowych i historyczno-konserwatorskich,
- Wprowadzenie komponowanej zieleni publicznej wewnątrz jednostek osadniczych,

- Ochrona, zachowanie i kontynuowanie historyczno-regionalnej skali zabudowy wiejskich jednostek osadniczych - np. poprzez odpowiednie zapisy miejscowych planów.

Zagrożeniem dla krajobrazu gminy mogą być:

- Intensywne zainwestowanie obszarów krajobrazu otwartego,
- Zmiana struktury agrarnej gruntów, nadmierne rozdrabnianie gruntów niezgodne z historycznie ukształtowaną skalą i podziałami rozłogu (podziały na docelowe działki budowlane w miejscach dowolnych, nie na obszarach objętych planami miejscowymi),
- **Wycinki drzew alejowych wzdłuż dróg,**
- Nieuporządkowana, nieestetyczna i substandardowa zabudowa turystyczna,
- Realizacja elektrowni wiatrowych w miejscach eksponowanych krajobrazowo.

Elementy ekspozycji krajobrazu

W obszarze gminy wyznaczono oś widokową na wieżę kościoła – dominantę w Gardei (zał. 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego). W terenach wzdłuż drogi krajowej 55 na północ od historycznego układu Gardei każdorazowo wymagane sprawdzenie (w odpowiednich analizach krajobrazowych, studiach widoków), czy planowane nowe obiekty nie zakłócą widoku na wskazaną dominantę. Postuluje się odsunięcie nowej zabudowy od drogi 55 lub ograniczenie wysokości nowej zabudowy. Dla m. Gardeja wskazuje się także konieczność ochrony wglądów na miejscowość z pobliskich dróg i ciągów rowerowych – w otoczeniu układu przestrzennego wpisanego do rejestru zabytków (zasięgi strefy ochrony ścisłej oraz strefy ochrony stanowiącej otoczenie zabytku wpisanego do rejestru pokazano na zał. graficznych studium) nie należy lokalizować nowej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy, a w planach miejscowych w obszarach wskazywanych w studium jako rozwojowe każdorazowo przed ustaleniami zasad zabudowy (w tym wysokości, układ zabudowy, geometria dachów) przeanalizować wpływ nowej zabudowy na krajobraz otoczenia Gardei.

Zaleca się ochronę ekspozycji krajobrazu kulturowego, w tym cennych historycznie panoram wsi: Gardeja i Trumieje oraz zespołów zabudowy założeń folwarcznych (w miejscowościach: Czachówek, Krzykosy, Otlówko, Olszówka, Rozajny, Rozajny Małe, Klasztorzek oraz Nowa Wioska) od strony ciągów komunikacyjnych, a także tło widoku. W otoczeniu krajobrazowym cennych zespołów przestrzennych dopuszcza się wprowadzenie istotnych ograniczeń w zagospodarowaniu i zabudowie, w tym nawet ustanowienie ich jako terenów wyłączonych spod zabudowy, z zakazem wprowadzania na przedpolach i w ekspozycjach czynnych i biernych (dot. zachowanych wartościowych zabytkowych wsi, dworsko -parkowych założeń, założeń folwarcznych) obszarów pod inwestycje wielkoobszarowe i wielkogabarytowe.

Na zał. 3 - Kierunki zagospodarowania przestrzennego wskazano strefy ochrony ekspozycji związane z czytelnymi – wartościowymi układami zabudowy poszczególnych miejscowości oraz czytelnymi w krajobrazie dawnych założeń folwarcznych.

Szczególnie dla Nowej Wioski zaleca się wprowadzenie ochrony ekspozycji i poprawę wyeksponowania obiektów zabytkowych.

Lokalizacja obiektów wysokich lub o znaczącej powierzchni (w szczególności elektrowni wiatrowych czy ogniw fotowoltaicznych) wymaga opracowania analiz krajobrazowych. Szczegółowe analizy dotyczące lokalizacji tych obiektów należy wykonać po ustaleniu charakterystycznych parametrów planowanych urządzeń na etapie sporządzania planów miejscowych lub określania uwarunkowań lokalizacyjnych w decyzjach środowiskowych.

Dla dopuszczonych w Studium stref lokalizacji elektrowni wiatrowych wskazane wykonanie analiz krajobrazowych z uwzględnieniem widoków dalekosiężnych i ekspozycji zabytków (postulowane przez konserwatora odległości od zabytków to ok. 1,5-2km – każdorazowo wymaga to ustalenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego który ustala konkretne lokalizacje dla elektrowni), przy uwzględnieniu warunków terenowych. Analizy takie pozwolą na dookreślenie miejsc lokalizacji elektrowni, a także ewentualnych ich wykluczeń, zmniejszenia lub zwiększenia ekwidystanty. Postuluje się także ograniczenia dla wysokości elektrowni – szczegółowe parametry do ustalenia w mpzp.

5. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Obszary i obiekty stanowiące cenne zasoby środowiska kulturowego objęte ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomości oraz wpis do gminnej ewidencji zabytków wyszczególniono w rozdziale 5 Uwarunkowań.

Dla obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków województwa pomorskiego obowiązuje ochrona zgodnie z przepisami odrębnymi; wszelkie prace zarówno przy obiektach, jak i w obrębie obszarów wymagają pozwoleń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obszary i obiekty postulowane do wpisu do rejestru zabytków

- park zespołu pałacowego wraz z grobowcem rodzinnym Rossenbergów we wsi Klecewo,
- zespół dawnej gorzelni we wsi Zebrdowo wraz z parkiem podworskim,
- stajnia z wozownią w miejscowości Krzykosy,
- zespół pałacowo-parkowy w Nowej Wiosce z poszczególnymi obiektami, tj. pałac, park, dawny szpital, stajnie, etc.

W obszarze gminy ustalono następujące obszary i obiekty dziedzictwa kulturowego i zabytków o wartości lokalnej podlegające ochronie:

- wartościowe układy ruralistyczne miejscowości,
- zieleń historyczna parków i cmentarzy oraz historyczna zieleń komponowana (związana z układem komunikacyjnym: aleje i szpalery drzew cenne krajobrazowo),
- strefy ochrony archeologicznej:
 - stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków,
 - stanowisk archeologicznych ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Obszary i obiekty objęte ochroną zaznaczono na załączniku graficznym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” skala 1:10 000- zał. 3 .

Ze względu na skalę opracowania nie wskazano precyzyjnie wszystkich granic, a przedstawionych granic zespołów zabudowy czy układów zieleni nie należy utożsamiać z ewidencyjnymi granicami nieruchomości, określają one orientacyjny zasięg historycznych obszarów, który należy uściślić w planie miejscowym, gdzie należy ustanowić strefy ochrony konserwatorskiej.

Ogólne zasady ochrony zasobów środowiska kulturowego przyjęte w studium są następujące:

Obszary i obiekty figurujące w gminnej ewidencji zabytków⁶

Gminna Ewidencja Zabytków wymaga uzupełnienia – w trakcie inwentaryzacji dziedzictwa kulturowego do studium natrafiono na obiekty o wysokich walorach kulturowych, które nie znalazły się w wykazie GEZ (spis w aneksie dołączonym do uwarunkowań) – wskazane w opisie w rozdziale 5 Uwarunkowań.

Obiekty figurujące w gminnej ewidencji zabytków uwzględnia się w decyzjach o warunkach zabudowy, GEZ jest jedna z równorzędnych podstaw do objęcia zamieszczonego w niej obiektu ochroną konserwatorską, obiekty te polegają uzgodnieniom na etapie pozwolenia na budowę lub rozbiórkę. GEZ uwzględnia się także w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (ich ustalenia są formą ochrony zabytków).

Należy rozważyć stworzenie kart GEZ dla obiektów, w miejscowościach:

- **Gardeja II**: budynek mieszkalny i gospodarczy ul. Do stacji 3 (przy przejeździe kolejowym), budynek mieszkalny ul. Do stacji 5, budynek mieszkalny ul. Do stacji 6, budynek mieszkalny i gospodarczy ul. Za Torem 4, zagroda ul. Końcowa 2.

Dawna osada robotników leśnych: budynki mieszkalne oraz budynek gospodarczy: ul. Domki Leśne 1, ul. Domki Leśne 2, ul. Domki Leśne 3.

Należy też dokładnie zbadać rejon południowo-wschodni gminy, w celu ewentualnego uzupełnienia Gminnej Ewidencji Zabytków.

- **Czarne Górze**: teren dawnego założenia folwarcznego, park oraz częściowa zabudowa folwarku (w tym domy pracowników folwarcznych).

Zabudowa wsi Czarne Dolne – do przebadania.

- **Przęsławek**: zabudowa gospodarcza dawnej zagrody – do przebadania.

W obszarach i dla obiektów postulowanych do ochrony obowiązują:

- przedmiotem ochrony są historyczne: bryła i kształt dachu, wystrój elewacji, dyspozycja ścian zewnętrznych, kształt, wielkość i podziały stolarki okiennej i drzwiowej, materiały budowlane i kolorystyka obiektów, detal architektoniczny,
- dopuszcza się lokalizację nowej zabudowy w historycznych zespołach pod warunkiem zharmonizowania z istniejącą zabudową o wartościach historycznych, a także pod warunkiem zachowania czytelności układu zespołu (np. w miejscach historycznej lokalizacji zabudowy) i zachowania proporcji, gabarytów, w tym kształtu dachów nowej zabudowy (dopasowanej do historycznej),
- w obrębie zabytkowych zespołów ochronie podlegają: układ budynków i sposób zagospodarowania terenu, a także zabytkowa zieleń towarzysząca,
- rozbudowa budynków (zmiany w obrębie elementów chronionych wymienionych wyżej) powinna być uzgodniona / opiniowana przez właściwego terenowo Konserwatora Zabytków, przy przebudowach, rozbudowach budynków chronionych wymagane poszanowanie elementów chronionych,
- obowiązują wymóg uzgadniania projektów budowlanych z właściwym terenowo konserwatorem zabytków – zgodnie z przepisami odrębnymi,
- postuluje się promocję obszarów i obiektów w celu zagospodarowania i utrzymania zgodnego z ich wartością oraz wykorzystania ich w promocji gminy.

⁶ GEZ dla gminy Gardeja nie została dotychczas przyjęta zarządzeniem Wójta

Wartościowe układy przestrzenne wsi

Dotyczy miejscowości: Morawy (figuruje w GEZ) oraz Krzykosy, Otłówek, czy Rozajny Małe, Olszówka, Trumieje, Wraclawek, Klasztorok dla których nalezy wyznaczyc w planie miejscowym strefy ochrony konserwatorskiej.

W obszarach historycznych granic układu przestrzennego obowiazuje:

- przedmiotem ochrony sa: historyczne podzialy wlasnosciovye, historyczny układ komunikacyjny, układ zabudowy w zagrodach, obiekty malej architektury oraz historyczna zieleń związana z zabudową i układem komunikacyjnym,
- w obrębie zabudowy zagrodowej obowiazuje wymóg zachowania historycznych zasad zagospodarowania,
- ustala się wymóg ochrony historycznych rozgraniczeń nieruchomosci,
- zabytkowa zieleń wysoka w obrębie strefy wymaga ochrony,
- zakazuje się wprowadzania zabudowy przeskalowanej w stosunku do historycznej zabudowy i obnizajacej estetykę otoczenia.

Dla otoczenia krajobrazowego, stanowiącego ochronę dla cennych zespolów przestrzennych ustala się zasady:

- dokonywania przekształceń w obszarze po opracowaniu poprzedzających studiów krajobrazowych i analizy ekspozycji – studia i analizy powinny być elementem prac projektowych związanych z planami miejscowymi,
- wprowadzenia w planach miejscowych ograniczenia dopuszczalności zabudowy na przedpolach ekspozycyjnych, zwartej zabudowy wiejskiej odo zabudowy stanowiącej kontynuację naturalnych kierunków rozwoju lub nawet wyłączenie spod zabudowy,
- usunięcia lub restylizacji i rekompozycji elementów dysharmonijnych zagospodarowania obszarze ochrony ekspozycji,
- rekultywacji lub restylizacji struktury obszarów wpływających niekorzystnie na sąsiedztwo wartościowych obiektów lub widoków,
- wprowadzenia zakazu zabudowy na przedpolach ekspozycyjnych zespolów i obiektów zabytkowych objętych ścisła ochroną (np. wpisanych do rejestru zabytków) – zakaz taki powinien być uzasadniony wynikami studiów krajobrazowych.

Ochrona i rehabilitacja w obrębie historycznych parków i cmentarzy

Dotyczy parków wiejskich i parków w zespolach dworsko-parkowych oraz cmentarzy w miejscowościach i okolicach miejscowości: Bądky, Cygany, Czarne Dolne, Gardeja, Klasztorok, Klecewo, Krzykosy, Morawy, Otłowiec, Otczyn, Pawłowo, Trumieje, Wandowo, Wilkowo, Wraclawek, Zebdowo obowiazują następujące zasady:

- przedmiotem ochrony jest historyczna zieleń, a także układ przestrzenny założenia parkowego czy cmentarnego, przebieg ścieżek, historyczne nawierzchnie. zachowane elementy malej architektury typu ogrodzenia, kapliczki, krzyże itp.,
- postuluje się rehabilitację i przekształcenia parków i cmentarzy w ich historycznych granicach z zachowaniem wartościowego starodrzewu zieleni wyznaczajacej układ kompozycyjny,

- postuluje się wykorzystanie parków jako tereny zieleni ogólnodostępnej oraz zieleni wzbogacającej ośnowę ekologiczną gminy,
- w zależności od charakteru założenia parkowego (wiejski, dworski) dopuszcza się lub wyklucza wprowadzenie nowych elementów małej architektury i współczesnych elementów zagospodarowania, każdorazowo wymaga to zbadania i odpowiednich koncepcji projektowych.

Historyczne alej drzew przydrożnych

Dla alei drzew przydrożnych obowiązuje wymóg zachowania ich ciągłości i ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Wskazuje się w celu uczytelnienia historycznego ciągu komunikacyjnego odtworzenie (nasadzenia) alei wzdłuż historycznych dróg: pomiędzy m. Rozajny a Rozajny Małe, pomiędzy Olszówką a Zebrdowem, a także uzupełnienie alei wzdłuż drogi pomiędzy Czarnem Dolnym a Pawłowem.

Ochrona zabytków (stanowisk) archeologicznych

Stanowiska archeologiczne jako istotny element dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego podlegają ochronie na mocy przepisów prawa międzynarodowego (Europejska Konwencja o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego, Europejska Konwencja Krajobrazowa) i tworzonego w ich duchu prawa krajowego (Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wraz z aktami wykonawczymi), które zobowiązują do ich trwałego zachowania (jeśli to możliwe – na miejscu), uwzględnienia zadań ochronnych w procesie planowania przestrzennego, a jeśli niemożliwa jest trwała ochrona – metodycznego przebadania i zadokumentowania warstw kulturowych (warstw tworzących się w trakcie użytkowania przez człowieka danego terenu) oraz zakonserwowania i zabezpieczenia pozyskanych archeologicznych zabytków ruchomych.

Podstawowym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są działania inwestycyjne i gospodarcze wiążące się z pracami ziemnymi, które powodują nieodwracalne zniszczenie nawarstwień kulturowych oraz zalegających w nich ruchomych zabytków archeologicznych.

W celu ochrony przed nieodwracalną utratą dziedzictwa kulturowego, działania inwazyjne na obszarze stanowisk archeologicznych poprzedzane są badaniami ratowniczymi, w trakcie których warstwy kulturowe podlegają zadokumentowaniu, a zabytki ruchome – zabezpieczeniu i konserwacji.

Stanowiska archeologiczne przedstawiające najwyższą wartość naukowo-poznawczą objęte są wpisem do rejestru zabytków. Stosując wytyczne prawa międzynarodowego, zobowiązującego do możliwie najczęstszej ochrony dziedzictwa archeologicznego w miejscu występowania, należy dążyć do ograniczenia prowadzenia w ich obrębie działań związanych z naruszaniem struktury gruntu.

Stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, mające oprócz wartości naukowej także duże znaczenie ekspozycyjne wzbogacające krajobraz kulturowy i będące trwałym naziemnym świadectwem życia i działania populacji minionych epok, winny zostać objęte bezwzględną ochroną polegającą na ich trwałym miejscowym zachowaniu i wyeksponowaniu.

Ogólne zasady ochrony dla zabytków (stanowisk) archeologicznych są następujące:

- Wszystkie stanowiska archeologiczne podlegają ochronie na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Przepisy te regulują

proces uzgadniania oraz obowiązki osoby zamierzającej prowadzić roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na obszarze występowania zabytków archeologicznych, w tym szczególności kwestię prowadzenia niezbędnych badań archeologicznych;

- Przepisy odrębne z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami podają ponadto katalog działań przy zabytkach lub na obszarach wpisanych do rejestru zabytków, na które należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- Tereny płaskich stanowisk archeologicznych, nieobjętych wpisem do rejestru zabytków mogą być przeznaczone pod zagospodarowanie po przeprowadzeniu archeologicznych badań ratowniczych i sporządzeniu dokumentacji archeologiczno-konserwatorskiej, na zasadach określonych przepisami odrębnymi;
- W przypadku stanowisk wpisanych do rejestru zabytków – ze względu na wysoką wartość naukową – należy zabronić prowadzenia jakiejkolwiek działalności związanej z pracami ziemnymi (w tym działalności rolnej), w celu zapewnienia trwałej miejscowej ochrony;
- Stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej (grodziska, kurhany itp.) ze względu na swoje walory naukowe oraz krajobrazowe należy objąć bezwzględną ochroną poprzez nakaz ich trwałego zachowania w miejscu występowania. W ich obrębie dopuszczalne powinny być jedynie niezbędne prace zabezpieczające, konserwujące, rewaloryzacyjne oraz naukowo-badawcze, przy zachowaniu przepisów odrębnych. Zagospodarowanie na cele użytkowe (turystyczne, rekreacyjne, dydaktyczne) powinno być możliwe wyłącznie przy uwzględnieniu ich historycznego kontekstu oraz we współpracy z właściwym organem ochrony zabytków na zasadach określonych przepisami odrębnymi. Należy także zadbać o ich otoczenie, wytyczając odpowiednią strefę ochrony ekspozycji;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego winny zawsze zawierać informacje o występowaniu stanowisk archeologicznych wraz z dokładną ich lokalizacją w części graficznej oraz odpowiednimi zasadami ochrony w części tekstowej;
- Przeznaczenie poszczególnych terenów ustalane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego musi uwzględniać potrzebę ochrony zabytków archeologicznych. Tereny występowania stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej lub wpisanych do rejestru zabytków nie mogą być przeznaczane pod jakąkolwiek działalność budowlaną, inwestycyjną czy gospodarczą (w tym rolną). W szczególności obszary występowania stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej powinny zostać przeznaczone do utworzenia zieleni urządzonej. Tereny, na których występują stanowiska archeologiczne płaskie (bez własnej formy terenowej), nieobjęte wpisem do rejestru zabytków, mogą zostać przeznaczone pod działalność budowlaną, inwestycyjną i gospodarczą z zachowaniem odpowiednich przepisów odrębnych dotyczących prowadzenia niezbędnych badań archeologicznych. Karty terenów, na których występują stanowiska archeologiczne, muszą zawierać o tym informację, wraz z odesłaniem do właściwego ustępu planu podającego szczegółowe zasady ochrony;
- W celu zwiększenia świadomości społecznej, w folderach i przewodnikach turystycznych wskazane jest umieszczanie informacji o zabytkach archeologicznych,

zwłaszcza tych, które poprzez własną formę terenową wpływają na kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Gminny program opieki nad zabytkami

Program opieki nad zabytkami gminy Gardeja powinien być okresowo uaktualniany i weryfikowany oraz względniany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Aktualnie gmina posiada Program Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017⁷. Wnioski dotyczące dziedzictwa kulturowego gminy, zawarte w programie opieki nad zabytkami są następujące:

„Gmina Gardeja dysponuje dużym potencjałem w zakresie dziedzictwa kulturowego.

Przesądzają o tym głównie warunki przyrodniczo-krajobrazowe, jak również wartość posiadanego zasobu: istnienie wielu historycznych zespołów, zachowanie w dobrym stanie budownictwa sakralnego, historycznie ukształtowanych ośrodków wiejskich, które nie uległy jeszcze znacznej dewaloryzacji, zachowanie zieleni komponowanej, a także istnienie dość dobrej bazy do uprawiania turystyki i agroturystyki. (...)

Zabudowa wiejska jest dość jednolita stylistycznie. Budynki czasem okazałe, w większości jednak skromne, głównie z czerwonej cegły (licowej, ceramicznej), projektowane na rzucie prostokąta, o wysokości do półtożej kondygnacji. Kryte są klasycznym dachem dwuspadowym o dużym nachyleniu połąci z pokryciem dachówką ceramiczną. Z reguły są położone kalenicowo względem drogi. Stylistycznie budownictwo wiejskie Gminy jest typowe dla terenów położonych u ujścia Wisły i Nogatu, a więc terenu dawnej pruskiej Pomezanii (terenu obecnego powiatu kwidzyńskiego). Przypadkowe remonty i modernizacje obiektów prowadzą często do całkowitego zatarcia ich walorów zabytkowych.”

6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji

6.1. Układ komunikacji drogowej.

Układ drogowy gminy Gardeja, złożony jest z drogi krajowej, 3 dróg wojewódzkich, 16 powiatowych oraz 22 dróg gminnych. Podstawowy układ drogowy w postaci drogi krajowej i dróg wojewódzkich ma charakter głównie tranzytowy, a w drugiej kolejności obsługi obszaru gminy. Charakterystykę układu przedstawiono w części I - Uwarunkowania.

Gmina Gardeja położona jest peryferyjnie zarówno w stosunku do głównych ośrodków i podstawowego układu transportowego województwa pomorskiego jak i Korytarza Nadwiślańskiego przynależącego do nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej⁸. W sąsiedztwie gminy zrealizowano w ostatnich latach przez rzekę Wisłę w okolicy Kwidzyna, co poprawiło dostępność komunikacyjną w kontekście powiązania sieci wewnętrznej z krajową.

Gmina posiada znaczną ilość powiązań w lokalnej jak i ponadlokalnej sieci transportowej, jednakże sporo uwagi powinno się poświęcić na działania w celu doprowadzenia stanu technicznego oraz organizacji ruchu do poziomu pozwalającego na komfortowe i bezpieczne przemieszczanie się pojazdami kołowymi oraz pieszo.

⁷ gminny program opieki nad zabytkami na lata 2014-2017 dla gminy Gardeja nie został dotychczas przyjęty uchwała Rady Gminy

⁸Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2009

6.1.1. Kierunki przekształceń podstawowego układu drogowego.

Układ sieci drogowej gminy Gardeja charakteryzuje się peryferyjnym położeniem w stosunku do głównej osi sieci komunikacyjnej województwa. Położenie takie powoduje, iż obsługę ruchu zewnętrznego, tranzytowego nadal będą zapewniały: droga krajowa i wojewódzkie, niemniej drogi te wraz z układem dróg powiatowych i gminnych będą stanowiły szkielet transportowy gminy.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego⁹ jest nadrzędnym dokumentem regulującym rozwój przestrzenny województwa, zakłada zwiększenie dostępności transportowej województwa w skali międzynarodowej i międzyregionalnej, poprawę wewnętrznej spójności i efektywności regionalnego systemu transportowego poprzez kształtowanie w obszarze województwa infrastruktury zlokalizowanej w istniejących korytarzach transportowych. Infrastruktura zlokalizowana w europejskich, ponadregionalnych i regionalnych korytarzach transportowych ma priorytetowe znaczenie dla województwa, w związku z tym ustala się, że wszelkie inwestycje w tym obszarze powinny być realizowane w pierwszej kolejności.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Planu Województwa ustalają, iż dzięki położeniu gminy Gardeja w strefie oddziaływania **regionalnego korytarza nadwiślańskiego** będącego częścią korytarza pan-europejskiego VI, główne elementy infrastruktury transportowej gminy zakwalifikowane są jako służące poprawie dostępności przede wszystkim wewnątrz województwa (szczególnie ważne dla obsługi województwa pomorskiego).

Plan Województwa ustala:

- droga krajowa nr 55 na odcinku w granicach gminy powinna posiadać klasę techniczną drogi głównej G (podtrzymanie klasy),
- drogi wojewódzkie nr 522, 523 i 532 w granicach gminy powinny posiadać klasę techniczną dróg zbiorczych Z (podtrzymanie klasy).

Plan określa zadania inwestycyjne polegające na budowie nowych lub modernizacji odcinków w ciągu wymienionych dróg wojewódzkich jako szczególnie ważne (możliwe do realizacji).

Droga krajowa nr 55

W nawiązaniu do ustaleń PZPWP, w zakresie przebudowy/modernizacji drogi krajowej proponuje się przebudowę drogi krajowej z uwzględnieniem: zminimalizowania liczby wjazdów indywidualnych i publicznych poprzez budowę dróg zbiorczo-rozprowadzających obsługujących przyległy teren i zabudowania; odseparowania ruchu pieszego i rowerowego poprzez budowę chodników i ścieżek rowerowych lub wydzielonych ciągów pieszo-rowerowych.

W sąsiedztwie drogi krajowej obowiązują przepisy ustawy o drogach publicznych regulujące kwestie odległości od jezdni drogi, konieczność zabezpieczenia przed uciążliwościami hałasowymi i innymi zanieczyszczeniami komunikacyjnymi; infrastruktura techniczna nie związana z drogą powinna być sytuowana poza pasem drogowym, nie należy wprowadzać wód opadowych do systemów drogi krajowej, zakazuje się sytuowania wzdłuż drogi reklam emitujących zmienne światło niezgodnych z przepisami odrębnymi (prawo o ruchu

⁹ J.w.

drogowym). Droga krajowa nr 55 planowana jest jako droga klasy GP – główna przyspieszona.

Zaleca się budowę obwodnicy miejscowości Gardeja pozwalającej na wyprowadzenie ruchu z centrum miejscowości, co poprawiłoby znacząco poziom bezpieczeństwa ruchu i zmniejszyłoby uciążliwość dla mieszkańców. Decyzja taka generowałaby konieczność przeprowadzenia analizy możliwości przeprowadzenia nowego przebiegu drogi, a w rezultacie przygotowanie niezbędnych opracowań koncepcyjnych oraz projektów budowlanych i wykonawczych.

W części graficznej na planszy „Kierunki zagospodarowania” pokazano orientacyjny przebieg trasy planowanej obwodnicy zgodny z dotychczasowymi zapisami Studium gminy z 2005 r.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe obowiązujące plany miejscowe dla miasta Kwidzyna oraz dla fragmentu obrębu geod. Bądk **uwzględniono w części graficznej Studium ustaloną tymi planami trasę obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 55.**

Drogi wojewódzkie

W zakresie **dróg wojewódzkich** nie przewiduje się nowych przebiegów, niemniej w ramach działań mających na celu usprawnienie organizacji ruchu i poprawę bezpieczeństwa w podstawowym układzie, sugeruje się przebudowę lub zmianę lokalizacji skrzyżowań:

- a) skrzyżowanie dróg wojewódzkich nr 522 i 523 w miejscowości Trumieje – skrzyżowanie na wzniesieniu, występuje brak widoczności co zagraża bezpieczeństwu ruchu,
- b) skrzyżowanie drogi wojewódzkiej nr 522 i drogi powiatowej nr 3231G w m. Jaromierz. Miejsce niebezpieczne z uwagi na ewidentny niski poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego (brd) wynikający z braku urządzeń bezpieczeństwa ruchu i ochrony pieszych np. barier energochłonnych, odpowiedniego oznakowania oraz lokalizację w pobliżu jeziora,

oraz remonty/modernizacje nawierzchni w celu podniesienia standardu dróg wojewódzkich na odcinkach:

- c) DW523 na całym odcinku od miejscowości Gardeja do skrzyżowania z DW522 w miejscowości Trumieje,
- d) DW532 - cały odcinek od miejscowości Gardeja do zachodniej granicy gminy.

Obecnie w ramach projektu „Przebudowa dróg wojewódzkich nr 515, nr 519, nr 522 na obszarze Powiśla” trwa przebudowa drogi wojewódzkiej nr 522 na odcinku Trumieje - Trumiejki (gmina Prabuty).

6.1.2. Kierunki przekształceń uzupełniającego układu drogowego.

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe w gminie generalnie nie wymagają przebudowy pod kątem przebiegu i lokalizacji, niemniej stan techniczny nawierzchni i wyposażenia niektórych dróg odbiega od standardu pozwalającego podróżować komfortowo. W związku z tym, z uwagi na występujące zniszczenia, spękania i nierówności, co najmniej remontu nawierzchni wymagają przede wszystkim: DP3230G Krzykosy-Otoczyn, DP3232G Rakowiec-Krzykosy, DP3222G Wandowo-Rozajny Małe-Czarne Dolne, oraz DP3217G Morawy-granica gminy z uwagi na zmiany w rodzaju nawierzchni w swoim przebiegu.

Dodatkowo na większości odcinków dróg powiatowych konieczne jest wykonanie oznakowania poziomego oraz wymiana/uzupełnienie elementów oznakowania pionowego, bądź elementów bezpieczeństwa ruchu - barier energochłonnych, wygradzeń dla pieszych, azyli, itp.

Z uwagi na brak czytelności i widoczności i niski stopień bezpieczeństwa sugeruje się przebudowę, a co najmniej zmianę organizacji ruchu na skrzyżowaniach dróg powiatowych:

- DP3213G i DP3228G w m. Nowa Wioska,
- DP3217G i DP3230G w m. Otoczyn,
- DP3224G i DP3225G w m. Rozajny,
- DP3222G i DP3225G w m. Rozajny Małe,
- DP3231G i DP3233G w m. Krzykosy.

Drogi gminne

Sieć dróg gminnych w gminie Gardeja wymaga uporządkowania pod kątem posiadanej nawierzchni i przekroju oraz doprowadzenia do zakładanych parametrów technicznych. Konieczne są działania w kierunku powstania sieci dróg gminnych o utwardzonej, a docelowo bitumicznej nawierzchni. Działania te jako inwestycje celu publicznego lokalnego powinny być skorelowane z przebudową/budową chodników i ścieżek rowerowych w miejscowościach oraz poza nimi.

W zakresie dróg powiatowych i gminnych proponuje się następującą klasyfikację pod kątem parametrów technicznych. Drogi powiatowe z uwagi na potencjalną rolę w zapewnieniu mieszkańcom alternatywnych dojazdów do poszczególnych miejscowości klasy Z, większość dróg gminnych klasy L i pozostałe klasy D.

Sieć drogowa w gminie jest wystarczająco gęsta, by zapewnić mieszkańcom dostępność do podstawowych usług zarówno w skali lokalnej jak i regionalnej. Jednakże priorytetem powinny być działania mające na celu zapewnienie i utrzymanie sieci odpowiedniej jakości, co zwiększy komfort i bezpieczeństwo mieszkańców w dojazdach do miejscowości oraz potencjalnych turystów do atrakcji turystycznych obszaru.

Uwzględniając wnioski zgłoszone przez gminę wskazano nowe drogi publiczne gminne, dojazdowe – do wydzielenia, urzędzenia, poszerzenia istn. pasów, docelowo do utwardzenia:

- proj. droga gminna publiczna wiążąca m. Wandowo z dr. gminną nr 3230G (Otoczyn), m.in. dot. dz. nr 160/6 obr. Wandowo – jako droga dojazdowa KDD,
- proj. droga publiczna gminna łącząca dz. nr 16/1 obr. Klecewo z drogą dz. nr 965 obr. Czarne Dolne – jako dojazdowa KDD,
- proj. droga publiczna wzdłuż linii dawnej kolejki w ob. Rozajny dz. nr 165 i 164/1 – jako droga dojazdowa KDD,
- korekta przebiegu drogi, lokalizacja pętli autobusowej i przystanku- dz. nr 876/1 obr. Gardeja – w związku potrzebami komunikacji zbiorowej,
- lokalizacja miejsca na przystanek autobusowy w związku z potrzebami komunikacji zbiorowej- dz. nr 2/17 obr. Wilkowo.

6.2. Parkowanie pojazdów.

Jednym z grupy działań w celu poprawy funkcjonowania systemu transportowego gminy są działania dotyczące realizacji zasad polityki parkingowej. W tym zakresie konieczne jest

uporządkowanie parkowania głównie w pobliżu punktów użyteczności publicznej, np. szkół, urzędów, kościołów, obszarów przemysłowych czy handlowo-usługowych. Parkingi wraz z infrastrukturą drogową obsługującą przyległy teren przewidzieć należy także we wskazanych czy potencjalnych strefach rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych lub w ich bezpośrednim pobliżu, przy założeniu, że powinny one być wyposażone w elementy infrastruktury i udogodnienia nie tylko na posiadaczy pojazdów silnikowych, ale także dla rowerzystów czy turystów pieszych itp.

1. Ustala się następujące, minimalne wskaźniki parkingowe, w zależności od funkcji zabudowy (przeliczone w stosunku do wielkości budynku lub jego programu użytkowego):
 - a. minimum 1 miejsce postojowe / każdy budynek mieszkalny jednorodzinny;
 - b. minimum 1,5 miejsca postojowego / każde mieszkanie w budynku mieszkalnym wielorodzinnym,
 - c. minimum 0.75 miejsca postojowego / 1 pokój gościnny (usytuowane na parkingach lub okresowych miejscach stacjonowania samochodów),
 - d. minimum 1 miejsce postojowe / 1 pokój w motelach, hotelach, pensjonatach, hotelach pracowniczych, domach dziennego i stałego pobytu dla osób starszych i dodatkowe miejsca postojowe dla pracowników w liczbie 1 miejsce postojowe / 2 pracowników,
 - e. minimum 1,5 miejsce postojowe/ 50 m² pow. użytkowej przeznaczonej pod funkcje usługowe lub 1 miejsce postojowe / 2 zatrudnionych,
 - f. hale widowiskowe i widowiskowo-sportowe, stadiony, boiska otwarte – min. 15 miejsc postojowych na 100 miejsc siedzących oraz 2 miejsca postojowe dla autokaru,
 - g. szkoły podstawowe i gimnazja, szkoły średnie, szkoły wyższe, – min. 0,5 miejsca postojowego na 1 osobę zatrudnioną. Dodatkowo należy zapewnić system KISS&RIDE (miejsca chwilowego postojowego w celu wysadzenia odwożonego dziecka),
 - h. obiekty dydaktyczne, przedszkola, świetlice – min. 3 miejsca postojowe na 1 oddział, Dodatkowo należy zapewnić system KISS&RIDE (miejsca chwilowego postojowego w celu wysadzenia odwożonego dziecka),
 - i. obiekty usługowo przemysłowe – hale przemysłowe, place składowe, hurtownie, magazyny – 4,5 miejsca postojowego na 1000m² powierzchni użytkowej obiektu/powierzchni składowej,
 - j. rzemiosło usługowe – min. 3 miejsca postojowe na 100m² powierzchni użytkowej.
2. Miejsca postojowe należy przewidzieć w granicach działki, terenu, posesji przynależnej do budynku lub w pasach dróg. Wymagany wskaźnik miejsc postojowych obowiązuje także dla przebudowy, rozbudowy, nadbudowy, a także zmiany sposobu użytkowania istniejących obiektów w obszarze planu, która ze względu na swój charakter lub rozmiar może powodować zwiększenie potrzeb parkingowych. Miejsca postojowe mogą być realizowane w garażach.
3. Dopuszcza się, w przypadku dużych parkingów (powyżej 50 m. p.), aby jeden parking spełniał wymagania dwóch obiektów, pod warunkiem, że obiekty te funkcjonują w różnych porach doby lub innych dniach tygodnia (np. szkoła i boisko).

6.3. Transport zbiorowy, w tym kolejowy.

Ogólny trend wskazuje, że w dojazdach do pracy czy np. szkół położonych poza miejscowościami gminy, jak również obiektów użyteczności publicznej, nadal dużą rolę będzie odgrywała transport indywidualny, niemniej pożądane są działania w celu stworzenia takiego systemu transport zbiorowy, który będzie uzupełniał i stanowił alternatywę dla transportu indywidualnego, a nawet w przyszłości stanowił dla niej konkurencję.

W związku z tym zasadne jest sprawdzenie zapotrzebowania na transport zbiorowy i działania w kierunku zwiększenia jej roli w przewozach poza granice gminy oraz w przewozach tranzytowych.

Z uwagi na charakterystykę istniejącej infrastruktury transportu zbiorowego, ustala się, że w tym zakresie większe znaczenie będzie miał transport autobusowy niż kolejowa.

Niezależnie od decyzji w sprawie zachowania tras przejazdu autobusów w obecnym zakresie czy zmian w przebiegu w zależności od zapotrzebowania mieszkańców, infrastruktura towarzysząca - wiaty przystankowe, wydzielone zatoki postojowe, chodniki - dojścia do przystanków, wymaga co najmniej poprawy stanu technicznego, niejednokrotnie dotyczy to wymiany elementów bezpieczeństwa ruchu lub przebudowy istniejących.

W przypadku transportu kolejowego na terenie gminy Gardeja nie planuje się zmian. Niemniej zasadne byłoby zachowanie funkcjonującej linii nr 207 jako alternatywy dla komunikacji autobusowej i indywidualnej.

6.4. Ścieżki rowerowe i szlaki turystyczne.

Trasy i ścieżki rowerowe zalicza się do elementów sieci drogowo-ulicznej. Celem budowy sieci dróg rowerowych jest zapewnienie użytkownikom rowerów bezpiecznego poruszania się w dogodnych warunkach środowiskowych. Rozwój sieci ścieżek rowerowych ma również na celu połączenia trasami wszystkich miejscowości atrakcyjnych turystycznie.

Dodatkowym działaniem, przy realizacji układu tras rowerowych, jest rozwój infrastruktury towarzyszącej m.in. budowa miejsc wypoczynku, punktów informacyjnych, zabezpieczonych parkingów dla rowerów, wiat itd.

Do czynników sprzyjających rozwojowi ruchu rowerowego w gminie Gardeja zaliczyć można: stosunkowo niewielki ruch pojazdów na sieci dróg powiatowych i gminnych, położenie miejscowości gminy w otoczeniu terenów leśnych, oraz otwartych - atrakcyjnych turystycznie, odległości między miejscowościami zachęcające do korzystania ze środka lokomocji jakim jest rower.

Tam gdzie jest to konieczne powinno się lokalizować drogi rowerowe jako wydzielone elementy, odseparowane od ruchu pojazdów - np. droga krajowa czy wojewódzka o dużym natężeniu ruchu, na pozostałych drogach należy dopuścić ruch rowerowy wspólnie z ruchem pojazdów (z zastosowaniem uspokojenia ruchu drogowego), możliwe jest również wykorzystanie dróg leśnych, czy technicznych nie zaliczonych do dróg publicznych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego ustala sieć składającą się z systemów tras o znaczeniu regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym.

Na obszarze gminy Gardeja wskazuje się na istnienie tras bądź planuje stworzyć trasy o znaczeniu międzyregionalnym, których sieć jest uzupełnieniem układu tras międzynarodowych o elementy powiązań międzyregionalnych, stanowi także dodatkowe połączenia pomiędzy trasami międzynarodowymi. Reprezentantem sieci międzyregionalnej jest **trasa nr 13** - Szlak kopernikowski: (Toruń) województwo kujawsko-pomorskie - Gardeja - Kwidzyn - Malbork - Kopanka - warmińsko-mazurskie (Elbląg);

Przez teren gminy przebiegają trzy szlaki turystyczne: czerwony, żółty i czarny, które ze względu na walory turystyczne – krajobrazowe zostały wytyczone i oznaczone kolorami i są to:

- szlaki piesze, będące pod opieką PTTK:
 - a) szlak czerwony - “kopernikowski” o długości 119,1 km: Gardeja PKP – Kwidzyn – Ryjewo - Biała Góra – Malbork - Kępki - prom., pokrywający się z trasa rowerową nr 13,
 - b) szlak żółty o długości 6,8 km, przebieg: Gardeja PKS – Czarne Dolne – Jezioro Kuchnia,
 - c) szlak czarny przebieg: Gardeja – Dębniak;

dotatkowo funkcjonują:

- szlak kajakowy (nieoznakowany) poprowadzony przez jeziora: Klasztorne – Leśne – Kucki;
- ścieżka pieszo – rowerowo - konna o przebiegu: Trumieje (na granicy z Wilkowem) – Klecewo – Czarne Górne – Czarne Małe – Rozajny – Krzykosy – Bądko – Miłosna.

W samym centrum miejscowości Gardeja, ruch pieszy odbywa się po chodnikach zlokalizowanych zasadniczo po obu stronach jezdni ulic. W pozostałych miejscowościach, w większości przypadków chodniki zlokalizowane są tylko po jednej stronie jezdni np. w Gardeji poza drogą krajową, w miejscowościach: Czarne Dolne, Nowa Wioska, Cygany, Szczepkowo, Bądko. W wielu przypadkach ruch pieszy odbywa się bezpośrednio po jezdni lub jej poboczu np. w Czarne Małe, Pawłowo, Trumieje, Rozajny Małe.

Zasadne będą działania w celu stworzenia docelowej sieci ciągów pieszych pozwalających na sprawne, komfortowe i bezpieczne poruszanie się użytkowników pieszych. Priorytetem powinno być dążenie do stworzenia stosunkowo krótkich, dogodnych i bezpiecznych powiązań dla pieszych, wyposażonych w odpowiednie udogodnienia, przejścia, elementy bezpieczeństwa zgodnie z zarówno z potrzebami jak i wymaganiami przepisów w tym zakresie.

6.5 Rekomendacje działań i opracowań planistycznych, projektowych itp. dot. systemów komunikacji w gminie.

Polityka transportowa powinna być ściśle powiązana i skoordynowana z polityką zagospodarowania przestrzennego danego obszaru. Kształtowanie zagospodarowania przestrzennego powinno opierać się na działaniach biorących pod uwagę odpowiednią lokalizację nowych jednostek mieszkaniowych czy obiektów użyteczności publicznej oraz konieczności zapewnienia im obsługi transportowej, przy założeniu priorytetu komunikacji zbiorowej oraz uwzględnieniu elementów infrastruktury ruchu pieszego i rowerowego.

Przy tworzeniu projektów przebudowy i modernizacji dróg mających znaczenie dla doraźnego zachowania odpowiedniej a docelowo poprawy transportu w regionie, konieczne jest tworzenie projektów obejmujących różne zagadnienia: poprawę parametrów technicznych określających klasę drogi, organizacji ruchu, poprawę bezpieczeństwa ruchu oraz samych użytkowników, szczególnie w obszarach zurbanizowanych, miejscach rekreacji, w pobliżu obiektów użyteczności publicznej.

Obszary szkolne należy objąć szczególną uwagą i należy zaplanować urządzenia ponadstandardowej ochrony, wydzielając strefy specjalnej ochrony pieszych. Zaleca się

opracować mapę dojścia dzieci do szkół i zapewnić bezpieczną drogę do szkoły poprzez zastosowanie urządzeń uspokojenia ruchu, strefę ograniczonej prędkości.

Przy realizacji obiektów generujących znaczne natężenie ruchu drogowego należy wykonać analizę wpływu inwestycji na przyległy układ drogowy. Analiza powinna wykazać czy istniejąca infrastruktura zapewni sprawną i bezpieczną obsługę transportową obiektu, czy może należy wskazać niezbędne inwestycje zapewniające poprawne funkcjonowanie zarówno samej inwestycji jak i przyległej sieci ulicznej.

Mając na uwadze odpowiednie zagospodarowanie istniejących i planowanych szlaków turystycznych konieczne są działania w celu wyposażenia ich w elementy małej architektury: miejsca widokowe, piknikowe, pola namiotowe. Konieczne jest również właściwe oznakowanie, poprawa nawierzchni, przystosowanie do całorocznego wykorzystania obiektów czy ciągów komunikacyjnych pieszych i rowerowych. Działania te powinny odbywać się we współpracy z różnymi partnerami np.: administracją lasów, szkołami, PTTK i innymi organizacjami działającymi na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji.

6.6. Wnioski, postulaty dotyczące rozwoju systemów transportu dla gmin sąsiednich, działań i projektów powiatu, województwa.

Konieczna jest współpraca administracji gminy z gminami ościennymi oraz instytucjami wyższych szczebli, z uwagi na większe możliwości uzyskania poparcia oraz środków finansowych na realizację konkretnych działań celu publicznego w zakresie rozwoju sieci transportowo-komunikacyjnej gminy.

Niezbędna jest ścisła współpraca z zarządcami poszczególnych kategorii dróg, szczególnie w zakresie ustalania koniecznych działań modernizacyjnych, zwłaszcza na styku funkcjonowania, określenia potrzeb terenowych w dokumentach zagospodarowania przestrzennego np. w planach miejscowych, kształtowania zagospodarowania otoczenia dróg, przy uwzględnieniu ich funkcji i klasy.

Ścieżki, trasy rowerowe, szlaki turystyki pieszej, czy wodnej w gminie wraz z infrastrukturą towarzyszącą powinny funkcjonować w zintegrowanym systemie ze szlakami turystycznymi rangi lokalnej, regionalnej i międzyregionalnej, w związku z tym zasadne jest spójne działanie organizacji m.in. turystycznych, samorządowych, pozarządowych w celu pozyskiwania środków i uzyskania docelowego produktu.

7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

7.1 Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę.

Zaopatrzenie w wodę gminy Gardeja w stanie obecnym jest zadowalające. Ponad 98% mieszkańców gminy korzysta z istniejących systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, jedynie pojedyncze siedliska w zabudowie rozproszonej korzystają z własnych studni. System wodociągowy składa się z kilku (5) niezależnych sieci wodociągowych, opisano go w rozdz. 14.1 uwarunkowań.

Dalszy rozwój urządzeń wodociągowych powinien skupić się na:

- działaniach zmierzających do utrzymania stanu istniejącego w dobrym stanie technicznym w celu zapewnienia niezawodności w dostawie wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami i racjonalnym wykorzystaniu wód podziemnych;
- rozbudowie istniejących systemów wodociągowych (głównie sieci) w kierunku zaopatrzenia w wodę nowych terenów inwestycyjnych wskazanych w Studium oraz wskazywanych do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

W związku z prognozowanym utrzymaniem do roku 2030 na niemal nie zmienionym poziomie liczby ludności zakłada się adaptację istniejących systemów wodociągowych i ich dalszą rozbudowę na terenach rozwojowych.

Zakłada się, że do roku 2030 niemal 100% ludności będzie zaopatrywana w wodę ze zorganizowanych systemów zaopatrzenia w wodę, dla lokalizacji / terenów dla których podłączanie do systemów zaopatrzenia w wodę nie byłoby uzasadnione ekonomicznie (np. pojedyncze zabudowania zagrodowe oddalone od zwartych zespołów zabudowy, zespoły zabudowy letniskowej z dala od zwartych zespołów wsi) dopuszcza się stosowanie indywidualnych lokalnych ujęć.

Proponuje się następujące działania:

1. modernizacja stacji uzdatniania w m. Otłowiec oraz Czarne Górze;
2. likwidacja ujęcia w m. Jaromierz, połączenie wodociągu z wodociągiem w m. Trumieje;
3. ew. likwidacja ujęcia w Otłowcu i połączenie wodociągu z wodociągiem w Gardeji;
4. sukcesywna rozbudowa istniejących sieci wodociągowych dla zaopatrzenia w wodę nowych terenów inwestycyjnych wskazanych w studium. Generalnie projektowane tereny rozwojowe w większości leżą w obrębie lub sąsiedztwie istniejących systemów wodociągowych i dla ich zaopatrzenia w wodę konieczna jest budowa jedynie sieci rozdzielczych w ich obrębie; projektowana sieć wodociągowa w poszczególnych miejscowościach, po sprawdzeniu i przeliczeniu przepustowości istniejącej sieci i ewentualnej modernizacji czy wymianie niektórych jej odcinków, powinna być włączona do istniejących przewodów; należy przy tym uwzględnić także zaopatrzenie dla celów przeciwpożarowych zgodnie z przepisami odrębnymi;
5. sukcesywna wymiana istniejących sieci z rur a-c na inny materiał - głównie w miejscowościach Gardeja, Wandowo, Czarne Górze.

Budowę nowych sieci wodociągowych należy realizować jednocześnie z rozwiązaniami dotyczącymi gospodarki ściekowej- tj. budową sieci kanalizacji sanitarnej w celu zapewnienia kompleksowej obsługi nowych terenów rozwojowych.

Zaopatrzenie w wodę do celów przeciwpożarowych

Należy zapewnić odpowiednią ilość wody do zewnętrznego gaszenia pożaru zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 2003r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 121, poz. 1139 z 2003r.)

7.2. Kierunki rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej.

W gminie Gardeja funkcjonuje oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Gardeji, wybudowana w 1993 r. Oczyszczalnia jest eksploatowana przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Gardeji. Pracuje z wydajnością Q=513 m³/d. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna.

Oczyszczalnia obsługuje miejscowości: Gardeja, Olszówka, Zebrdowo, Czarne Dolne, Otlowiec, Otlówko, Czachówko, Cygany, Rozajny, Wandowo, Nowa Wioska, Klasztor, Morawy z Albertowem. Długość sieci kanalizacyjnych wynosi ok. 80 km, a przyłączy ok. 3,5 km. Do kanalizacji włączonych jest 763 gospodarstw. Sieć kanalizacyjna to sieć grawitacyjno-pompowa. Aktualnie wg danych zawartych w koncepcji kanalizacji (IV 2014) na oczyszczalnię dopływa $Q=400 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków.

Obecnie jedynie ok. 60% ludności w miejscowościach wyposażonych w kanalizację sanitarną korzysta z włączenia do systemu kanalizacji sanitarnej; jest to ok. 40,7% ogółu mieszkańców. Oczyszczalnia ma aktualne pozwolenie wodno-prawne z 2009r. na odprowadzenie ścieków z oczyszczalni do Kanału Łąkowego.

Dotychczas nie ustanowiono aglomeracji ściekowej w rozumieniu przepisów ustawy prawo wodne dla gminy Gardeja. Ustala się maksymalnie możliwe wykorzystanie istniejącego systemu odprowadzenia ścieków.

Istniejący system kanalizacji sanitarnej wymaga uporządkowania i rozbudowy; zasady odprowadzania ścieków do oczyszczalni poniżej 2000RLM oraz dla RLM 2000-9999 zawierają przepisy Rozp. Min. Ochrony Środowiska z 28.01.2009r - dot. warunków jakie spełnić należy przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska (Dz.U. Nr 27, poz. 169).

Opracowano w 2014 r. „Koncepcję ogólną kanalizacji sanitarnej gminy Gardeja” (sporządzona przez Piotra Szymańskiego Usługi Inwestycyjne i Projektowe, Płock, kwiecień 2014 r.).

W oparciu o te koncepcję planowane są wariantowe rozwiązania, w tym następujące działania:

WARIANT 1

- 1) wykonanie rozbudowy i przebudowy istniejącej oczyszczalni ścieków w Gardej do wydajności Q_d , $\bar{s}_r= 910 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d,max}= 1140 \text{ m}^3/\text{d}$ z zachowaniem ciągów kanalizacyjnych we wsiach Albertowo, Cygany, Zachówek, Czarne Dolne, Gardeja, Kalmuzy, Klasztor, Morawy, Nowa Wioska, Olszówka, Zebrdowo, Otlowiec, Osadniki, Otlówko, Rozajny, Rozajny Małe, Wandowo,
- 2) budowa oczyszczalni ścieków w m. Wilkowo o wydajności Q_d $\bar{s}_r= 150 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d,max}= 172 \text{ m}^3/\text{d}$, budowa kanalizacji w m. Wilkowo, Wraclawek, Jaromierz, Klecewo, Pawłowo, Trumieje z przesyłem do oczyszczalni w Wilkowie,
- 3) Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów nie objętych kanalizacją – tj. dla m. Czarne Górne, Czarne Małe, Krzykosy, Międzylesie, Otoczyn, Wraclawek, Przęsławek, szacunkowa ilość oczyszczalni ok. 285 szt.

WARIANT 2

Uwzględnia się odłączenie wsi Albertowo, Morawy, Nowa Wioska, Rozajny i Wandowo od oczyszczalni ścieków w m. Gardeja, ze względu na duże odległości od oczyszczalni, co wymaga kilkukrotnego pompowania ścieków celem ich przetransportowania oraz długi czas przetrzymywania ścieków w układzie co stwarza warunki dla zagniwania. Konieczne wówczas staje się wybudowanie trzeciej oczyszczalni ścieków w m. Wandowo, do takiej oczyszczalni planuje się włączenie wsi Krzykosy, Otoczyn. Przewiduje się:

- 1) wykonanie rozbudowy i przebudowy istniejącej oczyszczalni ścieków w m. Gardeja do wydajności $Q_{d\text{sr}} = 910 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d\text{max}} = 1140 \text{ m}^3/\text{d}$, z zachowaniem ciągów kanalizacyjnych we wsiach Cygany, Czachówek, Czarne Dolne, Gardeja, Kalmuzy, Klasztor, Olszówka, Zebrdowo, Otlowiec, Osadniki, Otlówko, Rozajny Małe, z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Gardei;
- 2) budowa oczyszczalni w m. Wilkowo o wydajności $Q_d \text{ sr} = 150 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d\text{max}} = 172 \text{ m}^3/\text{d}$, budowa sieci kanalizacyjnych w m. Wilkowo, Wraclawek, Jaromierz, Klecewo, Pawłowo, Trumieje, z przesyłem do oczyszczalni we wsi Wilkowo;
- 3) Budowa oczyszczalni ścieków w m. Wandowo o wydajności $Q_d \text{ sr} = 280 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d\text{max}} = 330 \text{ m}^3/\text{d}$, z zachowaniem istn. ciągów kanalizacyjnych w m. Wandowo, Rozajny, Nowa Wioska, Morawy, Alertowo i budowa ciągów kanalizacyjnych w m. Krzykosy, Otoczyn z przesyłem do oczyszczalni w m. Wandowo;
- 4) Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów nie objętych kanalizacją zbiorczą, byłyby to cz. miejscowości Czarne Górne, Czarne Małe, Międzylesie, Wraclawek, Przęsławek; szacunkowa ilość oczyszczalni – 150 szt.

O wyborze wariantów należałoby zdecydować po szczegółowej analizie ekonomicznej oraz po sporządzeniu odpowiedniej oceny oddziaływania na środowisko proponowanych rozwiązań.

Planowane zadania inwestycyjne byłyby realizowane etapowo :

- 1) Etap 1 – rozbudowa i przebudowa istn. oczyszczalni ścieków w Gardei
- 2) Etap 2 – budowa oczyszczalni w m. Wilkowo (dz. geod. 2/33 i 2/34), budowa sieci w m. Wilkowo, budowa sieci w m. Wraclawek, budowa sieci w m. Jaromierz, budowa sieci w m. Klecewo, budowa sieci w m. Pawłowo, budowa sieci w m. Trumieje
- 3) Etap 3 – budowa oczyszczalni w m. Wandowo, podłączenie istn. kan. W m. Wandowo, podłączenie istn. kanalizacji w m. Rozajny, podłączenie istn. kanalizacji w m. Nowa Wioska, podłączenie istn. kanalizacji w m. Morawy, podłączenie istn. kanalizacji w m. Albertowo, budowa kanalizacji Cd,
- 4) Etap 4 – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsiach Czarne Górne, Czarne Małe, Międzylesie, Wraclawek, Przęsławek.

Zgodnie z w/wym. koncepcją zakłada się, że ilość osób/mieszkańców podłączonych do kanalizacji sanitarnej wyniosłby łącznie:

Oczyszczalnia w Gardei – 6000 + 1000 (ścieki dowożone)

Oczyszczalnia w Wilkowie – 900 + 200 (ścieki dowożone)

Oczyszczalnia w Wandowie – 1680 + 420 (ścieki dowożone)

Wg tej ww. koncepcji po realizacji planowanych działań związanych z dalszą rozbudową sieci kanalizacyjnych wskaźnik skanalizowania w gminie wyniesie z pewnością ponad 75% gospodarstw domowych; ze względu na fakt istnienia znacznego rozproszenia zabudowy budowanie zorganizowanych systemów kanalizacji we wszystkich miejscowościach nie wydaje się uzasadnione ekonomicznie. W terenach gdzie budowa systemów zbiorczych kanalizacji jest nieekonomiczna ustala się zatem dopuszczenie stosowania indywidualnych rozwiązań takich jak zbiorniki bezodpływowe szczelne oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. W koncepcji ww. założono, iż przydomowymi oczyszczalniami mogłyby być np. takie urządzenia jak oczyszczalnie typu ARGO oraz BITIC, produkowane w Łomży lub podobne. Ścieki oczyszczone w oczyszczalniach tego typu posiadają parametry II klasy czystości, dzięki czemu możliwe jest ich odprowadzenie do odbiornika- gruntu.

Koncepcja zakłada konieczność modernizacji istn. oczyszczalni ścieków w Gardei także pod względem gospodarki osadami.

Ze względu na wskazywane w niniejszym Studium wielkości nowych terenów potencjalnie inwestycyjnych- z wyraźną rezerwą przekraczającą szacowane wg prognoz potrzeby przyjęto, iż nie wszystkie tereny będą do roku 2030 zajęte/ zainwestowane. Należy zapewnić kompleksowe wyposażenie nowych terenów zarówno w sieci wodociągowe jak i kanalizacji sanitarnej. Istniejące zbiorniki bezodpływowe do magazynowania ścieków należy zachować do czasu wybudowania odpowiednich odcinków kanalizacji sanitarnej, zapewniając kontrolę ich opróżniania i monitorowanie stanu szczelności.

Po realizacji założonych zadań dot. rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej powinien być spełniony warunek wynikający z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego – minimum 75% mieszkańców ma dostęp do zbiorczej kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków.

7.3. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania wód deszczowych.

Nie przewiduje się budowy rozległych systemów kanalizacji deszczowej. Rozwiązania w zakresie odprowadzania wód opadowych powinny być określane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a dla odwodnienia pojedynczych obiektów – w projektach wykonawczych. Generalnie wody opadowe w zabudowie jednorodzinnej, zabudowie letniskowej, usługowej czy produkcyjnej powinny być zagospodarowane w obrębie własnych działek (drenaż rozsączający, oczka wodne, ew. zbiorniki własne retencyjne).

Należy zachować istniejące zbiorniki wodne pełniące funkcję retencyjną. Przy odprowadzaniu wód do konkretnych odbiorników należy racjonalnie ocenić możliwości przyjęcia dodatkowych wód, zadbać o ich drożność, odpowiednią głębokość, nachylenie skarp itp. istniejących rowów melioracyjnych.

Dla terenów przemysłowych, składowych, większych parkingów, baz transportowych itp. terenów, gdzie może nastąpić zanieczyszczenie wód opadowych i roztopowych należy zapewnić realizację odpowiedniego systemu odprowadzania wód opadowych. Należy rozważyć wyposażenie zespołów zwartej zabudowy w systemy kanalizacji deszczowej.

7.4. Gospodarka energetyczna.

7.4.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną.

Zaopatrzenie istniejących i projektowanych terenów inwestycyjnych będzie odbywać się poprzez rozbudowę istniejącej sieci średniego napięcia i budowę, w miarę potrzeb, stacji transformatorowych.

W oparciu o prognozę demograficzną nie przewiduje się znacznego zwiększenia zaopatrzenia w energię elektryczną, jednakże nowe tereny rozwojowe wyznaczone na znacznych powierzchniach mogą powodować konieczność rozwoju istniejących sieci i urządzeń.

Wzdłuż linii napowietrznych SN-15kV obowiązuje pas ograniczeń o szerokości 14 m (po 7 m od osi linii). Zagospodarowanie w obszarze pasa ograniczeń należy uzgodnić z właścicielem linii. Planowane zagospodarowanie terenu należy dostosować do istniejącej sieci elektroenergetycznej. Usunięcie wszelkich kolizji z istniejącą siecią elektroenergetyczną przebiegającą przez działki winno nastąpić kosztem i staraniem inwestorów kolidujących

z siecią obiektów. Konieczna jest dalsza sukcesywna rozbudowa sieci SN i nn, związana z nowymi kierunkami rozwoju zagospodarowania; postuluje się budowę nowych odcinków jako sieci kablowych, zwłaszcza w obrębie miejscowości ze zwarta zabudową.

Przez obszar gminy będą istn. sieci linii napowietrznych 110kV oraz 400 kV, trasy ich pokazano na zał. graficznym nr 2.2. Na terenie gminy znajdują się także istn., stacje GPZ 110kV/15 kV w miejscowościach GPZ Celuloza Otlówek , GPZ Mikołajki-Licze, GPZ Północ-Gardeja .

Na obszarze gminy nie przewiduje się lokalizacji nowych sieci energetycznych najwyższych napięć 220 kV i 400 kV.

Zgodnie z planami inwestycyjnymi ENERGA Operator SA na lata 2014-2019 na terenie gminy planowana jest budowa dodatkowego GPZ 110kV/15 kV „Bądk” (na planszy Kierunki wskazano orientacyjną lokalizację planowanego GPZ Bądk) oraz nowa linia WN 110 kV od istniejącej linii WN 110 kV relacji GPZ Kwidzyn-Celuloza –GPZ Grudziądz Węgrowo do proj. GPZ 110kV/15 kV „Bądk”. Lokalizacja stacji, przebieg linii oraz powiązanie istniejących linii SN 15 kV z proj. GPZ zostaną ustalone po opracowaniu studium wykonalności na podstawie którego zostanie wybrany najkorzystniejszy wariant budowy odzwierciedlający optymalną trasę linii¹⁰.

Planowana jest także modernizacja linii WN 110 kV relacji Kwidzyn Celuloza – Grudziądz Węgrowo polegająca na zwiększeniu obciążalności linii poprzez dostosowanie jej do pracy w temperaturze proj. + 80 °C bez zmiany trasy linii.

Nowe inwestycje znacząco poprawią bezpieczeństwo energetyczne gminy Gardeja oraz Kwidzyna, stworzą warunki dla rozwoju przemysłu i usług na tym obszarze.

Istniejące i planowane linie energetyczne wysokich i najwyższych napięć powodują ograniczenia w swobodnym inwestowaniu na terenach przyległych w tzw. pasach technologicznych szerokości odpowiednio:

Od linii 110 kV- min. 35m (po 17,5m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym)

Od linii 440 kV – 80 m (po 40 m od osi linii w obu kierunkach wrzucie poziomym)

W związku z powyższym projektowanie zagospodarowanie – nowe przeznaczenie terenów w miejscowych planach w takich pasach powinno odbywać się po zaopiniowaniu z właściwym gestorem sieci elektroenergetycznej.

Pod liniami 400 kV nie wolno lokalizować budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi i zwierząt, dla linii 110 kV dopuszcza się lokalizacje ww zabudowy pod warunkiem spełniania norm i przepisów oraz w uzgodnieniu z gestorem sieci. Pod liniami nie należy sadzić wysokich drzew ani krzewów (powyżej 2,5 m); do linii należy zapewnić dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych, remontowych np. ciężkim sprzętem; warunki lokalizacji w sąsiedztwie linii należy ustalać z właścicielem linii. Warunki lokalizacji wszelkich obiektów w pasach technologicznych linii 400 kV należy uzgadniać z właścicielem linii PSE SA z siedzibą w Konstancinie-Jeziornie. Dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejącej linii 400 kV.

W granicach gminy wskazuje się obszary rozmieszczenia urządzeń produkujących energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii o mocy ponad 100 kW – dla lokalizacji ogniw fotowoltaicznych (tereny EF) oraz dla lokalizacji elektrowni wiatrowych (tereny EW) i ich stref ochronnych, a także dla lokalizacji biogazowni w m. Olszówka . Szczegółowe omówienie w rozdz. 7.4.2.oraz w uwarunkowaniach rozdz. 17.3 (możliwości i uwarunkowania lokalizacji elektrowni wiatrowych w obszarze gminy).

¹⁰ Na podstawie wniosku do Studium wniesionego przez Energia Operator SA Oddział w Olsztynie- pismo z dn. 05.02.2014 r.

7.4.2. Kierunki rozwoju energetyki wiatrowej oraz innych źródeł energetyki odnawialnej (OZE).

Biorąc pod uwagę uwarunkowania oraz możliwości i potrzeby w zakresie rozwoju energetyki odnawialnej w obszarze gminy wskazano obszary dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz teren dla lokalizacji farmy ogniw fotowoltaicznych i biogazowni (m. Olszówka teren 19.8. P). Uwzględniona także zdecydowaną lokalizację zespołu elektrowni w obszarze miejscowego planu w na południe od wsi Otłowiec.

W wyznaczonych obszarach poszczególne inwestorzy będą mogli, po przeprowadzeniu szczegółowych analiz i monitoringów przyrodniczych, prowadzić prace pozwalające na skonkretyzowanie zamiarów inwestycyjnych.

Energetyka wiatrowa

W obszarze gminy Gardeja zdecydowano o możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w granicach mpzp w rejonie miejscowości – „Mpzp dla parku elektrowni wiatrowych w rejonie wsi Otłowiec” z 2010r. (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2010 r nr 142, poz. 2777). Granice tego planu wraz z orientacyjnymi lokalizacjami elektrowni wynikającymi z tego planu pokazano na zał. graficznym Studium nr 2 i zał. nr 3 .

Dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z ich obszarem oddziaływania – strefą ochronną w rejonie miejscowości :

EW 1- obr. Jaromierz – pow. ok. 17,98 ha + strefa ochronna

EW 2 – obr. Wraclawek – pow. ok. 158,90 ha + strefa ochronna

~~EW 3 – obr. Trumieje – pow. ok. 10,30 ha + strefa ochronna – zrezygnowano ze względu na negatywne opinie wojewódzkiego konserwatora zabytków~~

~~EW 4 – obr. Trumieje – pow. ok. 0,93 ha + strefa ochronna – zrezygnowano ze względu na negatywne opinie wojewódzkiego konserwatora zabytków~~

EW 5 – obr. Trumieje -pow. ok. 26,82 ha + strefa ochronna

EW 6 – obr. Wraclawek, Trumieje, Przeclaw – pow. ok. 137,50 ha + strefa ochronna

EW 7 – obr. Przeclaw – pow. ok. 0,80 ha + strefa ochronna

EW 8 – obr. Pawlowo – pow. ok. 151,08 ha + strefa ochronna

EW 9 – obr. Pawlowo – pow. ok. 1,16 ha + strefa ochronna

Razem ok. 505,56 ha

Wskazane potencjalne- dopuszczalne lokalizacje, poza objętymi obowiązującym mpzp w rejonie m. Otłowiec, wyznaczone w projekcie Studium mają charakter wstępnych, zgodnie ze zgłoszonymi wnioskami zainteresowanych przedsięwzięciem, jednakże brak dla nich wstępnych studiów lokalizacyjnych, monitoringów itp.

Wnioskowane tereny ograniczono biorąc pod uwagę stan istniejącego w ich otoczeniu zagospodarowania i zabudowy, wnioski z opracowania ekofizjograficznego (oprac. Proeko, Gdańsk, luty 2014 r) oraz zdecydowane stanowisko władz samorządowych gminy dotyczące ograniczenia dopuszczalnych lokalizacji elektrowni do wyraźnie określonych części obszaru gminy - jej części zachodniej i południowo-zachodniej.

Warunki lokalizacji: zachowanie bezpiecznej odległości od istniejącej zabudowy i brak kolizji z istniejącymi i planowanymi formami ochrony przyrody, pozytywne dla planowanych inwestycji wyniki monitoringów przyrodniczych. Z lokalizacji elektrowni należy wyłączyć

tereny stanowiące lokalne korytarze ekologiczne - np. niewielkie dolinki cieków, oczek wodnych, śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, szpalerów drzew, jeżeli stwierdzi się na podstawie badań terenowych że stanowią one istotną wartość dla ptaków lub nietoperzy. Wstępnie należy założyć odległości ok. 200-250 m wież elektrowni od elementów osnowy ekologicznej.

Wstępnie należy przyjąć wymóg zachowania ok. 400-500 m (w części graficznej Studium plansza 2.2. Kierunki pokazano zasięg strefy w odl. 500 m od terenów dopuszczalnej lokalizacji elektrowni) odległości turbin od zabudowy mieszkaniowej oraz terenów użyteczności publicznej, przy czym odległości te mogą się różnić w zależności od rodzaju, typu elektrowni i jej parametrów (wymagają weryfikacji na etapie oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia w prognozie akustycznej).

Dodatkowo należy uwzględnić aktualne wymagania przepisów odrębnych – ustawy z dnia 20 maja 2016r o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U z dnia 01.07.2016r poz. 961). Ustawa nakazuje uwzględnić wymagania odległościowe dla elektrowni, zależne m. in. od planowanej wysokości elektrowni.

Odległości te wynosić mają zgodnie z art. 4 ust 1 ww. ustawy dziesięciokrotność wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli. Odległości takie, liczone w sposób określony w ustawie (art. 5) zgodnie z art. 6 „uwzględniają organy gminy – przy sporządzaniu oraz uchwalaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy albo jego zmiany”.

W przepisach przejściowych ustawy – art. 15 ust 6 zapisano jednak:

6. Do projektów aktów, o których mowa w ust. 1[chodzi o studia gmin oraz plany zagosp. przestrz. województwa] , albo ich zmian, w stosunku do których przed dniem wejścia w życie ustawy dokonano wyłożenia, a w przypadku planu zagospodarowania przestrzennego województwa – przedstawiono projekt planu ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w celu stwierdzenia jego zgodności z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju oraz programami rządowymi, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Zapis ten dał możliwość pozostawienia Studium w wersji takiej, jaka była wyłożona do publicznego wglądu, ze wskazaniem potencjalnych lokalizacji w części kierunkowej. Wysokości ewentualnie planowanych elektrowni i ich lokalizacje będą musiały uwzględniać warunek odpowiednio niższej wysokości celem spełniania warunków nowej ustawy. W Studium bowiem nie reguluje się bowiem takich parametrów, jak wysokość elektrowni.

Określony w studium zasięg przestrzenny obszarów możliwego rozmieszczenia elektrowni wiatrowych wraz z ich strefami ochronnymi ma charakter orientacyjny, a jego granice należy ustalić w studium akustycznym po wyborze typu elektrowni wiatrowych oraz po wykonaniu monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego. **Ostateczne zasięgi zostaną ustalone w planach miejscowych sporządzanych dla obszarów elektrowni wiatrowych.**

Planowane inwestycje parku elektrowni wiatrowych będą wymagały włączenia wewnętrznego układu komunikacyjnego dróg wewnętrznych, dojazdowych do poszczególnych turbin do dróg publicznych, miejsca skrzyżowań zostaną określone po ustaleniu dokładnych lokalizacji turbin wiatrowych.

Inwestycje parku elektrowni wiatrowych spowodują trwałą zmianę klimatu akustycznego w obszarze opracowania, co spowoduje ograniczenia w lokalizacji przyszłej zabudowy. W obszarze lokalizacji farm wiatrowych dopuszcza się prowadzenie gospodarki rolnej, ale może być ustanowiony zakaz lokalizacji zabudowy również dla zabudowy zagrodowej – w zasięgu ponadnormatywnego hałasu prognozowanego od planowanych turbin elektrowni wiatrowych. Kwestie te zostaną rozstrzygnięte na etapach sporządzanych planów miejscowych.

Ograniczenia w lokalizacji turbin wiatrowych mogą wystąpić również ze strony istniejącej i planowanej infrastruktury technicznej, głównie napowietrznych linii elektroenergetycznych – ograniczenia te określa zarządcy sieci na kolejnych etapach projektowania inwestycji. Minimalna odległość turbiny wiatrowej od linii elektroenergetycznej wynosi trzykrotną średnicę koła zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowe.

Istotnym uwarunkowaniem lokalizacji elektrowni we wskazanym obszarze jest też możliwość odbioru wytworzonej energii przez system elektroenergetyczny, dopuszcza się sytuowanie nowych głównych punktów odbioru energii, a także linii elektroenergetycznych związanych z elektrowniami lub modernizację linii istniejących.

Inwestycje parków elektrowni wiatrowych spowodują zmianę krajobrazu w obszarze lokalizacji farm wiatrowych oraz w najbliższym sąsiedztwie.

Na obszarach planowanych farm wiatrowych należy wykonać przedrealizacyjny monitoring awifauny i nietoperzy (zgodnie z przepisami szczególnymi), dla których badania te nie były jeszcze prowadzone, należy w nich uwzględnić zwłaszcza możliwość skumulowanego oddziaływania na ptactwo z sąsiednimi obszarami farm wiatrowych w innych gminach.

Przy realizacji inwestycji skutkujących powstaniem obiektów o wysokości równej i wyższej niż 100m npt obowiązuje nakaz oznakowania oraz zgłaszania obiektów do Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego – zgodnie z Rozp. Min. Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003r. w sprawie zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych (Dz. U. z 2003r. Nr 130, poz. 1193r. z późn. zm.).

Dla obiektów o wysokościach równych i wyższych od 50 m n.p.t. obowiązuje nakaz zgłoszenia takich obiektów, przed wydaniem pozwolenia na budowę, do szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych (ul. Żwirki i Wigury 1C, Warszawa).

Ogniwa fotowoltaiczne

Uwzględniając złożone wnioski wyznacza się obszar rozmieszczenia tzw. farm fotowoltaicznych, oznaczony są one na planszy graficznej Studium symbolem EF w m. **Olszówka w obr. Zebrdowo**. Przy szczegółowej lokalizacji ogniw należy wziąć pod uwagę położenie terenu w strefie ochrony ekspozycji zespołu folwarcznego.

Wyklucza się lokalizacje farm fotowoltaicznych na gruntach rolnych klas I-III.

Lokalizacja **farm fotowoltaicznych** nie spowoduje istotnych przekształceń litosfery. Są to urządzenia montowane na lekkich konstrukcjach stalowych, zakotwiczonych w gruncie nie wymagających fundamentowania. Składają się one na ogół z pionowych słupów stalowych, wbijanych bezpośrednio w ziemię na głębokość około 1,5 do 2 m każdy lub mocowanych systemem gruntowych kołków rozporowych. Do słupów podłączone zostaną poprzeczne szyny, na których zamontowane zostaną panele fotowoltaiczne. Dodatkowo instalacje fotowoltaiczne wymagają zajęcia znacznej powierzchni terenu i związanego z tym wyłączenia z dotychczasowego użytkowania (głównie rolniczego). Szczegóły dot. zasad zagospodarowania poszczególnych terenów, w tym zasad ich obsługi komunikacyjnej – w miejscowym planie.

Każda projektowana farma wiatrowa i fotowoltaiczna winna posiadać własną stację GPZ 110/15 kV oraz powiązanie z linią 110 kV z najbliższym istniejącym GPZ 110/15 kV (np. GPZ Pelplin), lub do najbliższej istniejącej linii 110 kV. Szczegółowe warunki określa gestor sieci na etapie wydania warunków przyłączenia. Dopuszcza się możliwość przyłączenia elektrowni wiatrowych także do sieci średnich napięć SN-15 kV.

Inne urządzenia związane z energetyką odnawialną, w tym rozwiązania prosumenckie :

- dopuszcza się wykorzystanie energii wiatru w przydomowych elektrowniach wiatrowych (energetyka rozproszona), lokalizacji tego typu nie wskazuje się w dokumencie Studium;
- dopuszcza się wykorzystanie energii słońca w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz obiektach użyteczności publicznej (np. lokalizacja kolektorów słonecznych oraz instalacji fotowoltaicznych na dachach budynków);
- dopuszcza się możliwość budowy urządzeń wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii elektrycznej – ogniw fotowoltaicznych w zespołach, tzw. farmach solarnych, na gruntach rolnych niezabudowanych, poza obszarami wyznaczonymi jako rozwojowe w gminie, tam gdzie badania środowiska wykażą potencjał do produkcji energii ze słońca oraz gdzie będzie możliwość odprowadzenia wytworzonej energii do sieci elektroenergetycznej oraz gdzie nie będzie to kolidowało z wymogami ochrony krajobrazu oraz z ochroną przyrody;
- dopuszcza się sytuowanie urządzeń energetyki tzw. rozproszonej przy zastosowaniu różnych źródeł energii odnawialnej (w tym np. geotermalnej) na obszarze całej gminy, pod warunkiem zachowania wymogów ochrony przyrody i ochrony środowiska;
- dopuszcza się lokalizację biogazowni wykorzystującej zasoby biomasy, jednak bez wskazania jej lokalizacji (poza terenem 19.8 P w Olszówce, gdzie lokalizację taką wskazano), dopuszcza się ich sytuowanie w terenach produkcyjnych, przemysłowych przy zachowaniu wymogów środowiskowych i krajobrazowych; konieczne jest sporządzenie stosownych analiz, w celu poszukiwania optymalnej lokalizacji, o ile aktualizacja planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wskaże ten kierunek rozwoju.

7.4.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz.

Przez obszar gminy przebiegają gazociągi przesyłowe administrowane przez Operatora gazociągów Przesyłowych GAZ-System SA:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 400, MOP 5,5 MPa relacji Gustorzyn - Pruszcz Gdański
- równolegle do ww. gazociągu - gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 , MOP 8,4MPa, relacji Gustorzyn- Reszki.

Gazociągi te są zarządzane przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-System SA Oddział w Gdańsku.

Wzdłuż gazociągów obowiązuje strefa kontrolowana – jej szerokość określają przepisy Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013, poz. 640, zał. nr 2).

W strefach kontrolowanych nie należy wznosić budynków, urządzeń stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji. Konieczne jest uzgadnianie wszelkich zamierzeń inwestycyjnych w sąsiedztwie gazociągów wysokiego ciśnienia z Operatorem Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM SA oddziale Gdańsku.

Trasa gazociągów została pokazana na zał. graficznych studium – zał. 2.1. i 2.2. .

Nie są obecnie projektowane żadne gazociągi mogące obsługiwać mieszkańców gminy i dostarczać im gaz ziemny. Z uwagi na niebezpieczeństwo niedostatecznej liczby odbiorców, wysokie koszty gazu ziemnego oraz brak bezpieczeństwa energetycznego (gaz w większości pochodzi z importu) gazyfikację gminy można rozważać jedynie na życzenie potencjalnych odbiorców oraz na koszt i ryzyko dostawcy gazu, nie zaś jako działanie własne gminy. W dawnych planach ogólnym gminy zakładano wyposażenie obszaru gminy w gaz sieciowy, obecnie należałoby przeprowadzić analizy techniczno-ekonomiczne oceniające realność i opłacalność tego typu inwestycji. W przypadku pojawienia się możliwości zaopatrzenia w gaz wymagane jest opracowanie koncepcji gazyfikacji gminy.

Zaopatrzenie w gaz mieszkańców odbywa się poprzez gaz bezprzewodowy. Obszar gminy nie jest zaopatrywany w gaz sieciowy.

Celem szczegółowym określonym w strategii rozwoju gminy (X 2014 r.) jest „podłączenie do infrastruktury gazowej miejscowości Gardeja i najbliższych okolic”. Zagadnienie to może być przedmiotem szczegółowych analiz w opracowaniu aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Dotychczasowe Studium gminy z 2005 r. zakładało włączenie wszystkich terenów mieszkaniowych do rozdzielczej sieci gazowej, planowano wówczas budowę dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I-go stopnia : Q=3000 Nm³/h we wsi Gardeja oraz Q= 1500Nm³/h we wsi Krzykosy. W pierwszym etapie planowana była gazyfikacja Gardei, stacja w Krzykosach Stanowić miała 2 etap, realizowany stosownie do pojawiających się potrzeb. Rozwiązanie to opierało się na koncepcji gazyfikacji gminy, która dawno straciła aktualność. Nie przygotowano innej, zaktualizowanej koncepcji, w związku z czym zrezygnowano z pokazywania w niniejszym dokumencie tych lokalizacji.

Wnioski zebrane od zarządców i operatorów sieci gazowych nie potwierdziły zamiarów realizacji nowych sieci gazowych na terenie gminy.

7.4.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło.

Zaopatrzenie w ciepło – odbywa się w oparciu o indywidualne źródła, wykorzystujące różnego rodzaju paliwa, w tym w znacznym stopniu paliwa stałe.

Studium powinno być spójne z innymi dokumentami uchwalanymi przez gminę, w szczególności z:

- programem ochrony środowiska – sporządzanym zgodnie z art. 18 ustawy z 27.04.2001 r. prawo ochrony środowiska
- projektem założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – sporządzanym na podstawie art. 19 ustawy z dnia 10.04.1997 r prawo energetyczne

Gmina nie posiada zaktualizowanego opracowania „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”. Ostatnie takie opracowanie sporządzono w 2002 r.

Zgodnie z zapisami strategii rozwoju gminy (X 2014 r.) planowana jest lokalizacja na terenie gminy lokalizacja elektrociepłowni, nie przesądzono jednakże o jej konkretnej lokalizacji. Zagadnienie to może być przedmiotem szczegółowych analiz w opracowaniu aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

7.4.5. Rurociąg przesyłowy ropy .

Przez obszar gminy biegnie ropociąg ropy naftowej Gdańsk-Płock DN 800. Trasa rurociągu pokazana została na zał. graficznych Studium (Zał. 2.1 – Uwarunkowania i zał. 2.2 Kierunki zagospodarowania i polityka przestrzenna).

Jednostką zarządzającą systemem transportu rurociągowego jest Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” w Płocku.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1853) – określa strefy bezpieczeństwa:

- dla pojedynczego rurociągu o przekroju powyżej 600mm - 20 m (środek strefy stanowi oś rurociągu);

Rurociąg zbudowany został w 1975 r. zgodnie z obowiązującymi w tym czasie przepisami, innymi niż obecnie, np. strefa bezpieczeństwa wynosiła **40m**. PERN – Płock ustalił wówczas strefę do uzgodnień, obowiązującą dla wszystkich inwestycji liniowych i kubaturowych, w granicach 500 m z obu stron rurociągu. Uznaje się, że także obecnie, ze względu na długi czas eksploatacji rurociągu, ten tryb uzgodnień, a także pierwotna strefa bezpieczeństwa powinny być zachowane.

Planowana jest realizacja dodatkowych rurociągów ropociągu DN 800 i DN 400 realizowanych równoległe do trasy istniejącej, w niewielkiej od niej odległości. W związku z planowaną budową należy poszerzyć strefę bezpieczeństwa o 10 m .

Tereny wchodzące w skład strefy należy użytkować wg pierwotnego przeznaczenia tj. rolniczo, strefa powinna być wolna od wszelkiego rodzaju budowli, ogrodzeń, składow materiałów itp. Nie należy sadzić drzew w odległości mniejszej niż 5 m od rurociągu i kabla światłowodowego. Tereny działek budowlanych należy sytuować poza strefa bezpieczeństwa rurociągu. Strefa bezpieczeństwa ma zapewnić nienaruszalność i bezpieczeństwo dla rurociągu i kabla oraz umożliwić dostęp w celu kontroli, konserwacji czy napraw.

7.5 Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy nie znajduje się obecnie żadne składowisko odpadów, ani inna instalacja do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Składowisko w Bądkach zostało zamknięte w roku 2006 i poddane rekultywacji.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w "Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018" przyjętego Uchwałą Nr 3/107/12 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 3 stycznia 2012 roku (wg Uchwały Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018”) ustalono regiony gospodarki odpadami komunalnymi.

Gmina Gardeja znalazła się w tzw. Regionie Wschodnim gospodarki komunalnej obsługiwany przez RIPOK Gilwa Mała (obszar gminy wiejskiej Kwidzyn). Region Wschodni jest ponadto obsługiwany przez RIPOK Tczew oraz RIPOK Kommunal Service Workahl Polska sp. z o.o.

7.6. Obsługa telekomunikacyjna i teleinformatyczna.

Na terenie gminy funkcjonuje system połączeń telekomunikacyjnych kablowy oraz niezależnych sieci telefonii komórkowych bazujących na stacjach przekaźnikowych i falach radiowych. Na terenie gminy znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej w okolicach wsi Gardeja, Czarne Górne, Jaromierz, Wandowo, Morawy.

Stacje bazowe są źródłem promieniowania elektromagnetycznego, jednak jego zasięg dotyczy miejsc niedostępnych dla ludzi ze względu na wysokość montowania anten.

Lokalizację stacji pokazano na zał. graficznych studium.

Ze względów krajobrazowych postuluje się ograniczenie możliwości lokalizacji wież telefonii komórkowych w obszarach chronionych przyrodniczo i krajobrazowo – w istniejących oraz planowanych OCHK, a także w strefach ochrony ekspozycji cennych układów ruralistycznych.

Dopuszcza się dalszy rozwój sieci telefonii komórkowych oraz sieci internetowych, w tym szerokopasmowego Internetu. Inwestycje muszą być zgodne z przepisami odrębnymi. Rozwój sieci ma zapewniać techniczna i przestrzenną dostępność do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych.

Do systemów infrastruktury telekomunikacyjnej zalicza się: telekomunikacyjne urządzenia końcowe, linie telekomunikacyjne, kanalizacje kablowe, słupy, wieże, maszty, kable, przewody oraz osprzęt.

7.9. Ochrona przeciwpożarowa i związana z innymi zagrożeniami ludzi i mienia

W obszarze gminy należy:

- wyznaczyć i wykonać drogi pożarowe zgodnie z przepisami odrębnymi (rozp. dot. przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych),
- drogi dojazdowe publiczne dostawać do wymagań określonych przepisami,
- uwzględnić wymagania przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę, oznaczyć miejsca lokalizacji zewnętrznych hydrantów zgodnie z normami,
- prawidłowo sytuować zabudowę w terenach istniejącej i planowanej zabudowy,
- odpowiednio sytuować obiekty budowlane względem lasów, linii kolejowych, linii energetycznych, gazociągów i ropociągów,
- w sąsiedztwie szlaków przewozu niebezpiecznych substancji przemysłowych zaplanować i zamontować urządzenia i systemy ostrzegania ludności o możliwości wystąpienia zagrożenia chemicznego.

8. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego

8.1. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Inwestycjami celu publicznego, zgodnie z definicją określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami mogą być działania stanowiące realizację celów takich jak:

- drogi publiczne i drogi wodne, linie kolejowe, lotniska, obiekty i urządzenia transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji, ich budowa i utrzymanie

- ciągi drenażowe, przewody i urządzenia służące do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń,
- publiczne urządzenia służące do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania i oczyszczania ścieków oraz utylizacji odpadów,
- obiekty i urządzenia służące ochronie środowiska, zbiorniki i inne urządzenia wodne służące zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymanie wód oraz melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ochrona pomników zagłady oraz miejsc i pomników upamiętniających ofiary terroru komunistycznego,
- pomieszczenia dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo – wychowawczych, pomieszczenie niezbędne dla realizacji obowiązków w zakresie świadczenia przez operatora publicznego powszechnych usług pocztowych - ich budowa i utrzymanie,
- obiekty i urządzenia niezbędne dla potrzeb obronności państwa, ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym zakłady karne oraz zakłady dla nieletnich - ich budowa i utrzymanie,
- poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową
- cementarze – ich zakładanie i utrzymywanie,
- miejsca pamięci narodowej – ich ustanawianie i ochrona,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- inne cele publiczne określone w odrębnych przepisach.

Ze względu na skalę opracowania załączników graficznych (1:10 000) w studium nie wyznacza się graficznie wszystkich obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, zaznaczono większe powierzchniowo tereny objęte konkretnie wskazanymi przez gminę wnioskami. Często są to tereny zarządzane obecnie przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Nie oznacza to jednak, że takie inwestycje w gminie Gardeja nie będą lokalizowane.

Zgodnie z zebranymi w trakcie procedury planistycznej aktualizacji Studium przez Wójta Gminy Gardeja wnioskami, uwzględniono w nim m. in. takie inwestycje celu publicznego jak:

- budowa lub przebudowa/modernizacja utwardzonych dróg gminnych oraz budowa chodników, ścieżek rowerowych – lokalizacje wskazano na zał. graf. 3 (Kierunki) , w tym w szczególności:
 - o proj. droga gminna publiczna wiążąca m. Wandowo z dr. gminną nr 3230G (Otoczyn), m.in. dot. dz. nr 160/6 obr. Wandowo – jako droga dojazdowa KDD,
 - o proj. droga publiczna gminna łącząca dz. nr 16/1 obr. Klecewo z drogą dz. nr 965 obr. Czarne Dolne – jako dojazdowa KDD,
 - o proj. droga publiczna wzdłuż linii dawnej kolejki w ob. Rozajny dz. nr 165, 164/1 – jako droga dojazdowa KDD,
 - o korekta przebiegu drogi, lokalizacja pętli autobusowej i przystanku- dz. nr 876/1 obr. Gardeja – w związku potrzebami komunikacji zbiorowej,

- lokalizacja miejsca na przystanek autobusowy w związku z potrzebami komunikacji zbiorowej- dz. nr 2/17 obr. Wilkowo,
- sukcesywna przebudowa dróg gminnych.
- budowa, urządzenie placu zabaw dla dzieci, z zielenią urządzoną, małą architekturą itp., obiekty edukacji publicznej, świetlice, parki itp.:
 - park wiejski, publiczny w Gardei- teren 4.34.ZP,
 - teren zieleni urządzonej i usług sportowo-rekreacyjnych oraz edukacji, kultury – m. Czachówek obr. Bądky, dz. geod. nr 203/6 – teren 1.10. US,ZP,
 - teren zieleni urządzonej z placem zabaw dla dzieci- w m. Czarne Dolne – dz. nr 913/45, jako kompleks zagospodarowany wraz z terenem dz. nr 913/46; teren 3.12.US,ZP,
 - teren zieleni urządzonej, parku publicznego – w m. Trumieje dz. nr 9/8 , teren 16.3.ZP,
 - plac zabaw wraz z zielenią urządzoną, powiązany z dostępem do wód i zagospodarowaniem terenów rekreacyjnych - w m. Klasztorzek dz. nr 22/6 – teren 7.6.ZP,US,
 - teren zieleni urządzonej, parkowej – w m. Krzykosy dz. nr 254 – teren 9.7 ZP – teren dawnego parku, wg ewidencji Ls, poza zwartą zabudową wsi.
- budowa placów zabaw z oświetleniem solarnym:
 - w Gardei ul. Sołecka na dz. nr 326/6, ul. Wodna na dz. nr 530, przy zespole szkół na dz. nr 186, na dz. nr1018,
 - w m. Osadniki obręb Otłowiec dz. nr 257,
 - w m. Pawłowo dz. nr 98,
 - w m. Bądky, przy świetlicy wiejskiej na dz. 59/3,
 - w m. Zebrdowo na dz. 67,
 - w m. Wilkowo obr. Czarne Dolne na dz. 2/33, 2/36, 2/32.
- budowa terenów rekreacyjno-sportowych, boisk itp.:
 - boisko sportowe w m. Rozajny dz. nr 83- teren 15.5.US,
 - boisko sportowe oraz teren zieleni i rekreacji w m. Czarne Dolne dz. nr 524- teren 3.3. ZP,
 - boisko sportowo-rekreacyjne w m. Czarne Dolne dz. nr 67/2- teren 3.1.US,
 - boisko sportowe w m. Jaromierz dz. nr 35/9- teren 5.4.US,
 - boisko sportowe w m. Otłówek obr. Otłowiec – dz. nr 355- teren 11.1.US,
 - boisko sportowe wraz z parkingiem, placem zabaw w m. Wandowo – dz. nr 128- teren 17.6.US,
 - boisko sportowe, wraz ze świetlicą wiejską, placem zabaw i otoczeniem przystanku – w m. Czarne Dolne II dz. nr 963,
 - boisko sportowe z zielenią Rozajny Małe dz. nr 523/2.
- Zagospodarowanie, urządzenie terenów przestrzeni publicznej - zieleni ekologicznej i krajobrazowej z uwzględnieniem planowanego użytku ekologicznego w rejonie m. Gardeja – teren oznaczony na zał. graf. 3 (kierunki) jako 4.19. ZP, ZE,US - obejmuje m.in. teren dz. geod. nr 382 obr. Gardeja,

- tereny przestrzeni publicznej – w tym boisko sportowo-rekreacyjne, parking ogólnodostępny i zieleń towarzysząca, teren związany z dostępem do wód i kąpieliskiem – w m. Klasztorek dz. nr 9/22 – teren 7.5 US, ZP i teren 7.6 US,ZP,
- Obszar zmieniający przeznaczenie z leśnego na nieleśny, przeznaczony dla realizacji celów publicznych (zieleń parkowa, urządzona) teren zieleni urządzonej, parkowej – w m. Krzykosy dz. nr 254 – teren 9.7 ZP – teren dawnego parku, wg ewidencji Ls , poza zwartą zabudową wsi,
- tereny dla infrastruktury technicznej i inne:
 - teren dla infrastruktury techn. związane z ochroną przeciwpożarową – Czarne Dolne dz. nr 647 – teren 3.7.IT, Gardeja dz. nr 221 nad jez. Kamień – teren 4.26.IT , Klasztorek dz. nr 22/6,
 - teren projektowanej oczyszczalni ścieków w m. Wilkowo – dz. nr 2/33 i 2/34 – teren 18.1.IT,
 - teren związany z otoczeniem zabytkowej kapliczki przydrożnej- Wilkowo dz. nr 2/38 (Tr wg ewidencji gruntów) – w obszarze istniejącej zabudowy,
 - budowa oświetlenia typu LED w drogach w m. Gardeja.

Obszarami o charakterze publicznym powinny być także miejsca zieleni wiejskiej- parki istniejące i ew. odtwarzane, rewaloryzowane parki wiejskie (np. w m. Pawłowo- teren 13.6.M,ZP – planowany jako powiązany z nowymi funkcjami mieszkaniowymi), czy w m. Trumieje teren naprzeciw kościoła, w m. Krzykosy, a także tereny sportowo-rekreacyjne, boiska sportowe, boiska do gier i zabaw, place zabaw, otoczenie świetlic wiejskich i OSP – w takich miejscowościach jak Czachówek, Czarne Dolne, Jaromierz, Klasztorek , Klecewo, Otlówko, Wandowo, Czarne Dolne II, w Gardei- tereny usług sportu-place zabaw i zieleńce na dz. geod. nr 1115 (teren 4.30 US), dz. nr 1076 (teren 4.31 US), dz. nr 1079 (teren 4.32.US), dz. nr 1082 i 1086 (teren 4.33 US).

Inne ważne obszary, zalecane do potraktowania jako obszary przestrzeni o charakterze publicznym (nie dotyczy ich zapis art. 62 ust 2 ustawy):

Zaleca się jednakże i rekomenduje, by dla ważniejszych miejscowości, stanowiących zwarte obszary zabudowy i dodatkowo reprezentujących historyczne układy ruralistyczne o walorach kulturowych, w planie miejscowym uwzględnić odpowiednio kształtowany obszar centralny miejscowości o charakterze przestrzeni publicznej - dotyczyć to powinno takich miejscowości jak:

- Klasztorek- tereny pomiędzy jez. Leśnym a Klasztornym, w tym tereny publiczne związane z dostępem do wód i kąpieliskami oraz terenami zieleni i sportowo-rekreacyjnymi,
- Nowa Wioska,
- Krzykosy,
- Otoczyn,
- Pawłowo.

Nie należy utożsamiać wyżej wymienionych obszarów jako „obszarów przestrzeni publicznych”, dla których gmina nakłada obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W Studium przewiduje się realizację urządzeń i obiektów oraz sieci inżynierskiego uzbrojenia związane z zaopatrzeniem w wodę oraz odprowadzeniem ścieków w obszarze całej gminy. Dla nowych, znacznych powierzchniowo terenów inwestycyjnych, będą niezbędne realizacje dróg publicznych lokalnych i dojazdowych, a także lokalnych ciągów rowerowych i pieszych.

Lokalizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym będzie następowała na podstawie ustaleń planu miejscowego lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w sytuacji braku planu miejscowego.

Lokalizacja nowych elementów komunikacji i infrastruktury technicznej o charakterze lokalnym jest dopuszczalna we wszystkich terenach inwestycyjnych oraz w terenach rolnych i leśnych (po spełnieniu wymagań przepisów dot. ich ochrony).

8.2. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Nie występują na terenie gminy Gardeja zadania rządowe, nie przewiduje się na terenie gminy realizacji ponadlokalnych celów publicznych w rozumieniu art. 48¹¹ ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Rada Ministrów, przyjmując Koncepcję Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030, ustala, w jakim zakresie koncepcja ta będzie stanowiła podstawę sporządzania programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 (art. 47 ust. 3 zdanie drugie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), w KPZK 2030 stwierdzono: "Ze względu na strategiczną rolę dokumentu KPZK 2030 nie formułuje ustaleń i zaleceń odnoszących się do przygotowania i wyznaczania programów zadań celu publicznego o charakterze inwestycyjnym, pozostawiając to (...) dokumentom strategicznym i realizacyjnym pozostającym domeną poszczególnych ministrów oraz jednostek samorządu terytorialnego". Do tej pory nie zostało wydane żadne rozporządzenie na podstawie art. 48 ust. 3 u.p.z.p.

W obszarze gminy Gardeja mogą być realizowane takie inwestycje ponadlokalne celu publicznego jak:

- modernizacje drogi krajowej 55,
- modernizacje dróg wojewódzkich, zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 522 na odcinku Trumienki-Trumieje w gm. Gardeja i gm. Prabuty),
- budowa obwodnicy – obejścia drogowego miejscowości Gardeja, w ramach modernizacji drogi krajowej nr 55,
- budowa infrastruktury telekomunikacyjnej, szerokopasmowego Internetu,
- budowa kompleksowych zintegrowanych systemów informacji turystycznej na poziomie regionu, powiatu.

Jako obszary i obiekty o znaczeniu ponadlokalnym wskazane do ujęcia w programach ponadlokalnych, w tym powiatowych i wojewódzkich kwalifikują się:

- realizacja regionalnych oraz powiatowych, w tym wspólnie z innymi gminami powiatu, ścieżek rowerowych, tras turystycznych (obszar całej gminy, a zwłaszcza jej fragment związany z Morawskim OCHK),

¹¹ **Art. 48.** 1. Ministrowie i centralne organy administracji rządowej, w zakresie swojej właściwości rzeczowej, sporządzają programy zawierające zadania rządowe, zwane dalej "programami", służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

2. Programy podlegają zaopiniowaniu przez sejmiki właściwych województw.

3. Rada Ministrów przyjmuje, w drodze rozporządzenia, programy, uwzględniając w szczególności cele i kierunki, o których mowa w art. 47 ust. 2.

- ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu Dolnej Wisły i Pojezierza Iławskiego (obszar całej gminy, ścisła współpraca z miastem Kwidzyn oraz gminami sąsiednimi w ramach Lokalnej Grupy Działania).

9. Polityka planistyczna gminy

9.1. Obszary dla których sporządzenie miejscowych planów jest obowiązkowe.

Dla obszarów wskazanych w studium do obowiązkowego sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub dla których obowiązek sporządzenia mpzp wynika wprost z przepisów prawa, ma zastosowanie art. 62 ust 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - *„Jeżeli wniosek o ustalenie warunków zabudowy dotyczy obszaru, w odniesieniu do którego istnieje obowiązek sporządzenia planu miejscowego, postępowanie administracyjne w sprawie ustalenia warunków zabudowy zawieszają się do czasu uchwalenia planu.”*

Obszary parków kulturowych, nowe cmentarze

W gminie Gardeja nie występują obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych – tj. np. obszarów planowanego parku kulturowego, nowych cmentarzy .

Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów

Nie wyznacza się w obszarze gminy obszarów, dla których wymaga się przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości.

Obszary lokalizacji obiektów handlowych wielkopowierzchniowych o pow. sprzedaży powyżej 2000 m²

W obszarze gminy Gardeja nie wskazuje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² .

Obszary przestrzeni publicznych

Ustawa definiuje w art. 2 pkt 6 pojęcie „obszar przestrzeni publicznej” – *„należy przez to rozumieć obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, określony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;”*

Wyznacza się w granicach gminy obszar przestrzeni publicznej, dla którego gmina nakłada na siebie obowiązek sporządzenia planu miejscowego:

- obszar związany z planowanym użytkowaniem ekologicznym „Gardeja”, obejmujący obszar planowanego użytku wraz z otaczającymi terenami planowanej zieleni krajobrazowej, ekologicznej i urządzonej.

9.2. Obszary dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany.

Do terenów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego należą wszystkie wyznaczone w studium nowe tereny inwestycyjne – obszary rozwoju zabudowy, wymienione w rozdz.3.1.

Wszystkie te obszary wymagają zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, zatem wymagają sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ze względu na zróżnicowanie terenów pod względem uwarunkowań fizjograficznych, atrakcyjności położenia terenu, dostępności inżynierskiego uzbrojenia oraz biorąc pod uwagę zbilansowanie potrzeb rozwojowych gminy i możliwości finansowych (również w postaci nakładów na przyszłą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną w związku z rozwojem zabudowy) ustalono następujące **priorytety** sporządzania planów miejscowych w gminie, uwzględniając pilne wnioski:

- mpzp dla terenów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii wraz z ich strefą ochronną w rozumieniu przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – w szczególności dla elektrowni wiatrowych wraz ze strefą ochronną w rejonie wsi Pawłowo, Jaromierz, Wilkowo, Trumieje, Przęsławek, Wraclawek; dla części planowanych dopuszczalnych lokalizacji zespołów elektrowni wiatrowych w ich maksymalnym zasięgu ewentualna strefa ochronna może dotyczyć także terenów położonych w granicach sąsiednich gmin - w takich przypadkach należy każdorazowo przed podjęciem decyzji o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego w analizach o których mowa w art. 14 ust 5 ustawy szczegółowo przeanalizować zasięg granic opracowania, biorąc pod uwagę zapisy studiów gmin sąsiednich i ew. planów miejscowych dla sąsiedztwa; zgodnie z orzecznictwem zasięgi oddziaływania obiektów infrastrukturalnych których lokalizacja jest dopuszczona w studium powinny zawierać się w granicach gminy; w uzasadnionych przypadkach i przy akceptacji gminy sąsiedniej dopuszcza się sporządzanie odpowiednich opracowań w obu sąsiadujących gminach
- mpzp dla obszarów planowanych farm fotowoltaicznych – w rejonie m. Olszówka obręb Zebdowo, ze względu na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze,
- mpzp dla nowych terenów mieszkaniowo-usługowych w rejonie m. Bądky – 1.8M i 1.9M, ze względu na ich potencjalną atrakcyjność spowodowaną bliskością miasta Kwidzyna,
- mpzp dla wsi Czarne Dolne – głównie tereny 3.21M i 3.22 M,
- mpzp dla wsi Jaromierz – ze względu na skalę nowoprojektowanych terenów oraz położenie w obszarze chronionym,
- mpzp dla terenów rekreacyjnych w rejonie jez. Klasztornego - z zaleceniem by w granicach opracowania poza terenami bezpośrednio przeznaczanymi na cele usług turystyki i rekreacji (zab. letniskowej) znalazły się także tereny bezpośrednio przylegające, sąsiadujące; dla tych terenów należałoby wskazać tereny wyłączone spod zabudowy ze względów przyrodniczych i krajobrazowych,
- mpzp terenów dla funkcji gospodarczych, produkcyjno-składowych pomiędzy Gardeją, a Kalmuzami – w celu stworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej gminy,
- mpzp dla terenów sportowo-rekreacyjnych i zieleni w m. Czachówek obr. Bądky.

Nie ustala się wymaganej kolejności opracowania planów miejscowych, zaleca się jednak sporządzenie ich przede wszystkim dla inwestycji ważnych ze względów społecznych. W pierwszej kolejności należy brać pod uwagę plany dla terenów rozwojowych sytuowanych na niższych klasach bonitacyjnych gruntów .

9.3. Zalecenia dotyczące zmian/ aktualizacji obowiązujących miejscowych planów.

Zgodnie z wnioskami z opracowania „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Gardeja i ocena aktualności opracowań planistycznych” z grudnia 2012 r. należy sukcesywnie w miarę pojawiających się potrzeb aktualizować/ zmieniać plany miejscowe sporządzone wg poprzedniej ustawy (sprzed 2003 r.), tak by zakres ich ustaleń dostosować do aktualnego stanu prawnego.

Dopuszcza się w ramach zmian i aktualizacji obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego korekty, modyfikacje ustaleń tych planów, w tym także zmiany ustalonych przeznaczeń poszczególnych terenów – przy zachowaniu dominującego przeznaczenia, na zasadach określonych w rozdz. 3.1 – analogicznie jak dla terenów rozwojowych.

Wskazane jest dokonanie zmian w obowiązującym planie (oznaczony nr 24 na planszy graficznej Studium) obejmującym fragment m. Bądky (m.in. dz. nr 6/5, 5/2, 4/2) zgodnie z wnioskami właścicieli nieruchomości oraz w celu ostatecznego ustalenia lokalizacji planowanego GPZ.

10. Zalecenia, rekomendacje dotyczące zagospodarowania przestrzennego

Inne, nie będące planami miejscowymi, instrumenty polityki przestrzennej, do zastosowania w Gminie Gardeja dla realizacji wyznaczonych celów oraz kierunków rozwoju przestrzennego to np.:

- różnego rodzaju regulacje takie jak normatywy, standardy, plany użytkowania terenu opracowane dla wybranych fragmentów gminy itp., zalecane zwłaszcza dla nowych terenów przewidywanych do intensywnego zagospodarowania np. usługowego, mieszkaniowego,
- instrumenty zarządzania ekonomicznego- np. subwencje, ulgi, podatki, obligacje, programy finansowe itd. wspierające działalności korzystne dla zagospodarowania przestrzennego gminy,
- instytucje - np. korporacje, agendy rozwojowe, ośrodki pomocy technicznej dla lokalnej społeczności itd., ew. tworzone wraz z sąsiednimi gminami,
- inne plany rozwoju lokalnego - np. plany struktury, plany operacyjne, plany działań, programy, strategie, programy rozwoju infrastruktury, plany „tematyczne”, studia i projekty urbanistyczne, plany odnowy wsi itd. – zwłaszcza dla wsi wskazywanych do specjalnych działań ze względu na uwarunkowania kulturowe bądź krajobrazowe – tj. takich jak np. dawne zespoły dworskie Klecewo, Nowa Wioska, Otłówek, Wraclawek, Kłasztorek, Trumieje; układ wsi Morawy,
- marketing urbanistyczny – przykłady to np. promocja, oferty lokalizacyjne, kształtowanie produktu lokalnego, strategie rynkowe, analizy rynkowe itd.- zwłaszcza dla nowych terenów inwestycyjnych,

- informacja i komunikacja- gminne lokalne rejestry, katastry, np. zabytków, obserwacja, monitoring rozwoju przestrzennego, bazy danych, systemy informacji przestrzennej o terenie, programy edukacyjne dot. rozwoju przestrzennego,
- działania bezpośrednie - specjalne projekty inwestycyjne gminne czy publiczno-prywatne, programy rozwoju infrastruktury powiązane z planami wieloletnimi, pozyskiwanie terenów, zbywanie nieruchomości, „dostrajanie” terenu do potrzeb inwestycyjnych

Rekomenduje się opracowanie specjalistycznych **studiów np. konserwatorsko – ruralistycznych**. Rekomenduje się opracowanie studiów tego typu dla wsi Nowa Wioska. (wraz ze strefą ochrony ekspozycji), Otlówko, Krzykosy, Morawy.

W opracowaniu studialnym obejmującym cenne układy ruralistyczne należy określić przede wszystkim:

- przedmiot ochrony wraz ze wskazaniem wszystkich jego elementów,
- ograniczenia, nakazy i zakazy w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów,
- działania niezbędne dla zapobiegania zagrożeniom dla zabytków,
- możliwości wykorzystania obiektów zabytkowych zgodnie z ich rangą.

Każdorazowo szczegółowe studia środowiska kulturowego powinny być sporządzane w fazie przedprojektowej do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a ich wyniki „skonsumowane” w ustaleniach tych planów. Dopiero plan miejscowy, stanowiący przepis prawa lokalnego stanowić może skuteczne narzędzie ochrony cennych walorów środowiska kulturowego, gdyż ustalenia ochrony w planie miejscowym są jedną z **form ochrony zabytków**.

Rekomenduje się opracowanie, z wykorzystaniem zdiagnozowanej sytuacji gminy, prognoz, aktualnej strategii rozwoju gminy - **aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe**.

11. Wskazówki dotyczące badania zgodności planów miejscowych z ustaleniami Studium.

Zapisów Studium, w tym graficznych, nie należy utożsamiać z dawnym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy. Ustalenia planów miejscowych, sporządzane zgodnie z zapisami Studium, powinny być niesprzeczne, zgodne z głównymi celami i zasadami określonymi w studium i uwzględniać w stosownej do skali opracowania dokładności istniejące uwarunkowania, zwłaszcza przyrodnicze i kulturowe. Ze względu na cele opracowania Studium i rolę tego dokumentu jest ono ogólniejsze od miejscowych planów, a plan miejscowy nie powinien być kopią dokumentu, winien natomiast rozwijać i uszczegóławiać rozwiązania w nim przyjęte. Zgodności planu ze studium nie należy traktować dosłownie.

Nie należy przenosić wprost ustaleń graficznych, w tym zasięgów poszczególnych terenów, rodzajów funkcji czy przeznaczeń z map w skali 1:10 000 (z mapy topograficznej na jakiej zostało sporządzone Studium) na mapy 1:1000 czy 1:500 zasadnicze, wykorzystywane dla potrzeb sporządzania planów miejscowych. Każdorazowo należy dokonać odpowiedniej do istniejących uwarunkowań oraz skali opracowania korekty, z uwzględnieniem np. stanu

własności (mapa topograficzna będąca podstawą części graficznej studium nie w pełni jest zgodna z innymi podkladami geodezyjnymi, w tym z mapą zasadniczą).

Zasięgi poszczególnych form użytkowania **mogą w planie miejscowym ulec drobnym korektom** po szczegółowym rozpoznaniu uwarunkowań danego obszaru planistycznego.

Wiążące dla ustaleń planów miejscowych są ustalenia studium dotyczące:

- określenia obszarów, dla których sporządzanie planu miejscowego jest obowiązkowe, na podstawie przepisów szczególnych;
- obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, ochrony krajobrazu kulturowego;
- obszarów oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków;
- obszarów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego lokalnego i ponadlokalnego;
- obszarów przestrzeni publicznych;
- obszarów wymagających zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze, dla których zamierza się sporządzić plan miejscowy (przy czym granice poszczególnych planów miejscowych należy ustalać po analizie- zgodnie z art. 14 ust 5 ustawy);
- obszarów wskazanych do przekształceń, rehabilitacji, rewitalizacji.

Wskaźniki określone w studium mają znaczenie ramowe, do uściślenia w odpowiednich miejscowych planach, po uszczegółowieniu uwarunkowań danego obszaru planistycznego.

Inne zapisy Studium mają charakter informacyjny, diagnostyczny, koncepcyjny. Stanowiąc powinny zalecenie, postulat lub informację, uwarunkowanie dla rozwiązań planistycznych.

Drobne korekty zasięgów polityk przestrzennych czy przeważających form użytkowania, funkcji o ile nie naruszają zasad rozwiązań układów liniowych, logiki niezbędnych rezerw terenowych i generalnej struktury przestrzennej (pokazanej na zał. graficznym - Kierunki zagospodarowania przestrzennego) nie stanowią sprzeczności z regulacjami zapisanymi w Studium, nie naruszającego ustaleń.

Określona w Studium podstawowa dominująca funkcja, przeznaczenie terenu nie oznacza na danym obszarze wyłączności czy konkretnego, mierzalnego udziału tytułowego przeznaczenia, powinna przeważać ilościowo. Dopuszcza się projektowanie terenów wielofunkcyjnych pod warunkiem, że projektowane funkcje nie są ze sobą w oczywistej kolizji. Główna dominująca funkcja wpływa na obowiązujące na danym terenie standardy np. środowiskowe, obsługi komunikacyjnej czy na charakter zabudowy .

W ramach terenów o przeważającej funkcji czy sposobie użytkowania należy uwzględnić uzupełniające, towarzyszące – np. funkcje usługowe, zieleni, a także niezbędne rozwiązania obsługi komunikacyjnej i inżynierskiej.

Zespół autorski projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy GARDEJA

Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” sp. z o.o., Starogard Gdański

Projektant główny

mgr inż. arch Maria Kiełb-Stańczuk – uprawn. do proj. w plan.przestrz.nr 1334/93 ,
członek Izby Urbanistów nr ewid G-006/2002 POIU w Gdańsku

Zespół

mgr Karina Mańkowska – prace asystenckie, oprac. graficzne , inwentaryzacja urbanistyczna

mgr inż. Karol Maliszewski – prace asystenckie, opracowanie graficzne, inwentaryzacja urbanistyczna

mgr inż. Marta Dąbrowska - środowisko kulturowe, zabytki

mgr inż. Andrzej Piotrkowski – program, demografia

mgr Katarzyna Szalewska – uwarunkowania ponadlokalne

mgr inż. Barbara Jodłowska – inżynieria

mgr inż. Tomasz Mackun – komunikacja

Zagadnienia środowiska przyrodniczego – ekofizjografia, prognoza

Biuro Projektów i Wdrożeń Proekologicznych PROEKO , Gdańsk

dr hab. Maciej Przewoźniak

mgr Łukasz Kowalski

mgr Katarzyna Kubik

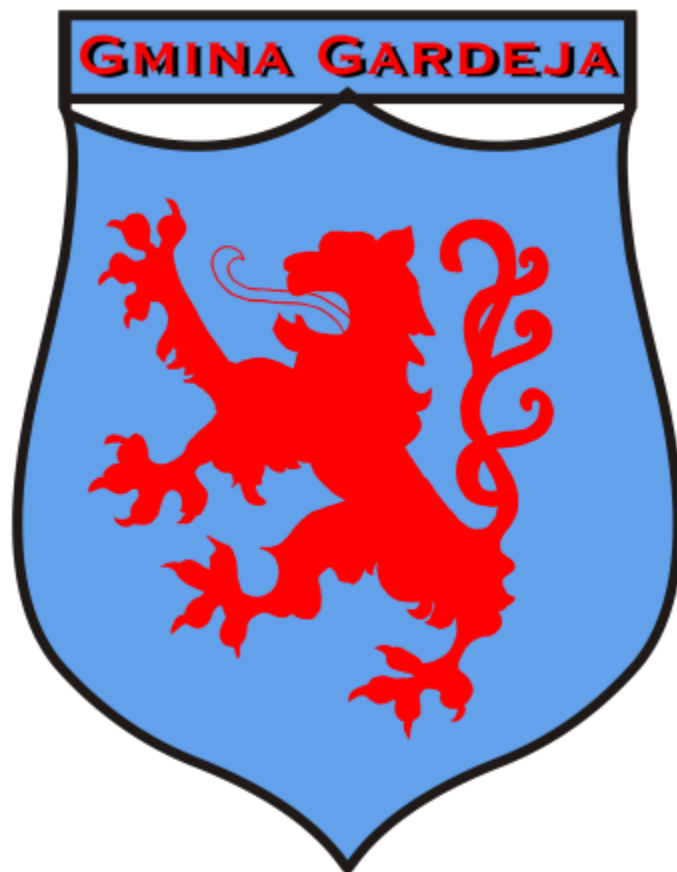
mgr Ewa Sawon

mgr Andrzej Winiarski

załącznik nr 1C
do Uchwały Nr XXV/127/2016
Rady Gminy Gardeja
z dnia 30 listopada 2016 r.

**w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy GARDEJA”**

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

Listopad 2015 r.- wrzesień 2016 r.

1. Wstęp - ogólna charakterystyka gminy Gardeja.

Położenie – gmina Gardeja to gmina wiejska powiatu kwidzyńskiego, położona na południowo-wschodnim krańcu woj. pomorskiego, na styku z woj. warmińsko-mazurskim i kujawsko-pomorskim, geograficznie obszar gminy to część Pojezierza Iławskiego. Gmina graniczy z miastem Kwidzyn, gminą wiejską Kwidzyn, miastem i gminą Prabuty, gminą Sadlinki, Ryjewo, Łasin i Rogoźno. Przez gminę biegnie droga krajowa nr 55, drogi wojewódzkie nr 532, nr 523, nr 522, linia kolejowa nr 207 Malbork - Grudziądz –Toruń. Odległość od najbliższych miast – ośrodków rangi ponadlokalnej jest niewielka - do Grudziądza ok. 20 km, z Kwidzynem obszar gminy sąsiaduje bezpośrednio.

Ludność – to 8447 osób (stan na koniec 2012 r.), co stanowi ok. 0,26 % ludności województwa, ok. 7,14% ludności powiatu, gęstość zaludnienia to 44 osoby / km². Powierzchnia gminy to ok. 19.270 ha (19.244 ha + 26 ha pow. wyrównawcza), w użytkowaniu przeważają grunty rolne – ok. 70 %, lasy stanowią ok. 20 % powierzchni, a tereny zabudowane i zurbanizowane zaledwie ok. 3% ogólnej powierzchni. Gmina podzielona jest na 20 obrębów geodezyjnych i 24 sołectwa, w których jest łącznie 34 miejscowości. Główne funkcje to rolnictwo, uzupełniające to turystyka i rekreacja. Funkcji rolniczej gminy towarzyszy funkcja usługowa i produkcyjna, związana z obsługą rolnictwa.

Część obszaru gminy objęta jest formami ochrony przyrody – np. Morawskim Obszarem Chronionego Krajobrazu i Sadlińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Krajobraz gminy charakteryzuje się zróżnicowanym ukształtowaniem terenu, dość licznymi jeziorami, występowaniem licznych atrakcyjnych widoków, mozaikowatym zróżnicowaniem użytkowania ziemi. Na obszarze gminy licznie występują obiekty o wartościach kulturowych, w szczególności zabudowania dworsko-parkowe, a także atrakcyjne zadrzewienia, aleje.

2. Studium gminy – podstawa prawna, przebieg prac, zakres aktualizacji dokumentu.

Niniejszy dokument stanowi całościową aktualizację w granicach administracyjnych gminy Gardeja dotychczasowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2005 r. Aktualizację sporządzono na podstawie uchwały Nr XXX/163/2013 Rady Gminy w Gardei z dnia 28 października 2013 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany Studium.

Podstawą prawną opracowania są przepisy ustawy z 27 marca 2003 r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wraz z rozporządzeniem wykonawczym ustawy, a także obowiązujące aktualnie przepisy innych ustaw dotyczących zagadnień zagospodarowania przestrzennego.

Studium poprzedzono opracowaniem ekofizjograficznym oceniającym uwarunkowania przyrodnicze gminy (opracowanie „Proeko” Gdańsk, marzec 2014 r.). W dokumencie uwzględniono aktualne dokumenty ponadlokalne takie jak Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategia rozwoju województwa pomorskiego do roku 2020, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, programy wojewódzkie oraz gminne, strategię zrównoważonego

rozwoju gminy Gardeja z roku 2014 r. Wzięto pod uwagę studia gmin sąsiednich a także obowiązujące miejscowe plany z obszaru gminy Gardeja.

Zakres opracowania wynika z art. 10 ustawy, część graficzną sporządzono na mapie topograficznej 1:10 000. W opracowaniu uwzględniono dotychczasowy dokument, a także zaktualizowane studia i analizy branżowe, w tym prognozę demograficzną.

W opracowaniu wzięto pod uwagę zebrane w trakcie procedury planistycznej wnioski dot. zmian w polityce przestrzennej gminy.

Aktualizacja treści Studium wynikała z potrzeby uwzględnienia zmienionych uwarunkowań ponadlokalnych oraz licznych indywidualnych wniosków dotyczących zagospodarowania przestrzennego. O potrzebie sporządzenia kompleksowej aktualizacji dokumentu „Studium...” zdecydowano po ocenie aktualności opracowań planistycznych obejmujących gminę Gardeja. Szczególnym zagadnieniem do uwzględnienia w aktualizacji była kwestia wskazania obszarów rozmieszczenia urządzeń związanych z produkcją energii ze źródeł odnawialnych – przede wszystkim elektrowni wiatrowych.

Projekt aktualizacji Studium opiniowano i uzgadniano wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, a następnie wyłożono do publicznego wglądu w dniach od 04 stycznia 2016 r do 02 lutego 2016 , organizując w dniu 27 stycznia 2016 r publiczną dyskusję nad rozwiązaniami Studium. Do dnia 02 marca 2016 r wyznaczono termin wnoszenia uwag do projektu. W terminie tym wniesiono 17 pism z uwagami, z których po rozstrzygnięciu Wójta nie uwzględniono części uwag, pozostałe uwzględniono, odpowiednio modyfikując treść dokumentu.

Na skutek wejścia w życie (w trakcie prowadzenia prac planistycznych nad aktualizacją Studium) ustawy z dnia 9 października 2015r o rewitalizacji, uzupełniono materiały planistyczne o bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Dokument Studium jest wyrazem polityki przestrzennej gminy Gardeja, nie stanowi przepisu prawa miejscowego, jednakże wiąże organy gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Może służyć koordynacji różnorodnych działań samorządu gminy oraz wszelkich innych podmiotów zainteresowanych prowadzeniem działalności, zamierzeń inwestycyjnych w obszarze gminy. Studium może mieć też znaczenie w sterowaniu, kontrolowaniu, inicjowaniu, inspirowaniu, promowaniu rozwoju przestrzennego gminy. Aktualność dokumentu powinna być co najmniej raz w kadencji poddawana ocenie, zgodnie z wymogami art. 32 ustawy.

3. Synteza uwarunkowań i cele polityki przestrzennej gminy Gardeja.

Polityka przestrzenna gminy to zadanie własne samorządu, samodzielna i wyłączna kompetencja, ograniczona jednak przepisami prawa powszechnego oraz ustanowionymi aktami prawa miejscowego (np. uchwałami sejmiku) oraz wcześniej podjętymi przez gminę decyzjami, uchwałami, obowiązującymi dokumentami strategicznymi. Polityka przestrzenna gminy, sposób wykorzystania i zagospodarowania powinny uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju.

Na rozwój i zagospodarowanie przestrzenne gminy Gardeja wpływ mają liczne uwarunkowania o charakterze lokalnym jak i ponadlokalnym, a także własna wizja

rozwoju sformułowana w strategii. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Gardeja została przyjęta Uchwałą Nr XL/226/2014 Rady Gminy w Gardei z dn. 29.10.2014 r.

Strategiczne cele rozwoju gminy Gardeja (na podstawie Strategii z 2014 r.):

Celem głównym rozwoju gminy jest osiągnięcie wysokiego poziomu jakości życia poprzez rozwój systemu ochrony środowiska, powstanie nowych zakładów produkcyjno-usługowych, obniżenie poziomu bezrobocia, rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy i stale polepszanie standardów życia mieszkańców. Cele szczegółowe określono dla poszczególnych tzw. „ładów” odnoszących się do wyodrębnionych zagadnień:

„Cele szczegółowe w zakresie ładu ekologicznego:

- Budowa nowej lub modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków
- Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy
- Stworzenie programu dofinansowania rozwoju alternatywnych źródeł energii
- Stworzenie programu edukacji dla szkół i mieszkańców gminy w zakresie ochrony środowiska

Cele szczegółowe w zakresie ładu gospodarczego:

- Powstanie Stacji Kontroli Pojazdów
- Modernizacja dróg dojazdowych do pól uprawnych
- Rozwój infrastruktury i oferty sportowo – rekreacyjnej
- Rozwój bazy hotelowej i agroturystycznej
- Promocja walorów turystycznych i przyrodniczych gminy

Cele szczegółowe w zakresie ładu społecznego:

- Stworzenie interesującej oferty dla przedsiębiorców
- Modernizacja istniejących mieszkań komunalnych
- Usunięcie dachów eternitowych
- Zmodyfikowanie sieci szkół i dostosowanie jej do potrzeb
- Stworzenie szkoły integracyjnej
- Stworzenie szerokiej i dostępnej dla mieszkańców oferty w zakresie ochrony zdrowia
- Modernizacja Ośrodka Rekreacyjno-Sportowego Kamień
- Dostosowanie infrastruktury drogowej do potrzeb osób niepełnosprawnych

Cele szczegółowe w zakresie ładu przestrzennego:

- Opracowanie strategii promocyjnej w zakresie budownictwa mieszkaniowego na działkach gminnych oraz prywatnych (2015 r.)
- Wyznaczenie w studium wyłącznej strefy dla farm wiatrowych w południowo - wschodnim krańcu gminy (Wrocławek, Pawłowo)
- Opracowanie koncepcji zabudowy centrum Gardei
- Modernizacja i rozwój sieci dróg na terenie gminy
- Budowa spójnej sieci ścieżek pieszo-rowerowych na terenie gminy
- Budowa elektrociepłowni
- Podłączenie do infrastruktury gazowej miejscowości Gardeja i najbliższych okolic

Cele szczegółowe w zakresie sfery zarządzania:

- Poprawa infrastrukturę urządzeń informacyjnych, instalacji elektrycznej oraz wymogów BHP w budynku Urzędu Gminy i obiektach oświaty
- Integracja różnych środowisk funkcjonujących na obszarze gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy GARDEJA

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTETA USTALEŃ

- *Przygotowanie i realizacja szczegółowych strategii dla GOK, SPZOZ, poprawy środowiska pod kątem budowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej*

Wyżej wymienione cel szczegółowe wzięto pod uwagę przy formułowaniu zapisów Studium, uznając je za wyraz **potrzeb gminy**. Strategia jako akt planowania gospodarczego kreuje kierunki rozwoju gminy, a poprzez uwzględnienie w dokumencie Studium umożliwia ich realizację na przykład poprzez odpowiednie miejscowe plany i ich ustalenia.

Najistotniejsze uwarunkowania ponadlokalne dotyczące gminy Gardeja:

- peryferyjne położenie w skali województwa nie sprzyjające rozwojowi, żadna z miejscowości w gminie nie pełni istotnej roli w systemie osadniczym regionu; gmina zaliczona jest wg dotychczasowego planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (2009) do tzw. obszarów wiejskich strukturalnie słabych, uznanych za tzw. obszar problemowy, jednakże ze względu na posiadane walory przyrodnicze i kulturowe predestynowany do rozwoju turystyki,
- Gmina Gardeja położona jest w makroregionie społeczno-gospodarczym Doliny Dolnej Wisły cechującym się dużą przydatnością dla rolnictwa, cennym zarówno przyrodniczo jak i kulturowo,
- gmina Gardeja leży w części województwa, w której zostało stwierdzone zagrożenie czystości powietrza, m.in. ze względu na sąsiedztwo Kwidzyna, który stanowi znaczny ośrodek przemysłowy. Gmina Gardeja leży w wyznaczonym w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009) obszarze problemowym „Doliny Dolnej Wisły wraz z jej obszarem deltowym”,
- walory przyrodnicze, część obszaru gminy objęta formami ochrony przyrody między innymi obszarami chronionego krajobrazu: Morawskim i Sadlińskim, planowane nowe formy ochrony przyrody mogłyby dotyczyć obszaru gminy: Park Krajobrazowy Dolnej Wisły, powiększenie Morawskiego OCHK,
- przez obszar gminy będą trasy ponadlokalnej infrastruktury technicznej – linie energetyczne najwyższych napięć, gazociągi wysokiego ciśnienia, ropociąg,
- podstawowe elementy osnowy ekologicznej obszaru gminy to ponadlokalny regionalny korytarz ekologiczny „Pojezierny północny” (kompleks leśny w zach. części obszaru gminy) i regionalny korytarz ekologiczny „Morawski” (dolina rzeki Gardęgi, zespół rynien polodowcowych z jeziorami, otaczające kompleksy leśne),
- dziedzictwo kulturowe bardzo bogate – świadczące o odrębności lokalnej może służyć budowaniu tożsamości kulturowej a wraz z walorami środowiska przyrodniczego (lasy, jeziora, atrakcyjny krajobraz) predysponuje gminę do rozwoju turystyki zwłaszcza kwalifikowanej i krajoznawczej,
- stan infrastruktury technicznej oraz dróg nie jest zadowalający, wymaga inwestycji - zwłaszcza dot. kanalizacji sanitarnej, a także modernizacji dróg ponadlokalnych (np. obwodnica drogowa m. Gardeja),

- gmina położona jest w korytarzu transportowym drogi krajowej nr 55 – co może być impulsem rozwojowym dla różnorodnych inwestycji,
- stosunkowo dobre skomunikowanie obszaru gminy szlakami o charakterze ponadlokalnym (droga krajowa 55, drogi wojewódzkie, linia kolejowa),
- z dokumentów planistycznych sąsiednich gmin dla gminy Gardeja wynika potrzeba skoordynowania polityk przestrzennych związanych z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także skoordynowania polityk dot. rozmieszczenia elektrowni wiatrowych (ustalone lokalizacje w sąsiedztwie gm. Gardeja).

Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne wewnętrzne oraz środowiskowe i przestrzenne gminy Gardeja:

- użytkowanie terenu jest generalnie zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi, jednakże ze względu na ograniczenia prawne oraz niewielką chłonność rekreacyjną nie należy nadmiernie rozwijać zagospodarowania turystycznego w rejonach najbardziej wrażliwych (jeziora w Morawskim OCHK),
- stosunkowo liczne (26 sztuk na koniec 2014 r.) plany miejscowe, jednakże nie obejmują większości obszaru gminy, stąd w wielu częściach obszaru gminy inwestowanie odbywa się poprzez decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu; decyzje te dotyczą często znacznych powierzchni terenu (liczne obszary gruntów rolnych podzielonych na dz. ewidencyjne „budowlane”, jeszcze nie zagospodarowane); najintensywniejsze procesy budowlane oraz presja inwestycyjna dotyczy m. Bądkki, Czarne Dolne, Gardeja,
- stan ładu przestrzennego w gminie nie jest w pełni zadowalający, nowa zabudowa ma często chaotyczny i nieharmonijny charakter, formy realizowanej zabudowy odbiegają od tradycji architektury lokalnej, regionalnej. Niektóre układy przestrzenne charakteryzują się niekontrolowanymi procesami inwestycyjnymi; wiele obiektów o walorach kulturowych jest w złym stanie technicznym, walory kulturowe gminy są słabo wykorzystywane, część obiektów historycznych zatraciła swoje walory poprzez nieprawidłowe użytkowanie; tereny rekreacyjne mają na ogół substandardowe zagospodarowanie, niski poziom estetyczny zabudowy,
- walory przyrodnicze mogłyby być w większym stopniu wykorzystywane dla rozwoju funkcji rekreacyjnych, turystycznych, w obszarze gminy są doskonale warunki dla rozwoju turystyki rowerowej, a także aktywnej krajoznawczej, w tym opartej o walory dziedzictwa i krajobraz,
- w użytkowaniu terenu dominują grunty rolnicze –ok. 70% oraz lasy –ok. 20%,
- gmina ma słaby potencjał surowcowy, stosunkowo mocno ograniczone są możliwości lokalizacji energetyki wiatrowej,
- dominuje własność prywatna, gmina ma niewielkie zasoby gruntów, w tym niemal nie występują grunty komunalne niezabudowane,
- funkcja rekreacyjna skupiona jest w rejonie m. Czarne Małe, Rozajny, Klecewo, Jaromierz, Morawy, Klasztorek, Gardeja,

- warunki dla rozwoju rolnictwa są dobre, większość gleb to gleby klas III i IV, ich największa koncentracja występuje we wschodniej i środkowej części gminy,
- stan środowiska jest dość dobry (czystość powietrza, hałas, stan wód, gospodarka wodno-ściekowa), największe braki dotyczą gospodarki wodno-ściekowej; zagrożenia bezpieczeństwa są stosunkowo niewielkie – nie występują zarejestrowane osuwiska, zasięg terenów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi nie jest znaczący,
- na obszarze gminy ustanowiono 3 użytki ekologiczne („Żurawie Bagno”, „Łąka Prezesa” i „Łosiove Bagno” – wszystkie na południowo-zachodnim krańcu gminy) oraz wskazano 25 pomników przyrody,
- na terenie gminy Gardeja występują następujące, główne typy form rzeźby terenu: wysoczyzna morenowa denna, wzniesienia moreny czołowej, rynny subglacialne i doliny rzeczne; ponadto obszar gminy Gardeja urozmaicają liczne zagłębienia terenu, w tym wytopiskowe, częściowo wypełnione utworami organogenicznymi (torfy i utwory torfowo-mułowe), często z oczkami wodnymi,
- na terenie gminy Gardeja występują liczne zbiorniki wodne, reprezentowane przez jeziora polodowcowe (rynnowe i wytopiskowe) oraz niewielkie „oczka wodne”; jeziora na terenie gminy Gardeja zajmują łącznie powierzchnię niemal 530 ha,
- gmina Gardeja położona jest w obrębie Jednolitych Części Wód Podziemnych nt 32 i 40; wody podziemne występują w trzech, użytkowych piętrach wodonośnych: górnokredowym, trzeciorzędowym i czwartorzędowym, wschodnia część gminy Gardeja znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 210 „Zbiornik Iławski”,
- podstawowymi elementami osnowy ekologicznej gminy Gardeja są ponadregionalny korytarz ekologiczny „Pojezierny-północny” i regionalny korytarz ekologiczny „Morawski” Ponadto, osnowę ekologiczną gminy Gardeja tworzą elementy rangi lokalnej: korytarze ekologiczne pozostałych cieków (w tym rzek Wandówka i Cyganówka), niewielkie płaty zbiorowisk leśnych i semileśnych, w tym porastające tereny hydrogeniczne nadwodne oraz w lokalnych zagłębieniach terenu; śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia; szpalery i aleje drzew występujące wzdłuż dróg oraz cieków i rowów melioracyjnych; mniejsze zbiorniki wodne i cieki,
- walory, potencjał obszaru gminy: potencjał agroekologiczny jest duży, potencjał leśny jest umiarkowany, potencjał rekreacyjny jest znaczny, potencjał wodny gminy Gardeja jest duży, nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych, największe możliwości wykorzystania alternatywnych (odnawialnych) źródeł energii, związane są z zasobami energii wiatrowej; potencjał transurbacyjny (do rozwoju przestrzennego istniejących struktur) jest umiarkowany,
- walory kulturowe gminy są znaczne; szczególnie istotne jest występowanie licznych zespołów pałacowo-parkowych, dworsko-pałacowych, folwarcznych, z zabudową z nimi związaną oraz historyczną zielenią, bardzo liczne budynki zabytkowe wykazane w gminnej ewidencji zabytków, w tym kościoły

zabytkowe, kapliczki, zespoły zagród, budynki o tradycyjnych formach i wystroju; najciekawsze obiekty występują w miejscowościach Klecewo, Gardeja, Nowa Wioska, Zebrdowo, Krzykosy, Czarne Dolne, Wandowo, Cygany, Otłówko, Klasztorzek, Trumieje, Rozajny. Zabudowa w tych wsiach pochodzi przeważnie z początków XX wieku; ogółem na terenie gminy znajduje się 14 obiektów w tym zespoły i 2 układy miejscowości wpisane do rejestru zabytków, w GEZ figuruje 459 obiektów, zinwentaryzowano 115 stanowisk archeologicznych na terenie gminy,

- cenne układy ruralistyczne to Gardeja i Nowa Wioska, oba wpisane do rejestru zabytków, a także m. Morawy, Krzykosy, Otłówek, Rozajny Małe, Olszówka, Cygany, Czarne Dolne, Czarne Górne, Klecewo, Trumieje, Wraclawek, Klasztorzek,
- szczególnie wartościowe są zespoły historycznej zieleni takie jak parki w założeniach dworsko-parkowych, zieleń cmentarna (25 zabytkowych cmentarzy) czy w alejach,
- dziedzictwo kulturowe obszaru gminy jest słabo wykorzystywane dla rozwoju i promocji gminy; w gminie obserwować można silne zagrożenia utraty wartości kulturowych wsi,
- ludność utrzymuje się od wielu lat na niemal na stałym poziomie, na koniec 2013 r. zameldowanych na stały pobyt było 8599 mieszkańców, podczas gdy np. w 2003 r. gmina liczyła 8296 osób; obserwuje się od lat minimalne saldo migracji ujemne, a przyrost naturalny jest zbliżony do średnich wskaźników dla gmin wiejskich województwa; struktura wieku jest relatywnie młoda, choć wyraźna jest tendencja do starzenia, coraz większy jest udział grupy w wieku tzw. poprodukcyjnym,
- większość miejscowości to niewielkie wsie, wyposażone w usługi jedynie podstawowe lub nawet bez usług; największym ośrodkiem usługowym jest miejscowość gminna, a najbliższym ośrodkiem usług ponadlokalnych jest miasto Kwidzyn,
- sołectwa powyżej 500 osób stanowią jedynie ok. 20%; większość miejscowości ma spore uwarunkowania ograniczające rozwój przestrzenny (wysokiej jakości grunty rolne i inne naturalne progi ekofizjograficzne); największe możliwości przestrzennego rozwoju mają wsie Morawy, Jaromierz, Czarne Dolne, Bądky, Gardeja,
- wg NSP 2002 (nowszych badań brak) w gminie wykazano 2380 gospodarstw domowych z czego ok. 1923 (ponad 80%) to gospodarstwa rodzinne, przeciętnie w gospodarstwie domowym - 3,44 osoby,
- standardy mieszkaniowe w gminie są niższe niż średnio w województwie, na 1000 osób przypada jedynie 255 mieszkań, średnia pow. użytkowania na osobę to tylko 18,3 m², nadal niezadowalające jest wyposażenie w wodociągi i kanalizację sanitarną (na koniec 2012 r. z instalacji kanalizacji sanitarnych korzystało tylko 48,6 % mieszkańców, tylko 82,1% mieszkań posiada łazienki); nowe realizacje mieszkaniowe w latach 2007-2011 (wg danych GUS) w gminie nie zapewniają jednak samodzielności zamieszkiwania,

- w gminie brak większych zakładów produkcyjnych, w usługach dominują niewielkie obiekty; większymi pracodawcami są usługi oświaty i administracji; główne miejsca pracy w gminie to praca w rolnictwie, dominują gospodarstwa o większym areale powierzchni ponad 70% to gospodarstw powyżej 15 ha, ok. 35% to gospodarstwa o pow. od 1-5 ha,
- liczba miejsc pracy (szacowana na 2060, z czego ok. 1100 osób pracuje w rolnictwie indywidualnym, a 460 w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu powyżej 9 osób) nie gwarantuje pełnego zatrudnienia na miejscu, liczba osób tzw. aktywnych zawodowo to 6178; wskaźnik bezrobocia jest bardzo wysoki; porównywalna z innymi gminami powiatu jest liczba osób prowadzących działalność gospodarczą indywidualną,
- stan oświaty i wychowania, usług kultury i sportu oraz opieki zdrowotnej w gminie należy ocenić pozytywnie, jednakże niski jest stopień uczestnictwa w opiece przedszkolnej (ok. 49% na koniec 2012 r.); poziom zaopatrzenia mieszkańców w infrastrukturę społeczną ocenić należy jako dobry, aktywnie działa ośrodek kultury, w wielu miejscowościach znajdują się świetlice wiejskie, place zabaw wiejskiej i boiska sportowe, w tym kompleks boisk typu „Orlik” w Gardei,
- spora część mieszkańców gminy jest objęta różnymi formami opieki społecznej i świadczeniami (np. zasiłki różnego rodzaju),
- baza noclegowa turystyczna oraz w formie kwater agroturystycznych (7 obiektów) liczy ok. 444 miejsca, w tym w ośrodkach o ilości miejsc 50, 100 czy 120,
- w zabudowie mieszkaniowej dominuje zabudowa indywidualna – jednorodzinna, w formie zabudowy zagrodowej oraz jako letniska, w miejscowościach gdzie ulokowane były PGR-y występuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna,
- sieć wodociągowa i kanalizacji sanitarnej rozwija się systematycznie; poziom wyposażenia zbliżony jest do średniej wojewódzkiej; stan zaopatrzenia w wodę i uzbrojenia techn. w tej dziedzinie nie stanowi bariery rozwojowej gminy; nie ustanowiono tzw. aglomeracji ściekowej na terenie gminy, układ kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią w Gardei funkcjonuje od lat 90-tych, nadal zbyt mała liczba osób korzysta z sieci; obecnie przygotowwany jest projekt rozbudowy sieci,
- mimo przebiegu tranzytowych sieci gazowych przez obszar gminy brak jest sieci gazowych umożliwiających włączenie,
- przez gminę tranzytowo bieżącej sieci infrastruktury technicznej ponadlokalnej: gazociągi w/c 400 i 500, ropociąg DN800, sieci napowietrzne elektroenergetyczne najwyższych napięć 400 kV i 110 kV; powoduje to szereg ograniczeń w zagospodarowaniu przestrzennym,
- gmina jest stosunkowo dobrze dostępna komunikacyjnie (droga krajowa, drogi wojewódzkie, most na Wiśle, komunikacja zbiorowa, kolej), sieć dróg lokalnych jest gęsta,
- stan dróg lokalnych (gminnych i powiatowych) nie jest zadowalający, ale wymaga prac modernizacyjnych, poprawy bezpieczeństwa ruchu (oceniono go

jako zagrożony tj. drugi w czterostopniowej skali po bezpiecznym), wyposażenia w chodniki oraz budowy kilku nowych odcinków; niezbędna jest realizacja obwodnicy m. Gardeja w ciągu drogi krajowej nr 55, wskazana jest realizacja dróg rowerowych, poprawa funkcjonowania komunikacji zbiorowej,

- wg szacunków prognozy demograficznej w roku 2030 ludność gminy Gardeja będzie utrzymywać się na zbliżonym do obecnego poziomie – 8438 osób w roku 2030 podczas gdy w 2012- 8482 osoby; spadnie udział grupy wiekowej 0-17 lat- aż o 11%, spadnie udział grupy tzw. produkcyjnej o ok. 9%, a najdynamiczniej wzrośnie grupa wiekowa tzw. poprodukcyjna o ok. 65% w stosunku do stanu obecnego; generować będzie to nowe potrzeby w zakresie opieki społecznej,
- mimo niewielkiego wzrostu liczby ludności wzrośnie jednak liczba gospodarstw domowych o ok. 7 % co będzie generować potrzeby nowych powierzchni mieszkaniowych zwłaszcza przy założeniu poprawy standardów mieszkaniowych np. w celu poprawy wskaźnika wielkości pow. użytkowa na osobę do 22 - 25 m²; osiągnięcie samodzielności zamieszkiwania; prognozowany przyrost mieszkań do roku 2030 – min ok. 270, nowe tereny dla funkcji mieszkaniowej to wielkość ponad 40 ha,
- ponieważ obserwowany w ostatnich latach faktyczny ruch budowlany jest niewielki (uwarunkowany między innymi sytuacją ekonomiczną) osiągnięcie zakładanych standardów mieszkaniowych może być utrudnione,
- ustanowione formy ochrony przyrody (w szczególności obszary chronionego krajobrazu) stanowią istotne ograniczenia dla rozwoju inwestycyjnego; szczególnie ważne są przepisy prawa miejscowego - uchwały Sejmiku woj. pom. z 2016 r., w tym zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie 100 m od linii brzegowej rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (uchwała Sejmiku zawiera kilka wyjątków od zakazów).

Generalna ocena obszaru gminy

- środowisko przyrodnicze – o wysokich walorach i dobrym stanie, o bardzo dużym udziale terenów wartościowych przyrodniczo, chronionych prawnie; wysokich walorach dla rozwoju rolnictwa- głównej funkcji obszaru gminy oraz wysokim potencjale dla rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych,
- jakość zagospodarowania – przeciętna, ale z poprawiającymi się standardami dot. obsługi mieszkańców, niewystarczający stan ładu przestrzennego,
- atrakcyjność krajobrazowa – wysoka, choć zagrożona spontanicznym i słabo kontrolowanym rozpraszaniem zabudowy w drodze indywidualnych decyzji warunkach zabudowy; niemal niewykorzystywane walory kulturowe obszaru gminy,
- potencjał społeczny i gospodarczy przestrzeni – przeciętny, spore możliwości rozwoju turystyki kwalifikowanej, dalszego rozwoju rekreacji i obsługi turystyki pod warunkiem kontrolowania skali i jakości rozwiązań,

- poziom życia mieszkańców, jakość środowiska zamieszkiwania – średni, niezadawalające warunki cywilizacyjne (standardy zamieszkiwania, obsługi infrastruktura techniczną),
- aktywność społeczeństwa i władz samorządowych – niewystarczająca.

Główne zagrożenia dla rozwoju przestrzennego gminy:

- niekontrolowana urbanizacja realizowana głównie poprzez indywidualne decyzje administracyjne a nie poprzez świadome wyznaczanie terenów inwestycyjnych planami miejscowymi z ustalonymi regułami zabudowy,
- rozpraszanie zabudowy generujące konieczność ponoszenia nieproporcjonalnie wysokich kosztów wyposażenia terenów w uzbrojenie techniczne oraz budowy nowych dróg,
- presja inwestycyjna na najatrakcyjniejsze tereny rekreacyjne o ograniczonej chłonności i odporności powodująca degradację walorów, w tym krajobrazowych,
- brak właściwej ochrony zasobów kulturowych prowadząca do degradacji, zniszczenia jednego z najcenniejszych walorów obszaru gminy.

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy zebrano i pokazano na planszy graficznej 1:10 000 – zał. nr 2. do uchwały.

4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja

W aktualizacji Studium przyjęto generalnie **zasadę kontynuacji** dotychczasowej polityki przestrzennej gminy, wyrażonej w dokumencie z 2005 r., utrzymując dotychczasowe kierunki rozwoju przestrzennego, uzupełniając tereny potencjalnie inwestycyjne o wskazanie nowych lokalizacji, zgodnie z aktualnymi potrzebami i wnioskami oraz powiększając niektóre z dotychczas wskazywanych terenów rozwojowych.

Wielkość nowych terenów inwestycyjnych, zwłaszcza mieszkaniowych, zarezerwowanych, wskazanych w Studium, wynika przede wszystkim z wniosków jak też z prognoz demograficznych i przyjętych założeń dotyczących konieczności dalszej poprawy warunków życia mieszkańców.

Zdecydowano o ograniczeniu możliwości lokowania urządzeń związanych z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii do jednoznacznie określonej części obszaru gminy (południowo-wschodni fragment obszaru), mimo wielu wniosków dotyczących także innych lokalizacji.

Uzasadnieniem dla ograniczania dalszej intensyfikacji rozwoju przestrzennego, zwłaszcza w rejonach atrakcyjnych rekreacyjnie były przede wszystkim przesłanki oparte o uwarunkowania przyrodnicze, prawne, w szczególności dotyczące obszarów chronionego krajobrazu. Znaczące dla wyznaczenia kierunków rozwoju przestrzennego były cele aktualnej strategii zrównoważonego rozwoju gminy 2014 r..

***Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Gminy GARDEJA***

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

11

Mimo, iż wielkość planowanych terenów inwestycyjnych przekracza oszacowane na okres przyjętej prognozy do roku 2030 zapotrzebowanie, zwłaszcza na zabudowę mieszkaniową, zdecydowano o pozostawieniu wyznaczonych wcześniej terenów, licząc się z koniecznością etapowego uruchamiania i przygotowywania prawnego (poprzez plany miejscowe) i infrastrukturalnego (drogi i infrastruktura wod.-kan.) kolejnych obszarów inwestycyjnych. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wielkość nowych terenów inwestycyjnych może być od oszacowanego zapotrzebowania większa, gdyż dopuszcza się perspektywę czasową dłuższą niż przyjęta w wykonanych prognozach (nie dłuższą jednak niż 30 lat) i niepewność procesów rozwojowych (możliwość zwiększenia zapotrzebowania, jednak nie więcej jak o 30%). Założono, iż weryfikacji realnego zapotrzebowania będzie można dokonać przy kolejnych cyklicznie sporządzanych analizach zmian w zagospodarowaniu. Gmina zamierza aktywnie wykorzystywać prorozwojowo planowane tereny inwestycyjne, tworząc także ofertę dla mieszkańców sąsiednich gmin, w tym miasta Kwidzyna czy nawet Grudziądza.

Przyjęte cele generalne polityki przestrzennej w dążeniu do zrównoważonego rozwoju gminy Gardeja:

- polityka rozwoju – stwarzanie warunków dla utrzymania i rozwoju głównej funkcji – rolnictwa, ale też dla rozwoju przedsiębiorczości, podniesienia atrakcyjności turystycznej gminy – w tym rozwój sieci ścieżek rowerowych, rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej,
- polityka wyrównawcza – zapewnianie wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej – w szczególności dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz poprawa stanu dróg, poprawa standardów obsługi mieszkańców, budownictwo mieszkaniowe komunalne,
- polityka ochronna – wysokiej jakości środowiska naturalnego, dbałości o ład przestrzenny i rozwój infrastruktury technicznej, właściwa ochrona zasobów kulturowych gminy oraz walorów przyrodniczych.

Priorytetem w zagospodarowaniu przestrzennym powinno być utrzymanie warunków dla rozwoju rolnictwa i ograniczanie niekontrolowanej zabudowy. Biorąc pod uwagę dotychczasowe kierunki rozwojowe gminy wyrażone w studium z 2005 r. oraz uwzględnione nowe wnioski na funkcje nierolnicze planuje się przeznaczenie terenów rozwojowych wielkości ok. 570 ha (oraz ewentualne tereny związane z planowanymi urządzeniami związanymi z produkcją energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych). Dla lasów w gminie Gardeja ustalono zachowanie dotychczasowej funkcji i ich ochronę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Dopuszczono możliwość przeznaczenia gruntów pod zalesienia, następujących terenów: w strefach stanowiących ośnowę ekologiczną gminy, w szczególności tereny o spadkach powyżej 15%; tereny gruntów rolnych stanowiących kompleksy rolniczej przydatności gleb (6, 7, 9, na glebach klas V, VI i nieużytkach); tereny przeznaczone do rekultywacji w kierunkach leśnych; tereny odłogowane, w szczególności te, które utraciły walory agroekologiczne.

Utrzymuje się dotychczasową strukturę funkcjonalno-przestrzenną ośrodków; największa, najlepiej wyposażona w usługi jest wieś gminna Gardeja, ośrodki

uzupełniające mają stanowić, jak dotychczas, wsie: Czarne Dolne, Cygany, Wandowo, Nowa Wioska, Otłowiec, Rozajny, Krzykosy. Funkcje turystyczne najdynamiczniej rozwijać mają się we wsiach Klasztorzek, Jaromierz, Rozajny Małe, Czarne Dolne i Międzylesie. W terenach istniejącej i projektowanej zabudowy wsi należy dążyć do odnowy, rewitalizacji i rehabilitacji istniejących struktur, uwzględniając tzw. plany odnowy sołectw, wzbogacając przestrzeń publiczną miejscowości o odpowiednio kształtowaną zielen publiczną, małą architekturę, wiejskie plac zabaw i tereny sportowo-rekreacyjne, boiska, otoczenie świetlic wiejskich. Zaleca się odnowę i rewitalizację parków wiejskich.

Zaleca się prowadzenie monitoringu ruchu budowlanego w gminie Gardeja i ewentualną weryfikację/rezygnację z nadwyżki terenów mieszkaniowych w kolejnych edycjach studium.

Tereny usługowe projektowane są głównie we wsiach: Bądkach, Gardei, Kalmuzach, Wandowie, Rozajnach, Rozajnach Małych, Otocznynie oraz na terenach dawnych PGR-ów, folwarków.

Na terenie gminy Gardeja nie wyznaczono terenów dla usług handlu o powierzchniach sprzedaży powyżej 2000 m².

Nowe tereny przeznaczone pod funkcje produkcyjne, drobny przemysł i wytwórczość, składy i magazyny wyznaczone w następujących miejscowościach: Bądki (sąsiedztwo Kwidzyna i drogi krajowej nr 55), na południe od Gardei w kierunku wsi Kalmuzy (po obu stronach drogi krajowej nr 55), w Olszówce, w Czarnem Dolnem.

Ponadto wyznaczono tereny dla rozmieszczenia elektrowni wiatrowych w okolicach wsi: Wraclawek, Trumieje, Wilkowo, Pawłowo. Tereny te mogą być wykorzystane przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z ustawy z 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, która nakazuje zachowanie odpowiedniej odległości elektrowni od zabudowy mieszkaniowej. Szczegółowe uwarunkowania muszą być przeanalizowane w miejscowych planach.

W miejscowości Olszówka wyznaczono obszar pod zespół ogniw fotowoltaicznych, uwzględniono też zdecydowane planem miejscowym dla m. Otłowiec lokalizacje 10 elektrowni wiatrowych, a także wnioskowaną lokalizację biogazowni w m. Olszówka w terenach produkcyjnych.

Funkcje gospodarcze, produkcyjne można także sytuować w terenach dawnych funkcji związanych z obsługą rolnictwa i produkcją rolniczą – PGR-ach, folwarkach (pod warunkiem, że nie powodują degradacji wartości kulturowych historycznych, zabytkowych założeń).

Funkcja turystyczna została określona jako ważna funkcja uzupełniająca w gminie Gardeja. Przyjęto zasadę uwzględnienia istniejących dotychczas i zdecydowanych w planach miejscowych oraz w dotychczas obowiązującym „Studium...” (2005) rejonów rekreacyjnych oraz terenów wskazywanych dla funkcji usług turystyki, zagospodarowania rekreacyjnego i zabudowy rekreacyjnej - letniskowej. Nowe tereny dla funkcji turystycznych, rekreacyjnych projektuje się:

- nad jeziorem Czarne (zespół zabudowy letniskowej), a także na południe od wsi Czarne Dolne w sąsiedztwie lasu;
- we wsi Jaromierz – zespół zabudowy letniskowej;

- we wsi Klasztorok – nowe tereny zabudowy letniskowej nad jeziorem Klasztornym;
- nad jeziorem we wsi Klasztorok wyznaczono tereny zieleni publicznej i usług sportu oraz rekreacji, jako tereny przestrzeni publicznych związanych z dostępem do jeziora i kąpieliskami.

W projekcie „Studium...” (2015) zapisano szereg zaleceń dotyczących kontrolowania procesu zainwestowania rekreacyjnego na terenie gminy Gardeja.

4.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej i w przeznaczeniu terenów.

W projekcie „Studium...” (2015) przyjęto generalnie kontynuację dotychczas wyznaczonych kierunków rozwojowych i terenów projektowanych do zainwestowania określonych w dotychczas obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja” (2005). Uwzględnione zostały ponadto ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wnioski dotyczące wskazania nowych terenów inwestycyjnych. Dopuszczono ponadto uzupełnienie istniejących struktur zwartych zespołów wsi. Nowa zabudowa powinna być ograniczona (a nawet zakazana) na tzw. obszarach otwartych, w przestrzeni chronionej (m.in. grunty rolne i leśne), natomiast dopuszczona na tzw. obszarze urbanizacji.

Wyznaczono tzw. obszar rozwojowy - urbanizacji, czyli aktualnie zabudowany lub przeznaczony do zabudowy (docelowego zainwestowania), w ramach którego zaspokojone zostaną potrzeby rozwoju przestrzennego.

W jego obrębie wyznaczone zostały:

- **obszar kontynuacji i uzupełnień zabudowy** stanowią (...) obszary obecnie zabudowane i zainwestowane, w tym zwarte zespoły wsi oraz ich najbliższe sąsiedztwo; w obszarach tych lokalizacja nowej zabudowy nie powoduje konieczności budowy nowych dróg publicznych stanowiących powiązania między wsiami oraz magistralnych sieci infrastruktury technicznej, lecz odbywa się w oparciu o rozbudowę istniejących systemów infrastruktury transportowej i technicznej, w obszarach tych możliwe jest uzyskiwanie indywidualnych decyzji wz na zasadzie kontynuacji tzw. dobrego sąsiedztwa.
- **obszar rozwoju zabudowy**, który obejmuje nowe tereny inwestycyjne, na których przewiduje się lokalizację zabudowy o podstawowej, wiodącej funkcji określonej w studium i dla których gmina zamierza opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, rozstrzygający między innymi o sposobach zaopatrzenia terenu w sieci infrastruktury technicznej oraz obsługę komunikacyjną, a także ustalający lokalne parametry dotyczące zagospodarowania terenu i kształtowania zabudowy.

- **obszar przestrzeni chronionej** – tj. dotąd niezabudowany i nie przeznaczony do zabudowy (za wyjątkiem zabudowy związanej z gospodarką rolną i leśną, inf.. techniczną i komunikacyjną), priorytetem dla tego obszaru jest ochrona walorów środowiska przyrodniczego i zachowanie funkcji rolnej, leśnej.

Zasięgi obszarów urbanizacji pokazano na planszy graficznej Studium- zał. 2.2.

W obszarach urbanizacji wskazano **obszary rozwoju zabudowy** dla różnych funkcji, oznaczając je symbolami literowymi dot. podstawowej, dominującej funkcji terenu

Nowe tereny rozwojowe, obejmują m.in.:

- **M** – zabudowa mieszkaniowa (głównie w formach zabudowy jednorodzinnej);
- **ML** – zabudowa letniskowa;
- **MU** – zabudowa mieszkaniowo-usługowa;
- **U** – zabudowa usługowa;
- **UT** – usługi turystyki;
- **US** – usługi sportu i rekreacji;
- **U,P** – zabudowa usługowo-produkcyjna;
- **P** – zabudowa produkcyjna, magazyny, składy;
- **ZP** – tereny zieleni urządzonej;
- **IT** – infrastruktura techniczna;
- **EW** – obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych – dla lokalizacji elektrowni wiatrowych;
- **EF** - obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych – dla lokalizacji ogniw fotowoltaicznych.

Dla poszczególnych miejscowości postuluje się sporządzanie planów miejscowych obejmujących swoimi granicami co najmniej nowe tereny inwestycyjne w zasięgu gruntów rolnych zmieniających swe dotychczas rolne przeznaczenie na nierolnicze, zgodnie z dyspozycjami art. 14 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

We wsiach dla których wyznaczono więcej jak jeden obszar rozwojowy nowej zabudowy wskazane jest sporządzenie miejscowych planów dla wyraźnie przestrzennie wydzielonych części miejscowości, w tym także dla terenów uzupełniania zabudowy i dla terenów już zainwestowanych, zabudowanych. Jest to szczególnie uzasadnione dla wsi, w których występują cenne układy przestrzenne lub cenne zespoły zabytkowe.

Bilans nowych terenów rozwojowych:

Lp.	Nazwa obrębu	Pow. terenów rozwojowych ogółem w ha	W tym dodane obecna edycją studium pow. w ha
1	Bądky	60,64	37,30
2	Cygany	28,03	0,59
3	Czarne Dolne	73,41	11,37
4	Gardeja	118,95	50,28
5	Jaromierz	53,18	15,02
6	Kalmuzy	46,03	1,12
7	Klasztorok	21,67	2,43
8	Klecewo	5,68	-----
9	Krzykosy	11,74	1,46
10	Morawy	35,13	4,77
11	Otłowiec	23,51	3,04
12	Otoczyn	18,02	1,76
13	Pawłowo	6,78	0,45
14	Przeclaw	2,18	-----
15	Rozajny	40,91	1,48
16	Trumieje	6,18	-----
17	Wandowo	9,34	2,12
18	Wilkowo	0,89	0,89*
19	Wraclawek	1,18	-----
20	Zebrdowo	17,02	5,07
	Razem	580,50	138,26

* na projektowaną oczyszczalnię wykorzystywany będzie teren dotychczas użytkowany w części jako teren boiska sportowego

Z wyżej wymienionych terenów na poszczególne rodzaje przeznaczeń planowanych jest ogółem na cele:

- Mieszkaniowe 224,29 ha tj. ok. 38,64 % nowych terenów
- Mieszkaniowo-usługowe, usługowe 186,48 ha tj. ok. 32,13% nowych terenów
- Turystyki i rekreacji , zab. letniskowe 47,49 ha tj. ok. 8,18% nowych terenów
- Produkcyjne, produkcyjno-usługowe 55,50 ha tj. ok. 9,56% nowych terenów
- Zieleń , tereny sportu i rekreacji 65,16 ha tj. ok. 11,23% nowych terenów
- Inne (np. infrastrukturalne) 1,55 ha
- + tereny dla farm wiatrowych i ogniw fotowoltaicznych (pow. nie uwzględnione w bilansie)
- + tereny dla farm wiatrowych i ogniw fotowoltaicznych (pow. nie uwzględnione w bilansie)

Najwięcej nowych terenów inwestycyjnych wyznaczono w obrębach geodezyjnych: Gardeja, Bądky, Jaromierz, Czarne Dolne. W miejscowości Gardeja wskazano nowy teren - 4.19. ZP, ZE, US - dla funkcji zieleni publicznej z towarzyszącymi funkcjami usług rekreacji jako teren przestrzeni publicznej zw. z dawnym jeziorem, a obecnie terenem proponowanym do ochrony jako użytek ekologiczny.

W wyniku braku pozytywnej opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków zrezygnowano z części wstępnie proponowanych terenów dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych (okolice wsi Trumieje).

Studium określa następujące główne zasady i kierunki zagospodarowania obszaru gminy Gardeja

- utrzymuje się priorytet dla funkcji rolniczej,
- promuje się na obszarze gminy rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych, jednakże ograniczony do wyraźnie wskazanych rejonów,
- preferowanymi formami turystyki i wypoczynku są ogólnodostępne ośrodki wypoczynkowe i inne obiekty o charakterze ogólnodostępnym (pensjonaty, kwatery prywatne, agroturystyka, itp.),
- utrzymuje się dotychczas wyznaczane (w dokumencie studium gminy z 2005 r.) nowe tereny rozwojowe, uzupełniając je o nowe tereny zgodnie z aktualnymi wnioskami, potrzebami,
- w obszarach przestrzeni chronionych postuluje się zdecydowane ograniczenie możliwości inwestowania, wskazano w studium liczne tereny z ograniczeniami lub nawet zakazami (wyłączone spod zabudowy) sytuowania nowej zabudowy,
- w terenach położonych w granicach obszarów chronionego krajobrazu obowiązują przepisy prawa miejscowego - Uchwały Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, w szczególności istotne jest to dla terenów inwestycyjnych w zakresie wymienionych w tej uchwale zakazów,
- w obszarach ochrony przyrody (istniejących i planowanych) obowiązuje priorytet działań ochronnych przed inwestycyjnymi, wprowadzenie nowej zabudowy i zainwestowania jest możliwe w przypadku braku konfliktów z przedmiotem ochrony przyrody,
- zainwestowanie terenu nie może prowadzić do nadmiernej presji turystycznej, która stanowi główne zagrożenie dla cennych siedlisk przyrodniczych, szczególnie w lasach, nad rzekami i jeziorami oraz na terenach podmokłych,
- Studium określa wskaźniki zagospodarowania dla poszczególnych rodzajów terenów o danej funkcji dominującej, w tym np. zalecana pow. minimalną wydzielanej nowej działki budowlanej, wskaźniki pow. zabudowy czy standardy dot. obsługi,
- wskazano obszary dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz zasięgi ich maksymalnych stref ochronnych, sytuowanie nowych elektrowni winno odbywać się na podstawie odpowiednich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.2. Ochrona środowiska i ochrona przyrody.

W Studium określono generalne kierunki działań w zakresie ochrony środowiska, w kształtowaniu osnowy ekologicznej gminy, w kształtowaniu warunków życia ludzi. Poza istniejącymi formami ochrony przyrody zaproponowano dodatkowo utworzenie nowych, przy czym gmina nie zawsze ma kompetencje do samodzielnego tworzenia

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego 17
Gminy GARDEJA

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

takich form ochrony: parku krajobrazowego Dolnej Wisły, a także powiększenie Morawskiego Obszaru Chronionego, użytków ekologicznych (kompetencja gminy) we wsiach Gardeja, Krzykosy, Czarne Dolne, objęcie ochroną alei przydrożnych, czy też odtworzenie kilku alei wzdłuż zachowanych historycznych dróg (Olszówka-Zebrdowo, Rozajny-Rozajny Małe, Czarne – Pawłowo).

4.3. Polityka przestrzenna dotycząca ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Uwzględniając walory kulturowe oraz projekt gminnego programu opieki nad zabytkami wskazano w Studium:

- postulat by obiekty i zespoły objąć mocniejszą ochroną prawną np. poprzez wpis do rejestru: park zespołu pałacowego wraz grobowcem rodzinnym w m. Klecewo, zespół dawnej gorzelnii we wsi Zebrdowo wraz z parkiem podworskim, stajnia z wozownią w m. Krzykosy, zespół pałacowo-parkowy w Nowej Wiosce wraz z poszczególnymi obiektami
- cenne układy przestrzenne zespołów ruralistycznych (wiejskich) takich wsi jak: Gardeja, Nowa Wioska, Morawy, Krzykosy, Otlówek, Rozajny Małe, Olszówka, Cygany, Czarne Dolne, Czarne Górne, Klecewo, Trumieje, Wraclawek, Klasztorzek; postuluje się wyznaczenie dla tych miejscowości stref ochrony konserwatorskiej poprzez odpowiednie miejscowe plany oraz właściwe kształtowanie ich otoczenia,
- obszary i obiekty postulowane do ochrony (w tym figurujące w gminnej ewidencji zabytków),
- postulowane do ochrony ekspozycji historycznych panoram miejscowości Gardeja, Trumieje, czy zespołów zabudowy w szczególności w m. Czachówek, Krzykosy, Otlówko, Olszówka, Rozajny, Rozajny Małe, Klasztorzek, Nowa Wioska; na planszy graficznej studium wskazano proponowane strefy ochrony ekspozycji z ograniczeniami dla sytuowania nowej zabudowy,
- postulat ochrony osi widokowej na dominantę – wieżę kościoła w Gardei,
- strefy ochrony archeologicznej,
- wartościowe aleje przydrożne, zieleń historycznych parków i cmentarzy.

Dla tych obszarów określone generalne zasady ochrony nawiązujące do gminnego programu, do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w innych działaniach samorządu. Wskazano szereg zagrożeń dla krajobrazu kulturowego i zaleceń co do ich minimalizacji.

Aktualnie gmina posiada projekt Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017, program ten powinien zostać uchwalony i opublikowany, a następnie podlegać monitorowaniu, a wyniki jego realizacji przedkładane powinny być Radzie Gminy.

4.4. Kierunki rozwoju systemów transportowych.

Główna oś transportowa gminy to droga krajowa nr 55, istotna w powiązaniach zewnętrznych oraz w obsłudze wsi położonych wzdłuż trasy - przede wszystkim miejscowości gminnej. Niezbędne są prace modernizacyjne zwiększające bezpieczeństwo ruchu, dostosowujące drogę do oczekiwanych parametrów, wskazanie trasy obwodnicy miejscowości a także realizacja dróg serwisowych obsługujących nowo wyznaczone tereny inwestycyjne. Wskazane jest ograniczenie ilości nowych zjazdów z drogi krajowej, obsługa terenów powinna odbywać się z dróg niższych kategorii.

Dzięki położeniu gminy Gardeja w strefie oddziaływania **regionalnego korytarza nadwiślańskiego** będącego częścią korytarza pan-europejskiego VI, główne elementy infrastruktury transportowej gminy zakwalifikowane są jako służące poprawie dostępności przede wszystkim wewnątrz województwa (szczególnie ważne dla obsługi województwa pomorskiego):

- droga krajowa nr 55 na odcinku w granicach gminy powinna posiadać klasę techniczną drogi głównej G (podtrzymanie klasy),
- drogi wojewódzkie nr 522, 523 i 532 w granicach gminy powinny posiadać klasę techniczną dróg zbiorczych Z (podtrzymanie klasy).

Zaleca się budowę obwodnicy miejscowości Gardeja pozwalającej na wyprowadzenie ruchu z centrum miejscowości, co poprawiłoby znacząco poziom bezpieczeństwa ruchu i zmniejszyłoby uciążliwość dla mieszkańców. Decyzja taka generowałaby konieczność przeprowadzenia analizy możliwości przeprowadzenia nowego przebiegu drogi, a w rezultacie przygotowanie niezbędnych opracowań koncepcyjnych oraz projektów budowlanych i wykonawczych. W Studium wskazano proponowany przebieg obwodnicy, droga ta powinna być projektowana jako Główna ruchu przyśpieszonego.

W zakresie **dróg wojewódzkich** nie przewiduje się nowych przebiegów, niemniej w ramach działań mających na celu usprawnienie organizacji ruchu i poprawę bezpieczeństwa w podstawowym układzie, sugeruje się przebudowę lub zmianę lokalizacji skrzyżowań:

- a) skrzyżowanie dróg wojewódzkich nr 522 i 523 w miejscowości Trumieje – skrzyżowanie na wzniesieniu, występuje brak widoczności co zagraża bezpieczeństwu ruchu,
- b) skrzyżowanie drogi wojewódzkiej nr 522 i drogi powiatowej nr 3231G w miejscowości Jaromierz. Miejsce niebezpieczne z uwagi na ewidentny niski poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego, wynikający z braku urządzeń bezpieczeństwa ruchu i ochrony pieszych np. barier energochłonnych, odpowiedniego oznakowania oraz lokalizację w pobliżu jeziora,

oraz remonty/modernizacje nawierzchni w celu podniesienia standardu dróg wojewódzkich na odcinkach:

- c) DW523 na całym odcinku od miejscowości Gardeja do skrzyżowania z DW522 w miejscowości Trumieje,
- d) DW532 - cały odcinek od miejscowości Gardeja do zachodniej granicy gminy.

Obecnie w ramach projektu „Przebudowa dróg wojewódzkich nr 515, nr 519, nr 522 na obszarze Powiśla” trwa przebudowa drogi wojewódzkiej nr 522 na odcinku Trumieje - Trumiejki (gmina Prabuty).

Drogi powiatowe w gminie generalnie nie wymagają przebudowy pod kątem przebiegu i lokalizacji, niemniej stan techniczny nawierzchni i wyposażenia niektórych dróg odbiega od standardu pozwalającego podróżować komfortowo; proponuje się:

- co najmniej remontu nawierzchni wymagają przede wszystkim: DP3230G Krzykosy-Otoczyn, DP3232G Rakowiec-Krzykosy, DP3222G Wandowo-Rozajny Małe-Czarne Dolne, oraz DP3217G Morawy-granica gminy

- na większości odcinków dróg powiatowych konieczne jest wykonanie oznakowania poziomego oraz wymiana/uzupełnienie elementów oznakowania pionowego, bądź elementów bezpieczeństwa ruchu - barier energochłonnych, wygradzeń dla pieszych, azyli, itp.

- sugeruje się przebudowę, a co najmniej zmianę organizacji ruchu na skrzyżowaniach dróg powiatowych:

- DP3213G i DP3228G w m. Nowa Wioska,
- DP3217G i DP3230G w m. Otoczyn,
- DP3224G i DP3225G w m. Rozajny,
- DP3222G i DP3225G w m. Rozajny Małe,
- DP3231G i DP3233G w m. Krzykosy.

Sieć dróg gminnych w gminie Gardeja wymaga uporządkowania pod kątem posiadanej nawierzchni i przekroju oraz doprowadzenia do zakładanych parametrów technicznych. Konieczne są działania w kierunku powstania sieci dróg gminnych o utwardzonej, a docelowo bitumicznej nawierzchni. Działania te jako inwestycje celu publicznego lokalnego powinny być skorelowane z przebudową/budową chodników i ścieżek rowerowych w miejscowościach oraz poza nimi.

Wskazano także kilka nowych odcinków dróg gminnych do realizacji - do wydzielenia, urządzenia, poszerzenia istniejących pasów, docelowo do utwardzenia:

- proj. droga gminna publiczna wiążąca m. Wandowo z dr. gminną nr 3230G (Otoczyn), m.in. dot. dz. nr 160/6 obr. Wandowo – jako droga dojazdowa KDD,
- proj. droga publiczna gminna łącząca dz. nr 16/1 obr. Klecewo z drogą dz. nr 965 obr. Czarne Dolne – jako dojazdowa KDD,
- proj. droga publiczna wzdłuż linii dawnej kolejki w ob. Rozajny dz. nr 165, 164/1 – jako droga dojazdowa KDD,
- korekta przebiegu drogi, lokalizacja pętli autobusowej i przystanku- dz. nr 876/1 obr. Gardeja – w związku potrzebami komunikacji zbiorowej,
- lokalizacja miejsca na przystanek autobusowy w związku z potrzebami komunikacji zbiorowej- dz. nr 2/17 obr. Wilkowo.

Na planszach graficznych wskazano proponowaną klasyfikację techniczną dróg. W Studium określono zalecenia co do polityki parkingowej gminy, w tym wskaźniki parkowania do uwzględniania w miejscowych planach.

W przypadku transportu kolejowego na terenie gminy Gardeja nie planuje się zmian. Niemniej zasadne byłoby zachowanie funkcjonującej linii nr 207 jako alternatywy dla komunikacji autobusowej i indywidualnej.

Na obszarze gminy Gardeja wskazuje się na istnienie tras bądź planuje stworzyć trasy rowerowe o znaczeniu międzyregionalnym: taką jest **trasa nr 13** - Szlak kopernikowski: (Toruń) województwo kujawsko-pomorskie - Gardeja - Kwidzyn - Malbork - Kopanka - warmińsko-mazurskie (Elbląg);

Przez teren gminy przebiegają trzy szlaki turystyczne: czerwony, żółty i czarny, które ze względu na walory turystyczne – krajobrazowe zostały wytyczone i oznaczone kolorami i są to:

- szlaki piesze, będące pod opieką PTTK:
 - a) szlak czerwony - “kopernikowski” o długości 119,1 km: Gardeja PKP – Kwidzyn – Ryjewo - Biała Góra – Malbork - Kępki - prom, pokrywający się z trasą rowerową nr 13,
 - b) szlak żółty o długości 6,8 km, przebieg: Gardeja PKS – Czarne Dolne – Jezioro Kuchnia,
 - c) szlak czarny przebieg: Gardeja – Dębniak;

dodatkowo funkcjonują:

- szlak kajakowy (nieoznakowany) poprowadzony przez jeziora: Klasztorne – Leśne – Kucki;
- ścieżka pieszo – rowerowo - konna o przebiegu: Trumieje (na granicy z Wilkowem) – Klecewo – Czarne Górne – Czarne Małe – Rozajny – Krzykosy – Bądky – Miłosna.

4.5. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

Sieć wodno-kanalizacyjna

Wskazano potrzebę dalszego rozwoju sieci wodociągowych w gminie, w tym takie działania jak:

- modernizacja stacji uzdatniania w m. Otłowiec oraz Czarne Górne;
- likwidacja ujęcia w m. Jaromierz, połączenie wodociągu z wodociągiem w m. Trumieje;
- ew. likwidacja ujęcia w Otłowcu i połączenie wodociągu z wodociągiem w Gardei;
- sukcesywna rozbudowa istniejących sieci wodociągowych dla zaopatrzenia w wodę nowych terenów inwestycyjnych wskazanych w studium;
- sukcesywna wymiana istniejących sieci z rur a-c na inny materiał - głównie w miejscowościach Gardeja, Wandowo, Czarne Górne.

Budowa sieci wodociągowej powinna być skorelowana z budową kanalizacji sanitarnej w celu zapewnienia kompleksowej obsługi.

W gminie funkcjonuje sieć kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią w Gardei. Oczyszczalnia obsługuje miejscowości: Gardeja, Olszówka, Zebrdowo, Czarne

Dolne, Otłowiec, Otłówko, Czachówek, Cygany, Rozajny, Wandowo, Nowa Wioska, Klasztor, Morawy z Albertowem. Długość sieci kanalizacyjnych wynosi ok. 80 km, a przyłączy ok. 3,5 km. Do kanalizacji włączonych jest 763 gospodarstw. Sieć kanalizacyjna to sieć grawitacyjno-pompowa. Aktualnie wg danych zawartych w koncepcji kanalizacji (kwiecień 2014 r.) na oczyszczalnię dopływa $Q=400 \text{ m}^3/\text{d}$ ścieków.

Dotychczas nie ustanowiono aglomeracji ściekowej w rozumieniu przepisów ustawy prawo wodne dla gminy Gardeja. Ustala się maksymalnie możliwe wykorzystanie istniejącego systemu odprowadzenia ścieków. Istniejący system kanalizacji sanitarnej wymaga uporządkowania i rozbudowy.

Opracowano w 2014 r. „Koncepcję ogólną kanalizacji sanitarnej gminy Gardeja” (sporządzona przez Piotra Szymańskiego Usługi Inwestycyjne i Projektowe, Płock, kwiecień 2014 r.).

W oparciu o tę koncepcję planowane są wariantowe rozwiązania , w tym następujące działania:

WARIANT 1

- 1) wykonanie rozbudowy i przebudowy istniejącej oczyszczalni ścieków w Gardeji do wydajności Q_d , $\bar{Q}_d = 910 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d,max} = 1140 \text{ m}^3/\text{d}$ z zachowaniem ciągów kanalizacyjnych we wsiach Albertowo, Cygany, Zachówek, Czarne Dolne, Gardeja, Kalmuzy, Klasztor, Morawy, Nowa Wioska, Olszówka, Zebrdowo, Otłowiec, Osadniki, Otłówko, Rozajny, Rozajny Małe, Wandowo,
- 2) budowa oczyszczalni ścieków w m. Wilkowo o wydajności Q_d $\bar{Q}_d = 150 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d,max} = 172 \text{ m}^3/\text{d}$, budowa kanalizacji w m. Wilkowo, Wraclawek, Jaromierz, Klecewo, Pawłowo, Trumieje z przesyłem do oczyszczalni w Wilkowie,
- 3) Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów nie objętych kanalizacją – tj. dla m. Czarne Górne, Czarne Małe, Krzykosy, Międzylesie, Otoczyn, Wraclawek, Przęsławek, szacunkowa ilość oczyszczalni ok. 285 szt.

WARIANT 2

Uwzględnia się odłączenie wsi Albertowo, Morawy, Nowa Wioska, Rozajny i Wandowo od oczyszczalni ścieków w m. Gardeja, ze względu na duże odległości od oczyszczalni, co wymaga kilkukrotnego pompowania ścieków celem ich przetransportowania oraz długi czas przetrzymywania ścieków w układzie co stwarza warunki dla zagniwania. Konieczne wówczas staje się wybudowanie trzeciej oczyszczalni ścieków w m. Wandowo, do takiej oczyszczalni planuje się włączenie wsi Krzykosy, Otoczyn.

Przewiduje się:

- 1) wykonanie rozbudowy i przebudowy istniejącej oczyszczalni ścieków w m. Gardeja do wydajności $Q_{d\bar{sr}} = 910 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d,max} = 1140 \text{ m}^3/\text{d}$, z zachowaniem ciągów kanalizacyjnych we wsiach Cygany, Czachówek, Czarne Dolne, Gardeja, Kalmuzy, Klasztor, Olszówka, Zebrdowo, Otłowiec, Osadniki, Otłówko, Rozajny Małe, z przesyłem ścieków do oczyszczalni w Gardeji;
- 2) budowa oczyszczalni w m. Wilkowo o wydajności Q_d $\bar{Q}_d = 150 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d,max} = 172 \text{ m}^3/\text{d}$, budowa sieci kanalizacyjnych w m. Wilkowo;

- Wrocławek, Jaromierz, Klecewo, Pawłowo, Trumieje, z przesyłem do oczyszczalni we wsi Wilkowo;
- 3) Budowa oczyszczalni ścieków w m. Wandowo o wydajności Q_d $\bar{s}r = 280 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{d,\text{max}} = 330 \text{ m}^3/\text{d}$, z zachowaniem istn. ciągów kanalizacyjnych w m. Wandowo, Rozajny, Nowa Wioska, Morawy, Alertowo i budowa ciągów kanalizacyjnych w m. Krzykosy, Otoczyn z przesyłem do oczyszczalni w m. Wandowo;
 - 4) Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów nie objętych kanalizacją zbiorczą, byłyby to części miejscowości Czarne Górne, Czarne Małe, Międzylesie, Wrocławek, Przęsławek; szacunkowa ilość oczyszczalni – 150 szt.

O wyborze wariantów należałoby zdecydować po szczegółowej analizie ekonomicznej oraz po sporządzeniu odpowiedniej oceny oddziaływania na środowisko proponowanych rozwiązań.

Planowane zadania inwestycyjne byłyby realizowane etapowo :

- 1) Etap 1 – rozbudowa i przebudowa istn. oczyszczalni ścieków w Gardei.
- 2) Etap 2 – budowa oczyszczalni w m. Wilkowo (dz. geod. nr 2/33 i 2/34), budowa sieci w m. Wilkowo, budowa sieci w m. Wrocławek, budowa sieci w m. Jaromierz, budowa sieci w m. Klecewo, budowa sieci w m. Pawłowo, budowa sieci w m. Trumieje.
- 3) Etap 3 – budowa oczyszczalni w m. Wandowo, podłączenie istn. kan. W m. Wandowo, podłączenie istn. kanalizacji w m. Rozajny, podłączenie istn. kanalizacji w m. Nowa Wioska, podłączenie istn. kanalizacji w m. Morawy, podłączenie istn. kanalizacji w m. Albertowo , budowa kanalizacji Cd.
- 4) Etap 4 – budowa przydomowych oczyszczalni ścieków we wsiach Czarne Górne, Czarne Małe, Międzylesie, Wrocławek, Przęsławek.

Zgodnie z w/wym. koncepcją zakłada się, że ilość osób /mieszkańców podłączonych do kanalizacji sanitarnej wyniosłby łącznie:

Oczyszczalnia w Gardei – 6000 + 1000 (ścieki dowożone),

Oczyszczalnia w Wilkowie – 900 + 200 (ścieki dowożone),

Oczyszczalnia w Wandowie – 1680 + 420 (ścieki dowożone).

Wg tej ww. koncepcji po realizacji planowanych działań związanych z dalszą rozbudową sieci kanalizacyjnych wskaźnik skanalizowania w gminie wyniesie z pewnością ponad 75% gospodarstw domowych; ze względu na fakt istnienia znacznego rozproszenia zabudowy budowanie zorganizowanych systemów kanalizacji we wszystkich miejscowościach nie wydaje się uzasadnione ekonomicznie. W terenach, gdzie budowa systemów zbiorczych kanalizacji jest nieekonomiczna, ustala zbiorniki się zatem dopuszczenie stosowania indywidualnych rozwiązań, takich jak bezodpływowe szczelne oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. W koncepcji ww. założono, iż przydomowymi oczyszczalniami mogłyby być np. takie urządzenia jak oczyszczalnie typu ARGO oraz BITIC, produkowane w Łomży lub podobne. Ścieki oczyszczone w oczyszczalniach tego typu posiadają parametry II klasy czystości, dzięki czemu możliwe jest ich odprowadzenie do odbiornika - gruntu.

Koncepcja zakłada konieczność modernizacji istn. oczyszczalni ścieków w Gardei także pod względem gospodarki osadami.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

23

Gminy GARDEJA

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

Ze względu na wskazywane w niniejszym Studium wielkości nowych terenów potencjalnie inwestycyjnych - z wyraźną rezerwą przekraczającą szacowane wg prognoz potrzeby przyjęto, iż nie wszystkie tereny będą do roku 2030 zajęte/zainwestowane. Należy zapewnić kompleksowe wyposażenie nowych terenów zarówno w sieci wodociągowe jak i kanalizacji sanitarnej. Istniejące zbiorniki bezodpływowe do magazynowania ścieków należy zachować do czasu wybudowania odpowiednich odcinków kanalizacji sanitarnej, zapewniając kontrolę ich opróżniania i monitorowanie stanu szczelności.

Po realizacji założonych zadań dot. rozwoju sieci kanalizacji sanitarnej powinien być spełniony warunek wynikający z planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego – minimum 75% mieszkańców ma dostęp do zbiorczej kanalizacji sanitarnej zakończonej oczyszczalnią ścieków.

Odprowadzenie wód opadowych

Nie wskazano w Studium zorganizowanych systemów kanalizacji deszczowej, problemy dotyczące tych sieci należy rozwiązać na etapie planowo miejscowych oraz na etapie projektowania budowlanego- wykonawczego.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Zakłada się utrzymanie istniejącej sieci: z linią WN 400 kV i linią WN 110 kV, istn. GPZ oraz nowym GPZ w Bądkach i nowymi odcinkami linii 110 kV, sieci 15 kV i 0,4 kV, z jej rozbudową (w tym nowe stacje transformatorowe) w celu uporządkowania i poprawy pewności zasilania.

Lokalizacja nowej stacji GPZ w Bądkach, przebieg linii 110 kV oraz powiązanie istniejących linii SN 15 kV z proj. GPZ zostaną ustalone po opracowaniu studium wykonalności, na podstawie którego zostanie wybrany najkorzystniejszy wariant budowy odzwierciedlający optymalną trasę linii¹.

Wskazuje się na potrzebę zaktualizowania planu założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy.

Dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z ich obszarem oddziaływania – strefą ochronną w południowo-wschodniej części obszaru gminy. Dla tego obszaru konieczne jest wyprzedzające przeprowadzenie monitoringów środowiskowych oraz studiów i analiz przyrodniczych, przestrzennych. Z lokalizacji elektrowni należy wyłączyć tereny stanowiące lokalne korytarze ekologiczne - np. niewielkie dolinki cieków, oczek wodnych, śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, szpalerów drzew, jeżeli stwierdzi się na podstawie badań terenowych że stanowią one istotną wartość dla ptaków lub nietoperzy. Wymagane zachowanie odpowiednich odległości od siedzib ludzkich. Wstępnie należy założyć odległości ok. 200-250 m wież elektrowni od elementów osnowy ekologicznej, ok. 500 m od zabudowań mieszkalnych. Określony w studium zasięg przestrzenny obszarów możliwego rozmieszczenia

¹ Na podstawie wniosku do Studium wniesionego przez Energia Operator SA Oddział w Olsztynie-pismo z dn. 05.02.2014 r.

elektrowni wiatrowych wraz z ich strefami ochronnymi ma charakter orientacyjny, a jego granice należy ustalić w studium akustycznym po wyborze typu elektrowni wiatrowych oraz po wykonaniu monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego. Realizacja elektrowni- w oparciu o plan miejscowy. Przy lokalizacji elektrowni wiatrowych należy także uwzględnić wyniki analiz i studiów krajobrazowych, zwłaszcza dla lokalizacji położonych w sąsiedztwie, otoczeniu zespołów zabudowy historycznej, zabytkowej.

Przy lokalizacji elektrowni w planach miejscowych należy uwzględnić wymagania ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych dotyczące odległości od zabudowy mieszkaniowej oraz od niektórych form ochrony przyrody.

W przepisach przejściowych ustawy – art. 15 ust 6 zapisano: *„Do projektów aktów, o których mowa w ust. 1 [chodzi o studia gmin oraz plany zagosp. przestrz. województwa] , albo ich zmian, w stosunku do których przed dniem wejścia w życie ustawy dokonano wyłożenia, a w przypadku planu zagospodarowania przestrzennego województwa – przedstawiono projekt planu ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w celu stwierdzenia jego zgodności z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju oraz programami rządowymi, stosuje się przepisy dotychczasowe.”*

Zapis ten dał możliwość pozostawienia Studium w wersji takiej, jaka była wyłożona do publicznego wglądu, ze wskazaniem potencjalnych lokalizacji w części kierunkowej.

W praktyce wskazane w studium obszary ewentualnej lokalizacji elektrowni mogą okazać się niewystarczające do spełnienia warunku odległości stanowiącej dziesięciokrotność wysokości elektrowni, co skutkować może albo rezygnacją z takich inwestycji albo odpowiednim zmniejszeniem planowanej wysokości elektrowni.

Inne urządzenia związane z energetyką odnawialną, w tym rozwiązania prosumenckie :

- dopuszcza się wykorzystanie energii wiatru w przydomowych elektrowniach wiatrowych (energetyka rozproszona), lokalizacji tego typu nie wskazuje się w dokumencie Studium,
- dopuszcza się wykorzystanie energii słońca w indywidualnych gospodarstwach domowych oraz obiektach użyteczności publicznej (np. lokalizacja kolektorów słonecznych oraz instalacji fotowoltaicznych na dachach budynków),
- dopuszcza się możliwość budowy urządzeń wykorzystujących energię słoneczną do produkcji energii elektrycznej – ogniw fotowoltaicznych w zespołach, tzw. farmach solarnych, na gruntach rolnych niezabudowanych, poza obszarami wyznaczonymi jako rozwojowe w gminie, tam gdzie badania środowiska wykażą potencjał do produkcji energii ze słońca oraz gdzie będzie możliwość odprowadzenia wytworzonej energii do sieci elektroenergetycznej oraz gdzie nie będzie to kolidowało z wymogami ochrony krajobrazu oraz z ochroną przyrody,
- dopuszcza się sytuowanie urządzeń energetyki tzw. rozproszonej przy zastosowaniu różnych źródeł energii odnawialnej (w tym np. geotermalnej) na

obszarze całej gminy, pod warunkiem zachowania wymogów ochrony przyrody i ochrony środowiska,

- dopuszcza się lokalizację biogazowni wykorzystującej zasoby biomasy, dopuszcza się ich sytuowanie w terenach produkcyjnych, przemysłowych (np. lokalizacja w m. Olszówka w terenach przemysłowych); inne lokalizacje takich obiektów nie zostały ustalone; konieczne jest sporządzenie stosownych analiz, w celu poszukiwania optymalnej lokalizacji, o ile aktualizacja planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe wskaże ten kierunek rozwoju,
- wyznacza się obszar dla lokalizacji urządzeń produkujących energię ze źródeł odnawialnych - obszar dla lokalizacji siłowni fotowoltaicznych - jest to teren oznaczony na planszy kierunków jako EF w m. Olszówka obr. Zebrdowo; Realizacja inwestycji będzie możliwa po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko i wykazaniu braku negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze, a także na walory krajobrazowe (położenie w strefie ochrony ekspozycji zabytkowego zespołu folwarcznego) i uzyskaniu odpowiednich decyzji środowiskowych i zezwoleń.

Zaopatrzenie w ciepło - odbywa się w oparciu o indywidualne źródła, wykorzystujące różnego rodzaju paliwa, w tym w znacznym stopniu paliwa stałe. Konieczna jest aktualizacja dotychczasowych opracowań dotyczących tego zagadnienia.

Zaopatrzenie w gaz:

Przez obszar gminy przebiegają gazociągi przesyłowe administrowane przez Operatora gazociągów Przesyłowych GAZ-System SA:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 400, MOP 5,5 MPa, relacji Gustorzyn - Pruszcz Gdański,
- równoległe do ww. gazociągu - gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500, MOP 8,4 MPa, relacji Gustorzyn- Reszki.

Gazociągi te są zarządzane przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-System SA Oddział w Gdańsku.

Wzdłuż gazociągów obowiązuje strefa kontrolowana – jej szerokość oraz zasady zagospodarowania określają przepisy Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013, poz. 640, zał. nr 2).

Nie opracowano dotąd programu gazyfikacji obszaru gminy; w przypadku pojawienia się możliwości zaopatrzenia w gaz wymagane jest opracowanie koncepcji gazyfikacji gminy. Celem szczegółowym określonym w strategii rozwoju gminy (X 2014 r. jest „*podłączenie do infrastruktury gazowej miejscowości Gardeja i najbliższych okolic*”. Zagadnienie to może być przedmiotem szczegółowych analiz w opracowaniu aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Inne – ropociąg - Przez obszar gminy biegnie ropociąg ropy naftowej Gdańsk-Płock DN 800. Trasa rurociągu pokazana została na zał. graficznych Studium (zał. 2.1 – Uwarunkowania i zał. 2.2 Kierunki zagospodarowania i polityka przestrzenna).

Jednostką zarządzającą systemem transportu rurociągowego jest Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” w Płocku.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1853) – określa strefy bezpieczeństwa:

- dla pojedynczego rurociągu o przekroju powyżej 600mm - 20 m (środek strefy stanowi oś rurociągu).

Rurociąg zbudowany został w 1975 r. zgodnie z obowiązującymi w tym czasie przepisami, innymi niż obecnie, np. strefa bezpieczeństwa wynosiła **40m**. PERN – Płock ustalił wówczas strefę do uzgodnień, obowiązującą dla wszystkich inwestycji liniowych i kubaturowych, w granicach 500 m z obu stron rurociągu. Uznaje się, że także obecnie, ze względu na długi czas eksploatacji rurociągu, ten tryb uzgodnień, a także pierwotna strefa bezpieczeństwa powinny być zachowane.

Planowana jest realizacja dodatkowo ropociągów DN800 i DN400 realizowanych równoległe do trasy istniejącej, w niewielkiej od niej odległości. W związku z planowaną budową należy poszerzyć strefę bezpieczeństwa o 10 m.

Tereny wchodzące w skład strefy należy użytkować wg pierwotnego przeznaczenia tj. rolniczo, strefa powinna być wolna od wszelkiego rodzaju budowli, ogrodzeń, składowisk materiałów itp. Nie należy sadzić drzew w odległości mniejszej niż 5 m od rurociągu i kabla światłowodowego. Tereny działek budowlanych należy sytuować poza strefą bezpieczeństwa rurociągu. Strefa bezpieczeństwa ma zapewnić nienaruszalność i bezpieczeństwo dla rurociągu i kabla oraz umożliwić dostęp w celu kontroli, konserwacji czy napraw.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy nie znajduje się obecnie żadne składowisko odpadów, ani inna instalacja do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Składowisko w Bądkach zostało zamknięte w roku 2006 i poddane rekultywacji.

Zgodnie ze wskazaniem zawartym w "Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018" przyjętego Uchwałą Nr 3/107/12 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 3 stycznia 2012 roku (wg Uchwały Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018”) ustalono regiony gospodarki odpadami komunalnymi.

Gmina Gardeja znalazła się w tzw. Regionie Wschodnim gospodarki komunalnej obsługiwanej przez RIPOK Gilwa Mała, RIPOK Tczew i RIPOK Kommunal Sernice Vornkahl Polska sp. z o.o.

4.6. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Dopuszcza się w obszarze całej gminy, stosownie do potrzeb realizację takich celów publicznych lokalnych jak drogi publiczne, czy urządzenia i sieci infrastruktury technicznej.

W cz. tekstowej wymieniono szereg nowych terenów o charakterze publicznym, w których planuje się inwestycje celu publicznego, między innymi:

- budowa lub przebudowa/modernizacja utwardzonych dróg gminnych oraz budowa chodników, ścieżek rowerowych – lokalizacje wskazano na zał. graf. 3 (Kierunki), w tym w szczególności:
 - proj. droga gminna publiczna wiążąca m. Wandowo z dr. gminną nr 3230G (Otoczyn), m.in. dot. dz. nr 160/6 obr. Wandowo – jako droga dojazdowa KDD,
 - proj. droga publiczna gminna łącząca dz. nr 16/1 obr. Klecewo z drogą dz. nr 965 obr. Czarne Dolne – jako dojazdowa KDD,
 - proj. droga publiczna wzdłuż linii dawnej kolejki w obr. Rozajny dz. nr 165, 164/1 – jako droga dojazdowa KDD,
 - korekta przebiegu drogi, lokalizacja pętli autobusowej i przystanku- dz. nr 876/1 obr. Gardeja – w związku potrzebami komunikacji zbiorowej,
 - lokalizacja miejsca na przystanek autobusowy w związku z potrzebami komunikacji zbiorowej- dz. nr 2/17 obr. Wilkowo,
 - sukcesywna przebudowa dróg gminnych;
- budowa, urządzenie placu zabaw dla dzieci, z zielenią urządzoną, małą architekturą itp. , obiekty edukacji publicznej, świetlice, parki itp :
 - park wiejski, publiczny w Gardei- teren 4.34.ZP
 - teren zieleni urządzonej i usług sportowo-rekreacyjnych oraz edukacji, kultury – m. Czachówek obr. Bądky, dz. geod. nr 203/6 – teren 1.10. US, ZP,
 - teren zieleni urządzonej z placem zabaw dla dzieci- w m. Czarne Dolne – dz. nr 913/45, jako kompleks zagospodarowany wraz z terenem dz. nr 913/46; teren 3.12. US, ZP,
 - teren zielni urządzonej, parku publicznego – w m. Trumieje dz. 9/8 , teren 16.3.ZP
 - plac zabaw wraz z zielenią urządzoną, powiązany z dostępem do wód i zagospodarowaniem terenów rekreacyjnych - w m. Klasztorzek dz. nr 22/6 – teren 7.6. ZP, US,
 - teren zieleni urządzonej, parkowej – w m. Krzykosy dz. nr 254 – teren 9.7 ZP – teren dawnego parku, wg ewidencji Ls, poza zwartą zabudową wsi;
- budowa placów zabaw z oświetleniem solarnym:
 - w Gardei ul. Sołecka na dz. nr 326/6, ul. Wodna na dz. nr 530, przy zespole szkół na dz. nr 186, na dz. nr 1018,

- w m. Osadniki obręb Otłowiec dz. nr 257,
 - w m. Pawłowo dz. nr 98,
 - w m. Bądky, przy świetlicy wiejskiej na dz. nr 59/3,
 - w m. Zebrdowo na dz. nr 67,
 - w m. Wilkowo obr. Czarne Dolne na dz. nr 2/33, 2/36, 2/32;
- budowa terenów rekreacyjno-sportowych, boisk itp.
- boisko sportowe w m. Rozajny dz. nr 83- teren 15.5. US,
 - boisko sportowe oraz teren zielni i rekreacji w m. Czarne Dolne dz. nr 524- teren 3.3. ZP,
 - boisko sportowo-rekreacyjne- w m. Czarne Dolne dz. nr 67/2- teren 3.1.US,
 - boisko sportowe w m. Jaromierz dz. nr 35/9- teren 5.4.US,
 - boisko sportowe w m. Otłówek obr. Otłowiec – dz. nr 355- teren 11.1.US,
 - boisko sportowe wraz z parkingiem, placem zabaw w m. Wandowo – dz. nr 128- teren 17.6.US,
 - boisko sportowe, wraz ze świetlicą wiejską, placem zabaw i otoczeniem przystanku – w m. Czarne Małe I dz. nr 963,
 - boisko sportowe z zielenią Rozajny Małe dz. nr 523/2.
- Zagospodarowanie, urządzenie terenów przestrzeni publicznej - zieleni ekologicznej i krajobrazowej z uwzględnieniem planowanego użytku ekologicznego w rejonie m. Gardeja –teren oznaczony na zał. graf. 3 (kierunki) jako 4.19. ZP, ZE, US. - obejmuje m.in. teren dz. geod. nr 382 obr. Gardeja,
- tereny przestrzeni publicznej – w tym boisko sportowo-rekreacyjne, parking ogólnodostępny i zieleń towarzysząca, teren związany z dostępem do wód i kąpieliskiem – w m. Klasztorzek dz. 9/22 – teren 7.5 US, ZP i teren 7.6 US, ZP,
- Obszar zmieniający przeznaczenie z leśnego na nieleśny, przeznaczony dla realizacji celów publicznych (zieleni parkowa, urządzona) teren zieleni urządzonej, parkowej – w m. Krzykosy dz. 254 – teren 9.7 ZP – teren dawnego parku, wg ewidencji Ls , poza zwartą zabudową wsi,
- tereny dla infrastruktury technicznej i inne:
- teren dla infrastruktury techn. związane z ochroną przeciwpożarową – Czarne Dolne dz. nr 647 – teren 3.7.IT, Gardeja dz. nr 221 nad jez. Kamień – teren 4.26.IT , Klasztorzek dz. nr 22/6,
 - teren projektowanej oczyszczalni ścieków w m. Wilkowo – dz. nr 2/33 i 2/34 – teren 18.1.IT,
 - teren związany z otoczeniem zabytkowej kapliczki przydrożnej- Wilkowo dz. nr 2/38 (Tr wg ewidencji gruntów) – w obszarze istniejącej zabudowy,
 - budowa oświetlenia typu LED w drogach w m. Gardeja.

Obszarami o charakterze publicznym powinny być także miejsca zieleni wiejskiej-parki istniejące i ew. odtwarzane, rewaloryzowane parki wiejskie (np. w m. Pawłowo-teren 13.6.M, ZP – planowany jako powiązany z nowymi funkcjami mieszkaniowymi), czy w m. Trumieje teren naprzeciw kościoła, w m. Krzykosy, a także tereny sportowo-rekreacyjne, boiska sportowe, boiska do gier i zabaw, place zabaw, otoczenie świetlic wiejskich i OSP – w takich miejscowościach jak Czachówek, Czarne Dolne, Jaromierz, Klasztorzek, Klecewo, Otłówko, Wandowo, Czarne Małe I, w Gardziej-tereny usług sportu-place zabaw i zieleńce na dz. geod. nr 1115 (teren 4.30 US), dz. nr 1076 (teren 4.31 US), dz. nr 1079 (teren 4.32.US), dz. nr 1082 i 1086 (teren 4.33 US).

Inwestycje celu publicznego ponadlokalnego planowane w obszarze gminy:

- w obszarze gminy planowana jest modernizacja drogi krajowej nr 55 oraz dróg wojewódzkich - zwłaszcza drogi wojewódzkiej nr 522 na odcinku Trumienki-Trumieje w gm. Gardeja i gm. Prabuty),
- budowa obwodnicy – obejścia drogowego miejscowości Gardeja, w ramach modernizacji drogi krajowej nr 55,
- budowa infrastruktury telekomunikacyjnej, szerokopasmowego Internetu, budowa kompleksowych zintegrowanych systemów informacji turystycznej na poziomie regionu i powiatu,
- projekty z programów operacyjnych Infrastruktura i Środowisko,
- inne projekty samorządu wojewódzkiego.

Postulowane działania ponadlokalne o znaczeniu publicznym do realizacji w obszarze gminy:

- ustanowienie nowych form ochrony przyrody,
- realizacja regionalnych oraz powiatowych, w tym wspólnie z innymi gminami powiatu, ścieżek rowerowych, tras turystycznych (obszar całej gminy, a zwłaszcza jej fragment związany z Morawskim OCHK),
- ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazu Dolnej Wisły i Pojezierza Łławskiego (obszar całej gminy, ścisła współpraca z miastem Kwidzyn oraz gminami sąsiednimi w ramach Lokalnej Grupy Działania).

4.7. Polityka planistyczna.

Obszary dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe lub dla których istnieje obowiązek sporządzenia planu.

Obszary dla których plany miejscowe sporządza się obowiązkowo – nie wskazano w Studium, w tym nie wskazuje się parków kulturowych.

Wyznacza się w granicach gminy obszar przestrzeni publicznej, dla którego gmina nakłada na siebie obowiązek sporządzenia planu miejscowego:

- obszar związany z planowanym użytkowaniem ekologicznym „Gardeja”, obejmujący obszar planowanego użytku wraz z otaczającymi terenami planowanej zieleni krajobrazowej, ekologicznej i urządzonej.

Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe - dotyczy to terenów wskazanych jako nowe tereny inwestycyjne - obszary rozwoju zabudowy; są to przede wszystkim (priorytetowo) następujące tereny:

- mpzp dla terenów rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii wraz z ich strefą ochronną w rozumieniu przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – w szczególności dla elektrowni wiatrowych wraz ze strefą ochronną w rejonie wsi Pawłowo, Jaromierz, Wilkowo, Trumieje, Przęsławek, Wraclawek; dla części planowanych dopuszczalnych lokalizacji zespołów elektrowni wiatrowych w ich maksymalnym zasięgu ewentualna strefa ochronna może dotyczyć także terenów położonych w granicach sąsiednich gmin - w takich przypadkach należy każdorazowo przed podjęciem decyzji o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego, w analizach o których mowa w art. 14 ust. 5 ustawy szczegółowo przeanalizować zasięg granic opracowania, biorąc pod uwagę zapisy studiów gmin sąsiednich i ew. planów miejscowych dla sąsiedztwa; zgodnie z orzecznictwem zasięgi oddziaływania obiektów infrastrukturalnych, których lokalizacja jest dopuszczona w studium powinny zawierać się w granicach gminy; w uzasadnionych przypadkach i przy akceptacji gminy sąsiedniej dopuszcza się sporządzanie odpowiednich opracowań w obu sąsiadujących gminach; w sytuacji gminy Gardeja należy brać pod uwagę stan istniejący i zdecydowany decyzjami administracyjnymi oraz planami miejscowymi w sąsiednich gminach, w których w bezpośrednim sąsiedztwie z gminą Gardeja wskazano już lokalizacje dla elektrowni wiatrowych (w szczególności gm. Kwidzyn, gm. Kisielice, gm. Prabuty) .

-mpzp dla obszarów planowanych farm fotowoltaicznych – w rejonie m. Olszówka obręb Zebrdowo, ze względu na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze,

- mpzp dla nowych terenów mieszkaniowo-usługowych w rejonie m. Bądky – 1.8M i 1.9M, ze względu na ich potencjalną atrakcyjność spowodowaną bliskością miasta Kwidzyna,

- mpzp dla wsi Czarne Dolne – głównie tereny 3.21M i 3.22 M,

- mpzp dla wsi Jaromierz – ze względu na skalę nowoprojektowanych terenów oraz położenie w obszarze chronionym,

- mpzp dla terenów rekreacyjnych w rejonie jez. Klasztornego - z zaleceniem by w granicach opracowania poza terenami bezpośrednio przeznaczanymi na cele usług turystyki i rekreacji (zabudowy letniskowej) znalazły się także tereny bezpośrednio przylegające, sąsiadujące; dla tych terenów należałoby wskazać tereny wyłączone spod zabudowy ze względów przyrodniczych i krajobrazowych,

- mpzp terenów dla funkcji gospodarczych, produkcyjno-składowych pomiędzy Gardeją a Kalmuzami – w celu stworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej gminy,

-mpzp dla terenów sportowo-rekreacyjnych i zieleni w m. Czachówek obr. Bądky.

Nie ustala się wymaganej kolejności opracowania planów miejscowych, zaleca się jednak sporządzenie ich przede wszystkim dla inwestycji ważnych ze względów społecznych. W pierwszej kolejności należy brać pod uwagę plany dla terenów rozwojowych sytuowanych na niższych klasach bonitacyjnych gruntów.

Obszary do przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Obszary do przekształceń/ zmiany dotychczasowej funkcji/przeznaczenia:

wskazuje się do przekształceń teren w m. Bądky – przeznaczony w dotychczas obowiązującym planie miejscowym na cel energetyki, na inne cele związane z działalnością gospodarczą, produkcyjno-składową itp., wymaga to zmiany miejscowego planu:

- wskazuje się do przekształceń, zmiany ustalonego mpzp przeznaczenia rolnego na cele infrastruktury technicznej związanej z ochroną przeciwpożarową w m. Gardeja – teren 4.26 IT nad jez. Kamień, dz. geod. nr 221 – wymaga to zmiany fragmentu mpzp,

- wskazuje się do przekształceń teren dz. nr 2/33 i 2/34 w Wilkowie – wykorzystywany dotychczas w części jako boisko sportowe, docelowo przeznaczony na cele projektowanej oczyszczalni ścieków w m. Wilkowo.

Obszary do rewitalizacji:

- wieś Pawłowo – w tym teren po dawnym parku,
- Zebrdowo, Krzykosy – tereny po dawnych założeniach i zespołach pałacowych i folwarcznych.

Obszary do rehabilitacji:

tereny parków wiejskich i parków w zespołach dworsko-parkowych oraz cmentarzy w miejscowościach i okolicach miejscowości: Bądky, Cygany, Czarne Dolne, Gardeja, Klasztor, Klecewo, Krzykosy, Morawy, Otlowiec, Otczyn, Pawłowo, Trumieje, Wandowo, Wilkowo, Wraclawek, Zebrdowo.

Obszary do rewaloryzacji

Założenia urbanistyczne w m. Nowa Wioska, Klecewo, Otlowko, Wraclawek, Krzykosy, Klasztor, Trumieje.

Tereny do rekultywacji

Teren dawnego składowiska odpadów w Bądkach (zamknięte w 2006 r.).

Działań rekultywacyjnych mogą wymagać lokalne niewielkie wyrobiska, a także tereny po zakończeniu eksploatacji elektrowni wiatrowych oraz fotowoltaicznych.

4.7. Obszary o szczególnych uwarunkowaniach.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią lub osuwaniem się mas ziemnych

Nie występują zarejestrowane osuwiska. Występują na terenie gminy obszary potencjalnie zagrożone np. o spadkach terenu powyżej 10 stopni, wskazywane na mapach Państwowego Instytutu Geologicznego, informacje te mają jednak charakter poglądowy i wymagają weryfikacji szczegółowej np. w opracowaniach planistycznych.

Zagrożenie powodzią dotyczy terenów położonych w sąsiedztwie rzeki Gardęgi i jez. Kamiennego, zasięgi zagrożenia powodzią wskazano na planszach graficznych Studium, w obszarach tych obowiązują zakazy wymienione w ustawie prawo wodne,

ograniczenia inwestowania konieczne są do uwzględnienia w planach miejscowych oraz w decyzjach o warunkach zabudowy.

Obszary dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

W obszarze gminy nie występują.

Obszary pomników ząglady i ich stref ochronnych - nie występują na terenie gminy.

Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych – dotyczy to w gm. Gardeja jedynie terenów kolejowych; nie wyznaczono dla nich stref ochronnych; zgodnie z aktualnym brzmieniem ustawy można dla tych terenów sporządzać plany miejscowe.

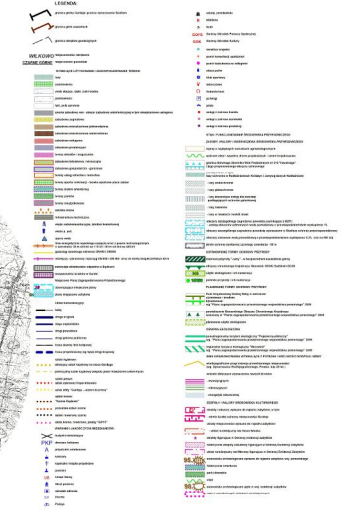
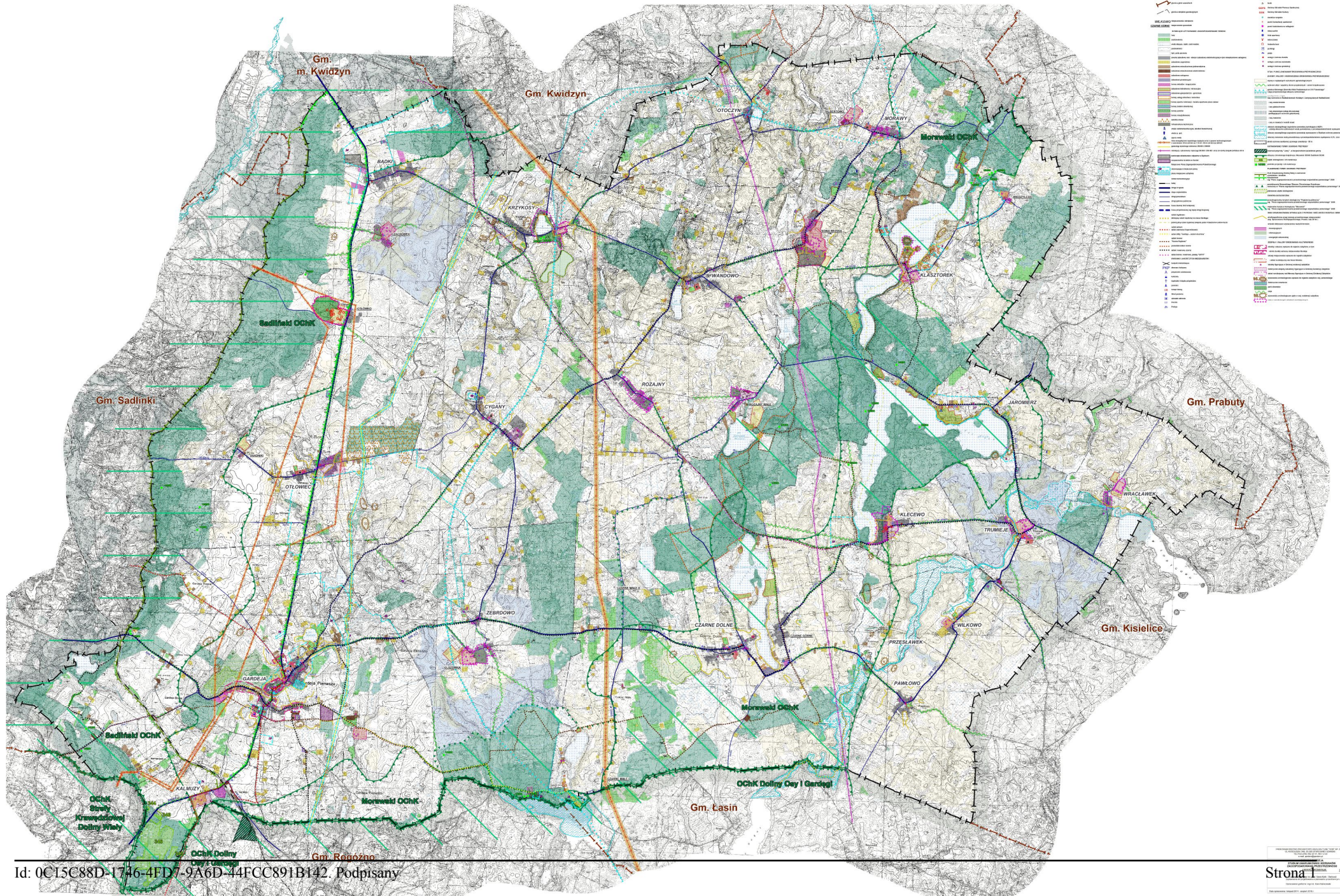
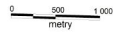
Obszary problemowe

Obszary problemowe – tj., potencjalnie konfliktowe, wymagające na etapie planowania miejscowego dodatkowych analiz szczegółowych, ewentualnych specjalistycznych dalszych prac studialnych w celu wskazania sposobów realizacji planowanych nowych funkcji, wykorzystania obszaru dla realizacji celów strategicznych lub właściwego zagospodarowania obszarów.

- nowe tereny rozwojowe we wsi Gardeja, dotychczas nie objęte planami miejscowymi - rekomenduje się analizy programowe, analizy krajobrazowe ze względu na położenie w strefach ochrony ekspozycji wsi; wymóg zachowania wskazanej w części graficznej osi widokowej na wieżę kościoła,
- tereny projektowane dla elektrowni wiatrowych oraz ich stref ochronnych- zwłaszcza EW 6 i EW 8 w sąsiedztwie granicy administracyjnej gminy z gminą Kisielice i gmina Łasin, EW 1 i EW 2 w sąsiedztwie gminy Prabuty (ew. strefa ochronna dotyczy bowiem także sąsiedniej gminy, wprowadzając tym samym potencjalne ograniczenia w zagospodarowaniu, użytkowaniu terenów u sąsiadów); ze względu na potrzebę ochrony ekspozycji wsi Trumieje, na skutek negatywnej opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków zrezygnowano z wcześniej proponowanych lokalizacji EW 3 i EW 4,
- teren projektowanych terenów przestrzeni publicznych w rejonie m. Gardeja, obejmujących także planowany użytek ekologiczny, postulowany w Strategii rozwoju gminy m.in. jako miejsce „odtworzenia gardejskiego Jeziora Wielkiego (Grossem See)” – na wniosek Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Gardejskiej „Gardanum”,
- tereny projektowane dla ogniw fotowoltaicznych, a także terenów dla działalności gospodarczych, produkcyjno-składowych w rejonie m. Olszówka – ze względu na potrzebę odpowiedniego kształtowania otoczenia istn. historycznego zespołu,
- ew. tereny związane z projektowanym obejściem drogowym wsi Gardeja,
- otoczenie jez. Klasztornego oraz jez. Czarnego – ze względu na naciski inwestycyjne, potrzebę uporządkowania przestrzeni, odpowiedniego zagospodarowania terenów rekreacyjnych w obszarze chronionym przyrodniczo.

Spis treści

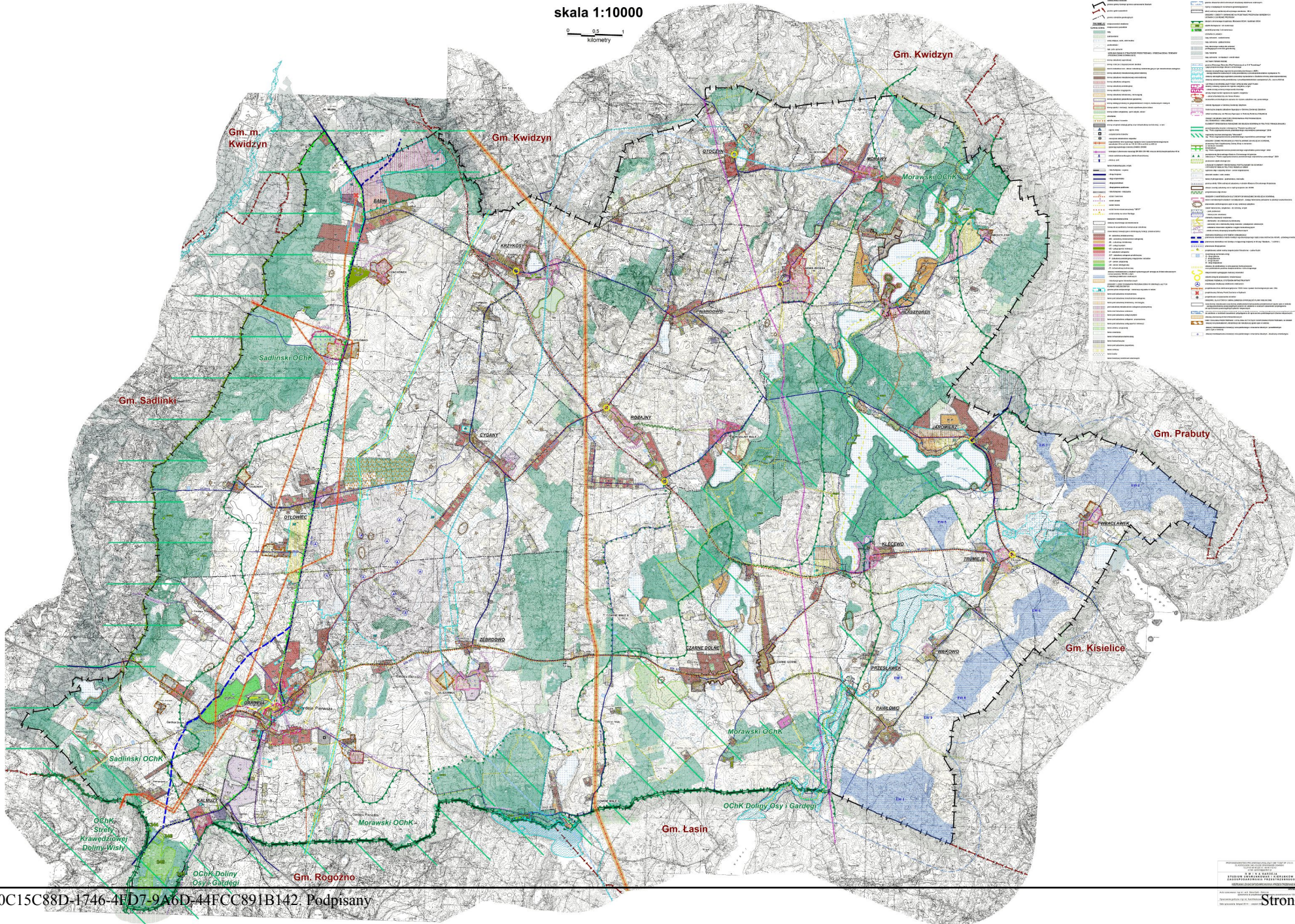
1. Wstęp - ogólna charakterystyka gminy Gardeja.....	2
2. Studium gminy – podstawa prawna, przebieg prac, zakres aktualizacji dokumentu.	2
3. Synteza uwarunkowań i cele polityki przestrzennej gminy Gardeja.	3
4. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja.....	11
4.1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej i w przeznaczeniu terenów	14
4.2. Ochrona środowiska i ochrona przyrody.....	17
4.3. Polityka przestrzenna dotycząca ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków	18
4.4. Kierunki rozwoju systemów transportowych.....	19
4.5. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej.....	21
4.6. Obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym	28
4.7. Polityka planistyczna	30
4.7. Obszary o szczególnych uwarunkowaniach.....	32

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

skala 1:10000

0 0,5 1
kilometry

**Załącznik nr 4
do uchwały Nr XXV/127/2016
Rady Gminy Gardeja
z dnia 30 listopada 2016 r.**

w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”.

Rada Gminy Gardeja, po zapoznaniu się z dokumentacją formalno-prawną dotyczącą uwag do projektu „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”, **rozstrzyga** co następuje:

- 1) Projekt „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”, zwany dalej „Studium” został wyłożony do publicznego wglądu w dniach od 04 stycznia 2016 r do 02 lutego 2016 r. W dniu 27 stycznia 2016 r. odbyła się dyskusja publiczna nad przyjętymi w projekcie „Studium” rozwiązaniami. Termin składania uwag do projektu „Studium” należało składać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 02 marca 2016 r.
- 2) Udokumentowano, że w czasie wyłożenia projektu „Studium” oraz w terminie obligatoryjnym oczekiwania na uwagi, do Wójta Gminy Gardeja wpłynęły 17 pism z uwagami (numery uwag podane w nawiasach nawiązują do numeru porządkowego w tabeli pt. "Wykaz uwag", dołączonej do dokumentacji planistycznej).
- 3) Wójt Gminy dokonał analizy wniesionych uwag, 12 uwag uwzględnił i postanowił nie uwzględniać 16 uwag o numerach porządkowych: 1.1, 1.3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14.3, 14.4, 14.5, 15, 16.3 wg wyżej wymienionego wykazu uwag. Przedkładany Radzie Gminy Gardeja projekt Studium, stosownie do art. 11 pkt 12) ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zgodny jest z takim rozstrzygnięciem.
- 4) Po rozpatrzeniu uwag, na wniosek Wójta Gminy Gardeja, przedkładającego projekt Studium wraz z listą nieuwzględnionych uwag, Rada Gminy Gardeja postanawia, co następuje:
 - Odrzucić w całości następujące uwagi jako nieuzasadnione:
 - (1.1) Uwaga z dnia 26.02.2016 r, data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez „Green Bear” Corporation Poland Sp. z o.o. z Warszawy, dotycząca fragmentów obrębu geod. Pawłowo i Czarne Dolne, związana z powiększeniem planowanego obszaru dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych;
 - (1.3) Uwaga z dnia 26.02.2016 r., data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez „Green Bear” Corporation Poland Sp. z o.o. z Warszawy, dotycząca obszarów wskazanych w studium dla elektrowni dotycząca zaostżenia zapisów poprzez wprowadzenie jednoznacznego zakazu zabudowy w strefach ochronnych od planowanych elektrowni wiatrowych;

- (5) Uwaga z dnia 01.03.2016 r., data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Rol-Trzynastka sp. z o.o. z Radzyna Chełmińskiego, dotycząca uwzględnienia lokalizacji elektrowni wiatrowych na dz. geod. 225/2 i 227 w obrębie Otłowiec ;
- (6) Uwaga z dnia 01.03.2016 r., data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Wer-Pol sp. z o.o. z Radzyna Chełmińskiego, dotycząca uwzględnienia lokalizacji elektrowni wiatrowych na dz. geod. 78/1 w Jaromierzu;
- (7) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r.- zgłoszona przez Tomasza Kawskiego, dotycząca uwzględnienia lokalizacji elektrowni wiatrowych na dz. geod. 2/52, 1, 5/3, 8/6, 10/20 obręb Trumieje i dz. 12 obręb Wraclawek;
- (8) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Szym-Mar Sp. z o.o. z Gruty, dotycząca uwzględnienia elektrowni wiatrowych na dz. geod. 10/107, 11/36, 12/2, 7/5, 1/3 obręb Klecewo oraz na dz. 27, 28, 20 i 8 obr. Przesławek;
- (9) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Rol-Trzynastka sp. z o.o. z Radzyna Chełmińskiego, dotycząca uwzględnienia elektrowni wiatrowych na dz. geod. 3 w obrębie Wraclawek;
- (10) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Tomasza Kawskiego, dotycząca uwzględnienia elektrowni wiatrowych na dz. geod. 163/29 i 164/1 w obrębie Zebrdowo;
- (11) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu dn. 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Marlenę Hes, dotycząca uwzględnienia elektrowni wiatrowych na dz. geod. 831/9 w obrębie Gardeja;
- (12) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu dn. 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Rol-Ósemka Sp. z o.o. z Radzyna Chełmińskiego, dotycząca uwzględnienia elektrowni wiatrowych na dz. geod. 158/39 i 138/9 w obrębie Zebrdowo i na dz. 606/2 w obrębie Czarne Dolne;
- (13) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Rol-Gardeja Sp. z o.o. z Radzyna Chełmińskiego, dotycząca uwzględnienia elektrowni wiatrowych na dz. geod. 158/38, 150/1 i 142/1 w obrębie Zebrdowo;
- (14.3) Uwaga z dnia 02.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Roberta Paziewskiego, dotycząca usunięcia ze Studium zapisów tekstowych i graficznych odnoszących się do planowanych form ochrony przyrody i krajobrazu na obszarze gminy;
- (14.4) Uwaga z dnia 02.03.2016 r data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Roberta Paziewskiego, dotycząca usunięcia zapisów Studium odnoszących się do planowanej ochrony drzew wzdłuż drogi krajowej nr 55 oraz postulatu sporządzenia inwentaryzacji dendrologicznej w obszarze gminy;
- (14.5) Uwaga z dnia 02.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Roberta Paziewskiego, dotycząca usunięcia ze Studium zapisów odnoszących się do stref wokół linii elektroenergetycznych napowietrznych;
- (15) Uwaga z dnia 01.03.2016 r. data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Baltic Navitas sp. z o.o. z Radzyna Chełmińskiego, dotycząca uwzględnienia elektrowni wiatrowych na dz. geod. 150/1, 156/1, 200/23 i 212/2 w obrębie Bądky;
- (16.3) Uwaga z dnia 02.03.2016r data wpływu 02.03.2016 r. – zgłoszona przez Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Gardejskiej „Gardanum”, dotycząca usunięcia planowanego terenu dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej oznaczonego symbolem 4.18MU i 4.20MU ze względu na obawy iż wykraczają poza ekofizjograficzne progi rozwoju przestrzennego miejscowości;

Uzasadnienie

Do uchwały Nr XXV/127/2016 Rady Gminy Gardeja z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja”.

Zgodnie z art.7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej. Stosownie do art. 18 ust. 2 pkt. 5 w/w ustawy do wyłącznej właściwości rady gminy należy uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także zmian tych dokumentów. Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778, z późn. zm.) studium uchwała rada gminy, a zgodnie z art. 27 tejże ustawy zmiana studium, jego aktualizacja czy nowelizacja następuje w takim trybie, w jakim jest ono uchwalane.

Dotychczasowe „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja” uchwalono Uchwałą Nr XV/83/99 Rady Gminy w Gardeji z dnia 29 grudnia 1999 r. , zmienione zostało uchwałą Nr XXX/193/2005 Rady Gminy w Gardeji z dnia 09 listopada 2005 r. , przy czym zmiana dotyczyła obszaru całej gminy w jej granicach administracyjnych i stanowiła nowy zaktualizowany dokument. Ze względu na upływ czasu, liczne zmiany przepisów prawa dotyczącego zagadnień przestrzennych, ochrony środowiska i ochrony przyrody, nowe uwarunkowania ponadlokalne (w tym przyjęcie takich dokumentów jak np. koncepcja zagospodarowania przestrzennego kraju do 2030, strategia rozwoju województwa pomorskiego z 2012r., plan zagospodarowania przestrzennego woj. pomorskiego z 2009r), a przede wszystkim aktualne potrzeby Gminy i jej mieszkańców, wyrażone w licznych wnioskach, niezbędnym stało się całościowe znowelizowanie dotychczasowego Studium.

Rada Gminy Uchwałą Nr XXX/163/2013 z dnia 28 października 2013r. przystąpiła do sporządzania Studium, stanowiącego aktualizację całego dokumentu w granicach administracyjnych gminy.

Projekt Studium został sporządzony zgodnie z wymogami ustawy z 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 778, ze zm.), procedura formalno-prawna przebiegała zgodnie z art. 11 ustawy. Zakres i forma opracowania uwzględniają treść Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dn. 28 kwietnia 2004r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 118 poz. 1233) dot. studium.

„Studium”sporządzono z uwzględnieniem wniosków z opracowania ekofizjograficznego dla gminy Gardeja (opracowanie „Proeko” Gdańsk) oraz materiałów i wniosków zebranych przez Wójta Gminy po zawiadomieniu o przystąpieniu do sporządzania Studium. Aktualizacja Studium zastąpi w całości dotychczasowy dokument.

Dla proponowanych rozwiązań projektowych uzyskano wymagane przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym opinie oraz uzgodnienia. Do zaktualizowanego „Studium...” sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko oceniającą proponowane rozwiązania. Dokument „Studium...” wraz z prognozą poddano procedurze planistycznej wynikającej z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, zgodnie z wymogami ustawy z 03.10.2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o

ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 353). Ustawa ta, w art. 46.1. wprowadziła wymóg przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym także w przypadku wprowadzania zmian do już przyjętego dokumentu. Po uzgodnieniu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie, sporządzono dla projektu dokumentu „Studium...” prognozę oddziaływania na środowisko oraz uzyskano opinie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kwidzynie.

W procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społeczeństwa nie uzyskano uwag ani wniosków do prognozy, a wniesione w procedurze planistycznej uwagi dotyczyły jedynie zapisów projektu Studium.

Po uzyskaniu wymaganych przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uzgodnień oraz opinii projekt „Studium” wyłożono do publicznego wglądu, ogłaszając o tym fakcie stosownie do wymogów ustawy. Wyłożenie odbyło się w dniach od **04.01.2016r do 02.02.2016 r.** W dniu **27.01.2016 r.** odbyła się dyskusja publiczna nad rozwiązaniami projektu „Studium”

W wyznaczonym na wnoszenie uwag okresie tj. do dnia **02.03.2016 r.** wniesiono 17 pism z uwagami.

Po rozpatrzeniu uwag, Wójt postanowił nie uwzględniać wniesionych uwag o numerach porządkowych 1.1, 1.3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14.3, 14.4, 14.5, 15, 16.3 (numeracja wg tabeli „Wykaz uwag” dołączonej do dokumentacji planistycznej oraz przedłożonej Radzie wraz z materiałami na sesję) uznając je za nieuzasadnione.

Większość nieuwzględnionych uwag dotyczyła wskazywanych lokalizacji elektrowni wiatrowych w różnych częściach obszaru gminy. Lokalizacje te nie zawsze były zgodne z przeanalizowanymi wcześniej w toku prac planistycznych uwarunkowaniami, a także niezgodne z uchwaloną strategią rozwoju gminy Gardeja, zakładającą tego typu inwestycje w bardzo ograniczonym zakresie, w zasadzie jedynie w części południowo-wschodniej obszaru gminy. Ponadto nowa ustawa z dn. 20 maja 2016r (Dz.U. z 2016 poz. 961) o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych istotnie ogranicza możliwości sytuowania elektrowni wiatrowych, ze względu na wprowadzone kryterium odległościowe. Kwestia ta miała także wpływ na rozstrzygnięcia dotyczące uwag.

Zgodnie z ww. ustawą obowiązywać mają odległości pomiędzy elektrowniami wiatrowymi a budynkami mieszkalnymi bądź budynkami o funkcji mieszanej w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa. Odległości te wynosić mają zgodnie z art. 4 ust 1 ww. ustawy dziesięciokrotność wysokości elektrowni wiatrowej, mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli. Odległości takie, liczone w sposób określony w ustawie (art. 5) zgodnie z art. 6 „*uwzględniają organy gminy – przy sporządzaniu oraz uchwalaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy albo jego zmiany*”.

W przepisach przejściowych ustawy – art. 15 ust 6 zapisano jednak: „*Do projektów aktów, o których mowa w ust. 1[chodzi o studia gmin oraz plany zagospodarowania przestrzennego województwa], albo ich zmian, w stosunku do których przed dniem wejścia w życie ustawy dokonano wyłożenia, a w przypadku planu zagospodarowania przestrzennego województwa – przedstawiono projekt planu ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego w celu stwierdzenia jego zgodności z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju oraz programami rządowymi, stosuje się przepisy dotychczasowe.*”

Zapis ten daje możliwość pozostawienia Studium w wersji takiej, jaka była wyłożona (gdyż ustawa weszła w życie z dniem 15 lipca 2016 r.), ze wskazaniem potencjalnych lokalizacji w części kierunkowej. Oznacza to jednak, iż wysokości ewentualnie planowanych elektrowni i ich lokalizacje będą musiały uwzględniać warunek odpowiednio niższej wysokości celem spełniania warunków nowej ustawy. W Studium bowiem nie reguluje się bowiem takich parametrów jak wysokość elektrowni. Szczegółowe rozstrzygnięcia będą przedmiotem ewentualnie sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na skutek uwzględnienia uwag o numerach 1.2, 2.1,2.2.,3, 4,14.1, 14.2, części 14.4., 14.6,16.1, 16.2, 17 wprowadzono drobne korekty do projektu Studium (na ogół doprecyzowanie zapisów tekstowych i niewielkie korekty zakresów przestrzennych niektórych terenów nie zmieniające w istotny sposób ustaleń projektu) . Uwagi uwzględnione dotyczyły drobnych korekt nie mających istotnego znaczenia dla wskazywanych kierunków rozwojowych gminy, **nie wymagają zatem ponowienia czynności.**

W oparciu o orzecznictwo (np. wyrok WSA w Krakowie II SA/Kr 934/10 z dn. 20.12.2010r.) nie ma konieczności ponownego wykładania do publicznego wglądu projektu studium po wniesionych i częściowo nawet uwzględnionych uwagach. Ustawodawca bowiem nie wprowadził obowiązku ponawiania czynności planistycznych w przypadku stwierdzenia przez radę gminy konieczności dokonania zmian w przedstawionym do uchwalenia projekcie studium, w tym także w wyniku uwzględnienia uwag do projektu studium (art. 11 ustawy).

Projekt Studium wraz z listą nieuwzględnionych uwag został przez Wójta, stosownie do art. 11 pkt 12 ustawy, przedstawiony Radzie Gminy do uchwalenia. Po zapoznaniu się z uwagami i stanowiskiem Wójta, w wyniku głosowania, Rada Gminy rozstrzygnęła o rozpatrzeniu uwag. Przebieg głosowania zawarto w protokole z sesji.

Tryb formalno-prawny opracowania został udokumentowany zgodnie z wymogami ustawowymi w dokumentacji planistycznej.

Mając na uwadze art. 3 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, który mówi iż kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, należy do zadań własnych gminy za zasadne uważa się podjęcie przedmiotowej uchwały.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, nie oznacza to jednak, że nie posiada ono żadnej funkcji prawnej. Ustalenia studium mają charakter „aktu wewnętrznego”, który obowiązuje samorząd gminy i jednostki podległe gminie do prowadzenia działań zgodnie z przyjętym dokumentem. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych (zgodnie z art. 9 ust 4 ustawy), plany miejscowe sporządza się zgodnie z zapisami Studium (wg art. 15 ust 1 ustawy), a przed ich uchwaleniem Rada Gminy winna stwierdzić, iż nie naruszają ustaleń Studium (art. 20 ust 1 ustawy). Także każdorazowo przed podjęciem stosownej uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego Wójt Gminy jest obowiązany badać jaki jest stopień zgodności przewidywanych rozwiązań z ustaleniami Studium (art. 14 ust. 5 ustawy z 27 marca 2003r.o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Wobec wyczerpania procedury przedkłada się Radzie Gminy projekt „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gardeja” wraz z ustawowo określonymi załącznikami – do uchwalenia.